جلد ثانی خیر المواعظ

از احسن تالیفات جامع الفضائل والکمالات واقف الاحادیث والآیات عالم باعمل
فاضل بے بدل فقیه نبیل محدث جلیل یعنی علامهٔ وحید حضرت مولانا حاجی محمد
زمان خان صاحب شهید رحمه الله المجید تحشیه و ترجمهٔ عمدهٔ علمای کرام
زبدهٔ فقهای عظام سالک راه خدادانی مقبول بارگاه یزدانی
فقیر شاهی جاه درویش عالی پایگاه صوفی معارف
آگاه مولانا محمد شاه سلمه الله وابقاه بحسن
صحت و اهتمام تمام بندهٔ مستهام ناظم
محمد عبدالرحمن بن حاجی محمد
روشن خان و تربیت یافتهٔ خدمت
برادر محمد مصطفی خان
مغفور

در مطبع نظامی واقع کانپور طبع شد

مجلد الثاني من كتاب خير المواعظ

ما شاء الله لا قوة الا بالله

الحمد لله که مجموعهٔ پنجم مواعظ مستنبطه از کتاب و سنت نافع عالم واعظ العینی جلد ثانی

مواعظ حسنه

[illegible] القرآن المجید [illegible]

باهتمام راجی رحمت غفران حاجی محمد عبد الرحمن خان بن حاجی محمد روشن خان [illegible]

[illegible]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ابتدا میکنم بنام خدای بسیار مهربان بخشش کننده

كِتَابُ الْآدَابِ بَابُ السَّلَامِ وَالْاِسْتِيْذَانِ

کتاب آداب باب سلام و الاستیذان

فَاِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوْتًا فَسَلِّمُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ

پس چون در آئید بخانها پس سلام گوئید بر نفسهای خود تحیه از نزد خدای

مُبٰرَكَةً طَيِّبَةً كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ

با برکت پاکیزه همچنین بیان میکند خدا برای شما آیتها شاید در یابید

تَعْقِلُوْنَ ۝ وَاِذَا حُيِّيْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوْا بِاَحْسَنَ مِنْهَآ

و چون تحیت داده شوید پس تحیت کنید به نیکوتر از آن یا بازگردانید

اَوْ رُدُّوْهَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيْبًا ۝ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ

آنرا بدرستیکه خدا تعالی هست بر چیزی شمار کننده ۝ ای آنانکه گرویده اید

اٰمَنُوْا لَا تَدْخُلُوْا بُيُوْتًا غَيْرَ بُيُوْتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَاْنِسُوْا وَ

در آئید بخانها جز خانهای خود پس تا وقتیکه دستوری گیرید و سلام دهید بر کسان آنها

تُسَلِّمُوْا عَلٰٓى اَهْلِهَا ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ۝

این بهتر است شما را تا شما پند گیرید

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِيَسْتَاْذِنْكُمُ الَّذِيْنَ مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ

اے آنکہ گرویدہ اید دستوری بخواہند از شما آنانکہ مالک شدہ اند دستہای شما

الاٰية كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيٰتِ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ

تا آیت ہمچنین بیان میکند خدا برائے شما آیتہا و خدا دانا ست علم کنندہ

عَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و از ابی ہریرہ رض مرویست کہ گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلَقَ اللّٰهُ اٰدَمَ عَلٰى صُوْرَتِهٖ طُوْلُهٗ سِتُّوْنَ

علیہ وسلم پیدا کرد خدا تعالیٰ آدم را بر صورت خود درازی وے شصت

ذِرَاعًا فَلَمَّا خَلَقَهٗ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلٰۤى اُولٰٓئِكَ

انگشت دست بود پس ہنگامے کہ پیدا کرد خدا تعالیٰ آدم را خطاب کرد آدم را گفت برو پس

النَّفَرِ وَهُمْ نَفَرٌ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ جُلُوْسٌ فَاسْتَمِعْ مَا يُحَيُّوْنَكَ

سلام کن برآں جماعت و آنہا جماعتے از فرشتگان بود نشستہ پس بشنو آنچہ تحیت میدہند سلام میکنند

فَاِنَّهَا تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ فَذَهَبَ فَقَالَ

ایشان برتو پس بدرستیکہ آنکلمہ کہ از ملائکہ بشنوے سلام تو و سلام اولاد تو ہست پس رفت

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ

آدم پس گفت آدم علیہ السلام السلام علیکم پس گفتند فرشتگان در جواب وے السلام علیکم ورحمۃ اللہ

فَزَادُوْهُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ قَالَ فَكُلُّ مَنْ يَّدْخُلُ الْجَنَّةَ

پس زیادہ کردند فرشتگان آدم را در جواب وے لفظ ورحمۃ اللہ گفت آنحضرت صلعم پس ہر کسی درآید بہشت

عَلٰى صُوْرَةِ اٰدَمَ وَطُوْلُهٗ سِتُّوْنَ ذِرَاعًا فَلَمْ يَزَلِ

را بر صورت آدم باشد و حال آنکہ درازی وے قامت وے شصت گز باشد پس ہمیشہ

الْخَلْقُ يَنْقُصُ بَعْدَهٗ حَتَّى الْاٰنَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

خلق یعنی آدمیان کوتاہ شوند بعد از آدم تا آنکہ اکنون باینقدر رسیدند متفق علیہ

عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض اَنَّ رَجُلًا سَاَلَ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى

روایت است از عبد اللہ بن عمرو بن عاص کہ مردی پرسید از آنحضرت صلے اللہ

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَيُّ الْاِسْلَامِ خَيْرٌ قَالَ تُطْعِمُ الطَّعَامَ

علیہ وسلم کدام خصلت مسلمانان فاضل تر هست فرمود خورانیدن طعام

وَتَقْرَءُ السَّلَامَ عَلٰى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَّمْ تَعْرِفْ مُتَّفَقٌ

را وگفتن تو سلام را بر آشنا و بیگانہ متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى

علیہ وازابی ہریرہ رضی اللہ روایست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ حَتّٰى تُؤْمِنُوْا وَ

علیہ وسلم در نمی آئید شما بہشت را تا آنکہ ایمان نیارید و

لَا تُؤْمِنُوْنَ حَتّٰى تَحَابُّوْا اَوَلَا اَدُلُّكُمْ عَلٰى شَيْءٍ اِذَا فَعَلْتُمُوْهُ

ایمان شما تا آنکہ یکدیگر دوست میدارید یعنی ایمان کامل نمیشود آیا راه نمایم

تَحَابَبْتُمْ اَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ رض قَالَ

شمارا بر کاری کہ چون بکنید آنرا دوست دارید یکدیگر و آن صفت این است کہ فاش کنید سلام را میان خود رواه مسلم

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى

روایت است از ابی ہریرہ کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم باید کہ سلام گوید کسیکہ سوار است

الْمَاشِيْ وَالْمَاشِيْ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيْلُ عَلَى الْكَثِيْرِ مُتَّفَقٌ

بر آن کسیکہ پیاده است و سلام گوید پیاده ای آنکہ راه میرود بر آنکہ نشستہ است و سلام گوید اندک بر بسیار متفق

عَلَيْهِ وَعَنْهُ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

علیہ و ہم از وی مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ الصَّغِيْرُ عَلَى الْكَبِيْرِ وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ وَالْقَلِيْلُ

وسلم باید کہ سلام کند صغیر بر کبیر و رہ رونده بر نشستہ و اندک

عَلَى الْكَثِيرِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ إِنَّ رَسُولَ

بر بسیار روایت کرده آنرا بخاری واز انس رضی الله عنه مرویست گفت انس

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى غِلْمَانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم گذشت بر جماعت خردان پس سلام کرد برایشان از غایت تواضع

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

متفق علیه واز ابی هریره رضی الله عنه مرویست که آنحضرت صلی الله

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَبْدَءُوا الْيَهُودَ وَلَا النَّصَارَى

علیه وسلم فرمود ابتدا نکنید یهود و نصارا را

بِالسَّلَامِ وَإِذَا لَقِيتُمْ أَحَدَهُمْ فِي طَرِيقٍ فَاضْطَرُّوهُ إِلَى

بسلام و چون ملاقات کنید شما یکی از یهود و نصارا را در راهی پس مضطر و بیچاره گردانید

أَضْيَقِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رض

او را بسوی مکان تنگ آن راه روایت کرده مسلم واز ابی سعید خدری رضی الله عنه مرویست

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بپرهیزید از نشستن

بِالطُّرُقَاتِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا لَنَا مِنْ مَجَالِسِنَا بُدٌّ نَتَحَدَّثُ

در راهها پس گفتند یا رسول الله چاره نیست ما را از مجلسهای ما در راه یعنی الدیار

فِيهَا قَالَ فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجْلِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ

باز نشستن در راهها فرمود پس چون ابا می کنید از همه کار مگر مجلس را پس بدهید راه را حق

قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ

وی گفتند چه چیز است حق طریق یا رسول الله فرمود آنحضرت پوشیدن چشم

الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ

بد دور کردن آنچه ایذا کند و دادن جواب سلام مردم را و امر کردن مردم بشرع و بازداشتن

الْمُنْكَرِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

از ناشایست متفق علیه و در روایت است از علی رض گفت فرمود رسول الله

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ بِالْمَعْرُوْفِ

صلی الله علیه وسلم بر مسلمان برای مسلمان شش خصلت حق است نیکو بمعروف

يُسَلِّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقِيَهُ وَيُجِيْبُهُ إِذَا دَعَاهُ وَيُشَمِّتُهُ إِذَا

سلام کند بر وی چون ملاقات کند او را و اجابت کند چون بخواند او را و بالحمد لله مر یرحمک الله

عَطَسَ وَيَعُوْدُهُ إِذَا مَرِضَ وَيَتْبَعُ جَنَازَتَهُ إِذَا مَاتَ

گوید چون عطسه زند و بپرسد چون بیمار گردد و در پی جنازه او رود چون بمیرد و دوست دارد

وَيُحِبُّ لَهُ مَا لِنَفْسِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ

مر مسلم را چیزی که دوست دارد مر نفس خود را روایت کرد ترمذی و دارمی و در روایت است از عمران بن

حُصَيْنٍ رض اَنَّ رَجُلًا جَآءَ اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حصین که مردی آمد نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَرَدَّ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ النَّبِيُّ

پس گفت السلام علیکم پس رد کرد جواب سلام او را آنحضرت پس نشست گفت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرٌ ثُمَّ جَآءَ اٰخَرُ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

پس گفت پیغمبر خدا که ثابت شد مر این مرد را ده نیکی پس آمد مرد دیگر پس گفت السلام علیکم

وَرَحْمَةُ اللّٰهِ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ فَقَالَ عِشْرُوْنَ ثُمَّ جَآءَ اٰخَرُ

و زیاده کرد لفظ و رحمة الله پس جواب سلام داد آنحضرت بعد پس نشست گفت بیست نیکی ثابت است

فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ فَرَدَّ عَلَيْهِ

است پس آمد مرد دیگر پس گفت السلام علیکم و رحمة الله و برکاته پس جواب داد آنحضرت

فَجَلَسَ فَقَالَ ثَلٰثُوْنَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْ دَاوٗدَ وَحَسَّنَ

با این الفاظ پس نشست آن مرد پس فرمود سی نیکی ثابت است روایت کرد ترمذی و ابو داود

معاذ بن انس رض عن النبي صلى الله عليه وسلم

در روایتست از معاذ بن انس رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

بمعناه وزاد ثم اتى آخر فقال السلام عليكم ورحمة

بمعنی حدیث مذکور زیاده کرد معاذ یک مرتبه دیگر که بعد تر آمد مردے دیگر پس گفت السلام علیکم ورحمة الله

الله وبركاته ومغفرته فقال اربعون وقال هكذا تكون

وبرکاته ومغفرته پس فرمود آنحضرت که ثابت شد مرا ورا چهل حسنه و فرمود همچنین میشود

الفضائل رواه ابوداود وعن ابي امامة رض قال قال

فضائل رواه ابوداود واز ابی امامه رض مرویست که فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم ان اولى الناس بالله من

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه نزدیکتر مردمان و مخصوص‌ترین مردم بجناب حق عز وعلا

بدأ بالسلام رواه احمد والترمذي وابوداود وعن

کسی است که ابتدا کند بسلام رواه احمد و ترمذی و ابوداود

جرير رض ان النبي صلى الله عليه وسلم مر على نسوة فسلم

و روایتست از جریر بن عبد الله بجلی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم گذشت بر جماعت زنان پس سلام کرد

عليهن رواه احمد وعن علي بن ابي طالب رض قال

آنحضرت بر ایشان رواه احمد و روایتست از علی بن ابی طالب رض گفت علی رض کفایت

يجزي عن الجماعة اذا مروا ان يسلم احدهم ويجزي

میکند از جماعت چون بگذرد که سلام کند یکے از ایشان و کفایت میکند از نشستگان که جواب سلام گوید یکے از

عن الجلوس ان يرد احدهم رواه البيهقي في شعب الايمان

ایشان حاصل آنکه سنت سلام و جواب آن بر سبیل کفایه است اگر از جماعت یکی گوید از همه ساقط گردد روایت کرده بیهقی در شعب الایمان

مرفوعا وعن عمرو بن شعيب عن ابيه عن جده قال

اند روے مرفوع و از عمرو بن شعیب مرویست و او از پدر و او از پدرش که جد شعیب است

أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ

گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود نیست از ما کسیکه مشابهت

بِغَيْرِنَا لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلَا بِالنَّصَارٰى فَإِنَّ تَسْلِيمَ الْيَهُودِ

سازد خود را بغیر ما تشبیه نکنید به یهود و نصاری زیراکه سلام کردن یهود

الْإِشَارَةُ بِالْأَصَابِعِ وَتَسْلِيمَ النَّصَارٰى الْإِشَارَةُ بِالْأَكُفِّ

اشارت کردن است بانگشتان و سلام کردن نصاری اشارت کردن است بکفهای دست

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ إِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

روایت کرد ترمذی و گفت که اسناد آن ضعیف است و روایت است از ابی هریره رض

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود چون پیش آید یکے از شما برادر خود را

فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ فَإِنْ حَالَتْ بَيْنَهُمَا شَجَرَةٌ أَوْ جِدَارٌ أَوْ حَجَرٌ

پس باید که سلام کند بروے پس اگر حائل شد میان ایشان درخت یا دیوار یا سنگے پس ملاقات کرد

ثُمَّ لَقِيَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ قَتَادَةَ

وے را پس باید که سلام کند بروے روایت کرد ابوداؤد و از ابن قتاده مرویست

قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلْتُمْ بَيْتًا فَسَلِّمُوا عَلٰى

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون در آئید خانه را پس سلام کنید

أَهْلِهِ وَإِذَا خَرَجْتُمْ فَأَوْدِعُوا أَهْلَهُ بِسَلَامٍ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

بر اهل خانه و چون بیرون آئید پس ودیعت نهید نزد اهل خانه سلام را روایت کرد بیهقی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ مُرْسَلًا وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

در شعب الایمان از روی مرسل و روایت است از انس رض که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِذَا دَخَلْتَ عَلٰى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ

علیه وسلم فرمود که ای پسر من چون در آئی بر اهل و عیال خود پس سلام کن

يكون بركة عليك وعلى اهل بيتك رواه الترمذي

برایشان یعنی باشد سلام سبب وجود برکت بر تو و اہل خانہ تو روایت ترمذی

وعن جابر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

واز جابر مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وسلم السلام قبل الكلام رواه الترمذي وعن

وسلم سلام پیش از کلام است روایت ترمذی

ابي هريرة رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال

واز ابی ہریرہ مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود نیست

لا خير في جلوس في الطرقات الا لمن هدى السبيل

نیکی در نشستن در راہہا مگر کسیکہ بنماید راہ را و جواب گوید سلام را

ورد التحية وغض البصر واعان على الحمولة رواه

و بپوشد نظر را و یاری دہد بر حمولہ یعنی باربردار در برداشتن بار روایت

في شرح السنة وعن ابي هريرة رض قال قال رسول

در شرح السنہ و مرویست از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم لما خلق الله آدم ونفخ فيه الروح

صلی اللہ علیہ وسلم ہرگاہ کہ پیدا کرد خداتعالی آدم را و دمید درو روح را

عطس فقال الحمد لله فحمد الله باذنه فقال له ربه يرحمك

عطسہ زد آدم پس گفت الحمد للہ پس حمد کرد آدم خدا را بتوفیق وی پس گفت مر اورا

الله يا آدم اذهب الى اولئك الملائكة الى ملأ منهم

پروردگار او رحمت کند ترا خداتعالی ای آدم برو بسوی این فرشتگان یعنی بسوی جماعت [illegible]

جلوس فقل السلام عليكم فقال السلام عليكم

کہ نشستگانند ایشان بگو السلام علیکم پس گفت آدم السلام علیکم

قَالُوا عَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى رَبِّهِ فَقَالَ

گفتند فرشتگان علیک السلام و رحمة الله پس باز آمد آدم بسوی پروردگار خود پس گفت

إِنَّ هٰذِهِ تَحِيَّتُكَ وَتَحِيَّةُ بَنِيكَ بَيْنَهُمْ فَقَالَ لَهُ اللّٰهُ وَيَدَاهُ

پروردگار بدرستیکه این کلمات درود تو است و سلام پسران تو میان یکدیگر پس گفت مر آدم را

مَقْبُوضَتَانِ اخْتَرْ أَيَّتَهُمَا شِئْتَ فَقَالَ اخْتَرْتُ يَمِينَ رَبِّي

خدا تعالی و هر دو دست وی تعالی بسته بود اختیار کن هر کدام از این دو دست را که میخواهی پس گفت آدم اختیار کردم دست

وَكِلْتَا يَدَيْ رَبِّي يَمِينٌ مُبَارَكَةٌ ثُمَّ بَسَطَهَا فَإِذَا فِيهَا آدَمُ

راست پروردگار خود را و هر دو دست پروردگار راست است و مبارک پس گشاد پروردگار دست را پس ناگاه در وی بود آدم

وَذُرِّيَّتُهُ فَقَالَ يَا رَبِّ مَا هٰؤُلَاءِ قَالَ هٰؤُلَاءِ ذُرِّيَّتُكَ

و اولاد او است پس گفت آدم ای پروردگار من چه اند اینها که در دست تو اند گفت پروردگار اینها

فَإِذَا كُلُّ إِنْسَانٍ مَكْتُوبٌ عُمْرُهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ فَإِذَا فِيهِمْ رَجُلٌ

ذریت تو اند پس ناگاه هر آدمی نوشته شده است عمر وی میان دو چشم وی پس ناگاه در میان ایشان

أَضْوَءُهُمْ أَوْ مِنْ أَضْوَئِهِمْ قَالَ يَا رَبِّ مَنْ هٰذَا قَالَ هٰذَا

مردی است روشن ترین ایشان یا از روشن ترین مردم گفت آدم ای پروردگار کیست این مرد

ابْنُكَ دَاوُدُ وَقَدْ كَتَبْتُ لَهُ عُمْرَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ

گفت پروردگار این پسر تست که داود نام دارد و تحقیق نوشتم مر او را عمر چهل سال گفت آدم پروردگار من

زِدْ فِي عُمْرِهِ قَالَ ذٰلِكَ الَّذِي كَتَبْتُ لَهُ قَالَ يَا رَبِّ فَإِنِّي

زیاده کن در عمر وی پس گفت پروردگار همان است که نوشته ام مر او را از عمر گفت آدم ای پروردگار من پس

قَدْ جَعَلْتُ لَهُ مِنْ عُمْرِي سِتِّينَ سَنَةً قَالَ أَنْتَ وَذَاكَ

تحقیق کردم مر او را از عمر خویش شصت سال گفت پروردگار تو دانی و عطاء تو یعنی اختیار است گفت آنحضرت

قَالَ ثُمَّ سَكَنَ الْجَنَّةَ مَا شَاءَ اللّٰهُ ثُمَّ أُهْبِطَ مِنْهَا وَكَانَ آدَمُ يَعُدُّ

باز ساکن شد آدم بهشت را آنقدر که خواست خدا بعد از آن انداخته شد آدم از بهشت و بود آدم میشمرد برای خود

لِنَفْسِهٖ فَاَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهٗ اٰدَمُ قَدْ عَجَّلْتَ

یعنی سال عمر خود پس آمد آدم را ملک الموت پس گفت ملک الموت را آدم شتابی کردی

قَدْ كُتِبَ لِیْ اَلْفُ سَنَةٍ قَالَ بَلٰی وَلٰكِنَّكَ جَعَلْتَ

بتحقیق نوشته شده است مرا عمر هزار سال گفت ملک الموت آرے ولیکن تو بخشیدی مر پسر خود را

لِابْنِكَ دَاوٗدَ سِتِّيْنَ سَنَةً فَجَحَدَتْ ذُرِّيَّتُهٗ وَنَسِيَ

که داؤد دست از عمر خود شصت سال پس انکار کرد آدم پس انکار کردند ذریت وی و فراموش کرد آدم پس فراموشی

فَنَسِيَتْ ذُرِّيَّتُهٗ قَالَ فَمِنْ يَوْمَئِذٍ اُمِرَ بِالْكِتَابِ وَالشُّهُوْدِ

کرد ذریت او گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس از آن که واقع شد از آدم جحود و نسیان واقع شد امر نوشتن معاملات

رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَعَنِ الطُّفَيْلِ بْنِ اُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ اَنَّهٗ كَانَ

و گواهان روایت کرد ترمذی و از طفیل بن ابی کعب مروی است که وی مے آمد

يَاْتِیْ ابْنَ عُمَرَ رض فَيَغْدُوْ مَعَهٗ اِلَی السُّوْقِ قَالَ فَاِذَا غَدَوْنَا

نزد ابن عمر رض پس میرفت در وقت بامداد با ابن عمر بسوی بازار گفت طفیل پس چون میرفتیم با وقت

اِلَی السُّوْقِ لَمْ يَمُرَّ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ عُمَرَ عَلٰی سَقَّاطٍ وَّلَا عَلٰی

بامداد بسوی بازار نمی گذشت عبد اللہ بن عمر بر هیچ سقاط و نمی گذشت

صَاحِبِ بَيْعَةٍ وَّلَا عَلٰی مِسْكِيْنٍ وَّلَا عَلٰی اَحَدٍ اِلَّا سَلَّمَ عَلَيْهِ

بر هیچ بیع کننده و نمی گذشت بر هیچ مسکینے و نه بر هیچ یکے مگر آنکه.. سلام میکرد

قَالَ الطُّفَيْلُ فَجِئْتُ عَبْدَ اللّٰهِ بْنَ عُمَرَ رض يَوْمًا فَاسْتَتْبَعَنِیْ

ابن عمر بر وے گفت طفیل پس آمدم نزد عبد اللہ بن عمر رض روزی پس همراه بردن خواست مرا

اِلَی السُّوْقِ فَقُلْتُ لَهٗ وَمَا تَصْنَعُ فِی السُّوْقِ وَاَنْتَ لَا تَقِفُ

بجانب بازار پس گفتم ابن عمر را چه کار خواهی کرد تو در بازار که میروی و تو نمی ایستی بر فروختن

عَلَی الْبَيْعِ وَلَا تَسْاَلُ عَنِ السِّلَعِ وَلَا تَسُوْمُ بِهَا وَلَا تَجْلِسُ فِیْ

و نمی پرسی از متاع که میفروشند و خریداری نمی کنی متاع را و نمی نشینی در

مجالس السوق فاجلس بنا ههنا نتحدث قال

نشستنگاه های بازار پس بنشین با ما اینجا تا حرف و حکایت کنیم با یکدیگر گفت طفیل

فقال لي عبد الله بن عمر يا ابا بطن قال وكان الطفيل

پس گفت عبد الله مرا ای خداوند شکم گفت راوی و بود طفیل

ذا بطن انما نغدو من اجل السلام نسلم على من لقيناه

شکم دار ای ابن عمر بزرگ گفت ما میرویم به بازار مگر بجهت سلام کردن برمردم سلام میکنیم بر کسیکه

رواه مالك والبيهقي في شعب الايمان وعن جابر

ملاقی آییم او را یا برسیم که بیابیم او را روایت کرده مالک و بیهقی در شعب ایمان و روایت کرده جابر

قال اتى رجل النبي صلى الله عليه وسلم فقال لفلان

آمد مردی به پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس گفت آمنه فلان کس را در بوستان من

في حائطي عذق وانه قد اذاني مكان عذقه فارسل

درخت خرما کیست و گفت آنمرد بتحقیق ایذا کرده است مرا وجود عذق وی پس فرستاد

النبي صلى الله عليه وسلم ان بعني عذقك قال لا قال

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بسوی وی کسی را که بفروش بمن درخت خود را گفت نه گفت

فهبه لي قال لا قال فبعنيه بعذق في الجنة فقال لا فقال

ببخش و هبه کن مرا گفت نه پس ببخش مرا گفت بفروش بمن پس تصدق کن بوعده عذق که در بهشت باشد پس گفت نه پس گفت

رسول الله صلى الله عليه وسلم ما رايت الذي هو ابخل

پیغمبر خدا پس گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم ندیدم آن کسی را که او بخیل تر است

منك الا الذي يبخل بالسلام رواه احمد والبيهقي

از تو مگر آنکسی که بخل میکند به سلام روایت کرده احمد و بیهقی

في شعب الايمان وعن عبد الله رض عن النبي صلى الله

در شعب ایمان و عبد الله بن مسعود رض از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ بَرِيْءٌ مِّنَ الْكِبْرِ رَوَاهُ

علیہ وسلم روایت میکند کہ فرمود ابتدا کنندہ بسلام بیزار است از تکبر رواہ

الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ اَتَيْتُ

بیہقی فی شعب الایمان واز جابر رض گفت آمدم

النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ دَيْنٍ كَانَ عَلٰى اَبِيْ فَدَقَقْتُ

آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم بسبب دینی کہ بود بر پدر من پس بکوفتم در را

الْبَابَ فَقَالَ مَنْ ذَا فَقُلْتُ اَنَا فَقَالَ اَنَا اَنَا كَاَنَّهٗ كَرِهَهَا

پس گفت آنحضرت کیست اینکہ در می کوبد پس گفتم منم پس فرمود آنحضرت منم منم گویا این کلمہ را ازدہا بزبان خوش

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

درست متفق علیہ واز ابوہریرہ گفت کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِذَا دُعِيَ اَحَدُكُمْ فَجَاءَ مَعَ الرَّسُوْلِ فَاِنَّ ذٰلِكَ

علیہ وسلم چون خواندہ شود یکی از شما پس بیاید ہمراہ فرستادہ پس آن آمدن ہمراہ فرستادہ شدہ

لَهٗ اِذْنٌ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَفِيْ رِوَايَةٍ لَهٗ قَالَ رَسُوْلُ الرَّجُلِ اِلَى

اذن است وحاجت باستیذان نیست رواہ ابوداؤد ودر روایتی مر ابوداؤد را گفت آنحضرت فرستادہ شدہ

الرَّجُلِ اِذْنُهٗ وَعَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ رض اَنَّ رَجُلًا سَاَلَ

مردی بسوی مردی اذن اوست ودر روایت است از عطاء بن یسار رض کہ مردی پرسید

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اَسْتَاْذِنُ عَلٰى اُمِّيْ

آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم پس گفت آنمرد آیا طلب اذن کنم از برای آمدن بر مادر خود

فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ الرَّجُلُ اِنِّيْ مَعَهَا فِي الْبَيْتِ فَقَالَ رَسُوْلُ

پس فرمود آنحضرت آری بکن پس گفت مردی کہ من با او میباشم در یک خانہ پس فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَاْذِنْ عَلَيْهَا فَقَالَ الرَّجُلُ

صلے اللہ علیہ وسلم استیذان بکن بروے اگرچہ با او در یک خانہ باشی

إِنِّي خَادِمُهَا فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس باز گفت مردی که من خادم مادرم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اِسْتَأْذِنْ عَلَيْهَا أَتُحِبُّ أَنْ تَرَاهَا عُرْيَانَةً قَالَ لَا قَالَ

استیذان بکن برای آمدن بروی آیا دوست میداری که ببینی اورا برهنه گفت مرد نیست

فَاسْتَأْذِنْ عَلَيْهَا رَوَاهُ مَالِكٌ مُرْسَلًا وَعَنْ جَابِرٍ رض

نمیدارم که برهنه ببینم گفت آنحضرت پس استیذان بکن روایت کرد مالک این حدیث را مرسل و از جابر گفته شد جابر رض

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَأْذَنُوا لِمَنْ لَمْ يَبْدَأْ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود اذن نکنید برای کسی در آمدن کسی را که ابتدا نکرده

بِالسَّلَامِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

بسلام رواه بیهقی فی شعب الایمان

جَابِرٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا كَتَبَ أَحَدُكُمْ

و از جابر مرویست که آنحضرت فرمود چون بنویسد یکے از شما نامه را پس باید که خاک افشاند

كِتَابًا فَلْيُتَرِّبْهُ فَإِنَّهُ أَنْجَحُ لِلْحَاجَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بروی یا مراد آنست که بر خاک اندازد او را زیرا که این برآرنده تر است مر حاجت را رواه ترمذی

بَابُ الْمُصَافَحَةِ وَالْمُعَانَقَةِ

باب مصافحه و معانقه

عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

روایت است از براء بن عازب رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ مُسْلِمَيْنِ يَلْتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ

علیه وسلم نیست هیچ دو مسلمان که پیش آیند بیکدیگر پس مصافحه کنند

إِلَّا غُفِرَ لَهُمَا قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقَا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

مگر آنکه آمرزیده شود مر ایشان را پیش از آنکه جدا شوند از یکدیگر رواه احمد و ترمذی

وابن ماجة وفي رواية ابي داود قال اذا التقى المسلمان

وابن ماجه ودر روایت ابی داؤد آمده که گفت آنحضرت چون ملاقات کنند دو مسلمان

فتصافحا وحمدا الله واستغفراه غفر لهما وعن انس رض

پس مصافحه کنند و حمد گویند خدا را و آمرزش خواهند از خدا آمرزیده شود مر ایشان را واز انس مرویست

قال قال رجل يا رسول الله الرجل منا يلقى اخاه او صديقه

که مردی از آنحضرت پرسید که مردی از ما مسلمانان پیش می آید برادر خود را یا پیش می آید دوست خود را

اينحني له قال لا قال افيلتزمه ويقبله قال لا قال افياخذ

خم کار کند آیا دوتا کند سر و پشت برای وی فرمود نکند گفت آیا پس معانقه کند و بوسه دهد آنرا

بيده ويصافحه قال نعم رواه الترمذي وعن ابي

فرمود نکند گفت آیا پس بگیرد دست او را و مصافحه کند فرمود آری دست بگیرد و مصافحه کند روایت کرد ترمذی از ابی

امامة رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال تمام

امامه رض روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود تمام و کمال

عيادة المريض ان يضع احدكم يده على جبهته او على

پرسش بیمار آنست که بنهد یکی از شما دست خود را بر پیشانی بیمار یا بر دست وی پس بپرسد

يده فيساله كيف هو وتمام تحياتكم بينكم المصافحة

چگونه است وی و تمام و کمال سلامهای شما که میان یکدیگر میکنید مصافحه است

رواه احمد والترمذي وضعفه وعن عائشة رض

روایت کرده احمد و ترمذی ضعیف شمرده آنرا و روایت است از عائشه صدیقه رض

قالت قدم زيد بن حارثة المدينة ورسول الله صلى الله

گفت که قدوم آورد زید بن حارثه که متبنای آنحضرت بود بمدینه منوره و حال آنکه آنحضرت

عليه وسلم في بيتي فاتاه فقرع الباب فقام اليه رسو

صلی الله علیه وسلم در خانه من بود پس آمد زید آنحضرت را پس بکوفت در را پس ایستاد بسوی وی رسول الله

اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ عُرْیَانًا یَجُرُّ ثَوْبَهٗ وَاللّٰهِ مَا رَأَیْتُهٗ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم برهنه در حالیکه میکشید جامهٔ خود را بخدا سوگند ندیدم

عُرْیَانًا قَبْلَهٗ وَلَا بَعْدَهٗ فَاعْتَنَقَهٗ وَقَبَّلَهٗ رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ

من آنحضرت را برهنه پیش از این و نه بعد از این پس معانقه کرد آنحضرت زید را و بوسه کرد او را روایت کرد ترمذی

وَعَنْ اَیُّوْبَ بْنِ بُشَیْرٍ عَنْ رَجُلٍ مِّنْ عَنَزَةَ اَنَّهٗ قَالَ

و روایت است از ایوب بن بشیر از مردی که از عنزه بود که گفت آن مرد گفتم

قُلْتُ لِاَبِیْ ذَرٍّ هَلْ کَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

مر ابی ذر را رضی آیا بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

یُصَافِحُکُمْ اِذَا لَقِیْتُمُوْهُ قَالَ مَا لَقِیْتُهٗ قَطُّ اِلَّا صَافَحَنِیْ وَبَعَثَ

که مصافحه میکرد شما را چون ملاقات میکردید شما آنحضرت را گفت ابوذر ملاقات نکردم من با آنحضرت

اِلَیَّ ذَاتَ یَوْمٍ وَلَمْ اَکُنْ فِیْ اَهْلِیْ فَلَمَّا جِئْتُ اُخْبِرْتُ فَاَتَیْتُهٗ

هیچ گاه مگر آنکه مصافحه کرد مرا و کس فرستاد بسوی من روزی و نبودم من در میان اهل خانه خود پس چون آمدم خبر

وَهُوَ عَلٰی سَرِیْرٍ فَالْتَزَمَنِیْ فَکَانَتْ تِلْکَ اَجْوَدَ وَاَجْوَدَ

داده شدم [illegible] در حالیکه آنحضرت نشسته بود بر سریر پس معانقه کرد مرا پس بود آن معانقه جید تر و نیکو تر

رَوَاهُ اَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ جَعْفَرِ بْنِ اَبِیْ طَالِبٍ رض فِیْ قِصَّةِ

یا از مصافحه که آنحضرت میکرد لنا روایت کرد ابو داود و روایت است از جعفر بن ابی طالب رضی در قصه باز گشتن او

رُجُوْعِهٖ مِنْ اَرْضِ الْحَبَشَةِ قَالَ فَخَرَجْنَا حَتّٰی اَتَیْنَا الْمَدِیْنَةَ

از زمین حبشه که گفت پس بیرون آمدیم ما از حبشه تا آنکه آمدیم بمدینهٔ منوره پس پیش آمد

فَتَلَقَّانِیْ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَنَقَنِیْ ثُمَّ

بمن پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس معانقه کرد مرا پس

قَالَ مَا اَدْرِیْ اَنَا بِفَتْحِ خَیْبَرَ اَفْرَحُ اَمْ بِقُدُوْمِ جَعْفَرٍ وَوَافَقَ

گفت آنحضرت نمیدانم که بکدام یکی ازین دو چیز خوش حال شوم یا بفتح خیبر یا بآمدن جعفر از حبشه موافق

ذَلِكَ فَتْحَ خَيْبَرَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ زَارِعٍ رض

آنست وقت بود آمدن جعفر بفتح خیبر رواه فی شرح السنة و روایت ست از زارع رض

وَكَانَ فِي وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ قَالَ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ

و بود در ایلچیان عبد القیس گفت هرگاه که قدوم آوردیم بمدینه

فَجَعَلْنَا نَتَبَادَرُ مِنْ رَوَاحِلِنَا فَنُقَبِّلُ يَدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى

پس شتابی میکردیم [illegible] و بوسه میدادیم دست مبارک

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرِجْلَهُ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ عَائِشَةَ رض

[illegible] و پای شریف وی را رواه ابو داود و از عائشہ مرویست

قَالَتْ مَا رَأَيْتُ اَحَدًا كَانَ اَشْبَهَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلًّا وَفِي

گفت عائشه ندیدم هیچ یکی را که مانندتر [illegible]

رِوَايَةٍ حَدِيْثًا وَكَلَامًا بِرَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایتی آمده از روی حدیث و کلام برسول مقبول صلی الله علیه وسلم

مِنْ فَاطِمَةَ رض كَانَتْ اِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ قَامَ اِلَيْهَا فَاَخَذَ

از فاطمه رض بود فاطمه چون [illegible]

بِيَدِهَا فَقَبَّلَهَا وَاَجْلَسَهَا فِي مَجْلِسِهِ وَكَانَ اِذَا دَخَلَ

[illegible]

عَلَيْهَا قَامَتْ اِلَيْهِ فَاَخَذَتْ بِيَدِهِ فَقَبَّلَتْهُ وَاَجْلَسَتْهُ

[illegible]

فِي مَجْلِسِهَا رَوَاهُ اَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ يَعْلٰى رض قَالَ اِنَّ حَسَنًا

در محل نشست خود رواه ابو داود و از یعلی رض [illegible]

وَحُسَيْنًا اِسْتَبَقَا اِلٰى رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[illegible] صلی الله علیه وسلم

فضمهما اليه وقال ان الولد مبخلة مجبنة رواه احمد

پس جمع کرد فراهم آورد ایشانرا بسوی خود و فرمود بدرستیکه اولاد باعث بخل اند و باعث بددلی رواه احمد

وعن عطاء الخراساني رض ان رسول الله صلى الله

و از عطاء خراسانی رضی روایت است که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم قال تصافحوا يذهب الغل وتهادوا تحابوا

علیه وسلم فرمود مصافحه کنید تا برود کینه و هدیه بفرستید بیکدیگر دوست دارید

وتذهب الشحناء رواه مالك مرسلا وعن البراء بن

بیکدیگر تا برود دشمنی روایت کرد مالک از روی ارسال و از براء بن

عازب رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

عازب رض مرویست آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من صلى اربعا قبل الهاجرة فكانما صلاهن في ليلة

هر که گزارد چهار رکعت پیش از نیم روز پس گویا گزارده آن رکعات را در شب

القدر والمسلمان اذا تصافحا لم يبق بينهما ذنب الا

قدر و دو مسلمان چون مصافحه کنند باقی نماند میان ایشان هیچ گناه

سقط رواه البيهقي في شعب الايمان

مگر آنکه ساقط میگردد روایت کرد بیهقی در شعب الایمان

باب القيام

باب در بیان قیام

عن ابي سعيد الخدري رض قال لما نزلت بنو قريظة

روایت است از ابی سعید خدری گفت چون فرود آمدند قبیله قریظه

على حكم سعد بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم اليه

بر حکم سعد بن معاذ کس فرستاد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وَكَانَ قَرِيبًا مِنْهُ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْمَسْجِدِ

بسوی سعد وطلبید او را و بود سعد نزدیک آنحضرت پس آمد در سواری حمار پس چون نزدیک شد از مسجد

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْأَنْصَارِ قُومُوا

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم مر گروه انصار را که برخیزید

إِلَى سَيِّدِكُمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض عَنِ النَّبِيِّ

بسوی مهتر خود متفق علیه و از ابن عمر رض مرویست که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ

صلی الله علیه وسلم فرمود باید که ایستاده نکند و برنخیزاند مرد دیگر مرد را از جای نشسته

ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ وَلٰكِنْ تَفَسَّحُوا أَوْ تَوَسَّعُوا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

وی پس تر بنشیند خود در جای وی ولیکن فراخ کنید جای را و جای دهید متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ مَنْ قَامَ مِنْ مَجْلِسِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

فرمود کسیکه برخیزد از جای خود پستر باز آید بسوی جای خود پس وی سزاوار تر است آنجا روایه مسلم

وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ لَمْ يَكُنْ شَخْصٌ أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنْ

و از انس رض مرویست گفت نبود هیچ شخص محبوب تر نزد صحابه رض

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانُوا إِذَا رَأَوْهُ لَمْ يَقُومُوا

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم و بودند ایشان که چون می دیدند آنحضرت را برنمی

لِمَا يَعْلَمُونَ مِنْ كَرَاهِيَتِهِ لِذٰلِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ

خاستند دمی دانستند از جهت آنکه می دانستند از ناخوش داشتن آنحضرت ایستادن را روایه ترمذی و گفت

هٰذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ وَعَنْ مُعَاوِيَةَ رض قَالَ قَالَ

این حدیث حسن است و صحیح و از معاویه رض مرویست که فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهٗ اَنْ يَّتَمَثَّلَ لَهُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه خوشحال میگرداند او را اینکه ایستند

الرِّجَالُ قِيَامًا فَلْيَتَبَوَّءْ مَقْعَدَهٗ مِنَ النَّارِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

پیش او استادن دیده جای بر خاستن مردم او را پس باید که بگیرد جای نشست خود را از آتش دوزخ روایت کرد

وَاَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ اَبِيْ اُمَامَةَ رض قَالَ خَرَجَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

و ابوداود و از ابی امامه مرویست که بیرون آمد آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّكِئًا عَلٰى عَصًا فَقُمْنَا لَهٗ فَقَالَ

صلی الله علیه وسلم تکیه کرده بر چوب پس برخاستیم برای آنحضرت پس گفت

لَا تَقُوْمُوْا كَمَا يَقُوْمُ الْاَعَاجِمُ يُعَظِّمُ بَعْضُهَا بَعْضًا رَوَاهُ

بر مخیزید چنانکه بر میخیزند اهل عجم و تعظیم میکنند بعضی از ایشان بعضی را روایت کرد

اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ

ابوداود و از عبدالله بن عمرو رض مرویست از آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ اَنْ يُّفَرِّقَ بَيْنَ

صلی الله علیه وسلم که فرمود حلال نیست مرد را که جدائی کند در میان

اثْنَيْنِ اِلَّا بِاِذْنِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ

آنکه میان دو کس که بهم نشسته اند مگر باذن ایشان روایت کرد ترمذی و ابوداود

عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ اَبِيْهِ عَنْ جَدِّهٖ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

و از عمرو بن شعیب رض و او از پدرش و پدرش از جد عمرو روایت میکند که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَجْلِسْ بَيْنَ رَجُلَيْنِ اِلَّا

صلی الله علیه وسلم فرمود منشین میان دو مرد مگر

بِاِذْنِهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ كَانَ

باذن ایشان روایت کرد ترمذی و از ابی هریره مرویست گفت که بود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْلِسُ مَعَنَا فِي الْمَسْجِدِ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم که می نشست با ما در مسجد که سخن میکرد

يُحَدِّثُنَا فَإِذَا قَامَ قُمْنَا قِيَامًا حَتّٰى نَرَاهُ قَدْ دَخَلَ بَعْضَ

با ما پس چون می استاد از مجلس همه استادیم او استاده میماندیم تا آنکه میدیدیم که بتحقیق در آمد

بُيُوْتِ أَزْوَاجِهِ وَعَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْخَطَّابِ رض قَالَ دَخَلَ

بعض خانهای زنان خود را واثله بن خطاب رضی مرویست گفت در آمد

رَجُلٌ إِلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ

مردی نزد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و آنحضرت در مسجد نشسته بود

قَاعِدٌ فَتَزَحْزَحَ لَهٗ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

پس جنبید و یکسو شد برای او آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از جای خود پس گفت

الرَّجُلُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ إِنَّ فِي الْمَكَانِ سَعَةً فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

آن مرد یا رسول اللہ که در جای فراخی هست پس فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ لِلْمُسْلِمِ لَحَقًّا إِذَا رَاٰهُ أَخُوْهُ أَنْ يَتَزَحْزَحَ لَهٗ

علیہ وسلم بدرستیکه مر مسلمان را حق هست چون به بیند آن مسلمان را که بجنبد برای آن برادر

رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيْمَانِ

روایت کرد این دو حدیث را بیهقی در شعب ایمان

بَابُ الْجُلُوْسِ وَالنَّوْمِ وَالْمَشْيِ

باب در بیان نشستن و خفتن و رفتن

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از ابن عمر رض گفت دیدم آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

بِفِنَاءِ الْكَعْبَةِ مُحْتَبِيًا بِيَدَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبَّادِ بْنِ

در پیش صحن کعبه بود بر دو دست احتبا رواه البخاری و عباد بن تمیم روایت میکند

تميم عن عمه رض قال رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم

از عم خود که عبد الله بن زید انصاری است گفت دیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

في المسجد مستلقيا واضعا إحدى قدميه على الأخرى

در مسجد بر قفا خفته نهنده یکپای خود را بر پای دیگر

متفق عليه وعن جابر رض قال نهى رسول الله

متفق علیه است و روایت است از جابر رض گفت منع کرد پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم أن يرفع الرجل إحدى رجليه

صلی الله علیه وسلم از برداشتن مرد یکپای خود را بر پای دیگر

على الأخرى وهو مستلق على ظهره رواه مسلم وعن

بنهادن بران در حال آنکه آن مرد خسپیده است به پشت خود رواه مسلم

أبي هريرة رض قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابی هریره رض روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

بينما رجل يتبختر في بردين وقد أعجبته نفسه خسف

در اثنای آنکه مردی ناز می‌کرد و گردن افراخته میرفت در دو چادر و بتحقیق در عجب انداخته بود او را نفس او

به الأرض فهو يتجلجل فيها إلى يوم القيامة متفق عليه

فرو برده شد او را زمین پس او فرو میرود در زمین تا روز قیامت متفق علیه

وعن جابر بن سمرة رض قال كان رسول الله صلى الله

و روایت است از جابر بن سمره رض گفت بود پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم إذا صلى الفجر تربع في مجلسه حتى تطلع

علیه وسلم چون نماز بامداد گزاردی چهار زانو نشستی تا آنکه بلند برآید

الشمس حسناء رواه أبو داود وعن جابر رض قال نهى

رسول الله صلى الله عليه وسلم أن ينام الرجل على سطح

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم از خواب کردن مرد بر بامی که سنگ نبست کرده

ليس بمحجور عليه رواه الترمذي وعن حذيفة رض

نشده است یعنی پرده و دیوار بر آن نکشیده روایت کرد ترمذی و روایت است از حذیفه بن الیمان

قال ملعون على لسان محمد صلى الله عليه وسلم من

گفت لعنت کرده شده است بر زبان محمد صلی الله علیه وسلم کسی که بنشیند

قعد وسط الحلقة رواه الترمذي وابو داود وعن

در میان حلقه روایت کرد ترمذی و ابو داود

أبي هريرة رض أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال

و روایت است از ابی هریره رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

إذا كان أحدكم في الفيء فقلص عنه الظل فصار بعضه

چون باشد یکی از شما نشسته در سایه پس بر آمد از وی سایه پس گشت پاره از وی

في الشمس وبعضه في الظل فليقم رواه أبو داود وعن

در آفتاب و پاره در سایه پس باید که برخیزد از آنجا روایت کرد ابو داود و روایت است

أبي ذر رض قال مر بي النبي صلى الله عليه وسلم وأنا مضطجع

از ابی ذر رض گفت گذشت آنحضرت صلی الله علیه وسلم بر من و حال آنکه

على بطني فركضني برجله وقال يا جندب إنما هي ضجعة

خفته بودم بر شکم پس زد آنحضرت مرا بپای مبارک خود و فرمود ای جندب جز این نیست که این خفتن

أهل النار رواه ابن ماجه

خفتیدن دوزخیان است روایت کرد ابن ماجه

باب العطاس والتثاؤب

باب در بیان عطسه و خمیازه

عن ابی هریرة رض عن النبی صلی الله علیه وسلم قال

مرویست از ابی هریره رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود

ان الله یحب العطاس ویکره التثاؤب فاذا عطس احدکم

آنحضرت به درستیکه خدا تعالی دوست میدارد عطسه زدن را و مکروه میدارد خمیازه را پس چون عطسه زند

وحمد الله کان حقا علی کل مسلم سمعه ان یقول له یرحمک

یکی از شما و ثنا گوید مر خدا را باشد حق و واجب گردد بر هر مسلمان که بشنود حمد وی را آنکه بگوید مر او را

الله فاما التثاؤب فانما هو من الشیطان فاذا تثاوب احدکم

رحمت کند ترا خدا تعالی اما خمیازه پس نیست مگر از شیطان پس چون بیاید خمیازه یکی از شما را

فلیرده ما استطاع فان احدکم اذا تثاوب ضحک منه

پس باید که باز گرداند او را تا آنکه تواند پس به درستی که یکی از شما چون خمیازه میزند میخندد بر وی

الشیطان رواه البخاری وفی روایة لمسلم فان احدکم

شیطان رواه بخاری و در روایتی مر مسلم را اینچنین آمده است زیرا که

اذا قال ها یضحک الشیطان منه وعنه قال قال

یکی از شما چون گوید ها میخندد شیطان از آن — و هم از ابی هریره رضی الله عنه مرویست

رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا عطس احدکم فلیقل

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود چون عطسه زند یکی از شما پس باید که بگوید

الحمد لله ولیقل له اخوه او صاحبه یرحمک الله فاذا قال

الحمد لله و باید که بگوید مر او را برادر او یعنی مسلمان یا مصاحب او یرحمک الله پس چون گفت

له یرحمک الله فلیقل یهدیکم الله ویصلح بالکم رواه البخاری

مر او را یرحمک الله پس باید که بگوید هدایت کند شما را خدا و نیک گرداند دل شما یا احوال شما را روایت کرد او را بخاری

وعن ابی موسی رض قال سمعت رسول الله صلی الله

و از ابی موسی رض مرویست گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَحَمِدَ اللّٰهَ فَشَمِّتُوْهُ

علیه وسلم که میگفت چون عطسه زند یکی از شما پس حمد گوید خدا را پس جواب عطسه دهید بیرحمک الله

وَإِنْ لَمْ يَحْمَدِ اللّٰهَ فَلَا تُشَمِّتُوْهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِيْ سَعِيْدٍ

و اگر حمد نگوید خدا را پس جواب عطسه آن نگوئید رواه مسلم و از ابی سعید

الْخُدْرِيِّ رض أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا

خدری رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود چون

تَثَاوَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُمْسِكْ بِيَدِهِ عَلَى فِيْهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

خمیازه کند یکی از شما پس باید که بنهد وقت خمیازه دست خود را بر دهن خود زیرا که شیطان می درآید

يَدْخُلُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض أَنَّ النَّبِيَّ

در دهن وی چون گشاده دارد رواه مسلم و از ابی هریره رض مرویست که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا عَطَسَ غَطَّى وَجْهَهُ بِيَدِهِ

صلی الله علیه وسلم بود چون عطسه میزد می پوشید روی مبارک خود را بدست خود

أَوْ بِثَوْبِهِ وَغَضَّ بِهَا صَوْتَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُوْ دَاوٗدَ

یا جامه خود و پست میکرد به عطسه آواز خود را رواه الترمذی و ابوداؤد

وَعَنْ أَبِيْ مُوْسٰى رض قَالَ كَانَ الْيَهُوْدُ يَتَعَاطَسُوْنَ

و گفت ابی موسی اشعری بودند یهود که بتکلف عطسه میزدند

عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُوْنَ أَنْ يَقُوْلَ لَهُمْ

نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بامید آنکه آنحضرت مر ایشانرا بگوید یرحمکم

يَرْحَمُكُمُ اللّٰهُ فَيَقُوْلُ يَهْدِيْكُمُ اللّٰهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

کند شما را خدا پس میگفت آنحضرت در جواب تشمیت ایشان بلفظ یهدیکم الله و یصلح بالکم رواه الترمذی

وَأَبُوْ دَاوٗدَ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ شَمِّتْ أَخَاكَ ثَلٰثًا

و ابوداؤد و از ابی هریره مرویست که گفت تشمیت کن برادر خود را سه کرت

فَإِنْ زَادَ فَهُوَ شَرٌّ كَانَ مِرْوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَقَالَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنَّهُ

پس چون زیاده شد از سه پس آن زکام است. روایت کرد ابو داود آن را و گفت نمیدانم او را مگر اینکه ابو هریره

رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

نسبت داد ابو هریره دیگر مرفوع کرد حدیث را بسوی آنحضرت صلی الله علیه وسلم

باب الضحك

باب در خندیدن

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا وَحُشِرَ

و بدرستیکه او می خندانید و میگریانید و بدرستیکه او میراند و زنده میسازد و جمع کرده شد برای

لِسُلَيْمٰنَ جُنُوْدُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوْزَعُوْنَ

سلیمان لشکرهای او از دیوان و آدمیان و مرغان پس ایشان نگاه داشته میشدند

حَتّٰى إِذَا أَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يٰٓأَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوْا

تا چون آمدند بر وادی مورچگان گفت مورچه ای مورچگان در آئید

مَسٰكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُوْدُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ

منزلهای خویش نشکند شما را سلیمان و لشکرهای او و ایشان ندانند

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِيْٓ أَنْ أَشْكُرَ

پس تبسم کرد به تعجب از گفتار آن و گفت پروردگارا الهام ده مرا که سپاس کنم

نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا

نعمت ترا که نعمت کردی بر من و بر پدر و مادر من و آنکه بکنم عمل شائسته

تَرْضٰىهُ وَأَدْخِلْنِيْ بِرَحْمَتِكَ فِيْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ عَنْ

پسندی آنرا و در آر مرا به بخشش خود در بندگان شائسته خود از

عَائِشَةَ رض قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عائشه رض مرویست گفت ندیدم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

مستجمعاً ضاحكاً حتى أرى منه لهواته إنما كان يتبسم

مستجمع شونده در خندیدن چنانکه ببینم از وی کام های او را جز این نیست که بود تبسم میکرد

رواه البخاري **وعن** جرير قال ما حجبني النبي صلى الله

گفت جریر منع نکرد مرا از رسیدن نزد خود پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم منذ أسلمت ولا رآني إلا تبسم متفق عليه

علیه وسلم از وقتی که اسلام آوردم و ندید مرا مگر آنکه تبسم کرد

وعن عبد الله بن الحارث بن جزء قال ما رأيت أحداً

روایت است از عبد الله بن حارث بن جزء گفت ندیدم هیچکس را

أكثر تبسماً من رسول الله صلى الله عليه وسلم رواه الترمذي

زیاده در تبسم از آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت کرد ترمذی

وعن قتادة قال سئل ابن عمر هل كان أصحاب

روایت است از قتاده گفت پرسیده شد ابن عمر آیا بودند یاران

رسول الله صلى الله عليه وسلم يضحكون قال نعم والإيمان

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که خندیدند گفت آری و ایمان

في قلوبهم أعظم من الجبل وقال بلال بن سعد أدركتهم

در دلهای شان بزرگتر از کوه گفت بلال بن سعد دریافتم ایشان را

يشتدون بين الأغراض ويضحك بعضهم إلى بعض

که میدویدند میان نشانها و میخندیدند بعضی ایشان با بعضی

فإذا كان الليل كانوا رهباناً رواه في شرح السنة

پس چون میشد شب بودند راهبان روایت کرد در شرح السنة

باب الأسامي

باب در بیان نام نهادن

عن ابن عمر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

از ابن عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

انّ احبّ اسمائكم الى الله عبد الله وعبد الرحمن رواه مسلم

بدرستیکه دوست‌ترین نامهای شما بسوی خدا تعالی عبد الله و عبد الرحمن است رواه مسلم

وعن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و روایتست از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اخنى الاسماء يوم القيمة عند الله رجل يسمّى ملك الاملاك

خوارتر و زشت‌ترین نامها روز قیامت نزد خدای عز و جل نام مردیست که نام کرده بشود بادشاه

رواه البخاري وفي رواية مسلم قال اغيظ رجل على الله يوم

بادشاهان یعنی فارسی شاهنشاه رواه البخاری و در روایت مسلم چنین آمده فرمود خشم‌ترین مردم

القيمة واخبثه رجل كان يسمّى ملك الاملاك لا ملك

و خبیث‌ترین ایشان بر خدا تعالی یوم قیامت مردیست که تسمیه کرده میشود در دنیا شاهنشاه

الا الله وعن ابن عمر رض انّ بنتا كانت لعمر رض يقال لها

زیرا که نیست بادشاه مگر خدا و از ابن عمر رض مرویست که بود دختری مر عمر را در حق وی که گفته میشد

عاصية فسمّاها رسول الله صلى الله عليه وسلم جميلة

مر آنرا عاصیه یعنی نام وی عاصیه بود پس تبدیل کرده نام وی را آنحضرت صلی الله علیه وسلم جمیله نام کرد

رواه مسلم وعن ابي هريرة رض قال قال رسول الله

رواه مسلم و از ابی هریره رض مرویست که فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم لا يسبّ احدكم الدهر فانّ الله هو

صلی الله علیه وسلم که دشنام نکند یکی از شما روزگار را زیرا که خدا تعالی هست

الدهر رواه مسلم وعن ابي الدرداء قال قال رسول الله

معتبر و محول احوال رواه مسلم و از ابی درداء رض مرویست که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ

صلے اللہ علیہ وسلم خوانده میشوید شما روز قیامت بنامهای خود و بنامهای پدران

آبَائِكُمْ فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

خود چنانکه گویند فلان بن فلان پس نیک نهید نامهای خود رواه احمد و ابو داود

حُذَيْفَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُولُوا

و روایت میکند حذیفه از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم گفت آنحضرت که مگوئید

مَا شَاءَ اللّٰهُ وَشَاءَ فُلَانٌ وَلٰكِنْ قُولُوا مَا شَاءَ اللّٰهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ

آنچه خواهد خدا و خواهد فلان لکن بگوئید آنچه خواهد خدا تعالی پس تر خواهد فلان

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَفِي رِوَايَةٍ مُنْقَطِعًا قَالَ لَا تَقُولُوا

رواه احمد و ابو داود و در روایتی آمده که منقطع است سند وی گفت

مَا شَاءَ اللّٰهُ وَشَاءَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقُولُوا مَا شَاءَ

آنحضرت مگوئید آنچه خدا خواهد و خواهد محمد صلے اللہ علیہ وسلم و بگوئید آنچه خواهد

اللّٰهُ وَحْدَهُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى

حق سبحانه تنها بی شریک رواه فی شرح السنة و هم از حذیفه از آنحضرت صلی اللہ

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقُولُوا لِلْمُنَافِقِ سَيِّدٌ فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ

علیہ وسلم مرویست که فرمود مگوئید مر منافق را سید زیرا که وی اگر باشد

سَيِّدًا فَقَدْ أَسْخَطْتُمْ رَبَّكُمْ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي وَهْبٍ

سید و مهتر پس بتحقیق ناراض ساختید پروردگار خود را رواه ابو داود و مرویست از ابی وهب

الْجُشَمِيِّ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسَمَّوْا

جشمی گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم نامدار شوید

بِأَسْمَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللّٰهِ عَبْدُ اللّٰهِ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ

بنامهای پیغمبران و محبوب ترین نامها نزد خدا تعالی عبد اللہ و عبد الرحمن

وأصدقها حارث وهمام وأقبحها حرب ومرة رواه

[illegible]

أبو داود وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم

[illegible]

قال أخنع اسم عند الله يوم القيامة رجل يسمى ملك الأملاك

[illegible] ملك الاملاک

قال سفيان مثل شاهان شاه هذا حديث حسن صحيح وأخنع

گفت سفیان [illegible] شاهان شاه این حدیث حسن صحیح [illegible]

يعني أقبح رواه الترمذي

[illegible] روایت کرد آن را ترمذی

باب البيان والشعر

باب در بیان کلام خوش و شعر

والشعراء يتبعهم الغاوون ألم تر أنهم في كل واد يهيمون

[illegible] در هر وادی سرگردان

وأنهم يقولون ما لا يفعلون إلا الذين آمنوا وعملوا

[illegible] مگر آنانکه گرویده اند [illegible] کردند

الصالحات وذكروا الله كثيرا وانتصروا من بعد ما ظلموا

[illegible] از پس آنکه ستم دیده شدند

عن ابن مسعود رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

روایت است از ابن مسعود رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم هلك المتنطعون قالها ثلاثا رواه مسلم وعن

وسلم [illegible] رواه مسلم

[illegible]

أبي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لأن يمتلئ

و از ابی هریره مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم هر آئینه پر شدن شکم

جوف رجل قيحا يريه خير من أن يمتلئ شعرا متفق عليه

مردی بچرک تا آنکه فاسد گرداند شکم او را بهتر است از پر شدن شکم از شعر متفق علیه

وعن أبي أمامة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال

و مرویست از ابی امامه و او از آنحضرت صلی الله علیه و سلم روایت میکند

الحياء والعي شعبتان من الإيمان والبذاء والبيان

که فرمود آنحضرت که حیا و شکستگی در سخن کردن و بیان سخت دو شاخ اند از ایمان و فحش گوئی در کلام

شعبتان من النفاق رواه الترمذي وعن أبي ثعلبة

و بیهوده گوئی و تکلف بسیار در سخن دو شاخ اند از نفاق رواه ترمذی و از ابی ثعلبه

الخشني رض أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال إن أحبكم

خشنی رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود بدرستیکه دوست

إلي وأقربكم مني يوم القيامة أحاسنكم أخلاقا وإن أبغضكم

ترین شما و نزدیک ترین شما از من روز قیامت نیکوترین شما اند از روی اخلاق و بدرستیکه دشمن ترین شما

إلي وأبعدكم مني مساويكم أخلاقا الثرثارون المتشدقون

بسوی من و دور ترین شما از من بدترین شما اند از روی اخلاق بسیار سخن کنندگان بتکلف نمایندگان

المتفيهقون رواه البيهقي في شعب الإيمان وعن سعد

تشدق کنندگان در سخن و فراخ کنندگان در سخن رواه بیهقی در شعب الایمان و از سعد

بن أبي وقاص رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بن ابی وقاص رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

لا تقوم الساعة حتى يخرج قوم يأكلون بألسنتهم كما يأكل

بر پا نمیشود قیامت تا آنکه بیرون آیند گروهی که میخورند بوسیله زبانهای خود چنانچه میخورند

[illegible] فصاحت [illegible] بلاغت و تفسیح [illegible] فراخ [illegible] فراغ کردن سخن [illegible]

البقرة بالسنتها رواه احمد وعن انس رض قال قال رسول الله

گاو با زبانهای خود رواه احمد و روایت است از انس گفت انس فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم مررت ليلة اسري بي بقوم تقرض شفاههم

صلی الله علیه وسلم بگذشتم آن شب که برده شدم به معراج بگروهی که بریده میشود لبهای

بمقاريض من النار فقلت يا جبرئيل من هؤلاء قال هؤلاء خطباء امتك

ایشان بمقراضها از آتش پس گفتم ای جبرئیل چه کسانند این جماعت گفت جبرئیل اینها جماعت

الذين يقولون ما لا يفعلون رواه الترمذي وعن

خطیبان امت تواند آنکسان که میگویند چیزی را که خود نمیکنند رواه الترمذی

ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من تعلم

و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه بیاموزد

صرف الكلام ليسبي به قلوب الرجال او الناس لم يقبل الله

صرف کلام را تا اسیر گرداند و بند کند دلهای مردان را قبول نکند خدا از وی

منه يوم القيمة صرفا ولا عدلا رواه ابو داود وعن

از وی روز قیامت صرف را یعنی توبه را و نه عدل را یعنی فدیه را رواه ابو داود

صخر بن عبد الله بن بريدة عن ابيه عن جده رض قال سمعت

و از صخر بن عبد الله بن بریده مرویست و او از پدر خود و او از جد خود روایت دارد

رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول ان من البيان سحرا

گفت شنیدم آنحضرت صلی الله علیه وسلم میگفت بدرستیکه بعضی از بیان سحر است

وان من العلم جهلا وان من الشعر حكما وان من القول

و بدرستیکه بعضی از علم جهل است و بدرستیکه بعضی از شعر حکمت است

عيالا رواه ابو داود وعن عائشة رض قالت كان

وبال است بر شنونده از قول عیال است رواه ابو داود و از عائشه مرویست گفت بود

رسول الله صلى الله عليه وسلم يضع لحسان منبرا في المسجد

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کہ مے نہاد مر حسان را منبری در مسجد

يقوم عليه قائما يفاخر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم

می ایستاد حسان بران منبر پس چیزی میست کہ مفاخرت میکرد از پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم

او ينافح ويقول رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله

شکستہ را ابیات یا گفت بہ زشت مخاصمہ تہ پیدا از جانب آنحضرت و میگفت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم

يؤيد حسان بروح القدس ما نافح او فاخر عن رسول

بدرستی خدا تعالیٰ تائید میکند حسان را بجبرئیل مادام کہ مخاصمت میکند یا مفاخرت میکند از

الله صلى الله عليه وسلم رواه البخاري وعن

پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم روایت کرد بخاری

عائشة رض قالت ذكر عند رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از عائشہ مرویست کہ گفت عائشہ کہ ذکر کردہ شد نزد آنحضرت در پیش سعیدہ شد کہ شعر است باید

الشعر فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم هو كلام

شعر گفتن پس فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم شعر کلام است

فحسنه حسن وقبيحه قبيح رواه الدارقطني وروى

پس نیک وی نیک است و بد وی بد روایت کرد این حدیث را دارقطنی و مسند روایت کردہ شد

الشافعي عن عروة مرسلا وعن ابي سعيد الخدري

در روایت شافعی از عروہ بن زبیر تابعی بطریق ارسال و در روایت مستند از ابی سعید خدری

قال بينا نحن نسير مع رسول الله صلى الله عليه وسلم

گفت ابو سعید در اثنائی آنکہ سیر میکنیم با آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

بالعرج اذ عرض شاعر ينشد فقال رسول الله صلى الله

بعرج کہ نام موضعی است ناگاہ پیدا شد شاعری کہ شعر میخواند پس فرمود آنحضرت صلے اللہ

عليه وسلم خذوا الشيطان او امسكوا الشيطان لأن

علیه وسلم بگیرید این شیطان را یا فرمود بلفظ امسکوا بجای خذوا یعنی نگاه دارید

يمتلي جوف رجل قيحا خير له من ان يمتلي شعرا رواه مسلم

[illegible]

وعن جابر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و روایت است از جابر رض گفت جابر فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

الغناء ينبت النفاق في القلب كما ينبت الماء الزرع

سرود گفتن میرویاند نفاق را در دل چنانچه میرویاند آب زراعت را

رواه البيهقي في شعب الايمان

روایت کرد اینحدیث را بیهقی در شعب الایمان

باب المزامير والمعازف

باب در بیان مزامیر و معازف

ومن الناس من يشتري لهو الحديث ليضل عن سبيل الله

و از مردمان آنکه میخرد بیهوده سخن تا گمراه سازد از راه خدا

بغير علم ويتخذها هزوا اولئك لهم عذاب مهين

بی دانش و فرا میگیرد آیات خدا را مسخره آن گروه مر ایشانرا است عذاب خوار کننده

واذا تتلى عليه آياتنا ولى مستكبرا كأن لم يسمعها كأن

و چون خوانده میشود بروی آیتهای ما روی بگرداند در حالی که گردن کش و متکبر بود گویا نشنیده

في اذنيه وقرا فبشره بعذاب اليم عن ابي عامر

گویا در گوشهای او گرانیست پس مژده ده او را بعذاب دردناک روایت است از ابی عامر

او ابي مالك الاشعري رض قال سمعت رسول الله صلى الله

یا از ابی مالک اشعری رض گفت ابو عامر یا ابو مالک شنیدم پیغمبر خدا را صلی الله

عليه وسلم يقول ليكونن من أمتي أقوام يستحلون

علیه وسلم که میگفت هر آینه خواهند بود از امت من گروهها که حلال میگیرند

الخز والحرير والخمر والمعازف ولينزلن أقوام إلى جنب

خز و حریر و خمر و معازف را و هر آینه فرود آیند گروهها

علم يروح عليهم بسارحة لهم يأتيهم رجل لحاجة

پهلوی کوه بلند شبانگاه می آید بر ایشان چرانندهٔ آنها می آید مر ایشان را مسکینی از جهت

فيقولون ارجع إلينا غدا فيبيتهم الله ويضع العلم ويمسخ

حاجت پس میگویند بقصد رد سوال باز آی بسوی ما فردا پس هلاک سازد خدا تعالی ایشان را و افراسب

آخرين قردة وخنازير إلى يوم القيمة رواه البخاري

شبانگاه می شود کوه را بر ایشان و مسخ میکند الله تعالی بعض ایشان را بصورت بوزینه و خوک تا روز قیامت روایت کرد بخاری

وعن أبي أمامة رض قال قال النبي صلى الله عليه وسلم

و روایت است از ابی امامه رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إن الله بعثني رحمة للعالمين وهدى للعالمين وأمرني

بدرستی که خدا تعالی برانگیخته مرا رحمت برای عالمیان و سبب هدایت مر جهانیان این

ربي عز وجل بمحق المعازف والمزامير والأوثان والصلب

که پروردگار رحمت است و امر کرده مرا پروردگار من بباطل کردن و نیست گردانیدن و کم گردانیدن معازف و مزامیر را

وأمر الجاهلية وحلف ربي عز وجل بعزتي لا يشرب

و امر کرده شده ام بشکستن بتها و نیست کردن صلیبهای نصاری را و کارهای جاهلیت و سوگند خورد پروردگار من

عبد من عبيدي جرعة من خمر إلا سقيته من الصديد

بعزت خود که نخورد هیچ بنده از بندگان من یک جرعه از خمر مگر آنکه بنوشانم او را از ریم دوزخ و خون آن

مثلها ولا يتركها من مخافتي إلا سقيته من حياض القدس

و نگذارد هیچ بنده خمر را از ترس من مگر آنکه بنوشانم او را از حوضهای قدس که عبارت است از حوضهای بهشت

رَوَاهُ اَحْمَدُ وَعَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ

روایت کرد احمد روایت است از ابی هریره رض که آنحضرت صلی الله

عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْجَرَسُ مَزَامِیْرُ الشَّیْطَانِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

علیه و سلم فرمود که جرس مزامیر شیطان است روایت کرد مسلم

بَابُ الْعَلَامَاتِ عِنْدَ قُرْبِ الْقِیَامَةِ

باب در بیان علامات قرب قیامت

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ

از ابن عباس رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ الْخَمْرَ وَالْمَیْسِرَ وَالْکُوْبَةَ وَقَالَ کُلُّ مُسْکِرٍ

و سلم که فرمود بدرستی خدا حرام کرد خمر و قمار و کوبه را وفرمود هر مسکر (نشه)

حَرَامٌ قِیْلَ الْکُوْبَةُ الطَّبْلُ رَوَاهُ الْبَیْهَقِیُّ فِیْ شُعَبِ الْاِیْمَانِ

حرام است گفته شد که کوبه طبل است روایت کرد بیهقی در شعب الایمان

وَعَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ

و از ابی هریره مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ اِذَا اتُّخِذَ الْفَیْءُ دُوَلًا وَالْاَمَانَةُ مَغْنَمًا وَالزَّکٰوةُ مَغْرَمًا

و سلم وقتی که گرفته شود و گردانیده شود غنیمتها را دولت و گرفته شود امانت را غنیمت و گردانیده شود

وَتُعُلِّمَ لِغَیْرِ الدِّیْنِ وَاَطَاعَ الرَّجُلُ امْرَاَتَهٗ وَعَقَّ اُمَّهٗ وَاَدْنٰی

زکوة تاوان را آموخته میشود علم غیر برای دین و فرمانبرداری کند مرد زن خود را و رنج دهد مادر خود را

صَدِیْقَهٗ وَاَقْصٰی اَبَاهُ وَظَهَرَتِ الْاَصْوَاتُ فِی الْمَسَاجِدِ

و نزدیک گرداند مرد دوست خود را و دور دارد پدر خود را و پیدا گردد آوازها و شورها یعنی لا یعنی در مسجدها

وَسَادَ الْقَبِیْلَةَ فَاسِقُهُمْ وَکَانَ زَعِیْمُ الْقَوْمِ اَرْذَلَهُمْ

و سردار گردد قبیله را کسی که فاسق است میان ایشان و باشد کفیل و رئیس قوم کسیکه رذیل و کمینه تر ایشان است

وَاُكْرِمَ الرَّجُلُ مَخَافَةَ شَرِّهٖ وَظَهَرَتِ الْقَيْنَاتُ وَالْمَعَازِفُ

و گرامی داشته شود مرد از جهت ترس بدی او و پیدا آیند مطربه ها که مردم اختلاط کنند با ایشان و پیدا

وَشُرِبَتِ الْخُمُوْرُ وَلَعَنَ اٰخِرُ هٰذِهِ الْاُمَّةِ اَوَّلَهَا

آید ملاهی و خورده شود شرابها و نفرین کنند و بد گویند پسینیان این امت پیشینیان امت را پس انتظار

فَارْتَقِبُوْا عِنْدَ ذٰلِكَ رِيْحًا حَمْرَآءَ وَزَلْزَلَةً وَّخَسْفًا

برید وقت پیدا شدن این امور باد سرخ را و جنبیدن زمین و فرو رفتن در زمین و مسخ کردن

وَّمَسْخًا وَّقَذْفًا وَّاٰيَاتٍ تَتَابَعُ كَنِظَامٍ قُطِعَ سِلْكُهٗ فَتَتَابَعَ

آدمیان را و سنگ افتادن از آسمان و انتظار برید نشانهای قیامت را که پی در پی رسیده بهم چون تسبیح

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ نَافِعٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ

رشته جواهر گسسته شده پس پیاپی افتاده باشد روایت کرد او را ترمذی و از نافع مروی است که بودم همراه ابن عمر

فِيْ طَرِيْقٍ فَسَمِعَ مِزْمَارًا فَوَضَعَ اِصْبَعَيْهِ فِيْ اُذُنَيْهِ وَنَاٰى

در راهی پس شنید ابن عمر آواز نای را پس بنهاد هر دو انگشت خود را در دو گوش خود و دور رفت

مِنَ الطَّرِيْقِ اِلَى الْجَانِبِ الْاٰخَرِ ثُمَّ قَالَ لِيْ بَعْدَ اَنْ بَعُدَ

ابن عمر از راه بجانبی دیگر بقصد احتراز از شنیدن گفت مرا بعد از آنکه دور رفت ای نافع آیا می شنوی

يَا نَافِعُ هَلْ تَسْمَعُ شَيْئًا قُلْتُ لَا فَرَفَعَ اِصْبَعَيْهِ مِنْ اُذُنَيْهِ

چیزی ازان آواز گفتم نمی شنوم پس برداشت هر دو انگشت خود را از دو گوش خود گفت ابن عمر که

قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعَ

بودم من همراه آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم پس شنید آنحضرت

صَوْتَ يَرَاعٍ فَصَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُ قَالَ نَافِعٌ وَكُنْتُ

آواز نی را پس کرد مانند آنچه کردم من گفت نافع بودم من دران وقت

اِذْ ذَاكَ صَغِيْرًا رَوَاهُ اَحْمَدُ وَاَبُوْ دَاوٗدَ وَعَنْ اَنَسٍ رض

خرد روایت کرد احمد و ابو داؤد و از انس مروی است

أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَعَثَنِيَ اللّٰهُ هُدًى

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که برانگیخت مرا الله تعالی

وَرَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَبَعَثَنِي لِأَمْحَقَ الْمَزَامِيرَ وَالْمَعَازِفَ

سبب هدایت و رحمت برای عالمیان و فرستاده است مرا تا که باطل کنم سرودها و آلات سرود را

وَالْأَوْثَانَ وَأَمْرَ الْجَاهِلِيَّةِ الْحَدِيثَ الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ وَابْنُ

و بتان را و کارهای جاهلیت را تا آخر حدیث روایت کرد حسن بن سفیان و ابن منده

مَنْدَهْ وَأَبُو نُعَيْمٍ قَالَ ابْنُ عَبْدِ الْبَرِّ لَيْسَ إِسْنَادُهُ بِالْقَوِيِّ

و ابو نعیم گفت ابن عبد البر که نیست اسناد این حدیث قوی

بَابُ حِفْظِ اللِّسَانِ عَنْ كُلِّ مَا لَا يَعْنِيهِ

باب در حفظ زبان از بیهوده گفتن

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ

دوست نمیدارد خدای تعالی آشکارا کردن را از سخن بد مگر آشکارا کردن

إِلَّا مَنْ ظُلِمَ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا عَلِيمًا

ستمکرده شده باشد و هست خدای تعالی شنوا و دانا

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ

و آنانی که میافکنند زنان نیک را بتهمت باز نیارند چهار گواه

فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا

پس بزنید ایشان را هشتاد تازیانه و قبول مکنید مر ایشان را گواهی هرگز

وَأُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ

و آن گروه ایشان بدکاران اند ای آنانکه گرویده اند افسوس

قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ

نکند گروهی از گروهی شاید که باشند بهتر از ایشان و نه زنان از زنان

عَسَوْا أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا

شاید که باشند بهتر از ایشان و عیب مکنید نفسهای خویش را و مخوانید

بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ

بلقبها بد نام است فسق بعد از ایمان و هر که باز نگردد

يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا

پس آن گروه ایشانند ستمکاران ای آنانکه ایمان آورده اید پرهیز کنید

كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا

بسیار را از گمانها هر آینه بعضی از گمانها گناه است و تجسس مکنید

يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ

و غیبت نکنید بعضی شما بعضی را آیا دوست میدارد یکی از شما که بخورد گوشت

مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ عَنْ

برادر خود را که مرده باشد پس ناخوش داشتید او را و بترسید از خدا بدرستی خدا باز گردنده است مهربان است

سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از سهل بن سعد رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ

کسی که ضامن شود برای من چیزی را که میان دو کله اوست و آنچه میان دو پای اوست ضامن میشوم من برای او

الْجَنَّةَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ

بهشت رواه البخاری و از ابی هریره رض مرویست که فرمود آنحضرت

اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ

صلی الله علیه و سلم بدرستی که بنده هر آینه سخن میکند بسخنی که از رضاست الا کلمه

مِنْ رِضْوَانِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَرْفَعُ اللَّهُ بِهَا دَرَجَاتٍ

رضای حق نمی اندازد بنده آن کلمه را در دل خود بلند میگرداند الله تعالی بسبب آن کلمه درجها

وَاِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا

و بدرستیکه بنده هر آئینه سخن میکند بکلمه که از سخط و غضب خداست باک ندارد و حقیر میداند دل را بی اندیشه که بسبب آن

يَهْوِي بِهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُمَا يَهْوِي بِهَا

کلمه در دوزخ یعنی زبانه آنگاه باید دانست و فلان نزد آسمان نباید انگاشت روایت کرد این حدیث را با این لفظ

فِي النَّارِ اَبْعَدَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ

بخاری و در روایتی دیگر مر بخاری و مسلم را با این لفظ آمده که می افتد بسبب آن کلمه در آتش دوزخ

رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَتَدْرُوْنَ مَا اَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ

اتنا دور تر و دراز مسافت میان مبدا و منتهای او از مسافت ما بین مشرق و مغرب است و از ابی هریره مرویست

النَّاسَ الْجَنَّةَ تَقْوَى اللهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ اَتَدْرُوْنَ مَا اَكْثَرُ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آیا میدانید که چه چیزیست بیشتر آنچه در آرد مردم را در بهشت تقوی خداست و خوش خلقی

مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ الْاَجْوَفَانِ الْفَمُ وَالْفَرْجُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آیا میدانید چه چیز است بیشتر آنچه میدراید مردم را در آتش دوزخ دو چیز میان خالی یکی دهان

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

دوم فرج مرد و زن روایت کرد ترمذی و ابن ماجه و از عبد الله بن عمرو رض مرویست که فرمود آنحضرت

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ صَمَتَ نَجَا رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

صلی الله علیه وسلم کسیکه خاموشی گزید از سخن بد نجات یابد از آفات دنیا و آخرت

وَالدَّارِمِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ عُقْبَةَ

که از راه زبان آید روایت کرد این حدیث را ترمذی و دارمی و بیهقی نیز در شعب الایمان و از عقبه

بْنِ عَامِرٍ رض قَالَ لَقِيْتُ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ

بن عامر رض گفت ملاقات کردم آنحضرت صلی الله علیه وسلم را پس گفتم

مَا النَّجَاةُ فَقَالَ اَمْلِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ وَلْيَسَعْكَ بَيْتُكَ

[illegible] بر زبان خود و باید [illegible]

وَابْكِ عَلٰى خَطِيْئَتِكَ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و بگیری بر گناهان و تقصیرات خود روایت کرده احمد و ترمذی

اَبِيْ سَعِيْدٍ رض رَفَعَهُ قَالَ اِذَا اَصْبَحَ ابْنُ اٰدَمَ فَاِنَّ الْاَعْضَاءَ

و از ابی سعید رض مرویست که رفع کرد با آنحضرت گفت آنحضرت چون صبح کرد آدمی پس

كُلَّهَا تُكَفِّرُ اللِّسَانَ فَتَقُوْلُ اتَّقِ اللّٰهَ فِيْنَا فَاِنَّا نَحْنُ بِكَ

بدرستیکه اعضا همه خضوع و فروتنی میکنند با زبان پس میگویند بپرهیز کن خدا را در حق ما زیرا که ما بسبب

فَاِنِ اسْتَقَمْتَ اسْتَقَمْنَا وَاِنِ اعْوَجَجْتَ اعْوَجَجْنَا رَوَاهُ

تو ایم پس اگر راست می ایستی تو راست می ایستیم ما و اگر کج میشوی کج میشویم ما روایت کرده

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

ترمذی و از علی بن حسین رض مرویست که فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُسْنِ اِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ

صلی الله علیه وسلم از علامات حسن ایمان مرد ترک کردن اوست

مَا لَا يَعْنِيْهِ رَوَاهُ مَالِكٌ وَاَحْمَدُ وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ

چیزی را که عنایت و اهتمام ندارد روایت کرده مالک و احمد و از انس رض مرویست

تُوُفِّيَ رَجُلٌ مِّنَ الصَّحَابَةِ فَقَالَ رَجُلٌ اَبْشِرْ بِالْجَنَّةِ فَقَالَ

وفات کرد مردی از اصحاب پس گفت مردی شادمان باش بدر آمدن

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَوَلَا تَدْرِيْ فَلَعَلَّهُ تَكَلَّمَ

بهشت پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آیا میگوئی این سخن را و نمی دانی

فِيْمَا لَا يَعْنِيْهِ اَوْ بَخِلَ بِمَا لَا يَنْقُصُهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

حقیقت حال او پس شاید وی سخن کرده باشد در چیزیکه نباید یا بخیلی کرده باشد بچیزیکه دادن او نقصان نمی رساند

سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ الثَّقَفِيِّ رض قَالَ قُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

روایت کرده ترمذی و از سفیان بن عبد الله ثقفی رض مرویست گفت یا رسول خدا چیست

مَا اَخْوَفُ مَا تَخَافُ عَلَیَّ قَالَ فَاَخَذَ بِلِسَانِ نَفْسِهٖ وَقَالَ

مخوف ترین کہ می ترسی تو بر من چیست آنرا پس گرفت آنحضرت در سایند دست را بزبان مبارک خود و فرمود

هٰذَا رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حِطَّانَ رض قَالَ

و فرمود اینست کہ بیشتر میترسم آنرا اینرا روایت کرد ترمذی　　و از عمران بن حطان رض مرویست گفت

اَتَیْتُ اَبَا ذَرٍّ رض فَوَجَدْتُّهٗ فِی الْمَسْجِدِ مُحْتَبِیًا بِكِسَاءٍ اَسْوَدَ

آمدم ابا ذر را　رض　پس یافتم　　او را در مسجد حلقہ کنندہ بگلیم سیاہ تنہا نشستہ

وَحْدَهٗ فَقُلْتُ یَا اَبَا ذَرٍّ مَا هٰذِهِ الْوَحْدَةُ فَقَالَ سَمِعْتُ

پس گفتم　　یا ابا ذر چیست این تنہا　　نشستن تو پس گفت ابوذر شنیدم

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَقُوْلُ الْوَحْدَةُ خَیْرٌ

رسول اللہ صلے اللہ　علیہ　وسلم را کہ میگفت تنہا نشستن بہتر است

مِّنْ جَلِیْسِ السُّوْءِ وَالْجَلِیْسُ الصَّالِحُ خَیْرٌ مِّنَ الْوَحْدَةِ

از نشستن با ہمنشین بد و نشستن با ہمنشین نیک بہتر است از تنہا نشستن و سخن کردن

وَاِمْلَاءُ الْخَیْرِ خَیْرٌ مِّنَ السُّكُوْتِ وَالسُّكُوْتُ خَیْرٌ مِّنْ

نیک　بہتر است　از خاموشی　و خاموش نشستن بہتر است　　از سخن کردن بد

اِمْلَاءِ الشَّرِّ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَیْنٍ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

و از عمران　بن حصین رض　مرویست کہ آنحضرت

صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَقَامُ الرَّجُلِ بِالصَّمْتِ اَفْضَلُ

صلے اللہ　علیہ　وسلم　فرمود　گاہی باشد کہ منزلت و مرتبہ مرد نزد خدا بخاموشی

مِنْ عِبَادَةِ سِتِّیْنَ سَنَةً وَعَنْ اَبِیْ ذَرٍّ قَالَ دَخَلْتُ

فاضل تر و زیادہ تر آمدہ است از عبادت شصت سال　　　و از ابی ذر مرویست گفت در آمدم

عَلٰی رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ الْحَدِیْثَ

بر آنحضرت را صلے اللہ　علیہ　وسلم　　پس ذکر کرد حدیث را

بِطُولِهِ اِلَی اَنْ قَالَ قُلْتُ یَا رَسُولَ اللّٰهِ اَوْصِنِی قَالَ اُوصِیکَ

با درازی وی که اینجا مذکور نیست تا آنکه گفت ابوذر گفتم یا رسول الله اندرز کن مرا گفت آنحضرت اندرز کنم

بِتَقْوَی اللّٰهِ فَاِنَّهُ اَزْیَنُ لِاَمْرِکَ کُلِّهِ قُلْتُ زِدْنِی قَالَ عَلَیْکَ

ترا بتقوی خدا زیرا که تقوی آرایش دهنده تر هست همه کار ترا گفتم زیاده کن مرا فرمود بر تو باد

بِتِلَاوَةِ الْقُرْاٰنِ وَذِکْرِ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ فَاِنَّهُ ذِکْرٌ لَکَ فِی السَّمَاءِ

تلاوت قرآن و یاد کردن خدای عز و جل زیرا که ذکر خدا سبب ذکر کردن مرتراست در آسمان

وَنُورٌ لَکَ فِی الْاَرْضِ قُلْتُ زِدْنِی قَالَ عَلَیْکَ بِطُولِ

و روشنائی است مر ترا در زمین گفتم زیاده کن اگرچه این کافی است فرمود بر تو باد به خاموشی

الصَّمْتِ فَاِنَّهُ مَطْرَدَةٌ لِلشَّیْطَانِ وَعَوْنٌ لَکَ عَلٰی اَمْرِ دِینِکَ

دراز کردن خاموشی زیرا که وی سبب راندن هست شیطان را که از راه زبان می درآید و یاری دهنده

قُلْتُ زِدْنِی قَالَ اِیَّاکَ وَکَثْرَةَ الضِّحْکِ فَاِنَّهُ یُمِیتُ الْقَلْبَ

مر ترا بر کار دین تو گفتم زیاده کن مرا فرمود دور دار خود را از بسیاری خنده زیرا که خنده بسیار میمیراند دل را

وَیَذْهَبُ بِنُورِ الْوَجْهِ قُلْتُ زِدْنِی قَالَ قُلِ الْحَقَّ وَاِنْ کَانَ مُرًّا

و می برد روشنائی روی را گفتم زیاده کن مرا در اندرز فرمود مر احق گو اگرچه تلخ و ناخوش آید خلق را

قُلْتُ زِدْنِی قَالَ لَا تَخَفْ فِی اللّٰهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ قُلْتُ زِدْنِی قَالَ

گفتم زیاده کن مرا فرمود مترس در اظهار دین خدا و تاکید وی ملامت کننده را هر چه گویند گفتم زیاده کن مرا

لِیَحْجُزْکَ عَنِ النَّاسِ مَا تَعْلَمُ مِنْ نَفْسِکَ وَعَنْ اَنَسٍ رض

فرمود باید که باز آید ترا از دیدن و گفتن عیب مردم چیزیکه میدانی از عیبهای نفس خود و از انس رض

عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ یَا اَبَا ذَرٍّ اَلَا اَدُلُّکَ

مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود آنحضرت مر ابی ذر را

عَلٰی خَصْلَتَیْنِ هُمَا اَخَفُّ عَلَی الظَّهْرِ وَاَثْقَلُ فِی الْمِیزَانِ

ای اباذر آیا راه نمایم ترا بر دو خصلت که آن دو خصلت سبک تر اند بر پشت و گران تر اندر میزان

قال قلت بلى قال طول الصمت وحسن الخلق والذي نفسي

گفت ابوذر گفتم آری بنما مرا فرمود آن دو خصلت خاموشی و نیک خوئی و سوگند بخدائی که زندگانی من

بيده ما عمل الخلائق بمثلهما روى البيهقي الاحاديث الاربعة

در دست قدرت اوست کار نکردند خلائق مانند این دو خصلت یعنی هیچ کاری از این نیست روایت کرد بیهقی این حدیثهای چهارگانه

في شعب الايمان وعن اسلم رض قال ان عمر دخل

را در شعب ایمان و روایت است از اسلم مولی عمر بن خطاب در آمد روزی

يوما على ابي بكر الصديق رض وهو يجبذ لسانه فقال

بر ابی بکر صدیق رض در حال آنکه ابوبکر می کشید زبان خود را پس گفت عمر با ابوبکر

عمر مه غفر الله لك فقال له ابو بكر ان هذا اوردني

این فعل را بیامرزد ترا خدا پس گفت ابوبکر بدرستی که این زبان در آورد مرا در مهالک

الموارد رواه مالك

روایت کرد مالک

باب لعن المؤمن ورميه بالكفر والفسوق

این باب در مذمت لعنت کردن مومن و دشنام دادن مومن را بکفر و فسق است

عن عبد الله بن مسعود رض قال قال رسول الله صلى

روایت است از عبد الله بن مسعود رض گفت فرمود آنحضرت صلی

الله عليه وسلم سباب المسلم فسوق وقتاله كفر

الله علیه وسلم دشنام دادن مسلمان را فسق است و قتال او کفر

متفق عليه وعن ابي ذر رض قال قال رسول الله صلى

متفق علیه و روایت است از ابی ذر رض گفت فرمود رسول الله صلی الله

الله عليه وسلم لا يرمي رجل رجلا بالفسوق ولا يرميه بالكفر

علیه وسلم دشنام نمیدهد مردی مردی را بفسق و دشنام نمیدهد مردی را بکفر

إلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ إنْ لَّمْ يَكُنْ صَاحِبُهٗ كَذٰلِكَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

مگر آنکه رجوع کند این کلمه بر قائل اگر نباشد او که دشنام داده شده است همچنین که میگوید رواه بخاری

وَعَنْ اَبِي الدَّرْدَآءِ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

واز ابی درداء رض مرویست که شنیدم آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم را که

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ اِنَّ اللَّعَّانِيْنَ لَا يَكُوْنُوْنَ شُهَدَآءَ وَلَا

میگفت که لعنت بسیار کنندگان نمی باشند گواهی دهندگان بر خلق در دنیا

شُفَعَآءَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ ابْنِ مَسْعُوْدٍ رض

شفاعت کنندگان مر ایشان را روز قیامت رواه مسلم واز ابن مسعود رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْمُؤْمِنُ

مرویست گفت آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود نیست مؤمن

بِالطَّعَّانِ وَلَا بِاللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِيِّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

طعنه کننده در آبروی مردم و نه لعنت کننده و نیست سخت گوینده و نه بخیل رواه ترمذی

وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ اَبِي الدَّرْدَآءِ قَالَ سَمِعْتُ

و بیهقی در شعب ایمان و روایت است از ابی درداء رض گفت شنیدم

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ اِنَّ الْعَبْدَ اِذَا لَعَنَ

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم را که میگفت بدرستی که بنده چون لعنت کند

شَيْئًا صَعِدَتِ اللَّعْنَةُ اِلَى السَّمَآءِ فَتُغْلَقُ اَبْوَابُ السَّمَآءِ دُوْنَهَا ثُمَّ تَاْخُذُ

چیزی را آدمی باشد یا غیر آدمی بر میرود لعنت بسوی آسمان پس بسته میشود درهای آسمان نزد وی پس میگیرد

يَمِيْنًا وَّشِمَالًا فَاِذَا لَمْ تَجِدْ مَسَاغًا رَجَعَتْ اِلَى الَّذِيْ لُعِنَ

راه راست و چپ پس چون نمی یابد لعنت جای گذر رجوع میکند بسوی کسیکه

فَاِنْ كَانَ لِذٰلِكَ اَهْلًا وَّاِلَّا رَجَعَتْ اِلٰى قَائِلِهَا رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ

لعنت کرده شده است اگر هست آنکس قبول کردن لعنت را اهل و اگر نه رجوع میکند بسوی گوینده آن رواه ابوداؤد

باب في الكذب

این باب در بیان معصیت دروغ است

عن عبد الله بن مسعود رض قال قال رسول الله صلى

و از عبد الله بن مسعود رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

الله عليه وسلم عليكم بالصدق فان الصدق يهدي الى

علیه وسلم لازم گیرید بر خود راست گفتن را پس بدرستیکه راست گفتن راه می نماید

البر وان البر يهدي الى الجنة وما يزال الرجل يصدق ويتحرى

بسوی نیکوکاری و بدرستیکه نیکوکاری راه می نماید بسوی بهشت و همیشه مرد راست میگوید و طلب

الصدق حتى يكتب عند الله صديقا واياكم والكذب

میکند راست گفتن را تا آنکه نوشته میشود آنمرد نزد خدا تعالی صدیق و دور دارید خود را

فان الكذب يهدي الى الفجور وان الفجور يهدي الى النار

از دروغ گفتن زیرا که دروغ گفتن میرساند بجانب معصیت بسوی فسق و فجور و بدرستی فسق کردن میرساند

وما يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند

بسوی آتش و همیشه مرد دروغ میگوید و طلب میکند دروغ گفتن را تا آنکه نوشته میشود

الله كذابا متفق عليه وفي رواية لمسلم قال ان الصدق

نام او نزد خدا دروغ گوی متفق علیه و در روایتی مسلم را باین الفاظ آمده فرمود زیرا که صدق

بر وان البر يهدي الى الجنة وان الكذب فجور وان الفجور

نیکی است و نیکی میرساند بسوی بهشت و بدرستیکه دروغ فسق کردن است و بدرستیکه فسق کردن میرساند بسوی

يهدي الى النار وعن انس قال قال رسول الله صلى الله

دوزخ و از انس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم من ترك الكذب وهو باطل بني له في ربض

علیه وسلم کسیکه بگذارد دروغ گفتن را در حالیکه آن باطل باشد بنا کرده شود برای او در

الْجَنَّةِ وَمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَهُوَ مُحِقٌّ بُنِيَ لَهُ فِي وَسَطِ الْجَنَّةِ وَمَنْ

مکانی در حوالی بهشت و کسیکه بگذارد جدال و نزاع و حال آنکه حق بجانب او ست بنا کرده شود برای وی در میان بهشت و کسیکه

حَسَّنَ خُلُقَهُ بُنِيَ لَهُ فِي أَعْلَاهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

در میانه بهشت و کسیکه نیکو گرداند و تهذیب کند خلق خود را بنا کرده شود برای وی در اعلا و جای بلند بهشت روایت کرده

ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَذَبَ

و از ابن عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون دروغ بگوید

الْعَبْدُ تَبَاعَدَ عَنْهُ الْمَلَكُ مِيلًا مِنْ نَتْنِ مَا جَاءَ بِهِ رَوَاهُ

بنده دور میگردد از آن بنده فرشته یک گروه از بهر آنکه گندگی بوی ناخوش آنچه آورده است آن بنده آنرا از دروغ

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سُفْيَانَ بْنِ أَسَدٍ الْحَضْرَمِيِّ رض قَالَ

روایت ترمذی و از سفیان بن اسد حضرمی رض مرویست گفت

سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كَبُرَتْ

شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت بزرگ

خِيَانَةً أَنْ تُحَدِّثَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ لَكَ بِهِ مُصَدِّقٌ

تر است خیانت ست که بگوئی برادر خود را سخنی که آن را در مقرر هست دران سخن مصدق

وَأَنْتَ بِهِ كَاذِبٌ رَوَاهُ أَبُو دَاؤُدَ وَعَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ

و تو دران سخن دروغ گوینده روایت ابوداؤد و از صفوان بن سلیم رض

أَنَّهُ قِيلَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَكُونُ الْمُؤْمِنُ

مرویست که گفته شد مر آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که آیا باشد مسلمان

جَبَانًا قَالَ نَعَمْ فَقِيلَ لَهُ أَيَكُونُ الْمُؤْمِنُ بَخِيلًا قَالَ نَعَمْ فَقِيلَ لَهُ

بزدل و ترسنده گفت آنحضرت آری می باشد پس گفته شد آنحضرت را که آیا باشد مسلمان بخیل فرمود

أَيَكُونُ الْمُؤْمِنُ كَذَّابًا قَالَ لَا رَوَاهُ مَالِكٌ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ

آری پس گفته شد مر آنحضرت را آیا باشد مسلمان دروغ گوی فرمود نه مسلمان دروغ گو نباشد روایت کرد مالک و بیهقی در شعب

الإيمان مرسلاً وعن عبادة بن الصامت رض أن

شعب ایمان مرسل و از عباده بن صامت رض روایت است که آنحضرت

النبي صلى الله عليه وسلم قال اضمنوا لي ستاً من أنفسكم

صلی الله علیه وسلم فرمود شما ضامن شوید برای من شش خصلت

أضمن لكم الجنة اصدقوا إذا حدثتم وأوفوا إذا وعدتم

شش چیز را از ذاتهای خود تا ضامن شوم من شما را بهشت را راست گویید چون سخن کنید و خبر دهید

وأدوا إذا ائتمنتم واحفظوا فروجكم وغضوا أبصاركم وكفوا

و وفا کنید چون وعده کنید و امانت ادا کنید چون امین گرفته شوید و نگاه دارید عورتهای خود را و فرو خوابانید

أيديكم رواه أحمد والبيهقي في شعب الإيمان وعن

چشمهای خود را از دیدن نامحرم و باز دارید دستها را از ضرر و آزار دادن آنچه حرام است روایت کرد بیهقی در شعب ایمان

المقداد بن الأسود رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

روایت است از مقداد بن اسود رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم إذا رأيتم المداحين فاحثوا في وجوههم التراب

وسلم چون ببینید مدح گویندگان را یعنی در حالت مدح پس بپاشید در رویهای ایشان خاک را مراد از خاک

رواه مسلم وعن أنس رض قال قال رسول الله صلى

انداختن نومیدی است یعنی چیزی ندهید یا آنکه چیزی دادن که شایسته نباشد کم است روایت کرد مسلم و از انس رض روایت است

الله عليه وسلم إذا مدح الفاسق غضب الرب تعالى

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون مدح کرده میشود فاسق در خشم می آید پروردگار

واهتز له العرش رواه البيهقي في شعب الإيمان وعن

و می لرزد برای آن عرش روایت کرد بیهقی در شعب ایمان

بهز بن حكيم عن أبيه عن جده رض قال قال رسول الله

روایت است از بهز بن حکیم که روایت میکند از پدر خود و پدر او از جد خود گفت فرمود آنحضرت [illegible]

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْلٌ لِمَنْ يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ لِيُضْحِكَ

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ہلاک و سختی مر کسی را کہ سخن میکند پس دروغ میگوید تا بخندانند با آن

بِهِ الْقَوْمَ وَيْلٌ لَهُ وَيْلٌ لَهُ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْدَاوُدَ

مردم را ویل و ہلاکی ست مر آنرا ویل و سختی ست مر آنرا رواه احمد و ترمذی و ابوداود

وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

و دارمی و از ابی ہریرہ رض مرویست کہ فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْعَبْدَ لَيَقُوْلُ الْكَلِمَةَ لَا يَقُوْلُهَا

صلی اللہ علیہ وسلم بدرستیکہ بندہ ہر آئینہ میگوید کلمہ را نمیگوید آن کلمہ را مگر برای آنکہ

اِلَّا لِيُضْحِكَ بِهِ النَّاسَ يَهْوِيْ بِهَا اَبْعَدَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ

تا بخندانند با این مردم را افتد آن بندہ بسبب آن کلمہ بسوی جہنم دورتر از آن کہ در میان ست آسمان

وَالْاَرْضِ وَاِنَّهُ لَيَزِلُّ عَنْ لِسَانِهِ اَشَدَّ مِمَّا يَزِلُّ عَنْ

از سما حتیکہ میان آسمان و زمین ست و بدرستیکہ ہر آئینہ می لغزد بندہ از زبان خود سخت تر از

قَدَمِهِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ

لغزیدن از قدمش رواه البیہقی در شعب الایمان

اُمِّ كُلْثُوْمٍ رض قَالَتْ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ام کلثوم رض مرویست کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِيْ يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ وَيَقُوْلُ خَيْرًا

نیست دروغ گوی آنکس کہ اصلاح میکند میان مردم و میگوید سخنان نیک را کہ باعث

وَيَنْمِيْ خَيْرًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

اصلاح و رفع نزاع میگردد اگرچہ دروغ گوید آنکہ میرساند سخنان خیر را بگوید متفق علیہ

بَابُ تَرْكِ الْفُحْشِ وَالشَّمَاتَةِ وَالطَّعْنِ

این باب در بیان ترک فحش و بدگوئی و طعن ست و سخن شنیدہ و طعنہ کردن بر مردم

عن عائشة أن رجلا استأذن على النبي صلى الله عليه

وا ز عائشه رض مرویست که مردی اذن طلبید [illegible] نبی صلی الله علیه

وسلم فقال ائذنوا له فبئس أخو العشيرة فلما جلس تطلق

وسلم پس فرمود آنحضرت اذن دهید [illegible] برادر قبیله [illegible]

النبي صلى الله عليه وسلم في وجهه وانبسط إليه فلما

پس چون در آمد [illegible] آنحضرت [illegible] اظهار انبساط

انطلق الرجل قالت عائشة رض يا رسول الله قلت له كذا

[illegible] آنحضرت [illegible] عائشه رض یا رسول الله گفتی [illegible]

وكذا ثم تطلقت في وجهه وانبسطت إليه فقال رسول

[illegible] انبساط [illegible] پس فرمود

الله صلى الله عليه وسلم متى عاهدتني فحاشا إن شر

آنحضرت صلی الله علیه وسلم [illegible]

الناس عند الله منزلة يوم القيامة من تركه الناس اتقاء

[illegible] روز قیامت [illegible]

شره وفي رواية اتقاء فحشه متفق عليه وعن

[illegible] متفق علیه

أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

[illegible] صلی الله علیه وسلم

كل أمتي معافى إلا المجاهرون وإن من المجانة أن يعمل

[illegible]

الرجل بالليل عملا ثم يصبح وقد ستره الله فيقول يا فلان

[illegible]

عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ

کردم دی شب چنین و چنان کاری و تحقیق شب کرد با پرده حال که پوشیده بود حال او را

يَكْشِفُ سِتْرَ اللّٰهِ عَنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ وَاثِلَةَ رض قَالَ قَالَ

و صبح کرد و میکشاید پرده خدا را از خود متفق علیه و در روایت است از واثله رض گفت فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُظْهِرِ الشَّمَاتَةَ لِأَخِيكَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم ظاهر مکن شماتت را برای مسلمان و شاد مشو به بلای که

فَيَرْحَمُهُ اللّٰهُ وَيَبْتَلِيكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

بوصه رسیده است او را پس شاید رحم کند خدا تعالی او را و ترا مبتلا گرداند رواه ترمذی و از ابی هریره

رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون بگوید مردی هلاک شدند

هَلَكَ النَّاسُ فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ

مردم پس او هلاک کننده‌تر مردم است رواه مسلم و از عائشه

رض قَالَتْ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَسْبُكَ مِنْ صَفِيَّةَ

رض مرویست گفت گفتم من مر آنحضرت صلی الله علیه وسلم را بس است ترا از صفیه

كَذَا وَكَذَا تَعْنِي قَصِيرَةً قَالَ لَقَدْ قُلْتِ كَلِمَةً لَوْ مُزِجَ بِهَا

یعنی اشارها کرد چنین و چنان و مراد میدارد عائشه کوتاه قامت را فرمود آنحضرت هر آینه گفتی کلمه

الْبَحْرُ لَمَزَجَتْهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

را که اگر آمیخته شود با آن کلمه دریا هر آینه خلل میکند دریا را رواه احمد و ترمذی و ابو داؤد

أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كَانَ

و در روایت است از انس گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نباشد

الْفُحْشُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ وَمَا كَانَ الْحَيَاءُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ

فحش در چیزی مگر که عیب دار میکند آنرا و نباشد حیا در چیزی مگر که زینت میدهد آنرا

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

روایت کرده است او را ترمذی

بَابُ الْغِيبَةِ وَالنَّمِيمَةِ وَمَا جَاءَ فِي ذِي الْوَجْهَيْنِ

باب در بیان غیبت و نمامی [illegible]

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

[illegible]

قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْغِيبَةُ قَالُوا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ ذِكْرُكَ

آیا میدانید که غیبت چیست گفتند صحابه خدا و رسول او داناتر است گفت آنحضرت غیبت یاد کردن تو

أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ قِيلَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ قَالَ

[illegible]

إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ

[illegible]

بَهَتَّهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض أَنَّ رَجُلَيْنِ

[illegible]

صَلَّيَا صَلٰوةَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ وَكَانَا صَائِمَيْنِ فَلَمَّا قَضَى

[illegible]

النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلٰوةَ قَالَ أَعِيدَا وُضُوءَكُمَا

[illegible]

وَصَلٰوتَكُمَا وَامْضِيَا فِي صَوْمِكُمَا وَاقْضِيَا يَوْمًا

[illegible]

آخَرَ قَالَا لِمَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ اغْتَبْتُمْ فُلَانًا وَعَنْ

[illegible]

ابی سعید وجابر رض قالا قال رسول الله صلی الله علیه

و از ابی سعید و از جابر رض مروی است گفتند هر دو که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم الغیبة اشد من الزنا قالوا یا رسول الله علیک

وسلم غیبت کردن سخت تر است از زنا کردن گفتند یا رسول الله بر تو باد

الصلوة والسلام وکیف الغیبة اشد من الزنا قال

صلوة و سلام و چگونه غیبت سخت تر از زنا باشد فرمود [illegible]

ان الرجل لیزنی فیتوب فیتوب الله علیه وفی روایة فیتوب

[illegible] توبه میکند پس رجوع میکند خدا تعالی بروی به رحمت و در روایتی باین لفظ آمده [illegible]

فیغفر الله له وان صاحب الغیبة لا یغفر له حتی

[illegible] خدا مر او را و بدرستیکه صاحب غیبت آمرزیده نمیشود مر او را تا آنکه

یغفرها له صاحبه وفی روایة انس رض قال صاحب

[illegible] و در روایت انس رض آمده [illegible]

الزنا یتوب وصاحب الغیبة لیس له توبة روی

[illegible] توبه میکند و صاحب غیبت نیست مر او را توبه [illegible]

البیهقی الاحادیث الثلاثة فی شعب الایمان

روایت کرده بیهقی [illegible] ایمان

وعن انس رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

[illegible] صلی الله علیه

وسلم ان من کفارة الغیبة ان تستغفر لمن اغتبته

وسلم [illegible]

تقول اللهم اغفر لنا وله رواه البیهقی فی الدعوات الکبیر

[illegible] مارا و مر او را روایت کرده [illegible] بیهقی در دعوات کبیر

وعن عقبة بن عامر رضـ قال قال رسول الله

و از عقبه بن عامر رضا مرویست که فرمود آنحضرت

صلی الله علیه وسلم من رأی عورة فسترها کان

صلی الله علیه وسلم که کسیکه ببیند عیب کسی را پس بپوشد آنرا باشد آنکس مانند کسیکه

کمن احیی موؤدة رواه احمد والترمذی وعن

زنده گرداند دختر زنده درگور کرده را روایت کرد احمد و ترمذی

انس رضـ عن النبی صلی الله علیه وسلم قال من اغتیب

و روایت کرد انس رضـ از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت کسیکه غیبت کرده شود

عنده اخوه المسلم وهو یقدر علی نصره فنصره نصره الله

نزد وی برادر وی مسلمان و حال آنکه قادر است بر مدد او و سے تواند که منع کند پس مدد کرد او را مدد کند

فی الدنیا والآخرة فان لم ینصره وهو یقدر علی نصره

خدای تعالی او را در دنیا و آخرت پس اگر مدد نکرد برادر خود را و حال آنکه وے قدرت داشت بر نصرت

ادرکه الله به فی الدنیا والآخرة رواه فی شرح السنة

دریابد او را خدا و مواخذه میکند او را بسبب عدم نصرت در دنیا و آخرت روایت کرد این حدیث را در شرح السنة

وعن اسماء بنت یزید رضـ قالت قال رسول الله صلی

و از اسماء بنت یزید رضـ مرویست که گفت فرمود آنحضرت صلی الله

الله علیه وسلم من ذب عن لحم اخیه بالغیبة کان

علیه وسلم کسیکه باز داشت گوشت خوردن برادر خود بغیبت کردن باشد [illegible]

حقا علی الله ان یعتقه من النار رواه البیهقی فی شعب

[illegible] بر خدا که آزاد کند او را از آتش روایت کرد [illegible]

الایمان وعن عبد الرحمن بن غنم واسماء بنت یزید

[illegible]

قالت ان النبی صلی الله علیه وسلم قال خیار عباد الله الذین
گفت بدرستیکه آنحضرت صلے اللہ علیه وسلم فرمود نیکو ترین بندگان خدا آنانند که چون
اذا رؤا ذکر الله وشرار عباد الله المشاؤن بالنمیمة
دیده شوند یاد کرده شود خدا تعالی و بدترین بندگان خدا روندگانند به سخن چینی و جدا سازندگان
المفرقون بین الاحبة الباغون البراء العنت رواه احمد
میان دوستان به سخن چینی و طلب کنندگان پاکان عیب و فساد و بزه و رنج را روایت کرد احمد
والبیهقی فی شعب الایمان وعن حذیفة رض قال
و بیهقی در شعب ایمان واز حذیفه رضی الله عنه مرویست
سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول لا یدخل
که شنیدم آنحضرت صلے اللہ علیه وسلم را که گفت در نمی آید
الجنة قتات متفق علیه وفی روایة مسلم نمام
بهشت را سخن چین و آنکه پنهان گوش کند بر سخن مردم وارد و در روایتی مسلم لفظ نمام آورده
وعن ابی هریرة رض قال قال رسول الله صلی الله
یعنی هر دو یکی است و از ابی هریره مرویست که فرمود آنحضرت صلے اللہ
علیه وسلم تجدون شر الناس یوم القیمة
علیه وسلم می یابید بدترین مردم روز قیامت
ذا الوجهین الذی یأتی هؤلاء بوجه وهؤلاء بوجه
دو رویه را آنکه می آید این جماعت را به روی و می آید جماعت دیگر را به روی دیگر
متفق علیه وعن عمار رض قال قال رسول
متفق علیه واز عمار بن یاسر رض مرویست که فرمود آنحضرت
الله صلی الله علیه وسلم من کان ذا وجهین فی الدنیا کان له
صلے اللہ علیه وسلم کسیکه هست خداوند دو روی در دنیا باشد مر او را

يوم القيمة لسانان من نار رواه الدارمي وعن

روز قیامت دو زبان از آتش رواه دارمی

إسمعيل بن زياد عن جعفر بن محمد عن أبيه عن أسامة

وروایت اسمعیل بن زیاد از جعفر بن محمد از پدرش از اسامه

ابن زيد رض قال بينا رسول الله صلى الله عليه وسلم

بن زید روایت است در حالیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم

على بغلته الشهباء وأنا ردفه إذ عثرت البغلة فقلت

سوار بود بر استر خود که نام او شهبا بود و من پس پشت آنحضرت بودم ناگاه [illegible]

تعس إبليس فضرب رسول الله صلى الله عليه وسلم

تا گفتم [illegible] هلاک باد ابلیس پس بزد دست مبارک آنحضرت صلی الله علیه وسلم

على منكبي وقال يا أسامة لا تقل هكذا فإن إبليس

بر بازوی من و فرمود ای اسامه مگو چنین زیرا که ابلیس را وقت گفتن [illegible]

عند ذلك نخوة يقول ذكرني ونسي ربه ولكن قل بسم الله

[illegible] و لیکن بگو بسم الله

هذا في المتفق والمفترق وفي إسناده ثقات لكن فيه انقطاع

[illegible]

بين محمد بن الحسين وبين أسامة وعن أنس رض قال

[illegible]

توفي رجل من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم

[illegible]

فقالوا هنيئا له الجنة فقال رسول الله صلى الله عليه

[illegible]

وَيَسْئَلُوْهُ وَمَا عَلَّمَكُمْ لَعَلَّهُ قَدْ تَكَلَّمَ فِيْمَا لَا يَعْنِيْهِ اَوْ مَنَعَ

و مسلم ہم چیزے تعلیم گردانید شما را کہ وی داخل ہشتست سست شاید وی تحقیق کلام کردہ باشد در چیزی کہ ضرورت

مَا لَا يَنْقُصُهُ رَوَاهُ ابْنُ جَرِيْرٍ

ندر خلد باشد یا بخیلی کردہ باشد یا دون انچہ نقصان نمی آید او را رواہ ابن جریر

بَابُ الْوَعْدِ

باب در بیان وعدہ

وَاَوْفُوْا بِالْعَهْدِ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُوْلًا وَاَوْفُوا الْكَيْلَ

و وفا کنید بپیمان مرا بدرستیکہ پیمان ہست پرسیدہ شدہ و تمام کنید پیمانہ را چون پیمائید

اِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوْا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيْمِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ

و بسنجید بہ ترازوی راست این بہتر ست و نیکوتر ست

تَاْوِيْلًا وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اِسْمٰعِيْلَ اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ

بعاقبت و یاد کن در قرآن اسمعیل را بدرستیکہ او بود راست

الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا وَكَانَ يَاْمُرُ اَهْلَهٗ بِالصَّلٰوةِ

وعدہ و بود فرستادہ پیغمبر و بود میفرمود کسان خود را بنماز

وَالزَّكٰوةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهٖ مَرْضِيًّا عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ

و زکوۃ و بود نزد پروردگار خود پسندیدہ و از عبد اللہ بن

اَبِي الْحَمْسَاءِ رض قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ

حمسار رض مرویست گفت کہ خریدم از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم چیزیرا

اَنْ يُّبْعَثَ وَبَقِيَتْ لَهٗ بَقِيَّةٌ فَوَعَدْتُّهٗ اَنْ اٰتِيَهٗ بِهَا فِيْ مَكَانِهٖ

پیش از انکہ مبعوث گردد و باقی ماندہ بود مر آنحضرت را بر من بقیہ از ثمن مبیع پس وعدہ کردم

فَنَسِيْتُ فَذَكَرْتُ بَعْدَ ثَلٰثٍ فَاِذَا هُوَ فِيْ مَكَانِهٖ فَقَالَ

آنحضرت را کہ بیارم او را بقیہ ثمن در جای آنحضرت کہ آنجا نشستہ بود یا در جای بیع پس فراموش کردم

پس یاد آوردم بعد سہ شب ناگاہ دیدم آنحضرت را در ہمان جا نشستہ است پس فرمود تحقیق انداختی مرا

سورۂ بنی اسرائیل رکوع ۴
سورۂ مریم رکوع ۴

لَقَدْ شَقَقْتَ عَلَيَّ اَنَا هٰهُنَا مُنْذُ ثَلَاثٍ اَنْتَظِرُكَ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ

در مشقت من انجام امر زیرا مدت سه روز انتظار میبرم آمدن ترا تا خلاف وعده نشود رواه ابوداؤد

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ اَرْقَمَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

واز زید بن ارقم رضی اللہ مرویست از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ اِذَا وَعَدَ الرَّجُلُ اَخَاهُ وَمِنْ نِيَّتِهٖ اَنْ يَّفِيَ لَهٗ فَلَمْ يَفِ

که فرمود چون وعده کند مرد برادر خود را واز جمله نیت او در یں بود که بسر برد

وَلَمْ يَجِئْ لِلْمِيْعَادِ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

وفا ساخت کرد اند وعده را برای برادر خود پس بسر نبرد و نیامد در وقت وعده پس نیست بروی هیچ گناه رواه ابوداؤد و ترمذی

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ دَعَتْنِيْ اُمِّيْ يَوْمًا وَرَسُوْلُ

واز عبداللہ بن عامر رض مرویست که خواند مرا مادر من روزی و آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَاعِدٌ فِيْ بَيْتِنَا فَقَالَتْ هَا تَعَالَ

صلی اللہ علیہ وسلم نشسته بود در خانه ما پس گفت مادر من

اُعْطِيْكَ فَقَالَ لَهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا اَرَدْتِّ

آگاه باش بیا بدهم ترا پس گفت مادر مرا آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم که چه خواستی

اَنْ تُعْطِيَهٗ قَالَتْ اَرَدْتُّ اَنْ اُعْطِيَهٗ تَمْرًا فَقَالَ لَهَا رَسُوْلُ

که بدهی او را گفت مادر من خواستم که او را خرمای خشک بدهم پس فرمود مر مادر مرا آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَمَا اِنَّكِ لَوْ لَمْ تُعْطِهٖ شَيْئًا كُتِبَتْ

صلی اللہ علیہ وسلم آگاه باش بدرستیکه تو ای زن اگر نمیدادی آن پسر را

عَلَيْكِ كِذْبَةٌ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

[illegible] رواه ابوداؤد و بیهقی [illegible] شعب ایمان

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ اَرْقَمَ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

[illegible]

وسلم قال من وعد رجلا فلم يأت احدهما الى وقت

وسلم فرمود کسیکه وعده کرد مردی را پس نیامد یکی ازان دو مرد تا وقت نماز و رفت آخر

الصلوة وذهب الذي جاء ليصلي فلا اثم عليه رواه رزين

که آمده بود برای نماز تا نماز بگذارد پس نیست گناه بروی روایت کرد این حدیث را رزین

باب المزاح

باب در بیان خوش طبعی

عن انس رض ان رجلا استحمل رسول الله صلى الله

از انس رض مرویست که مردی طلب سواری کرد از آنحضرت صلی الله

عليه وسلم فقال اني حاملك على ولد ناقة فقال

علیه وسلم درخواست که مرکب عطا کند پس فرمود که من سوار کننده ام

ما اصنع بولد الناقة فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ترا بر بچه ناقه یعنی عطا میکنم پس گفت آن مرد چه کار میکنم من بچه ناقه را شتر میخواهم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وهل تلد الابل الا النوق رواه الترمذي وابوداود

و آیا میزاید شتر را مگر ناقها یعنی هر شتر بچه ناقه است رواه الترمذی و ابوداود

وعنه ان النبي صلى الله عليه وسلم قال له يا

وهم از انس مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود مر او را صاحب

ذا الاذنين رواه ابوداود والترمذي وعنه عن النبي

دو گوش رواه ابوداود و ترمذی وهم از وی مرویست که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال لامرأة عجوز انه لا تدخل

صلی الله علیه وسلم فرمود بطریق مزاح پیرزنی را چون در پی التماس دعا بهشت کرد در نمی آید

الجنة عجوز فقالت وما لهن وكانت تقرأ القرآن

به بهشت پیرزن پس گفت پیرزن بتحیر و چه شد مر پیرزنان را که در نمی آیند به بهشت راوی بود آن زن قرآن خوان

فقال لها اما تقرئين القرآن انا انشأناهن انشاء

پس گفت آنحضرت مر آن زن را آیا نمیخوانی قرآن را و نمیدانی که گفته است حق تعالی که ما پرستیدیم پیدا

فجعلناهن ابكارا رواه رزين وعن ابن عباس رض

کرده ایم زنان بهشت را پیدا کردنی پس گردانیدیم ایشان را بکرها روایت کرد آنرا رزین و از ابن عباس

عن النبي صلى الله عليه وسلم قال لا تمار اخاك ولا تمازحه

مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود آنحضرت خصومت مکن برادر مسلمان را

ولا تعده موعدا فتخلفه رواه الترمذي

و مزاح مکن و را از آنچه ایذا کشد و وعده مکن او را وعده کردنی پس خلاف کنی آن یعنی وعده را روایت کرد ترمذی

باب المفاخرة والعصبية

باب در بیان تفاخر و تعصب

يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثى وجعلناكم

ای مردمان بدرستیکه ما آفریدیم شما را از مرد و زنان و گردانیدیم شما را

شعوبا وقبائل لتعارفوا ان اكرمكم عند الله اتقاكم

گروهها و قبیلها تا بشناسید یکدیگر را بدرستیکه بزرگترین شما نزد خدا پرهیزگارتر شماست

عن ابن عمر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

از ابن عمر رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

الكريم ابن الكريم ابن الكريم ابن الكريم يوسف بن يعقوب

اند در حسب و نسب کریم ابن کریم ابن کریم ابن کریم یوسف بن یعقوب

ابن اسحق بن ابراهيم رواه البخاري وعن البراء بن عازب رض

بن اسحق بن ابراهیم است روایت کرد بخاری و از براء بن عازب روایت است

قال في يوم حنين كان ابو سفيان بن الحارث آخذا بعنان

گفت در روز حنین بود ابو سفیان بن حارث گرفته بود عنان

بَغْلَتِهِ يَعْنِي بَغْلَةَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا غَشِيَهُ

استر آنحضرت را و آنحضرت میزد استر را تا حمله کند . پس هرگاه که پوشیدند آنحضرت را

الْمُشْرِكُوْنَ نَزَلَ فَجَعَلَ يَقُوْلُ اَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ اَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ

مشرکان فرود آمد از استر بکمال شجاعت پس در رجز خواندن شروع کرد آنحضرت که میخواند این رجز را من پیغمبرم

قَالَ فَمَا رُئِيَ مِنَ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ اَشَدُّ مِنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

نیست هیچ دروغ درین من پسر عبد المطلبم که مشهور در شجاعت است گفت راوی پس دیده نشد از مردم دران روز

وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ جَاءَ رَجُلٌ اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از آدمیان سخت تر و قوی تر از آنحضرت متفق علیه و از انس مرویست گفت انس آمد مردی نزد آنحضرت صلی الله

فَقَالَ يَا خَيْرَ الْبَرِيَّةِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاكَ اِبْرَاهِيْمُ

علیه وسلم پس گفت آن مرد مر آنحضرت را ای بهترین مخلوق پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بطریق

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

تواضع یعنی آن خیر البریه ابراهیم است و این خاصه اوست رواه مسلم و از عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُطْرُوْنِي كَمَا اَطْرَتِ النَّصَارٰى عِيْسَى ابْنَ

صلی الله علیه وسلم مدح مکنید مرا از حد مگذرید و دروغ مگوئید چنانکه ترسایان از حد در گذشته بودند در مدح

مَرْيَمَ فَاِنَّمَا اَنَا عَبْدُهُ فَقُوْلُوْا عَبْدُ اللّٰهِ وَرَسُوْلُهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

گفتند نصاری در مدح عیسی بن مریم که الله و ابن الله گفتند نیستم من مگر بنده خدا پس بگوئید مرا بنده خدا و رسول او متفق علیه

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض از آنحضرت روایتست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ لَيَنْتَهِيَنَّ اَقْوَامٌ يَفْتَخِرُوْنَ بِاٰبَائِهِمُ الَّذِيْنَ مَاتُوْا اِنَّمَا هُمْ

فرمود البته باز ایستند گروهها که افتخار میکنند بپدران خود که مرده اند نیستند ایشان مگر انگشت

فَحْمٌ مِنْ جَهَنَّمَ اَوْ لَيَكُوْنُنَّ اَهْوَنَ عَلَى اللّٰهِ مِنَ الْجُعَلِ الَّذِيْ

از دوزخ یا باشند خوار تر نزد خدا از کرم سیاه مشهور که در پلیدی میباشد آنکه می غلطاند

يُدَهْدِهُ الْخُرَاءَ بِأَنْفِهِ إِنَّ اللهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ

پلیدی را به بینی خود بدرستیکه خدا تعالی دور کرد از شما نخوت و تکبر و فخر با آباء و اجداد

الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ إِنَّمَا هُوَ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ أَوْ فَاجِرٌ

نیست آدمی مگر او یا مؤمن متقی یا گناهگار بدبخت همه مردمان آدم اند و آدم

شَقِيٌّ اَلنَّاسُ كُلُّهُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

از خاک است روایت کرد این را ترمذی

وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

و ابو داود و در روایت میکند ابن مسعود رض از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ نَصَرَ قَوْمَهُ عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ فَهُوَ

علیه وسلم که فرمود کسیکه یاری دهد قوم خود را بر ناحق پس وی مانند شتریکه

كَالْبَعِيرِ الَّذِي رُدِّيَ فَهُوَ يُنْزَعُ بِذَنَبِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

فرو افتاده در چاه هلاک پس آن شتر کشیده میشود از دم او روایت کرد ابو داود

وَعَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ رض قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ

و از واثله بن اسقع رض روایت است گفت گفتم یا رسول الله

مَا الْعَصَبِيَّةُ قَالَ أَنْ تُعِينَ قَوْمَكَ عَلَى الظُّلْمِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

عصبیت که مذموم است چیست فرمود که یاری دادن تست قوم خود را بر ظلم روایت کرد ابو داود

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و از جبیر بن مطعم روایت است که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلَى عَصَبِيَّةٍ وَلَيْسَ مِنَّا

وسلم فرمود نیست از ما کسیکه بخواند مردم را بجانب عصبیت و نیست از ما

مَنْ قَاتَلَ عَصَبِيَّةً وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ

و نیست از ما کسیکه جنگ کند بجهت عصبیت و نیست از ما کسیکه بمیرد بر عصبیت

رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ وَعَنْ اَبِي الدَّرْدَاءِ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

روایت کرده ابوداود از ابی درداء رض مرویست از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُبُّكَ الشَّيْءَ يُعْمِيْ وَيُصِمُّ رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ

علیه وسلم فرمود دوستی تو چیزی را کور میگرداند و کر میگرداند روایت کرده ابوداود

بَابُ الْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ

باب در بیان نیکی کردن با والدین

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْئًا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا

و بپرستید خدا را و شریک مکنید با وی چیزی را و نکوئی کنید با پدر و مادر نکوئی کردنی

وَّبِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى

و با خویشان و یتیمان و درویشان و همسایه خویشاوند

وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ وَمَا مَلَكَتْ

و همسایه اجنبی و هم نشین بر پهلو نشسته و بر مسافران و آنچه دست شما مالک

اَيْمَانُكُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرًا وَقَضٰى رَبُّكَ

او شد هر آینه خدا دوست ندارد کسی را که باشد متکبر خود ستاینده و حکم کرد پروردگار تو که

اَلَّا تَعْبُدُوْٓا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ

نپرستید مگر او را و نکوئی کنید با پدر و مادر نکوکاری اگر برسد نزد تو بزرگی سال یکی

الْكِبَرَ اَحَدُهُمَآ اَوْ كِلٰهُمَا فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ اُفٍّ وَّلَا

از ایشان یا هر دو پس مگو مر ایشان را اف و بانگ

تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيْمًا وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ

مزن بر ایشان و بگو با ایشان سخن نیکو و فرو گیر برای ایشان بال فروتنی از بخشش و بگو

الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيٰنِيْ صَغِيْرًا

پروردگار من ببخشای ایشان را چنانچه پروردند مرا در خردی سالها

ربكم اعلم بما في نفوسكم ان تكونوا صالحين فانه كان

پروردگار شما داناتر است بآنچه در نفسهای شماست اگر باشید شایستگان پس بدرستیکه او هست

للاوابين غفورا وآت ذا القربى حقه والمسكين وابن

مر توبه کنندگان را آمرزنده و بده خداوندان خویشی را حق او و درویش را و رهگذر را

السبيل ولا تبذر تبذيرا ان المبذرين كانوا اخوان

و اسراف مکن اسراف کردنی بدرستیکه اسراف کنندگان هستند برادران دیوان و هست

الشياطين وكان الشيطن لربه كفورا ووصينا الانسان

ابلیس مر پروردگار خویش را ناسپاس و وصیت کردیم آدمی را

بوالديه احسانا حملته امه كرها ووضعته كرها

بپدر و مادر او نکوئی کردن برداشت او را مادر او برنج و بنهاد او را

وحمله وفصاله ثلثون شهرا عن ابي هريرة رض

برنج و برداشتن او و از شیر باز گرفتن او سی ماه است و از ابی هریره رض

قال قال رجل يا رسول الله من احق بحسن صحابتي

مردی گفت گفت مردی ای رسول خدا کیست سزاوارتر بنیکی صحبت من فرمود آنحضرت مادر تو

قال امك قال ثم من قال امك قال ثم من قال امك

گفت پس کیست فرمود مادر تو گفت پس کیست فرمود مادر تو گفت پس کیست فرمود بار چهارم

قال ثم من قال ابوك وفي رواية قال امك ثم امك

پدر تو و در روایتی بایں الفاظ آمده فرمود مادر تو پس مادر تو

ثم امك ثم اباك ثم ادناك فادناك متفق عليه وعنه

پس مادر تو پس پدر تو پس نزدیکتر تو پس نزدیکتر تو متفق علیه و هم از ابی هریره رض گفت

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم رغم انفه

گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم خاک آلوده باد بینی او

له جزو ۱۵ رکوع ۳
له ... [illegible]

ثم رغم انفه ثم رغم انفه قيل من يا رسول الله قال من ادرك

بینی وی پس خاک آلود بینی وی گفته شد کیست یا رسول الله فرمود کسی که دریابد

والديه عند الكبر احدهما او كلاهما ثم لم يدخل

پدر و مادر خود را نزد پیری یکی از ایشان و دو را یا هر دو را باز در نیاید بهشت را به سبب خدمت

الجنة رواه مسلم وعن المغيرة رض قال قال رسول

ایشان نکند روایت کرد مسلم و از مغیره رض مرویست گفت فرمود

الله صلى الله عليه وسلم ان الله حرم عليكم عقوق

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدا حرام گردانید بر شما رنجانیدن مادران را حرام گردانید

الامهات ووأد البنات ومنع وهات وكره لكم قيل

بر شما زنده در گور کردن دختران را و حرام گردانیده است بر شما نگاه داشتن و سوال بسیار کردن را

وقال وكثرة السؤال واضاعة المال متفق عليه

و شما را مکروه گردانیده است قیل و قال را و کثرت سوال را و اسراف را در مال متفق علیه

وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله صلى الله

و از عبدالله بن عمرو رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم من الكبائر شتم الرجل والديه قالوا يا رسول

علیه وسلم از جمله گناهان کبیره است دشنام دادن مرد مر پدر و مادر را گفتند

الله وهل يشتم الرجل والديه قال نعم يسب الرجل

ای رسول خدا آیا دشنام میدهد مرد پدر و مادر خود را گفت آری میدهد یا بنگر دشنام میدهد پدر

فيسب اباه ويسب امه فيسب امه متفق عليه

مرد دیگر را پس وی دشنام دهد پدر او را و دشنام میدهد مادر او را پس دشنام میدهد وی مادر او را

وعن عائشة رض قالت قال رسول الله صلى الله عليه

و از عائشه رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم دخلت الجنة فسمعت فيها قراءة فقلت من هذا

وسلم در آمدم در بهشت را پس شنیدم در وی آواز قرآن خواندن پس گفتم کیست

قالوا حارثة بن النعمان كذلكم البر وكان ابر الناس بامه

این جواب دادند این قرآن خواننده حارثة بن نعمان است همچنین است نیکی کردن ابرار این بود

رواه في شرح السنة والبيهقي في شعب الايمان

و بود با نیکوترین مردم با مادر خود روایت کرد در شرح سنه و بیهقی در شعب ایمان

وفي رواية قال نمت فرأيتني في الجنة بدل دخلت

و در روایتی بیهقی است گفت آنحضرت خواب کردم پس دیدم خود را در بهشت این عبارت بدل بجای دخلت الجنة است

الجنة وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله

و از عبد الله بن عمرو رض مرویست که فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم رضى الرب في رضى الوالد وسخط

صلی الله علیه وسلم خشنودی پروردگار در خشنودی پدر است

الرب في سخط الوالد رواه الترمذي وعن بهز بن

و ناخشنودی پروردگار در ناخشنودی پدر است روایت کرد ترمذی و از بهز بن

حكيم عن ابيه عن جده قال قلت يا رسول الله من ابر

حکیم مرویست روایت میکند از پدرش و پدرش از جد خود گفت گفتم یا رسول الله کرا نیکی کنم و کرا احسان

قال امك قلت ثم من قال امك قلت ثم من قال امك

فرمود مادر خود را گفتم باز کرا فرمود مادر خود را گفتم باز کرا فرمود مادر خود را

قلت ثم من قال اباك ثم الاقرب فالاقرب رواه الترمذي وابوداود

گفتم باز کرا احسان کنم فرمود پدر خود را باز نزدیکتر را پس نزدیکتر را روایت کرد ترمذی و ابوداود

وعن ابي امامة رض ان رجلا قال يا رسول الله

و روایت کرد ترمذی و از ابی امامه رض مرویست که مردی گفت یا رسول الله

[illegible]

مَا حَقُّ الْوَالِدَيْنِ عَلَى وَلَدِهِمَا فَقَالَ هُمَا جَنَّتُكَ وَنَارُكَ

چیست حق مادر و پدر بر فرزند ایشان پس فرمود مادر و پدر تو بهشت و دوزخ

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

تو اند روایت کرد ابن ماجه و از ابن عباس رض روایت است فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَصْبَحَ مُطِيعًا لِلّٰهِ فِي وَالِدَيْهِ

صلی الله علیه وسلم کسیکه بامداد کند در حالیکه فرمانبرداری کننده است خدا را در حق

أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ مَفْتُوحَانِ مِنَ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ وَاحِدًا

مادر و پدر خود بامداد کند در حالی که ثابت است برای او دو در گشاده از بهشت و اگر باشد یکی از مادر

فَوَاحِدًا وَمَنْ أَصْبَحَ عَاصِيًا لِلّٰهِ فِي وَالِدَيْهِ أَصْبَحَ لَهُ بَابَانِ

و پدر پس مفتوح یک در است و کسیکه بامداد کند در حالی که بیفرمانی کننده است خدا را در حق مادر و پدر بامداد

مَفْتُوحَانِ مِنَ النَّارِ وَإِنْ كَانَ وَاحِدًا فَوَاحِدًا قَالَ رَجُلٌ

کند برای وی دو در گشاده از آتش دوزخ و اگر هست یکی از مادر و پدر پس مفتوح یک در است

وَإِنْ ظَلَمَاهُ قَالَ وَإِنْ ظَلَمَاهُ وَإِنْ ظَلَمَاهُ وَإِنْ ظَلَمَاهُ

گفت مردی و اگرچه ظلم هم کنند فرمود آنحضرت اگرچه ظلم هم کنند مادر و پدر سه بار مکرر فرمود از برای تاکید

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ

روایت کرد بیهقی این حدیث را در شعب ایمان و هم از ابن عباس رض روایت است که

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنْ وَلَدٍ بَارٍّ يَنْظُرُ إِلَى

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود نیست هیچ فرزند نیکوکار که نگاه کند بر والدین که نگاه ایشان

وَالِدَيْهِ نَظْرَةَ رَحْمَةٍ إِلَّا كَتَبَ اللهُ لَهُ بِكُلِّ نَظْرَةٍ حَجَّةً

بسوی ایشان نگاه رحمت و محبت مگر آنکه می نویسد برای او خدا تعالی به هر نگاه کردن حج مقبول و قبول شده

مَبْرُورَةً قَالُوا وَإِنْ نَظَرَ كُلَّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ قَالَ نَعَمْ اللهُ أَكْبَرُ

صحابه بطریق استبعاد گفتند اگرچه نگاه کند هر روز صد مرتبه فرمود آری اگرچه نظر کند صد بار خدا بزرگتر است

وَالطِّيبُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

و بوی خوش است از آنچه در گمان شماست روایت کرد بیهقی در شعب ایمان

أَبِي بَكْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی بکرة رض مرویست گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم

كُلُّ الذُّنُوبِ يَغْفِرُ اللهُ مِنْهَا مَا شَاءَ إِلَّا عُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ

همه گناهان را می آمرزد خدا تعالی از آن گناهان هرچه خواهد مگر عقوق والدین پدر و مادر

فَإِنَّهُ يُعَجَّلُ لِصَاحِبِهِ فِي الْحَيٰوةِ قَبْلَ الْمَمَاتِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ

پس بدرستی که خدا تعالی شتاب میکند عقوبت را برای صاحب عقوق را در زندگانی پیش از مرگ روایت کرد

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رض قَالَ قَالَ

آنرا بیهقی در شعب ایمان و از عبدالله بن عمرو رض مرویست گفت فرمود

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنَّانٌ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم در نمی آید بهشت را احسان کننده بعد از عطا

وَلَا عَاقٌّ وَلَا مُدْمِنُ خَمْرٍ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالدَّارِمِيُّ

و نه عاق کننده پدران و نه همیشه خورنده خمر روایت کرد آنرا نسائی و دارمی

وَعَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ رض قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و از ابی الطفیل رض روایت است گفت دیدم پیغمبر صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقْسِمُ لَحْمًا بِالْجِعْرَانَةِ إِذْ أَقْبَلَتِ امْرَأَةٌ حَتّٰى

وسلم را که قسمت میکرد گوشت را در جعرانه ناگاه پیش آمد زنی تا آنکه

دَنَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَبَسَطَ لَهَا رِدَاءَهُ

نزدیک شد به پیغمبر صلی الله علیه وسلم پس بگسترانید برای او چادر خود را

فَجَلَسَتْ عَلَيْهِ فَقُلْتُ مَنْ هِيَ فَقَالُوا هِيَ أُمُّهُ الَّتِي

پس نشست بر آن پس گفتم کیست او پس گفتند او مادر اوست که

أَنْ يَتَصَدَّقَهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ

که صدقه دهد آن را روایت کرد این را ابو داود و روایت است از ابن عمر از پیغمبر

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَتَمَاشَوْنَ

صلی الله علیه وسلم که فرمود در اثنای آنکه سه کس با یکدیگر همی رفتند در گرفت

أَخَذَهُمُ الْمَطَرُ فَأَوَوْا إِلَى غَارٍ فِي الْجَبَلِ فَانْحَطَّتْ عَلَى فَمِ

ایشان را باران پس میل کردند بسوی غاری که در کوه بود پس فرود افتاد بر دهان غار ایشان سنگ

غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِنَ الْجَبَلِ فَانْطَبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ

بزرگ از کوه پس پوشیده شد بر ایشان غار پس گفت بعضی ایشان

لِبَعْضٍ انْظُرُوا أَعْمَالًا عَمِلْتُمُوهَا لِلّٰهِ صَالِحَةً فَادْعُوا اللهَ بِهَا

که بنگرید کارهای نیک را که کرده اید آن را برای خدا که آن کارها نیک است پس بخوانید خدا را و توسل کنید بآن اعمال امید است

لَعَلَّهُ يُفَرِّجُهَا فَقَالَ أَحَدُهُمْ اَللّٰهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ

که بگشاید خدای تعالی این سنگ را و زائل کند آن را پس گفت یکی از این سه نفر خدایا بتحقیق بود مرا پدر و مادر پیر بزرگ سال

شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَلِي صِبْيَةٌ صِغَارٌ كُنْتُ أَرْعَى عَلَيْهِمْ

و بودند کودکان خرد و بودم من که می چرانیدم گوسفندان را برای نفقه ایشان

فَإِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ فَحَلَبْتُ بَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ أَسْقِيهِمَا

شبانگاه بر ایشان باز گردیدم پس می دوشیدم شیر را آغاز می کردم به پدر و مادر خود و می نوشانیدم ایشان را پیش از اولاد خود

قَبْلَ وَلَدِي وَإِنَّهُ قَدْ نَأَى بِيَ الشَّجَرُ فَمَا أَتَيْتُ حَتَّى أَمْسَيْتُ

و یک روز بتحقیق دور برد مرا درختان چرا گاه و نیامدم تا آنکه شام کردم پس یافتم مادر و پدر را که

فَوَجَدْتُهُمَا قَدْ نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ أَحْلُبُ فَجِئْتُ

بتحقیق خواب کرده اند پس دوشیدم چنانکه می دوشیدم پیش از آن پس آوردم ظرف شیر را

بِالْحِلَابِ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوسِهِمَا أَكْرَهُ أَنْ أُوقِظَهُمَا

نزدیک سر ایشان ایستادم ناخوش داشتم که بیدار کنم ایشان را و ناخوش داشتم که آغاز کنم

وَاَكْرَهُ اَنْ اَبْدَءَ بِالصِّبْيَةِ قَبْلَهُمَا وَالصِّبْيَةُ يَتَضَاغَوْنَ

و مکروه داشتم آنکه پیش از مادر و پدر به فرزندان دهم و فرزندان فریاد می‌کردند ... نزد پاهای من

عِنْدَ قَدَمَيَّ فَلَمْ يَزَلْ ذٰلِكَ دَاْبِيْ وَدَاْبُهُمْ حَتّٰى طَلَعَ

خواب کردن مادر و پدر ... تا آنکه برآمد ... حکایت حال

الْفَجْرُ فَاِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنِّيْ فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ

پس اگر دانسته‌ای که من کردم این کار را برای طلب رضای تو پس بگشا برای ما گشادگی

فَافْرُجْ لَنَا فُرْجَةً نَرٰى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللّٰهُ لَهُمْ

که ببینیم از آن گشادگی آسمان را پس گشاد خدا برای این قوم تا آنکه ایشان بدیدند آسمان را گفت

حَتّٰى يَرَوْنَ السَّمَاءَ قَالَ الثَّانِيْ اَللّٰهُمَّ اِنَّهُ كَانَتْ لِيْ

مرد دوم خداوندا به درستی که بود مرا دختر عمی که دوست داشتم او را مثل سخت‌ترین دوستی‌های مردان مر زنان را طلب

بِنْتُ عَمٍّ اُحِبُّهَا كَاَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرِّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ

کردم از وی نفس او را ... میل کردم ...

اِلَيْهَا نَفْسَهَا فَاَبَتْ حَتّٰى اٰتِيَهَا بِمِائَةِ دِيْنَارٍ فَسَعَيْتُ

کرد از من تا آنکه بیارم او را صد دینار ... تا آنکه جمع

حَتّٰى جَمَعْتُ مِائَةَ دِيْنَارٍ فَلَقِيْتُهَا بِهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ

کردم صد دینار ... پس چون نشستم میان دو پای او

بَيْنَ رِجْلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللّٰهِ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تَفْتَحِ الْخَاتَمَ

گفت آن زن ای بندهٔ خدا بترس از خدا و مگشا مهر را مگر به حق ...

فَقُمْتُ عَنْهَا اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنِّيْ فَعَلْتُ ذٰلِكَ

پس برخاستم از او خداوندا اگر دانسته‌ای که من کردم این کار را برای طلب رضای تو

ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا فُرْجَةً مِنْهَا فَفَرَجَ اللّٰهُ لَهُمْ فُرْجَةً

پس بگشا برای ما گشادگی ... پس گشاد خدا برای ایشان گشادگی

وَقَالَ الْآخَرُ اللّٰهُمَّ إِنِّي كُنْتُ اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقٍ

وگفت مرد دیگر بار خدایا بدرستی که من بودم به مزد گرفته مزدوری را به پیمانه شائستہ کہ در وی سیزده رطل

أَرُزٍّ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ

برنج پس چون تمام کرد آن مزدور کار خود را گفت بده مرا حق مرا پس پیش آوردم برو حق وی

حَقَّهُ فَتَرَكَهُ وَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَزْرَعُهُ حَتّٰى جَمَعْتُ

پس بگذاشت حق خود را و اعراض کرد از آن پس پیدا شد زراعت میکردم حق او را تا آنکه جمع آوردم از حاصل

مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيَهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تَظْلِمْنِي

زراعت گاوان وچرانندگان گاوان را پس آمد مرا آن اجیر پس گفت بترس از خدا و ظلم مکن

وَأَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ اذْهَبْ إِلٰى ذٰلِكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيهَا

مرا و بده مرا حق مرا پس گفتم برو بسوی آن گاوان وچرانندگان که حق تو است پس گفت بترس

فَقَالَ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تَهْزَأْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَهْزَأُ بِكَ فَخُذْ

از خدا و استهزا و مسخریت مکن از من پس گفتم بدرستی که من استهزا نمیکنم بتو پس بگیر آنهمه گاوان را

ذٰلِكَ الْبَقَرَ وَرَاعِيهَا فَأَخَذَهُ فَانْطَلَقَ بِهَا فَإِنْ كُنْتَ

وچرانندگان آنرا پس گرفت این مال و متاع را پس برد آنهمه اشیا را پس اگر بودی تو

تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ

خداوندا که من کرده ام این کار را برای طلب رضا تو پس بکشا آنچه باقی مانده است از این سنگ

فَفَرَجَ اللّٰهُ عَنْهُمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ

پس بکشاد خدا آن سنگ را از ایشان متفق علیه واز انس رضی الله عنه گفت فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَمُوتُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه بنده هر آینه میمیرد و در حالیکه

وَالِدَاهُ أَوْ أَحَدُهُمَا وَإِنَّهُ لَهُمَا لَعَاقٌّ فَلَا يَزَالُ يَدْعُو لَهُمَا

هر دو یا یکے ازان دو در حال آنکه آن بنده مر ایشان را رنجانیده و عاق ورزیده است پس همیشه دعا میکند

وَيَسْتَغْفِرُ لَهُمَا فَيَكْتُبُهُ اللّٰهُ بَارًّا رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ

آن بنده مر پدر و مادر را و آمرزش خواهد برای ایشان تا نویسد او را خدا نیکوکار روایت کرد این حدیث را بیهقی

الْإِيْمَانِ وَعَنْ أَبِي أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ

در شعب الایمان — واز ابی اسید ساعدی رض مرویست گفت در اثنائی آنکه ما بودیم

عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مِنْ

نزدیک پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم ناگاه آمد آنحضرت را مردی

بَنِي سَلِمَةَ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَلْ بَقِيَ مِنْ بِرِّ أَبَوَيَّ شَيْءٌ أَبَرُّهُمَا

از بنی سلمه پس گفت اے رسول خدا آیا باقی مانده است از نیکی پدر و مادر من چیزے که نیکی کنم ایشان را

بِهٖ بَعْدَ مَوْتِهِمَا قَالَ نَعَمِ الصَّلٰوةُ عَلَيْهِمَا وَالْاِسْتِغْفَارُ لَهُمَا

پس از مرگ ایشان فرمود آری باقی مانده است رحمت فرستادن برایشان و آمرزش خواستن

وَإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا تُوْصَلُ

از حق برای ایشان و روان کردن عهد وصیت ایشان بعد از ایشان و صله رحم که کرده نشود مگر بسبب

إِلَّا بِهِمَا وَإِكْرَامُ صَدِيْقِهِمَا رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

ایشان و بزرگ داشتن دوستان والدین را و احسان کردن با ایشان روایت کرد ابوداود و ابن ماجه این حدیث را

ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ

واز ابن عمر رض مرویست فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه از

أَبَرِّ الْبِرِّ صِلَةَ الرَّجُلِ أَهْلَ وُدِّ أَبِيْهِ بَعْدَ أَنْ يُوَلِّيَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

نیکوترین نیکی پیوستن مرد است با اهل دوستی پدر خود بعد از آنکه پشت گرداند روایت کرد این حدیث را مسلم

بَابُ الصِّلَةِ وَاِثْمِ قَاطِعِ الرَّحِمِ

این باب در بیان صله رحم و گناه قاطع الرحم است

عَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ

کسیکه دوست دارد که فراخی کرده شود برای او در رزق وی و تاخیر کرده شود در اجل وی پس

فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض

پس باید که صله رحم خود کند متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّحِمُ شِجْنَةٌ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم صله رحم شاخی و شعبه ایست از رحمت

مِنَ الرَّحْمٰنِ فَقَالَ اللّٰهُ مَنْ وَصَلَكِ وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَكِ

حضرت رحمن پس گفت خدا کسیکه پیوند کند ترا پیوند کنم او را و هر که قطع کند ترا

قَطَعْتُهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رض قَالَ

قطع کنم او را رواه البخاری و از جبیر بن مطعم رض مرویست گفت

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در نمی آید بهشت را همراه سابقان و مقربان قاطع رحم

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

متفق علیه و از ابن عمر رض مرویست که گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِي وَلٰكِنَّ

صلی الله علیه وسلم نیست وصل کننده رحم مکافات کننده با اقربا ولیکن

الْوَاصِلُ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

وصل کننده کامل آنست چون قطع کرده شود وصل کند رحم را رواه بخاری

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى

و مرویست از ابی هریره رض که مردی گفت یا رسول خدا صلی الله

اللّٰهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ إِنَّ لِي قَرَابَةً أَصِلُهُمْ وَيَقْطَعُونِي

علیک وسلم بدرستیکه مرا خویشان اند که پیوند میکنم ایشانرا نزدیکی با ایشان

[illegible] رحم ... مشکل و مفصل بیان ۱۱۲ اشعة اللمعات

وَلَحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسِيئُونَ إِلَيَّ وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ

قرابتست را برای احسن و نیکی میکنم بسوی ایشان و بدی میکنند ایشان با من و حلم می ورزم از ایشان

فَقَالَ لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَّ وَلَا يَزَالُ

و جهل میکنند بر من پس گفت آنحضرت که اگر هستی تو چنانکه میگوئی پس گویا که اندازی در دهن ایشان خاکستر

مَعَكَ مِنَ اللهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذٰلِكَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

گرم را و همیشه هست با تو از خدا معین و ناصر بر ایشان تا دام ثابت و مستقیم باشی بر این صفت رواه مسلم

وَعَنْ ثَوْبَانَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ثوبان رض مروی است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت است که فرمود آنحضرت

لَا يَرُدُّ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبِرُّ وَإِنَّ

باز نمیگرداند تقدیر الهی را مگر دعا و نمی افزاید در عمر او مگر نیکی بوالدین و بدرستیکه

الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

مرد هر آئینه محروم گردانیده میشود از رزقی که مقدر نهاده اند بسبب شومی گناهیکه مرتکب بد میشود

وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ

رواه ابن ماجه و از عبد الرحمن بن عوف رض مرویست گفت شنیدم آنحضرت را

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَا اللهُ

صلی الله علیه وسلم که میگفت که گفت خدای تبارک و تعالی منم خدا

وَأَنَا الرَّحْمٰنُ خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَشَقَقْتُ لَهَا مِنِ اسْمِي فَمَنْ

و منم رحمن پیدا کردم رحم را و مشتق کردم برای رحم نامی از نام خود که رحمن است پس

وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَتُّهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

هر که پیوند کند رحم را پیوند کنم او را و هر که ببرد آنرا بریده کنم او را روایت کرد ابو داؤد

عَبْدِ اللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

و از عبد الله بن ابی اوفی رض مرویست گفت شنیدم من آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ لَا تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ عَلٰى قَوْمٍ فِيْهِمْ قَاطِعُ رَحِمٍ

علیه و سلم را که فرمود نمی آید رحمت خاص الهی بر قومی که در میان ایشان است قطع کننده رحم یعنی ناپیوند کننده

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ اَبِيْ بَكْرَةَ رض قَالَ

حق آنرا رواه بیهقی فی شعب الایمان و روایت است از ابی بکره رض گفت

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ ذَنْبٍ اَحْرٰى

فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم که نیست هیچ گناهی سزاوارتر بآنکه زود بدهد

اَنْ يُّعَجِّلَ اللّٰهُ لِصَاحِبِهِ الْعُقُوْبَةَ فِي الدُّنْيَا مَعَ مَا يَدَّخِرُ لَهٗ فِي

خدا تعالی مرکننده آن گناه را عذاب در دنیا با آنچه نگاه میدارد او را از عذاب در آخرت از

الْاٰخِرَةِ مِنَ الْبَغْيِ وَقَطِيْعَةِ الرَّحِمِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْ دَاوٗدَ

بر آمدن از اطاعت امام عادل و بریدن پیوند رحم رواه ترمذی و ابوداؤد

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و از ابی هریره رض روایت است که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ تَعَلَّمُوْا مِنْ اَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُوْنَ بِهٖ اَرْحَامَكُمْ فَاِنَّ صِلَةَ

و سلم فرمود بیاموزید از نسبهای خود آن قدر که پیوند کنید بدان رحمهای خود را زیرا که پیوند کردن

الرَّحِمِ مَحَبَّةٌ فِي الْاَهْلِ مَثْرَاةٌ فِي الْمَالِ مَنْسَاَةٌ فِي الْاَثَرِ

برحم جای وجود محبت و محل دوستی است در خویشان و سبب کثرت در مال و سبب تاخیر است در اجل

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سَعِيْدِ بْنِ الْعَاصِ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

رواه ترمذی و از سعید بن العاص رض روایتست که فرمود

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقُّ كَبِيْرِ الْاِخْوَةِ عَلٰى صَغِيْرِهِمْ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم ادب و حرمت بزرگ از میان برادران خرد

حَقُّ الْوَالِدِ عَلٰى وَلَدِهٖ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

همچو حق پدر راست بر فرزند وی رواه بیهقی فی شعب الایمان

باب الشفقة والرحمة على الخلق والنصر لكل مسلم

باب در بیان شفقت و رحمت بر خلق و مدد دهندگی هر مسلمان

وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

و مپوشید گواهی را و هر که بپوشد آن را پس به درستیکه وی گنهگار است دل او و خدا به آنچه میکنید

عَلِيمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى

داناست از عبد اللّٰه بن عمرو رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی اللّٰه

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَلرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمٰنُ اِرْحَمُوا مَنْ فِي

علیه و سلم رحم و شفقت کنندگان بر خلق رحمت میکند ایشان را رحمٰن

الْاَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ رَوَاهُ اَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

رحم کنید کسی را که در زمین هست از آدمیان رحم کند شما را کسیکه در آسمانست یعنی ملائکه روایت کرد این حدیث را

وَعَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابو داود و ترمذی و روایت است از جریر بن عبد اللّٰه گفت فرمود آنحضرت صلی اللّٰه علیه و سلم

لَا يَرْحَمُ اللّٰهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ

رحمت نمیکند خدای تعالی رحمت خاص کامل [illegible] کسیرا که رحمت نکند بر مردم [illegible] متفق علیه

ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ مِنَّا

و از ابن عباس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی اللّٰه علیه و سلم نیست از تابعان ما

مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَ

رحم نکند خردان ما را و حرمت نگاه ندارد کلان ما را و نیست [illegible] امر نکند به معروف و نهی نکند

عَنِ الْمُنْكَرِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ اَبَا الْقَاسِمِ

روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی هریره رض روایت است گفت شنیدم آنحضرت را

الصَّادِقَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ اِلَّا مِنْ شَقِيٍّ

که راستگوی است گفت شنیدم که میفرمود کشیده نشود رحمت مگر از دل بدبخت

رَوَاهُ احمدُ والترمذیُّ وعن النعمانِ بنِ بشیرٍ رض قالَ

روایت کرد آنرا احمد و ترمذی و از نعمان بن بشیر رض روایت است

قالَ رسولُ اللهِ صلَّی اللهُ علیهِ وسلَّمَ المؤمنونَ کرجلٍ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم همه مسلمانان همه در حکم

واحدٍ انِ اشتکی عینُهُ اشتکی کلُّهُ وانِ اشتکی راسُهُ

یک مرد یک شخص اند اگر شکایت میکند آن مرد درد چشم خود را شکایت میکند همه بدن خود را

اشتکی کلُّهُ رواهُ مسلمٌ وعن ابی موسی رض عنِ

و اگر شکایت میکند آن مرد درد سر را شکایت میکند تمام بدن خود را روایت کرد آنرا مسلم و از ابی موسی رض از

النبیِّ صلَّی اللهُ علیهِ وسلَّمَ قالَ المؤمنُ للمؤمنِ کالبنیانِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت است که فرمود آنحضرت مسلمان مر مسلمان دیگر را مانند عمارت سخت میگرداند

یشدُّ بعضُهُ بعضًا ثمَّ شبَّکَ بینَ اصابعِهِ متفقٌ علیهِ

و محکم میسازد بعضی اجزا او بعضی اجزا دیگر را پس در آورد آنحضرت انگشتان یکدست در انگشتان دست دیگر متفق علیه

وعن انسٍ رض قالَ قالَ رسولُ اللهِ صلَّی اللهُ علیهِ وسلَّمَ

و از انس رض مروی است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

انصُرْ اخاکَ ظالمًا او مظلومًا فقالَ رجلٌ یا رسولَ اللهِ

یاری ده برادر مسلمان را ظالم باشد یا مظلوم پس گفت مردی ای رسول خدا یاری میدهم او را

انصرُهُ مظلومًا فکیفَ انصرُهُ ظالمًا قالَ تمنعُهُ منَ

در حالت مظلوم بودن او پس چگونه یاری دهم او را اگر ظالم است فرمود یاری دادن ظالم را اینکه باز بداری او را

الظلمِ فذلکَ نصرُکَ ایاهُ متفقٌ علیهِ وعن ابنِ عمرَ رض

از ستم کردن پس آن باز داشتن یاری دادن تست او را متفق علیه و از ابن عمر رض

انَّ رسولَ اللهِ صلَّی اللهُ علیهِ وسلَّمَ قالَ المسلمُ اخو المسلمِ

مروی است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که مسلمان برادر دینی مسلمان است

لا يظلمه ولا يسلمه ومن كان في حاجة اخيه كان

[illegible]

الله في حاجته ومن فرج عن مسلم كربة فرج الله عنه

[illegible]

كربة من كربات يوم القيمة ومن ستر مسلما ستره الله

[illegible]

يوم القيمة متفق عليه وعن انس رض قال قال

[illegible]

رسول الله صلى الله عليه وسلم والذي نفسي بيده

[illegible]

لا يؤمن عبد حتى يحب لاخيه ما يحب لنفسه

[illegible]

متفق عليه وعن جرير رض قال بايعت رسول

[illegible]

الله صلى الله عليه وسلم على اقام الصلوة وايتاء الزكوة

[illegible]

والنصح لكل مسلم متفق عليه وعن انس رض

[illegible]

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما اكرم شاب

[illegible]

شيخا من اجل سنه الا قيض الله له عند سنه من يكرمه

[illegible]

[illegible]

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِیْ مُوْسٰی رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

روایت کرد آنرا ترمذی و از ابی موسی رض مرویست فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ مِنْ اِجْلَالِ اللّٰهِ اِکْرَامَ ذِی

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه از تمام اجلال و تعظیم الله تعالی است گرامی داشتن

الشَّیْبَةِ الْمُسْلِمِ وَحَامِلِ الْقُرْاٰنِ غَیْرِ الْغَالِیْ فِیْهِ وَلَا الْجَافِیْ

پیر پیر اگر مسلمان است و گرامی داشتن بردارندهٔ قرآن را آنکه غالی نباشد در آن و نه جافی بلکه

عَنْهُ وَاِکْرَامَ السُّلْطَانِ الْمُقْسِطِ رَوَاهُ اَبُوْدَاوٗدَ وَالْبَیْهَقِیُّ

متوسط الحال باشد و اکرام و تعظیم کردن بادشاه عادل است روایت ابوداود و بیهقی

فِیْ شُعَبِ الْاِیْمَانِ وَعَنْ اَبِی الدَّرْدَاءِ رض قَالَ سَمِعْتُ

فی شعب الایمان و از ابی درداء رض مرویست گفت شنیدم

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَقُوْلُ مَا مِنْ مُّسْلِمٍ

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت نیست هیچ مسلمانے که رد کند

یَرُدُّ عَنْ عِرْضِ اَخِیْهِ اِلَّا کَانَ حَقًّا عَلَی اللّٰهِ اَنْ یَّرُدَّ عَنْهُ نَارَ جَهَنَّمَ

از آبروی برادر خود مگر آنکه ثابت گردد بر خدا که رد کند از وے آتش دوزخ را

یَوْمَ الْقِیٰمَةِ ثُمَّ تَلَا هٰذِهِ الْاٰیَةَ وَکَانَ حَقًّا عَلَیْنَا نَصْرُ

روز قیامت بعده خواند این آیت را برای استشهاد و هست ثابت و واجب بر ما یاری دادن

الْمُؤْمِنِیْنَ رَوَاهُ فِیْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ جَابِرٍ رض اَنَّ النَّبِیَّ

مومنان روایت کرد این حدیث را در شرح سنة و از جابر رض مرویست که آنحضرت

صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَا مِنِ امْرِئٍ مُّسْلِمٍ یَخْذُلُ امْرَأً

صلی الله علیه وسلم فرمود نیست هیچ مردے مسلمان که مخذول گرداند یعنی

مُسْلِمًا فِیْ مَوْضِعٍ یُّنْتَهَكُ فِیْهِ حُرْمَتُهٗ وَیُنْتَقَصُ فِیْهِ

یاری ندهد مرد مسلمان را در جایے که گرفته شود در آنجا حرمت او و کم کرده شود در آنجا چیزے

من عرضه الا خذله الله تعالى في موطن يحب فيه

الا آبروی وی مگر آنکه مخذول گرداند ویرا الله تعالی در جایگاه که دوست میدارد در آن مرد یاری دادن

نصرته وما من امرء مسلم ينصر مسلما في موضع ينتقص

خودرا و نیست هیچ مردے مسلمان که یاری دهد مسلمانرا در جاییکه کم کرده میشود از آبروی وے

من عرضه وينتهك فيه من حرمته الا نصره الله في موطن

و ہتک کرده میشود در وے از حرمت وے مگر آنکه یاری میدهد اورا خدا در جایگاه که دوست

يحب فيه نصرته رواه ابو داود وعن ابي هريرة رض

میدارد در آن جایگاه یاری دادن خودرا روایت کرد ابو داود و از ابی هریره رض

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان احدكم

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه یکی از شما

مرآة اخيه فان رأى به اذى فليمط عنه رواه الترمذي

آئینه برادر خود است پس اگر ببیند یکی از شما در برادر خود عیبے و مکروهے پس باید که دور کند اذی را از وے

وضعفه وفي رواية له ولابي داود المؤمن مرآة المؤمن

روایت کرد ترمذی این روایت را و ضعیف گفت و در روایتی مر او را و مر ابی داود را ہست باین لفظ مسلمان آئینه

المؤمن اخو المؤمن يكف عنه ضيعته ويحوطه

مسلمان دیگر است و مسلمان برادر مسلمان است باز میدارد از وے ضرر و هلاک را و حفظ میکند حاضر اورا

من ورائه وعن معاذ بن انس رض قال قال رسول الله

از پس پشت وے یعنی غائبانه [illegible] و از معاذ بن انس رض مرویست که فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم من حمى مؤمنا من منافق بعث

صلی الله علیه وسلم کسیکه حفظ کند مؤمنی را از مسلمانان از شر منافق میفرستد

الله ملكا يحمي لحمه يوم القيامة من نار جهنم ومن

خدا تعالی فرشته را که نگاه دارد جسد اورا روز قیامت از آتش دوزخ و کسی

رمی مسلما بشیء یرید به شینه حبسه الله علی جسر جهنم

و دشنام دهد مسلمانی را بچیزی که میخواهد بدان چیز عیب او را حبس کند موقوف دارد او را خدای تعالی بر پل دوزخ

حتی یخرج مما قال رواه ابو داود وعن انس رض

تا آنکه بیرون آید از آن چیز که گفته است رواه ابو داود و از انس رض

قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من قضی لاحد

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه برآرد مر یکی

من امتی حاجة یرید ان یسره بها فقد سرنی ومن سرنی

از امت مرا حاجتی وکاری در حالی که اراده کرد که شاد گرداند او را بقضای آن حاجت

فقد سر الله ومن سر الله ادخله الله الجنة وعنه

پس بتحقیق شاد گردانید مرا و کسیکه گرداند مرا شاد پس بتحقیق راضی گردانید خدا را و هر که راضی گرداند خدا را

قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من اغاث

در آرد خدای تعالی او را در بهشت و هم از وی مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود کسیکه فریادرسی

ملهوفا کتب الله له ثلثا وسبعین مغفرة واحدة فیها

کند اندوهگین را بنویسد خدای تعالی برای وی هفتاد و سه آمرزش یکی در آن اینست که در وی

صلاح امره کله وثنتان وسبعون له درجات یوم القیمة

صلاح کار اوست همه کار دنیا و آخرت و هفتاد و دو او راست زیاده درجات روز قیامت

وعن عبد الله رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

و از عبد الله رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم الخلق عیال الله فاحب الخلق الی الله من احسن

وسلم مخلوقات حکم عیال خدا دارند پس محبوب ترین خلق بسوی خدا کسیست که نیکوئی کند

الی عیاله روی البیهقی الاحادیث الثلثة فی شعب الایمان

بسوی عیال خدا روایت کرد بیهقی این هر سه حدیث را در شعب الایمان

وعن عائشة رض ان النبي صلى الله عليه وسلم

از عائشه رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال انزلوا الناس منازلهم رواه ابوداود وعن

فرمود فرود آرید مردم را در مراتب ایشان روایت کرد این حدیث را ابوداود

ابي هريرة رض قال ان رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابی هریره رض روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وقف على ناس جلوس فقال الا اخبركم بخيركم

ایستاد بر مردم که نشسته بودند پس فرمود آیا خبر نکنم شما را از نیکترین شما و از بدترین شما گفت

من شركم قال فسكتوا فقال ذلك ثلث مرات فقال

ابن عباس پس سکوت کردند پس فرمود این کلام را سه بار پس گفت

رجل بلى يا رسول الله اخبرنا بخيرنا من شرنا فقال خيركم

مردی آری یا رسول خدا خبر ده ما را و بیان کن نیکترین ما را از بدترین ما

من يرجى خيره ويؤمن شره وشركم من لا يرجى خيره

پس فرمود نیکترین شما کسی است که امید داشته باشند مردم نیکی او را و ایمن بوده باشند از بدی او و بدترین

ولا يؤمن شره رواه الترمذي والبيهقي في شعب الايمان

شما کسی است که امید نداشته باشند مردم نیکی او را و ایمن نبوده باشند از بدی وی روایت کرد این حدیث را ترمذی و بیهقی در شعب ایمان

باب حق الجوار

باب در بیان حق همسایه

عن انس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

از انس رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

والله لا يدخل الجنة من لا يأمن جاره بوائقه رواه مسلم

سوگند بخدا داخل نمیشود بهشت را کسیکه ایمن نباشد همسایه از بدیهای او روایت کرد مسلم

وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله

واز ابی هریره رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم والله لا يؤمن والله لا يؤمن والله لا يؤمن

علیه وسلم بخدا سوگند ایمان نیارد و کامل نشود ایمان شخصی فرمود این را سه بار

قيل من يا رسول الله قال الذي لا يأمن جاره بوائقه

پرسیده شد که ایمان نیارد کدام کس یا رسول الله فرمود آنکسی که ایمن نباشد همسایه او از بدیهای او

متفق عليه وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال

متفق علیه واز عبد الله بن عمرو رض مرویست فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم خير الأصحاب عند الله

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بهترین اصحاب نزد خدا بهترین ایشانست

خيرهم لصاحبه وخير الجيران عند الله خيرهم لجاره

مر صاحب خود را و بهترین همسایه ها نزد خدا بهترین ایشانست مر همسایه خود را

رواه الترمذي والدارمي وعن عقبة بن عامر رض

روایت کرد این حدیث را ترمذی و دارمی واز عقبه بن عامر رض مرویست

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم أول خصمين

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نخستین دو خصم

يوم القيمة جاران رواه أحمد وعن ابن مسعود رض

که بیکدیگر خصومت کنند دو همسایه اند روایت کرد احمد این حدیث را واز ابن مسعود رض

قال قال رجل للنبي صلى الله عليه وسلم يا رسول الله

مرویست گفت گفت مردی مر آنحضرت را صلی الله علیه وسلم چگونه حاصل شود مرا علم

كيف لي أن أعلم إذا أحسنت أو إذا أسأت فقال النبي صلى الله

که نیکوکاری میکنم و بدکاری میکنم پس فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَمِعْتَ جِيرَانَكَ يَقُولُونَ قَدْ أَحْسَنْتَ
علیه وسلم چون بشنیدی همسایهای خود را که میگویند بتحقیق نیک کردی پس بتحقیق
فَقَدْ أَحْسَنْتَ وَإِذَا سَمِعْتَهُمْ يَقُولُونَ قَدْ أَسَأْتَ فَقَدْ أَسَأْتَ
نیک کردی و چون شنیدی تو آنها را که میگویند بتحقیق بد کردی پس بتحقیق بد کردی یعنے نیکی بدی او بگواهی
رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي قُرَادٍ
داران همسایه معلوم گردد روایه ابن ماجه و روایت ست از عبد الرحمن بن ابی قراد رضی الله عنه
أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ يَوْمًا فَجَعَلَ أَصْحَابُهُ
که آنحضرت صلی الله علیه وسلم وضو کرد روزی پس شروع کردند اصحاب آنحضرت
يَتَمَسَّحُونَ بِوَضُوئِهِ فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
که مسح کردند باب وضوی آنحضرت پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم
مَا يَحْمِلُكُمْ عَلَى هٰذَا قَالُوا حُبُّ اللهِ وَرَسُولِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى
چه چیز برانگیخته شما را برین کار گفتند برانگیخته است ما را بر اینکار محبت خدا و رسول خدا پس فرمود
اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللهَ وَرَسُولَهُ أَوْ يُحِبَّهُ
آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه شاد سازد او را که دوست دارد خدا و رسول خدا را یا دوست دارد او را خدا
اللهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَصْدُقْ حَدِيثَهُ إِذَا حَدَّثَ وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ
و رسول خدا پس باید که راست گوید سخن خود را چون گوید سخن را و باید که ادا کند امانت خود را چون سپارده شود
إِذَا اؤْتُمِنَ وَلْيُحْسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ
امانت نزد وی و باید که نیکی کند همسایگی کسیکه همسایه شده است او را و از ابن عباس رض
قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ
مروی است گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میفرمود نیست
لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ
مسلمان کامل کسیکه سیر میخورد و همسایه او گرسنه هست در پهلوی وی

رواهما البیهقی فی شعب الایمان وعن ابی هریرة رض

روایت کرد این هر دو حدیث را بیهقی در شعب ایمان واز ابی هریره رض

قال قال رجل یا رسول الله ان فلانة تذکر من کثرة

مرویست گفت مردی ای رسول خدا بدرستیکه فلان زن ذکر کرده میشود از بسیاری نماز وے

صلوتها وصیامها وصدقتها غیر انها تؤذی جیرانها

و روزه وے و تصدق وے بغیر آنکه آن زن میرنجاند همسایهای خود را

بلسانها قال هی فی النار قال یا رسول الله ان فلانة تذکر

بزبان خود فرمود آنحضرت که وی در آتش خواهد بود گفت آن مرد یا رسول الله بدرستیکه فلان زن دیگر

قلة صیامها وصدقتها وصلاتها وانها تصدق

ذکر کرده میشود از کمی روزه و تصدق وے و نماز وے و بدرستیکه این زن تصدق میکند پارها از پنیر کوچک

بالاثوار من الاقط ولا تؤذی بلسانها جیرانها قال هی

خشک ولیکن ایذا نمیکند بزبان خود همسایگان خود را گفت آنحضرت این زن

فی الجنة رواه احمد والبیهقی فی شعب الایمان وعن

در بهشت خواهد بود روایت کرد اینحدیث را احمد و بیهقی در شعب ایمان

ابن مسعود رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

واز ابن مسعود رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ان الله قسم بینکم اخلاقکم کما قسم بینکم ارزاقکم

بدرستیکه خدا تعالی قسمت کرد میان شما خلقهای شما را چنانکه قسمت کرد میان شما رزقهای شما

ان الله تعالی یعطی الدنیا من یحب ومن لا یحب

بدرستیکه خدا تعالی میدهد دنیا را کسیکه دوست دارد خدا او را و کسیکه دوست ندارد

ولا یعطی الدین الا من احب فمن اعطاه الله الدین

و نمیدهد دین را مگر کسیرا که دوست میدارد پس کسیکه داد او را خدا دین را [illegible]

فقد لحقه والذي نفسي بيده لا يسلم عبد حتى يسلم

پس برسانید بتو قوت دشمن دشمنی است اورا و سوگند بخدا مسلمان نشود بنده تا آنکه سالم گردد

قلبه ولسانه ولا يؤمن حتى يامن جاره بوائقه

دل او و زبان او و ایمان کامل نیاورده باشد تا آنکه ایمن گردد همسایه او از بدیهای او را

رواه احمد والبيهقي في شعب الايمان وعن

روایت کرد این حدیث را احمد و بیهقی در شعب ایمان

عائشة وابن عمر رض عن النبي قال ما زال جبرئيل يوصيني

روایت است از عائشه رض و ابن عمر رض از آنحضرت که فرمود آنحضرت همیشه جبرئیل وصیت میکرد مرا

بالجار حتى ظننت انه سيورثه متفق عليه

بنگاه داشتن حق همسایها تا آنکه گمان کردم که حکم کند او وارث شدن یکی از همسایه بار دیگر متفق علیه

باب اليتيم وتربية الاولاد

باب در بیان یتیم و تربیت اولاد

ولا تقربوا مال اليتيم الا بالتي هي احسن حتى يبلغ

و نزدیک مشوید مال یتیم را مگر بآنکه آن نیکوتر است تا برسد قوت خود را

اشده ان الذين ياكلون اموال اليتامى ظلما انما

بدرستیکه آنانکه میخورند مالهای یتیمان را بستم جز این نیست

ياكلون في بطونهم نارا وسيصلون سعيرا فاما اليتيم

که میخورند در شکمهای خویش آتش و زود درآیند در آتش افروخته پس لیکن یتیم را

فلا تقهر واما السائل فلا تنهر واما بنعمة ربك

قهر مکن و لیکن سوال کننده را پس بانگ مزن و لیکن نعمت پروردگار خود را پس

فحدث عن سهل بن سعد رض قال قال رسول الله

سخن گو از سهل بن سعد رض مرویست که آنحضرت فرمود

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيْمِ لَهُ وَلِغَيْرِهِ فِي

صلی الله علیه وسلم فرمود که من و کفیل امر یتیم خواه آن یتیم از اقربای او باشد یا از غیر او در

الْجَنَّةِ هٰكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطٰى وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا

بهشت این چنین باشیم و اشاره کرد بمقارنت انگشت سبابه و انگشت میانه و گشاده گرد میان این هر دو

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

اند کمی روایت کرد بخاری رح و از ابی هریره رض مرویست که فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِيْنَ بَيْتٌ

صلی الله علیه وسلم بهترین خانها در مسلمانان خانه

فِيْهِ يَتِيْمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِيْنَ بَيْتٌ

ایست که در وی یتیمی است که نیکی کرده میشود بسوی وی و بدترین خانها در مسلمانان خانه ایست

فِيْهِ يَتِيْمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

که در وی یتیمی است که بدی کرده میشود بسوی وی روایت کرد ابن ماجه

أَبِي أُمَامَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی امامه رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مَنْ مَسَحَ رَأْسَ يَتِيْمٍ لَمْ يَمْسَحْهُ إِلَّا لِلّٰهِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ

کسیکه بگذارد دست را بر سر یتیم در حالیکه نمیگذارد دست را مگر برای رضای خدا باشد مر آنکس را

تَمُرُّ عَلَيْهَا يَدُهُ حَسَنَاتٌ وَمَنْ أَحْسَنَ إِلٰى يَتِيْمَةٍ

بمقابله هر موی که میگذرد بر آن دست وی نیکیها و کسیکه نیکی کند بسوی دختر یتیم یا پسر یتیم که نزد

أَوْ يَتِيْمٍ عِنْدَهُ كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ وَقَرَنَ

او است باشم من و او مقارن در بهشت همچو این دو انگشت و پیوسته

بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم میان دو انگشت مبارک خود روایت کرد احمد و ترمذی

ابن عباس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

واز ابن عباس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من آوى يتيما الى طعامه وشرابه اوجب الله له

کسیکه جای دهد یتیمی را بسوی طعام خود و آب خورد واجب گرداند خدا ثابت کرده مر او را

الجنة البتة الا ان يعمل ذنبا لا يغفر ومن عال ثلث

بهشت قطعا و محکم شد بعد گناه که نیامرزیده شود و آن کفر است و کسیکه عیال دارد

بنات او مثلهن من الاخوات فادبهن ورحمهن

دختران را یا مانند ایشان از خواهران پس ادب آموزد ایشان را و مهربانی کند ایشان را تا آنکه بی‌نیاز

حتى يغنيهن الله اوجب الله له الجنة فقال رجل يا رسول

گرداند الله تعالی ایشان را واجب گرداند خدا مر آنکس را بهشت پس گفت مردی یا رسول الله یا دو

الله او اثنتين قال او اثنتين حتى لو قالوا او واحدة

فرمود یا دو تا آنکه اگر الناس میکردند این ثواب را برتربیت یکی رفتی البته قبول فرمود و کسیکه ببرد خدا

لقال واحدة ومن اذهب الله كريمتيه وجبت له

هر دو گرامی او را واجب گردید مر او را

الجنة قيل يا رسول الله وما كريمتاه قال عيناه رواه

بهشت گفته شد یا رسول خدا چیست دو گرامی فرمود دو چشم او روایت کرد

في شرح السنة وعن ابي هريرة رض ان رجلا شكا

این حدیث را در شرح سنه و از ابی هریره رض مرویست که مردی شکایت

الى النبي صلى الله عليه وسلم قسوة قلبه فقال امسح راس

نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم سختی دل را فرمود آنحضرت مسح کن سر

اليتيم واطعم المسكين رواه احمد وعن ابي هريرة

[illegible] روایت کرد احمد و از ابی هریره

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الساعي على

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم سعی کنندہ در تحصیل

الارملة والمسكين كالساعي في سبيل الله واحسبه

مئونت زن بی شوہر وسعی کنندہ در مؤنت مسکین مانند سعی کنندہ و انفاق کنندہ در راہ خدا است

قال كالقائم لا يفتر وكالصائم لا يفطر متفق عليه

گفت راوی گمان میبرم آنحضرت [illegible] مانند نماز گذار [illegible] است که سستی نمیکند و مانند روزه دار [illegible] که افطار نکند

وعن انس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از انس رض مرویست که آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

من عال جاريتين حتى تبلغا جاء يوم القيمة انا وهو

فرمود کسیکه [illegible] کند دو دختر را و نفقه رساند ایشانرا تا آنکه برسند [illegible] آید روز قیامت [illegible]

هكذا وضم اصابعه رواه مسلم وعن عائشة رض

آن کس [illegible] و [illegible] و فراہم آورد انگشتان خود را [illegible] و از عائشه رض

قالت جاءتني امرأة ومعها ابنتان لها تسألني فلم

مرویست آمد زنی که با وی بود دو دختر او را سوال میکرد از من آن زن پس نیافت آن زن

تجد عندي غير تمرة واحدة فاعطيتها اياها فقسمتها

نزد من چیزی بجز یک خرما پس دادم آنرا یک خرما پس قسمت کرد آن خرما

بين ابنتيها ولم تاكل منها ثم قامت فخرجت فدخل

میان دو دختر خود و خود نخورد از آن پس برخاست آن زن و بیرون رفت پس درآمد

النبي صلى الله عليه وسلم فحدثته فقال من ابتلي

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس گفتم این [illegible] را پس فرمود کسیکه

من هذه البنات بشيء فاحسن اليهن كن له سترا

آزمایش کرده شود از جنس این دختران بچیزی پس نیکی کند بسوی ایشان باشند این دختران او را

مِنَ النَّارِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ

پس بره در آتش متفق علیه و از سراقه بن مالک رضی روایت است

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَفْضَلِ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آیا دلالت نکنم شما را بر افضل‌ترین

الصَّدَقَةِ ابْنَتُكَ مَرْدُودَةً إِلَيْكَ لَيْسَ لَهَا كَاسِبٌ

صدقات صدقه کردن نفقه بر دختر تو که باز گردانیده شده است بسوی تو در حالیکه نیست

غَيْرُكَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ

مر او را کسب کننده غیر تو روایت کرده ابن ماجه و از جابر بن سمره رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَأَنْ يُؤَدِّبَ

روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود هر آئینه ادب کردن

الرَّجُلُ وَلَدَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِصَاعٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مرد فرزند خود را بهتر است او را از تصدق کردن یک صاع از غله روایت کرده ترمذی

بَابُ الْحُبِّ فِي اللهِ

باب در بیان دوستی برای خدا

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ

و میل مکنید بسوی آنانکه ستم کردند پس برسد شما را آتش و نیست مر شما را بجز خدا

مِنْ دُونِ اللهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

هیچ دوستی پس یاری کرده نشوید ای آنانکه گرویده اید

آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ

فرا مگیرید دشمن مرا و دشمن خود را دوستان القا میکنید بسوی ایشان اخبار را بسبب

بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

دوستی و حال آنکه کافر شده اند بآنچه آمده است بشما از حق ای آنانکه گرویده اید

پاره ۱۲ رکوع ۱۰
پاره ۲۸ رکوع ۸

لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوْا مِنَ الْاٰخِرَةِ

دوستی مکنید گروهی را که خشم گرفت خدا بر ایشان بدرستیکه نومید شدند از آن جهان چنانکه نومید شدند

كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحٰبِ الْقُبُوْرِ لَا تَجِدُ قَوْمًا

کافران از اهل گورها نیابی گروهی را که بگروند بخدا و روز پسین

يُّؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَآدُّوْنَ مَنْ حَآدَّ اللّٰهَ وَ

دوست دارند آنرا که خلاف کند خدا را و رسول او را اگرچه باشند

رَسُوْلَهٗ وَلَوْ كَانُوْٓا اٰبَآءَهُمْ اَوْ اَبْنَآءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ

پدران شان یا پسران شان یا برادران شان

اَوْ عَشِيْرَتَهُمْ اُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِيْ قُلُوْبِهِمُ الْاِيْمَانَ

یا خویشان شان آنگروه نوشته است در دلهای شان گرویدن را

وَاَيَّدَهُمْ بِرُوْحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ

و قوت داده ایشان را برحمت از خود و در آرد ایشان را ببوستانها که میرود

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ

از زیر آن جویها جاوید باشند در آن خوشنود شد خدای از ایشان و خوشنود

وَرَضُوْا عَنْهُ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللّٰهِ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ

شوند از وی آن گروه لشکر خدا اند بدانید بدرستیکه لشکر خدا ایشانند

الْمُفْلِحُوْنَ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُوْدَ وَالنَّصٰرٰٓى

رستگاران ای آنانکه گرویده اید فرا مگیرید جهودان و ترسایان را

اَوْلِيَآءَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاِنَّهٗ

دوستان بعضی از ایشان دوستان بعضی اند و هر که دوستی کند بدیشان از شما بدرستیکه

مِنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ

او از ایشان است بدرستی خدا راه نماید گروه ستمگاران را جز این نیست دوست شما خدا است

وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ

و فرستاده او و آنانکه گرویدند آنانکه بپا میدارند نماز و میدهند

الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ

زکوٰة را و ایشان رکوع آرندگانند و هر که دوست دارد خدا را و فرستاده او را و آنانکه

آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

گرویدند پس بدرستی گروه خدا ایشانند غالبان ای آنانکه گرویده اید مگیرید

لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ

آنانرا که فرا گرفتند دین شما را افسوس و بازی از آنانکه داده شدند

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا

کتاب از پیش از شما و کافران را دوستان و بترسید

اللّٰهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ

از خدا اگر هستید گرویدگان نگیرند گرویدگان ناگرویدگان را دوستان

مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ

جز گرویدگان و هر که بکند این پس نیست از خدا

فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقٰىةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ

در هیچ چیزی مگر آنکه بترسید از ایشان ترسیدنی و میترساند شما را خدا از نفس خود

وَإِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ عَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

و بسوی خدا است بازگشت روایت است از عایشه رض میگوید گفت پیغمبر خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ

صلی الله علیه وسلم ارواح لشکرهای فراهم آورده شده اند پس آنچه شناخت

مِنْهَا ائْتَلَفَ وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ

ازانها یکدیگر را الفت گرفتند و آنچه نشناخت از آنها اختلاف کردند روایت کرد بخاری و مسلم

عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

از ابی هریره رض و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اللّٰهَ اِذَا اَحَبَّ عَبْدًا دَعَا جِبْرَئِيْلَ

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدای تعالی چون دوست میدارد بنده را میخواند جبرئیل را

فَقَالَ اِنِّيْ اُحِبُّ فُلَانًا فَاَحِبَّهُ قَالَ فَيُحِبُّهُ جِبْرَئِيْلُ ثُمَّ يُنَادِيْ

پس میگوید بحضرت رب العزت من دوست میدارم فلان بنده را پس دوست بدار تو او را گفت

فِي السَّمَاءِ فَيَقُوْلُ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَاَحِبُّوْهُ فَيُحِبُّهُ اَهْلُ

پس دوست میدارد او را جبرئیل پس ندا میکند جبرئیل پس میگوید بفرشتگان که خدا دوست میدارد

السَّمَاءِ ثُمَّ يُوْضَعُ لَهُ الْقَبُوْلُ فِي الْاَرْضِ وَاِذَا اَبْغَضَ عَبْدًا

فلان بنده را پس دوست دارید شما نیز پس دوست میدارند او را اهل آسمان پس نهاده میشود مر آن بنده را

دَعَا جِبْرَئِيْلَ فَيَقُوْلُ اِنِّيْ اُبْغِضُ فُلَانًا فَاَبْغِضْهُ قَالَ

قبول در زمین و چون دشمن میدارد خدا بنده را میخواند جبرئیل را پس میگوید بتحقیق من دشمن گرفته ام

فَيُبْغِضُهُ جِبْرَئِيْلُ ثُمَّ يُنَادِيْ فِيْ اَهْلِ السَّمَاءِ اِنَّ اللّٰهَ يُبْغِضُ

فلان بنده را پس دشمن دار تو او را گفت آنحضرت پس دشمن میدارد او را جبرئیل پس ندا میکند جبرئیل

فُلَانًا فَاَبْغِضُوْهُ قَالَ فَيُبْغِضُوْنَهُ ثُمَّ يُوْضَعُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي

در اهل آسمان که خدا دشمن میدارد فلان بنده را پس دشمن دارید شما او را فرمود پس دشمن میدارند آسمانیان

الْاَرْضِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

او را پس نهاده میشود مر آن بنده را دشمنی در دلهای زمینیان روایت کرد مسلم و هم از ابی هریره رض مرویست

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اللّٰهَ يَقُوْلُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَيْنَ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدای تعالی میگوید روز قیامت کجا اند دوستی

الْمُتَحَابُّوْنَ بِجَلَالِيْ اَلْيَوْمَ اُظِلُّهُمْ فِيْ ظِلِّيْ يَوْمَ لَا ظِلَّ

دارندگان یکدیگر بسبب بزرگی من امروز سایه میکنم ایشان را در سایه خود روزیکه نیست سایه

الأجل رواه مسلم وعنه عن النبي صلى الله عليه وسلم

تا آخر ساعت رواه مسلم و هم از ابی هریره ... روایت است از آنحضرت

أن رجلا زار أخا له في قرية أخرى فأرصد الله له على

[illegible]

مدرجته ملكا قال أين تريد قال أريد أخا لي في هذه

[illegible]

القرية قال هل لك عليه من نعمة تربها قال لا غير

[illegible]

أني أحببته في الله قال فإني رسول الله إليك بأن الله

[illegible]

قد أحبك كما أحببته فيه رواه مسلم وعن

[illegible]

ابن مسعود قال جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه

[illegible]

وسلم فقال يا رسول الله كيف تقول في رجل أحب

[illegible]

قوما ولم يلحق بهم فقال المرء مع من أحب متفق عليه

[illegible]

وعن أنس أن رجلا قال يا رسول الله متى الساعة

[illegible]

قال ويلك وما أعددت لها قال ما أعددت لها

[illegible]

[illegible]

إلا أني أحب الله ورسوله قال أنت مع من أحببت

مگر اینکه من دوست میدارم خدا را و رسول او را فرمود آنحضرت که تو با کسی خواهی بود که دوست

قال أنس فما رأيت المسلمين فرحوا بشيء بعد

دار می گفت انس پس ندیدم مسلمانان را که خوشحال شده باشند بچیزی بعد از اسلام

الإسلام فرحهم بها متفق عليه وعن أبي موسى

همچو خوشحالی شدن ایشان را بهین کلمه متفق علیه و از ابی موسی

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم مثل الجليس

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم حال همنشین

الصالح والسوء كحامل المسك ونافخ الكير فحامل

نیکو و بد مثل بردارنده مشک است و دمنده کوره پس بردارنده مشک

المسك إما أن يحذيك وإما أن تبتاع منه وإما

یا آنکه ببخشد ترا از آن مشک و یا آنکه بخری از آن و یا آنکه بیابی از آن

أن تجد منه ريحا طيبة ونافخ الكير إما أن يحرق

مشک را بوی خوش و دمنده کوره یا آنکه بسوزد جامهای ترا یا آنکه بیابی

ثيابك وإما أن تجد منه ريحا خبيثة متفق عليه

از آن بوی بد را متفق علیه

وعن عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از عمر رضی مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إن من عباد الله لأناسا ما هم بأنبياء ولا شهداء يغبطهم

بدرستی که از بندگان خدا آدمیانند که نیستند ایشان پیغمبران و نه شهیدان رشک برند

الأنبياء والشهداء يوم القيامة بمكانهم من الله قالوا يا رسول

ایشان را پیغمبران و شهیدان روز قیامت بسبب مرتبه او شان از خدا گفتند یا رسول الله

اللّٰهِ تُخْبِرُنَا مَنْ هُمْ قَالَ هُمْ قَوْمٌ تَحَابُّوا بِرُوحِ اللّٰهِ عَلٰى غَيْرِ

خبر کن ما را که کیستند ایشان فرمود ایشان قومی اند که دوست داشتند یکدیگر را به غیر قرابت که

أَرْحَامٍ بَيْنَهُمْ وَلَا أَمْوَالٍ يَتَعَاطَوْنَهَا فَوَاللّٰهِ إِنَّ وُجُوهَهُمْ

میان ایشان باشد و نه مالها که داد و ستد کنند آن را پس سوگند بخدا که رویهای ایشان هر آئینه

لَنُورٌ وَإِنَّهُمْ لَعَلٰى نُورٍ لَا يَخَافُونَ إِذَا خَافَ النَّاسُ وَلَا

نور اند و بدرستی که ایشان بر نور باشند نمی ترسند وقتی که بترسند مردم و اندوهگین

يَحْزَنُونَ إِذَا حَزِنَ النَّاسُ وَقَرَأَ هٰذِهِ الْآيَةَ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ

نمی شوند وقتی که اندوهگین شوند مردم و بخواند آنحضرت برای استشهاد این آیت را آگاه باش

اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ رَوَاهُ أَبُو دَاوٗدَ وَعَنْ

بدرستیکه دوستان خدا البته خوف نیست بر ایشان و نه ایشان اندوهگین میشوند روایت کرد ابوداود

ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عباس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لِأَبِي ذَرٍّ يَا أَبَا ذَرٍّ أَيُّ عُرَى الْإِيمَانِ أَوْثَقُ قَالَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ

مر ابوذر را ای ابوذر کدام یکی از عروه های ایمان محکم تر است گفت ابوذر خدا و رسول خدا

أَعْلَمُ قَالَ الْمُوَالَاةُ فِي اللّٰهِ وَالْحُبُّ فِي اللّٰهِ وَالْبُغْضُ فِي اللّٰهِ

داناتر است فرمود آنحضرت دوستی کردن با هم از جهت خدا و دوست داشتن و دشمن داشتن از جهت خدا

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ

و دشمن داشتن از جهت خدا روایت کرد آن را بیهقی در شعب ایمان و از مقدام بن

مَعْدِيكَرِبَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا

معدیکرب مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود چون دوست دارد مرد مسلمان برادر

أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ رَوَاهُ أَبُو دَاوٗدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

دینی او را پس باید که خبر کند آن برادر را که وی دوست میدارد او را زیرا که این باعث الفت و محبت است روایت کرد ابوداود و ترمذی

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ

و از ابی سعید رضی الله عنه مرویست که وی شنید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت

لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

یاری مکن و صحبت مدار مگر مسلمانی را و باید که نخورد طعام ترا مگر مرد پرهیزگار یعنی طعام تو باید که از وجه حلال باشد

وَأَبُو دَاوُدَ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

تا متقیان بخورند روایت کرد ترمذی و ابوداود و دارمی و از ابی هریره رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ

صلی الله علیه وسلم که مرد بر دین دوست خود است پس باید که نظر و اندیشه کند یکی از شما

مَنْ يُخَالِلُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي

که کرا دوست میدارد روایت کرد احمد و ترمذی و ابوداود و بیهقی در

شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ

شعب ایمان و از ابو ذر رضی الله عنه مرویست که بیرون آمد بر ما پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَتَدْرُونَ أَيُّ الْأَعْمَالِ أَحَبُّ إِلَى اللهِ

صلی الله علیه وسلم فرمود آیا در مییابید که کدام عمل از اعمال محبوبتر است نزد خدای

تَعَالَى قَالَ قَائِلٌ الصَّلٰوةُ وَالزَّكٰوةُ وَقَالَ قَائِلٌ الْجِهَادُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى

تعالی گفت گوینده نماز محبوبتر است و زکوة محبوبترین اعمال است و گفت گوینده دیگر جهاد محبوبتر است فرمود آنحضرت

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللهِ تَعَالَى الْحُبُّ فِي اللهِ وَالْبُغْضُ

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه محبوبترین اعمال بسوی خدای تعالی دوستی از جهت خداست و دشمنی از جهت

فِي اللهِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

خداست روایت کرد احمد و از ابی امامه رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْدًا لِلّٰهِ

صلی الله علیه وسلم دوست نداشت هیچ بنده بندهٔ دیگر را از برای خدا

إلا أكرمه الله عز وجل رواه أحمد وعن أسماء

مگر بزرگ داشت باین دوست داشتن خدا بزرگ را رواه احمد واز اسماء

بنت يزيد رض أنها سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم

بنت یزید رض روایت است که وی شنید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يقول ألا أنبئكم بخياركم قالوا بلى يا رسول الله قال

که میگفت آیا اعلام نکنم شما را ببهترین شما گفتند صحابه اعلام کن ما را یا رسول الله فرمود

خياركم الذين إذا رؤوا ذكر الله رواه ابن ماجة

آنحضرت که بهترین شما کسانی اند که چون دیده شوند یاد کرده شود خدا رواه ابن ماجه

وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله

واز ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم لو أن عبدين تحابا في الله عز وجل

علیه وسلم اگر باشند اینکه دو بنده که دوست داشته باشند یکدیگر را از جهت خدا تعالی

واحد في المشرق وآخر في المغرب لجمع الله بينهما

یکی در مشرق و دیگری در مغرب هر آینه جمع کند خدا تعالی میان هر دو شان را

يوم القيامة يقول هذا الذي كنت تحبه في وعن

روز قیامت میگوید خدا تعالی این بنده آن کسی ست که بودی تو دوست میداشتی او را در جهت من

أبي رزين رض أنه قال له رسول الله صلى الله عليه

واز ابی رزین رض مرویست بدرستیکه آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ألا أدلك على ملاك هذا الأمر الذي تصيب به

وسلم گفت مر ویرا آیا راه ننمایم ترا بچیزیکه قائم دین باشی و بیابی کار

خير الدنيا والآخرة عليك بمجالس أهل الذكر

دین آن چیزیکه برسد تو بسبب آن نیکی دنیا و دین را لازم است بیان که در تو باشتن بمجلسهای اهل ذکر

وَاِذَا خَلَوْتَ فَحَرِّكْ لِسَانَكَ مَا اسْتَطَعْتَ بِذِكْرِ اللّٰهِ

و چون تنہا نشینی پس بجنبان زبان خود را چندانکہ توانی بذکر خدا و دوست دار ہر کہرا دوست دارے

وَاَحِبَّ فِي اللّٰهِ وَاَبْغِضْ فِي اللّٰهِ يَا اَبَا رَزِيْنٍ هَلْ شَعَرْتَ

برائے خدا و دشمن دار ہر کہ اگر دشمن دارے برائے خدا ای ابا رزین آیا میدانی کہ مرد چون

اَنَّ الرَّجُلَ اِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهٖ زَائِرًا اَخَاهُ شَيَّعَهٗ سَبْعُوْنَ

بیرون آید از خانۂ خود بقصد زیارت برادر مسلمان در پیے میروند او را بطریق مشایعت ہزار

اَلْفَ مَلَكٍ كُلُّهُمْ يُصَلُّوْنَ عَلَيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا

فرشتہ ہمہ آن فرشتگان دعا برحمت میفرستند و میگویند ای پروردگار ما بدرستی

اِنَّهٗ وَصَلَ فِيْكَ فَصِلْهُ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تُعْمِلَ

این شخص پیوند کرد از برای تو پس پیوند بکن او را برحمت و مغفرت پس اگر میتوانی

جَسَدَكَ فِيْ ذٰلِكَ فَافْعَلْ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض

کہ بکار دارے تن خود را در زیارت برادر مسلمان پس بکن آنرا و از ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت

قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

گفت ابو ہریرہ کہ بودم با آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم پس گفت

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَعُمُدًا

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بدرستیکہ در بہشت ستونہا است

مِنْ يَاقُوْتٍ عَلَيْهَا غُرَفٌ مِنْ زَبَرْجَدٍ لَهَا اَبْوَابٌ

از یاقوت بران ستونہا غرفہا ہست از زبرجد مر آن غرفہا را درہا ہست

مُفَتَّحَةٌ تُضِيْءُ كَمَا يُضِيْءُ الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ فَقَالُوْا

کشادہ داشتہ شدہ میدرخشند آن غرفہ چنانکہ میدرخشد ستارۂ روشن پس گفتند صحابہ

يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ مَنْ يَسْكُنُهَا قَالَ الْمُتَحَابُّوْنَ فِي اللّٰهِ وَالْمُتَبَاذِلُوْنَ

یا رسول اللہ کہ میباشند دران غرفہا فرمود میباشند دران دوست دارندگان یکدیگر را برائے خدا و بخشندگان

فِي اللهِ وَالْمُتَلَاقُوْنَ فِي اللهِ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ الْاَحَادِيْثَ الثَّلٰثَةَ

برای خدا و ملاقات کنندگان برای خدا روایت کرد این سه حدیث را بیهقی

فِي شُعَبِ الْاِيْمَانِ

در شعبها ایمان

بَابُ مَا يُنْهٰى عَنِ التَّهَاجُرِ وَالتَّقَاطُعِ وَاتِّبَاعِ الْعَوْرَاتِ

باب آنچه منع کرده شده است از هجران و قطع رحمی و پیروی کردن عیوب

وَاِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا فَاِنْ بَغَتْ

و اگر دو گروه از گروه مومنان کارزار کنند پس صلح کنید میان ایشان پس اگر ستم کند

اِحْدٰىهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِيْ تَبْغِيْ حَتّٰى تَفِيْءَ

یکی از ایشان بر دیگری پس جنگ کنید آنرا که ستم میکند تا باز گردد بسوی فرمان خدا

اِلٰى اَمْرِ اللّٰهِ فَاِنْ فَاءَتْ فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسِطُوْا

پس اگر باز گردد پس صلح کنید میان ایشان بانصاف و داد کنید

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوْا

بدرستی خدای دوست میدارد داد کنندگانرا جز این نیست که گروندگان برادرانند پس صلح

بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ وَقُلْ لِّعِبَادِيْ

کنید میان برادران خویش و بترسید از خدا شاید شما بخشیده شوید و بگو مر بندگان مرا

يَقُوْلُوا الَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ اِنَّ الشَّيْطٰنَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ اِنَّ الشَّيْطٰنَ

گویند کلمه آنکه نیکوترست بدرستی دیو شیطان فساد می اندازد میان ایشان بدرستیکه

كَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِيْنًا عَنْ اَبِيْ اَيُّوْبَ الْاَنْصَارِيِّ رضی

شیطان هست مر آدمی را دشمن پیدا از ابو ایوب انصاری رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ

مرو را گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم حلال نیست مرد

أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلٰثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هٰذَا وَيُعْرِضُ هٰذَا

یکی از مسلمان را زیاده از سه روز صورت هجر آنکه جمع شوند یکدیگر

وَخَيْرُهُمَا الَّذِيْ يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس روی بگردانند این بجانبی و روی گرداند این بجانب دیگر و بهتر ایشان کسی است که پیشتر گوید سلام را اتفاق کرده اند بر روایت

أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يُعْرَضُ أَعْمَالُ النَّاسِ فِيْ كُلِّ جُمُعَةٍ مَرَّتَيْنِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ

عرض کرده میشود عملهای مردم بر خدا در هر هفته دو بار روز دوشنبه

وَيَوْمَ الْخَمِيْسِ فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا عَبْدًا بَيْنَهُ

و روز پنجشنبه پس آمرزیده میشود هر بنده مسلمان را مگر بنده که میان او و میان برادر وی

وَبَيْنَ أَخِيْهِ شَحْنَاءُ فَيُقَالُ اُتْرُكُوْا هٰذَيْنِ حَتّٰى يَفِيْئَا

دشمنی است پس گفته میشود که بگذارید ایشان را تا آنکه رجوع کنند از دشمنی

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيْدَ رض قَالَتْ قَالَ

روایت کرد مسلم و از اسما بنت یزید مرویست گفت که فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ الْكَذِبُ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم که حلال نیست دروغ گفتن

إِلَّا فِيْ ثَلٰثٍ كَذِبُ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ لِيُرْضِيَهَا وَالْكَذِبُ

مگر در سه جا یکی دروغ گفتن مرد زن خود را تا راضی گرداند او را دوم دروغ گفتن در جنگ

فِي الْحَرْبِ وَالْكَذِبُ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

سوم دروغ برای آنکه صلح افگند میان مردم روایت کرد احمد و الترمذی

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ اَنْ يَّهْجُرَ اَخَاهُ فَوْقَ ثَلٰثٍ فَمَنْ هَجَرَ
فرمود حلال نیست مر مسلمانرا که ترک دهد برادر خود را بالای سه روز پس هر کسیکه هجران کند
فَوْقَ ثَلٰثٍ فَمَاتَ دَخَلَ النَّارَ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَاَبُوْدَاؤدَ
بالای سه روز پس بمیرد در آید در آتش دوزخ رواه احمد وابوداود
وَعَنْ اَبِيْ خِرَاشٍ السُّلَمِيِّ رض اَنَّهٗ سَمِعَ رَسُوْلَ اللّٰهِ
واز ابی خراش سلمی رض مرویست که وی شنید آنحضرت را
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ مَنْ هَجَرَ اَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ
صلی الله علیه وسلم که میگفت کسیکه هجران کند برادر خود را یکسال پس این
كَسَفْكِ دَمِهٖ رَوَاهُ اَبُوْدَاؤدَ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض
هجران گویا خون او ریختن است رواه ابوداود واز ابی هریره رض
قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ
مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که میگفت حلال نیست مومن را
اَنْ يَّهْجُرَ مُؤْمِنًا فَوْقَ ثَلٰثٍ فَاِنْ مَرَّتْ بِهٖ ثَلٰثٌ فَلْيَلْقَهٗ فَلْيُسَلِّمْ
که هجران کند مومن را بالای سه روز پس اگر بگذرد بروی سه روز پس باید که پیش آید او را پس باید که سلام کند
عَلَيْهِ فَاِنْ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ فَقَدِ اشْتَرَكَا فِي الْاَجْرِ وَاِنْ لَّمْ يَرُدَّ
بر وی پس اگر رد کرد سلام را و جواب داد او را پس بتحقیق شریک شدند هر دو در اجر و مصلحت
عَلَيْهِ فَقَدْ بَاءَ بِالْاِثْمِ وَخَرَجَ الْمُسَلِّمُ مِنَ الْهِجْرَةِ رَوَاهُ اَبُوْدَاؤدَ
واگر رد نکرد سلام را و جواب نداد پس بتحقیق رجوع کرد و بازگشت بگناه و بیرون آمد سلام کننده از گناه هجران رواه ابوداود
وَعَنْ اَبِي الدَّرْدَاءِ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ
واز ابی الدرداء رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه
وَسَلَّمَ اَلَا اُخْبِرُكُمْ بِاَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّدَقَةِ
وسلم آیا خبر بدهم شما را بچیزیکه فاضلتر است از درجه روزه و صدقه

وَالصَّلٰوةِ قَالَ قُلْنَا بَلٰى قَالَ اِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ وَفَسَادُ

و نماز گفت راوی گفتیم بلی آری خبر دہ یا رسول اللہ فرمود آن عمل نیک گردانیدن احوالی کہ درمیان

ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ

یکدیگر ست و فساد احوالی کہ ذات البین ست حالقہ ست رواہ ابو داؤد و ترمذی

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی ہریرہ رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

قَالَ اِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَاِنَّ الْحَسَدَ يَاْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَاْكُلُ

فرمود دور دارید خود را از حسد زیراکہ حسد میخورد و میبرد نیکیہا را چنانکہ میخورد

النَّارُ الْحَطَبَ رَوَاهُ اَبُوْدَاوُدَ وَعَنْ اَبِيْ بَكْرِ الصِّدِّيْقِ

و میسوزد آتش ہیزم را رواہ ابو داؤد و از ابی بکر صدیق

رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَلْعُوْنٌ

رض روایت ست کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم راندہ شد

مَنْ ضَارَّ مُؤْمِنًا اَوْ مَكَرَ بِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

کسیکہ ایذا دہد مومن را یا مکر و دغا کند یعنی راندہ شود از درگاہ رحمت رواہ ترمذی

ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ صَعِدَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عمر رض مرویست برآمد آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم منبر را

الْمِنْبَرَ فَنَادٰى بِصَوْتٍ رَفِيْعٍ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ مَنْ اَسْلَمَ

پس آواز داد بآواز بلند پس فرمود اے گروہ اسلام آرندگان

بِلِسَانِهٖ وَلَمْ يُفْضِ الْاِيْمَانُ اِلٰى قَلْبِهٖ لَا تُؤْذُوا الْمُسْلِمِيْنَ

بزبان خود و نرسیدہ است ایمان تا دل ایشان ایذا مکنید مسلمانان را و سرزنش نکنید

وَلَا تُعَيِّرُوْهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوْا عَوْرَاتِهِمْ فَاِنَّهٗ مَنْ يَتَّبِعْ

ایشان را و مجویید عیبہای ایشان را پس بدرستیکہ کسیکہ تتبع کند در عیب برادر مسلمان تتبع کند

[illegible]

[illegible]

عورة اخيه المسلم يتبع الله عورته ومن يتبع الله عورته

خدا تعالی عیبهای اورا رسوا گرداند اورا اگرچه ... تتبع کند ... اورا ... عیب

يفضحه ولو في جوف رحله رواه الترمذي وعن

باشد آن کس پنهان در میان منزل خود رواه ترمذی

سعيد بن زيد رض عن النبي صلى الله عليه وسلم

و از سعید بن زید رض روایت است از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال ان من اربى الربوا الاستطالة في عرض المسلم بغير حق

که فرمود آنحضرت بدرستیکه از بدترین ربا ها دراز کردن زبانست در آبروی مسلمان بناحق

رواه ابوداود والبيهقي في شعب الايمان وعن

رواه ابوداود و بیهقی در شعب ایمان

انس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لما عرج

و از انس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هرگاه که بالا برده شد

بي مررت بقوم لهم اظفار من نحاس يخمشون

مرا بپروردگار من گذشتم بقومیکه مر ایشانرا ناخنان است از مس که میخراشیدند

وجوههم وصدورهم فقلت من هؤلاء يا جبرئيل

رویهای خود را و سینههای خود را پس گفتم کیستند این قوم ای جبرئیل

قال هؤلاء الذين ياكلون لحوم الناس ويقعون

گفت جبرئیل ایشان آن جماعت اند که میخورند گوشتهای مردم را بغیبت و دشنام و واقع میشوند

في اعراضهم رواه ابوداود وعن المستورد

در آبروی ایشان مردم رواه ابوداود و از مستورد

عن النبي صلى الله عليه وسلم قال من اكل برجل مسلم

روایت است از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرمود آنحضرت که هر که بخورد بسبب مرد مسلم

اُكْلَةً فَاِنَّ اللّٰهَ يُطْعِمُهُ مِثْلَهَا مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ كُسِيَ ثَوْبًا

پس بدرستیکہ خدا مر اورا خوراند از جہنم مثل آن لقمہ از آتش و کسیکہ پوشاند نفس خود را جامہ

بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَكْسُوهُ مِثْلَهُ مِنْ جَهَنَّمَ وَمَنْ قَامَ

بسبب مردی مسلمان پس بدرستیکہ خدا تعالیٰ می پوشاند اورا مانند آن از آتش و کسیکہ بایستد بجہت مرد

بِرَجُلٍ مَقَامَ سُمْعَةٍ وَّرِيَاءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَقُوْمُ لَهُ مَقَامَ

مقام شنوانیدن و نمودن محاسن او پس بدرستیکہ خدا تعالیٰ بایستد بجہت رسوا کردن در مقام سمعہ

سُمْعَةٍ وَّرِيَاءٍ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ رَوَاهُ اَبُوْدَاؤدَ وَعَنْ

و ریا روز قیامت رواہ ابوداؤد

اَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

واز انس رض مرویست کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

كَادَ الْفَقْرُ اَنْ يَّكُوْنَ كُفْرًا وَّكَادَ الْحَسَدُ اَنْ يَّغْلِبَ الْقَدَرَ

نزدیکست فقر کہ منتہا سے کفر گردد و نزدیکست حسد کہ غلبہ کند تقدیر الٰہی را

وَعَنْ جَابِرٍ عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از جابر گفت جابر آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

قَالَ مَنِ اعْتَذَرَ اِلٰى اَخِيْهِ فَلَمْ يَعْذِرْهُ اَوْ لَمْ يَقْبَلْ عُذْرَهُ

فرمود کسیکہ عذر خواہی کند بسوی برادر خود بسبب ہنرمند در نداشت او را آنبرادر و یا قبول نداشت

كَانَ عَلَيْهِ مِثْلُ خَطِيْئَةِ صَاحِبِ مَكْسٍ رَوَاهُمَا الْبَيْهَقِيُّ

عذر او را باشد بروے گناہ مانند گناہ عشار و مکس روایت کرد این دو حدیث را

فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَقَالَ الْمَكَّاسُ الْعَشَّارُ وَعَنْ

بیہقی در شعب ایمان و گفت مکاس وہ یک گیرندہ است

اَنَسٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَقَاطَعُوْا

واز انس رض مرویست از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کہ فرمود تقاطع مکنید

وَلَا تَدَابَرُوْا وَلَا تَحَاسَدُوْا وَلَا تَبَاغَضُوْا وَكُوْنُوْا عِبَادَ اللّٰهِ

ونه تدابر ونه بایکدیگر حسد کنید ونه بغض و کینه دارید و باشید بندگان

اِخْوَانًا لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ اَنْ يَّهْجُرَ اَخَاهُ فَوْقَ ثَلٰثٍ رَوَاهُ ابْنُ النَّجَّارِ

بندگان خدا برادران حلال نیست مر مسلم را اینکه ترک کند برادر خود را زائد از سه روز روایت کرد ابن النجار

باب الحذر والتأنی فی الامور

باب الحذر و درنگ در امور

وَالَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَمْرُهُمْ شُوْرٰى

و آنانکه اجابت کردند حکم پروردگار خویش را و بپا داشتند نماز را و کار ایشان مشورت است

بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ

میان ایشان و از آنچه روزی دادیم ایشان را نفقه می کنند پس درگذر از ایشان و آمرزش خواه

وَشَاوِرْهُمْ فِى الْاَمْرِ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَيَدْعُ

از حق برای ایشان و مشورت نمای با ایشان در کار پس چون قصد کار کردی پس توکل کن بر خدا و میخواند آدمی

الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاۤءَهٗ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا

وقت غضب برای شر خواندن او بخیر را و هست آدمی شتاب کننده در دعا

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ

و از پی مرو آنچه نیست مر ترا بآن دانش بدرستیکه گوش و چشم و دل همه

كُلُّ اُولٰۤئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُوْلًا عَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِ

اینها هست از خود پرسیده شده روایت از ابی هریره رضی

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ

مروی است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود گزیده نشود مسلمان

مِنْ جُحْرٍ وَّاحِدٍ مَرَّتَيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ

از یک سوراخ دو بار متفق علیه روایت از سهل بن

له لا تدابروا ... [illegible]
له ... [illegible]

سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رض اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سعد ساعدی رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

قَالَ الْاَنَاةُ مِنَ اللّٰهِ وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

فرمود درنگ در کارہا از خدا و مرضی اوست و شتابی از شیطان است و بالا بر اوست رواہ ترمذی

وَعَنْ اَبِيْ سَعِيْدٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

وازابی سعید رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا حَلِيْمَ اِلَّا ذُوْ عَثْرَةٍ وَلَا حَكِيْمَ اِلَّا ذُوْ تَجْرِبَةٍ

علیہ وسلم نیست حلیم کامل مگر خداوند لغزش آنکہ در زلت افتادہ باشد نیست حکیم

رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَنَسٍ رض اَنَّ رَجُلًا قَالَ

مگر صاحب تجربہ رواہ احمد و ترمذی وازانس رض مرویست کہ مردی گفت مر

لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَوْصِنِيْ قَالَ خُذِ الْاَمْرَ

آنحضرت را صلے اللہ علیہ وسلم اندرز کن مرا فرمود بگیر کارہا را پایان کار نگریستن پس اگر

بِالتَّدْبِيْرِ فَاِنْ رَاَيْتَ فِيْ عَاقِبَتِهٖ خَيْرًا فَاَمْضِهٖ وَاِنْ خِفْتَ

بہ بینی در پایان او نیکی را پس کن آنرا و اگر بترسی در گمان بدی گمراہی را

غَيًّا فَاَمْسِكْ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ مُصْعَبِ

پس نگاہدار خود را از کردن آنکار رواہ فی شرح السنۃ واز مصعب

بْنِ سَعْدٍ رض عَنْ اَبِيْهِ قَالَ الْاَعْمَشُ لَا اَعْلَمُهٗ اِلَّا عَنِ النَّبِيِّ

بن سعد رض روایت است از پدرش گفت اعمش کہ راوی این حدیث است نمیدانم این حدیث را

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ التُّؤَدَةُ فِيْ كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ اِلَّا فِيْ عَمَلِ

مگر از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت کہ آہستگی رفتن در ہر چیز بہتر است

الْاٰخِرَةِ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

مگر در عمل آخرت رواہ ابوداود واز جابر رض مرویست کہ آنحضرت

صلى الله عليه وسلم المجالس بالامانة الا ثلاثة مجالس

صلى الله عليه وسلم فرمود که مجلسها بامانت است مگر سه مجلس ...

سفك دم حرام او فرج حرام او اقتطاع مال بغير حق

... ریختن خون حرام و دوم فرج حرام یعنی زنا کردن سوم مال کسی گرفتن بظلم ...

رواه ابو داود وعن ابن عمر رض قال قال رسول الله

... روایت کرد ابو داود و از ابن عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم ان الرجل ليكون من اهل الصلوة

صلى الله عليه وسلم بدرستیکه مرد هر آینه میباشد از اهل نماز

والصوم والزكوة والحج والعمرة حتى ذكر سهام الخير كلها

و روزه و زکوة و حج و عمره تا آنکه ذکر کرد آنحضرت همه حصص نیکی را

وما يجزى يوم القيمة الا بقدر عقله وعن ابى ذر رض

و جزا داده نمیشود آنکس روز قیامت مگر باندازه عقل او و از ابی ذر رض

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يا اباذر لا عقل

مرویست که آنحضرت صلى الله عليه وسلم فرمود ای اباذر نیست هیچ عقل

كالتدبير ولا ورع كالكف ولا حسب كحسن الخلق

مثل تدبیر و نیست هیچ پرهیزگاری مانند کف از محارم و نیست هیچ فضیلت مثل حسن خلق

وعن ابن عمر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابن عمر رض مرویست که فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم

الاقتصاد فى النفقة نصف المعيشة والتودد الى الناس

میانه روی کردن در خرچ نفقه نصف معیشت است و دوستی با مردم نصف عقل است

نصف العقل وحسن السؤال نصف العلم رواه البيهقى

و نیک کردن سوال از علم نصف علم است روایت کرد بیهقی

الأحاديث الثلاثة في شعب الإيمان

این هر سه حدیث را در شعب ایمان

باب الرفق والحياء وحسن الخلق

این باب در فضیلت نرمی و شرم و خوبی خوی است

قال الله تعالى وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

و برابر نیست نیکی و بدی دور کن بآنکه آن نیکوتر است

فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَمَا يُلَقَّاهَا

پس ناگاه آنکه میان تو و میان وی دشمنی است گویا او دوست مهربان و نه پیش آید

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ خُذِ الْعَفْوَ

آن را مگر آنانکه صبر کردند و نه پیش آید آن را مگر خداوند بهره بزرگ فرا گیر عفو را

وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ إِنَّكَ لَعَلَى

و فرما نیکوئی و روی گردان از نادان و بدرستی تو بر آینه

خُلُقٍ عَظِيمٍ عَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ

بر خوی بزرگ از عائشه رض روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفْقِ أُعْطِيَ حَظَّهُ

علیه وسلم کسیکه داده شد او را نصیب او از نرمی و لطف داده شد او را نصیب

مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ حُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرِّفْقِ

او از نیکی دنیا و آخرت و کسیکه محروم گردانیده شد از نصیب وی از نرمی محروم گردانیده شد

حُرِمَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

از نصیب وی از نیکی دنیا و آخرت روایت کرد در شرح السنه

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

و از عبد الله بن مسعود رض روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ وَبِمَنْ تَحْرُمُ

علیه وسلم آیا خبر ندهم شما را که کیست حرام ست رسیدہ بر آتش

النَّارُ عَلَيْهِ عَلَى كُلِّ هَيِّنٍ لَيِّنٍ قَرِيبٍ سَهْلٍ رَوَاهُ أَحْمَدُ

و آتش بر وے حرام ست آتش بر هر آسان نرم خوی نزدیک سهل روایت کرد احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

و ترمذی و مرویست از ابی هریره رض از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُؤْمِنُ غِرٌّ كَرِيمٌ وَالْفَاجِرُ خِبٌّ لَئِيمٌ

علیه وسلم فرمود مسلمان فریب خورنده است از جهت کرم و فاجر فریبنده است

رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَنْ مَكْحُولٍ

از جهت لئیمی روایت کرد احمد و ترمذی و ابوداؤد و از مکحول تابعی رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُونَ

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که مسلمانان آرمیده

هَيِّنُونَ لَيِّنُونَ كَالْجَمَلِ الْأَنِفِ إِنْ قِيدَ انْقَادَ وَإِنْ أُنِيخَ

و نرم و منقاد اند مانند شتر که در بینی مهار باشد اگر کشیده شود منقاد گردد و اگر خوابانیده شود

عَلَى صَخْرَةٍ اسْتَنَاخَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُرْسَلًا وَعَنْ

و اگر نشانده شود بر سنگی هم نشیند هم بر سنگ روایت کرد ترمذی از روی مرسل این حدیث را

عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عائشه رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم نخواهد الله تعالی با اهل خانه نرمی را

لَا يُرِيدُ اللهُ بِأَهْلِ بَيْتٍ رِفْقًا إِلَّا نَفَعَهُمْ وَلَا يَحْرِمُهُمْ

مگر آنکه سود کند رفق ایشان را و محروم نکند ایشان را از نرمی مگر آنکه زیان کند ایشان را

إِيَّاهُ إِلَّا ضَرَّهُمْ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

رفق ایشان را روایت کرد بیهقی ایشان را بیهقی در شعب ایمان

ابْنِ عُمَرَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ
و از ابن عمر رض از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم مرویست فرمود مسلمانیکہ
الَّذِيْ يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلٰى اَذَاهُمْ اَفْضَلُ مِنَ الَّذِيْ
آمیزش میکند مردمانرا و صبر میکند بر ایذاے ایشان زیادہ تر اند در اجر و ثواب از آن مسلمانے
لَا يُخَالِطُهُمْ وَلَا يَصْبِرُ عَلٰى اَذَاهُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ
کہ آمیزش نمیکند با ایشان و صبر نکند بر ایذاے شان روایت است از ترمذی و ابن ماجہ
وَعَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ اَبِيْهِ اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ
و از سہل بن معاذ از پدرش مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلٰى اَنْ يُنْفِذَهُ
علیہ وسلم فرمود کسیکہ فرو خورد خشم را و حال آنکہ وے قادر است بر گذرانیدن خشم
دَعَاهُ اللّٰهُ عَلٰى رُءُوْسِ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حَتّٰى يُخَيِّرَهُ فِيْ اَيِّ
و روان کردن آن بخواند او را خدا تعالیٰ در حضور خلائق روز قیامت تا آنکہ اختیار دہد او را
الْحُوْرِ شَاءَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَاَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ عِمْرَانَ
در ہر حوریکہ خواہد رواہ ترمذی و ابوداود و از عمران
بْنِ حُصَيْنٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بن حصین رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود
اَلْحَيَاءُ لَا يَاْتِيْ اِلَّا بِخَيْرٍ وَفِيْ رِوَايَةٍ اَلْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلُّهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ
کہ حیا نمی آرد مگر نیکی را و در روایتے دیگر نیکو ست حیا ہمہ اقسام او متفق علیہ
وَعَنِ ابْنِ مَسْعُوْدٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و از ابن مسعود رض مرویست کہ فرمود آنحضرت صلے اللہ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ مِمَّا اَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ
علیہ وسلم بدرستی کہ از جملہ آنچہ دریافتہ اند مردم از کلام انبیاے سابق

الأولى إذا لم تستحي فاصنع ما شئت رواه البخاري وعن

اولی چون شرم نداری پس بکن ہرچہ خواہی روایت کرد بخاری و

أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از ابی ہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

الحياء من الإيمان والإيمان في الجنة والبذاء من الجفاء

شرم از ایمان است و ایمان یعنی اہل ایمان در بہشت و فحش گفتن از جفا است

والجفاء في النار رواه أحمد والترمذي وعن

و جفا یعنی اہل جفا در آتش است روایت کرد احمد و ترمذی

ابن عمر رض أن النبي صلى الله عليه وسلم قال إن الحياء

و از ابن عمر رض مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ حیا

والإيمان قرناء جميعا فإذا رفع أحدهما رفع الآخر رواه البيهقي

و ایمان ہر دو باہم پیوستہ اند پس چون برداشتہ شود یکی از آنہا برداشتہ شود دیگر روایت کرد بیہقی

في شعب الإيمان وعن النواس بن سمعان رضي الله تعالى

در شعب الایمان و از نواس بن سمعان رضی اللہ تعالی

عنه قال سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن البر

عنہ مرویست پرسیدم از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از نیکی

والإثم فقال البر حسن الخلق والإثم ما حاك في صدرك

و گناہ پس فرمود نیکی خوش خوئی است و گناہ آنست کہ در سینہ تو خلجان کند

وكرهت أن يطلع عليه الناس رواه مسلم وعن

و ناخوش داری کہ مطلع شوند بر آن مردمان روایت کرد مسلم

عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از عبد اللہ بن عمرو رض مرویست کہ فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

بدرستیکه از جملهٔ محبوب‌ترین شما بسوی من نیک‌ترین اند از روی اخلاق روایه البخاری

وَعَنْهُ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و هم از عبد الله بن عمرو مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

فرمود بدرستیکه از جملهٔ اخیار شما نیک‌ترین شما اند از روی اخلاق متفق علیه

أَبِي الدَّرْدَاءِ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی درداء رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ إِنَّ أَثْقَلَ شَيْءٍ يُوضَعُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

فرمود آنحضرت بدرستیکه گرانترین چیزیکه نهاده شود در ترازوی مسلمان روز قیامت

خُلُقٌ حَسَنٌ وَإِنَّ اللّٰهَ يُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَذِيَّ

خوی نیک است و بدرستیکه خدا تعالی دشمن میدارد از حد ادب گذرنده بیهوده گوی را

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ سَمِعْتُ

روایه ترمذی و از عائشه رض مرویست گفت شنیدم

رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ

آنحضرت را صلی الله علیه و سلم که میگفت بدرستیکه مسلمان

لَيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ قَائِمِ اللَّيْلِ وَصَائِمِ النَّهَارِ

در آینده می یابد بسبب حسن خلق درجهٔ نماز گذارنده در شب و روزه دارنده در روز

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ مَالِكٍ بَلَغَهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ

روایه ابو داود و از مالک روایتیست که رسیده او را که

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ حُسْنَ الْأَخْلَاقِ

او را که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود برانگیخته شده‌ام چنین که تمام کنم نیکوئی اخلاق

رواه في الموطا وعن ابي هريرة رض قال قال

روایت در موطا است واز ابی ہریرہ رض مرویست کہ فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم الا انبئكم بخياركم

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم آیا خبر ندہم شمارا آگاہ نگردانم شمارا بہ بہتر

قالوا بلى قال خياركم اطولكم اعمارا واحسنكم اخلاقا

بہترین شما گفتند آری خبر دہ مارا فرمود بہترین شمارا درازترین شما ازروے عمر

رواه احمد وعنه رض قال قال رسول الله صلى الله

ونیکوترین شما ازروے اخلاق روایت کرد احمد وہم از وے رض مرویست کہ آنحضرت صلے اللہ

عليه وسلم اكمل المؤمنين ايمانا احسنهم خلقا

علیہ وسلم فرمود کاملترین مسلمانان ازروے ایمان نیکوترین ایشانند ازروے خلق

رواه ابو داؤد والدارمي

روایت ابو داؤد و دارمی

كتاب الزهد والرقاق

کتاب در بیان زہد و در یاد آخرت

اعلموا انما الحيوة الدنيا لعب ولهو وزينة وتفاخر

بدانید آنرا کہ زندگانی این سرای ناچیز است بیہودہ و آرایش و نازیدن میان

بينكم وتكاثر في الاموال والاولاد كمثل غيث اعجب

خویش و بسیار جستن در مالہا و فرزندان مانند باران کہ شگفت آرد مزارعان را رستنی آن

الكفار نباته ثم يهيج فتراه مصفرا ثم يكون حطاما

پس خشک شود پس بہ بینی آنرا زرد شدہ پس گردد ریزہ شکستہ

يا ايها الذين امنوا لا تلهكم اموالكم ولا اولادكم

اے آنانکہ گرویدہ اید مشغول نگرداند شمارا مالہاے شما و فرزندان شما

عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ۝

از یاد خدا سے و ہر کہ کند این پس آنگروہ ایشانند زیانکاران

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ

اے آنانکہ گرویدہ اید بدرستیکہ از زنان شما و فرزندان شما دشمنند

فَاحْذَرُوْهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوْا وَتَصْفَحُوْا وَتَغْفِرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ

برای شما پس حذر کنید ازیشان و اگر عفو کنید و در گذارید و بیامرزید پس بدرستی خدا آمرزندہ است

رَّحِيْمٌ ۝ اِنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۭ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ

و مہربان است جز این نیست کہ اموال شما و اولاد شما آزمایشی است و خدا نزد وی است مزد بزرگ

فَمَآ اُوْتِيْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ

پس آنچہ دادہ شدید از چیزے پس برخورداری زندگانی این سرا است و آنچہ نزد خدا است

خَيْرٌ وَّاَبْقٰى لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُوْنَ ۝ عَنِ

بہتر است و پایندہ تر مر آنہا را کہ گرویدہ اند و بر پروردگار خویش توکل می کنند

ابْنِ عَبَّاسٍ رضؓ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از ابن عباس رضؓ مرویست فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

نِعْمَتَانِ مَغْبُوْنٌ فِيْهِمَا كَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

دو نعمت اند کہ زیان زدہ شوند در ان دو نعمت بسیاری از مردم یکے صحت بدن دوم فراغت

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ رضؓ قَالَ سَمِعْتُ

روایت کرد بخاری و از مستورد بن شداد رضؓ مرویست گفت شنیدم

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ وَاللّٰهِ مَا الدُّنْيَا

آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم کہ میگفت بخدا سوگند نیست دنیا در مقابل

فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ اَحَدُكُمْ اِصْبَعَهٗ فِي الْيَمِّ

آخرت مگر مانند آنچہ اندازد یکے از شما انگشت خود را در دریا

[illegible]

فلینظر بم یرجع رواه مسلم وعن جابر رض ان رسول

پس باید که ببیند بچه باز گردد رواه مسلم واز جابر رض مرویست که آنحضرت

الله صلی الله علیه وسلم مر بجدی اسك[1] میت قال ایکم

صلی الله علیه وسلم گذشت بر بزغاله بریده گوش یا بی گوش مرده افتاده گفت کدام

یحب ان هذا له بدرهم فقالوا ما نحب انه لنا بشیء

کس از شما دوست میدارد که این بزغاله مرا او را باشد بدل یک درهم پس گفتند صحابه که دوست نمیداریم

قال فوالله للدنیا اهون علی الله من هذا علیکم رواه مسلم

که باشد بارا ابهیچ چیز گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس سوگند بخدا که هر آینه دنیا خوار تر است نزد خدا تعالی

وعن ابی هریرة رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

ازین بزغاله که نزد شماست رواه مسلم واز ابی هریره رض مرویست گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وسلم الدنیا سجن المؤمن وجنة الکافر رواه مسلم

که دنیا بمنزله زندان است مر مسلمان را وبمنزله بهشت است مر کافر را رواه مسلم

وعن انس رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

واز انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ان الله لا یظلم مؤمنا حسنة یعطی بها فی الدنیا

وسلم بدرستیکه خدا تعالی ستم نمیکند مسلمان را نیکی را که داده میشود بسبب آن حسنه در دنیا

ویجزی بها فی الآخرة واما الکافر فیطعم بحسنات

وجزا داده میشود بآن حسنه در آخرت واما کافر را پس خورانیده میشود بسبب نیکیها که کرده است

ما عمل بها لله فی الدنیا حتی اذا افضی الی الآخرة لم یکن له

برای خدا در دنیا تا آنکه چون برسد بسوی آخرت نباشد که جزا داده شود

حسنة یجزی بها رواه مسلم وعن ابی هریرة رض

بآن نیکی رواه مسلم واز ابی هریره رض

[1] اسک یعنی صغیر الاذنین یا عدیم الاذنین [illegible]

قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم حُجبت النار

مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پوشیده شده است آتش دوزخ

بالشهوات وحُجبت الجنة بالمكاره متفق عليه الا عند

بشهوتها ولذتها و پوشیده شده است بهشت بمشقتها و سختیها متفق علیه مگر نزد

مسلم حُفّت بدل حُجبت وعن ابي هريرة رض قال

مسلم اینچنین حفت بجای حجبت یعنی هر دو یکی است و از ابی هریره رض مرویست

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول العبد مالي

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که میگوید بنده مال من مال من یعنی افتخار میکند در ان بکثرت مگر

مالي إنّ ما له من ماله ثلث ما اكل فافنى او لبس فابلى

آنچه مراو راست از مال وی سه چیز است که خورد پس نیست گرداند آنرا یا جامه که پوشید و کهنه گرداند

او اعطى فاقتنى وما سوى ذلك فهو ذاهب وتاركه

آنرا یا بخشش کرد پس جمع کرد و هر چه جز این سه چیز است رونده است از دست

للناس رواه مسلم وعن انس رض قال قال رسول الله

وگذارنده است آنرا برای مردم رواه مسلم و از انس رض مرویست که گفت آنحضرت

صلى الله عليه وسلم يتبع الميت ثلثة فيرجع اثنان

صلی الله علیه وسلم پیرو در پی میت سه چیز پس باز میگردد دو چیز و باقی میماند با او یک چیز

ويبقى معه واحد يتبعه اهله وماله وعمله فيرجع

در پی میروند او را اهل او و مال او و عمل او پس باز میگردد

اهله وماله ويبقى عمله متفق عليه وعن عبد الله

اهل وی و مال وی و باقی میماند همراه وی عمل وی متفق علیه و از عبد الله

ابن مسعود رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابن مسعود رض مرویست گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ق اقتنی ای سیم و زر ذخیره کرده ان ۱۲

أَيُّكُمْ مَالُ وَارِثِهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ

کدام یک از شما هست که مال وارث محبوب‌تر است نزد وی از مال خودش گفتند صحابه یا رسول الله

مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلَّا مَالُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ مَالِ وَارِثِهِ قَالَ فَإِنَّ

نیست از ما هیچ یکی مگر آنکه باشد مال او دوست‌تر بسوی او از مال وارث وی گفت آنحضرت پس بدرستیکه

مَالَهُ مَا قَدَّمَ وَمَالَ وَارِثِهِ مَا أَخَّرَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

مال وی چیزیست که پیشتر فرستاده است و مال وارث او چیزیست که پس گذاشت رواه البخاری و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم نیست توانگری از بسیار بودن مال

لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و متاع دنیا ولیکن توانگری توانگری نفس است بقناعت و علویت متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کیست که بیاموزد

مَنْ يَأْخُذُ عَنِّي هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ فَيَعْمَلُ بِهِنَّ أَوْ يُعَلِّمُ

و یاد گیرد از من این کلمات را که بعد از ان عمل کند بآن یا بیاموزد کسی را که

مَنْ يَعْمَلُ بِهِنَّ قُلْتُ أَنَا يَا رَسُولَ اللهِ فَأَخَذَ بِيَدِي فَعَدَّ خَمْسًا

عمل کند بآن گفتم انا یا رسول الله پس گرفت آنحضرت دست مرا پس شمار کرد پنج چیز را

فَقَالَ اتَّقِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ وَارْضَ بِمَا قَسَمَ اللهُ

پس فرمود اول اینکه بپرهیز کن محارم را باشی تو عبادت کننده‌ترین مردم دوم اینکه راضی شو بآنچه قسمت کرده

لَكَ تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ وَأَحْسِنْ إِلَى جَارِكَ تَكُنْ مُؤْمِنًا

برای تو خدا باشی تو غنی‌ترین مردم سوم نیکی کن به همسایه خود باشی تو مؤمن کامل

وَأَحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا وَلَا تُكْثِرِ الضَّحِكَ

چهارم آنکه دوست دار برای مردم آنچه دوست داری برای نفس خود باشی تو مسلمان کامل و پنجم بسیار مکن خنده

فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

زیرا که بسیار خنده میمیراند دل را و سخت میگرداند او را و غفلت می آرد از یاد خدا روایت کرد احمد و ترمذی

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

و از عمرو بن میمون اودی مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ وَهُوَ يَعِظُهُ اغْتَنِمْ خَمْسًا

مردی را در انحالیکه آنحضرت پند میکرد آنرا غنیمت شمار پنج چیز را پیش از پنج چیز غنیمت شمار

قَبْلَ خَمْسٍ شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتَكَ قَبْلَ

جوانی را پیش از پیری و غنیمت شمار تندرستی را پیش از بیماری و غنیمت شمار توانگری را پیش

سُقْمِكَ وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَ

از فقر و غنیمت شمار فراغ وقت را پیش از مشاغل و مشغولات و غنیمت شمار زندگی را

حَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مُرْسَلًا وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

پیش از موت خود روایت کرد ترمذی از روی مرسل و گفت ابی هریره

رض أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا

رض که آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم فرمود آگاه باشید بدرستیکه دنیا رانده شده است از درگاه

مَلْعُونَةٌ مَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلَّا ذِكْرُ اللهِ وَمَا وَالَاهُ وَعَالِمٌ أَوْ مُتَعَلِّمٌ

رحمت و رانده شده است هر چیزیکه دران ست مگر ذکر خدا و چیزیکه دوست میدارد وی تعالی آنرا

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ

و عالم و متعلم روایت ترمذی و ابن ماجه و از سهل بن سعد رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا

مرویست گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر میبود دنیا که برابر میشد نزد خدا بازوی

تَعْدِلُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةً

پشه را هیچ کافر را از دنیا یک آب خوردنی نوشانید

رواه احمد والترمذی وابن ماجة وعن ابی موسی

روایت کرد احمد و ترمذی و ابن ماجه و روایت است از ابی موسی رض

قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من احب دنیاه

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه دوست دارد دنیای خود را

اضر باخرته ومن احب اخرته اضر بدنیاه فاثروا ما یبقی

زیان رسانید آخرت خود را و کسیکه دوست دارد آخرت خود را زیان رسانید دنیای خود را

علی ما یفنی رواه احمد والبیهقی فی شعب الایمان وعن

پس اختیار کنید چیزی را که باقیست بر چیزیکه فانی است روایت کرد احمد و بیهقی در شعب الایمان

ابی هریرة رض عن النبی صلی الله علیه وسلم قال لعن عبد

و از ابی هریره رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود لعنت کرده شده باد بنده دینار

الدینار ولعن عبد الدرهم رواه الترمذی وعن

و لعنت کرده شود بنده درهم روایت کرد ترمذی

کعب بن مالک رض عن ابیه رض قال قال رسول الله صلی الله

و از کعب بن مالک رض مرویست که آنحضرت صلی الله

علیه وسلم ما ذئبان جائعان ارسلا فی غنم فافسدا لها

علیه وسلم فرمود نیستند دو گرگ گرسنه که فرستاده شده در گوسپندان … تباه کنند

من حرص المرء علی المال والشرف لدینه رواه الترمذی

مر گوسپندان را از حرص مرد بر مال و بزرگی مر دین او را روایت کرد ترمذی

والدارمی وعن انس رض قال قال رسول الله صلی الله

و دارمی و از انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

علیه وسلم النفقة کلها فی سبیل الله الا البناء فلا خیر

علیه وسلم خرج کردن همه در راه خدا است مگر ساختن بنا پس نیست بهتری

[illegible]

فِيهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

از آن بود در وی روایت کرد این را ترمذی و هم از وی است روایت که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمًا وَنَحْنُ مَعَهُ فَرَأَى قُبَّةً مُشْرِفَةً

علیه وسلم بیرون آمد روزی و ما با وی بودیم پس دید آنحضرت قبه بلندرا

فَقَالَ مَا هٰذِهِ قَالَ أَصْحَابُهُ هٰذِهِ لِفُلَانٍ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ

پس فرمود چیست این قبه گفتند صحابه این قبه است مر فلان کس را که از انصار است

فَسَكَتَ وَحَمَلَهَا فِي نَفْسِهِ حَتّٰى لَمَّا جَاءَ صَاحِبُهَا فَسَلَّمَ

پس آنحضرت خاموش ماند ولیکن پوشیده این حکایت را در دل خود تا آنکه آمد صاحب آن

عَلَيْهِ فِي النَّاسِ فَأَعْرَضَ عَنْهُ صَنَعَ ذٰلِكَ مِرَارًا حَتّٰى عَرَفَ

قبه پس سلام کرد بر آنحضرت در مردم پس روی گردانید آنحضرت از وی کرد آنحضرت این فعل را چند بار

الرَّجُلُ الْغَضَبَ فِيهِ وَالْإِعْرَاضَ عَنْهُ فَشَكَا ذٰلِكَ إِلٰى أَصْحَابِهِ

تا آنکه شناخت آن مرد خشم را در آنحضرت و روی گردانی از وی پس شکایت کرد آن مرد آنرا نزد

وَقَالَ وَاللّٰهِ إِنِّي لَأُنْكِرُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اصحاب آنحضرت و گفت آن مرد سوگند است مر تا آشنا نمی‌بینم بخود آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

قَالُوا خَرَجَ فَرَأَى قُبَّتَكَ فَرَجَعَ الرَّجُلُ إِلٰى قُبَّتِهِ فَهَدَمَهَا حَتّٰى

گفتند قصه آن نشست که بیرون آمد آنحضرت پس دید قبه که تو بنا کرده پس بازگشت آن مرد بسوی قبه

سَوَّاهَا بِالْأَرْضِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

خود پس منهدم کرد آنرا تا آنکه برابر ساخت آنرا به زمین پس بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمْ يَرَهَا قَالَ مَا فَعَلَتِ الْقُبَّةُ قَالُوا شَكَا إِلَيْنَا

پس ندید آن قبه را گفت آنحضرت چه شد آن قبه گفتند شکایت کرد بسوی ما صاحب قبه روگردانی ترا

صَاحِبُهَا إِعْرَاضَكَ فَأَخْبَرْنَاهُ فَهَدَمَهَا فَقَالَ أَمَا إِنَّ كُلَّ

پس خبر دادیم او را بحقیقت حال پس ویران کرد وی آنرا پس گفت آنحضرت آگاه باشید

بناءٍ وبالٌ على صاحبه إلا ما لا إلا ما لا يعني إلا ما لا بد منه رواه أبو داود

هر بنا سبب عذاب است بر صاحبش مگر چیزی که نیست چاره از آن و نیز نیست روایت کرد این حدیث را ابوداود

وعن عثمان بن عفان رض أن النبي صلى الله عليه وسلم قال ليس لابن آدم

و از عثمان رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود نیست مر آدمی را

حقٌّ في سوى هذه الخصال بيتٌ يسكنه وثوبٌ يواري

استحقاق در غیر این چند امور خانه که سکونت تواند کرد در وی بقدر کفاف و جامه که بپوشد

به عورته وجلف الخبز والماء رواه الترمذي وعن

بدان عورت خود را و نان خشک بی نان خورش و آب که بدان تا بسکون تشنگی بنشاند رواه ترمذی

سهل بن سعد رض قال جاء رجلٌ فقال يا رسول الله دلّني

و از سهل بن سعد رض مرویست گفت سهل آمد مردی پس گفت ای رسول خدا راه نمای مرا بر کاری

على عمل إذا أنا عملته أحبّني الله وأحبّني الناس قال ازهد

چون بکنم آن را دوست دارد مرا خدا و دوست دارند مرا آدمیان فرمود آنحضرت زهد کن

في الدنيا يحبّك الله وازهد فيما عند الناس يحبّك الناس

در دنیا تا دوست دارد ترا خدا تعالی و رغبت مکن در آنچه نزد مردم است تا دوست دارند ترا مردم

رواه الترمذي وابن ماجه وعن ابن مسعود رض

رواه ترمذی وابن ماجه و از ابن مسعود رض مرویست

أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نام على حصير فقام

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم خواب کرد بر بوریا پس برخاست

وقد أثّر في جسده فقال ابن مسعود رض يا رسول الله لو أمرتنا

و بوریا در تن مبارک اثر کرده گفت ابن مسعود رض ای رسول الله اگر بفرمودی ما را که

أن نبسط لك ونعمل فقال ما لي وللدنيا وما أنا والدنيا

بگسترانیم برای تو فرشهای نرم و بسازیم پس فرمود آنحضرت چه کار است مرا با دنیا و نیستم من و دنیا

إِلَّا كَرَاكِبٍ اسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا رَوَاهُ أَحْمَدُ

مگر مانند سواری که سایه جست زیر درختے پس تر رفت و گذاشت آن درخت را رواه احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رض قَالَ

و الترمذی و ابن ماجه و از ابی امامه رض مرویست

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَضَ عَلَيَّ رَبِّي

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم عرض کرد برمن پروردگار من

لِيَجْعَلَ لِي بَطْحَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا فَقُلْتُ لَا يَا رَبِّ وَلٰكِنْ أَشْبَعُ

که بگرداند برای من بطحا مکه را طلا پس گفتم نمیخواهم ای پروردگار من ولیکن میخواهم

يَوْمًا وَأَجُوعُ يَوْمًا فَإِذَا جُعْتُ تَضَرَّعْتُ إِلَيْكَ وَذَكَرْتُكَ

سیر باشم روزی و گرسنه باشم روزی پس چون گرسنه باشم زاری کنم بسوی تو و یاد کنم ترا

وَإِذَا شَبِعْتُ حَمِدْتُكَ وَشَكَرْتُكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و چون سیر شوم ستایش تو کنم و سپاس گذارم ترا رواه احمد و ترمذی

الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و روایت است از مقدام بن معدیکرب رض گفت شنیدم آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَا مَلَأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنٍ

علیه وسلم را که میگفت که پر نکرد آدمی آوندی را بدتر از شکم بس است

بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أُكُلَاتٌ يُقِمْنَ صُلْبَهُ فَإِنْ كَانَ لَا مَحَالَةَ

آدمی را لقمه چند که راست و برپا دارند استخوان پشت او را پس اگر نیست آدمی را البته چاره

فَثُلُثٌ لِطَعَامِهِ وَثُلُثٌ لِشَرَابِهِ وَثُلُثٌ لِنَفَسِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

شکم را پس باید که حصه سازد شکم را یک حصه طعام و یک حصه برای آب و یک حصه برای نفس زدن تا نفس تنگ نشود

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

رواه ترمذی و ابن ماجه و از ابن عمر رض مرویست که آنحضرت صلی الله

عليه وسلم سمع رجلا يتجشأ فقال أقصر من جشائك

علیه وسلم شنید مردی را که آروغ میزد پس فرمود آنحضرت که کوتاه کن از آروغ خود

فإن أطول الناس جوعا يوم القيمة أطولهم شبعا في الدنيا

زیرا که درازترین مردم از روی گرسنگی روز قیامت درازترین ایشانند از روی سیری

رواه في شرح السنة وعن أبي هريرة رض قال قال

در دنیا رواه فی شرح السنة واز ابی هریره رض مرویست گفت فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم إن أول ما يسأل العبد

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه اول آنچه پرسیده شود از بنده

يوم القيمة من النعيم أن يقال له ألم نصح جسمك

روز قیامت از نعمت اینست که گفته شود مر او را آیا درست نگردانیدیم تن ترا

ونروك من الماء البارد رواه الترمذي وعن

وسیراب نگردانیدیم ترا از آب سرد رواه ترمذی

ابن مسعود رض عن النبي صلى الله عليه وسلم قال

واز ابن مسعود رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود نجنبد پایهای مردم روز قیامت

لا تزول قدما ابن آدم يوم القيمة حتى يسأل عن خمس

یعنی ایستاده میمانند در بارگاه خداوندی تا آنکه پرسیده شود از پنج حالت پرسیده میشود از عمر

عن عمره فيما أفناه وعن شبابه فيما أبلاه وعن ماله

او که در چه کار بسر کرد و پرسیده میشود از جوانی او که در چه چیز کهنه کرد آن را و پرسیده میشود

من أين اكتسبه وفيما أنفقه وماذا عمل فيما علم

از مال او که از کجا کسب کرد و در چه [illegible] و از آنچه پرسیده میشود که چه کار کرد در آنچه [illegible]

رواه الترمذي وعن عقبة بن عامر رض عن النبي

رواه ترمذی واز عقبه بن عامر رض مرویست از آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا رَأَيْتَ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ يُعْطِي الْعَبْدَ

صلے اللہ علیہ وسلم کہ فرمود آنحضرت چون بہ بینی خدا تعالیٰ را کہ میدہد بندہ را از دنیا

مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَعَاصِيهِ مَا يُحِبُّ فَإِنَّمَا هُوَ اسْتِدْرَاجٌ ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللّٰهِ

باوجود گناہان او یا بدل گناہان او کہ میکند آنچہ دوست میدارد پس نیست آن دادن مگر استدراج

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ

و بکر آلهی ایہن خواند پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم پس ہر گاہ کہ فراموش کردند چیزیرا کہ تذکیر کردہ شدند بآن چیز

أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً

کشادیم برایشان در ہائے ہر چیز را از نعمتہائے دنیا تا آنکہ چون خوشحال شدند بچیزیکہ دادہ شدند از نعم گرفتیم

فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رض أَنَّ رَجُلًا

ایشانرا ناگہان پس ناگاہ ایشان متحیر و نا امید اند رواہ احمد و از ابی امامہ رض مرویست کہ مردے

مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ تُوُفِّيَ وَتَرَكَ دِينَارًا فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

از اہل صفہ مرد و گذاشت یک دینار را پس فرمود آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّةٌ قَالَ ثُمَّ تُوُفِّيَ آخَرُ فَتَرَكَ دِينَارَيْنِ فَقَالَ

علیہ وسلم داغی ست گفت ابو امامہ پس تر مرد دیگر و گذاشت دو دینار پس فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيَّتَانِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ

آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم دو داغ اند رواہ احمد و بیہقی

فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

در شعب الایمان و از انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ مِنْ أَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْمَاءِ إِلَّا ابْتَلَّتْ قَدَمَاهُ

علیہ وسلم آیا ہست ہیچ یکے کہ برود بر آب مگر آنکہ تر گردد پاہای او گفتند

قَالُوا لَا يَا رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ قَالَ كَذٰلِكَ صَاحِبُ الدُّنْيَا

نیست اے رسول خدا صلے اللہ علیک وسلم فرمود آنحضرت ہمچنین صاحب

الدُّنیا لا یسلم من الذُّنوب رواه البیهقی فی شعب الایمان

دنیا سلامت نمیماند از گناهان البته رواه بیهقی فی شعب الایمان

وعن جبیر بن نفیر مرسلا قال قال رسول الله صلی الله

و از جبیر بن نفیر روایت بطریق مرسل گفت فرمود آنحضرت صلی الله

علیه وسلم ما اوحی الیّ ان اجمع المال واکون من التاجرین

علیه وسلم وحی کرده نشده بسوی من که جمع کنم مال را و باشم از بازرگانان و سوداگران

ولکن اوحی الیّ ان سبّح بحمد ربّک وکن من الساجدین

ولیکن وحی کرده شده است بسوی من که از تا شده تسبیح و تحمید و عبادت و خصوص نماز مشغول

واعبد ربّک حتی یأتیک الیقین رواه فی شرح السنة

باشم و عبادت کنم پروردگار خود را تا آنکه مرگ روایت کرده در شرح السنة

وابو نعیم فی الحلیة عن ابی مسلم وعن ابی هریرة رض

و ابو نعیم در حلیه از ابی مسلم و از ابی هریره رض

قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من طلب الدنیا

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه طلب کند دنیا

حلالا استعفافا عن المسألة وسعیا علی اهله وتعطفا

در حالیکه حلال بجهت بازداشت از سوال و سعی بر اهل و عیال خود و از جهت مهربانی کردن

علی جاره لقی الله تعالی یوم القیمة ووجهه مثل القمر

بر همسایه خود ببیند خدای تعالی را روز قیامت حال آنکه روی او باشد مانند ماه در شب چهاردهم

لیلة البدر ومن طلب الدنیا حلالا مکاثرا مفاخرا مرائیا

و کسیکه طلب کند دنیا را از روی حلال در حالیکه طالب بسیاری کننده است و فخر کننده و نماینده بمردم

لقی الله تعالی وهو علیه غضبان رواه البیهقی فی شعب الایمان

ملاقات کند خدا را در حالیکه باشد خشمناک روایت کرد بیهقی در شعب الایمان

وَأَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَةِ وَعَنْ عَائِشَةَ رضـ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و ابو نعیم در حلیه و از عائشه رضـ روایت است از حضرت صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ وَمَالُ مَنْ لَا مَالَ لَهُ
علیه وسلم که فرمود آنحضرت دنیا دار کسی ست که نیست دار مر او را و دنیا مال کسی ست که نیست
وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ
مر او را مال و برای دنیا جمع میکند مال را کسیکه نیست عقل او را رواه احمد و بیهقی در شعب الایمان
وَعَنْ عَلِيٍّ رضـ قَالَ ارْتَحَلَتِ الدُّنْيَا مُدْبِرَةً وَارْتَحَلَتِ الْآخِرَةُ
و از علی رضـ مرویست کوچ کرده است دنیا در حالیکه پشت دهنده است و کوچ
مُقْبِلَةً وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَنُونَ فَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الْآخِرَةِ
کرده است آخرت در حالیکه روی آرنده است و مر هر یکی را از ان فرزندان هست پس باشید از ابنای
وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ وَغَدًا
آخرت و نباشید از ابنای دنیا زیرا که امروز پیشه در دنیا عمل است و نیست حساب و فردا
حِسَابٌ وَلَا عَمَلَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي تَرْجَمَةِ بَابٍ وَعَنْ
حساب است و نیست عمل روایت کرد بخاری این حدیث را در ترجمه باب
أَبِي هُرَيْرَةَ رضـ يَبْلُغُ بِهِ قَالَ إِذَا مَاتَ الْمَيِّتُ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ
و از ابی هریره رضـ مرویست میرساند این حدیث را به آنحضرت گفت ابو هریره فرمود آنحضرت ﷺ چون
مَا قَدَّمَ وَقَالَ بَنُو آدَمَ مَا خَلَّفَ رَوَى الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ
میرد آدمی میگویند و میپرسند فرشتگان چه چیز پیش فرستاده است و میگویند فرزندان آدم چه چیز پس گذاشت
وَعَنْ مَالِكٍ أَنَّ لُقْمَانَ قَالَ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ إِنَّ النَّاسَ
از مال رواه بیهقی در شعب الایمان و از امام مالک روایت است که لقمان حکیم گفت به پسر خود ای پسرک
قَدْ تَطَاوَلَ عَلَيْهِمْ مَا يُوعَدُونَ وَهُمْ إِلَى الْآخِرَةِ سِرَاعًا يَذْهَبُونَ
بدرستیکه آدمیان بتحقیق دراز افتاد بر ایشان مدت چیزیکه وعده کرده شده اند و ایشان بسوی آخرت تیز میروند

عمل بغیر حساب
بعده حساب و فردا

وَاِنَّكَ قَدِ اسْتَدْبَرْتَ الدُّنْيَا مُنْذُ كُنْتَ وَاسْتَقْبَلْتَ الْاٰخِرَةَ

و بدرستیکه تو ای پسر کہ من بتحقیق تو پشت داده دنیا را از ابتدا اینکه پیدا شده و روی آورده

وَاِنَّ دَارًا تَسِيْرُ اِلَيْهَا اَقْرَبُ اِلَيْكَ مِنْ دَارٍ تَخْرُجُ مِنْهَا

آخرت را بدرستیکه سرائیکه تو میروی بسوی آن قریب است بسوی تو از سرائیکه بیرون می آئی از آن

رَوَاهُ رَزِيْنٌ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

روایت کرد رزین و از عبد الله بن عمرو رض مرویست که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَرْبَعٌ اِذَا كُنَّ فِيْكَ فَلَا عَلَيْكَ

صلی الله علیه وسلم فرمود چهار خصلت اند که چون یافته شوند در تو پس هیچ نیست

مَا فَاتَكَ الدُّنْيَا حِفْظُ اَمَانَةٍ وَصِدْقُ حَدِيْثٍ وَحُسْنُ

ترا از فوت شدن دنیا اول آنکه امانت در حقوق رب و حقوق عباد دوم راستی در سخن سوم نیک

خَلِيْقَةٍ وَعِفَّةٌ فِيْ طُعْمَةٍ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ

خلیقه و درستی خلق چهارم پارسائی در لقمه روایت کرد احمد و بیهقی در شعب ایمان

وَعَنْ اَبِيْ اَيُّوْبَ الْاَنْصَارِيِّ رض قَالَ جَاءَ رَجُلٌ اِلَى النَّبِيِّ

و روایت است از ابی ایوب انصاری رض گفت آمد مردی بسوی آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عِظْنِيْ وَاَوْجِزْ فَقَالَ اِذَا قُمْتَ

صلی الله علیه وسلم پس گفت اندرز ده مرا آنحضرت پند و مرا و مختصر کن پس فرمود

فِيْ صَلَاتِكَ فَصَلِّ صَلٰوةَ مُوَدِّعٍ وَلَا تَكَلَّمْ بِكَلَامٍ تَعْتَذِرُ مِنْهُ

آنحضرت چون بگذاری نماز خود پس بگذار همچو نماز شخصی که وداع کننده است و مگو سخنی که محتاج گردی بعذر خواهی

غَدًا وَاجْمَعِ الْاِيَاسَ مِمَّا فِيْ اَيْدِي النَّاسِ وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ

از آن فردا و گردانی خود را دل ناامید کن از آنچه بدست مردم است و قطع طمع کن از ایشان

قَالَ لَمَّا بَعَثَهُ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلَى الْيَمَنِ خَرَجَ

و از معاذ بن جبل رض مرویست هرگاه که فرستاد او را آنحضرت صلی الله علیه وسلم بسوی یمن برای قضا بیرون

مَعَهُ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُوْصِيْهِ وَمُعَاذٌ

آمد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بمشایعت وی در حالیکہ وصیت میکرد

رَاكِبٌ وَرَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْشِيْ تَحْتَ

آنحضرت او را و معاذ رض سوار بر شتر بود و پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم پیاده میرفت زیر شتر

رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ يَا مُعَاذُ اِنَّكَ عَسٰى اَنْ لَّا تَلْقَانِيْ

سواری معاذ پس هرگاه که فارغ گشت آنحضرت از وصیت فرمود ای معاذ بدرستیکه تو نزدیک است

بَعْدَ عَامِيْ هٰذَا وَلَعَلَّكَ اَنْ تَمُرَّ بِمَسْجِدِيْ هٰذَا وَقَبْرِيْ

که تو در نیابی مرا بعد از سال عمر من که اینست و شاید که تو میگذری باین مسجد من و قبر من پس

فَبَكٰى مُعَاذٌ جَشَعًا لِفِرَاقِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بگریست معاذ از جهت جزع و اندوه و فراق آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

ثُمَّ الْتَفَتَ فَاَقْبَلَ بِوَجْهِهِ نَحْوَ الْمَدِيْنَةِ فَقَالَ اِنَّ اَوْلَى

پس نگریسته و روی آورد آنحضرت بجانب مدینه منوره پس فرمود متصل ترین مردم

النَّاسِ بِي الْمُتَّقُوْنَ مَنْ كَانُوْا وَحَيْثُ كَانُوْا رَوَاهُمَا اَحْمَدُ

بمن پرهیزگاران‌اند هر کسانیکه باشند و هر جائیکه باشند روایت کرد این هر دو حدیث را احمد

وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض وَاَبِيْ خَلَّادٍ رض اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ

و مروی است از ابی هریره رض و ابی خلاد رض که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اِذَا رَاَيْتُمُ الْعَبْدَ يُعْطٰى زُهْدًا

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود چون ببینید بنده را که داده میشود او را بی رغبتی در دنیا

فِي الدُّنْيَا وَقِلَّةَ مَنْطِقٍ فَاقْتَرِبُوْا مِنْهُ فَاِنَّهُ يُلَقَّى الْحِكْمَةَ

و کم سخنی و خاموشی پس نزدیکی جوئید از آن بنده پس بدرستیکه القا کرده میشود آن بنده را حکمت

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ

روایت کرد این حدیث را بیهقی در شعب الایمان و از عبد اللہ بن

عمر رضي الله عنه قال أخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم بمنكبي

عمر رضی الله عنه مروی است که گرفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بازوی من را

فقال كن في الدنيا كأنك غريب أو عابر سبيل وكان

پس فرمود باش در دنیا گویا که تو غریبی یا رهگذری و بود

ابن عمر يقول إذا أمسيت فلا تنتظر الصباح وإذا

ابن عمر رضی الله عنه میگفت که چون شب کنی پس انتظار مکن صبح را و چون صبح کنی

أصبحت فلا تنتظر المساء وخذ من صحتك لمرضك

پس انتظار مکن شب را و بگیر از تندرستی خود برای بیماری خود و بگیر از زندگانی خود

ومن حياتك لموتك رواه البخاري

برای مرگ خود روایت کرد بخاری

باب فضل الفقراء

باب است در فضل فقرا

ولا تطرد الذين يدعون ربهم بالغداة والعشي

و مران ای محمد آنانرا که میخوانند پروردگار خویش را بامداد و شبانگاه میخواهند

يريدون وجهه ما عليك من حسابهم من شيء

ذات خدا را نیست بر تو از حساب ایشان هیچ چیز

وما من حسابك عليهم من شيء فتطردهم فتكون

و نیست حساب تو بر ایشان هیچ چیز پس برانی ایشان را پس باشی

من الظالمين للفقراء المهاجرين الذين أخرجوا

از ظالمان مر درویشان هجرت کنندگان را که بیرون کرده شدند

من ديارهم وأموالهم يبتغون فضلا من الله ورضوانا

از خانه‌های ایشان و مالهای ایشان میجویند فزونی از خدا و خوشنودی

وَيَنصُرُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ أُولٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَلَوْلَا

و یاری می‌کنند خدا را و رسول او را آن گروه ایشانند راستگویان و اگر نه آن بودی که باشند

أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ

همه مردمان یک گروه هر آینه بگردانیدیم مر آنکه کافر شود به رحمن

لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

مر خانه‌های ایشان را سقف‌ها از نقره و نردبان‌ها که بر آن بر آیند

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ وَزُخْرُفًا

و مر خانه‌های ایشان را درها و تخت‌ها بر آن تکیه کنند و زر و زینت و نیست همه آن

وَإِن كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ

مگر بهره‌ور شدن زندگانی این سرای و آخرت نزد پروردگار تو مر

لِلْمُتَّقِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

پرهیزگاران است روایت است از ابوهریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُبَّ أَشْعَثَ مَدْفُوعٍ بِالْأَبْوَابِ لَوْ أَقْسَمَ

علیه و سلم بسا ژولیده مویی که رانده شده از درها اگر سوگند خورد

عَلَى اللّٰهِ لَأَبَرَّهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو رض قَالَ قَالَ

بر خدا هر آینه راست کند سوگند او را روایت کرد آن را مسلم و روایت است از عبدالله بن عمرو رض گفت فرمود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم هر آینه درویشان مهاجران

يَسْبِقُونَ الْأَغْنِيَاءَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ إِلَى الْجَنَّةِ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا

سبقت کنند توانگران را روز قیامت به سوی بهشت به چهل سال

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

روایت کرد آن را مسلم و روایت است از ابوهریره رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ الْفُقَرَاءُ الْجَنَّةَ قَبْلَ الْأَغْنِيَاءِ

صلی الله علیه وسلم در می آیند فقیران بهشت را پیش از توانگران

بِخَمْسِ مِائَةِ عَامٍ نِصْفِ يَوْمٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

به پانصد سال که نیم روز است از روزهائی که نزد پروردگار است رواه ترمذی

قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِ الصُّفَّةِ مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ عَلَيْهِ رِدَاءٌ

واز ابی هریره رضی الله عنه روایت است گفت بتحقیق دیدم هفتاد نفر از اصحاب صفه را که نیست از ایشان مردی که

إِمَّا إِزَارٌ وَإِمَّا كِسَاءٌ قَدْ رَبَطُوا فِي أَعْنَاقِهِمْ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ نِصْفَ

که بر وی چادری باشد بلکه یا ازاری بود یا گلیمی که بتحقیق بسته بودند در گردن های خود پس بعضی از آنها

السَّاقَيْنِ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الْكَعْبَيْنِ فَيَجْمَعُهُ بِيَدِهِ كَرَاهِيَةَ

میرسید تا نیمه ساق را و بعضی از آنها میرسید به پاشنه ها پس گرد میکرد آن را بدست خود از جهت

أَنْ تُرَى عَوْرَتُهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمٰنِ

ناخوش داشتن آنکه دیده شود اندام شرمگاه وی روایت کرد آن را بخاری و روایت است از عبد الرحمن

الْحُبُلِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ بْنَ عَمْرٍو وَسَأَلَهُ رَجُلٌ قَالَ أَلَسْنَا

حبلی گفت شنیدم عبد الله بن عمرو را و حال آنکه بتحقیق پرسید او را مردی گفت آیا نیستیم

مِنْ فُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللهِ أَلَكَ امْرَأَةٌ تَأْوِي

ما از فقیران مهاجران پس گفت مر او را عبد الله آیا مر ترا زن هست که با وی میگیری

إِلَيْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ أَلَكَ مَسْكَنٌ تَسْكُنُهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَنْتَ

آرام گفت آری هست گفت عبد الله آیا مر ترا جائی هست که در وی باشی گفت آری گفت پس تو هستی

مِنَ الْأَغْنِيَاءِ قَالَ فَإِنَّ لِي خَادِمًا قَالَ فَأَنْتَ مِنَ الْمُلُوكِ

از توانگران گفت عبد الله پس تو از توانگرانی گفت آن مرد مرا خدمتگاری نیز هست گفت عبد الله پس تو

قَالَ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ وَجَاءَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ إِلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو

از پادشاهانی گفت عبد الرحمن و آمدند سه کس بسوی عبد الله بن عمر

وَأَنَا عِنْدَهُ فَقَالُوا يَا أَبَا مُحَمَّدٍ وَاللّٰهِ مَا نَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ لَا نَفَقَةٍ

و من نزد وے بودم پس گفتند یا ابا محمد بخدا سوگند توانا نیستیم ما بر چیزے نہ بر خرچ و نہ بر ستورے

وَلَا دَابَّةٍ وَلَا مَتَاعٍ فَقَالَ لَهُمْ مَا شِئْتُمْ إِنْ شِئْتُمْ رَجَعْتُمْ

چار پایہ و نہ از اسباب دیگر گفت عبد اللہ چہ خواستید شما اگر میخواہید باز می آئید شما بسوئے ما

إِلَيْنَا فَأَعْطَيْنَاكُمْ مَا يَسَّرَ اللّٰهُ لَكُمْ وَإِنْ شِئْتُمْ ذَكَرْنَا أَمْرَكُمْ

پس میدہیم شمارا چیزے کہ آسان گرداند خدا تعالی برائے شما اگر میخواہید ذکر کنیم قصہ شمارا

لِلسُّلْطَانِ وَإِنْ شِئْتُمْ صَبَرْتُمْ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ

برائے پادشاہ و اگر میخواہید صبر کنید زیرا کہ من شنیدہ ام پیغمبر خدا ﷺ را

يَقُولُ إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ يَسْبِقُونَ الْأَغْنِيَاءَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

کہ میگفت بدرستیکہ فقیران مہاجران پیشی میکنند توانگران را روز قیامت

إِلَى الْجَنَّةِ بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا قَالُوا فَإِنَّا نَصْبِرُ لَا نَسْأَلُ شَيْئًا

بسوئے بہشت بچہل سال گفتند آنجماعت پس تحقیق ما صبر میکنیم و نخواہیم چیزے را

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رض قَالَ أَمَرَنِي خَلِيلِي بِسَبْعٍ

روایت کردہ آنرا مسلم در روایت ست از ابی ذر رض گفت امر کرد مرا دوست جانی من کہ آنحضرت

أَمَرَنِي بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالدُّنُوِّ مِنْهُمْ وَأَمَرَنِي أَنْ أَنْظُرَ

است بہفت خصلت اول امر کرد مرا بدوستی مسکینان و نزدیک شدن از ایشان دوم امر کرد مرا

إِلٰى مَنْ هُوَ دُونِي وَلَا أَنْظُرَ إِلٰى مَنْ هُوَ فَوْقِي وَأَمَرَنِي أَنْ أَصِلَ

کہ نظر کنم بسوئے کسیکہ فرود من ست و نظر نکنم بسوئے کسیکہ بالای من ست یعنی در دنیا و سوم امر کرد مرا صلہ رحم را

الرَّحِمَ وَإِنْ أَدْبَرَتْ وَأَمَرَنِي أَنْ لَا أَسْأَلَ أَحَدًا شَيْئًا

اگر چہ پشت دہندہ است یعنی صاحب رحم و چہارم امر کرد کہ سوال نکنم از ہیچ یکے چیزے و پنجم امر کرد کہ بگویم

وَأَمَرَنِي أَنْ أَقُولَ بِالْحَقِّ وَإِنْ كَانَ مُرًّا وَأَمَرَنِي أَنْ لَا أَخَافَ

حق و امر کنم بدان اگر چہ باشد تلخ و ناخوش آیندہ و ششم امر کرد مرا کہ نترسم در دین خدا

فِي اللّٰهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ وَأَمَرَنِي أَنْ أُكْثِرَ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ

ملامت کردن هیچ ملامت کننده را　وهشتم امر کرد مرا که بسیار گویم لا حول ولا قوة

إِلَّا بِاللّٰهِ فَإِنَّهُنَّ مِنْ كَنْزٍ تَحْتَ الْعَرْشِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ

الا بالله را پس بدرستیکه این کلمات یا این هفت خصلت از گنجی است زیر عرش روایت است از احمد

عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و روایت است از عمرو بن شعیب و روایت میکند از پدر خود و پدر وی از جد خود و او از حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَصْلَتَانِ مَنْ كَانَتَا فِيهِ كَتَبَهُ اللّٰهُ شَاكِرًا

علیه وسلم فرمود آنحضرت دو خصلت اند که هر کس که باشد این دو خصلت در آن بنویسد او را خدا شکر کننده

صَابِرًا مَنْ نَظَرَ فِي دِينِهِ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَاقْتَدَى بِهِ

صبر کننده کسیکه نظر کند در دین خود بسوی کسیکه بالای اوست پس اقتدا کند بوی و کسیکه نظر کند

وَنَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَهُ فَحَمِدَ اللّٰهَ عَلَى مَا فَضَّلَهُ اللّٰهُ

در دنیای خود بسوی کسیکه فرود اوست در دنیا پس ستایش کند مر خدا را بر آنچه بزرگی داد او را خدا

عَلَيْهِ كَتَبَهُ اللّٰهُ شَاكِرًا صَابِرًا وَمَنْ نَظَرَ فِي دِينِهِ إِلَى مَنْ هُوَ

بر آنکس بنویسد او را خدا شکر کننده صبر کننده و کسیکه نظر کند در دین خود بسوی کسیکه آنکس فرود

دُونَهُ وَنَظَرَ فِي دُنْيَاهُ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَهُ فَأَسِفَ عَلَى مَا فَاتَهُ مِنْهُ

اوست و نظر کند در دنیا خود بسوی کسیکه فوق اوست پس اندوه خورد بر چیزیکه فوت شد او را از دنیا

لَمْ يَكْتُبْهُ اللّٰهُ شَاكِرًا وَلَا صَابِرًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

ننویسد خدا شاکر او را　و نه صبر کننده　روایت کرد آنرا ترمذی　و روایت است

عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ رَضِيَ

از علی رضی الله عنه گفت فرمود　آنحضرت　صلی الله　علیه　وسلم　کسیکه راضی شد

مِنَ اللّٰهِ بِالْيَسِيرِ مِنَ الرِّزْقِ رَضِيَ اللّٰهُ مِنْهُ بِالْقَلِيلِ مِنَ الْعَمَلِ

از خدا باندک رزق　راضی گردد خدا ازوی　باندک　از عمل

وعن ابن عباسؓ قال قال رسول الله صلی الله علیه

و روایت است از ابن عباس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم من جاع او احتاج فکتمه الناس کان حقا علی

وسلم کسیکه گرسنه شود یا محتاج شود و پوشیده آنرا از مردم باشد لازم بر

الله عز وجل ان یرزقه رزق سنة من حلال رواهما

فضل خدا که برساند او را روزی یکسال از وجه حلال روایت کرد این هر دو حدیث را

البیهقی فی شعب الایمان وعن محمود بن لبیدؓ

بیهقی در شعب الایمان و روایت است از محمود بن لبید رض

ان النبی صلی الله علیه وسلم قال اثنتان یکرههما

تحقیق که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که دو خصلت است که ناخوش دارد

ابن ادم یکره الموت والموت خیر للمؤمن من الفتنة

آنها را آدمی یکی از آن مردن است و حالانکه موت بهتر است مسلمان را از فتنه گرفتار

ویکره قلة المال وقلة المال اقل للحساب رواه احمد

دوم کمی مال و حالانکه کمی مال کمتر است در حساب را یعنی بهتر است مسلمان را روایت کرد احمد

وعن قتادة بن النعمان رض ان رسول الله صلی الله

و روایت است از قتاده بن نعمان رض که آنحضرت صلی الله

علیه وسلم قال اذا احب الله عبدا حماه الدنیا کما یظل

علیه وسلم فرمود چون دوست دارد خدا تعالی بنده خود را منع میکند او را از دنیا چنانکه

احدکم یحمی سقیمه الماء رواه احمد والترمذی

میکرد یکی از شما که منع میکند و پرهیز میفرماید بیمار خود را از آب روایت کرد آنرا احمد و ترمذی

وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله صلی الله

و روایت است از عبد الله بن عمرو رض گفت فرمود رسول الله صلی الله

عليه وسلم الدنيا سجن المؤمن وسنته واذا فارق الدنيا

علیه وسلم دنیا زندان است مسلمان را و قحط سال او ست و چون بگذارد دنیا را

فارق السجن والسنة رواه في شرح السنة وعن

گویا بگذارد زندان و قحط را روایت کرد آنرا در شرح سنة و روایت است

ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

از ابی هریره رض گفت فرمود رسول الله صلی الله علیه وسلم

لا تغبطن فاجرا بنعمة فانك لا تدري ما هو لاق بعد

رشک مبر فاسق را بنعمت دنیا وی که دارد زیرا که در نمی یابی که چه چیز پیش آینده است بعد از مرگ وی

موته ان له عند الله قاتلا لا يموت يعني النار رواه في شرح السنة

بدرستیکه مر فاجر را نزد خدا کشنده ایست که نمیرد یعنی آتش دوزخ روایت کرد آنرا در شرح سنة

وعنه رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و هم از وی رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اذا نظر احدكم الى من فضل عليه في المال والخلق فلينظر

چون نظر کند یکی از شما بسوی کسیکه زیاده داده شده است آنکس را برتری در مال و صورت

الى من هو اسفل منه متفق عليه وفي رواية لمسلم

پس باید که نظر کند بسوی کسیکه فروتر است ازو متفق علیه و در روایتی از مسلم

قال انظروا الى من هو اسفل منكم ولا تنظروا الى من هو فوقكم

[illegible] آمده است گفت آنحضرت نظر کنید بسوی آنکسی که پائین تر است از شما و نظر مکنید

فهو اجدر ان لا تزدروا نعمة الله عليكم وعن

بسوی آنکسیکه بالای شماست [illegible] که حقیر ندانید نعمت خدا را که بر شماست

مصعب بن سعد رض قال رأى سعد ان له فضلا على من

[illegible] گفت دید سعد رض و گمان برد سعد که او را فضل است بر کسیکه

فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تُنْصَرُوْنَ

فرودست از ضعفای مسلمانان پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم از برای دفع عجب آیا یاری

وَتُرْزَقُوْنَ اِلَّا بِضُعَفَائِكُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

داده میشوید و شما را روزی داده می شوید شما را مگر به برکت ضعفای شما که درمیان شما اند رواه البخاری

اُمَيَّةَ بْنِ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ اَسِيْدٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

روایت است از امیه بن خالد بن عبد الله بن اسید رض از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَّهُ كَانَ يَسْتَفْتِحُ بِصَعَالِيْكِ الْمُهَاجِرِيْنَ

علیه وسلم که بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم طلب فتح و نصرت میکرد از جناب حق به فقیران درویشان مهاجران

رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ

رواه فی شرح السنة

بَابُ الْاَمَلِ وَالْحِرْصِ

باب در امل و حرص

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَلَا تَمُدَّنَّ

و آرزو مبرید آنچه افزونی داده خدای بدان برخی را از شما بر برخی و باز مکشید چشمهای

عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ

خود را بسوی آنچه برخوردار گردانیدیم بآن جفتهای از ایشان تازگی زندگانی این سرای تا بیازمائیم

فِيْهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى عَنْ اَنَسٍ رض قَالَ خَطَّ النَّبِيُّ

ایشان را در آن و روزی پروردگار تو بهتر است و پاینده تر روایت است از انس رض گفت کشید

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُطُوْطًا فَقَالَ هٰذَا الْاَمَلُ وَهٰذَا اَجَلُهٗ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم چند خطها پس فرمود که این خط امل آدمی است و این خط اجل

فَبَيْنَمَا هُوَ كَذٰلِكَ اِذْ جَاءَهُ الْخَطُّ الْاَقْرَبُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

او است پس در اثنای آنکه آدمی همچنین است ناگاه میرسد امل او را خط اجل که نزدیک است رواه البخاری

وعنه رض قال قال النبي صلى الله عليه وسلم يهرم ابن

وهم روایت است از انس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیر میگردد

آدم ويشب منه اثنان الحرص على المال والحرص على العمر

آدمی و جوان میگردد دو چیز یکی حرص بر گذشت مال دوم حرص بر درازی عمر

متفق عليه وعن ابي هريرة رض قال قال النبي صلى

متفق علیه و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت

الله عليه وسلم اعذر الله الى امرئ اخر اجله حتى بلغه

صلی الله علیه وسلم نگذاشت خدا تعالی [illegible] که مهلت داد اجل او را

ستين سنة رواه البخاري وعن ابن عباس رض

تا شصت سال روایت کرد او را بخاری و روایت است از ابن عباس رض

عن النبي صلى الله عليه وسلم قال لو كان لابن آدم واديان

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود اگر باشد آدمی را دو وادی

من مال لابتغى ثالثا ولا يملأ جوف ابن آدم الا التراب

از مال هر آئینه طلب میکرد سوم را و پر نمیکند شکم آدمی را مگر خاک [illegible]

ويتوب الله على من تاب متفق عليه وعن ابن عمر رض

[illegible] خدا تعالی [illegible] متفق علیه و روایت است از ابن عمر رض

قال اخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم ببعض جسدي

گفت گرفت [illegible] صلی الله علیه وسلم بعضی تن مرا

فقال كن في الدنيا كانك غريب او عابر سبيل وعد نفسك

پس گفت باش در دنیا چنانکه گویا غریب یا رهگذر [illegible] خود را

من اهل القبور رواه البخاري وعن عبد الله بن عمرو رض

از اهل قبور روایت کرد او را بخاری و روایت است از عبد الله بن عمرو رض

قال مرّ بنا رسول الله صلى الله عليه وسلم وأنا وأمّي

گفت بگذشت بر ما آنحضرت صلی الله علیه وسلم بر ما و حال آنکه من و مادرم گل اندود

نطيّن شيئًا فقال ما هذا يا عبد الله قلت شيء نصلحه

میکردیم چیزی را پس گفت آنحضرت چه کار میکنید ای عبد الله گفتم چیزی است یعنی دیوار است

قال الأمر أسرع من ذلك رواه أحمد والترمذي

گفت امر اجل نزدیکتر است از این یعنی مرگ زودتر است از بیرون آمدن از دنیا روایت کرد احمد و ترمذی

وعن ابن عباس رض أنّ رسول الله صلى الله عليه وسلم

روایت است از ابن عباس رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

كان يهريق الماء فيتيمّم بالتراب فأقول يا رسول الله إنّ الماء

میریخت آب را یعنی بول میکرد پس تیمم کرد بخاک پس میگفتم یا رسول الله بدرستیکه

منك قريب يقول ما يدريني لعلّي لا أبلغه رواه في شرح السنّة

آب نزدیک است میگفت آنحضرت چه دانا کند مرا شاید که نرسم من آب را

وابن الجوزي في كتاب الوفاء وعن أبي هريرة رض

روایت کرد این حدیث را در شرح السنه و ابن جوزی در کتاب وفا و روایت است از ابی هریره رض.

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم أعمار أمّتي

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اکثر عمرهای امت من

ما بين الستّين إلى السبعين وأقلّهم من يجوز ذلك

میان شصت سال تا هفتاد است و کمتر کسی است که بگذرد از هفتاد روایت کرد

رواه الترمذي وابن ماجه وعن سفيان الثوري رض

این حدیث را ترمذی و ابن ماجه و از سفیان ثوری رض روایت است

قال ليس الزهد في الدنيا بلبس الغليظ والخشن وأكل الجشب

گفت سفیان ثوری نیست زهد در دنیا بپوشیدن جامه سطبر و خوردن نان غلیظ

غلیظ و خشن و جشب طعام سخت ... ۱۴ اشعة اللمعات

إنما الزهد في الدنيا قصر الأمل رواه في شرح السنة وعن

نیست حقیقت زهد در دنیا مگر کوتاهی امل روایت کرد این را در شرح سنة

زيد بن الحسين قال سمعت مالكا وسئل أي شيء الزهد

و از زید بن حسین که یکی از یاران امام مالک است گفت شنیدم امام مالک را در حالیکه پرسیده شد از زهد

في الدنيا قال طيب الكسب وقصر الأمل رواه البيهقي في شعب الإيمان

که چیست زهد در دنیا گفت پاک و حلال بودن کسب رزق [illegible] و کوتاه بودن امل است روایت کرد بیهقی در شعب الایمان

باب استحباب المال والعمر للطاعة

باب در محبت کردن مال و عمر برای طاعت

ولا تجعل يدك مغلولة إلى عنقك ولا تبسطها

و مگردان دست خود را بسته بسوی گردن خود و مگشای آنرا تمام گشادن پس نشینی ملامت کرده شده

كل البسط فتقعد ملوما محسورا وآت ذا القربى حقه

درمانده و بده خداوند خویشی را حق او و درویش را و راه گذر را

والمسكين وابن السبيل ولا تبذر تبذيرا إن المبذرين

و مکن اسراف کردن اسراف کردنی بدرستی که اسراف کنندگان هستند برادران

كانوا إخوان الشياطين وكان الشيطان لربه كفورا

دیوان شیاطین و هست شیطان مر پروردگار خود را ناسپاس

وتزودوا فإن خير الزاد التقوى واتقون يا أولي الألباب

و توشه گیرید پس بدرستی بهترین توشه ها پرهیزگاری است و بترسید از من ای صاحبان خرد

ليس عليكم جناح أن تبتغوا فضلا من ربكم وهم يصطرخون

گناهی نیست بر شما که بجوئید فضل را از پروردگار خود و ایشان فریاد کننده

فيها ربنا أخرجنا نعمل صالحا غير الذي كنا نعمل أولم نعمركم

دران پروردگار ما بیرون کن ما را که کنیم شایسته غیر آنکه بودیم میکردیم آیا زندگانی ندادیم شمارا

مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا

آنمقدار که پند گیرد در ان عمر هر که خواهد پند گیرد و آمد بشما بیم کننده یعنی پیغمبر پس بچشید عذاب

لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رض أَنَّ رَجُلًا قَالَ

پس نیست مر ستمگاران را هیچ یاری که عذاب ایشان بردارد   از ابی بکره رض مرویست   که گفت

يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ

ای رسول الله صلی الله علیه وسلم   کدام یکی از آدمیان بهتر است

قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ قَالَ فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ

فرمود آنحضرت کسی است که دراز است زندگانی او و نیکوست   عمل او   گفت آنمرد پس کدام

قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ

یکی از مردان بدتر است فرمود آنحضرت کسیکه دراز است زندگانی او و بد است عمل او روایت کرد این حدیث را

وَعَنْ عُبَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

احمد و ترمذی و دارمی   و از عبید بن خالد رض   مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

آخَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ فَقُتِلَ أَحَدُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتَ الْآخَرُ

برادری داد میان دو مرد از اصحاب خود پس کشته شد یکی از ایشان در راه خدا و شهید شد پس مرد مرد

بَعْدَهُ بِجُمُعَةٍ أَوْ نَحْوِهَا فَصَلَّوْا عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ

دیگر از ان دو مرد بعد از وی بیک جمعه یا مانند آن یعنی بیک هفته پس نماز گذاردند بر وی پس گفت پیغمبر خدا

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا قُلْتُمْ قَالُوا دَعَوْنَا اللَّهَ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ وَيَرْحَمَهُ

صلی الله علیه وسلم چه گفتید در دعا گفتند دعا کردیم خدا را اینکه بیامرزد مر او را خدا و ببخشاید

وَيُلْحِقَهُ بِصَاحِبِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و رحمت کند او را و برساند او را بیار وی که شهید رفت پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس چه شد و کجا رفت

فَأَيْنَ صَلَاتُهُ بَعْدَ صَلَاتِهِ وَعَمَلُهُ بَعْدَ عَمَلِهِ أَوْ قَالَ صِيَامُهُ

نماز این مرد که گذارد بعد از نماز او و کجا اند عملهای دیگر وی ثواب آن بعد از عمل وی یعنی بعد از مرد این یا گفت کجا شد ثواب روزه

بَعْدَ صِيَامِهِ لَمَا بَيْنَهُمَا أَبْعَدُ مِمَّا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

بعد از وی که تحقیق تفاوت درجه که میان این مردم است در بهشت دورتر و بیشتر است از تفاوت مسافتی

رَوَاهُ أَبُوْدَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَعَنْ أَبِيْ كَبْشَةَ الْأَنْمَارِيِّ رَضِيَ اللهُ

که میان آسمان و زمین است روایت کرد ابو داود و نسائی و از ابی کبشه انماری رضی

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ ثَلَاثٌ

مروی است که وی شنید آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت سه خصلت است

أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيْثًا فَاحْفَظُوْهُ فَأَمَّا الَّذِيْ

که سوگند میخورم بر آنها که حق اند و میگویم شما حدیثی را که پس یاد گیرید آن را اما آنچه

أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ فَإِنَّهُ مَا نَقَصَ مَالُ عَبْدٍ مِنْ صَدَقَةٍ وَلَا ظُلِمَ

پس آن چیزی که سوگند میخورم بر حقیت آنها آنست که نقصان نکرد مال هیچ بنده از جهت

عَبْدٌ مَظْلِمَةً صَبَرَ عَلَيْهَا إِلَّا زَادَهُ اللهُ بِهَا عِزًّا وَلَا فَتَحَ عَبْدٌ

تصدق کردن و بر نظر او ستم کرده نشد هیچ بنده دیگر ... مگر آنکه زیاده کرد

بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلَّا فَتَحَ اللهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ وَأَمَّا الَّذِيْ أُحَدِّثُكُمْ

آن بنده را خدا با آن مظلومیت ... و نگشاد هیچ بنده در سوال کردن را از مردم مگر آنکه گشاد خدا تعالی بر وی

فَاحْفَظُوْهُ فَقَالَ إِنَّمَا الدُّنْيَا لِأَرْبَعَةِ نَفَرٍ عَبْدٌ رَزَقَهُ اللهُ

در فقر و محتاجی را و اما آنچه گفتم میگویم شما پس یاد گیرید ... آنست که ...

مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَتَّقِيْ فِيْهِ رَبَّهُ وَيَصِلُ رَحِمَهُ وَيَعْمَلُ لِلّٰهِ

دنیا مر چهار کس راست اول بنده که داده او را خدا مالی و دانشی پس ... و ...

فِيْهِ بِحَقِّهِ فَهٰذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللهُ عِلْمًا

احسان میکند خویشان او را ... پس این بنده ... بهترین منازل است ...

وَلَمْ يَرْزُقْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النِّيَّةِ يَقُوْلُ لَوْ أَنَّ لِيْ مَالًا

که داده است خدا او را علم و نداده است او را مال ...

لعملت بعمل فلان فأجرهما سواء وعبد رزقه الله مالا

هر آینه عمل میکردم بعمل فلانی که تقوی میکند در وی پس ثواب این هر دو برابر است و بنده را

ولم يرزقه علما فهو يخبط في ماله بغير علم لا يتقي فيه

سوم بنده ایست که داده است او را خدای تعالی مال و نداده او را علمی که بدان تقوی ورزد پس این بنده خبط و خلط میکند

ربه ولا يصل فيه رحمه ولا يعمل فيه بحق فهذا بأخبث

در مال خود به بی علمی و دانش و تقوی نمیکند در مال پروردگار خود را و صله نمیکند رحم خود را و نمیکند در وی بحق پس این بنده

المنازل وعبد لم يرزقه الله مالا ولا علما فهو يقول

در پلیدترین جایها است و چهارم بنده ایست که نداده است او را خدای تعالی مال و نه علم که میگوید میان خیر و شر

لو أن لي مالا لعملت فيه بعمل فلان فهو بنيته ووزرهما

میگوید اگر بودی مرا مالی هر آینه عمل میکردم در وی بعمل فلان که اسراف میکند پس او بنیت خویش است و

سواء رواه الترمذي وعن سفيان الثوري رح قال

وبار گناه ایشان برابر است روایت کرده ترمذی و از سفیان ثوری مرویست گفت بود مال در زمان پیش مکروه

كان المال فيما مضى يكره فأما اليوم فهو ترس المؤمن وقال

داشته شده اما امروز در این زمان مال سپر مسلمانان است و گفت اگر نبودی این دینارها هر آینه مندیل

لولا هذه الدنانير لتمندل بنا هؤلاء الملوك وقال من كان

میساختند ما را این دنیاداران و خوار میداشتند و گفت کسیکه باشد در دست وی چیزی ازین

في يده من هذه شيء فليصلحه فإنه زمان إن احتاج

مال پس باید که اصلاح کند و زیاد نماید آنرا زیرا که زمانه ایست که اگر محتاج شود کسی باشد از آن کسی

كان أول من يبذل دينه وقال الحلال لا يحتمل السرف

اول کسی که بذل کند و از دست دهد دین خود را و گفته سفیان که مال حلال احتمال ندارد افراط و اسراف را

رواه في شرح السنة وعن [illegible] بن أبي حمزة وكان

یعنی نمی باید در مال حلال اسراف کرد و باید [illegible] باشد که مال [illegible] کم باشد [illegible] روایت کرده [illegible] در شرح السنة [illegible]

مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عَبْدًا

در وردی از یاران آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود آنحضرت کہ بندہ از بندگان اگر بیفتند بر روئے

لَوْ خَرَّ عَلَى وَجْهِهِ مِنْ يَوْمِ وُلِدَ إِلَى أَنْ يَمُوتَ هَرَمًا فِي طَاعَةِ

خود از روزی کہ زائیدہ شدہ است تا آنکہ بمیرد در محنت پیری در طاعت و فرمانبرداری خدا تعالیٰ

اللّٰهِ لَحَقَّرَهُ فِي ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَوْ أَنَّهُ رُدَّ إِلَى الدُّنْيَا كَيْمَا يَزْدَادَ

ہر آئینہ کم می شمارد آنرا یعنی این طاعت و عبادت را در آن روز یعنی روز قیامت و اگر آئینہ دو بشتہ بیوا شود کہ

مِنَ الْأَجْرِ وَالثَّوَابِ رَوَاهُ أَحْمَدُ

بازگردانیدہ شود بسوئے دنیا تا زیادہ شود از مزد و پاداش عمل بسیار خواہند کرد یادہ حقیر معلوم شود یادت عمل بکار گرد و روایۃ احمد

بَابُ التَّوَكُّلِ وَالصَّبْرِ

باب در بیان توکل و صبر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ إِنَّ اللّٰهَ مَعَ[1]

ای آنانکہ گرویدہ اید یاری جوئید بشکیبائی و نماز بدرستیکہ خدا است

الصَّابِرِينَ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ

با صابران است و ہر آئینہ بیاز ما ئیم شما را بچیزے از ترس و گرسنگی

مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ

و کمی از مالہا و نفسہا و میوہا و مژدہ دہ صبر کنندگان را

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

آنانکہ چون برسد ایشان را رنجی گویند بدرستیکہ ما خدا ایم و بدرستیکہ ما بسوئے او بازگردندگانیم

أُولٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولٰئِكَ

آن گروہ بر ایشان رحمتہاست از پروردگار ایشان و مہربانی و آن گروہ ایشانند

هُمُ الْمُهْتَدُونَ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا

راہ یافتگان و مگوئید مر چیزی را بدرستیکہ من کنندہ ام این را فردا

[1] لہ جزو ۲ رکوع ۳ سورۃ بقرہ

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ

مگر بفرمودن بد گر خدا و هر که بترسد از خدای گرداند برای او بیرون شدن و روزی دهد

مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

او را از جائی که گمان نبرد و هر که توکل کند بر خدا پس او بسنده است بدرستی

إِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ

خدای رساننده است کار خود را بدرستیکه گردانیده است خدا تعالی برای هر چیز اندازه و نیست هیچ جنبنده

فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا

در زمین مگر بر خدا است روزی ایشان تفضلاً و میداند خدای قرارگاه آن در حیات

كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ وَفِي السَّمَاءِ

و آرام گاه بعد از وفات همه در کتاب روشن است یعنی لوح محفوظ بدرستی خدا دوست میدارد متوکلان را و در آسمان

رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ عَنْ صُهَيْبٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ

روزی شما است و آنچه وعده کرده شده اید روایت است از صهیب رض گفت که فرمود آنحضرت

اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ

صلی الله علیه وسلم شگفت مر شان مسلمان را که همه شان او مر او را نیک است

كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذٰلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ

و نیست این شان مر هیچ یکی را مگر مسلمان کامل را اگر برسد او را حالت خوشی

سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ

شکر میگوید پس باشد شکر گفتن بهتر مر او را و اگر برسد او را حالت ناخوشی صبر می‌ورزد پس باشد صبر

فَكَانَ خَيْرًا لَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض

کردن بهتر مر او را رواه مسلم و از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که مسلمان قوی

خيرٌ وأحبُّ إلى الله من المؤمن الضعيف وفي كلٍّ خيرٌ

بہتر ست و دوست تر از مسلمان ضعیف و در اصل خیر ہر دو ہست در ہر دو حریص و طالب باش بر آنچہ

احرص على ما ينفعك واستعن بالله ولا تعجز وإن

بر چیزیکہ سود کند ترا و یاری بجو از خدا تعالیٰ بطلب مدد و عاجز مباش از اسباب

أصابك شيءٌ فلا تقل لو أني فعلتُ كان كذا وكذا

و اگر برسد ترا چیزی از مصائب پس مگو کہ اگر من چنین میکردم چنان میشد و چنین

ولكن قل قدَّر الله وما شاء فعل فإنَّ لو تفتح عمل الشيطان

ولیکن بگو تقدیر کرد خدا و ہر چہ خواست خدا تعالیٰ کرد بدرستیکہ لفظ اگر میکشاید کار شیطان را

رواه مسلم وعن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال سمعت رسول

روایت کرد مسلم و از عمر بن الخطاب رضی اللہ عنہ مرویست گفت شنیدم رسول

الله صلى الله عليه وسلم يقول لو أنكم تتوكلون على الله

خدا صلی اللہ علیہ وسلم کہ میفرمود اگر شما توکل کنید بر خدا

حقَّ توكله لرزقكم كما يرزق الطير تغدو خماصًا وتروح

بحق توکل ہر آئینہ روزی دہد شما را چنانکہ روزی میدہد پرندہ را کہ میروند در صبح گرسنہ و باز میگردند

بطانًا رواه الترمذي وابن ماجه وعن ابن مسعود

و لاغر شکم باز میگردند بشبانگاه شکم سیر روایت کرد ترمذی و ابن ماجہ و از ابن مسعود مرویست

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم أيها الناس

گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ای مردمان نیست چیزی کہ نزدیک گرداند

ليس من شيء يقربكم إلى الجنة ويباعدكم من النار

شما را بسوی بہشت و دور گرداند از دوزخ مگر آنکہ امر کردہ ام

إلا قد أمرتكم به وليس شيء يقربكم من النار ويباعدكم

شما را بآن و نیست چیزی کہ نزدیک گرداند شما را بدوزخ و دور گرداند شما را

مِنَ الْجَنَّةِ إِلَّا قَدْ نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ وَإِنَّ الرُّوحَ الْأَمِينَ وَفِي

از بهشت مگر آنکه به تحقیق نهی کردم شما را از آن چیز و بدرستی که روح الامین و در روایتی بدرستیکه

رِوَايَةٍ وَإِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ نَفَثَ فِي رُوعِي أَنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ

روح القدس دمید در دل من یعنی وحی کرد که هیچ ذات البته نمیرد تا آنکه تمام و کمال ابتنا کند روزی خود را

حَتَّى تَسْتَكْمِلَ رِزْقَهَا أَلَا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ

وانا باشید پس تقوی کنید خدا را و اعتدال ورزید در جستن روزی که بر ندارد و باعث نشود

وَلَا يَحْمِلَنَّكُمْ اسْتِبْطَاءُ الرِّزْقِ أَنْ تَطْلُبُوهُ بِمَعَاصِي اللَّهِ

شما را دیر رسیدن روزی بر طلب کردن او بگناهان خدا چون رزق نرسد اینها را سبب نکنید دیر کردن رزق را

فَإِنَّهُ لَا يُدْرَكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

چیزی که نزد خدا است از رزق حلال مگر بطاعت وی و در حواشی نوشته که مراد بما عند الله بهشت است

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرْ وَإِنَّ رُوحَ

روایت کرد این حدیث را در شرح سنه و بیهقی در شعب الایمان لیکن بیهقی ذکر نکرد ان روح القدس را بجای آن روح الامین

الْقُدُسِ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رضـ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چنانکه در روایت شرح سنه است و از ابی ذر رضـ مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قَالَ الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلَالِ وَلَا إِضَاعَةِ

که فرمود آنحضرت که زهد کردن در دنیا نیست بتحریم و ترک چیز حرام گردانیدن بر خود چیزی حلال را و ضایع کردانیدن

الْمَالِ وَلَكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا أَنْ لَا تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ

مال و لیکن کمال زهد در دنیا و تمامی او باین است که نباشی با چیزی در دست تست از مال اعتماد کننده تر بچیزی که نزد

أَوْثَقَ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ وَأَنْ تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَنْتَ

خدا تعالی است زهد کردن در دنیا آنست که باشی تو در ثواب مصیبت و قتیکه

أُصِبْتَ بِهَا أَرْغَبَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مبتلا کرده شوی بآن مصیبت راغب کننده در ثواب آن مصیبت که کاشکی آن مصیبت باقی گذاشته شده بودی برای تو روایت کرد او را ترمذی

وابن ماجة وعن ابن عباس رض قال كنت خلف رسول

وابن ماجه و روایت است از ابن عباس رض گفت بودم در ردیف آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم يوما فقال يا غلام احفظ الله

صلی الله علیه وسلم روزی پس فرمود آنحضرت ای کودک نگاه دار حق خدا را

يحفظك الله احفظ الله تجده تجاهك واذا سألت

تا نگاه دارد ترا خدا تعالی و نگاه دار امر او را بیابی او را پیش روی خود و چون

فاسأل الله واذا استعنت فاستعن بالله واعلم ان الامة

سوال کنی و چیزی خواهی سوال کن و بخواه از خدا و چون یاری طلبی پس بجو از خدا و بدان که تمام امت

لو اجتمعت على ان ينفعوك بشيء لم ينفعوك الا بشيء

و گروه آدمیان اگر جمع شوند بر اتفاق نمایند بر سود رسانیدن ترا با چیزی نفع نتوانند رسانید مگر بچیزی که

قد كتبه الله لك ولو اجتمعوا على ان يضروك بشيء

نوشته است او را خدا تعالی برای تو و اگر اتفاق کنند بر زیان رسانیدن نرسانند

لم يضروك الا بشيء قد كتبه الله عليك رفعت

مگر بچیزی که بتحقیق نوشته است آنرا خدا تعالی بر تو بر داشته شد

الاقلام وجفت الصحف رواه احمد والترمذي وعن

قلمها و خشک کرده شد نامها روایت احمد و ترمذی و از

سعد رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

سعد رض مرویست گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من سعادة ابن آدم رضاه بما قضى الله له ومن شقاوة ابن

از نیکبختی سعادت و نیکبختی آدمی راضی بودن است بچیزی که تقدیر کرده است خدا تعالی برای او و از بدبختی

آدم تركه استخارة الله ومن شقاوة ابن آدم سخطه

آدمی ترک کردن او استخاره است طلب خیر از خدا تعالی را و از شقاوت آدمی است نارضا مندی او

بِمَا قَضَى اللّٰهُ لَهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ

بچیزی که قضا کرده است خدا تعالیٰ مر آدمی را روایت کرد آنرا احمد و ترمذی و از ابی ذر رضی الله عنه مرویست

أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَأَعْلَمُ آيَةً لَوْ أَخَذَ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که من میدانم آیتی را از قرآن که اگر بگیرند و عمل کنند مردم بدان

النَّاسُ بِهَا لَكَفَتْهُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ

البته بس باشد ایشانرا و آن آیت اینست کسیکه تقوی ورزد بگرداند خدا برای وی خلاص شدن

مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ

از هر تنگی و روزی رساند او را از انجا که گمان ندارد و یقینی بار بیخ و لی القصه و نزد روایت احمد و ابن ماجه و دارمی

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و از عمرو بن العاص رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ قَلْبَ ابْنِ آدَمَ بِكُلِّ وَادٍ شُعْبَةٌ فَمَنْ أَتْبَعَ

علیه وسلم بدرستیکه دل آدمی را در هر وادی شاخی است پس کسیکه تابع گرداند

قَلْبَهُ الشُّعَبَ كُلَّهَا لَمْ يُبَالِ اللّٰهُ بِأَيِّ وَادٍ أَهْلَكَهُ وَمَنْ تَوَكَّلَ

دل خود را با شعبها سے همه باک ندارد خدا که در کدام وادی هلاک گرداند و کسیکه توکل و اعتماد کند

عَلَى اللّٰهِ كَفَاهُ الشُّعَبَ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ

بر خدا کفایت کند او را الله تعالیٰ همه شعبها و تفرقها روایت ابن ماجه و از ابی درداء رضی

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الرِّزْقَ

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه رزق هر آینه

لَيَطْلُبُ الْعَبْدَ كَمَا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ رَوَاهُ أَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَةِ

میجوید بنده را چنانکه میجوید او را اجل وی روایت کرد ابو نعیم در حلیه

وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ

و از ابن مسعود رضی الله عنه مرویست گفت ابن مسعود گویا من می نگرم بجانب رسول الله

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَحْكِي نَبِيًّا مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ

صلی اللہ علیہ وسلم که حکایت میکند حال پیغمبری را از پیغمبران که زدند آن پیغمبر را قوم وے

فَأَدْمَوْهُ وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَهُوَ يَقُولُ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ

پس خون آلوده کردند او را و حال آنکه آن پیغمبر مسح می‌کرد و پاک میکرد خون از روی خود و گفت

لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

خدایا بیامرز قوم مرا زیرا که ایشان نمیدانند حقیقت حال متفق علیه

بَابُ الرِّيَاءِ وَالسُّمْعَةِ

باب در بیان ریا و سمعه

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

از عمر بن الخطاب رضی الله عنه روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى

علیه وسلم نیست اعمال مگر به نیت و نیست مر مرد را مگر آنچه نیت کرده است پس کسیکه باشد

فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللّٰهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللّٰهِ وَ

هجرت او بسوی خدا و بسوی رسول وے پس هجرت وی بسوی خدا و

إِلَى رَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ

بسوی رسول خدا است و کسیکه باشد هجرت او بسوی دنیا میرسد دنیا را یا هجرت بسوی زنی بود

يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

که تزویج کند آن زن را پس هجرت وی درست بسوی چیزیکه هجرت کرده است بسوی آن چیز متفق علیه و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره رضی الله عنه روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلٰكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ

بدرستیکه خدا تعالی نمی‌بیند بنظر رحمت بجانب صورتهای شما و نه بسوی مالهای شما و لیکن نظر میکند بسوی دلهای شما

وَأَعْمَالِكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدِ بْنِ أَبِي فَضَالَةَ
وعملهای شما رواه مسلم واز ابی سعید بن ابی فضاله
عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا جَمَعَ
از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که آنحضرت فرمود چون جمع فرماید
اللّٰهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ نَادَى مُنَادٍ
خدا تعالی مردمان را روز قیامت که هیچ شک نیست در آمدن وی آواز دهد آواز دهنده
مَنْ كَانَ أَشْرَكَ فِي عَمَلٍ عَمِلَهُ لِلّٰهِ أَحَدًا فَلْيَطْلُبْ ثَوَابَهُ
کسیکه بود شریک میکرد کسی را در عملی که کرد آنرا برای خدا پس باید که طلب کند ثواب
مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ فَإِنَّ اللّٰهَ أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ
عمل خود را در نزد غیر خدا زیرا که بدرستی خدا تعالی بی نیاز تر است از شریکان از شرکت
رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ
رواه احمد واز ابن عمر رض مرویست از آنحضرت صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ لَقَدْ خَلَقْتُ
علیه وسلم که فرمود بدرستیکه خدای تبارک وتعالی فرمود تحقیق پیدا کردم خلقی را
خَلْقًا أَلْسِنَتُهُمْ أَحْلَى مِنَ السُّكَّرِ وَقُلُوبُهُمْ أَمَرُّ مِنَ الصَّبِرِ فَبِي
که زبانهای شان شیرین تر است از شکر ودلهای شان تلخ تر از صبر پس بخود سوگند خوردم
حَلَفْتُ لَأُتِيحَنَّهُمْ فِتْنَةً تَدَعُ الْحَلِيمَ فِيهِمْ حَيْرَانَ
هر آینه تقدیر کنم واقع سازم ایشانرا فتنه که بگذارد مرد عاقل را در ایشان متحیر
فَبِي يَغْتَرُّونَ أَمْ عَلَيَّ يَجْتَرِئُونَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ
پس با من فریب میخورند یا بر من جرأت دلیری میکنند رواه ترمذی واز
أَنَسٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَشِيبُ ابْنُ آدَمَ
انس رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود پیر میشود مرد را از بدی

مِنَ الشَّرِّ اَنْ يُشَارَ اِلَيْهِ بِالْاَصَابِعِ فِيْ دِيْنٍ اَوْ دُنْيَا اِلَّا

کرا انگشت نما کرده شود در دین یا در دنیا مگر کسے کہ معصوم

مَنْ عَصَمَهُ اللّٰهُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْاِيْمَانِ وَعَنْ

نگاهدارد او را خدا تعالی روایة بیهقی در شعب الایمان مرویست از

عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رض اَنَّهُ خَرَجَ يَوْمًا اِلَى مَسْجِدِ رَسُوْلِ اللّٰهِ

امیر المومنین عمر بن الخطاب رض بدرستیکه او روزی بمسجد آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ قَاعِدًا

صلی الله علیه وسلم در آمد پس دریافت معاذ بن جبل را که نشسته است

عِنْدَ قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَبْكِيْ فَقَالَ مَا يُبْكِيْكَ

نزد قبر شریف آنحضرت صلی الله علیه وسلم در حالیکه گریه میکند پس گفت عمر معاذ را که چه چیز در گریه آورد

قَالَ يُبْكِيْنِيْ شَيْءٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

پس گفت معاذ در گریه در آورده مرا یاد کردن چیزے کہ شنیده ام از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُوْلُ

وسلم شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت

اِنَّ يَسِيْرَ الرِّيَاءِ شِرْكٌ وَمَنْ عَادٰى لِلّٰهِ وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَ اللّٰهَ

اندک از ریا شرک است و کسیکه دشمن دارد دوستی از دوستان خدا را پس بتحقیق بیرون آمد خدا را

بِالْمُحَارَبَةِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْاَبْرَارَ الْاَتْقِيَاءَ الْاَخْفِيَاءَ الَّذِيْنَ

بجنگ بدرستیکه خدا دوست میدارد نیکوکاران پرهیزگاران پوشیده حالان آنچنان که اگر غائب باشند

اِذَا غَابُوْا لَمْ يُفْتَقَدُوْا وَاِنْ حَضَرُوْا لَمْ يُدْعَوْا وَلَمْ يُقَرَّبُوْا

تلاش کرده نشوند احوال ایشان و اگر حاضر باشند خوانده نشوند بمهمانی و اگر خوانده شوند نزدیک کرده نشوند

قُلُوْبُهُمْ مَصَابِيْحُ الْهُدٰى يَخْرُجُوْنَ مِنْ كُلِّ غَبْرَاءَ مُظْلِمَةٍ

دلهای ایشان چراغهای هدایت است بیرون آیند از هر زمین تاریک

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ

روایت کرد این حدیث را ابن ماجه و بیهقی در شعب ایمان و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا صَلَّى فِي الْعَلَانِيَةِ فَأَحْسَنَ وَصَلَّى فِي السِّرِّ

بدرستیکه بنده چون نماز گذارد در آشکارا پس خوب گذارد و بگذارد در نهانے

فَأَحْسَنَ قَالَ اللهُ تَعَالَى هٰذَا عَبْدِي حَقًّا رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

پس خوب گذارد میفرماید خدا تعالی این بنده من ست بصدق روایت کرد ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رض قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ وَنَحْنُ

و مرویست از ابو سعید رض گفت بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم و بر ما

نَتَذَاكَرُ الْمَسِيحَ الدَّجَّالَ فَقَالَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخْوَفُ

مذاکره میکردیم مسیح دجال را پس گفت آنحضرت آیا خبر ندهم شمارا بچیزیکه ترسنده تر ست

عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ فَقُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ

بر شما نزد من از فتنه مسیح الدجال پس گفتیم خبر ده یا رسول الله

قَالَ الشِّرْكُ الْخَفِيُّ أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ فَيُصَلِّي فَيُزَيِّنُ صَلَاتَهُ

فرمود آنحضرت آن چیز شرک پنهانی ست و آن شرک خفی ست میخیزد مرد پس نماز میگذارد پس زیبا میکند نماز خود را

لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ رَجُلٍ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

از جهت نظر کردن مردے بسوے او روا ابن ماجه و از

أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

ابی سعید الخدرے رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا عَمِلَ عَمَلًا فِي صَخْرَةٍ لَا بَابَ لَهَا وَلَا كُوَّةَ

وسلم اگر ثابت شود که مردی عمل کرد عملی را در صخره که نیست دروازه و در ها تا کسی از راه آن در آید و نه روزنه

خير عمله إلى الناس كائناً ما كان وعن عثمان بن

کار او را بسوی مردم هر چه که باشد ... و از عثمان بن

عفان رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

عفان رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من كانت له سريرة صالحة أو سيئة أظهر الله منها رداء

کسی را باشد مر او را فعلی یا خصلتی نهانی نیک یا بد هرچند که نهان دارد لیکن آشکارا کند خدا از آن نشانی که

يعرف به وعن عمر بن الخطاب عن النبي صلى الله

شناخته میشود بآن علامت و از عمر بن الخطاب رض مرویست از آنحضرت صلی الله

عليه وسلم قال إنما أخاف على هذه الأمة كل منافق

علیه وسلم که فرمود آنحضرت جز این نیست که میترسم بر این امت از هر منافقی

يتكلم بالحكمة ويعمل بالجور روى البيهقي الأحاديث

که سخن گوید بحکمت و کار کند بجهل و ناراستی روایت کرد این سه حدیث را

الثلاثة في شعب الإيمان وعن المهاجر بن حبيب رض

بیهقی در شعب ایمان و از مهاجر بن حبیب رض مرویست

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الله تعالى

گفت رسول آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت پروردگار

إني لست كل كلام الحكيم أتقبل ولكني أتقبل همه وهواه

من نیستم که کلام هر حکیم را قبول کنم ولیکن من قبول میکنم قصد و نیت و محبت او را

فإن كان همه وهواه في طاعتي جعلت صمته حمداً لي

پس اگر باشد نیت و محبت او در طاعت من میگردانم خاموشی او را ستایش مر ذات اقدس خود را و وقار

ووقاراً وإن لم يتكلم رواه الدارمي

و اگر چه سخن نگوید روایت کرد دارمی

باب الاستغفار والتوبة

باب است در استغفار و توبه

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ

و اوست آنکه می پذیرد توبه را از بندگان خود و درگذارد از بدیها و میداند

وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ

آنچه میکنید ای آنانکه گرویده اید باز گردید بسوی خدا

تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ

باز گشتنی خالص شاید پروردگار شما آنکه بپوشد بدیهای شما و در آرد شما را ببوستانها که میرود

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ

از زیر آن جویها و بدرستی که من هر آینه آمرزنده ام آنرا که باز گردد

وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ

و بگرود و کار کند شایسته پس راه راست رود و باز گردید سوی پروردگار خویش و گردن نهید

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ۝ وَالَّذِينَ

مر او را پیش از آنکه بیاید شما را عذاب پس یاری داده نشوید و آنانکه

إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا

چون کنند ناشایسته یا ستم کنند بر تنهای خود یاد کنند خدا را پس آمرزش خواهند

لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى

برای گناهان خود و کیست که بیامرزد گناهان را مگر خدا و دوام نکردند بر آنچه

مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝ أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ

کردند و ایشان میدانند آن گروه پاداش ایشان آمرزش است از پروردگار ایشان

وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ

و بوستانها میرود از زیر آن جویها جاوید باشند در آن و نیکوست

أجر العاملين عن الأغر المزني رض قال قال رسول الله
مزد کار کنندگان واز اغر مزنی رض مرویست گفت فرمود آنحضرت
صلى الله عليه وسلم إنه ليغان على قلبي وإني لأستغفر الله
صلى الله عليه وسلم بدرستیکه هر آئینه پرده کرده میشود بر دل من و بدرستی من هر آئینه استغفار میکنم
في اليوم مائة مرة رواه مسلم وعن أبي موسى رض
خدا را در روز صد بار روایت کرد این حدیث را مسلم و روایت است از ابی موسی رض
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إن الله يبسط يده
گفت فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم بدرستیکه خدای تعالی فراخ میکند دست رحمت خود را
بالليل ليتوب مسيء النهار ويبسط يده بالنهار ليتوب
بشب تا توبه کند بدی کنندهٔ روز و فراخ میکند دست رحمت خود را در روز تا توبه کند
مسيء الليل حتى تطلع الشمس من مغربها رواه مسلم
بدی کنندهٔ شب تا آنکه بر آید آفتاب از جای غروب خود و آن وقت در توبه بسته گردد روایت کرده مسلم
وعن أنس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
واز انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم
لله أشد فرحا بتوبة عبده حين يتوب إليه من أحدكم
هر آئینه خدای تعالی سخت تر است از روی شادمانی بتوبهٔ بندهٔ خود هنگامیکه توبه میکند بنده بسوی خدا از یکی از شما
كان راحلته بأرض فلاة فانفلتت منه وعليها طعامه
که باشد شتر سواری او بر روی زمین دشت پس برمید و گریخت راحله از او و بر آن راحله بود خوردنی
وشرابه فأيس منها فأتى شجرة فاضطجع في ظلها قد أيس
و آب او پس ناامید شد از آن راحله پس آمد نزد درختی پس خوابید در سایهٔ آن در حالیکه تحقیق ناامید شده بود
من راحلته فبينما هو كذلك إذ هو بها قائمة عنده
از راحلهٔ خود پس در اثنای آنکه آن کس همچنین بود ناگاه آن کس بود با راحله در حالیکه ایستاده است راحله نزد وی

فأخذ بخطامها ثم قال من شدة الفرح اللهم أنت

پس بگرفت مهار راحله را پس گفت آنکس از سختی شادمانی خدا وندا تو ستے

عبدي وأنا ربك أخطأ من شدة الفرح رواه مسلم

بنده من و منم پروردگار تو خطا کرد آنکس از سختی فرح بجای آنکه باید گفت تو پروردگار منی من بنده توام رواه مسلم

وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله

واز ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلى الله

عليه وسلم إن عبدا أذنب ذنبا فقال رب أذنبت

عليه وسلم بدرستیکه بنده کرد گناه را پس گفت آن بنده اے پروردگار من گناهی کرده ام

فاغفره فقال ربه أعلم عبدي أن له ربا يغفر الذنب

پس بیامرز این گناه را پس گفت پروردگار یعنی با ملائکه آیا دانست بنده من که مر او را پروردگاریست که می آمرزد گناه را

ويأخذ به غفرت لعبدي ثم مكث ما شاء الله ثم

و میگیرد بگناه آمرزیدم مر بنده خود را پس درنگ کرد آن بنده در گناه کردن مدتی که خواسته بود خدا پس

أذنب ذنبا فقال رب أذنبت ذنبا آخر فاغفر لي

کرد گناه بار دیگر پس گفت پروردگار من گناه کردم بار دیگر پس بیامرز این گناه را

فقال أعلم عبدي أن له ربا يغفر الذنب ويأخذ به

پس گفت پروردگار وی باز نیز آیا دانست بنده من که مر او را پروردگاریست که می آمرزد گناه را و میگیرد

غفرت لعبدي ثم مكث ما شاء الله ثم أذنب ذنبا

آمرزیدم مر بنده خود را پس درنگ کرد آن بنده در گناه کردن مدتی که خواسته بود خدا پس گناه کرد

فقال رب أذنبت ذنبا آخر فاغفر لي فقال أعلم عبدي

پس گفت ای پروردگار من کردم گناه بار دیگر پس بیامرز این گناه را پس گفت پروردگار آیا دانست بنده من

أن له ربا يغفر الذنوب ويأخذ به غفرت لعبدي فليفعل

که مر او را پروردگاریست که بیامرزد گناه را و میگیرد بسبب آن گناه آمرزیدم مر بنده خود را تا هر چه خواهد

مَا شَاءَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ اَوْسٍ قَالَ قَالَ

هر چه میخواهم از گناهان ازدام که استغفار آرد متفق علیه و روایت است از شداد بن اوس که فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيِّدُ الْاِسْتِغْفَارِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم کرد افضل استغفار

اَنْ تَقُوْلَ اللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّيْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ خَلَقْتَنِيْ

این است که بگوئی تو خداوندا الٰهی پروردگار من نیست معبود بحق مگر تو پیدا کردی تو مرا

وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلٰى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ

و من بنده توام و من ثابت و دائم بر عهد تو که بسته ام و بر وعده که داده ام آن قدر که بتوانم طاعت دارم

اَعُوْذُبِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ

پناه میخواهم بتو از بدی آنچه کرده ام از گناهان اعتراف میکنم بتو بنعمت تو که بر منست اقرار میکنم بگناه خود

وَاَبُوْءُ بِذَنْبِيْ فَاغْفِرْلِيْ فَاِنَّهٗ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ

پس بیامرز مرا پس بدرستی که نمی آمرزد گناهان را همه مگر تو

قَالَ مَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوْقِنًا بِهَا فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهٖ

گفت آنحضرت کسیکه بگوید این کلمات را در جزوی از روز در حالیکه یقین دارنده است باین پس بمیرد در آن روز

قَبْلَ اَنْ يُّمْسِيَ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ

پیش از آنکه شام کند وی پس باشد آنکس از اهل بهشت است و کسیکه بگوید این کلمات را در جزوی از

اللَّيْلِ وَهُوَ مُوْقِنٌ بِهَا فَمَاتَ قَبْلَ اَنْ يُّصْبِحَ فَهُوَ

شب و حال آنکه وی یقین دارنده است بدان پس بمیرد پیش از آنکه صبح کند پس وی

مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ

از اهل بهشت است روایت کرد بخاری و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْمُؤْمِنَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه مومن

إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةً سَوْدَاءَ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ

چون گناه کند پیدا میشود نقطهٔ سیاه در دل وی پس اگر توبه می کند

وَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ وَإِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى تَعْلُوَ

و استغفار می نماید صیقل کرده میشود دل و میرود آن سیاهی و اگر بیشتر گناه میکند بیشتر میشود تا آنکه بالا می آید

قَلْبَهُ فَذَلِكُمُ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَ اللهُ تَعَالَى كَلَّا بَلْ رَانَ

دل را پس آن زنگی ست که ذکر کرده است خدا تعالی و فرموده است زنگ گرفته و غالب آمده است

عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

بر دلهای ایشان کارهائی که میکردند روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

و ابن ماجه و مرویست از ابن عمر رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدا تعالی قبول میکند توبه بنده را تا وقتیکه

يُغَرْغِرْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رض

غرغره نکند یعنی نرسد روح او در حلقوم روایت کرد ترمذی و ابن ماجه و روایت است از ابی سعید رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه شیطان

قَالَ وَعِزَّتِكَ يَا رَبِّ لَا أَبْرَحُ أُغْوِي عِبَادَكَ مَا دَامَتْ

گفت بعزت تو ای پروردگار من نمی روم از جای خود یعنی همیشه باشم که گمراه میکنم بندگان ترا مادام

أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ فَقَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ وَعِزَّتِي

که جانهای ایشان در بدنهای ایشان است پس گفت پروردگار عز و جل سوگند میخورم بعزت

وَجَلَالِي وَارْتِفَاعِ مَكَانِي لَا أَزَالُ أَغْفِرُ لَهُمْ مَا

و بزرگی خود و بلند مرتبهٔ خود همیشه می آمرزم بندگان را مادام

غرغره بفتح [illegible] ... نقل است از لمعات

اسْتَغْفِرُوا لِي رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ

که طلب آمرزش کنید برای من روایت کرده آنرا احمد و روایت است از ابی هریره رض که گفت

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه خدا تعالی

لَيَرْفَعُ الدَّرَجَةَ لِلْعَبْدِ الصَّالِحِ فِي الْجَنَّةِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ

هر آئینه بلند میگرداند پایه را برای بنده صالح در بهشت پس میگوید بنده صالح ای پروردگار

أَنَّى لِي هٰذِهِ فَيَقُولُ بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ رَوَاهُ أَحْمَدُ

من از کجا هست مرا این درجه پس میگوید پروردگار بسبب استغفار فرزند تست مر ترا روایت کرده احمد

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

و از عبد الله بن عباس رض روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الْمَيِّتُ فِي الْقَبْرِ إِلَّا كَالْغَرِيقِ الْمُتَغَوِّثِ

علیه وسلم نیست مرده در گور مگر مانند کسیکه غرق شده فریاد کننده

يَنْتَظِرُ دَعْوَةً تَلْحَقُهُ مِنْ أَبٍ أَوْ أُمٍّ أَوْ أَخٍ أَوْ صَدِيقٍ فَإِذَا

منتظر میباشد دعائی را که برسد او را از پدر یا مادر یا برادر یا دوست پس چون

لَحِقَتْهُ كَانَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَإِنَّ اللهَ تَعَالَى

میرسد او را دعا پس باشد آن دعا دوستتر بسوی وی از دنیا و آنچه در دنیاست و بدرستیکه خدا تعالی

لَيُدْخِلُ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ مِنْ دُعَاءِ أَهْلِ الْأَرْضِ أَمْثَالَ

هر آئینه در می آرد بر اهل قبور از دعای اهل زمین مانند

الْجِبَالِ وَإِنَّ هَدِيَّةَ الْأَحْيَاءِ إِلَى الْأَمْوَاتِ الْاِسْتِغْفَارُ لَهُمْ

کوهها و بدرستیکه هدیه زندگان بسوی مردگان طلب آمرزش است مر ایشان را

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُسْرٍ

روایت کرده بیهقی در شعب الایمان و مروی است از عبد الله بن بسر

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم طوبى لمن وجد

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم خوشی وقتی باد مر کسی را که یافت

في صحيفته استغفارا كثيرا رواه ابن ماجة وروى النسائي

در صحیفه خود استغفار بسیار را مقصود هیچ استغفار و بشارت الی استغفار است رواه ابن ماجه و نسائی

في عمل يوم وليلة وعن عبد الله بن مسعود رض قال

در عمل یوم و لیل و مرویست از عبد الله بن مسعود رض گفت

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم التائب من الذنب

فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم که توبه کننده از گناهان

كمن لا ذنب له رواه ابن ماجة والبيهقي في شعب الايمان

مثل کسیست که نیست گناه مر او را دنیا نیستی که گویا نکرده است آن گناه را ... روایت کرد ابن ماجه و بیهقی در شعب الایمان

باب في سعة رحمة الله تعالى

این بابست در فراخی رحمت الله برتر

الله الذي خلق السموت والارض وانزل من السماء ماء

آن خدائی که آفرید آسمانها و زمین را و فرود آورد از آسمان آب

فاخرج به من الثمرات رزقا لكم وسخر لكم الفلك

پس بیرون آورد بسبب وی انواع میوه ها روزی برای شما و رام ساخت برای شما کشتی را

لتجري في البحر بامره وسخر لكم الانهار وسخر لكم

تا بروند در دریا بحکم او و رام ساخت برای شما جویها را و رام ساخت برای شما

الشمس والقمر دائبين وسخر لكم الليل والنهار واتاكم

آفتاب و ماهتاب همیشه روندگان و رام ساخت برای شما شب و روز و داد شما را

من كل ما سالتموه وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها

از هر چیز خواستید او را و اگر شمارید نعمت خدا احاطه نتوانید کرد آن را

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ○ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ

بدرستیکه آدمی بسیار بیننده ستمکار است ناسپاس و هرآئینه بدرستی بزرگی دادیم فرزندان آدم را و برداشتیم ایشان را

فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ

در بیابان و در دریا و روزی دادیم ایشان را از پاکیزه ها و افزونی دادیم ایشان را

عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ○ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ

بر بسیاری از آنکه آفریدیم افزونی دادنی گفت عذاب خود میرسانم

مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ○ وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ

آن کسی را که میخواهم و رحمت من کشاده است همه چیز را و نومید مشوید از رحمت

اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ○ وَإِنَّ رَبَّكَ

خدای بدرستیکه نومید نمیشوند از رحمت خدای مگر گروه کافران و بدرستیکه پروردگار تو

لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ○

هرآئینه خداوند آمرزش است مردمان را بر ستم ایشان و بدرستیکه پروردگار تو هرآئینه سخت عقوبت کننده است

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ

بگو ای بندگان من آنانکه اسراف کردند بر نفسهای خود نا امید مشوید از

رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ

بخشش خدای بدرستیکه خدای تعالی می آمرزد گناهان را همه بدرستیکه او اوست آمرزنده

الرَّحِيمُ ○ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

بخشاینده مرویست از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ كِتَابًا فَهُوَ عِنْدَهُ

علیه وسلم وقتیکه پیدا کرد خدا تعالی خلق را نوشت کتابی را پس آن کتاب نزد خداست

فَوْقَ عَرْشِهِ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي وَفِي رِوَايَةٍ

بالای عرش آن کتاب آنست که رحمت من پیشی کرده است بر غضب و در روایتی

سله جزو ۱۵ رکوع ۷
سله جزو ۹ رکوع ۹
سله جزو ۱۳ رکوع ۱۳
سله [illegible]

غلبت غضبي متفق عليه وعنه قال قال رسول الله

بجای سبقت غلبت مذکور است مقصود یکی است متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم إن لله مائة رحمة أنزل منها رحمة

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه مر خدای تعالی راست صد رحمت فرو فرستاده است از آن صد رحمت

واحدة بين الجن والإنس والبهائم والهوام فبها يتعاطفون

یک رحمت را میان پریان و آدمیان و چهارپایان و جنبندهای روی زمین پس بآن رحمت مهربانی میکنند

وبها يتراحمون وبها تعطف الوحش على ولدها

بر یکدیگر و بآن رحمت مهربانی میورزند جانوران وحشی بر فرزندان خود

وأخر الله تسعا وتسعين رحمة يرحم بها عباده يوم القيامة

و لیس گذاشته است خدای تعالی نود و نه رحمت که رحم میکند بآن رحمتها بندگان خود در روز قیامت

متفق عليه وفي رواية لمسلم عن سلمان نحوه وفي

متفق علیه و در روایتی مر مسلم از سلمان همچنین آمده است و در

آخره قال فإذا كان يوم القيمة أكملها بهذه الرحمة وعنه

آخر این عبارت است که گفت پس چون باشد روز قیامت تمام میگرداند آنرا یعنی نود و نه را باین یک رحمت تا صد شود و هم از وی مرویست

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لو يعلم المؤمن

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم اگر بداند مومن

ما عند الله من العقوبة ما طمع بجنته أحد ولو يعلم

چیزیرا که نزد خداست از عذاب طمع نکند به بهشت خدا هیچ یکی از مومنان و اگر بداند

الكافر ما عند الله من الرحمة ما قنط من جنته أحد متفق عليه

کافر چیزیرا که نزد خداست از رحمت نا امید نگردد از بهشت او هیچ یکی از کافران متفق علیه

وعن أبي سعيد الخدري رض قال قال رسول الله

و روایت است از ابی سعید خدری رض گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم كان في بني إسرائيل رجل قتل

صلی الله علیه وسلم بود در بنی اسرائیل مردی کشت

تسعة وتسعين إنسانا ثم خرج يسأل فأتى راهبا فسأله

نود و نه آدمی را پس بیرون آمد در حالی که می‌پرسید از مردم پس آمد راهبی را پس پرسید او را

فقال ألہ توبة قال لا فقتله وجعل يسأل فقال له رجل

پس گفت آیا هست مرا توبه گفت راهب نیست ترا توبه پس بکشت آن مرد راهب را و در پرسیدن شد پس گفت مردی او را برو

ائت قرية كذا وكذا فأدركه الموت فناء بصدره نحوها

به فلان قریه [illegible] پس دریافت او را علامت موت پس میل کرد آن مرد به سینه خود بجانب آن قریه

فاختصمت فيه ملائكة الرحمة وملائكة العذاب

پس نزاع کردند در شأن وی فرشتگان رحمت و فرشتگان عذاب

فأوحى الله تعالى إلى هذه أن تقربي وإلى هذه أن تباعدي

پس وحی فرستاد خدای تعالی [illegible] که نزدیک شو و [illegible] که دور شو

فقال قيسوا ما بينهما فوجد إلى هذه أقرب بشبر فغفر له

پس گفت خدا فرشتگان را اندازه کنید مسافت میان هر دو زمین [illegible] پس یافتند [illegible] نزدیکتر به یک بدست پس آمرزیده شد

متفق عليه وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله

متفق علیه و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم والذي نفسي بيده لو لم تذنبوا لذهب

صلی الله علیه وسلم سوگند بدان که جان من به دست قدرت اوست اگر گناه نکنید شما هر آینه ببرد

الله بكم ولجاء بقوم يذنبون فيستغفرون الله فيغفر لهم

خدای تعالی شما را و بیارد قومی را که گناه کنند پس استغفار کنند از خدا ایشان پس بیامرزد مر ایشان را

رواه مسلم

رواه مسلم

باب الاستغفار

این باب است در استغفار

عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

از انس رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال الله تعالی یا ابن آدم انك ما دعوتنی ورجوتنی

گفت خدا تعالی ای فرزند آدم بدرستیکه تو تا وقتیکه دعا کنی مرا و امید داری

غفرت لك علی ما كان فیك ولا ابالی یا ابن آدم لو بلغت

می آمرزم ترا بر هر چه که باشد در تو از گناهان و باک ندارم ای فرزند آدم اگر برسد

ذنوبك عنان السماء ثم استغفرتنی غفرت لك ولا

گناهان تو برابر آسمان بعد از آن آمرزش طلب کنی از من می آمرزم ترا و

ابالی یا ابن آدم انك لو لقیتنی بقراب الارض خطایا

باک ندارم ای فرزند آدم بدرستیکه تو اگر پیش آئی مرا به پری زمین از گناهان

ثم لقیتنی لا تشرك بی شیئا لاتیتك بقرابها مغفرة

بعد از آن پیش آئی تو در حالیکه شریک نگردانی با من چیزی را پیش می آیم ترا به پری آن از آمرزش

رواه الترمذی ورواه احمد والدارمی عن ابی ذر

روایت کرده ترمذی و روایت کرده احمد و دارمی از ابی ذر رض

وعن ابن عباس عن رسول الله صلی الله علیه وسلم

و از ابن عباس رض روایت است از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال قال الله تعالی من علم انی ذو قدرة علی مغفرة الذنوب

گفت فرمود خدا تعالی کسیکه دانست بدرستی من خداوند قدرتم بر آمرزیدن گناهان

غفرت له ولا ابالی ما لم یشرك بی شیئا رواه فی شرح السنة

می آمرزم مر آنکس را و باک ندارم مادام که شریک نگرداند بمن چیزی را

باب الاستغفار

این باب ست در استغفار

عن ابی هریرة رض قال قال رسول الله صلی الله علیه

مرویست از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وسلم قال رجل لم یعمل خیرا قط لاهله وفی روایة اسرف

وسلم گفت مردی که نکرده بود هیچ کار نیکو هرگز کسان خود را و در روایتی آمده ظلم کرد

رجل علی نفسه فلما حضره الموت اوصی بنیه اذا مات

مردی بر نفس خود پس هنگامی که حاضر شد او را موت وصیت کرد پسران خود را که چون بمیرد پس

فحرقوه ثم اذروا نصفه فی البر ونصفه فی البحر فوالله لئن

بسوزانید او را پس بپراگنید نیمه او را در دشت و نیمه او را در دریا پس بخدا سوگند اگر

قدر الله علیه لیعذبنه عذابا لا یعذبه احدا من العالمین

قادر شود خدا تعالی بر وی هر آئینه عذاب کند او را عذابی که نکند آن عذاب هیچ یکی از جهانیان را

فلما مات فعلوا ما امرهم فامر الله البحر فجمع ما فیه وامر البر

پس هنگامی که مرد آن مرد کردند آنچه امر کرده بود ایشان را پس امر کرد خدا دریا را پس جمع آورد آنچه در وی بود و امر کرد بیابان را

فجمع ما فیه ثم قال له لم فعلت هذا قال من خشیتك

پس جمع کرد آنچه در وی بود باز گفت او را چرا کردی این گفت از ترس تو

یا رب وانت اعلم فغفر له متفق علیه وعن

ای پروردگار من و تو دانا تری بحال من پس بیامرزید او را متفق علیه و روایت است

معاذ بن جبل رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

از معاذ بن جبل رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

ان شئتم انبأتکم ما اول ما یقول الله للمؤمنین

اگر خواهید خبر دهم شما را بآنچه اول چیزی که میگوید خدا تعالی مر مؤمنان را

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَمَا أَوَّلُ مَا يَقُولُونَ لَهُ قُلْنَا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ

روز رستخیز و خبر میدهیم چیزیکه نخستین میگویند مومنان خدای تعالی را گفتیم آری خبر کن ما را ای رسول خدا گفت

إِنَّ اللّٰهَ يَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ هَلْ أَحْبَبْتُمْ لِقَائِي فَيَقُولُونَ نَعَمْ

بدرستیکه خدای تعالی میگوید مر مومنان را آیا دوست داشتید شما لقای مرا یعنی مرگ را پس میگویند آری دوست داشتیم ای پروردگار ما

رَبَّنَا فَيَقُولُ لِمَ أَذْنَبْتُمْ فَيَقُولُونَ رَجَوْنَا عَفْوَكَ وَمَغْفِرَتَكَ

ای پروردگار پس میگوید حق تعالی چرا معصیت کردید پس میگویند امید داشتیم تجاوز را و مغفرت را

فَيَقُولُ قَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ مَغْفِرَتِي رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ

پس میگوید حق تعالی بتحقیق واجب شد مر شما را مغفرت من از راه لطف روایت کرد این حدیث را در شرح سنة

وَأَبُو نُعَيْمٍ فِي الْحِلْيَةِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

و ابو نعیم روایت کرد در حلیه و روایت است از انس رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي الرَّجُلُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَيَقُولُ

صلی الله علیه و سلم می آرد مردی مردی را در روز قیامت پس میگوید

يَا رَبِّ هٰذَا ظَلَمَنِي يَقُولُ فَخُذْ ظُلَامَتِي فَيُمَثِّلُ اللّٰهُ لَهُ فَوْقَ

ای پروردگار من این شخص ستم کرده است بر من میگوید پس بگیر حق مرا پس متخیل میسازد خدای تعالی مر او را بالا

رَأْسِهِ قُصُورًا فِيهِ مِنْ خَيْرِ الْآخِرَةِ ثُمَّ يُقَالُ لَهُ ارْفَعْ رَأْسَكَ

سر وی کوشکها که در وی است از خوبیهای آخرت پس گفته میشود مر او را که بردار سر خود را

فَيَرَى فِيهِ مَا لَمْ تَرَ عَيْنَاهُ فَيَقُولُ يَا رَبِّ لِمَنْ هٰذَا فَيَقُولُ اعْلَمْ

و می بیند در آنها چیزی که ندیده باشد چشم او پس میگوید ای پروردگار من این کراست پس میگوید حق تعالی

هٰذَا لِمَنْ عَفَا عَنْ أَخِيهِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ قَدْ عَفَوْتُ عَنْهُ

این مر کسی راست که عفو کرد از برادر خود پس میگوید ای پروردگار من بتحقیق عفو کردم از وی

رَوَاهُ الدَّيْلَمِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

روایت کرد دیلمی و روایت است از جابر رض گفت فرمود رسول الله صلی الله

عليه وسلم لا يدخل احدا منكم عمله الجنة ولا يجيره

عليه وسلم داخل نكند كسى را از شما و نه مر عمل او را به بهشت و نه باز دارد او را

من النار ولا انا الا برحمة الله رواه مسلم وعن ابن

از دوزخ مگر رحمت خداى تعالى روايت كرده مسلم و مرويست از ابن

عباس رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله كتب

عباس رضى الله عنه فرمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم بدرستيكه خداى تعالى نوشت

الحسنات والسيئات فمن هم بحسنة فلم يعملها

نيكيها را و بديها را پس كسيكه قصد كند نيكى را پس عمل نكند آنرا

كتبها الله له عنده حسنة كاملة فان هم بها فعملها كتبها

نويسد آنرا خداى تعالى مر او را نزد خود نيكى كامله پس اگر قصد كند نيكى را پس عمل كرد آنرا نويسد آنرا

الله له عنده عشر حسنات الى سبعمائة ضعف الى اضعاف

خداى تعالى براى او نزد خود ده نيكى تا هفتصد مثل تا مثلهاى

كثيرة ومن هم بسيئة فلم يعملها كتبها الله عنده حسنة

بسيار و كسيكه قصد كند بدى را پس نكرد آنرا نويسد آنرا خداى تعالى مر او را نزد خود نيكى

كاملة فان هو هم بها فعملها كتبها الله له سيئة واحدة

كامل پس اگر او قصد كرد بدى را پس كرد آنرا نويسد آنرا خداى تعالى مر او را يك بدى

متفق عليه وعن عامر الرام رض قال بينا نحن عنده

متفق عليه و روايت است از عامر الرام رض گفت در اثناى آنكه ما نزد وى بوديم

يعني عند النبي صلى الله عليه وسلم اذ اقبل رجل عليه

يعنى نزد پيغمبر خدا صلى الله عليه وسلم ناگاه آمد آنحضرت مردى كه بر وى

كساء وفي يده شيء قد التف عليه فقال يا رسول الله مررت

گليمى است و در دست وى چيزى است به تحقيق پيچيده است گليم را بدان پس گفت آنمرد يا رسول الله گذشتم

بِغَيْضَةِ شَجَرٍ فَسَمِعْتُ فِيهَا أَصْوَاتَ فِرَاخِ طَائِرٍ فَأَخَذْتُهُنَّ

به بیشهٔ درختان پس شنیدم در آن بیشه آوازهای چوچه‌های پرندگان پس گرفتم آن چوچه‌ها را پس نهادم آن چوچه‌ها

فَوَضَعْتُهُنَّ فِي كِسَائِي فَجَاءَتْ أُمُّهُنَّ فَاسْتَدَارَتْ

در گلیم خود پس آمد مادر این چوچه‌ها پس گردید و گرد گشت مادر ایشان

عَلَى رَأْسِي فَكَشَفْتُ لَهَا عَنْهُنَّ فَوَقَعَتْ عَلَيْهِنَّ

بر سر من پس کشادم و دور کردم برای مادر ایشان پرده از روی چوچه‌ها پس افتاد مادر ایشان بر ایشان

فَلَفَفْتُهُنَّ فِي كِسَائِي فَهُنَّ أُولَاءِ مَعِي فَقَالَ ضَعْهُنَّ

پس پیچیدم آن چوچه‌ها را در گلیم خود پس این چوچه‌ها اینها اند با من پس فرمود آنحضرت بنهید از چوچه‌ها را

فَوَضَعْتُهُنَّ وَأَبَتْ أُمُّهُنَّ إِلَّا لُزُومَهُنَّ فَقَالَ رَسُولُ

پس نهادم آنها را و امتناع آورد مادر ایشان مگر لازم بودن و چسپیدن ایشان را پس فرمود آنحضرت

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَعْجَبُونَ لِرُحْمِ أُمِّ الْأَفْرَاخِ

صلی الله علیه وسلم آیا شگفت دارید مهر کردن مادر چوچه‌ها

فِرَاخَهَا فَوَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَلّٰهُ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ أُمِّ

بچوچه‌ها را پس سوگند بآنکسی که فرستاده است مرا براستی هر آئینه خدا تعالی مهربان تر است به بندگان خود از مادر

الْأَفْرَاخِ بِفِرَاخِهَا ارْجِعْ بِهِنَّ حَتَّى تَضَعَهُنَّ مِنْ حَيْثُ

چوچه‌ها بچوچه‌ها باز گردان این چوچه‌ها را تا آنکه بنهی ایشان را از آنجا که

أَخَذْتَهُنَّ وَأُمُّهُنَّ مَعَهُنَّ فَرَجَعَ بِهِنَّ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

گرفته بودی ایشان را و مادر ایشان با ایشان بود پس باز گردانید آنحضرت ایشان را روایت کرد این حدیث را ابوداود

وَرَجُلَانِ مِنْ أُمَّتِي جَثَيَا بَيْنَ يَدَيْ رَبِّ الْعِزَّةِ فَقَالَ

و دو مرد از امت من بنشستند بر سر زانوها پیش روی پروردگار صاحب عزت پس میگوید

أَحَدُهُمَا يَا رَبِّ خُذْ لِي مَظْلِمَتِي مِنْ أَخِي فَقَالَ اللهُ تَعَالَى

یکی از آن دو مرد ای پروردگار من مواخذه کن برای من مظلمه مرا از برادر من پس میگوید خدای تعالی

كَيْفَ تَصْنَعُ بِأَخِيكَ وَلَمْ يَبْقَ مِنْ حَسَنَاتِهِ شَيْءٌ قَالَ

چه معامله میکنی با برادر خود و حال آنکه ... برادر خود ... باقی نماند از حسنات او چیزی میگوید بنده

يَا رَبِّ فَلْيَحْمِلْ مِنْ أَوْزَارِي إِنَّ ذَلِكَ الْيَوْمَ عَظِيمٌ يَحْتَاجُ

ای پروردگار من پس باید که بردارد از بارگناه من ... آن روز روز بزرگیست محتاج شوند

النَّاسُ أَنْ يُحْمَلَ عَنْهُمْ مِنْ أَوْزَارِهِمْ فَقَالَ اللهُ لِلطَّالِبِ

مردمان آنکه برداشته شود از ایشان ... از بارهای گناهان خود پس میگوید خدا تعالی مر طالب مظلوم را

ارْفَعْ بَصَرَكَ فَانْظُرْ فَرَفَعَ بَصَرَهُ فَقَالَ يَا رَبِّ أَرَى مَدَائِنَ

که بردار نظر خود و پس ببین ... پس بردارد نظر خود بالا پس میگوید ای رب من می بینم شهرها را

مِنْ ذَهَبٍ وَقُصُورًا مِنْ ذَهَبٍ مُكَلَّلَةً بِاللُّؤْلُؤِ لِأَيِّ

از زر و قصرها از زر مکلل و مزین با مروارید برای کدام

نَبِيٍّ هَذَا أَوْ لِأَيِّ صِدِّيقٍ هَذَا أَوْ لِأَيِّ شَهِيدٍ هَذَا

پیغمبری است این یا برای کدام صدیق است این قصر یا برای کدام شهید است میگوید خدا تعالی این

قَالَ هَذَا لِمَنْ أَعْطَى الثَّمَنَ قَالَ يَا رَبِّ وَمَنْ يَمْلِكُ ذَلِكَ

مر آن کسانی راست که بدهد ثمن آن را میگوید بنده ای پروردگار من کیست مالک میشود قیمت آن را

قَالَ أَنْتَ تَمْلِكُهُ قَالَ بِمَاذَا قَالَ بِعَفْوِكَ عَنْ أَخِيكَ قَالَ

میگوید حق تعالی تو مالک میشوی آن را میگوید بچه چیز میگوید حق تعالی بسبب عفو کردن تو از برادر مظلوم خود را میگوید بنده

يَا رَبِّ فَإِنِّي قَدْ عَفَوْتُ عَنْهُ قَالَ اللهُ فَخُذْ بِيَدِ أَخِيكَ

ای رب پس بتحقیق من تحقیق عفو کردم از او میگوید خدا تعالی پس بگیر دست برادر خود

فَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ اتَّقُوا اللهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ فَإِنَّ اللهَ

پس در آر او را در بهشت پس بترسید از خدا و اصلاح کنید در میان خود زیرا که خدا تعالی

يُصْلِحُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَوَاهُ الْخَرَائِطِي فِي

صلح میکند در میان مسلمانان روز قیامت روایت کرد خرائطی در

مَكَارِمِ الْاَخْلَاقِ وَعَنْ اَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ دَخَلَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ

مکارم اخلاق از جمع الجوامع و مرویست از انس رضی گفت انس درآمد آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلٰى شَابٍّ وَهُوَ فِي الْمَوْتِ فَقَالَ كَيْفَ تَجِدُكَ

علیه وسلم بر جوانی و حال آنکه وی در سکرات موت بود فرمود آنحضرت چگونه می یابی خود را

قَالَ اَرْجُو اللهَ يَا رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْكَ وَسَلَّمَ وَاِنِّيْ

گفت آنمرد امید میدارم از خدا ای پیغمبر خدا صلی الله علیک وسلم و بدرستی من

اَخَافُ ذُنُوْبِيْ فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

می ترسم از گناهان خود پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَا يَجْتَمِعَانِ فِيْ قَلْبِ عَبْدٍ فِيْ مِثْلِ هٰذَا الْمَوْطِنِ اِلَّا

جمع نمیشوند امید و خوف در دل بنده مانند این جای یعنی قریب مرگ مگر

اَعْطَاهُ اللهُ مَا يَرْجُوْ وَاٰمَنَهُ مِمَّا يَخَافُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ

میدهد او را خدا آنچه امید دارد و ایمن میدهد او را خدا از آنچه میترسد رواه ترمذی و ابن ماجه

بَابُ صِفَةِ الْجَنَّةِ وَاَهْلِهَا

باب در بیان صفت جنت و اهل آن

وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ

و بشارت بده آنانرا که ایمان آورده اند و کردند کارهای شایسته بدرستیکه مر ایشانراست بهشتهائی که میرود

مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ كُلَّمَا رُزِقُوْا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِّزْقًا

از زیر آنها جویها هرگاه روزی داده شوند از آن هر نوع میوه روزی ساخته

قَالُوْا هٰذَا الَّذِيْ رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوْا بِهٖ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ

گویند این آنست که روزی داده شده ایم پیش ازین و آورده شود بایشان آنچه روزی مانند یکدیگر و مر ایشانراست اند

فِيْهَا اَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَّهُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ وَسَارِعُوْا اِلٰى

در انجا زنان پاک کرده شده و ایشان در آن جاوید مانندگان اند و بشتابید بسوی

مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُ

آمرزشی از پروردگار خود و بہشتی کہ پہنای آن آسمانہاست و زمین

اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّآءِ وَالضَّرَّآءِ

آمادہ کردہ شدہ برای پرہیزگاران آنانکہ نفقہ میکنند در آسانی و سختی

وَالْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظَ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ

و فرو خورندگان خشم و عفو کنندگان از مردمان و خدا دوست دارد

الْمُحْسِنِيْنَ اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ

نیکوکاران را آنانکہ گرویدہ اند و کردند شایستہا بدرستی کہ ما ضائع نمیسازیم

اَجْرَ مَنْ اَحْسَنَ عَمَلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ

مزد آنکہ نیکو کند کار را آن گروہ مر ایشان راست بوستانہای اقامت میرود

مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ

از زیر آن جویہا پیرایہ بستہ شوند در آن بوستانہا از دستبرنجنہا ساختہ شدہ از زر

وَيَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِئِيْنَ

و بپوشند جامہای سبز رنگ از دیبای نازک و دیبای سطبر تکیہ زدگان باشند

فِيْهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا اِنَّ اللّٰهَ

در بہشت بر تختہا نیک پاداش است بہشت و نیکو است تکیہ گاہ بدرستی خدا

يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا

می آرد آنانرا کہ گرویدہ اند و کردند شایستہا در بوستانہا میرود از زیر آن

الْاَنْهٰرُ يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ

جویہا پیرایہ بستہ شوند در آن از دستبرنجنہا از زر و مروارید و جامہ ایشان باشد

فِيْهَا حَرِيْرٌ تَتَجَافٰى جُنُوْبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ

در آن حریر دور میشود پہلوہای ایشان از خوابگاہا میخوانند پروردگار را

خوفا وطمعا ومما رزقناهم ينفقون فلا تعلم نفس ما

از ترس و امید و از آنچه روزی دادیم ایشانرا نفقه میکنند پس نمیداند نفسی آنچه

اخفي لهم من قرة اعين جزاء بما كانوا يعملون جنات

پنهان شده مر ایشان را از روشنی چشمها پاداش بآنچه بودند که میکردند بوستانهای

عدن يدخلونها يحلون فيها من اساور من ذهب ولؤلؤا

اقامت در آیند در ان پیرایه بسته شوند دران از دستوانها از زر و مروارید

ولباسهم فيها حرير وقالوا الحمد لله الذي اذهب عنا الحزن

و پوشش ایشان دران دیباست و گویند ستایش مر خدا را که ببرد از ما اندوه

ان ربنا لغفور شكور الذي احلنا دار المقامة من فضله

بدرستی پروردگار ما هر آینه آمرزنده سپاس دارست آنکه فرود آورد ما را بسرای اقامت از فضل خویش

لا يمسنا فيها نصب ولا يمسنا فيها لغوب الاخلاء

نمیرسد ما را دران رنجی و نرسد ما را دران ماندگی دوستان

يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين يا عباد لا خوف

آنروز برخی از ایشان مر برخی را دشمن اند مگر پرهیزگاران ای بندگان من نیست ترس

عليكم اليوم ولا انتم تحزنون الذين امنوا باياتنا

بر شما امروز و نه شما اندوهگین شوند آنانکه گرویدند بآیتهای ما

وكانوا مسلمين ادخلوا الجنة انتم وازواجكم تحبرون

و بودند گردن نهادگان در آئید بهشت شما و زنان شما شاد گردانیده شوید

يطاف عليهم بصحاف من ذهب واكواب وفيها

گردانیده شود بر ایشان کاسها از زر و کوزها و دران ست

ما تشتهيه الانفس وتلذ الاعين وانتم فيها خالدون

آنچه آرزو برند آنرا نفسها و لذت یابند چشمان و شما دران جاوید باشید

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ○ لَكُمْ

و این بهشت است که میراث داده شده اید آنرا بانچه بوده اید میکردید مر شما راست

فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ○ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ

دران میوه های بسیار از ان میخورید بدرستی پرهیزگاران در جایی

أَمِينٍ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَ

ایمن اند در بوستانها و چشمها پوشند از حریر نازک

إِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ

و حریر سطبر روبروی نشسته گان همچنین و جفت سازیم ایشانرا بحوران گشاده چشم

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ

میخواهند دران هر میوه ایمنان نمی چشند دران مرگ را

إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَى وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ

مگر مرگ نخستین و نگاه دارد ایشانرا از عذاب دوزخ از پروردگار تو

ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ○ وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

این است رستگاری بزرگ و جزا داده نشوید مگر آنچه بودید میکردید

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ○ أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ فَوَاكِهُ

مگر بندگان خدا خالص شدگان آن گروه ایشانراست روزی معلوم میوه ها

وَهُمْ مُكْرَمُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ

و ایشان عزت داده شدگان در بوستانهای نعمت بر تختها روبروی یکدیگر

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ

گردانیده شود بر ایشان جام از شراب روان سفید لذت آشامندگان

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ○ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ

نه دران دردسر و نه ایشان از ان مست شوند و نزد ایشان کنیزکان

الطرف عين كأنهن بيض مكنون ۝ مثل الجنة التي

فرو پوشانند فراخ چشمها گویا ایشان سفید اند پوشیده صفت بهشت که

وعد المتقون فيها أنهار من ماء غير آسن وأنهار

وعده کرده شده اند پرهیزگاران در ان جویهاست از آب بی تغیر و جویها

من لبن لم يتغير طعمه وأنهار من خمر لذة

از شیر که متغیر نشده مزه آن و جویها از شراب لذت

للشاربين ۝ وأنهار من عسل مصفى ۝ ولهم فيها

برای نوشندگان و جویها از شهد صاف کرده شده و مر ایشان را در ان

من كل الثمرات ومغفرة من ربهم كمن هو خالد

از هر میوه هاست و آمرزش از پروردگار شان مانند آنکه او جاوید باشد

في النار وسقوا ماء حميما فقطع أمعاءهم ۝ إن المتقين

در آتش و آشامانیده شوند آب گرم پس پاره کند رودهای ایشان را بتحقیق پرهیزگاران

في جنات وعيون ۝ آخذين ما آتاهم ربهم إنهم كانوا

در بوستانها و چشمها فرا گیرندگان آنچه داده ایشان را پروردگار شان بدرستی ایشان بودند

قبل ذلك محسنين ۝ كانوا قليلا من الليل ما يهجعون

پیش از این نیکوکاران بودند اندکی از شب خواب میکردند

وبالأسحار هم يستغفرون ۝ وفي أموالهم حق

و بوقت سحرها ایشان آمرزش میخواستند و در مالهای ایشان بهره ایست

للسائل والمحروم ۝ وفي الأرض آيات للموقنين

برای خواهندگان و بی بهره را و در زمین نشانهاست برای یقین کنندگان

وفي أنفسكم أفلا تبصرون ۝ وفي السماء رزقكم وما توعدون

و در نفسهای شماست آیا پس نمی بینید و در آسمان روزی شماست و آنچه وعده کرده شده اید

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ۝

پس سوگند بپروردگار آسمانها و زمین بدرستی که او هر آینه حق است مانند آنچه بدرستی شما سخن میگوئید

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ

شتابید بسوی آمرزش از پروردگار خویش و بهشتی پهنای آن مانند پهنای آسمان

وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ

و زمین است آماده کرده شده مر آنانرا که گرویدند بخدا و فرستادهء او این افزونی

اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝ وَالسَّابِقُونَ

خدا است میدهد آنرا هر کرا میخواهد و خدا خداوند افزونی بزرگ است و پیش گیرندگان

السَّابِقُونَ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ثُلَّةٌ مِّنَ

آن گروه نزدیک شدگانند در بوستانهای نعمت گروهی از

الْأَوَّلِينَ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ مُّتَّكِئِينَ

پیشینیان و اندکی از پسینیان بر تختها بافته بزر و سلک بدر و یاقوت تکیه زدگان

عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ

بر آن تختها برابر یکدیگر میگردند بر ایشان برای خدمت کردگان پسران همیشه

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا

کوزه ها و ابریقها و جامها از شرابی که روان است درد سر نگیرند از آن شراب

وَلَا يُنزِفُونَ وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا

و نه بیعقل شوند از آن و دیگر بر ایشان میگردند میوه از آنچه اختیار کنند و گوشت مرغان از آنچه

يَشْتَهُونَ ۝ وَحُورٌ عِينٌ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ جَزَاءً

آرزو کنند و حوران گشاده چشمان مانند مروارید پوشیده پاداش

بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا إِلَّا قِيلًا

بآنچه بودند که میکردند نشنوند در آن سخن بیهوده و نه بزه آمیز لیکن سخن

سلٰما سلٰما ۰ واصحٰب الیمین ما اصحٰب الیمین ۰

سلام سلام و یاران دست راست چه اند یاران دست راست

فی سدر مخضود ۰ وطلح منضود ۰ وظل ممدود ۰ وماء

در درخت کنار بیخار و درخت موز بود میوه های آن بر هم چیده سایه کشیده و آب

مسکوب ۰ وفاکهة کثیرة ۰ لا مقطوعة ولا ممنوعة ۰

ریزان و میوه بسیار نه بریده نه باز داشته شده

وفرش مرفوعة ۰ انا انشانٰهن انشاء ۰ فجعلنٰهن

و فرشها بر افراشته شده بدرستی ما پیدا نمودیم آنها را پیدا کردن پس گردانیدیم ایشان را

ابکارا ۰ عربا اترابا ۰ لاصحٰب الیمین ۰ ثلة من الاولین ۰

بکرها دوست داران همزادان مر یاران دست راست را گروهی از پیشینیان

سلسله جزء ۲۹ سبع ۱۵

وثلة من الاٰخرین ۰ ان الابرار یشربون من کاس کان

و گروهی از پسینیان بدرستی نیکوکاران بیاشامند از جام باشد

مزاجها کافورا ۰ عینا یشرب بها عباد الله یفجرونها

آمیختگی آن کافور چشمه می آشامند از آن بندگان خدای میرانند آن را هر جا که خواهند

تفجیرا ۰ یوفون بالنذر ویخافون یوما کان شره

راندنی آسان وفا مینمایند بنذر و می ترسند از روزی که هست بدی او

مستطیرا ۰ ویطعمون الطعام علٰی حبه مسکینا ویتیما

آشکارا می دهند خوردنی بر دوستی او درویش را و بی پدر را

واسیرا ۰ انما نطعمکم لوجه الله لا نرید منکم جزاء

و بندی را میگویند جز این نیست که میخورانیم شما را برای خوشنودی خدا نمیخواهیم از شما پاداش

ولا شکورا ۰ انا نخاف من ربنا یوما عبوسا قمطریرا ۰

و نه سپاس بدرستی ما میترسیم از پروردگار خویش از روزی ترش سخت

فَوَقٰهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقّٰهُمْ نَضْرَةً وَّسُرُوْرًا

پس نگهدارد ایشان را خدای از بدی آن روز و پیش آرد ایشان را تازگی و شادی

وَجَزٰهُمْ بِمَا صَبَرُوْا جَنَّةً وَّحَرِيْرًا مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى

و داد پاداش ایشان را آنچه صبر کردند بوستان و ابریشم تکیه زدگان در آن بر

الْاَرَآئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيْهَا شَمْسًا وَّلَا زَمْهَرِيْرًا وَدَانِيَةً

تختها نه بینند در آن آفتاب و نه سرما و نزدیک باشد

عَلَيْهِمْ ظِلٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوْفُهَا تَذْلِيْلًا وَيُطَافُ

بر ایشان سایهای آن و رام کرده شده میوهای آن را رام کردنی و گردانیده شود

عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَّاَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيْرَا

بر ایشان جامهای نقره و کوزها باشند آبگینها

قَوَارِيْرَا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوْهَا تَقْدِيْرًا وَيُسْقَوْنَ فِيْهَا

آبگینها از نقره اندازه کردند آن را اندازه کردنی و آشامیده شوند در آن

كَاْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيْلًا عَيْنًا فِيْهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيْلًا

جامی که باشد آمیزش آن زنجبیل چشمه در آن نام نهاده شده سلسبیل

وَيَطُوْفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُوْنَ اِذَا رَاَيْتَهُمْ

و گردانند بر ایشان پسران جاوید مانده چون بینی ایشان را

حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُوْرًا وَاِذَا رَاَيْتَ ثَمَّ رَاَيْتَ

پنداری ایشان را مروارید پراگنده و چون بینی آنجا بینی

نَعِيْمًا وَّمُلْكًا كَبِيْرًا عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ

نعمت و ملک بزرگ بر بالای ایشان جامهای دیبا [illegible] سبز

وَّاِسْتَبْرَقٌ وَّحُلُّوْا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقٰهُمْ رَبُّهُمْ

و دیبای ستبر و پیرایه کرده شوند دستوانها از نقره و بیاشاماند پروردگار ایشان

شَرَاباً طَهُوْرًا إِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَّكَانَ سَعْيُكُمْ

آشامیدنی پاک کہ بیشک این هست مر شمارا پاداش و هست سعی شما

مَّشْكُوْرًا وَلَكُمْ فِيْهَا مَا تَشْتَهِيْ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيْهَا

پسندیده و مر شمارا هست درآن آنچه که میخواهد جانهای شما و مر شمارا است درآن

مَا تَدَّعُوْنَ نُزُلًا مِّنْ غَفُوْرٍ رَّحِيْمٍ عَنْ

آنچه خواهید به پیشکش از آمرزنده بخشاینده از

أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم

قَالَ اللهُ تَعَالٰى أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصّٰلِحِيْنَ مَا لَا عَيْنٌ

گفت خدا تعالی آماده کرده ام مر بندگان صالح خود را چیزے که هیچ چشم ذات آنرا

رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلٰى قَلْبِ بَشَرٍ وَاقْرَءُوْا

ندیده و نه هیچ گوش صفات آنرا شنیده و نه گذشته ماهیت آن بر دل آدمی پس بخوانید

إِنْ شِئْتُمْ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ

بجهت تصدیق این اگر خواهید پس نمیداند هیچ نفسی چیزی را که پنهان کرده شد از آنچه سبب خنکی و آرام ست

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ

روایت کرد بخاری و مسلم و هم از ابی هریره رض مرویست گفت آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا

علیه وسلم جای یک تازیانه در بهشت بهتر ست از دنیا

وَمَا فِيْهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ

و هر چه در دنیاست روایت کرد بخاری و مسلم آنرا و از انس رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدْوَةٌ فِيْ سَبِيْلِ اللهِ أَوْ رَوْحَةٌ

صلے الله علیه وسلم یکبار رفتن در راه خدا یا رفتن در شبانگاه

خَيْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ اَنَّ امْرَأَةً مِّنْ نِّسَاءِ اَهْلِ الْجَنَّةِ

بهتر است از دنیا و چیزیکه در دنیاست و اگر باشد که زنی از زنان بهشتیان

اِطَّلَعَتْ اِلَى الْاَرْضِ لَاَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَأَتْ

ظاهر شود و فرود آید بسوی زمین هر آئینه روشن کند آنچه در میان بهشت و زمین است و هر آئینه پر کند آن را

مَا بَيْنَهُمَا رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا

هر چیز را که میان بهشت و زمین است بخوشبوی و هر آئینه دامنیکه آن زن بر سر دارد بهتر است از دنیا

وَمَا فِيهَا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ

و آنچه در دنیاست روایت کرده بخاری و از عبادة بن صامت رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجَنَّةِ مِائَةُ

روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در بهشت صد

دَرَجَةٍ مَّا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ

پایه است مسافت میان هر دو پایه آن مقدار است که میان آسمان و زمین است

وَالْفِرْدَوْسُ اَعْلَاهَا دَرَجَةً مِّنْهَا تُفَجَّرُ اَنْهَارُ الْجَنَّةِ الْاَرْبَعَةُ

و فردوس که اعلی ترین از بهشتها است بلند ترین پایها است از روی درجه و از وی جاری میشوند جویهای بهشت که چهار اند

وَمِنْ فَوْقِهَا يَكُونُ الْعَرْشُ فَاِذَا سَاَلْتُمُ اللّٰهَ فَاسْئَلُوا

و از بالای او عرش است پس چون سوال کنید از خدا بهشت را بخواهید

الْفِرْدَوْسَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رض

فردوس را روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی هریره رض روایت است

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ فِي الْجَنَّةِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه در بهشت

شَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا وَلَقَابُ

درختی است که سیر میکند سوار در سایه او صد سال و نمیتواند قطع کند مسافت آن را و هر آئینه جای یک مقدار

قَوْسِ أَحَدِكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ

طول کمان یکی از شما در بهشت بهتر است از چیزی که طلوع کرده است بر آن آفتاب

أَوْ تَغْرُبُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رض

یا غروب میکند متفق علیه است و از اسماء بنت ابی بکر رض مرویست

قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذُكِرَ لَهُ

گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم و حال آنکه ذکر کرده شد مر آنحضرت را

سِدْرَةُ الْمُنْتَهٰى قَالَ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّ الْفَنَنِ مِنْهَا مِائَةَ

سدرة المنتهی . گفت آنحضرت میرود سوار در زیر شاخهاے وے صد

سَنَةٍ أَوْ يَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا مِائَةُ رَاكِبٍ شَكَّ الرَّاوِي فِيهَا

سال یا پناه میگیرد بسایهٔ او صد سوار شک کرده است راوی در سدرة المنتهی

فَرَاشُ الذَّهَبِ كَأَنَّ ثَمَرَهَا الْقِلَالُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

ملخهای طلا است گویا میوه او مثل سبوهاے کلان است رواه ترمذی و روایت است از

عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ رض قَالَ ذُكِرَ لَنَا أَنَّ الْحَجَرَ يُلْقٰى مِنْ شَفَةِ

عتبه بن غزوان گفت ذکر کرده شد مارا حضرت که سنگ انداخته میشود از کنار

جَهَنَّمَ فَيَهْوِي فِيهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا لَا يُدْرِكُ لَهَا قَعْرًا

دوزخ پس فرو میرود افتد آن سنگ در دوزخ تا هفتاد سال در نمی‌یابد آن سنگ مر تک دوزخ را

وَاللّٰهِ لَتُمْلَأَنَّ وَلَقَدْ ذُكِرَ لَنَا أَنَّ مَا بَيْنَ مِصْرَاعَيْنِ

بخدا سوگند هر آئینه پر کرده میشود دوزخ و با وجود این فراخی او و تحقیق ذکر کرده شد مارا که میان دو تخته از

مِنْ مَصَارِيعِ الْجَنَّةِ مَسِيرَةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَلَيَأْتِيَنَّ

تختهاے در بهشت مسافت چهل سال است و هر آئینه بیاید

عَلَيْهَا يَوْمٌ وَهُوَ كَظِيظٌ مِنَ الزِّحَامِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

بر بهشت روزے و حال آنکه وی پر است از انبوه مردم رواه مسلم و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
ابی ہریرہ کہ روایت ہست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
مَا فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةٌ إِلَّا وَسَاقُهَا مِنْ ذَهَبٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ
نیست در بہشت ہیچ درختے مگر آنکہ تنہ وے از طلا است روایت کرد این حدیث را ترمذی
وَعَنْهُ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و ہم از ابو ہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ مِائَةُ
ہر آئینہ در بہشت صد پایہ است مسافت میان ہر دو پایہ مسافت صد
عَامٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رض قَالَ قَالَ
سال است روایت کرد این حدیث را ترمذی و از ابی سعید رض مرویست گفت فرمود
رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ہر آئینہ در بہشت صد پایہ است
لَوْ أَنَّ الْعَالَمِينَ اجْتَمَعُوا فِي إِحْدَاهُنَّ لَوَسِعَتْهُمْ
اگر تمام عالمیان جمع شوند در یکی ازان درجات ہر آئینہ گنجائش دہد ہمہ را
رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
روایت کرد این حدیث را ترمذی و ہم از ابو سعید رض آمدہ است از آنحضرت صلی اللہ علیہ
وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ قَالَ ارْتِفَاعُهَا
وسلم در تفسیر قول حق تعالی کہ و فرش ہا مرفوعہ است گفت مسافت بلندی آنہا
لَكَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ مَسِيرَةُ خَمْسِمِائَةِ سَنَةٍ
ہر آئینہ چون مسافت میان آسمان و زمین است پانصد سالہ راہ
رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ
روایت کرد ترمذی و از ابی ہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم سيحان وجيحان والفرات والنيل
صلی الله علیه وسلم کہ سیحان وجیحان وفرات ونیل

كل من أنهار الجنة رواه مسلم وعن أنس رض
واین چهار جوی از جویهاے بهشت ست رواه مسلم وروایت ست از انس رض

قال سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم ما الكوثر
گفت پرسیده شد آنحضرت صلی الله علیه وسلم چیست کوثر

قال ذاك نهر أعطانيه الله يعني في الجنة أشد بياضا
فرمود کوثر نهریست که خدای تعالی داده است مرا آنجوی را در بهشت سخت تر ست آب در سفیدی

من اللبن وأحلى من العسل فيه طير أعناقها كأعناق
از شیر و شیرین تر ست از شهد در ان جوی پرندگانند گردنهای ایشان مانند گردنهاے

الجزر قال عمر رض إن هذه لناعمة قال رسول الله صلى الله
شتران گفت عمر رض بدرستیکه این پرندگان در ان حوض متنعم و فربه و خوشحال باشند فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم أكلتها أنعم منها رواه الترمذي وعن
علیه وسلم خورندگان آن پرندگان متنعم و فربه از ان پرندگان اند رواه ترمذی و از

حكيم بن معاوية رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
حکیم بن معاویه رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إن في الجنة بحر الماء وبحر العسل وبحر اللبن وبحر الخمر
بدرستیکه در بهشت دریای آب و دریاے شهد و دریاے شیر و دریای خمر ست

ثم تشقق الأنهار بعد رواه الترمذي ورواه الدارمي
پس تر میشگافد و بیرون آید از ان دریاها جویها بعد از در آمدن مسلمان در بهشت رواه ترمذی و روایت کرد دارمی

عن معاوية وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله
از معاویه و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ اِنَّ اَوَّلَ زُمْرَۃٍ یَّدْخُلُوْنَ الْجَنَّۃَ

صلی اللہ علیہ وسلم بدرستیکہ نخستین گروہی کہ در آیند بہشت را

عَلٰی صُوْرَۃِ الْقَمَرِ لَیْلَۃَ الْبَدْرِ ثُمَّ الَّذِیْنَ یَلُوْنَھُمْ کَاَشَدِّ

بر صورت ماہ تمام اندر شب چہاردہم باشند پس آنکہ نزدیک اند ایشان را مانند سخت تر

کَوْکَبٍ دُرِّیٍّ فِی السَّمَآءِ اِضَاءَۃً قُلُوْبُھُمْ عَلٰی قَلْبِ

ستارہ نورانی اند در آسمان از روی روشنی دلہا ہمہ ایشان بر دل

رَجُلٍ وَّاحِدٍ لَا اخْتِلَافَ بَیْنَھُمْ وَلَا تَبَاغُضَ لِکُلِّ

یک مرد ست نیست اختلاف میان ایشان و نیست دشمنی مر یکدیگر را مر ہر

امْرِئٍ مِّنْھُمْ زَوْجَتَانِ مِنَ الْحُوْرِ الْعِیْنِ یُرٰی مُخُّ

مردی را از ایشان دو زن است از حوران فراخ چشم دیدہ می شود مغز استخوان

سُوْقِھِنَّ مِنْ وَّرَآءِ الْعَظْمِ وَاللَّحْمِ مِنَ الْحُسْنِ یُسَبِّحُوْنَ

ساقہای ایشان از پس استخوان و گوشت از نہایت حسن پاکی می گویند

اللّٰہَ بُکْرَۃً وَّعَشِیًّا لَا یَسْقَمُوْنَ وَلَا یَبُوْلُوْنَ وَلَا یَتَغَوَّطُوْنَ

خدا را صبح و شام بیمار نمی شوند اہل بہشت و بول نمی کنند و پاخانہ نمی روند

وَلَا یَتْفُلُوْنَ وَلَا یَمْتَخِطُوْنَ اٰنِیَتُھُمُ الذَّھَبُ وَالْفِضَّۃُ

و آب دہن نمی اندازند و آب از بینی نمی اندازند آوندہای ایشان از طلا و نقرہ است

وَاَمْشَاطُھُمُ الذَّھَبُ وَوَقُوْدُ مَجَامِرِھِمُ الْاَلُوَّۃُ وَرَشْحُھُمُ

و شانہ ہای ایشان از طلا ست و ہیزم انگیٹھی ایشان عود ہندی ست و عرق ایشان

الْمِسْکُ عَلٰی خُلُقِ رَجُلٍ وَّاحِدٍ عَلٰی صُوْرَۃِ اَبِیْھِمْ

مشک ست یعنی خوشبوی مانند مشک ہمہ بر خلق و سیرت یک مرد ست بصورت و شکل پدر ایشان

اٰدَمَ سِتُّوْنَ ذِرَاعًا فِی السَّمَآءِ مُتَّفَقٌ عَلَیْہِ وَعَنْ

آدم ست شصت گز دراز مانند بسوی آسمان یعنی در طول قامت متفق علیہ و از

جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَهْلَ

جابر رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه

الْجَنَّةِ يَأْكُلُوْنَ فِيْهَا وَيَشْرَبُوْنَ وَلَا يَتْفُلُوْنَ وَلَا يَبُوْلُوْنَ

بهشتیان میخورند در بهشت و می نوشند و آب دهن نمی افگنند و بول نمیکنند

وَلَا يَتَغَوَّطُوْنَ وَلَا يَمْتَخِطُوْنَ قَالُوْا فَمَا بَالُ الطَّعَامِ قَالَ جُشَاءٌ

و پاخانه نمیروند و آب از بینی نمی اندازند گفتند صحابه پس حال فضلهٔ طعام چیست فرمود آنحضرت آروغ شده

وَرَشْحٌ كَرَشْحِ الْمِسْكِ يُلْهَمُوْنَ التَّسْبِيْحَ وَالتَّحْمِيْدَ كَمَا

و عرق مثل عرق مشک الهام کرده میشوند بهشتیان را تسبیح و تحمید چنانکه

تُلْهَمُوْنَ النَّفَسَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض

بیرون آورده میشود از شما نفس که بی تکلف می آید روایت کرد این حدیث را مسلم و از ابی هریره رض مرویست

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ يَّدْخُلُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه در آید

الْجَنَّةَ يَنْعَمُ وَلَا يَبْأَسُ وَلَا يَبْلٰى ثِيَابُهٗ وَلَا يَفْنٰى شَبَابُهٗ

بهشت را متنعم و آسایش یابد و مشوش نگردد و کهنه نشود جامهای او و فانی نگردد جوانی او

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِيْ سَعِيْدٍ وَأَبِيْ هُرَيْرَةَ رض

رواه مسلم و از ابی سعید رض و ابی هریره رض مرویست

قَالَا قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَادِيْ مُنَادٍ

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم آواز میدهد آواز دهنده بهشتیان را میگوید

إِنَّ لَكُمْ أَنْ تَصِحُّوْا فَلَا تَسْقَمُوْا أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَحْيَوْا فَلَا تَمُوْتُوْا

بدرستیکه مر شما راست تندرستی باشید پس بیمار نشوید همیشه و مر شما راست زنده باشید پس نمیرید

أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَشِبُّوْا فَلَا تَهْرَمُوْا أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَنْعَمُوْا

همیشه و بدرستیکه مر شما راست که جوان باشید و پیر نشوید همیشه و مر شما راست که راحت بینید

فلا تبأسوا أبدا رواه مسلم وعن أبي هريرة رضـ قال

پس محنت و مشقت نه بینید همیشه روایت کرد مسلم و از ابی هریره رضـ مرویست گفت ابو هریره

قلت يا رسول الله مم خلق الخلق قال من الماء قلنا الجنة

پرسیدم از آنحضرت از چه چیز پیدا کرده شد خلق فرمود آنحضرت پیدا کرده شده اند از آب پرسیدیم که بهشت

ما بناؤها قال لبنة من ذهب ولبنة من فضة وملاطها

بنای آن چیست فرمود بنای بهشت خشتی از طلا و خشتی از نقره و گل آن

المسك الأذفر وحصباؤها اللؤلؤ والياقوت وتربتها

مشک تیز بوی است و سنگریزه‌ها او مروارید و یاقوت و خاک او

الزعفران من يدخلها ينعم ولا يبأس ويخلد ولا يموت

مثل زعفران زرد و خوشبوی است هر که در آید بهشت را متنعم میگردد و محنت نبیند و همیشه میماند و هرگز نمی میرد

ولا يبلى ثيابهم ولا يفنى شبابهم رواه أحمد والترمذي

و کهنه نمیگردد جامهای بهشتیان و فانی نمیگردد جوانی ایشان روایت کرد احمد و ترمذی

والدارمي وعن أبي سعيد رضـ قال قال رسول الله

و دارمی و از ابو سعید رضـ مرویست گفت فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم إن أول زمرة يدخلون الجنة

صلی الله علیه و سلم بدرستیکه نخستین گروهی که میدر آیند بهشت را

يوم القيامة ضوء وجوههم على مثل ضوء القمر ليلة

روز قیامت روشنی رویهای ایشان واقع شده است برمانند روشنی ماه در شب

البدر والزمرة الثانية على مثل أحسن كوكب دري في السماء

چهاردهم و گروه دوم برمانند بهترین ستاره درخشنده در آسمان

لكل رجل منهم زوجتان على كل زوجة سبعون حلة

مر هر مرد را از ایشان دو زن است بر هر زن هفتاد حله است باینها صفت که

يُرَى مُخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَائِهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

دیده میشود مغز استخوان ساق وی از پس ساق نشان روایة ترمذی سے وازْ

أَبِي سَعِيدٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابو سعید رضا مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَهُ ثَمَانُونَ أَلْفَ خَادِمٍ وَاثْنَتَانِ

فروتر بہشتیان در مرتبہ کسیکہ مراورا ہشتاد ہزار خدمتگار ست و ہفتاد و دو

وَسَبْعُونَ زَوْجَةً وَتُنْصَبُ لَهُ قُبَّةٌ مِنْ لُؤْلُؤٍ وَزَبَرْجَدٍ

زن ست و بر پا کرده میشود برائے آنکس خیمہ از مروارید و زبرجد

وَيَاقُوتٍ كَمَا بَيْنَ الْجَابِيَةِ إِلَى صَنْعَاءَ وَبِهٰذَا الْإِسْنَادِ

و یاقوت مسافت آن قبہ چنانکہ میان جابیہ کہ شہریست در شام تا صنعاء کہ موضعیست در یمن بہمین اسناد مذکور روایت شده است

قَالَ مَنْ مَاتَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنْ صَغِيرٍ أَوْ كَبِيرٍ يُرَدُّونَ

گفت آنحضرت آنکسانیکہ مردند از اہل بہشت خورد و کلان گردانیده میشوند

بَنِي ثَلَاثِينَ فِي الْجَنَّةِ لَا يَزِيدُونَ عَلَيْهَا أَبَدًا وَكَذٰلِكَ

بسی سالہ در بہشت زیاده نمیشوند بر سی سال ہمیشہ و ہمچنین

أَهْلُ النَّارِ وَبِهٰذَا الْإِسْنَادِ قَالَ إِنَّ عَلَيْهِمُ التِّيجَانَ أَدْنَى

دوزخیان سی سالہ میباشند و بہمین اسناد گفت بدرستی بر سر بہشتیان تاجہا باشند فروترین

لُؤْلُؤَةٍ مِنْهَا لَتُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَبِهٰذَا الْإِسْنَادِ

مروارید آن تاجہا در نفاست روشن میگرداند چیزیرا کہ میان مشرق و مغرب ہست و بہمین اسناد

قَالَ الْمُؤْمِنُ إِذَا اشْتَهَى الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ حَمْلُهُ وَوَضْعُهُ

فرمود مسلمان چون آرزو کند فرزند را در بہشت میباشد بار شکم وی و زائیده شدن وی

وَسِنُّهُ فِي سَاعَةٍ كَمَا يَشْتَهِي وَقَالَ إِسْحٰقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ

و عمر وی در یک ساعت چنانکہ میخواہد و گفت اسحٰق بن ابراہیم

فِي هٰذَا الْحَدِيثِ إِذَا اشْتَهَى الْمُؤْمِنُ فِي الْجَنَّةِ الْوَلَدَ كَانَ

در این حدیث چون میخواهد مسلمان در بهشت فرزند را پیدا گردد

فِي سَاعَةٍ وَلٰكِنْ لَا يَشْتَهِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَرَوَى ابْنُ مَاجَةَ

در یک ساعت ولیکن نمیخواهد رواه ترمذی. و روایت کرد ابن ماجه

الرَّابِعَةَ وَالدَّارِمِيُّ الْأَخِيرَةَ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رض

روایت چهارم را و روایت کرد دارمی روایت اخیر را و از ابو سعید رض

عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ فِي الْجَنَّةِ

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم روایت است که گفت هر آینه مرد در بهشت

لَيَتَّكِئُ فِي الْجَنَّةِ سَبْعِينَ مَسْنَدًا قَبْلَ أَنْ يَتَحَوَّلَ ثُمَّ تَأْتِيهِ

هر آینه تکیه میکند در بهشت بر هفتاد تکیه پیش از آنکه برگردد از یک پهلو به پهلوی دیگر پس می آید آنمرد

امْرَأَةٌ فَتَضْرِبُ عَلَى مَنْكِبِهِ فَيَنْظُرُ وَجْهَهُ فِي خَدِّهَا أَصْفَى

را زنی پس میزند آنزن بر دوش آنمرد پس می بیند آنمرد روی خود را در رخساره آنزن در حالیکه رخساره آنزن روشن تر است

مِنَ الْمِرْآةِ وَإِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ عَلَيْهَا تُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ

از آئینه است و هر آینه کمتر مروارید که بر آن زن است روشن میکند میان مشرق

وَالْمَغْرِبِ فَتُسَلِّمُ عَلَيْهِ فَيَرُدُّ السَّلَامَ وَيَسْأَلُهَا مَنْ أَنْتِ

و مغرب را پس سلام میکند آنزن بر آن مرد پس جواب میگوید آنمرد سلام او را و می پرسد آنمرد از آن زن کیستی تو

فَتَقُولُ أَنَا مِنَ الْمَزِيدِ وَإِنَّهُ لَيَكُونُ عَلَيْهَا سَبْعُونَ ثَوْبًا

پس میگوید آنزن من از جمله زیاده ام که وعده کرده است حق تعالی و هر آینه بر آن زن هفتاد جامه

فَيَنْفُذُهَا بَصَرُهُ حَتَّى يَرَى مُخَّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ ذٰلِكَ

پس پیش میرود بینائی آنمرد تا آنکه می بیند آنمرد مغز استخوان ساق آن زن از پس آن لباس

وَإِنَّ عَلَيْهَا مِنَ التِّيجَانِ إِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ مِنْهَا لَتُضِيءُ

و هر آینه بر آن تاجها باشد که فرد تر مروارید از آن تاجها روشن میکرداند

مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنْ أَنَسٍ رض

میان مشرق ومغرب را روا ه احمد واز انس رضہ مرویست

قَالَ يُعْطَى الْمُؤْمِنُ مِنْ قُوَّةِ كَذَا وَكَذَا مِنَ الْجِمَاعِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللهِ

گفت داده شود مسلمان در بہشت قوت چندین وچندین از جہت جماع گفته شد یا رسول الله

أَوَ يُطِيقُ ذٰلِكَ قَالَ يُعْطَى قُوَّةَ مِائَةٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

صلی الله علیه وسلم آیا طاقت دارد مرد جماع چندین زنان را فرمود داده میشود طاقت صد مرد رواه ترمذی

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

واز سعد بن ابی وقاص رضہ مرویست از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَوْ أَنَّ مَا يُقِلُّ ظُفُرٌ مِمَّا فِي الْجَنَّةِ بَدَا لَتَزَخْرَفَتْ

وسلم مرویست که فرمود اگر آنکه چیزیکه بر میدارد آنرا ناخن از آن چیزیکه در بهشت هست از اسباب زینت ظاهر شود هر آینه زینت یابد

لَهُ مَا بَيْنَ خَوَافِقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَوْ أَنَّ رَجُلًا

از جهت آنچیز چیزیکه میان اطراف آسمان وزمین هست واگر آنکه مردے

مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اطَّلَعَ فَبَدَا أَسَاوِرُهُ لَطَمَسَ ضَوْؤُهُ ضَوْءَ

از بهشتیان سر آید پس ظاهر گردد بازوهای وی هست هر آینه محو وناپیدا کند روشنی او روشنی

الشَّمْسِ كَمَا تَطْمِسُ الشَّمْسُ ضَوْءَ النُّجُومِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

آفتاب را چنانکه محو کند آفتاب روشنی ستارگان را رواه ترمذی

وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

واز جابر رضہ مرویست گفت پرسید مردے از آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيَنَامُ أَهْلُ الْجَنَّةِ قَالَ النَّوْمُ أَخُو الْمَوْتِ

علیه وسلم آیا خواب میکنند بهشتیان گفت آنحضرت خواب برادر موت هست

وَلَا يَمُوتُ أَهْلُ الْجَنَّةِ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

ونمی میرند اهل بهشت رواه بیهقی در شعب ایمان

وعن علي رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

و از علی رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم إن في الجنة لمجتمعا للحور العين يرفعن بأصوات

وسلم بدرستیکه در بهشت اجتماعی ست مر حور عین را بلند میکنند آوازها را

لم تسمع الخلائق مثلها يقلن نحن الخالدات فلا نبيد

نشنیده اند خلائق مانند آن آوازها میگویند این کلمات را ما همیشه زندگانیم پس هلاک نمیشویم و ما نعمت دهیم

ونحن الناعمات فلا نبأس ونحن الراضيات فلا نسخط

داشته کنندگانیم پس محتاج نمیشویم بدحالی و احتیاج را و ما خوشنود شوندگانیم پس خشمگین نمیشویم

طوبى لمن كان لنا وكنا له رواه الترمذي وعن

خوشحالی باد مر کسیکه هست برای ما و هستیم ما برای او روایت کرد ترمذی و از

أبي سعيد الخدري أن رسول الله صلى الله عليه وسلم

ابو سعید خدری رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال إن أهل الجنة يتراءون أهل الغرف من فوقهم

فرمود بدرستیکه بهشتیان میبینند اهل غرف را از بالای خود

كما تراءون الكوكب الدري الغابر في الأفق من المشرق

چنانکه میبینید شما ستاره درخشان را که رفته است باقی در کناره از مشرق

أو المغرب لتفاضل ما بينهم قالوا يا رسول الله صلى الله

یا مغرب بسبب واسطه ارتفاع درجات که میان بهشتیان هست گفتند یا رسول الله صلی الله

عليه وسلم تلك منازل الأنبياء لا يبلغها غيرهم

علیه وسلم این قصرها منزلهای پیغمبران اند که نرسد بآن منازل غیر پیغمبران

قال بلى والذي نفسي بيده رجال آمنوا بالله وصدقوا

فرمود بلی سوگند بآنکه نفس من بدست قدرت اوست مردانی که ایمان آوردند بخدا و راست گوی داشتند

المرسلین متفق علیه وعن ابی هریرة رض قال قال

پیغمبران را متفق علیه واز ابوهریره رض مرویست گفت فرمود

رسول الله صلی الله علیه وسلم یدخل الجنة اقوام

آنحضرت صلی الله علیه وسلم میدرآیند بهشت را گروهها

افئدتهم مثل افئدة الطیر رواه مسلم وعن

که دلهای ایشان مانند دلهاے پرندگان است رواه مسلم واز

ابی سعید رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

ابی سعید رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

ان الله یقول لاهل الجنة یا اهل الجنة فیقولون لبیک

بدرستیکه خدا تعالی میگوید مر بهشتیان را و ندا میکند ایشان را ای اهل بهشت پس میگویند بهشتیان

ربنا وسعدیک والخیر کله فی یدیک فیقول هل رضیتم

پروردگارا ایستاده ایم برای خدمت تو ایستادنی و یاری دهیم همه بهتری در دستهای تو است پس میگوید خدا آیا راضی شدید

فیقولون ما لنا لا نرضی یا رب وقد اعطیتنا ما لم تعط

پس میگویند چه شده مارا که راضی نشویم ای پروردگار و بتحقیق دادی تو مارا چیزے که نداده

احدا من خلقک فیقول الا اعطیکم افضل من ذلک

هیچ یکی را از خلق خود پس میگوید پروردگار آیا ندهم شمارا بهتر از آن که دادم

فیقولون یا رب وای شیء افضل من ذلک فیقول

پس میگویند ای پروردگار و کدام چیز است بهتر از آن پس میگوید پروردگار

احل علیکم رضوانی فلا اسخط علیکم بعده ابدا

فرود می آرم بر شما رضای خود پس خشم نمیگیرم بر شما بعد از این همیشه

متفق علیه وعن معاذ بن جبل رض ان النبی صلی

متفق علیه واز معاذ بن جبل رض مرویست که آنحضرت صلی الله

اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَدْخُلُ اَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ جُرْدًا

علیه وسلم فرمود می در آیند اہل بہشت بہشت را جرد

مُرْدًا مُكَحَّلِيْنَ اَبْنَاءَ ثَلٰثِيْنَ اَوْ ثَلٰثٍ وَّثَلٰثِيْنَ سَنَةً رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

مرد بے ریش امرد سرمگین سی سالہ یا سی و سہ سالہ روایت کرد ترمذی

وَعَنْ بُرَيْدَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از بریده اسلمی رضی اللہ عنہ روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

اَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُوْنَ وَمِائَةُ صَفٍّ ثَمَانُوْنَ مِنْهَا مِنْ هٰذِهِ

اہل بہشت صد و بیست صف باشند ہشتاد از ان از ین امت

الْاُمَّةِ وَاَرْبَعُوْنَ مِنْ سَائِرِ الْاُمَمِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ

و چہل صف از دیگر امتہا باشند روایت کرد ترمذی و دارمی و بیہقی

فِيْ كِتَابِ الْبَعْثِ وَالنُّشُوْرِ وَعَنْ بُرَيْدَةَ رض اَنَّ رَجُلًا

در کتاب البعث و النشور و از بریده رضی اللہ عنہ روایت است که مردے

قَالَ يَا رَسُوْلَ اللهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ خَيْلٍ قَالَ اِنَّ اللهَ

گفت ای رسول خدا آیا ہست در بہشت چیزے از جنس اسپان فرمود آنحضرت

اَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ فَلَا تَشَاءُ اَنْ تُحْمَلَ فِيْهَا عَلٰى فَرَسٍ مِّنْ

اگر در آرد ترا خدا تعالی در بہشت پس نخواہی که سوار کرده شوی در بہشت بر اسپی از

يَاقُوْتَةٍ حَمْرَاءَ يَطِيْرُ بِكَ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ شِئْتَ اِلَّا فَعَلْتَ

یاقوت سرخ که بپرد آن اسپ ترا در بہشت آنجا که بخواہی مگر آنکه

وَسَاَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللهِ هَلْ فِي الْجَنَّةِ مِنْ اِبِلٍ

و اره پیشوی مقصود و خود را سوال کرد آنحضرت را مردی پس گفت ای رسول خدا آیا ہست در بہشت از جنس شتران

قَالَ فَلَمْ يَقُلْ لَهُ مَا قَالَ لِصَاحِبِهِ فَقَالَ اِنْ يُدْخِلْكَ اللهُ

گفت بریده پس نگفت آنحضرت مر این مرد را چنانکه گفت مر یار او را پس فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم اگر در آرد ترا خدا تعالی

ل جرد جمع اجرد آن شخص که موی بر جسد او نباشد

الجنة يكن لك فيها ما اشتهت نفسك ولذت عينك

در بهشت باشد ترا در بهشت هرچه خواهد نفس تو و قرار گیرد چشم تو

رواه الترمذي وعن ابي هريرة رض ان النبي

روایت کرده ترمذی از ابو هریره رض مرویست که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم كان يحدث وعنده رجل

صلی الله علیه وسلم بود حدیث میکرد و حال آنکه نزد وی مردی بود

من اهل البادية ان رجلا من اهل الجنة استاذن

از صحرا نشینان حدیث این بود که مردی از بهشتیان طلب اذن کرد

ربه في الزرع فقال له الست فيما شئت قال بلى

پروردگار خود را در زراعت کردن پس گفت حق تعالی مر او را آیا نیست تو در هرچه میخواهی گفت آن مرد بلی

ولكن احب ان ازرع فبذر فبادر الطرف نباته

ولیکن من خوش دارم که زراعت کنم پس اذن شد او را پس تخم ریخت آن مرد

واستواؤه واستحصاده فكان امثال الجبال فيقول

پس شتابی کرد زراعت [illegible] و تیمن و رسیدن آن و درویدن آن پس زراعت پس گشت مانند کوهها

الله دونك يا ابن آدم فانه لا يشبعك شيء فقال

خدای تعالی بگیر ای فرزند آدم آنچه خواستی پس بدرستی که ترا سیر نمیکند [illegible]

الاعرابي والله لا تجده الا قرشيا او انصاريا فانهم

آن بادیه نشین بخدا سوگند نمی یابی تو آن مرد را مگر قریشی یا انصاری را زیرا که ایشان

اصحاب زرع واما نحن فلسنا باصحاب زرع فضحك

خداوند زراعت اند و اما ما نیستیم خداوند زراعت [illegible] پس خنده کرد

رسول الله صلى الله عليه وسلم رواه البخاري وعن

آن حضرت صلی الله علیه وسلم از این سخن اعرابی روایت کرده بخاری [illegible]

عن أبي موسى رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

إن للمؤمن في الجنة لخيمة من لؤلؤة واحدة مجوفة

عرضها وفي رواية طولها ستون ميلا في كل زاوية

منها أهل ما يرون الآخرين يطوف عليهم المؤمنون

وجنتان من فضة آنيتهما وما فيهما وجنتان من ذهب

آنيتهما وما فيهما وما بين القوم وبين أن ينظروا

إلى ربهم إلا رداء الكبرياء على وجهه في جنة عدن

متفق عليه وعن علي رض قال قال رسول الله

صلى الله عليه وسلم إن في الجنة لسوقا ما فيها

شراء ولا بيع إلا الصور من الرجال والنساء فإذا اشتهى

الرجل صورة دخل فيها رواه الترمذي

عن سعيد بن المسيب انه لقى ابا هريرة فقال ابو هريرة

سعيد بن المسيب رض كه وى پيش آمد ابوهريره را پس گفت ابوهريره

اسأل الله ان يجمع بيني وبينك في سوق الجنة

سوال ميكنم خداى تعالى را كه جمع كند ميان من وميان تو در بازار بهشت

فقال سعيد افيها سوق قال نعم اخبرني رسول الله

پس گفت سعيد آيا هست در بهشت بازار گفت ابوهريره كه آرى خبر داد مرا آنحضرت

صلى الله عليه وسلم ان اهل الجنة اذا دخلوها نزلوا

صلى الله عليه وسلم كه بهشتيان چون در آيند درو نزول كنند

فيها بفضل اعمالهم ثم يؤذن لهم في مقدار يوم الجمعة

در بهشت بفضل عملهاى خود پس اذن كرده شود ايشان را در مقدار روز جمعه

من ايام الدنيا فيزورون ربهم ويبرز لهم عرشه و

از روزهاى دنيا پس زيارت كنند پروردگار خود را و ظاهر كرده شود براى ايشان عرش او

يتبدى لهم في روضة من رياض الجنة فيوضع

و ظاهر شود براى ايشان در باغى از باغهاى بهشت پس نهاده شود

لهم منابر من نور ومنابر من لؤلؤ ومنابر من ياقوت

براى ايشان منبرها از نور و منبرها از مرواريد و منبرها از ياقوت

ومنابر من زبرجد ومنابر من ذهب ومنابر من فضة

و منبرها از زبرجد و منبرها از طلا و منبرها از نقره

ويجلس ادناهم وما فيهم دني على كثبان المسك

و بنشيند ادنى ايشان و نيست در ايشان دنى بر تلهاى مشك

والكافور ما يرون ان اصحاب الكراسي بافضل منهم

و كافور گمان نكنند كه صاحبان كرسيها بافضل اند از ايشان

مجلساً قال ابو هريرة قلت يا رسول الله وهل نرى ربنا

از روے نشستگاہ گفت ابوہریرہ گفتم من اے رسول خدا آیا ببینیم پروردگار خود را

قال نعم هل تتمارون في رؤية الشمس والقمر ليلة

فرمود آنحضرت آرے آیا شک وشبہ میدارید در دیدن آفتاب ہمچنین در دیدن ماہتاب در شب

البدر قلنا لا قال كذلك لا تتمارون في رؤية ربكم

چہاردہم گفتیم نے فرمود ہمچنین شک نمی کنید در دیدن پروردگار خود

ولا يبقى في ذلك المجلس رجل الا حاضره الله محاضرة

ونماند در آن مجلس مردے مگر کلام میکند او را حق تعالی بے پردہ

حتى يقول للرجل منهم يا فلان بن فلان أتذكر

تا آنکہ میگوید حق تعالی مردے را از ایشان اے فلان بن فلان آیا یاد داری

يوم قلت كذا وكذا فيذكره ببعض غدراته في الدنيا

روزے کہ گفتے چنین وچنین پس یاد میدہد او را بعض گناہان او در دنیا

فيقول يا رب أفلم تغفر لي فيقول بلى فبسعة مغفرتي

پس میگوید اے پروردگار آیا نہ آمرزیدہ تو مرا گناہان پس میگوید پروردگار بلی آمرزیدم پس بسبب فراخی آمرزش من

بلغت منزلتك هذه فبيناهم على ذلك غشيتهم

رسیدہ تو باین مرتبہ پس در اثنای آنکہ ایشان بہمان حال باشند بپوشد ایشان را

سحابة من فوقهم فأمطرت عليهم طيبا لم يجدوا

ابرے از بالای ایشان پس بباراند آن ابر بر ایشان خوشبوئی کہ نیافتہ اند

مثل ريحه شيئا قط ويقول ربنا قوموا الى ما أعددت

مانند بوئے او ہیچ چیزے ہرگز ومیگوید پروردگار ما برخیزید بسوئے آنچہ آمادہ کردہ ام

لكم من الكرامة فخذوا ما اشتهيتم فنأتي سوقا قد حفت

برای شما از بزرگی پس بگیرید آنچہ خواہش دارید پس بیائیم ما بازاری را کہ تحقیق گرد آمدہ

بِهِ الْمَلٰئِكَةُ فِيهَا مَا لَمْ تَنْظُرِ الْعُيُونُ إِلَى مِثْلِهِ وَلَمْ تَسْمَعِ الْآذَانُ

او را فرشتگان دران می یابیم چیزی را که نگاه نکرده اند چشمها مانند آنرا و نشنیده اند گوشها مانند آنرا

وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى الْقُلُوبِ فَيُحْمَلُ لَنَا مَا اشْتَهَيْنَا لَيْسَ يُبَاعُ

و نه گذشته است بر دلها مانند آن پس برداشته میشود برای ما هر چیزیکه خواستیم و آرزو کردیم فروخته

فِيهَا وَلَا يُشْتَرَى وَفِي ذٰلِكَ السُّوقِ يَلْقَى أَهْلُ الْجَنَّةِ

نمیشود دران بازار و نه خریده میشود و دران بازار ملاقات میکنند بهشتیان

بَعْضُهَا بَعْضًا قَالَ فَيُقْبِلُ الرَّجُلُ ذُو الْمَنْزِلَةِ الْمُرْتَفِعَةِ

بعضے از ایشان بعض را گفت آنحضرت پس روی می آرد مرد خداوند مرتبه بلند

فَيَلْقَى مَنْ هُوَ دُونَهُ وَمَا فِيهِمْ دَنِيٌّ فَيَرُوعُهُ مَا يَرَى

پس پیش آید کسے را که آنکس فروتر مرتبه اوست و نیست در بهشتیان دنی پس خوش آید او را آنچه می بیند

عَلَيْهِ مِنَ اللِّبَاسِ فَمَا يَنْقَضِي آخِرُ حَدِيثِهِ حَتَّى يَتَخَيَّلَ

دون مرتبه را چیزیکه بر مرد اعلی مرتبه است از لباس پس تمام نگردد پایان سخن آن مرد که بنفس خود کرد تا آنکه ظاهر میگردد

عَلَيْهِ مَا هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ وَذٰلِكَ لِأَنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ

بر آنکس که دون مرتبه است لباسے که بهتر است از لباس او که بوده است بر وی و آن بجهت آنست

أَنْ يَحْزَنَ فِيهَا ثُمَّ نَنْصَرِفُ إِلَى مَنَازِلِنَا فَيَتَلَقَّانَا أَزْوَاجُنَا

که نمی سزد مر هیچ یکے را که اندوهگین گردد در بهشت پس تر باز میگردیم با سوی منزلهای خود پس پیش می آیند ما را زنان

فَيَقُلْنَ مَرْحَبًا وَأَهْلًا لَقَدْ جِئْتَ وَإِنَّ بِكَ مِنَ الْجَمَالِ

پس میگویند بار خوش آمدید و خانه خود را آمدید و میگویند هر یک بمرد خود که بتحقیق آمدی تو و حال آنکه با تست از حسن و جمال

أَفْضَلُ مِمَّا فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ فَيَقُولُ إِنَّا جَالَسْنَا الْيَوْمَ رَبَّنَا

فاضلتر از آنچه جدا شده بودی از ما بران جمال پس میگوئیم با زنان خود بدرستیکه همنشینی کردیم امروز پروردگار

الْجَبَّارَ وَيَحِقُّنَا أَنْ نَنْقَلِبَ بِمِثْلِ مَا انْقَلَبْنَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

خود را که نیکو کننده شکستگیها و مستولی است که باز گردیم بمانند آنچه باز گشته ایم رواه ترمذی

وابن ماجة وعن صهيب عن النبي صلى الله عليه

وابن ماجه و از صهیب رض از آنحضرت صلی الله علیه

وسلم قال اذا دخل اهل الجنة الجنة يقول الله تريدون

وسلم مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم چون در آیند بهشتیان بهشت را میگوید خدای تعالی میخواهید چیزی را

شيئا ازيدكم فيقولون الم تبيض وجوهنا الم تدخلنا

که زیاده کنم شما را پس میگویند آیا سفید نکردی رویهای ما را آیا داخل نکردی ما را در

الجنة وتنجنا من النار قال فيرفع الحجاب فينظرون

بهشت و نجات ندادی ما را از آتش دوزخ فرمود پس برداشته میشود پرده پس میبینند

الى وجه الله تعالى فما اعطوا شيئا احب اليهم من النظر

بسوی ذات اقدس خدای تعالی پس داده نشوند بهشتیان چیزی را که دوست تر بود نزد ایشان از نظر کردن

الى ربهم ثم تلا للذين احسنوا الحسنى وزيادة رواه مسلم

بجانب پروردگار پس تلاوت فرمود آنحضرت این آیت را که برای کسانی که نیکی کردند نیکو است و زیادت دیدار روایت کرد مسلم

وعن ابن عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه

و از ابن عمر رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ان ادنى اهل الجنة منزلة لمن ينظر الى جنانه

وسلم بدرستیکه کمترین بهشتیان از روی قدر و مرتبه کسی است که نظر کند بجانب باغهای خود

وازواجه ونعيمه وخدمه وسرره مسيرة الف سنة

و زنان خود و نعمتها و خدمتگاران و سریرها تا مسافت هزار سال

واكرمهم على الله من ينظر الى وجهه غدوة وعشية

و گرامی ترین ایشان نزد خدای تعالی کسی است که نظر کند بسوی ذات او صبح و شام

ثم قرأ وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة رواه الترمذي

پس تلاوت فرمود آنحضرت این آیت را رویها آن روز باشند تر و تازه بجانب پروردگار خود نظر کننده روایت کرد ترمذی

وعن ابي رزين العقيلي رض قال قلت يا رسول الله اكلنا
و از ابی رزین عقیلی رویت گفت گفتم یا رسول الله آیا هریکی
يرى ربه مخليا به يوم القيمة قال بلى قال قلت وما اية
می بیند از ما پروردگار خود را در حالیکه تنها باشد روز قیامت فرمود آن حضرت آری می بیند هریکی گفت ابو رزین
ذلك في خلقه قال يا ابا رزين اليس كلكم يرى القمر
و نشان وبیان در مخلوق گفت آنحضرت ای ابو رزین آیا نیست هریک از شما که می بیند ماه را
ليلة البدر مخليا به قال بلى قال فانما هو خلق
در شب چهارده تنها بے مزاحمت گفت ابو رزین آری می بیند فرمود آنحضرت پس نیست ماه مگر مخلوقی
من خلق الله والله اجل واعظم رواه ابو داود
از مخلوقات خدا که درو ی این صفت هست و خدای تعالی جلیل تر و عظیم تر است رواه ابو داود

باب البكاء والخوف

باب در بیان گریه و خوف

قل نار جهنم اشد حرا لو كانوا يفقهون فليضحكوا
بگو آتش دوزخ سخت تر است از روی گرمی اگر باشند دانند پس باید که بخندند
قليلا وليبكوا كثيرا جزاء بما كانوا يكسبون
اندک و بگریند بسیار پاداش بآنچه بودند کسب میکردند
ويحذركم الله نفسه والى الله المصير ولقد خلقنا الانسان
و میترساند شما را خدا از نفس و سوی خداست بازگشت و هر آینه بدرستی آفریدیم آدمی را
ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب اليه من حبل
و میدانیم آنچه وسوسه میکند بدان نفس او و ما نزدیک تریم بسوی او از رگ
الوريد اذ يتلقى المتلقيان عن اليمين وعن الشمال
جان چون فرا گیرند گان از راست و از چپ

قَعِيْدٌ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيْبٌ عَتِيْدٌ ۝
همنشین نمی‌اندازد هیچ سخنے مگر نزد او نگاهبانے آماده است
يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ
ای آنانکه گرویده اید بترسید از خدا و گو بنگرد هر نفسے آنچه پیش فرستاده است
لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ وَلَا تَكُوْنُوْا
برای فردا و بترسید از خدا هر آئینه خدا داناست بانچه میکنید و مباشید
كَالَّذِيْنَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسٰىهُمْ اَنْفُسَهُمْ اُولٰٓئِكَ هُمُ
مانند آنانکه فراموش کردند خدا را پس فراموش گردانید ایشان نفسهای ایشان را آن گروه
الْفٰسِقُوْنَ وَاَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَ
ایشانند بدکاران و خرج کنید از آنچه روزی دادیم شما را پیش از آنکه بیاید
اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُوْلَ رَبِّ لَوْلَآ اَخَّرْتَنِيْٓ اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيْبٍ
یکے شمارا موت پس گوید پروردگار من چرا مهلت ندهی مرا تا مدتے نزدیک
فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ وَلَنْ يُّؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا
پس صدقه کنم و باشم از شایستگان و هرگز مهلت ندهد خدا نفسے را چون
جَآءَ اَجَلُهَا وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝ وَاِنْ تُبْدُوْا
بیاید وقت آن و خدا دانا است بانچه میکنید و اگر آشکارا کنید
مَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ فَيَغْفِرُ
آنچه در نفسهای شما است یا پنهان سازید آن را حساب میکند آن خدا پس بیامرزد هر کرا
لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رض
که خواهد و عذاب کند هر کرا خواهد روایت است از سهل بن سعد رضی الله عنه
قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْعَبْدَ
گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه بنده

لَيَعْمَلُ عَمَلَ اَهْلِ النَّارِ وَاِنَّهُ مِنْ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَيَعْمَلُ عَمَلَ

هرآئینه عمل میکند عمل اہل دوزخ در حال آنکه وے از اہل بہشت ست و عمل میکند عمل

اَهْلِ الْجَنَّةِ وَاِنَّهُ مِنْ اَهْلِ النَّارِ وَاِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيْمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

اہل بہشت و حال آنکه وے از اہل دوزخ ست و جز این نیست که اعتبار اعمال بخواتیم است متفق علیه

بَابُ الْاِيْمَانِ بِالْقَدَرِ

باب در بیان ایمان آوردن بتقدیر

عَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ اَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

از ابوہریرہ رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه

وَسَلَّمَ وَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهٖ لَوْ تَعْلَمُوْنَ مَا اَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ

وسلم سوگند بآن ذاتے که بقای ذات من در دست قدرت اوست اگر بدانید شما آنچه میدانم من از احوال

كَثِيْرًا وَّلَضَحِكْتُمْ قَلِيْلًا رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

بسیار گریید و بخندید اندک رواه بخاری و از

اُمِّ الْعَلَاءِ الْاَنْصَارِيَّةِ رض قَالَتْ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

ام علاء انصاریه رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللّٰهِ لَا اَدْرِيْ وَاللّٰهِ لَا اَدْرِيْ وَاَنَا رَسُوْلُ اللّٰهِ

علیه وسلم بخدا سوگند در نمی یابم من بخدا سوگند در نمی یابم من و حال آنکه من پیغمبر خدا

مَا يُفْعَلُ بِيْ وَلَا بِكُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض

چه کرده میشود بمن و چه کرده شود بشما رواه البخاری و از ابن عمر رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِذَا اَنْزَلَ اللّٰهُ

مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم چون فرود آرد خدا تعالی

بِقَوْمٍ عَذَابًا اَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيْهِمْ ثُمَّ بُعِثُوْا

بگروہے عذاب را رسد عذاب ہر کرا که باشد در میان ایشان باز برانگیخته

عَلَىٰ أَعْمَالِهِمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

بر عملهاے خود متفق علیه و از جابر رضی الله عنه و فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَىٰ مَا مَاتَ عَلَيْهِ

صلی الله علیه وسلم برانگیخته میشود هر بنده بران حال که مرده بران

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

روایت کرد مسلم و از ابو هریره رضی الله عنه روایت است گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ النَّارِ نَامَ هَارِبُهَا

صلی الله علیه وسلم ندیدم مانند آتش دوزخ [illegible]

وَلَا مِثْلَ الْجَنَّةِ نَامَ طَالِبُهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

و نه دیدم مانند بهشت [illegible] طالب کننده آن روایت کرد ترمذی و از

أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي

ابو ذر رضی الله عنه روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه

أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ وَأَسْمَعُ مَا لَا تَسْمَعُونَ أَطَّتِ السَّمَاءُ

[illegible]

وَحُقَّ لَهَا أَنْ تَئِطَّ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا فِيهَا مَوْضِعُ

[illegible]

أَرْبَعِ أَصَابِعَ إِلَّا وَمَلَكٌ وَاضِعٌ جَبْهَتَهُ سَاجِدًا لِلهِ وَلَوْ

[illegible]

تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

[illegible]

وَمَا تَلَذَّذْتُمْ بِالنِّسَاءِ عَلَى الْفُرُشَاتِ وَلَخَرَجْتُمْ

[illegible]

إلى الصعدات تجأرون إلى الله قال أبو ذر يا ليتني كنت

به سوی صحرا درحالیکه ناله کنند گریان ایستاده بدرگاه الله تعالی گفت ابوذر ای کاشکی بودمی من

شجرة تعضد رواه أحمد والترمذي وابن ماجة

درختی که بریده شود روایت کرده احمد و ترمذی وابن ماجه

وعن أبي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله

و از ابوهریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم من خاف أدلج ومن أدلج بلغ المنزل

علیه و سلم کسیکه بترسد از کسی میگریزد و اول شب و کسیکه بگریزد و اول شب برسید به منزل

ألا إن سلعة الله غالية ألا إن سلعة الله الجنة

آگاه باشید که کالای خدا تعالی گران قیمت ست آگاه باشید که کالای خدا عبارت از بهشت ست

رواه الترمذي وعن أنس رض قال يقول الله جل ذكره

روایت کرده ترمذی و از انس رض مرویست فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم میگوید خدای جل ذکره

أخرجوا من النار من ذكرني يوما أو خافني في مقام

بیرون آرید از آتش کسی را که یاد کرده است مرا در روزی یا ترسیده است از من در مقامی

رواه الترمذي والبيهقي في كتاب البعث والنشور

روایت کرده است این حدیث را ترمذی و بیهقی در کتاب بعث و نشور

وعن عائشة رض قالت سألت رسول الله صلى الله

و از عائشه رض گفت عائشه پرسیدم من آنحضرت صلی الله

عليه وسلم عن هذه الآية والذين يؤتون

علیه و سلم را از معنی این آیت که آن کسانیکه میدهند

ما آتوا وقلوبهم وجلة أهم الذين يشربون

داده شده اند و دلهای ایشان ترسان و لرزان ست آیا ایشان آنانند که شراب خورند

الخمر ويسرقون قال لا يا بنت الصديق ولكنهم الذين

و دزدی میکنند فرمود آن حضرت نیست ای دختر صدیق و لکن آن کسانی که

يصومون ويصلون ويتصدقون وهم يخافون

روزه میدارند و نماز میگذارند و زکوة میدهند و ایشان میترسند

أن لا يقبل منهم أولئك الذين يسارعون في الخيرات

که قبول کرده نشود از ایشان بدلیل آنکه فرموده است ایشان آن جماعتند که شتابی میکنند در نیکوئیها

رواه الترمذي وابن ماجة وعن أبي سعيد قال

روایت کرده ترمذی و ابن ماجه و از ابو سعید خدری رضی الله عنه روایت است گفت

خرج النبي صلى الله عليه وسلم لصلوة فرأى الناس

بیرون آمد نبی صلی الله علیه و سلم برای گذاردن نماز پس دید مردم را

كأنهم يكتشرون قال أما إنكم لو أكثرتم ذكر

گوئیا خنده میکنند فرمود آگاه باشید که شما اگر بسیار میکردید ذکر

هادم اللذات لشغلكم عما أرى الموت فأكثروا ذكر

شکننده لذتها را باز میداشت شما را از آنچه میبینم موت پس بسیار کنید ذکر

هادم اللذات الموت فإنه لم يأت على القبر يوم إلا تكلم

هادم اللذات را که موت است پس بدرستیکه نیامده بر گور روزی مگر آنکه سخن میکند

فيقول أنا بيت الغربة وأنا بيت الوحدة وأنا بيت

پس میگوید منم خانه غربت و منم خانه تنهائی و منم خانه

التراب وأنا بيت الدود وإذا دفن العبد المؤمن قال له القبر مرحبا

خاک و منم خانه کرمها و چون دفن کرده میشود بنده مومن میگوید برای آن بنده گور خوش آمدی

وأهلا أما إن كنت لأحب من يمشي على ظهري

و جای خود را آگاه باش بتحقیق بودی تو محبوب ترین نزد من از هر که راه میرفت بر پشت من

إِلَيَّ فَإِذْ وُلِّيتُكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ فَسَتَرَى صَنِيعِي

پس چون والی شدم من بر تو امروز و باز گشتی تو بسوی من پس نزدیک است که به بینی

بِكَ قَالَ فَيَتَّسِعُ لَهُ مَدَّ بَصَرِهِ وَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى الْجَنَّةِ

بتو فرمود پس فراخ کرده میشود مر آن بنده را مقدار دراز بینائی آن بنده کشاده میشود مر آن بنده را دری بسوی

وَإِذَا دُفِنَ الْعَبْدُ الْفَاجِرُ أَوِ الْكَافِرُ قَالَ لَهُ الْقَبْرُ لَا مَرْحَبًا

و چون دفن کرده میشود بنده فاسق یا کافر میگوید مر او را گور لا مرحبا

وَلَا أَهْلًا أَمَا إِنْ كُنْتَ لَأَبْغَضَ مَنْ يَمْشِي عَلَى ظَهْرِي

ولا اهلا آگاه باش بتحقیق بودی تو دشمن تر بسوی من از هر کسی که میرود بر پشت من

إِلَيَّ فَإِذْ وُلِّيتُكَ الْيَوْمَ وَصِرْتَ إِلَيَّ فَسَتَرَى صَنِيعِي

نزد من پس چون حاکم گردانیده شدم بر تو امروز و باز گشتی تو بسوی من پس نزدیک است که به بینی تو

بِكَ قَالَ فَيَلْتَئِمُ عَلَيْهِ حَتَّى تَخْتَلِفَ أَضْلَاعُهُ قَالَ وَقَالَ

بتو گفت آن حضرت پس بهم می آید قبر بروی تا آنکه مختلف میشوند استخوانهای پهلوی وی گفت ابو سعید

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَصَابِعِهِ فَأَدْخَلَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم بانگشتان خود پس در آورد

بَعْضَهَا فِي جَوْفِ بَعْضٍ قَالَ وَيُقَيَّضُ لَهُ سَبْعُونَ تِنِّينًا لَوْ

بعضی انگشتان را درون بعضی گفت آنحضرت و گماشته میشوند مر آن بنده را هفتاد اژدها

أَنَّ وَاحِدًا مِنْهَا نَفَخَ فِي الْأَرْضِ مَا أَنْبَتَتْ شَيْئًا مَا بَقِيَتِ

اگر یکی ازان دم کند در زمین نرویاند زمین چیزی را تا آنکه پاینده است

الدُّنْيَا فَيَنْهَشْنَهُ وَيَخْدِشْنَهُ حَتَّى يُفْضَى بِهِ إِلَى الْحِسَابِ

دنیا پس میگزند آن ماران آن بنده را و می خراشند و میکنند پوست او را تا آنکه رسانیده شود آن بسوی حساب

قَالَ وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا الْقَبْرُ

گفت ابو سعید فرمود پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم نیست گور مگر

رَوْضَةٌ مِّنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِّنْ حُفَرِ النِّيرَانِ

مرغزاریست از مرغزارہاے بہشت یا غاری از غارہای آتش دوزخ

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ

روایت کرده ترمذی و روایت است از ابن عباس گفت ابن عباس که گفت ابوبکر

يَا رَسُولَ اللهِ قَدْ شِبْتَ قَالَ شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ

اے رسول خدا بتحقیق پیر شدی فرمود آنحضرت پیر گردانید مرا سورہ ہود و سورہ واقعہ

وَالْمُرْسَلَاتُ وَعَمَّ يَتَسَاءَلُونَ وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ رَوَاهُ

والمرسلات و عم یتساءلون و اذا الشمس کورت

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَعْمَلُونَ أَعْمَالًا

ترمذی و روایت است از انس

هِيَ أَدَقُّ فِي أَعْيُنِكُمْ مِنَ الشَّعْرِ كُنَّا نَعُدُّهَا عَلَى عَهْدِ

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمُوبِقَاتِ يَعْنِي

الْمُهْلِكَاتِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

مہلکات روایت کرده بخاری و از ابی ہریره

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَنِي رَبِّي بِتِسْعٍ

خَشْيَةِ اللهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَكَلِمَةِ الْعَدْلِ فِي الْغَضَبِ

وَالرِّضَا وَالْقَصْدِ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى وَأَنْ أَصِلَ

وَأُعْطِي مَنْ حَرَمَنِي وَأَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَنِي وَأَنْ يَكُونَ

پنجم آنکه عطا کنم کسے را که محروم گرداند مرا ششم آنکه عفو کنم از کسیکه ظلم کند مرا و هفتم آنکه

صُمْتِي فِكْرًا وَنُطْقِي ذِكْرًا وَنَظَرِي عِبْرَةً وَآمُرَ

باشد خاموشی من فکر در تحصیل معرفت هشتم آنکه باشد نطق من ذکر خدا نهم آنکه باشد نظر من عبرت دهم امر کنم

بِالْعُرْفِ وَقِيلَ بِالْمَعْرُوفِ رَوَاهُ رَزِينٌ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ

بعرف و در روایتے آمده است بجاے عرف لفظ معروف رواه رزین و از عبد الله

ابْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابن مسعود رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه و سلم

مَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يَخْرُجُ مِنْ عَيْنَيْهِ دُمُوعٌ وَإِنْ كَانَ

نیست هیچ بنده مسلمان که بیرون آید از دو چشم او اشک اگرچه باشد آن اشک

مِثْلَ رَأْسِ الذُّبَابِ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ ثُمَّ تُصِيبُ شَيْئًا

مانند سر مگس در صغر از ترس خداے تعالے پس برسد آن اشک چیزے را

مِنْ حُرِّ وَجْهِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ

از ظاهر روے وے مگر آنکه حرام گرداند خداے تعالی آن بنده را بر آتش دوزخ رواه ابن ماجه

وَعَنْ أَبِي نَضْرَةَ رض أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ

و در روایت است از ابی نضره رض که مردے از یاران پیغمبر خدا صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَالُ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللهِ دَخَلَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ يَعُودُونَهُ

علیه و سلم است که گفته میشود او را ابو عبد الله درآمدند بعیادت یاران او در حالیکه بیمار بود

وَهُوَ يَبْكِي فَقَالُوا لَهُ مَا يُبْكِيكَ أَلَمْ يَقُلْ لَكَ رَسُولُ اللهِ

و حال آنکه او میگریست پس گفتند او را چه چیز میگریاند ترا آیا نگفته است ترا آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْ مِنْ شَارِبِكَ ثُمَّ أَقِرَّهُ حَتَّى تَلْقَانِي

صلے الله علیه و سلم که کوتاه کن از موے بروت خود لیکن برقرار دار تا آنکه

تَنْقُصُنِيْ قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

ملاقات میکنی مرا در بہشت گفت ابو عبیدہ آرے بشارت داده ولیکن شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُوْلُ اِنَّ اللّٰهَ عَزَّ وَجَلَّ قَبَضَ بِيَمِيْنِهٖ قَبْضَةً وَاُخْرٰى

وسلم را که میگفت بدرستیکه خدای تعالی گرفت بدست راست خود مشتے

بِالْيَدِ الْاُخْرٰى وَقَالَ هٰذِهٖ لِهٰذِهٖ وَهٰذِهٖ لِهٰذِهٖ وَلَا اُبَالِيْ

دگر گرفت مشتے دیگر بدست دیگر و گفت خدائے تعالے که این جماعت مراین راست یعنی بہشت را واین

وَلَا اَدْرِيْ فِيْ اَيِّ الْقَبْضَتَيْنِ اَنَا رَوَاهُ اَحْمَدُ

مر دوزخ راست و پروا ندارم و ندانم یا کم و نمی دانم که من در کدام یکے ازین دو قبضه ام رواه احمد

بَابُ صِفَةِ النَّارِ وَاَهْلِهَا

باب درمیان صفت نار و اہل نار

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَنَّمَا نُمْلِيْ لَهُمْ خَيْرٌ لِّاَنْفُسِهِمْ

و نه پندارند آنانکه کافر شدند بدرستیکه انچه مهلت میدهیم مر ایشانرا بهتر است مر نفسهائے ایشانرا

اِنَّمَا نُمْلِيْ لَهُمْ لِيَزْدَادُوْا اِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ

بدرستی انچه مهلت میدهیم مر ایشانرا تا زیاده کنند گناه را و مر ایشانرا عذاب سوزناک

وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيْرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ لَهُمْ قُلُوْبٌ

و هر آینه بدرستی پیدا کردیم برای دوزخ بسیارے از دیوان و آدمیان مر ایشانرا دلهاست

لَّا يَفْقَهُوْنَ بِهَا وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُوْنَ بِهَا وَلَهُمْ

که درنیابند بآن و مر ایشانرا چشمهاست که نه بینند بدان و مر ایشان را

اٰذَانٌ لَّا يَسْمَعُوْنَ بِهَا اُولٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ

گوشهاست که نه شنوند بدان آن گروه مانند چارپایان اند بلکه ایشان

اَضَلُّ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ

گمراه تر اند آن گروه ایشانند بیخبران و تمام شد سخن پروردگار تو

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَقُلِ الْحَقُّ

هر آینه پر گردانم دوزخ را از دیوان و آدمیان همه و بگو این سخن راست

مِن رَّبِّكُمْ فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَاءَ فَلْيَكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا

آمده است از پروردگار شما پس هر که خواهد ایمان آرد و هر که خواهد کافر شود بدرستی که آماده کرده ایم

لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُوا

برای ستمگاران آتشی که بگیرد ایشان را سراپرده های او و اگر فریاد خواهی کنند

يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ

از تشنگی فریاد رسیده شوند به آبی مانند مس گداخته بریان کند روی ها را بد شرابی است و بد است

مُرْتَفَقًا وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ

آن محل جای بودن و نهاده شود نامه اعمال پس بینی گناهکاران را ترسان از آنچه در اوست

وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَٰذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً

و گویند ای وای ما را چیست این کتاب را که نمی گذارد هیچ عمل خورد را

وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا

و نه بزرگ را مگر شمرده و بیابند آنچه کرده اند حاضر

وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ

و نه ستم کند پروردگار تو یکی را و نیست از شما مگر گذرنده آن هست

عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا وَّنَذَرُ

بر پروردگار تو جزا کاری حکم کرده شده پس رهانیم کسانی را که پرهیزگاری کردند و بگذاریم

الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ

ستمگاران را در آن بزانو در افتادگان و نهیم ترازوهای داد را برای روز رستخیز

فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ

پس ستم کرده نشود هیچ نفسی چیزی را و اگر باشد همسنگ دانه از سپند

أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ ۝ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ سـ ۲۱ جز ۱۷ رکوع ۷

بیاریم آنرا و بسنده ایم شمار کننده بدرستی شما وانچه که پرستید

مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ۝

از جز خدای آتش انگیز دوزخید شما بآن گذرندگانید

لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً مَّا وَرَدُوهَا ۖ وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

اگر بودند آن گروه خدایان نیامدند بآن و همه دران جاوید باشند

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝ فَالَّذِينَ كَفَرُوا سـ ۲۲ جز ۱۷ رکوع ۱

مر ایشانراست دران ناله زار و ایشان دران آتش نمی شنوند پس آنانکه کافر شدند

قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ يُصَبُّ مِن فَوْقِ

بگردید بریده شد برای ایشان جامها از آتش ریخته شود از زبر

رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ۝ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ۝

سرهای ایشان آب گرم گداخته شود بآن آنچه در شکمهای ایشانست و پوستها

وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ ۝ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا

و مر ایشانراست گرزها از آهن هرگاه خواهند که بیرون آیند

مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

ازان از اندوه باز گردانیده شوند دران و بچشید عذاب سوزنده

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنزِيلًا ۝ سـ ۲۵ جز ۱۹ رکوع ۱

و روزیکه شگافته شود آسمان بابر و فرود فرستاده شوند فرشتگان فرود فرستادنی

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ ۚ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ

پادشاهی آن روز ثابت است مر رحمن را و باشد آن روز بر ناگرویدگان

عَسِيرًا ۝ وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي

دشوار و آن روز که خاید ستمگار بر دستهای خود گوید کاشکی من

اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ

فرا گرفتمی با فرستاده راه ای هلاکت من کاشکی من نگرفتمی

فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي

فلان را دوست بدرستی گمراه کرد مارا از یاد کردن پس ازانکه آمد مرا

ع جز ۱۹ رکوع ۱۲

وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ۝ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ

و هست دیو برای آدمی فرا گذارنده و گفت پیغمبر ای پروردگار من

إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ۝ وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بدرستی گروه من فرا گرفتند این قرآن را فرا گذاشته و آنانکه کافر شدند

لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ

مر ایشانراست آتش دوزخ حکم کرده نشود بر ایشان تا بمیرند و سبک کرده نشود

عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ۝ وَهُمْ

از ایشان از عذاب آن همچنین پاداش دهیم هر ناسپاس را و ایشان

يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي

فریاد کنندگان دران ای پروردگار ما بیرون کن مارا کنیم شایسته جز آنکه بودیم

كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ

میکردیم آیا زندگانی ندادیم شمارا آنکه پند گیرد دران آنکه پند گیرد و آمد شما را

ع ۲ جز ۲۲ رکوع ۲

النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝ هَٰذِهِ جَهَنَّمُ

بیم کننده پس بچشید نیست مر ستمگارانرا هیچ یارے این دوزخ ست

الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝ اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ

که بوعده کرده میشدید درآیید دران امروز بآنچه بودید

تَكْفُرُونَ ۝ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا

کافر میشدید امروز مهر نهیم بر دهنان شان و سخن گوید با ما

أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

دستهای شان و گواهی دهد پایهای شان بآنچه بودند کسب میکردند

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝

و روزیکه برانگیخته شوند دشمنان خدای سوی آتش پس ایشان رانده شوند

حَتَّى إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ

تا چون آیند آنرا گواهی دهد برایشان گوشهای شان و دیدهای شان

وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ

و پوستهای شان بآنچه بودند میکردند و گویند مر پوستهای خود را

لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ

چرا گواهی دهید برما گویند بسخن آورد ما را خدای که بسخن آورد

كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

هر چیزی را و او آفرید شما را نخستین بار و بسوی او بازگردانیده شوید

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ

روزیکه گوییم مر دوزخ را آیا پرشدی و گوید آیا هیچ

مَزِيدٍ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ

زیادتی است ای آنانکه گرویده اید نگاه دارید نفسهای خود را و کسان خود را

نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ

از آتشی که آتش انگیزوی مردمان و سنگ اند بران فرشتگان درشت

شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ

سخت نافرمانی نکنند خدای را آنچه فرماید ایشان را و میکنند

مَا يُؤْمَرُونَ ۝ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ

آنچه فرموده شوند روزیکه برداشته شود از امر سخت و خوانده شوند

إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ

سوے سجدہا پس نتوانند فروترین چشمہاے شان فرو گیرد ایشانرا

ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ فَذَرْنِي

خوارے و بدرستیکہ بودند خواندہ میشوند بسوے سجدہا و ایشان تندرست بودند پس بگذار

وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ

مرا و آنرا کہ دروغ میگوید باین سخن کہ قرآن است زود باشد کہ بگیریم ایشانرا درجہ درجہ

لَا يَعْلَمُونَ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ

از آن جاکہ ایشان ندانند و مہلت دہیم ایشانرا بدرستیکہ عقوبت من محکم است بالا میروند فرشتگان

وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

و جبرئیل بسوے خدا در روزیکہ ہست مقدار اندازہ او پنجاہ ہزار سال

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَنَرَاهُ قَرِيبًا

پس شکیبائے کن بر تکذیب منکران شکیبائی نیک بدرستیکہ کافران میبینند روز قیامت را دور از امکان ما

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ وَلَا يَسْأَلُ

روزیکہ گردد آسمان مانند مس گداختہ و گردند کوہہا مانند پشم زدہ شدہ و نپرسد

حَمِيمٌ حَمِيمًا يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ

خویش خویش را بینا کردہ شوند ایشان دوست دارد گناہگار آنکہ فدیہ دہد از

عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ وَفَصِيلَتِهِ

عذاب آن روز بہ پسران خود و زن خود و برادر خود و خویشان خود

الَّتِي تُؤْوِيهِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ كَلَّا إِنَّهَا

کہ جاے دادند او را و آنچہ در زمین است ہمہ پس رہا شود او را حاشا بدرستیکہ

لَظَى نَزَّاعَةً لِلشَّوَى تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى وَجَمَعَ

آتش دوزخ زبانہ است خاص کشندہ پوست سر و دست و پای منکر کافر را میخواند آتش کسے را کہ پشت بر عقب کردہ است و روی گردانیدہ و جمع کرد

كُلُّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ رَهِیْنَةٌ اِلَّآ اَصْحٰبَ الْیَمِیْنِ (سورہ مدثر، جز ۲۹، رکوع ۱۶)

ونگاہ داشته هر نفسے بانچہ کسب کرد گرو ست مگر اہل راست

فِیْ جَنّٰتٍ یَتَسَآءَلُوْنَ عَنِ الْمُجْرِمِیْنَ مَا سَلَكَكُمْ

در بوستانها مے پرسند از گناهگاران چه چیز آورد شمارا

فِیْ سَقَرَ قَالُوْا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّیْنَ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ

در دوزخ گویند نبودیم از نماز کنندگان و نبودیم خورانیم

الْمِسْكِیْنَ وَكُنَّا نَخُوْضُ مَعَ الْخَآئِضِیْنَ وَكُنَّا نُكَذِّبُ

درویشان را و بودیم ما در سخن درمی آمدیم با سخن درآیندگان در شان محمد ﷺ

بِیَوْمِ الدِّیْنِ حَتّٰۤى اَتٰىنَا الْیَقِیْنُ فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ (سورہ عبس، جز ۳۰، رکوع ۴)

بروز جزا تا آنکه آمد بما مرگ پس سود نکند ایشان را شفاعت

الشّٰفِعِیْنَ فَاِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ یَوْمَ یَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اَخِیْهِ

همه شفاعان پس چون بیاید آواز روزیکه بگریزد آدمی از برادر خود

وَاُمِّهٖ وَاَبِیْهِ وَصَاحِبَتِهٖ وَبَنِیْهِ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ یَوْمَئِذٍ

و مادر خود و پدر خود و زن خود و فرزندان خود و هر مردے را از ایشان آن روز

شَاْنٌ یُّغْنِیْهِ وُجُوْهٌ یَّوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ

کاریست که مشغول دارد او را رویها آن روز تابان است خندان شادان

وَوُجُوْهٌ یَّوْمَئِذٍ عَلَیْهَا غَبَرَةٌ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ اُولٰٓىٕكَ هُمُ

و رویها آن روز بران غبار است فرا گیرد آنرا تاریکی آن گروه ایشانست

الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ اِنَّاۤ اَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِیْنَ سَلٰسِلَاۡ وَاَغْلٰلًا (سورہ دہر رکوع ۱)

کافران نابکاران بدرستی ما آماده کرده ایم برائے کافران زنجیرہا و طوقها

وَّسَعِیْرًا وَاَصْحٰبُ الشِّمَالِ مَاۤ اَصْحٰبُ الشِّمَالِ فِیْ (سورہ واقعہ)

و آتش و یاران دست چپ چه اند یاران دست چپ در

سَمُومٍ وَحَمِيمٍ وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ إِنَّهُمْ

آتش سوزان و آب گرم و سایه از دود سیاه نه خنک و نه نیک بدرستیکه ایشان

كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى

بودند پیش ازین نازندگان و بودند اصرار میکردند بر

الْحِنثِ الْعَظِيمِ وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا

گناه بزرگ و بودند میگفتند آیا چون بمیریم و بشویم خاک

وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ قُلْ إِنَّ

و استخوانها آیا بدرستی ما برانگیخته شدگانیم آیا پدران ما پیشینیان بگو بدرستیکه

الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ

پیشینیان و پسینیان هرآینه جمع شدگان اند سوی وقت روز دانسته

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ

پس بدرستی شما ای گمراهان دروغ گویان هرآینه خورندگانید از درخت

مِّن زَقُّومٍ فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ

زقوم پس پر کنندگانید ازان شکمها پس آشامندگان برآن از

الْحَمِيمِ فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ

آب گرم پس آشامندگان آشامیدن شتران تشنه این مهمانی ایشان روز پاداش

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

و مر آنانکه کافر شدند به پروردگار خود عذاب دوزخ است و بد جای بازگشت است

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ تَكَادُ تَمَيَّزُ

چون انداخته شوند ایشان در دوزخ بشنوند آنرا آوازی مانند آواز خر و آن دوزخ جوش میزند نزدیک است

مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ

از خشم کافران هرگاه در افگنده شوند دران گروهی سوال کنند ایشان را خازنان دوزخ آیا نیامده بود شما را

نذیر قالوا بلی قد جاءنا نذیر فکذبنا وقلنا ما نزل

بیم کننده ، گویند آری بدرستی که آمد ما را بیم کننده پس تکذیب کردیم و گفتیم نازل نکرده

الله من شیء ان انتم الا فی ضلال کبیر وقالوا لو کنا

خدا هیچ چیز نیستید شما مگر در گمراهی بزرگ و گویند اگر بودیم

نسمع او نعقل ما کنا فی اصحب السعیر فاعترفوا

که می شنیدیم یا تعقل میکردیم نمی بودیم امروز در اهل دوزخ پس اقرار کردند

بذنبهم فسحقا لاصحب السعیر ویوم یحشرهم جزو ۱۱ رکوع ۱۴

بگناهان خویش پس دوری از رحمت من باد اهل دوزخ را و روزیکه جمع کند ایشان را

کان لم یلبثوا الا ساعة من النهار یتعارفون بینهم جزو ۲۵ رکوع ۱۳

گویا درنگ نکردند مگر ساعتی از روز آشنائی میکنند میان خویش

ونادوا یا مالک لیقض علینا ربک قال انکم ماکثون

و ندا کنند ای مالک تا که حکم کند بر ما پروردگار تو گوید بدرستی شما درنگ

عن ابی هریرة رض عن النبی صلی الله علیه وسلم

از ابی هریره رض روایت از آن حضرت صلی الله علیه و سلم

قال اوقد علی النار الف سنة حتی احمرت ثم اوقد

فرمود آن حضرت افروخته شد بر آتش دوزخ هزار سال تا آنکه سرخ شد پس افروخته شد

علیها الف سنة حتی ابیضت ثم اوقد

بروی هزار سال تا آنکه سفید شد پس افروخته شد بروی هزار سال

حتی اسودت فهی سوداء مظلمة رواه الترمذی

تا آنکه سیاه شد پس آتش دوزخ سیاه تاریک است روایت ترمذی

وعنه رض ان رسول الله صلی الله علیه وسلم

ونیز از ابوهریره رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ قِيلَ يَا

فرمود گرمی آتش شما که در دنیاست یک پاره است از هفتاد پاره از آتش دوزخ گفته شد ای

رَسُولَ اللهِ إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً قَالَ فَإِنَّهَا فُضِّلَتْ عَلَيْهِنَّ

رسول خدا هر آئینه بود این آتش دنیا بسنده فرمود پس زیادت کرده شده آتش دوزخ بران

بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَ

آتشها شصت و نه جزء هر یک ازین شصت و نه جزء مانند گرمی این آتش دنیاست متفق علیه یعنی

اللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ وَفِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ نَارُكُمُ الَّتِي يُوقِدُ ابْنُ

این حدیث در بخاری و مسلم هست اما این لفظ که ذکر کرده شد از ان بخاری است و در روایت مسلم این لفظ هست آتشی

آدَمَ وَفِيهَا عَلَيْهَا وَكُلُّهَا بَدَلَ عَلَيْهِنَّ وَكُلُّهُنَّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ

که می افروزند آن را نوع بنی آدم و نیز درو لفظ فیها و علیها بجای علیهن کلهن آمده است از ابو سعید خدری رض

عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الصَّعُودُ جَبَلٌ

از ان حضرت صلی الله علیه و سلم روایت است که فرمود آن حضرت که صعود کوهیست

مِنْ نَارٍ يُتَصَعَّدُ فِيهِ سَبْعِينَ خَرِيفًا وَيُهْوَى بِهِ كَذَلِكَ

از آتش بر آمده میشود بروی هفتاد سال و فرود انداخته میشود از ان کافر هفتاد سال همچنین

فِيهِ أَبَدًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

در وی همیشه روایت کرد ترمذی و هم از ابو سعید خدری رض مرویست که آن حضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ لِسُرَادِقِ النَّارِ أَرْبَعَةُ جُدُرٍ كِثَفُ كُلِّ جِدَارٍ مَسِيرَةُ

و سلم فرمود هر آئینه سراپرده آتش چهار دیوارست سطبری هر دیوارے مسافت

أَرْبَعِينَ سَنَةً رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

چهل سال ست روایت کرد ترمذی و هم از ابو سعید مرویست گفت که فرمود آن حضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ دَلْوًا مِنْ غَسَّاقٍ يُهْرَاقُ

صلی الله علیه و سلم اگر آنکه یک دلو از زرداب دوزخیان ریخته شود

فِي الدُّنْيَا لَانْتَنَ أَهْلُ الدُّنْيَا رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ

در دنیا هر آئینہ گندہ میشوند اہل دنیا روایت کردہ این حدیث را دارمی و از

عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ

عبد اللہ بن عمرو بن عاص رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ أَنَّ رَصَاصَةً مِثْلَ هٰذِهِ وَأَشَارَ إِلَى مِثْلِ

علیہ وسلم اگر یافتہ شود ارزیز پارہ مثل این و اشارت کرد آنحضرت بسوی مانند

الْجُمْجُمَةِ أُرْسِلَتْ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَهِيَ مَسِيْرَةُ

جمجمہ انداختہ شود از آسمان بسوے زمین و آن مسافت

خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ لَبَلَغَتِ الْأَرْضَ قَبْلَ اللَّيْلِ وَلَوْ أَنَّهَا

پانصد سالہ است هر آئینہ میرسد آن رصاصہ زمین را پیش از شب و اگر ثابت شود که

أُرْسِلَتْ مِنْ رَأْسِ السِّلْسِلَةِ لَسَارَتْ أَرْبَعِيْنَ خَرِيْفًا

آن رصاصہ انداختہ شود از سر زنجیر هر آئینہ میرسد چہل سال

اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ قَبْلَ أَنْ تَبْلُغَ أَصْلَهَا أَوْ قَعْرَهَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

شب و روز پیش از آنکه برسد رصاصہ بیخ سلسلہ یا پایان او را روایت کردہ ترمذی

وَعَنْ أَبِيْ بُرْدَةَ عَنْ أَبِيْهِ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابی بردہ که پسر ابو موسی اشعری است از پدر خود رض روایت است از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

قَالَ إِنَّ فِيْ جَهَنَّمَ لَوَادِيًا يُقَالُ لَهُ هَبْهَبُ يَسْكُنُهُ كُلُّ

گفت بدرستیکه در دوزخ هر آئینہ وادی است که گفتہ شود او را هبهب ساکن میشود درو هر

جَبَّارٍ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ

متکبر روایت کردہ دارمی و مرویست از عبد اللہ بن حارث بن

جَزْءٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

جزء بفتح جیم و سکون زای معجمہ صحابی ست گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بدرستیکه

ملہ جمجمہ قحف ... کاسہ سر ...

ملہ ای سلسلہ که مذکور است در قولہ تعالی ...

[illegible]

فِي النَّارِ حَيَّاتٍ كَأَمْثَالِ الْبُخْتِ تَلْسَعُ إِحْدَاهُنَّ اللَّسْعَةَ

در آتش مارانند مانند شتران بختی میگزد یکے ازان ماران یکبار گزیدنی

فَيَجِدُ حَمْوَتَهَا أَرْبَعِينَ خَرِيفًا وَإِنَّ فِي النَّارِ عَقَارِبَ

پس مے یابد سختی درد آن چهل سال و بدرستیکه در دوزخ کژدمهاست

كَأَمْثَالِ الْبِغَالِ الْمُوكَفَةِ تَلْسَعُ إِحْدَاهُنَّ اللَّسْعَةَ فَيَجِدُ حَمْوَتَهَا

مانند اشتران با پالان که میگزد یکے ازان یکبار گزیدن پس مے یابد سختی درد آن

أَرْبَعِينَ خَرِيفًا رَوَاهُ أَحْمَدُ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رض قَالَ قَالَ

چهل سال رواه احمد و از ابن مسعود رض مرویست گفت فرمود

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ

آن حضرت صلے الله علیه وسلم آورده میشود دوزخ را دران روز

لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ

مر آن دوزخ را هفتاد هزار مهار است که با هر مهار هفتاد هزار

مَلَكٍ يَجُرُّونَهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رض

فرشته میکشند آنرا رواه مسلم و از نعمان بن بشیر رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَهْوَنَ

مرویست گفت فرمود آن حضرت صلے الله علیه وسلم که بدرستیکه آسان ترین

أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا مَنْ لَهُ نَعْلَانِ وَشِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ

دوزخیان از روی عذاب کسیست که دارد نعلین و دو دوالها سے نعلین هست از آتش

يَغْلِي مِنْهُمَا دِمَاغُهُ كَمَا يَغْلِي الْمِرْجَلُ مَا يَرَى أَنَّ أَحَدًا

میجوشد ازان نعلین مغز سر وی چنانکه میجوشد دیگ مسین گمان نمیکند که هیچ کس

أَشَدُّ مِنْهُ عَذَابًا وَإِنَّهُ لَأَهْوَنُهُمْ عَذَابًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

از دوزخیان سخت باشد از روی عذاب حال آنکه آنکس بتحقیق آسان ترین دوزخیان است از روی عذاب متفق علیه

وعن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

واز ابن عباس رضی الله عنه مرویست گفت که فرمود آن حضرت صلی الله علیه وسلم

أهون أهل النار عذابا أبو طالب وهو منتعل بنعلين

سبکترین دوزخیان از روی عذاب ابوطالب است و حال آنکه می پوشنده نعلین را که

يغلي منهما دماغه رواه البخاري وعن سمرة بن

میجوشد از انها دماغ وی روایت کرد بخاری این حدیث را واز سمره بن

جندب أن النبي صلى الله عليه وسلم قال منهم

جندب رضی الله عنه مرویست که آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بعضی از دوزخیان کسیست

من تأخذه النار إلى كعبيه ومنهم من تأخذه النار

که میگیرد اورا آتش دوزخ تا دو شتالنگ و بعضی از ایشان کسیست که میگیرد اورا آتش دوزخ

إلى ركبتيه ومنهم من تأخذه النار إلى حجزته ومنهم

تا دو زانوی او و بعضی از دوزخیان کسیست که میگیرد اورا آتش تا جای ازار و بعضی

من تأخذه النار إلى ترقوته رواه مسلم وعن

از ایشان کسیست که میگیرد اورا دوزخ تا چنبر گردن او روایت کرد این حدیث را مسلم واز

أنس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

انس بن مالک رضی الله عنه مرویست که آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

يؤتى بأنعم أهل الدنيا من أهل النار يوم القيامة

آورده میشود متنعم ترین اهل دنیا از دوزخیان روز قیامت

فيصبغ في النار صبغة ثم يقال يا ابن آدم هل رأيت

پس غوطه داده شود در آتش دوزخ یک غوطه پس گفته شود ای فرزند آدم آیا دیده

خيرا قط هل مر بك نعيم قط فيقول لا والله يا رب

تو هیچ نیکوئی را هرگز آیا گذشته است بر تو هیچ نعمتی هرگز پس میگوید آن دوزخی بخدا سوگند

وَيُؤْتَى بِأَشَدِّ النَّاسِ بُؤْسًا فِي الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

و آورده میشود در بهشت سخت‌ترین مردم از روی محنت و اندوه در دنیا از بهشتیان

فَيُصْبَغُ صِبْغَةً فِي الْجَنَّةِ فَيُقَالُ لَهُ يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ

پس یک غوطه داده میشود در بهشت پس گفته میشود مر او را ای فرزند آدم آیا دیدی

بُؤْسًا قَطُّ وَهَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ فَيَقُولُ لَا وَاللّٰهِ يَا رَبِّ

تو هیچ سختی را هرگز و آیا گذشت بر تو سختی و محنت در دنیا پس میگوید نگذشت بر من محنت

مَا مَرَّ بِي بُؤْسٌ قَطُّ وَلَا رَأَيْتُ شِدَّةً قَطُّ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ

و سختی هرگز ای پروردگار من و ندیدم هرگز سختی را روایت کرد مسلم و هم از وی

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَقُولُ اللّٰهُ لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ

مرویست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود میگوید حق تعالی مر آسان‌ترین دوزخیان را

عَذَابًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ

از روی عذاب روز قیامت اگر می‌بود ترا چیزیکه در زمین است از اشیای دنیا

أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقُولُ أَرَدْتُ مِنْكَ

آیا بودی تو فدیه میکردی بآن پس میگوید آری پس میفرماید هرآینه خواستم

أَهْوَنَ مِنْ هٰذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ

من از تو کمتر از این فدیه و حال آنکه تو بودی در پشت آدم که شریک نگردانی

بِي شَيْئًا فَأَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تُشْرِكَ بِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

بمن چیزی را پس قبول نکردی مگر شریک گردانیدی بمن متفق علیه است و از

أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي قَوْلِهِ

ابی سعید روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم در تفسیر قول حق کالمهل فرمود

كَالْمُهْلِ أَيْ كَعَكَرِ الزَّيْتِ فَإِذَا قُرِّبَ إِلَى وَجْهِهِ سَقَطَتْ

ای کالعکر الزیت یعنی مانند دردی روغن پس چون نزدیک گردانیده شود بروی وی افتد

فَرْوَةُ وَجْهِهِ فِيهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
دو ریزد افتد پوست روی وی در ان از حرارت روایت کرد ترمذی و از ابی ہریرہ رض

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ الْحَمِيمَ لَيُصَبُّ
مرویست از آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود آنحضرت بدرستیکه آب گرم ریخته میشود

عَلَى رُؤُوسِهِمْ فَيَنْفُذُ الْحَمِيمُ حَتَّى يَخْلُصَ إِلَى جَوْفِهِ
بر سرہای ایشان پس درمیگذرد آب گرم تا آنکه میرسد تا درون شکم او

فَيَسْلُتُ مَا فِي جَوْفِهِ حَتَّى يَمْرُقَ مِنْ قَدَمَيْهِ وَهُوَ
پس می شکافد چیزہا که در شکم اوست تا آنکه بیرون می آید از ہر دو پای او و این ست

الصَّهْرُ ثُمَّ يُعَادُ كَمَا كَانَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ
صہر پستر باز گردانیده میشود چنانچه بود پیش بحال خود می آید روایت کرد ترمذی و از

أَبِي أُمَامَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قَوْلِهِ
ابی امامه رض مرویست از آنحضرت صلی الله علیه و سلم در تفسیر قول حق

وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ يَتَجَرَّعُهُ قَالَ يُقَرَّبُ إِلَى فِيهِ
و نوشانیده میشود دوزخی را از آب که زرداب ہست درحالیکه جرعه میکند آنرا آنحضرت فرمود نزدیک کرده میشود

فَيَكْرَهُهُ فَإِذَا أُدْنِيَ مِنْهُ شَوَى وَجْهَهُ وَوَقَعَتْ فَرْوَةُ
… پس ناخوش میدارد آنرا پس چون نزدیک گردانیده میشود از دہان او بریان میکند روی او را

رَأْسِهِ فَإِذَا شَرِبَهُ قَطَّعَ أَمْعَاءَهُ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ دُبُرِهِ
و می افتد پوست سر وی پس چون می نوشد آنرا پاره پاره میکند روده ہای او را تا آنکه بیرون می آید از دبر او

يَقُولُ اللّٰهُ تَعَالَى وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ
میگوید حق تعالی و نوشانیده میشوند دوزخیان آب گرم پس پاره پاره گرداند روده ہای ایشان

وَيَقُولُ وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي
و میگوید حق تعالی و اگر فریاد کنند کافران از تشنگی فریاد رسی کرده شوند بآبی که مانند مس گداخته است

الوجوه بئس الشراب رواه الترمذي وعن ابن

بریان میکند روہا را بد نوشیدنی است آن آب رواه الترمذی و از ابن

عباس رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قرأ

عباس رض مرویست کہ آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم خواند

هذه الآية اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا وانتم

این آیت را کہ بپرہیزید خدای تعالیٰ را حق پرہیز و نمیرید مگر در حالے

مسلمون قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لو

کہ شما مسلمان باشید فرمود آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم اگر آنکہ

ان قطرة من الزقوم قطرت في دار الدنيا لافسدت

یک قطرہ از زقوم بچکد در سرائے دنیا تباہ گرداند

على اهل الارض معايشهم فكيف بمن يكون

بر زمینیان اسباب زندگانی ایشان را پس چگونہ باشد حال کسے کہ باشد قوم

طعامه رواه الترمذي وعن ابي سعيد عن النبي

خوراک وے رواه ترمذے در روایت است از ابوسعید رض از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال وهم فيها كالحون قال تشويه

صلے اللہ علیہ وسلم در تفسیر وہم فیہا کالحون پس گفت بسوزد

النار فتقلص شفته العليا حتى تبلغ وسط راسه

روے ایشان را آتش بریم بپیچد و منقبض بگردد لب زبرین او تا آنکہ برسد لب زبرین و سے

وتسترخي شفته السفلى حتى تضرب سرته رواه

در میان سر او و فرو می ہشتد لب زیرین وی تا آنکہ برسد ناف او را رواه

الترمذي وعن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم

ترمذے و از انس رض مرویست از آن حضرت صلے اللہ علیہ وسلم

قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ابْكُوا فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا فَتَبَاكَوْا فَإِنَّ

فرمود ای مردمان بگریید از ترس خدا پس اگر نمیتوانید که بگریید پس شکل گریه

أَهْلَ النَّارِ يَبْكُونَ فِي النَّارِ حَتَّى تَسِيلَ دُمُوعُهُمْ فِي

کنید زیرا که دوزخیان میگریند در آتش تا آنکه روان میگردد اشکهای ایشان در

وُجُوهِهِمْ كَأَنَّهَا جَدَاوِلُ حَتَّى تَنْقَطِعَ الدُّمُوعُ

رویهای ایشان گویا اشکها جویهای خرد اند تا آنکه سپری میشود اشکها

فَتَسِيلُ الدِّمَاءُ فَتُقَرِّحُ الْعُيُونَ فَلَوْ أَنَّ سُفُنًا أُجْرِيَتْ

پس روان میگردد خونها پس زخمی میکند چشمها را پس اگر کشتیها رانده شوند در اشکهای

فِيهَا لَجَرَتْ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

ایشان هر آینه روان گردد روایت کرد در شرح سنه و از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَيْنَ

روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم میان

مَنْكِبَيِ الْكَافِرِ فِي النَّارِ مَسِيرَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ لِلرَّاكِبِ

دو دوش کافر در آتش راه سه روز است سوار شتاب رونده را

الْمُسْرِعِ وَفِي رِوَايَةٍ ضِرْسُ الْكَافِرِ مِثْلُ أُحُدٍ وَغِلَظُ

تیز رو را و در روایتی دیگر آمده که دندان کافر در قیامت مانند کوه احد

جِلْدِهِ مَسِيرَةُ ثَلَاثٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ

و ستبری جلد او راه سه روز است روایت کرد او را مسلم و از وی روایت است

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضِرْسُ الْكَافِرِ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم دندان کافر

يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِثْلُ أُحُدٍ وَفَخِذُهُ مِثْلُ الْبَيْضَاءِ وَمَقْعَدُهُ

روز قیامت مانند کوه احد است و ران او مانند بیضا است و جای نشستن او

مِنَ النَّارِ مَسِيرَةُ ثَلٰثٍ مِثْلُ الرَّبَذَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ

از آتش دوزخ مسافت سیر سه شب مانند قریهٔ ربذه است روایت کرده ترمذی و هم

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ غِلَظَ جِلْدِ الْكَافِرِ

ازو یعنی ابوہریرہ گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه سطبری پوست کافر

اِثْنَانِ وَاَرْبَعُونَ ذِرَاعًا وَاِنَّ ضِرْسَهُ مِثْلُ اُحُدٍ وَاِنَّ مَجْلِسَهُ

چهل و دو ذراع است و بدرستیکه دندان او مانند کوه احد است و بدرستیکه جای نشستن او

مِنْ جَهَنَّمَ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ

از جهنم مقدار مسافت ما بین مکه و مدینه است روایت کرده الترمذی و از ابن

عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ الْكَافِرَ

عمر رضی گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستیکه کافر

لَيُسْحَبُ لِسَانَهُ الْفَرْسَخَ وَالْفَرْسَخَيْنِ يَتَوَطَّؤُهُ النَّاسُ رَوَاهُ اَحْمَدُ

هر آئینه میکشد زبان خود را بر زمین سه میل یا شش میل پایمال میکنند زبان او را مردم روایت کرده احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِي الدَّرْدَاءِ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و ترمذی روایت است از ابی الدرداء رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُلْقٰى عَلٰى اَهْلِ النَّارِ الْجُوعُ فَيَعْدِلُ مَا هُمْ فِيهِ مِنَ الْعَذَابِ

علیه و سلم انداخته میشود بر دوزخیان گرسنگی پس برابر میگردد عذاب گرسنگی چیزی را که ایشان

فَيَسْتَغِيثُونَ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ مِنْ ضَرِيعٍ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ

پس فریاد میکنند از الم گرسنگی پس فریادرسی کرده میشوند بطعام گیاه خاردار که فربه نمیگرداند و سیری نمیگرداند از

جُوعٍ فَيَسْتَغِيثُونَ بِالطَّعَامِ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ ذِي غُصَّةٍ

گرسنگی پس باز فریاد میکنند بطعام پس فریادرسی کرده میشوند بطعام گلوگیر

فَيَذْكُرُونَ اَنَّهُمْ كَانُوا يُجِيزُونَ الْغُصَصَ فِي الدُّنْيَا بِالشَّرَابِ

پس یاد می آرند که ایشان بودند که میگذرانیدند طعام های گلوگیر را در دنیا با آب

فَيَسْتَغِيثُونَ بِالشَّرَابِ فَيُرْفَعُ إِلَيْهِمُ الْحَمِيمُ بِكَلَالِيبِ الْحَدِيدِ

پس باز فریاد میکنند بآب پس برداشته میشود بسوی ایشان آب گرم باچوبهای حدید

فَإِذَا دَنَتْ مِنْ وُجُوهِهِمْ شَوَتْ وُجُوهَهُمْ فَإِذَا دَخَلَتْ بُطُونَهُمْ

پس چون نزدیک شد آید از رویهای ایشان بریان میسازد رویهای ایشانرا پس چون در میآید شکمهای

قَطَّعَتْ مَا فِي بُطُونِهِمْ فَيَقُولُونَ ادْعُوا خَزَنَةَ جَهَنَّمَ فَيَقُولُونَ

ایشان را پاره پاره میکند چیزیرا که در شکمهای ایشان است پس میگویند دوزخیان دعا کنید خازنان جهنم را پس میگویند

أَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا

خازنان دوزخ آیا نبود که می آمدند شما را پیغمبران شما بمعجزات میگویند دوزخیان آری آمدند پس میگویند خازنان دعا

وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ قَالَ فَيَقُولُونَ ادْعُوا مَالِكًا

کنید امید اجابت نیست زیرا که نیست دعای کافران مگر در گمراهی پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس میگویند دوزخیان بگذارید بخوانید مالک را

فَيَقُولُونَ يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ فَيُجِيبُهُمْ إِنَّكُمْ

پس میگویند یا مالک باید که حکم کند بر ما پروردگار تو گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس جواب میدهد مالک ایشانرا بدرستیکه

مَاكِثُونَ قَالَ الْأَعْمَشُ نُبِّئْتُ أَنَّ بَيْنَ دُعَائِهِمْ وَإِجَابَةِ مَالِكٍ

شما درنگ کنندگانید در دوزخ گفت اعمش خبر داده شدم که میان خواندن ایشان و جواب دادن مالک

إِيَّاهُمْ أَلْفَ عَامٍ قَالَ فَيَقُولُونَ ادْعُوا رَبَّكُمْ فَلَا أَحَدَ خَيْرٌ مِنْ

ایشانرا هزار سال است گفت آنحضرت پس میگویند بخوانید پروردگار خود را پس نیست هیچکس بهتر از

رَبِّكُمْ فَيَقُولُونَ رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ

پروردگار شما پس میگویند ای پروردگار ما غالب گردید بر ما بدبختی ما و بودیم ما قومی گمراه

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ قَالَ فَيُجِيبُهُمُ اخْسَئُوا

ای پروردگار ما بیرون آر ما را از آتش پس اگر باز گردیم ما بکفر پس ظلم کنندگانیم پس فرمود آنحضرت پس جواب میدهد ایشانرا دور شوید

فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَئِسُوا مِنْ كُلِّ خَيْرٍ وَعِنْدَ ذَلِكَ

پروردگار ایشان دور شوید بخواری در آتش و سخن مگوئید گفت پس نزد آن نا امید میشوند از هر نیکی و نزد آن

جزو ۲۴ رکوع ۲

يَأْخُذُوْنَ فِي الزَّفِيْرِ وَالْحَسْرَةِ وَالْوَيْلِ قَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ

در ناله و فریاد چنانکه خران میکنند و در دریغ خوردن و وایلا کردن گفت عبدالله پسر

عَبْدِ الرَّحْمٰنِ وَالنَّاسُ لَا يَرْفَعُوْنَ هٰذَا الْحَدِيْثَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

عبدالرحمن که یکے از رواة این حدیث است و مردم رفع نمیکنند این حدیث را به پیغمبر صلعم و موقوف میدانند روایت کرد ترمذی

وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و از نعمان بن بشیر مرویست گفت شنیدم آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُوْلُ اَنْذَرْتُكُمُ النَّارَ اَنْذَرْتُكُمُ النَّارَ فَمَا زَالَ

وسلم را مکرر میفرمود ترسانیدم شمارا از آتش دوزخ ترسانیدم شمارا از آتش دوزخ نعمان

يَقُوْلُهَا حَتّٰى لَوْ كَانَ فِيْ مَقَامِيْ هٰذَا سَمِعَهُ اَهْلُ السُّوْقِ وَحَتّٰى سَقَطَتْ

میگوید پس متصل میگفت آنحضرت این کلام تا آنکه اگر بودے حضرت درینجا میشنیدند تمام مردم که در بازار اند

خَمِيْصَةٌ كَانَتْ عَلَيْهِ عِنْدَ رِجْلَيْهِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنِ

گلیم سیاه علم دار که بود بر بدن آنحضرت صلعم نزد هر دو پاے مبارک آن حضرت روایت کرد این حدیث را دارمی و از

الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنَا اَبُوْ هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ

حسن رض مرویست گفت حدیث کرد ما را ابوهریره رض از آن حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ثَوْرَانِ مُكَوَّرَانِ فِي النَّارِ يَوْمَ

علیه وسلم فرمود آفتاب و ماه دو ثور اند پیچیده در دوزخ روز

الْقِيٰمَةِ فَقَالَ الْحَسَنُ وَمَا ذَنْبُهُمَا فَقَالَ اُحَدِّثُكَ عَنْ رَسُوْلِ اللهِ

قیامت ... پس گفت حسن چیست گناه آفتاب و ماه پس گفت ابوهریره خبر میدهم ترا از پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَكَتَ الْحَسَنُ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي

صلی الله علیه وسلم ... پس خاموش شد حسن روایت کرد بیهقی در

كِتَابِ الْبَعْثِ وَالنُّشُوْرِ وَعَنْ اَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ

... کتاب البعث والنشور و از ابی هریره مرویست گفت فرمود آنحضرت

رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ لَا یَدْخُلُ النَّارَ اِلَّا شَقِیٌّ

در نمی آید آتش دوزخ را مگر بدبخت صلی اللہ علیہ وسلم

قِیْلَ یَا رَسُوْلَ اللّٰہِ وَمَنِ الشَّقِیُّ قَالَ مَنْ لَّمْ یَعْمَلْ لِلّٰہِ بِطَاعَۃٍ وَمَنْ

پرسیده شد ای رسول خدا بدبخت کیست فرمود آنحضرت کسیکه نکند برای خدا طاعت را و کسیکه

لَمْ یَتْرُکْ لَہٗ مَعْصِیَۃً رَوَاہُ ابْنُ مَاجَۃَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رض

ترک نکند برای خدا گناه روایت کرد این حدیث را ابن ماجه و روایت است از ابن عمر رض

عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ قَالَ یَعْظُمُ اَھْلُ النَّارِ فِی النَّارِ

از آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم که فرمود بزرگ اندام میشوند دوزخیان در دوزخ

حَتّٰی اَنَّ مَا بَیْنَ شَحْمَۃِ اُذُنِ اَحَدِھِمْ اِلٰی عَاتِقِہٖ مَسِیْرَۃُ سَبْعِ

تا آنکه درمیان نرمهٔ گوش یکی از ایشان تا دوش وی مسافت سیر هفت صد

مِائَۃِ عَامٍ وَاِنَّ غِلَظَ جِلْدِہٖ سَبْعُوْنَ ذِرَاعًا وَاِنَّ ضِرْسَہٗ مِثْلُ اُحُدٍ رَوَاہُ اَحْمَدُ

ساله راه است بدرستیکه سطبری پوست وی هفتاد گز است و بدرستیکه دندان دوزخی مانند کوه احد است روا واحمد

بَابُ خَلْقِ الْجَنَّۃِ وَالنَّارِ

باب در پیدا ایش بهشت و دوزخ

عَنْ اَبِیْ ھُرَیْرَۃَ رض عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا

روایت است از ابوهریره رض از آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود

خَلَقَ اللّٰہُ الْجَنَّۃَ قَالَ لِجِبْرَئِیْلَ اِذْھَبْ فَانْظُرْ اِلَیْھَا فَذَھَبَ

چون پیدا کرد خدا تعالی بهشت را گفت مر جبرئیل را برو پس نظر کن بسوی بهشت پس رفت جبرئیل

فَنَظَرَ اِلَیْھَا وَاِلٰی مَا اَعَدَّ اللّٰہُ لِاَھْلِھَا فِیْھَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ اَیْ

پس نظر کرد بسوی بهشت و بسوی آن چیزیکه آماده کرده است خدا تعالی مر بهشتیان را در بهشت پس آمد جبرئیل پس گفت

رَبِّ وَعِزَّتِکَ لَا یَسْمَعُ بِھَا اَحَدٌ اِلَّا دَخَلَھَا ثُمَّ حَفَّھَا

ای پروردگار بعزت تو سوگند نمیشنود صفات بهشت را هیچ یکی مگر آنکه می‌درآید در او در الستر گرد و پنهان آ

بِالْمَكَارِهِ ثُمَّ قَالَ يَا جِبْرِيْلُ اِذْهَبْ فَانْظُرْ اِلَيْهَا قَالَ فَذَهَبَ

بهشت را بمکروهات طبیعت پس گفت حق تعالیٰ ای جبرئیل برو پس نظر کن بسوی بهشت فرمود پس رفت

فَنَظَرَ اِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ اَيْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيْتُ

جبرئیل پس نظر کرد بدان پس آمد در حضرت حق پس گفت ای پروردگار من سوگند بعزت تو به تحقیق ترسیدم

اَنْ لَّا يَدْخُلَهَا اَحَدٌ قَالَ فَلَمَّا خَلَقَ النَّارَ قَالَ يَا جِبْرِيْلُ

من که در نیاید آنرا هیچ یکی فرمود هرگاه که پیدا کرد خدا تعالیٰ آتش دوزخ را گفت خدا تعالیٰ ای جبرئیل

اِذْهَبْ فَانْظُرْ اِلَيْهَا قَالَ فَذَهَبَ فَنَظَرَ اِلَيْهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ اَيْ رَبِّ

برو پس نظر کن بسوی دوزخ پس رفت پس نظر کرد بسوی دوزخ جبرئیل پس آمد جبرئیل پس گفت

وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا اَحَدٌ فَيَدْخُلُهَا فَحَفَّهَا بِالشَّهَوَاتِ ثُمَّ

ای پروردگار من قسم بعزت تو نشنود وصف آتش دوزخ هیچ یکی پس خواهد که در آید پس گرداگرد گردانید آنرا بالشهوات

قَالَ يَا جِبْرِيْلُ اِذْهَبْ فَانْظُرْ اِلَيْهَا قَالَ فَذَهَبَ فَنَظَرَ اِلَيْهَا

نفسها پس گفت ای جبرئیل برو پس نظر کن با تش دوزخ گفت آنحضرت پس رفت جبرئیل پس نظر کرد

فَقَالَ اَيْ رَبِّ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيْتُ اَنْ لَّا يَبْقٰى اَحَدٌ اِلَّا

بسوی آتش پس باز گفت ای پروردگار قسم بعزت تو بتحقیق ترسیدم که باقی نماند هیچ یکی مگر آنکه

دَخَلَهَا رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ

در آید دوزخ را روایت کرد ابوداؤد و ترمذی و نسائی

بَابُ بَدْءِ الْخَلْقِ

باب در پیدایش خلق

سورۂ هود جزو ۱۲ رکوع ۱ وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ وَّكَانَ

و اوست آنکه بیافرید آسمانها و زمین را در شش روز و بود

سورۂ ق جزو ۲۶ رکوع ۱۶ عَرْشُهٗ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَلَقَدْ خَلَقْنَا

عرش او بر آب تا آنکه بیازماید شما را کدام شما نیکوست به کردار و هر آئینه بتحقیق آفریدیم

الانسان من سللة من طين ثم جعلنه نطفة في قرار

آدمی را از خلاصه گل پس گردانیدیم اورا نطفه در قرارگاہے

مكين ثم خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا

استوار پس آفریدیم قطره را خون بسته پس آفریدیم خون بسته را پاره گوشت پس آفریدیم

المضغة عظما فكسونا العظام لحما ثم انشانه خلقا اخر

پاره گوشت را استخوان پس پوشانیدیم استخوان را گوشت پس آفریدیم اورا آفرینش دیگر پس

فتبارك الله احسن الخالقين ثم انكم بعد ذلك لميتون ع جزو ۲۱ رکوع ۱۰

بزرگ ست خدای تعالی نیکو آفرینندگان پس بدرستیکه شما پس ازین هر آئینه مردگانید

ثم انكم يوم القيمة تبعثون خلق السموت بغير عمد ترونها

پس بدرستیکه شما روز قیامت برانگیخته شوید بیافرید آسمانها را بے ستونها که می بینید

والقى في الارض رواسي ان تميد بكم وبث فيها من

و نهاد در زمین کوهها تا حرکت نکند بشما و پراگنده کرد دران از

كل دابة وانزلنا من السماء ماء فانبتنا فيها من كل

هر جنبنده و فرو فرستادیم از آسمان آبے پس رویانیدیم دران از هر صنفی

زوج كريم قل ائنكم لتكفرون بالذي خلق الارض ع جزو ۲۴ رکوع ۱۶

بزرگ بگو آیا بدرستیکه شما کافر میشوید بآنکه آفرید زمین را

في يومين وتجعلون له اندادا ذلك رب العلمين وجعل

در دو روز و میسازید مر اورا همتایان این پروردگار جهانیان ست و گردانید

فيها رواسي من فوقها وبارك فيها وقدر فيها اقواتها

دران کوهها از زبر آن و برکت کرد دران و اندازه کرد دران قوتهاے آن

في اربعة ايام سواء للسائلين ثم استوى الى السماء

در چهار روز یکسان ست برای خواهندگان پس قصد کرد سوی آسمان

وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا

و آن دود است پس گفت مر آنرا و مر زمین را بیائید خوش یا ناخوش گفتند

أَتَيْنَا طَائِعِينَ ۝ فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي

آمدیم فرمانبرداران پس حکم کرد آنهارا هفت آسمان در دو روز و وحی کرد در

كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَٰلِكَ

هر آسمان فرمان آنرا و آراستیم آسمان نزدیکتر را بچراغها و نگاهداشتن این

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۝ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ

اندازه غالب داناست خدای آنکه بیافرید هفت آسمانها را و از

الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ

زمین مانند آن فرود می آید فرمان خدا میان آسمانها و زمین تا بدانید که خدا بر

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝ وَتِلْكَ

آفریدن همه چیز تواناست و تا بدانید آنکه خدای تعالی بدرستیکه فراگرفته است همه چیزها را از روی علم و آن

حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ

برهان ماست دادیم آنرا بابراهیم بر گروه او بر میداریم مرتبها

مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ

هرکرا میخواهیم بدرستیکه پروردگار تو حکم کننده است دانا و بخشیدیم مر او را اسحق

وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ

و یعقوب هریک را راه نمودیم و نوح را راه نمودیم پیش ازین و از فرزندان او

دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ

داود را و سلیمان را و ایوب را و یوسف را و موسی و هارون را

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ

و همچنین پاداش میدهیم نیکوکاران را و زکریا و یحیی را و عیسی را

وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ۝ وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا

و الیاس را همه از شایستگان اند و اسمعیل را و الیسع را و یونس را و لوط را

وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ۝ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا

و همه را افزونی دادیم بر جهانیان گفتیم ای آتش باش سرد و سالم

عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ۝

بر ابراهیم و خواستند بآن مکرے پس گردانیدیم ایشان را زیان کار

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ۝

و رهانیدیم او را و لوط را سوئے زمین که برکت کردیم دران مر جهانیان را

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ

و چون گفت عیسے پسر مریم ای فرزندان یعقوب بدرستی من فرستادهٔ خدایم

إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ

بسوئے شما باور دارنده مر آنرا که پیش منست از توریت و مژده دهنده بفرستادهٔ

يَأْتِي مِن بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا

که آید از پس من نام او احمد است پس چون آید بایشان به حجتها گفتند

هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن صَلْصَالٍ

این جادو ئیست آشکارا و هر آئینه آفریدیم آدمے را از گل خشک

مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ ۝ وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ مِن نَّارِ السَّمُومِ ۝

از سیاه بوی ناک و پدر پریان را آفریدیم او را پیش ازان از آتش گرم

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

و هر آئینه بدرستی بیافریدیم آسمانها و زمین را و آنچه در میان آنهاست در شش روز

وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ۝ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

و نرسید مارا هیچ ماندگے بدرستی در آفرینش آسمانها و زمین

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ

و آمدن شد شب و روز هر آینه نشانهاست مر خداوندان خرد ها را آنانکه

يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ

یاد می کنند خدا را ایستاده و نشسته و بر پهلو ها و اندیشه میکنند در آفرینش

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا

آسمانها و زمین پروردگارا نیافریدی این را باطل پاکی ست ترا پس نگاه دار

عَذَابَ النَّارِ ۝ قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

ما را از عذاب آتش بگوئید ایمان آوردیم بخدا و آنچه فرو فرستاده شد بسوی ما و آنچه فرود آمده بسوی ابراهیم

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ

و اسمعیل و اسحق و یعقوب و اولاد یعقوب و آنچه داده شد موسی و عیسی را و آنچه داده شد

النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

پیغمبران از پروردگار خود جدائی نکنیم میان یکی از ایشان و ما مر او را گردن نهادگانیم

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ

این فرستادگان افزونی دادیم بعضی ایشان را بر بعضی از ایشان آنکه سخن گفت خدای و برداشت

بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ

ایشان را پایها و دادیم عیسی پسر مریم را معجزات روشن و قوت دادیم او را بجان

الْقُدُسِ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ

پاک بدرستیکه ما وحی فرستادیم بسوی تو چنانچه وحی فرستادیم بسوی نوح و پیغمبران

مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

از پس او و وحی کردیم بسوی ابراهیم و اسمعیل و اسحاق و یعقوب

وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ

و اولاد یعقوب و عیسی و ایوب و یونس و هارون و سلیمان

وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

و چنانکه دادیم داود را زبور و چنانکه فرستادیم پیغمبران که قصه کردیم ایشان را بر تو پیش از این

وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا رُسُلًا

و فرستادگان که قصه نکردیم ایشان را بر تو و سخن گفت خدای با موسی سخن کردنی فرستادگان

مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

مژده دهندگان و بیم کنندگان تا نباشد برای مردمان بر خدا الزام پس فرستادن پیغمبران

وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

و هست خدای غالب حکم کننده روایت است از ابی هریره رض گفت شنیدم من آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ

صلے اللہ علیہ وسلم را که میفرمود بدرستیکه خدای تعالی نوشت کتابی را پیش از این که پیدا کند

الْخَلْقَ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي فَهُوَ مَكْتُوبٌ عِنْدَهُ فَوْقَ

خلق را بدرستیکه رحمت من پیشی کرده است غضب مرا پس آن کتاب نوشته است نزد او بر

الْعَرْشِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

عرش متفق علیه و هم از ابو هریره رض مرویست گفت در اثنا آنکه آنحضرت صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ جَالِسٌ وَأَصْحَابُهُ إِذْ أَتَى عَلَيْهِمْ سَحَابٌ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ

وسلم نشسته است و یاران او ناگاه آمد بر ایشان ابری پس گفت آنحضرت

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَلْ تَدْرُونَ مَا هَذَا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ

صلے اللہ علیہ وسلم آیا میدانید چیست این گفتند یاران بر عادت خود خدا و رسول او

أَعْلَمُ قَالَ هَذِهِ الْعَنَانُ هَذِهِ رَوَايَا الْأَرْضِ يَسُوقُهَا اللَّهُ إِلَى

داناتر است فرمود این عنان است فرمود این ابرها راویهای زمین است میراند آنها را خدا بسوی

قَوْمٍ لَا يَشْكُرُونَهُ وَلَا يَدْعُونَهُ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا فَوْقَكُمْ

قومیکه شکر نمیکنند خدا را و نمیخوانند او را پس گفت آنحضرت آیا میدانید که چیست بالای شما

قَالُوا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّهَا الرَّقِيعُ سَقْفٌ مَحْفُوظٌ وَمَوْجٌ

گفتند اصحاب الله و رسول او دانا ترست گفت آنحضرت پس بدرستیکه آن چیز که فوق شماست رقیع است آسمان سقف است

مَكْفُوفٌ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهَا قَالُوا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ

آسمان موجیست منع کرده شده از سقوط پس فرمود آیا میدانید یا میدانید چه قدر مسافت است میان شما و میان آن آسمان گفتند صحابه خدا و رسول او

أَعْلَمُ قَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهَا خَمْسُمِائَةِ عَامٍ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا فَوْقَ

دانا ترست فرمود در میان شما و در میان آسمان مسافت پانصد ساله راه است پس فرمود آیا میدانید یا میدانید چیست بالا آسمان

ذٰلِكَ قَالُوا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ سَمَاءَانِ إِنَّ بُعْدَ مَا بَيْنَهُمَا خَمْسُمِائَةِ

گفتند صحابه خدا و رسول او دانا ترست فرمود آسمان دیگر است که در مسافت که میان این دو آسمانست

سَنَةٍ ثُمَّ قَالَ كَذٰلِكَ حَتَّى عَدَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ مَا بَيْنَ كُلِّ سَمَائَيْنِ

ساله راه است پس گفت آنحضرت همچنین تا آنکه شمرد هفت آسمان را مسافت در میان هر دو از آن مقدار مسافتی

مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا فَوْقَ ذٰلِكَ

که میان آسمان و زمین است پس گفت آنحضرت آیا میدانید یا میدانید چیست بالا این آسمانها

قَالُوا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ إِنَّ فَوْقَ ذٰلِكَ الْعَرْشَ وَبَيْنَهُ

گفتند صحابه الله و رسول او دانا ترست فرمود بدرستیکه بالای این هر هفت آسمان عرش است و میان عرش

وَبَيْنَ السَّمَاءِ بُعْدُ مَا بَيْنَ السَّمَائَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ

و میان آسمان مقدار دوریست که میان هر دو آسمان هست پس گفت آیا میدانید یا میدانید

مَا الَّذِي تَحْتَكُمْ قَالُوا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ إِنَّهَا الْأَرْضُ

چیست آن چیز که زیر شماست گفتند صحابه خدا و رسول خدا دانا ترست فرمود بدرستیکه آن زمین است

ثُمَّ قَالَ هَلْ تَدْرُونَ مَا تَحْتَ ذٰلِكَ قَالُوا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ إِنَّ

پس فرمود آیا میدانید یا میدانید که چیست زیر این زمین گفتند صحابه خدا و رسول او دانا ترست فرمود بدرستیکه

تَحْتَهَا أَرْضًا أُخْرٰى بَيْنَهُمَا مَسِيرَةُ خَمْسِمِائَةِ سَنَةٍ حَتَّى عَدَّ

زیر این زمین زمین دیگر است مسافت میان هر دو نیز پانصد ساله راه است تا آنکه شمرد آن حضرت

سبع أرضين ما بين كل أرضين مسيرة خمسمائة سنة ثم
هفت زمین را میان هر دو زمین مسافت پانصد سال است پس
قال والذي نفس محمد بيده لو أنكم دليتم بحبل إلى الأرض
گفت سوگند بآن خدای که جان محمد در دست قدرت اوست اگر شما فرو هشتید رسن را بسوی زمین
السفلى لهبط على الله ثم قرأ هو الأول والآخر والظاهر
زیرین هر آینه فرود آید بر خدا بعد از آن خواند آنحضرت این آیه را که اوست اول و آخر و ظاهر
والباطن وهو بكل شيء عليم رواه أحمد والترمذي
و باطن و اوست بهر چیز دانا روایت کرد احمد و ترمذی
وعنه رضي الله عنه قال أخذ رسول الله صلى الله عليه
و هم از وے است گرفت آنحضرت صلی الله علیه
وسلم بيدي فقال خلق الله التربة يوم السبت وخلق فيها
و سلم هر دو دست مرا پس فرمود پیدا کرد خدا تعالی خاک را روز شنبه و پیدا کرد در وے
الجبال يوم الأحد وخلق الشجر يوم الاثنين وخلق المكروه
کوهها را روز یکشنبه و پیدا کرد درختها را روز دوشنبه و پیدا کرد مکروه را
يوم الثلثاء وخلق النور يوم الأربعاء وبث فيها الدواب يوم
روز سه شنبه و پیدا کرد نور را روز چهارشنبه و پراگنده کرد در زمین جنبندها را روز
الخميس وخلق آدم بعد العصر من يوم الجمعة في آخر الخلق
پنجشنبه و پیدا کرد آدم را بعد از نماز دیگر روز جمعه در آخر پیدایش
وآخر ساعة من النهار فيما بين العصر إلى الليل رواه مسلم
و در آخر ساعت از روز میان عصر تا شب روایت کرد این حدیث را مسلم
وعن ابن عباس رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
و از ابن عباس رضی الله عنهما گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ إِسْرَافِيْلَ مُنْذُ يَوْمٍ خَلَقَهُ صَافًّا قَدَمَيْهِ لَا يَرْفَعُ

بدرستی که خدای تعالی پیدا کرد اسرافیل را آن روز که پیدا کرده است او را در حالیکه صف کننده است دو پا خود را

بَصَرَهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الرَّبِّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَبْعُوْنَ نُوْرًا مَا مِنْهَا

برنمیدارد اسرافیل چشم خود را میان اسرافیل و میان پروردگار تبارک و تعالی هفتاد نور است که هیچ یک نیست

مِنْ نُوْرٍ يَدْنُوْ مِنْهُ إِلَّا احْتَرَقَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ

نیست از این هفتاد نور هیچ نوری که نزدیک شود از پروردگار مگر آنکه بسوزد روایت کرد این حدیث را ترمذی و صحیح گفت آنرا

وَعَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَبِيْ أَوْفٰى رض أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از زراره بن ابی اوفی رض که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ لِجِبْرِيْلَ هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ فَانْتَفَضَ جِبْرِيْلُ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ

فرمود مر جبرئیل را آیا دیده تو پروردگار خود را پس بلرزید جبرئیل و گفت ای محمد

إِنَّ بَيْنِيْ وَبَيْنَهُ سَبْعِيْنَ حِجَابًا مِنْ نُوْرٍ لَوْ دَنَوْتُ مِنْ بَعْضِهَا

بدرستی میان من و میان خدا هفتاد پرده است از نور اگر نزدیک بشوم از بعضی

لَاحْتَرَقْتُ هٰكَذَا فِي الْمَصَابِيْحِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ رض

آن حجابها هر آینه بسوزم و همچنین است روایت مصابیح و از جابر بن عبد الله رض

أَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أُذِنَ لِيْ أَنْ أُحَدِّثَ

روایت است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود اذن کرده شدم که تحدیث کنم

عَنْ مَلَكٍ مِنْ مَلَائِكَةِ اللّٰهِ مِنْ حَمَلَةِ الْعَرْشِ أَنَّ مَا بَيْنَ شَحْمَةِ

و خبر دهم از عظمت فرشته از فرشتگان خدا از حاملان عرش که میان نرمه گوش وی

أُذُنِهِ إِلَى عَاتِقِهِ مَسِيْرَةُ سَبْعِمِائَةِ عَامٍ رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ

تا دوش وی جای سیر هفت صد سال است روایت کرد این حدیث را ابو داود

وَعَنْ عَائِشَةَ رض عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ

و از عائشه رض روایت است از آنحضرت صلی الله علیه و سلم که فرمود

خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ

پیدا کرده شده اند ملائکه از نور و پیدا کرده شده است جان که پدر جنیان است از زبانه آتش که آمیخته است با دود

وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

و پیدا کرده شده است آدم از آنچه صفت کرده شده است برای شما روایت کرده مسلم و از ابوهریره رض

رَضِيَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُؤْمِنُ أَكْرَمُ

روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم مسلمان بزرگتر است

عَلَى اللهِ مِنْ بَعْضِ الْمَلَائِكَةِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ جَابِرٍ رض

بر خدا از بعضی فرشتگان روایت کرده ابن ماجه و از جابر رض مروی است

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا خَلَقَ اللهُ آدَمَ وَذُرِّيَّتَهُ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود هنگامیکه پیدا کرد خدای تعالی آدم را و

قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبِّ خَلَقْتَهُمْ يَأْكُلُونَ وَيَشْرَبُونَ وَيَنْكِحُونَ

گفتند فرشتگان ای پروردگار پیدا کردی تو ایشان را که میخورند و می نوشند و جماع میکنند

وَيَرْكَبُونَ فَاجْعَلْ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الْآخِرَةَ قَالَ اللهُ تَبَارَكَ

و سوار میشوند پس بگردان مر ایشان را دنیا و مارا آخرت فرمود خدای تعالی

وَتَعَالَى لَا أَجْعَلُ مَنْ خَلَقْتُهُ بِيَدَيَّ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي

نمیگردانم کسی را که پیدا کرده ام من او را بدو دست خود و دمیده ام در وی از روح خود

كَمَنْ قُلْتُ لَهُ كُنْ فَكَانَ رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ

همچو کسیکه گفتم مر او را در پیدا کردن او بشو پس میشود روایت کرده بیهقی در شعب ایمان

وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ

و هم از ابوهریره رض روایت است که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود

طُولُ آدَمَ سِتِّينَ ذِرَاعًا فِي سَبْعِ أَذْرُعٍ عَرْضًا وَعَنْ

بود درازی قد آدم شصت گز در هفت گز در پهنای و از

أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَمَّا صَوَّرَ اللّٰهُ آدَمَ

انس رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود وقتیکه پیدا کرد خدا صورت آدم را

فِي الْجَنَّةِ تَرَكَهُ مَا شَاءَ اللّٰهُ أَنْ يَتْرُكَهُ فَجَعَلَ إِبْلِيسُ يُطِيفُ بِهِ

در بهشت گذاشت او را آنقدر که خواست خدای تعالی گذاشتن او را پس گشت ابلیس که نزدیک آید

يَنْظُرُ مَا هُوَ فَلَمَّا رَآهُ أَجْوَفَ عَرَفَ أَنَّهُ خُلِقَ خَلْقًا لَا يَتَمَالَكُ

آدم در حالیکه نگاه میکرد ابلیس که چیست آدم و چه حال دارد پس چون دید او را کاواک شناخت که وی پیدا کرده شد

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رض قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَيُّ

پیدا ایشی که مالک نفس خود نمیتواند شد روایت کرده مسلم و از ابوذر رض مرویست گفت گفتم من یا رسول الله کدام

الْأَنْبِيَاءِ كَانَ أَوَّلَ قَالَ آدَمُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَنَبِيٌّ كَانَ قَالَ

یکی از پیغمبران بود نخست فرمود آنحضرت آدم گفتم ای رسول خدا آیا آدم پیغمبر بود فرمود

نَعَمْ نَبِيٌّ مُكَلَّمٌ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ كَمِ الْمُرْسَلُونَ قَالَ

آنحضرت آری پیغمبر بود سخن کرده شد گفتم ای رسول خدا از میان انبیا رسول چند کس اند فرمود

ثَلٰثُمِائَةٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ جَمًّا غَفِيرًا وَفِي رِوَايَةٍ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ

آنحضرت رسول سیصد و چند بن اند و در روایت سیصد و چهار آمده جماعت انبوه و در روایتی از ابی امامه

قَالَ أَبُو ذَرٍّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ كَمْ وَفَاءُ عِدَّةِ الْأَنْبِيَاءِ قَالَ

گفت ابوذر گفتم من ای رسول خدا چند است تمام شمار انبیا فرمود

مِائَةُ أَلْفٍ وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفًا الرُّسُلُ مِنْ ذٰلِكَ

یک لک و بیست و چهار هزار مرسل از میان آنها

ثَلٰثُمِائَةٍ وَخَمْسَةَ عَشَرَ جَمًّا غَفِيرًا رَوَاهُمَا أَحْمَدُ وَعَنْ

سیصد و پانزده تن جماعت انبوه روایتها احمد و از

أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكْذِبْ

ابی هریره رض مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم دروغ نگفته

ابراهیم الا ثلث کذبات ثنتین منهن فی ذات الله قوله انی

ابراهیم مگر سه بار دو دروغ از آن سه برای خدا یکے قول وے علیه السلام

سقیم وقوله بل فعله کبیرهم هذا وقال بینا هو ذات

من بیمارم و دوم قول او هست که کرد آن فعل را بزرگ ایشان که این است و فرمود آنحضرت در اثنای آنکه آن

یوم وسارة اذ اتی علی جبار من الجبابرة فقیل له ان ههنا

ابراهیم بود روزی در هجرت و ساره همراه او بود ناگاه آمد ابراهیم با ساره و گذشت بر شکبری از متکبران پس گفته شد

رجلا معه امرأة من احسن الناس فارسل الیه فسأله عنها

مردی را بدرستیکه اینجا مردی آمده است که با وی زنی هست از بهترین بنی آدم در حسن پس کس فرستاد آن جبار بسوی

من هذه قال اختی فاتی سارة فقال لها ان هذا الجبار ان یعلم

ابراهیم پس پرسید از کیست ابراهیم را از حال ساره که کیست این زن گفت ابراهیم که این خواهر منست پس آمد ابراهیم پیش ساره

انک امرأتی یغلبنی علیک فان سألک فاخبریه انک

و تعلیم کرد او را حیله پس گفت مر ساره را بدرستیکه این جبار اگر بداند که تو زن منست غلبه میکند مرا بر تو و میبرد ترا از من پس اگر

اختی فانک اختی فی الاسلام لیس علی وجه الارض مؤمن

که تو خواهر منی زیرا که تو خواهر منی در اسلام نیست بر روی زمین هیچ مسلمانے

غیری وغیرک فارسل الیها فاتی بها وقام ابراهیم یصلی

جز من و سوای تو پس فرستاد آن جبار کسے را بسوے ساره پس آورده شد ساره و ایستاده شد ابراهیم

فلما دخلت علیه ذهب یتناولها بیده فاخذ ویروی

تا نماز کند پس وقتیکه در آمد ساره بر آن جبار خواست آنکه بگیرد او را بدست خود پس گرفته شد آن جبار

فغط حتی رکض برجله فقال ادعی الله لی ولا اضرک فدعت

که از حلق وی آواز آمد چنانکه تا آنکه حرکت کرد پاها پاهای خود بر زمین پس گفت جبار بساره که دعا کن خدا را برای من

الله فاطلق ثم تناولها الثانیة فاخذ مثلها او اشد فقال

نمیرسانم بتو ترا پس دعا کرد ساره خدا را پس رها کرده شد آن جبار باز دست انداز کرد ساره را دو بار پس گرفته شد مانند گرفتن اول

ادعي الله لي ولا اضرك فدعت الله فأطلق فدعا بعض

دعا کن خدا را برای من و زیان نمیرسانم مر ترا پس دعا کرد ساره خدای تعالی را پس رها کرده شد پس طلبید بعضی از حاجبان

حجبته فقال انك لم تأتني بانسان انما اتيتني بشيطان

بعضی از پرده داران خود را پس گفت بدرستیکه تو نیاوردی نزد من آدمی را مگر آوردی شیطانی را

فأخدمها هاجر فأتته وهو قائم يصلي فأومأ بيده مهيم

پس خدمتگار گردانید برای ساره هاجره را پس آمد ساره نزد ابراهیم و حالانکه ابراهیم ایستاده نماز میکرد پس بدست اشاره کرد

قالت رد الله كيد الكافر في نحره واخدم هاجر قال ابو هريرة

گفت ساره باز گردانید خدای تعالی بدسگالی آن کافر را در پیش وی و خادم گردانید هاجره را گفت ابوهریره رض

تلك امكم يا بني ماء السماء متفق عليه وعنه رض قال قال

آن هاجره مادر شماست ای پسران آب آسمان متفق علیه و هم از وی مرویست گفت

رسول الله صلى الله عليه وسلم نحن احق بالشك من ابراهيم

آنحضرت صلی الله علیه وسلم ما سزاوارتریم بشک از ابراهیم

اذ قال رب ارني كيف تحيي الموتى ويرحم الله لوطا لقد كان

وقتیکه گفت ابراهیم ای پروردگار من بنما مرا چگونه زنده میکنی مردگان را و گفت آنحضرت رحمت کند خدای تعالی لوط را

يأوي الى ركن شديد ولو لبثت في السجن طول ما لبث يوسف

بود لوط پناه میگرفت بسوی رکن سخت و نیز فرمود آنحضرت اگر درنگ میکردم در زندان در آن قدر که درنگ کرد

لاجبت الداعي متفق عليه وعن ابي هريرة رض عن النبي

هر آینه قبول میکردم خواننده را متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال انما سمي الخضر لانه جلس على فروة

صلی الله علیه وسلم گفت آنحضرت که نام کرده شد خضر مگر از جهت آنکه نشست بر زمین

بيضاء فاذا هي تهتز من خلفه خضراء رواه البخاري وعن

خشک که سفیدی بود در وی پس ناگاه آن زمین می جنبید از پس وی سبز و تر و تازه روایت کرد این حدیث بخاری

أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ

وازابی بن کعب مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه

الْغُلَامَ الَّذِيْ قَتَلَهُ الْخَضِرُ طُبِعَ كَافِرًا وَّلَوْ عَاشَ لَأَرْهَقَ

کودکیکه کشت اورا خضر علیه السلام سرشته شد کافر واگر میزیست آن کودک

أَبَوَيْهِ طُغْيَانًا وَّكُفْرًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ

پدر و مادر خود را و تکلیف میکرد ارشان ابر کفر و طغیان متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست گفت فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا أَيُّوْبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا فَخَرَّ عَلَيْهِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم در اثنای آنکه ایوب علیه السلام غسل میکرد برهنه پس افتاد

جَرَادٌ مِّنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ أَيُّوْبُ يَحْثِيْ فِيْ ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوْبُ

بر ایوب ملخ از زر پس شروع کرد ایوب که گرد می آورد آن ملخ زار در جامهٔ خود پس آواز داد ایوب را

أَلَمْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرٰى قَالَ بَلٰى وَعِزَّتِكَ وَلٰكِنْ لَا غِنٰى لِيْ

آیا نبودم بی نیاز گردانیده ام ترا از چیزیکه می بینی تو گفت ایوب آری سوگند بعزت تو لیکن نیست بی نیازی

عَنْ بَرَكَتِكَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

مرا از افزونی نعمت تو رواه بخاری وهم ازوی مرویست گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مُوْسٰى كَانَ رَجُلًا حَيِيًّا سِتِّيْرًا لَا يُرٰى

صلی الله علیه وسلم بدرستیکه موسی علیه السلام بود مرد بسیار حیا کننده و ستر کننده و دیده نمیشد

مِنْ جِلْدِهِ شَيْءٌ اِسْتِحْيَاءً فَآذَاهُ مَنْ آذَاهُ مِنْ بَنِيْ إِسْرَائِيْلَ

از پوست وی هیچ چیزی از جهت شرم پس ایذا نمودند اورا کسانیکه نمودند ایذا اورا از قوم بنی اسرائیل

فَقَالُوْا مَا يَسْتَتِرُ هٰذَا التَّسَتُّرَ إِلَّا مِنْ عَيْبٍ بِجِلْدِهِ إِمَّا بَرَصٌ

پس گفتند آن قوم مبالغه نکرد موسی در ستر کردن این چنین مگر از جهت عیبیکه در پوست است یا از برص یا

أَوْ أُدْرَةٌ وَإِنَّ اللّٰهَ أَرَادَ أَنْ يُبَرِّئَهُ فَخَلَا يَوْمًا وَّحْدَهُ لِيَغْتَسِلَ

یا از ادره و بدرستیکه خدای تعالی خواست که پاک گرداند موسی را از عیب پس خالی شد موسی روزی تنها

فوضع ثوبه على حجر ففر الحجر بثوبه فجمح موسى في إثره يقول

پس نهاد جامهٔ خود را بر سنگے پس گریخت آن سنگ و برد جامهٔ موسی را پس شتافت موسی در پے آن

ثوبي يا حجر ثوبي يا حجر حتى انتهى إلى ملإ من بني إسرائيل

موسی جامهٔ مرا ای سنگ تا رسید موسی بجماعتے کبیر از بنی اسرائیل

فرأوه عريانا أحسن ما خلق الله وقالوا والله ما بموسى

پس دیدند آن جماعت موسی را برهنه نیکوترین پیدا کردهٔ خدا و گفتند سوگند بخدا نیست با موسے

من بأس وأخذ ثوبه وطفق بالحجر ضربا فوالله إن بالحجر

هیچ عیب و گرفت موسے جامهٔ خود را و در ایستاد موسی که زد سنگ را زدنے پس بخدا سوگند که بسیار است در سنگ

لندبا من أثر ضربه ثلاثا أو أربعا أو خمسا متفق عليه

نشان از تاثیر زدن موسی آنرا سه نشان یا چهار یا پنج متفق علیه

وعن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

در روایت است از ابن عباس رض گفت فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم

ليس الخبر كالمعاينة إن الله تعالى أخبر موسى بما صنع قومه

نیست خبر چیزے مانند دیدن آن بدرستی خدا تعالی خبر داد موسے را بچیزیکه کردند قوم و

في العجل فلم يلق الألواح فلما عاين ما صنعوا ألقى الألواح

در گوساله پس نینداخت لوح ها را پس چون نگاه کرد موسی آنچه کردند انداخت لوح ها را

فانكسرت رواه أحمد وعن أبي هريرة قال قال رسول

پس شکست الواح روایت کرد این حدیث را احمد و از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت

الله صلى الله عليه وسلم جاء ملك الموت إلى موسى

صلے الله علیه وسلم آمد عزرائیل بسوے موسے

ابن عمران فقال له أجب ربك قال فلطم موسى عين

بن عمران ع پس گفت موسے را قبول کن حکم پروردگار خود را گفت آنحضرت پس طپانچه زد موسے چشم

ملك الموت ففقأها قال فرجع ملك الموت الى الله تعالى

ملك الموت را پس شکست چشم فرشته را و کور کرد گفت پس باز گشت آن فرشته بجناب خدا

فقال انك ارسلتني الى عبد لك لا يريد الموت وقد فقأ

پس گفت بدرستیکه تو فرستادی مرا بسوی بنده که نمی خواهد مرگ را و تحقیق کور

عيني قال فرد الله اليه عينه وقال ارجع الى عبدي فقل الحيوة

کرد چشم مرا گفت آنحضرت پس باز داد خدای تعالی چشم فرشته را و فرمود برگرد و باز برو بسوی بنده من و بگو آیا

تريد فان كنت تريد الحيوة فضع يدك على متن ثور فما

میخواهی پس اگر میخواهی زندگانی دراز پس بنه دست خود را بر پشت گاوی پس چیزیرا

توارت يدك من شعرة فانك تعيش بها سنة قال ثم مه

که پوشیده دست تو از موی آن پس بدرستیکه تو زنده مانی بعوض هر موی یک سال گفت موسی پس چه

قال ثم تموت قال فالان من قريب رب ادنني من الارض

چیست گفت فرشته پس بمیری گفت موسی پس اختیار کردم موت را اکنون و گفت خداوندا نزدیک

المقدسة رمية بحجر قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

پاک کرده شده مقدار یک تیر پرتاب گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لو اني عنده لاريتكم قبره الى جانب الطريق عند

اگر من بودم نزد بیت المقدس هر آینه می نمودم شما را قبر موسی را در یک جانب راه نزد

الكثيب الاحمر متفق عليه وعن ابن عباس قال سرنا

ریگ سرخ متفق علیه آزاد ابن عباس رضی الله عنه روایت گفت ابن عباس

مع رسول الله صلى الله عليه وسلم بين مكة والمدينة

سیر کردیم همراه آنحضرت صلی الله علیه وسلم میان مکه و مدینه

فمررنا بواد فقال اي واد هذا فقالوا وادي الازرق

پس گذشتیم بیک وادی پس پرسید آنحضرت کدام وادی است این پس گفتند صحابه این وادی ازرق است

قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مُوسَى فَذَكَرَ مِنْ لَوْنِهِ وَشَعْرِهِ شَيْئًا وَاضِعًا

فرمود آنحضرت گویا من نگاه میکنم بسوی موسی علیه السلام پس ذکر کرد آنحضرت از رنگ موسی و موی وی

إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ لَهُ جُؤَارٌ إِلَى اللّٰهِ بِالتَّلْبِيَةِ مَارًّا بِهٰذَا

هر دو انگشت خود را در هر دو گوش خود مر او را آواز بلند و فریاد است بسوی خدا در لبیک گفتن و حالیکه

الْوَادِي قَالَ ثُمَّ سِرْنَا حَتّٰى أَتَيْنَا عَلٰى ثَنِيَّةٍ فَقَالَ أَيُّ ثَنِيَّةٍ

گذرنده است موسی درین وادی گفت ابن عباس پس سیر کردیم تا آنکه بر آمدیم بر کوهی پس پرسید آنحضرت

هٰذِهِ قَالُوا هَرْشَا أَوْ لِفْتٌ فَقَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى يُونُسَ عَلٰى

کدام کوه است این گفتند صحابه این کوه هرشا یا لفت است پس فرمود آنحضرت گویا من می بینم بسوی یونس

نَاقَةٍ حَمْرَاءَ عَلَيْهِ جُبَّةُ صُوفٍ خِطَامُ نَاقَتِهِ خُلْبَةٌ مَارًّا بِهٰذَا

سوار بر ناقه سرخ بر وی جبه پشمین است مهار ناقه او از پوست خرما گذرنده باین

الْوَادِي مُلَبِّيًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض عَنِ النَّبِيِّ

وادی تلبیه کننده که هیچ ایدر روایت کرده مسلم آنرا و از ابی هریره رض روایت است از آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خُفِّفَ عَلٰى دَاوُدَ الْقُرْاٰنُ فَكَانَ

صلی الله علیه و سلم فرمود سبک گردانیده شد بر داود قرائت زبور و تورات پس بود

يَأْمُرُ بِدَوَابِّهِ فَتُسْرَجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْاٰنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ

داود که امر میکرد بزین کردن چارپایه های خود پس زین کرده میشدند پس میخواند داود قرآن را و تمام میکرد آنرا پیش از زین

وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ

و نمیخورد روزی داود علیه السلام مگر از کسب کار هر دو دست خود که زره بافنده بود روایت کرده البخاری و هم از و

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَتِ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا

مرویست از آنحضرت صلی الله علیه و سلم که گفت آنحضرت بودند دو زنان که با آن زنان

ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِابْنِ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ

دو پسر آنها بودند پس آمد گرگ پس برد پسر یکی از آن دو زن پسر را گفت زنی که

مَا بِصَاحِبَتِهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ وَقَالَتِ الْأُخْرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكِ

که مصاحب آن زن بود نبرده است گرگ مگر پسر ترا وگفت زن دیگر نبرده است مگر پسر ترا پس قضیه

فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمٰنَ

بردند پیش داود پس حکم کرد بآن پسر برای زن که کلان تر بود پس بیرون آمدند هر دو زن بر سلیمان

ابْنِ دَاوُدَ فَأَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِالسِّكِّينِ أَشُقُّهُ بَيْنَكُمَا

بن داود پس خبر دادند سلیمان را پس فرمود سلیمان بیارید نزد من کارد را دو پاره کنم این پسر را

فَقَالَتِ الصُّغْرَى لَا تَفْعَلْ يَرْحَمُكَ اللّٰهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى

پس گفت زن خرد [illegible] دو پاره مکن پسر را رحمت کند ترا خدای تعالی این پسر پسر زن کلان هست پس حکم کرد

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

سلیمان بآن پسر زن خرد در اطایت متفق علیه و از ابی هریره رض مرویست فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِّنْ يُونُسَ

علیه وسلم نمیرسد مر هیچ بنده را که بگوید من بهترم از یونس پیغمبر علیه السلام

ابْنِ مَتَّى مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْهُ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

متفق علیه و هم از وی مرویست که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَانَ زَكَرِيَّا نَجَّارًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

علیه وسلم فرمود بود زکریا علیه السلام چوب تراشی میکرد روایت کرد این حدیث را مسلم

أَبِي مُوسَى رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ كَمَلَ مِنَ

و از ابوموسی رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم مرویست فرمود آنحضرت کامل شدند

الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ

از مردان بسیار کس و کامل نشدند از زنان مگر مریم دختر عمران

وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ

و آسیه زن فرعون و فضل عائشه بر زنان دیگر مانند فضل

الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِ

ثرید ست بر باقی طعامها متفق علیه واز ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ

روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم من نزدیک ترین مردمم

بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ الْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ مِنْ

بعیسی علیه السلام در آغاز و انجام و فرمود پیغمبران برادر

عَلَّاتٍ وَأُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ وَلَيْسَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ

علاتی اند و مادر ایشان مختلف اند و اصل دین شان که توحید است یکی است و نیست میان ما

نَبِيٌّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و میان عیسی هیچ پیغمبرے و از ابی هریره رض روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ مَا مِنْ بَنِي آدَمَ مَوْلُودٌ إِلَّا يَمَسُّهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ

و سلم نیست هیچ یکے از فرزند آدم طفلے مگر آنکه مس میکند و میخلاند او را شیطان هنگامے که

فَيَسْتَهِلُّ صَارِخًا مِنْ مَسِّ الشَّيْطَانِ غَيْرَ مَرْيَمَ وَابْنِهَا مُتَّفَقٌ

پس فریاد میکند و میگرید آن طفل از مساس شیطان جز مریم و فرزند او متفق

عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى رَضِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

علیه و از ابی موسے رض گفت شنیدم من آنحضرت را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ اللّٰهَ خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةٍ قَبَضَهَا مِنْ

علیه و سلم که میفرمود بدرستیکه خدا تعالی آفرید آدم را از یک مشت که گرفت آن را از

جَمِيعِ الْأَرْضِ فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدْرِ الْأَرْضِ مِنْهُمُ الْأَحْمَرُ

همه زمین پس آمدند بنی آدم از جهت بر اندازه زمین بعضے از ایشان سرخ

وَالْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ وَبَيْنَ ذٰلِكَ وَالسَّهْلُ وَالْحَزْنُ وَالْخَبِيثُ

و بعضے سفید و بعضے سیاه و بعضے میان این [illegible]

وعن داود والترمذی واحمد رواه والطیب

و لیعقے پاک روایت کرد این حدیث را ترمذی و ابو داؤد و از

ابی هریرة رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لما

ابی هریره رضی الله عنه روایت کرد فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هرگاه که

خلق الله آدم مسح ظهره فسقط من ظهره کل نسمة هو خالقها

پیدا کرد خدای تعالی آدم را مسح کرد پشت او را پس افتاد از پشت او هر جان را که پیدا کننده است بیرون

من ذریته الی یوم القیمة وجعل بین عینی کل انسان منهم

از اولاد آدم تا روز قیامت و گردانید میان دو چشم هر آدمی ازین آدمیان

وبیصا من نور ثم عرضهم علی آدم فقال ای رب من هولاء

بریق و لمعان از نور پس عرض کرد ایشان را بر آدم پس گفت آدم ای پروردگار من کیستند اینها

قال ذریتک فرای رجلا منهم فاعجبه وبیص ما بین عینیه

گفت حق تعالی اولاد تو پس دید آدم مردی را از ایشان پس خوش آمد آدم را لمعان درخشش

قال ای رب من هذا قال داود فقال ای رب کم جعلت

آن مرد داؤد گفت آدم ای پروردگار من کیست این مرد فرمود حق تعالی داؤد است پس گفت آدم ای پروردگار من چند

عمره قال ستین سنة قال ای رب زده من عمری اربعین

گردانیده عمر او را فرمود شصت سال گفت آدم ای پروردگار من افزون کن عمر او را از عمر من چهل

سنة قال رسول الله صلی الله علیه وسلم فلما انقضی عمر

سال فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس هرگاه که گذشت عمر

آدم الا اربعین جاءه ملک الموت فقال آدم اولم یبق

آدم مگر چهل سال باقی ماند آمد آدم را ملک الموت پس گفت آدم که آیا باقی نمانده است

من عمری اربعون سنة قال اولم تعطها ابنک داود

از عمر من چهل سال گفت ملک الموت آیا نداده بودی تو آن چهل سال را به داؤد

فجحد آدم فجحدت ذریته ونسی آدم فاکل من الشجرة فنسیت

پس منکر شد آدم علیہ السلام پس منکر شدند اولاد او و فراموش کرد آدم سخن خدا را پس خورد از ان شجرہ پس فراموش

ذریته وخطا وخطات ذریته رواه الترمذی وعن

کردند اولاد او و خطا کرد آدم و خطا کردند ذریت او روایت کرد این حدیث را ترمذی و روایت است از

ابی بن کعب فی قول الله عز وجل واذ اخذ ربک من بنی

ابی بن کعب رض در تفسیر قول حق سبحانہ تعالی واذ اخذ

آدم من ظهورهم ذریتهم قال جمعهم فجعلهم ارواحا

الآیہ گفت ابی کہ فراہم آورد حق تعالی ایشان را پس خواست کہ گردانید ایشان را ارواح پس داد ایشان را صفت

ثم صورهم فاستنطقهم فتکلموا ثم اخذ علیهم العهد

بعد صورت بخشید ایشان را پس گویا گردانید ایشان را پس سخن کردند ایشان بعد گرفت بر ایشان عهد

والمیثاق واشهدهم علی انفسهم الست بربکم قالوا بلی

و پیمان را و گواه گردانید بر ذاتہای ایشان آیا نیستم من پروردگار شما گفتند آری

قال فانی اشهد علیکم السموات السبع والارضین السبع

فرمود پس بدرستیکہ من گواه میگردانم بر شما هفت آسمانہا را و گواه میگردانم بر شما هفت زمین را

واشهد علیکم اباکم آدم ان تقولوا یوم القیمة لم نعلم

و گواه میگردانم بر شما پدر شما را کہ آدم هست تا نگویند روز قیامت کہ ما نیستیم

بهذا اعلموا انه لا اله غیری ولا رب غیری ولا تشرکوا بی

با این قضیہ بدانید کہ بدرستی کہ شان این است کہ نیست هیچ معبودی بحق بجز من و نیست پروردگاری غیر من

شیئا انی سارسل الیکم رسلی یذکرونکم عهدی ومیثاقی

چیزی را بدرستیکہ من زود باشد کہ بفرستم بسوی شما پیغمبران خود را کہ یاد دهند شما را عهد مرا و پیمان مرا

وانزل علیکم کتبی قالوا شهدنا بانک ربنا والهنا لا رب

و فرود می آرم بر شما کتابهای خود را گفتند ایشان گواهی دادیم ما بآنکہ تو پروردگار مائی و معبود مائی

لنا غيرك ولا إله لنا غيرك فأقروا بذلك ورفع عليهم

مارا جز تو نیست معبودی مارا جز تو پس اقرار کردند بآن و بر داشته شد بر ایشان

آدم عليه السلام ينظر إليهم فرأى الغني والفقير وحسن

آدم علیه السلام در حالیکه نگاه میکند بجانب ایشان پس دید آدم توانگر را و محتاج را و دید نیکو

الصورة ودون ذلك فقال رب لولا سويت بين عبادك

صورت را و جز آن مختلف را پس گفت آدم ای آفریدگار من چرا برابری نکردی میان ایشان تا که بندگان

قال إني أحببت أن أشكر ورأى الأنبياء فيهم مثل السرج

تو اند فرمود حق تعالی زیرا که من دوست میدارم که شکر کرده شوم و دید آدم علیه السلام پیغامبران را در میان ایشان مانند

عليهم النور خصوا بميثاق آخر في الرسالة والنبوة وهو قوله

که چراغها بر سر ایشان روشنی مخصوص گردانیده شده از پیغامبران بعهد و پیمان دیگر در رسالت و نبوت و آن عهد قول

تبارك وتعالى وإذ أخذنا من النبيين ميثاقهم إلى قوله

سبحانه و تعالی است و چون گرفتیم ما که پروردگاریم از پیغامبران پیمان ایشان را در رسالت و نبوت تا قول

عيسى ابن مريم كان في تلك الأرواح فأرسله إلى مريم

که عیسی ابن مریم ست و عیسی ابن مریم بود در میان آن ارواح پس فرستاد او را بسوی مریم

عليها السلام فحدث عن أبي أنه دخل من فيها رواه أحمد

علیها السلام پس حدیث کرده شد از ابی که عیسی درآمد در بجه از راه دهان او رواه احمد

وعن ابن الديلمي رض قال أتيت أبي بن كعب فقلت له قد وقع

و در روایت هست از ابن دیلمی رض گفت آمدم نزد ابی ابن کعب پس گفتم مر او را تحقیق

في نفسي شيء من القدر فحدثني لعل الله أن يذهبه من قلبي فقال

که افتاد در دل من چیزی که شک است از قضا و قدر پس بیان کن حدیثی بمن مر شاید که خدای تعالی ببرد شک را از دل من پس گفت

لو أن الله عذب أهل سماواته وأهل أرضه عذبهم وهو غير

اگر هر آیینه آنست که خدای تعالی عذاب میکرد تمام آسمان اهل و زمینیان را عذاب میکرد ایشان را حال

غَيْرُ ظَالِمٍ لَّهُمْ وَلَوْ رَحِمَهُمْ كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرًا لَّهُمْ مِنْ

غیر ظالم ست مرایشان را واگر رحمت میکرد مرایشان را بود رحمت او بهتر مرایشان را از

أَعْمَالِهِمْ وَلَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا فِي سَبِيلِ اللهِ مَا قَبِلَهُ

عملهاے ایشان واگر خرچ کنے مانند کوه احد طلا را در راه خدا قبول نمیکند

اللهُ مِنْكَ حَتَّى تُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ

او را خدای تعالی از تو تا آنکه ایمان آری بالقضاء و قدر و تا آنکه بدانے که آنچه رسیده است ترا نبود

لِيُخْطِئَكَ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ وَلَوْ مُتَّ عَلَى غَيْرِ

برای آنکه نرسد ترا و بدانے که آنچه نرسیده است ترا نبود برای آنکه برسد ترا و اگر بمیری بر غیر

هٰذَا لَدَخَلْتَ النَّارَ الخ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُوْ دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَهْ

این حال هرآئنه درمے آئے آتش دوزخ را تا آخر حدیث روایت کرد این حدیث را ابو داود و ابن ماجه

مِنْ مَنَاقِبِ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از مناقب آنحضرت صلے الله علیه وسلم

بَابٌ فِيْ ذِكْرِ حِلْيَتِهِ الشَّرِيْفَةِ

باب در بیان حلیه شریفه آنحضرت صلے الله علیه وسلم

عَنْ أَنَسٍ رض قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ

از انس رض مرویست گفت انس رض که آنحضرت صلے الله علیه وسلم نبود

بِالطَّوِيْلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيْرِ وَلَيْسَ بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَا بِالْآدَمِ

دراز مفرط و نبود آنحضرت کوتاه و نبود آنحضرت سفید سخت و نبود آنحضرت گندم گون

وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالسَّبْطِ بَعَثَهُ اللهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِيْنَ

و نبود آنحضرت جعد قطط و نه سبط برانگیخت خدائے تعالی او را بر سر چهل

سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِيْنَ وَبِالْمَدِيْنَةِ عَشْرَ سِنِيْنَ وَتَوَفَّاهُ

سال پس اقامت کرد بمکه معظمه ده سال و در مدینه منوره ده سال و میرانید او را

الله على رأس ستين سنة وليس في رأسه ولحيته عشرون

خدا تعالی بر سر شصت سال و حالانکه نبود در سر و در ریش مبارکوی بیست

شعرة بيضاء وفي رواية يصف النبي صلى الله عليه وسلم

موی سفید و در روایت این چنین آمده که وصف میکرد انس آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

قال كان ربعة من القوم ليس بالطويل ولا بالقصير

گفت بود ربعه یعنی میانه بالا چنانکه گفت نه دراز و نه کوتاه

أزهر اللون وقال كان شعر رسول الله صلى الله عليه وسلم

روشن و درخشنده رنگ و گفت بود موی پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

إلى أنصاف أذنيه وفي رواية بين أذنيه وعاتقه متفق عليه

تا نیمهای گوش و در روایت میان دو گوش و دوش [illegible] متفق علیه

وفي رواية للبخاري قال كان ضخم الرأس والقدمين

و در روایت بخاری گفت بود ستبر سر و پایها

لم أر بعده ولا قبله مثله وكان سبط الكفين وفي رواية

ندیدم بعد ازو و نه پیش ازو مثل وی و بود آنحضرت فراخ و کشاده کفها و در روایت دیگر

أخرى له قال كان شثن القدمين والكفين وعن البراء

دیگر مر بخاری را گفت بود [illegible] ستبر پرگوشت پایها و دستها و روایت است از براء

قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم مربوعا بعيد

عازب گفت بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم میانه قد فراخ مسافت

ما بين المنكبين له شعر بلغ شحمة أذنيه رأيته في حلة

میانه دو منکب بود آنحضرت را موی که میرسید در نرمه گوش او را دیدم من آنحضرت را در حله

حمراء لم أر شيئا قط أحسن منه متفق عليه وفي رواية

سرخ ندیدم من هیچ چیز را هرگز خوبتر از آنحضرت متفق علیه و در روایت

السلیم قال ما رأیت من ذی لمّة احسن فی حلّة حمراء من
مر مسلم را گفت ندیدم من هیچ موئے دارے نیکوتر در حلۂ سرخ از
رسول الله صلی الله علیه وسلم شعره یضرب منکبیه
آنحضرت صلی الله علیه وسلم موئے او نزدیک میرسید بدوشهای او
بعید ما بین المنکبین لیس بالطویل ولا بالقصیر وعن
و در و فراخ مسافت میان دو منکب نه طویل قد بود و نه کوتاه واز
سماک بن حرب عن جابر بن سمرة رض قال کان رسول الله صلی الله
سماک بن حرب روایت است از جابر بن سمرة را گفت جابر بود آنحضرت صلی الله
علیه وسلم ضلیع الفم اشکل العین منهوس العقبین قیل
علیه وسلم بزرگ و کشاده دهن و بود آنکه سفیدی چشم او سرخ بود و کم گوشت
لسماک ما ضلیع الفم قال عظیم الفم قیل ما اشکل العین
مر سماک را چیست معنی ضلیع الفم گفت عظیم الفم است گفته شد چیست معنی اشکل العین
قال طویل شق العین قیل ما منهوس العقبین قال قلیل لحم
گفت معنی او دراز شگافت چشم گفته شد چیست معنی منهوس العقبین گفت کم گوشت
العقب رواه مسلم وعن ابی الطفیل رض قال رأیت رسول الله
پاشنه رواه مسلم واز ابی الطفیل رض مرویست گفت دیدم آنحضرت را
صلی الله علیه وسلم کان ابیض ملیحا مقصدا رواه مسلم وعن ثابت رض
صلی الله علیه وسلم بود سفید و نمکین میانه در طول و قصر رواه مسلم و روایت است از ثابت رض
قال سئل انس عن خضاب رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال انه لم یبلغ
گفت پرسیده شد انس از خضاب آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس گفت انس نرسید آنحضرت
ما یخضب لو شئت ان اعد شمطاته فی لحیته وفی روایة لو شئت ان اعد
آنحضرت نرسیده بزمانه خضاب کردن را اگر میخواستم من که بشمارم موهای سفید آنحضرت را در ریش شریف و در روایتی

شمطات كن في راسه فحلت متفق عليه وفي رواية لمسلم قال انما كان

موی‌های سفید را که بودند در سر مبارک وی میکردم بشمردم متفق علیه و در روایت مسلم را گفت نه بود

البياض في عنفقته وفي الصدغين وفي الراس نبذ وعن انس قال كان

سفیدی مگر در موی‌ها که زیر لب زیرین بودند و دیگر در موی‌هایی که در میان چشم و نرمهٔ گوش است و در سر موی چند پراگنده

رسول الله صلى الله عليه وسلم ازهر اللون كان عرقه اللؤلؤ اذا مشى

آنحضرت صلی الله علیه وسلم روشن رنگ تابان گویا که قطره‌های خوی او مروارید است چون رفتار کردی چون کسی که میرود از بلندی

تكفا وما مسست ديباجة ولا حريرا الين من كف رسول

به هیبت پشت پا دمسس نکردم من هیچ دیبا را و نه هیچ حریر را نرم‌تر از کف دست پیغمبر

الله صلى الله عليه وسلم ولا شممت مسكا ولا عنبرا اطيب

خدا صلی الله علیه و سلم و نه بوئیدم من هیچ مشک و نه عنبر را خوشبوتر

من رائحة النبي صلى الله عليه وسلم متفق عليه وعن

از بوی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم متفق علیه و از

ام سليم ان النبي صلى الله عليه وسلم كان ياتيها فيقيل

ام سلیم روایت است به درستیکه پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بود که می‌آمد ام سلیم را پس قیلوله

عندها فتبسط نطعا فيقيل عليه وكان كثير العرق فكانت

میکرد نزد وی پس میگسترد فرش از ادیم پس قیلوله میکرد بر آن و بود آنحضرت بسیار خوی پس بود ام سلیم

تجمع عرقه فتجعله في الطيب فقال النبي صلى الله عليه

جمع میکرد خوی آنحضرت را پس میکرد آن را ام سلیم عرق آنحضرت را در عطر و خوشبوی‌ها پس پرسید آنحضرت صلی الله

وسلم يا ام سليم ما هذا قالت عرقك نجعله في طيبنا

علیه و سلم فرمود ای ام سلیم چیست این گفت ام سلیم عرق تست میکردانیم آن را در خوشبوی خود

وهو من اطيب الطيب وفي رواية قالت يا رسول الله نرجو

و عرق تو از خوشبوترین خوشبوی‌ها است و در روایت آمده گفت ام سلیم یا رسول الله امید داریم

بَرَكَتَهُ لِصِبْيَانِنَا قَالَ اَصَبْتَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ

برکت عرق ترا از برای خورد ان خود گفت آنحضرت خوب کردی متفق علیه و از جابر بن

سَمُرَةَ رض قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلٰوةَ الْاُوْلٰى

سمرة مرویست گفت جابر گزاردم با آنحضرت صلی الله علیه و سلم نماز پیشین را

ثُمَّ خَرَجَ اِلٰى اَهْلِهِ وَخَرَجْتُ مَعَهُ فَاسْتَقْبَلَهُ وِلْدَانٌ فَجَعَلَ

پس تر بیرون آمد آنحضرت از مسجد بسوی خانه خود و بیرون آمدم من نیز با آنحضرت پس پیش آمد آنحضرت را بچگان

يَمْسَحُ خَدَّيْ اَحَدِهِمْ وَاحِدًا وَاحِدًا وَاَمَّا اَنَا فَمَسَحَ خَدَّيَّ

پس گشت آنحضرت که می مالید دست مبارک رخسارهای یکے یکے را ولیکن من مسح کرد آنحضرت رخسار مرا

فَوَجَدْتُ لِيَدِهٖ بَرْدًا اَوْ رِيْحًا كَاَنَّمَا اَخْرَجَهَا مِنْ جُؤْنَةِ

پس یافتم من مر دست مبارک او را سردی یا بوی گویا که بیرون آورد آنحضرت دست را از

عَطَّارٍ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ اَبِيْ طَالِبٍ قَالَ كَانَ

طبلهٔ عطار رواه مسلم روایت ست از علی بن ابی طالب رض گفت بود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ بِالطَّوِيْلِ وَلَا بِالْقَصِيْرِ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم نیست دراز قد و نه کوتاه

ضَخْمَ الرَّاْسِ وَاللِّحْيَةِ شَثْنَ الْكَفَّيْنِ وَالْقَدَمَيْنِ مُشْرَبًا حُمْرَةً

بلکه میانه بود و سطبر سر مبارک و ریش مبارک و پر گوشت کفهای دست و پایها آمیخته به سرخی

ضَخْمَ الْكَرَادِيْسِ طَوِيْلَ الْمَسْرُبَةِ اِذَا مَشٰى تَكَفَّأَ تَكَفُّؤًا

سطبر بندهای استخوان دراز موی که درمیان سینه شریف بود چون میرفت آنحضرت میل میکرد

كَاَنَّمَا يَنْحَطُّ مِنْ صَبَبٍ لَمْ اَرَ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ صَلَّى اللّٰهُ

گویا که فرود میآید از بلند به پستی نه دیدم پیش آنحضرت نه بعد آن مانند آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ رض كَانَ اِذَا وَصَفَ

علیه و سلم روایت کرد این حدیث را ترمذی و از علی رض نیز مرویست که بود علی رض چون وصف

النبيَّ صلّى الله عليه وسلم قال لم يكن بالطويل الممغط

آنحضرت صلی الله علیه وسلم را نبود آنحضرت طویل زیاده و نبود

ولا بالقصير المتردد وكان ربعة من القوم ولم يكن

بسیار کوتاه و بود میانه بالا از مردم و نبود آنحضرت

بالجعد القطط ولا بالسبط كان جعدا رجلا ولم يكن بالمطهم ولا بالمكلثم

جعد قطط و نه سبط و بود جعد میانه موی و نبود آنحضرت بر گوشت و نه مدور

وكان في الوجه تدوير ابيض مشرب ادعج العينين اهدب الاشفار جليل المشاش

و بود در روی شریف تدویر سفید با سرخی سیاه چشمان دراز مژگان بزرگ استخوان

والكتد اجرد ذو مسربة شثن الكفين والقدمين اذا مشى

استخوانها و بزرگ کتف بی موی خداوند خط دراز موی که از سینه تا ناف بود ستبر کف‌ها و قدم‌ها چون رفتی

تقلع كانما يمشي في صبب واذا التفت التفت معا بين

برکنده پا رفتی گویا که فرود می‌آید از جای بلند بپستی چون نگریستی میکرد با همه ذات در میان

كتفيه خاتم النبوة وهو خاتم النبيين اجود الناس

و میان دو شانه مهر نبوت بود و وی ختم کننده پیغمبران بود سخی‌ترین مردم بود

صدرا واصدق الناس لهجة والينهم عريكة و

از روی سینه و راست‌ترین مردم از روی زبان و نرم‌ترین مردم بود از روی طبیعت

اكرمهم عشيرة من راه بديهة هابه ومن خالطه

و بزرگوارترین مردم بود از روی قبیله کسیکه دید آنحضرت را ناگهان بترسید از او با هیبت و کسیکه اختلاط کرد

معرفة احبه يقول ناعته لم ار قبله ولا بعده مثله

بمعرفت صحبت دوست داشت او را میگوید وصف کننده آنحضرت که ندیدم و نخواهم دید پیش از وی و بعد از وی مثل او

رواه الترمذي وعن جابر رضي الله عنه ان النبي

روایت کرد آن را ترمذی و روایت است از جابر رضی الله عنه که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم لم يسلك طريقا فيتبعه احد الا عرف

صلی الله علیه وسلم نمی رفت راہے پس پئے روی نمی کرد اورا کسے مگر آنکہ شناخت

انه قد سلكه من طيب عرقه او قال من ريح عرقه رواه الدارمي

بتحقیق رفته است این راه از خوشبوی عرق آنحضرت یا گفت راوی بجائے من طیب عرقه لفظ من ریح عرقه رواه

وعن ابي عبيدة بن محمد بن عمار بن ياسر قال قلت للربيع

و روایت است از ابو عبیده بن محمد بن عمار بن یاسر تابعی که وی گفت که گفتم مر ربیع

بنت معوذ بن عفراء صفي لنا رسول الله صلى الله عليه وسلم

بنت معوذ بن عفراء را که صحابیه است صفت کن برای ما آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

قالت يا بني لو رأيته رأيت الشمس طالعة رواه الدارمي

گفت ربیع در وصف جمال آنحضرت ای پسرک من اگر تو میدید آنحضرت را دیدی آفتاب آینده رواه دارمی

وعن جابر بن سمرة قال رأيت النبي صلى الله عليه وسلم

و از جابر بن سمره رضی الله عنه روایت است گفت دیدم من آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

في ليلة اضحيان فجعلت انظر الى رسول الله صلى الله عليه

در شب روشن که روی مهتاب بود و غبار نباشد پس گشتم گاهی که نگاه میکنم بسوی جمال آنحضرت صلی الله علیه

وسلم والى القمر وعليه حلة حمراء فاذا هو احسن عندي

وسلم و گاہے می بینم بسوی ماه و بر بالای آنحضرت حله سرخ بود پس ناگاه آنحضرت نیکوتر بود نزدیک من

من القمر رواه الترمذي والدارمي وعن ابي هريرة قال

از ماه رواه ترمذی و دارمی و از ابو هریره رضی الله عنه روایت است گفت

ما رأيت شيئا احسن من رسول الله صلى الله عليه وسلم كان

ندیدم من هیچ چیز را نیکوتر از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گویا

الشمس تجري في وجهه وما رأيت احدا اسرع في مشيه من

که آفتاب روان میرفت در روی مبارک وی و ندیدم من هیچ یکے را تیزتر در راه رفتن از

رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَأَنَّمَا الْأَرْضُ تُطْوَى لَهُ وَإِنَّا

آنحضرت صلی الله علیه و سلم گویا که زمین پیچیده میشد برای آنحضرت

لَنُجْهِدُ أَنْفُسَنَا وَإِنَّهُ لَغَيْرُ مُكْتَرِثٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

در مشقت می انداختیم ذاتهای خود را و آنحضرت بی تعب بطور خود میرفتند رواه ترمذی و از

جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رض قَالَ كَانَ فِي سَاقَيْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

جابر بن سمره رض مرویست گفت جابر بود در ساقهای آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ حُمُوشَةٌ وَكَانَ لَا يَضْحَكُ إِلَّا تَبَسُّمًا وَكُنْتُ إِذَا نَظَرْتُ

و سلم یک نوع باریکی بود که خنده نمیکرد مگر بطریق تبسم و بودم من وقتی که نگاه میکردم

إِلَيْهِ قُلْتُ أَكْحَلُ الْعَيْنَيْنِ وَلَيْسَ بِأَكْحَلَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

بسوی آنحضرت گفتم سرمه کنند در چشمها است و حال آنکه نبود در سرمه کرده رواه ترمذی

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض قَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از ابن عباس رض مرویست گفت بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أَفْلَجَ الثَّنِيَّتَيْنِ إِذَا تَكَلَّمَ رُئِيَ كَالنُّورِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ ثَنَايَاهُ رَوَاهُ

کشاده در دندان پیش چون سخن میکرد آنحضرت دیده میشد مانند نوری که بیرون می آمد از دندانهای پیشروی

الدَّارِمِيُّ وَعَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

دارمی و از کعب بن مالک رض مرویست گفت کعب بود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِذَا سَرَّهُ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّ وَجْهَهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و سلم چون خوشحال میشد روشن میشد چهره مبارک تا آنکه گویا چهره مبارک وی پاره ای از ماه است و بودیم ما که میشناختیم

بَابٌ فِي أَخْلَاقِهِ وَشَمَائِلِهِ

باب در اخلاق آنحضرت از هر باب و مردانگی و شجاعت و ترک طمع و رحمت و حیا و جز آن

عَنْ أَنَسٍ قَالَ خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ

از انس رض مرویست که گفت خدمت کردم آنحضرت صلی الله علیه و سلم را ده

سنین فما قال لی أف ولا لما صنعت ولا ألا صنعت متفق

سال پس نگفت آنحضرت مرا اف و نگفت آنحضرت مرا چرا کردی این کار و نگفت چرا نکردی این کار متفق

علیه وعنه قال کنت امشی مع رسول الله صلی الله

علیه و هم از وی مرویست گفت بودم میرفتم همراه آنحضرت صلی الله

علیه وسلم وعلیه برد نجرانی غلیظ الحاشیة فادرکه

علیه و سلم و بر آنحضرت چادری بود منسوب بنجران که موضع است درشت حاشیه بود پس دریافت

اعرابی فجبذه بردائه جبذة شدیدة ورجع النبی صلی الله

بادیه نشینی پس کشید آنحضرت را بچادر کشیدنی سخت و باز گردید آنحضرت صلی الله

علیه وسلم فی نحر الاعرابی حتی نظرت الی صفحة عاتق رسول الله

علیه و سلم در پیش آن اعرابی یعنی چنان بزور کشید تا آنکه نگاه کردم من بکناره گردن پیغمبر خدا

صلی الله علیه وسلم قد اثرت بها حاشیة البرد من شدة

صلی الله علیه و سلم تحقیق تاثیر کرده بود بصفحه عاتق آنحضرت کناره چادر از سختی

جبذته ثم قال یا محمد مر لی من مال الله الذی عندک

کشیدن اعرابی بعد گفت اعرابی ای محمد امر کن مرا که بدهند مرا از مال خدا که نزد یک تو است

فالتفت الیه رسول الله صلی الله علیه وسلم ثم ضحک

پس نگریست بسوی آن اعرابی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم پس خنده کرد

ثم امر له بعطاء متفق علیه وعن جابر قال ما سئل

آنحضرت بعده امر کرد برای وی بخشش متفق علیه و از جابر مرویست گفت جابر رض سوال

رسول الله صلی الله علیه وسلم شیئا قط فقال لا متفق علیه

آنحضرت صلی الله علیه و سلم چیزی هرگز پس گفته باشد کلمه لا یعنی نه

وعن انس ان رجلا سأل رسول الله صلی الله علیه وسلم

و از انس مرویست که مردی سوال کرد آنحضرت را صلی الله علیه و سلم

غنماً بين جبلين فأعطاه إياه فأتى قومه فقال أي قوم أسلموا

گوسپندان میان دو کوه پس داد وی را آنحضرت او را همه گوسپندان پس آمد آن مرد قوم خود را پس گفت ای قوم مسلمان شوید

فوالله إن محمداً ليعطي عطاءً ما يخاف الفقر رواه مسلم

پس بخدا سوگند بدرستیکه محمد هر آینه می بخشد بخششی را نمی ترسد فقر را رواه مسلم

وعن جبير بن مطعم بينما هو يسير مع رسول الله

و از جبیر بن مطعم در اثنای آنکه وی سیر میکرد با پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم مقفله من حنين علقت الأعراب

صلی الله علیه و سلم در وقت باز گشتن از حنین که بعد از فتح مکه واقع شده بود پس

يسألونه حتى اضطروه إلى سمرة فخطفت رداءه فوقف

در حالیکه سوال میکردند آنحضرت را سوال را از غنائم تا آنکه مضطر و بیچاره ساختند آنحضرت را بسوی درخت خاردار

النبي صلى الله عليه وسلم فقال أعطوني ردائي لو كان لي

آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس فرمود بدهید مرا ردای مرا اگر میبود مرا

عدد هذه العضاه نعم لقسمته بينكم ثم لا تجدوني

بشمار این درختان چارپایه هر آینه بخش میکردم آنرا میان شما پس نه یابید مرا

بخيلاً ولا كذوباً ولا جباناً رواه البخاري وعن أنس رض

بخیل و نه دروغ گوی و نه بد دل رواه بخاری و از انس

قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا صلى الغداة

مر وایت گفت بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم چون میگذارد آنحضرت نماز بامداد

جاء خدم المدينة بآنيتهم فيها الماء فما يؤتى بإناء إلا غمس

در می آوردند خادمان اهل مدینه ظرفهای خود را که در آن آب میبود پس نمی آوردند هیچ ظرفی را مگر آنکه فرو میبرد

يده فيها فربما جاؤه بالغداة الباردة فيغمس يده فيها

آنحضرت دست خود را در آن پس بسا که می آمدند آنحضرت را در بامداد سرد پس فرو می برد دست خود را در آن

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ قَالَ كَانَتْ اَمَةٌ مِنْ اِمَاءِ اَهْلِ الْمَدِيْنَةِ

روواه مسلم وهم از انس رض مرویست گفت می بود کنیزے از کنیزان اهل مدینه

تَأْخُذُ بِيَدِ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنْطَلِقُ بِهٖ حَيْثُ

که میگرفت دست مبارک آنحضرت را صلے الله علیه وسلم پس مے برد آنحضرت را هرجا که

شَاءَتْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ قَالَ اِنَّ امْرَأَةً كَانَتْ فِيْ

میخواست روایت کرد این حدیث را بخاری وهم از انس رض مرویست گفت که زنے بود که در

عَقْلِهَا شَيْءٌ فَقَالَتْ يَا رَسُوْلَ اللهِ اِنَّ لِيْ اِلَيْكَ حَاجَةً فَقَالَ

خرد وی چیزے از نقصان بود پس گفت آن زن ای پیغمبر خدا بدرستیکه هست مرا بتو حاجت پس گفت آنحضرت

يَا اُمَّ فُلَانٍ اُنْظُرِيْ اَيَّ السِّكَكِ شِئْتِ حَتّٰى اَقْضِيَ لَكِ حَاجَتَكِ

ای ام فلان ببین هر کدام از کوچها که میخواهے تا آنکه اداکنم برای تو حاجت ترا

فَخَلَا مَعَهَا فِيْ بَعْضِ الطُّرُقِ حَتّٰى فَرَغَتْ مِنْ حَاجَتِهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ

پس تنها شد آنحضرت با آن زن در بعضے راههاے تا آنکه فارغ شد آن زن از حاجت خود روایت کرد این

وَعَنْهُ قَالَ لَمْ يَكُنْ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا

وهم از انس رض مرویست گفت نبود آنحضرت صلے الله علیه وسلم فحش گوینده

وَلَا لَعَّانًا وَلَا سَبَّابًا كَانَ يَقُوْلُ عِنْدَ الْمَعْتَبَةِ مَا لَهٗ تَرِبَ جَبِيْنُهٗ

ونه بود آنحضرت لعن کننده کسے را ونه چیز براو نه بود آنحضرت از دشنام کنندگان بود که میگفت نزد خشمگین شدن

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ اَبِيْ سَعِيْدِنِ الْخُدْرِيِّ رض قَالَ كَانَ النَّبِيُّ

روایت کرد این را بخاری واز ابی سعید خدری رض مرویست گفت بود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِيْ خِدْرِهَا

صلے الله علیه وسلم سخت تر از روی حیا وشرمناکی از بکر که در پرده خود باشد

فَاِذَا رَاٰى شَيْئًا يَكْرَهُهٗ عَرَفْنَاهُ فِيْ وَجْهِهٖ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

پس چون دیدے آنحضرت چیزے را ناخوش میداشت می شناختیم آنرا از دیدار وی مبارک [illegible] اگرچه از شرم چیزے نمی گفت

وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از عائشہ رض مرویست گفت عائشہ ندیدم من آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم

مُسْتَجْمِعًا قَطُّ ضَاحِكًا حَتّٰى اَرٰى مِنْهُ لَهَوَاتِهٖ وَاِنَّمَا كَانَ

جمع شوندہ ہرگز در حالت خندہ تا آنکہ بہ بینم الان حضرت کام اورا و بود آن حضرت مگر آنکہ

يَتَبَسَّمُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهَا قَالَتْ اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

تبسم میکرد روایت بخاری و ہم از عائشہ مرویست کہ نبود آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيْثَ كَسَرْدِكُمْ كَانَ يُحَدِّثُ

علیہ وسلم کہ پیاپے بگفت سخن را در پے یکدیگر چنانکہ ملتبس میکرد بر شنوندہ مثل پیاپے

حَدِيْثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَاَحْصَاهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ الْاَسْوَدِ

کہ میگفت سخن را جدا جدا اگر مے شمرد آنرا شمرندہ ہر آینہ مے شمرد آنرا متفق علیہ و از اسود مرویست

قَالَ سَاَلْتُ عَائِشَةَ رض مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت اسود پرسیدم عائشہ را کہ چہ چیز بود کہ میکرد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

يَصْنَعُ فِيْ بَيْتِهٖ قَالَتْ كَانَ يَكُوْنُ فِيْ مِهْنَةِ اَهْلِهٖ يَعْنِيْ خِدْمَةَ

در درون خانہ گفت عائشہ کہ مے بود آنحضرت در خدمت اہل خانہ خود

اَهْلِهٖ فَاِذَا حَضَرَتِ الصَّلٰوةُ خَرَجَ اِلَى الصَّلٰوةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

پس چون حاضر میشد وقت نماز بیرون آمد برائے نماز روایت بخاری

وَعَنْهَا قَالَتْ مَا ضَرَبَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و ہم از عائشہ صدیقہ رض مرویست نزد آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم

شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهٖ وَلَا امْرَاَةً وَلَا خَادِمًا اِلَّا اَنْ يُّجَاهِدَ فِيْ

چیزے را ہرگز بدست خود نہ زن را و نہ خادم را مگر آنکہ کارزار میکرد در

سَبِيْلِ اللّٰهِ وَمَا نِيْلَ مِنْهُ شَيْءٌ قَطُّ فَيَنْتَقِمَ مِنْ صَاحِبِهٖ

إِلَّا أَنْ يُنْتَهَكَ شَيْءٌ مِنْ مَحَارِمِ اللّٰهِ فَيَنْتَقِمُ لِلّٰهِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

مگر آنکه غلبه کرده شود و دور کرده شود چیزے از محارم خدا پس انتقام مے کشید از برائے خدا روایت کرد او را مسلم

وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ خَدَمْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس رض گفت انس خدمت کردم من آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را

وَأَنَا ابْنُ ثَمَانِ سِنِيْنَ خَدَمْتُهُ عَشْرَ سِنِيْنَ فَمَا لَامَنِيْ

و حال آنکه من هشت ساله بودم خدمت کردم او را ده سال پس نکوهش نکرد مرا

عَلٰى شَيْءٍ قَطُّ أُتِيَ فِيْهِ عَلٰى يَدَيَّ فَإِنْ لَامَنِيْ لَائِمٌ مِنْ

بر هیچ چیزے هرگز که هلاک شده آن چیز بر دست من پس اگر نکوهیده مرا نکوهنده از

أَهْلِهٖ قَالَ دَعُوْهُ فَإِنَّهٗ لَوْ قُضِيَ شَيْءٌ كَانَ هٰذَا لَفْظُ الْمَصَابِيْحِ

اهل خانه آنحضرت میفرمود بگذارید او را زیرا که بدرستی شان این است اگر قضا کرده شود چیزے هر آئینه واقع شود این لفظ

وَرَوَى الْبَيْهَقِيُّ فِيْ شُعَبِ الْإِيْمَانِ مَعَ تَغَيُّرٍ يَسِيْرٍ وَعَنْ أَنَسٍ رض

و روایت کرده است بیهقی در شعب ایمان با اندک تغیر و در روایت است از انس رض

يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهٗ كَانَ يَعُوْدُ الْمَرِيْضَ

که وی خبر میداد از صفات و اخلاق آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بار پرسش میکرد بیمار را

وَيَتْبَعُ الْجَنَازَةَ وَيُجِيْبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوْكِ وَيَرْكَبُ الْحِمَارَ لَقَدْ رَأَيْتُهٗ

و میرفت پس جنازه و می پذیرفت دعوت غلام را و سوار میشد دراز گوش را هر آئینه دیدم او را

يَوْمَ خَيْبَرَ عَلٰى حِمَارٍ خِطَامُهٗ لِيْفٌ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ

او را روز غزوه خیبر سوار بود بر دراز گوش که ریسمان مهار آن از پوست خرما بود روایت کرد آنرا ابن ماجه و بیهقی

فِيْ شُعَبِ الْإِيْمَانِ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

در شعب ایمان و از عائشه صدیقه رض مرویست گفت عائشه که بود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْصِفُ نَعْلَهٗ وَيَخِيْطُ ثَوْبَهٗ وَيَعْمَلُ فِيْ

بَيْتِهٖ كَمَا يَعْمَلُ اَحَدُكُمْ فِيْ بَيْتِهٖ وَقَالَتْ كَانَ بَشَرًا مِّنَ الْبَشَرِ

خانۂ خود چنانکہ کار میکند یکے از شما در خانۂ خود و گفت عائشہ بود آنحضرت آدمی زاد از آدمیان

يَفْلِيْ ثَوْبَهٗ وَيَحْلُبُ شَاتَهٗ وَيَخْدِمُ نَفْسَهٗ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

میجست شپش جامۂ خود را و میدوشید شیر بز خود و خدمت میکرد ذات شریف خود را رواہ ترمذی

وَعَنْ اَنَسٍ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ اِذَا

و از انس رضی اللہ عنہ مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بود آنحضرت چون

صَافَحَ الرَّجُلَ لَمْ يَنْزِعْ يَدَهٗ مِنْ يَدِهٖ حَتّٰى يَكُوْنَ هُوَ الَّذِيْ

مصافحہ میکرد مردے را نمیکشید دست خود را از دست آن مرد تا آنکہ مے بود آن مرد کہ

يَنْزِعُ يَدَهٗ وَلَا يَصْرِفُ وَجْهَهٗ عَنْ وَجْهِهٖ حَتّٰى يَكُوْنَ هُوَ الَّذِيْ

مے کشید دست خود را از دست آنحضرت و برنمیگردانید آنحضرت روی مبارک خود را از روی آن مرد تا آنکہ بود آن مرد

يَصْرِفُ وَجْهَهٗ وَلَمْ يُرَ مُقَدِّمًا رُكْبَتَيْهِ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيْسٍ لَّهٗ رَوَاهُ

میگردانید روی خود را از روی وی و دیدہ نشد آنحضرت پیش کنندہ زانوہای خود پیش ہمنشین خود یعنی زانو برابر

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْهُ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ترمذی و ہم از وی مرویست کہ بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

كَانَ لَا يَدَّخِرُ شَيْئًا لِّغَدٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ

کہ نگاہ نمیداشت چیزیرا برائے فردا رواہ ترمذی و از جابر بن سمرہ مرویست

قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَوِيْلَ الصَّمْتِ رَوَاهُ

گفت جابر کہ بود آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ دراز بود خاموشی وی

فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ جَزْءٍ قَالَ مَا رَاَيْتُ

آنرا در شرح السنۃ و روایت ست از عبد اللہ بن حارث بن جزء گفت عبد اللہ ندیدم

اَحَدًا اَكْثَرَ تَبَسُّمًا مِّنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ہیچ کسی را بیشتر از روی تبسم از پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم رواہ ترمذی

وَعَنْ عَلِيٍّ رضـ أَنَّ يَهُودِيًّا كَانَ يُقَالُ لَهُ فُلَانٌ حَبْرٌ كَانَ لَهُ عَلَى

و از علی رضی الله عنه مرویست که یهودی بود گفته میشد مر او را که فلان حبر بسیار بود مر او را بر

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَنَانِيْرُ فَتَقَاضَى النَّبِيَّ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم دینارها می دین پس تقاضا کرد آن یهودی

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ يَا يَهُوْدِيُّ مَا عِنْدِيْ مَا

از وی صلی الله علیه و سلم پس گفت آنحضرت مر او را ای یهودی نیست نزد من چیزی که

أُعْطِيْكَ قَالَ فَإِنِّيْ لَا أُفَارِقُكَ يَا مُحَمَّدُ حَتّٰى تُعْطِيَنِيْ فَقَالَ

بدهم ترا گفت یهودی پس بدرستیکه من جدا نمیشوم از تو یا محمد تا آنکه میدهی مرا پس فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذًا أَجْلِسُ مَعَكَ فَجَلَسَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم مر یهودی را اکنون چون مفارقت نمیکنی می نشینم با تو

مَعَهُ فَصَلَّى رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ

گذارد پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم نماز ظهر و نماز عصر

وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ الْآخِرَةَ وَالْغَدَاةَ وَكَانَ أَصْحَابُ

و نماز مغرب را و نماز عشا و فجر نیز گذارد و بود اصحاب

رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَهَدَّدُوْنَهُ وَيَتَوَعَّدُوْنَهُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بیشتر ساینده آن یهودی را وعید میکردند که ترا

فَفَطِنَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا الَّذِيْ يَصْنَعُوْنَ

چنین کنیم و چنان کنیم پس دریافت آنحضرت صلی الله علیه و سلم چیزیکه میکردند صحابه با یهودی

بِهٖ فَقَالُوْا يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ يَهُوْدِيٌّ يَحْبِسُكَ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

از تهدید و وعید پس گفتند صحابه یا رسول الله یهودی حبس کند ترا پس فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَعَنِيْ رَبِّيْ أَنْ أَظْلِمَ مُعَاهِدًا وَغَيْرَهُ

صلی الله علیه و سلم منع کرده است مرا پروردگار من ازینکه ظلم کنم ذمی را که عهد بسته

فلما ترحل النهار قال اليهودي اشهد ان لا اله الا الله واشهد

پس هنگامے کہ بر آمد روز گفت یهودے اشهد ان لا اله الا الله واشهد

انك رسول الله وشطر مالي في سبيل الله اما والله ما فعلت

انك رسول الله و گفت نصف مال من در راه خداست آگاه باش قسم بخدا نکردم

بك الذي فعلت بك الا لانظر الى نعتك في التوراة محمد

بتو آنچه کردم ترا از درشتی و سختی مگر از برای آنکه ببینم صفت تو که در توریت نوشته است که محمد

بن عبد الله مولده بمكة ومهاجرته بطيبة وملكه بالشام

پسر عبد الله ولادت وی بمکه است و هجرت وے بمدینه است و ملک او شام است

ليس بفظ ولا غليظ ولا سخاب في الاسواق ولا متزي

نیست درشت خوی و درشت سخن و نه فریاد کننده در بازارها و نه متصف

بالفحش ولا قول الخنا اشهد ان لا اله الا الله وانك

بفحش و نه بگفتار بیهوده گواهی میدهم اینکه نیست هیچ معبودے بجز خدائے تعالیٰ و گواهی میدهم باینکه تو

رسول الله وهذا مالي فاحكم فيه بما اراك الله وكان

پیغمبر خدا هستے و این مال من است پس حکم کن در وے به چیزیکه بنماید ترا خدای تعالیٰ و بود

اليهودي كثير المال رواه البيهقي في دلائل النبوة وعن

آن یهودے بسیار مال دار روایه بیهقی در دلائل النبوة و مرویست از

عبد الله بن ابي اوفى قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم

عبد الله بن ابی اوفی گفت بود پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

يكثر الذكر ويقل اللغو ويطيل الصلوة ويقصر الخطبة ولا

بسیار میکرد ذکر خدا را و کم میکرد بیهوده گفتن را و دراز میکرد نماز را و کوتاه میخواند خطبه را و انکار

يانف ان يمشي مع الارملة والمسكين فيقضي له الحاجة

و تکبر نمیکرد که برود همراه بیوه و مسکین پس برآرد مراورا حاجت

رواه النسائي والدارمي وعن علي رض ان ابا جهل قال للنبي

روایت کرد او را نسائی و دارمی و از علی کرم الله وجهه مرویست که ابو جهل لعنة الله علیه

صلى الله عليه وسلم انا لا نكذبك ولكن نكذب بما جئت

بحضرت صلی الله علیه و سلم گفت که ما دروغ گوی نمیدانیم ترا ولکن تکذیب میکنیم چیزی را که آورده تو آنرا

به فانزل الله تعالى فيهم فانهم لا يكذبونك ولكن الظالمين

پس فرود فرستاد خدا تعالی این آیت را پس بدرستیکه کافران ترا تکذیب نمیکنند ولیکن این ظالمان

بايات الله يجحدون رواه الترمذي وعن عائشة رض قالت

بآیات خدا تکذیب میکنند روایت کرده ترمذی و از عائشه صدیقه روایت است گفت

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يا عائشة لو شئت لسارت

که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم ای عائشه اگر من میخواهم از خدا آینه همراه میبرد

معي جبال الذهب جاءني ملك وان حجزته لتساوي الكعبة

با من کوههای زر آمد فرشته و بدرستی جای بند ازار وی برابر بود کعبه را

فقال ان ربك يقرأ عليك السلام ويقول ان شئت نبيا عبدا

پس گفت آن فرشته که پروردگار تو میخواند بر تو سلام و میگوید اگر میخواهی باش پیغمبر بنده

وان شئت نبيا ملكا فنظرت الى جبرئيل فاشار الي

و اگر میخواهی باش پیغمبر بادشاه پس نگاه کردم من بجانب جبرئیل پس اشارت کرد جبرئیل

ان تواضع نفسك وفي رواية ابن عباس رض فالتفت رسول الله

من که فروتنی نفس خود را و در روایت ابن عباس رض آمده پس برگشته نگریست پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم الى جبرئيل كالمستشير له فاشار جبرئيل بيده

صلی الله علیه و سلم بسوی جبرئیل مانند مشورت کننده مر او را پس اشارت کرد جبرئیل بدست خود

ان تواضع فقلت نبيا عبدا قالت فكان رسول الله صلى الله

که فروتنی خود را پس گفتم من میباشم پیغمبر بنده نه بادشاه گفت عائشه پس بود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ذٰلِكَ لَا يَأْكُلُ مُتَّكِئًا يَقُوْلُ اٰكُلُ كَمَا يَأْكُلُ

علیه و سلم بعد از آن طعام نمیخورد تکیه زننده میفرمود که میخورم چنانکه میخورد

الْعَبْدُ وَاَجْلِسُ كَمَا يَجْلِسُ الْعَبْدُ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

بنده و مے نشینم چنانکه مے نشیند بنده روایت کرده در شرح السنة و از

اَنَسٍ رض مَا مَسِسْتُ بِكَفِّيْ اَلْيَنَ مِنْ كَفِّ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

انس رض گفت نسودم من هیچ کف دست نرم از کف آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا وَجَدْتُ رَائِحَةً اَطْيَبَ مِنْ رَائِحَةِ رَسُوْلِ اللّٰهِ

علیه و سلم و نیافتم بوے خوشبوے تر از بوی خوش آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَحِبْتُهُ عَشْرَ سِنِيْنَ فَمَا قَالَ لِيْ لِشَيْءٍ

صلی الله علیه و سلم و صحبت داشتم با او ده سال پس نفرمود برای من هیچ چیزی

لِمَ صَنَعْتَ كَذَا اَوْ كَذَا وَاَلَّا صَنَعْتَ كَذَا وَكَذَا جامع كبير

که چرا کردے تو چنین و چنین و نگفت که چرا نکردی تو چنین و چنان از جامع کبیر

وَعَنْهُ رض قَالَ صَحِبْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و هم از وی مروی است گفت صحبت داشتم من با آنحضرت صلی الله علیه و سلم

عَشْرَ سِنِيْنَ وَشَمَمْتُ الْعِطْرَ كُلَّهُ فَلَمْ اَشُمَّ نَكْهَةً اَطْيَبَ

ده سال و ببوییدم عطر همه چیز پس نشمیدم بوی خوش دهن خوشبوتر از

مِنْ نَكْهَةِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

از خوشبوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم و بود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِذَا لَقِيَهُ اَحَدٌ مِنْ اَصْحَابِهِ فَقَامَ

صلی الله علیه و سلم چون ملاقات میکرد آنحضرت را یکی از یاران آنحضرت پس می ایستاد

مَعَهُ قَامَ مَعَهُ فَلَمْ يَنْصَرِفْ حَتّٰى يَكُوْنَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِيْ

با آنحضرت می ایستاد با وی پس باز نمی گشت آنحضرت تا آنکه باشد آن مرد که

ينصرف عنه وإذا لقيه أحد من أصحابه فتناول يده

که باز میگشت از آنحضرت و وقتی که ملاقات میکرد آنحضرت را هیچ یکی از یاران آنحضرت پس میگرفت دست

ناولها إياه فلم ينزع يده منه حتى يكون الرجل هو الذي

میداد دست خود را پس نے کشید دست خود را ازوی تا آنکه میبود آن مرد که میکشید

ينزعها عنه ابن سعد وعن أنس رضي الله عنه قال كنت

و میکشید [illegible] روایت کرد ابن سعد و از انس رضی الله عنه مرویست گفت بودم

ألعب مع الصبيان فمر علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم

من بازی میکردم با کودکان پس گذشت بر ما آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فقال السلام عليكم يا صبيان رواه الديلمي

پس فرمود السلام علیکم ای کودکان روایت کرد دیلمی

باب ما كان عيش النبي صلى الله عليه وسلم

باب در بیان زندگانی آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وعن عائشة رض قالت ما شبع آل محمد صلى الله عليه وسلم

و از عائشه صدیقه رضی الله عنها مرویست سیر نشدند اهل بیت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من خبز الشعير يومين متتابعين حتى قبض رسول الله صلى الله

از نان جو دو روز پیاپی تا آنکه رحلت از این عالم پیغمبر صلی الله

عليه وسلم متفق عليه وعن عمر قال دخلت

علیه وسلم متفق علیه از عمر رض مرویست گفت درآمدم

على رسول الله صلى الله عليه وسلم فإذا هو مضطجع على

بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس ناگاه آنحضرت تکیه زده بود

رمال حصير ليس بينه وبينه فراش قد أثر الرمال بجنبه

[illegible]

مُتَّكِئًا عَلٰى وِسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهَا لِيْفٌ فَقُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللهِ

تکیه زده بر بالینی از چرم که پشته آن پوست خرما بود عمر میگوید گفتم یا رسول الله

اُدْعُ اللهَ فَلْيُوَسِّعْ عَلٰى أُمَّتِكَ فَإِنَّ فَارِسَ وَالرُّوْمَ قَدْ وُسِّعَ عَلَيْهِمْ

دعا کن خدا را تا فراخ گرداند خدا فراخی ارزاق بر امت تو زیرا که قوم فارس و روم تحقیق فراخی کرده شده است

وَهُمْ لَا يَعْبُدُوْنَ اللهَ فَقَالَ أَوَفِيْ هٰذَا أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ

در حال آنکه ایشان پرستش نمیکنند خدا را پس فرمود آنحضرت آیا طلب میکنی تو وسعت در دنیا ای پسر خطاب

أُولٰئِكَ قَوْمٌ عُجِّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِيْ رِوَايَةٍ

آنها گروهی اند که شتاب داده شده است برای ایشان خوبیهای ایشان در زندگانی دنیا و در دیگر روایتی

أَمَا تَرْضٰى أَنْ تَكُوْنَ لَهُمُ الدُّنْيَا وَلَنَا الْاٰخِرَةُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

فرمود که آیا راضی نیستی که باشد مر ایشان را دنیا و مارا آخرت متفق علیه

وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّهُ مَشٰى إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِخُبْزِ

واز انس رض مرویست که وی برده نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم نان

شَعِيْرٍ وَإِهَالَةٍ سَنِخَةٍ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

جو و پیه گندیده بو گرفته و بتحقیق گرو نهاد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

دِرْعًا لَهُ بِالْمَدِيْنَةِ عِنْدَ يَهُوْدِيٍّ وَأَخَذَ مِنْهُ شَعِيْرًا لِأَهْلِهِ

زره خود را بیهودی در مدینه و گرفت از آن جهود جو از برای اهل و عیال خود

وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُوْلُ مَا أَمْسٰى عِنْدَ اٰلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

راوی میگوید که شنیدم انس را گفت که میگفت آنحضرت که شب نکرد نزد اهل بیت محمد صلی الله علیه

وَسَلَّمَ صَاعُ بُرٍّ وَلَا صَاعُ حَبٍّ وَإِنَّ عِنْدَهُ تِسْعَ نِسْوَةٍ

وسلم پیمانه گندم و نه پیمانه دانه و دیگر در حال آنکه بتحقیق نزد آنحضرت نه زن بود

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ

روایه بخاری است واز انس مرویست گفت فرمود رسول خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ أُخِفْتُ فِي اللّٰهِ وَمَا يُخَافُ أَحَدٌ وَلَقَدْ أُوذِيتُ

علیه و سلم بتحقیق ترسانیده شده ام من و حال آنکه ترسانیده نشد هیچ یکے بامن برابر

فِي اللّٰهِ وَمَا يُؤْذَى أَحَدٌ وَلَقَدْ أَتَتْ عَلَيَّ ثَلٰثُونَ مِنْ بَيْنِ لَيْلَةٍ

در دین خدا وایذا کرده نشد هیچ یکے وبتحقیق آمد بر من سے شب

وَيَوْمٍ وَمَا لِيْ وَلِبِلَالٍ طَعَامٌ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَيْءٌ يُوَارِيهِ

و روز متوالی و حال آنکه نبیت و نبود مرا و مر بلال را خوردنی که بخورد آنرا جگر دارے یعنی حیوانی مگر چیزی

إِبْطُ بِلَالٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ مَعْنٰى هٰذَا الْحَدِيثِ

که پنهان میکرد آنرا بغل بلال روایت کرد ترمذی و گفت ترمذی و مصداق این حدیث

حِينَ خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَارِبًا مِنْ مَكَّةَ

در هنگامے بود که بیرون آمد پیغمبر خدا صلے الله علیه و سلم گریخته از مکه

وَمَعَهُ بِلَالٌ إِنَّمَا كَانَ مَعَ بِلَالٍ مِنَ الطَّعَامِ مَا يَحْمِلُهُ تَحْتَ

و بود با آنحضرت بلال نبود همراه بلال از طعام خوردنی مگر آن قدر که برمیداشت زیر

إِبْطِهِ وَعَنْ أَبِي طَلْحَةَ رض قَالَ شَكَوْنَا إِلٰى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

بغل خود و از ابو طلحه رض گفت شکایت کردیم ما بسوے آنحضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجُوعَ فَرَفَعْنَا عَنْ بُطُونِنَا عَنْ حَجَرٍ حَجَرٍ فَرَفَعَ

علیه و سلم گرسنگی را پس برداشتیم وکشادیم از شکمهای خود سنگ یعنی هر کدام سنگے

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَطْنِهِ عَنْ حَجَرَيْنِ رَوَاهُ

آنحضرت صلے الله علیه و سلم از سینهٔ خود دو سنگ روایت کرد

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا قَالَتْ كَانَ

این حدیث را ترمذی و از عائشه رض روایت است گفت که بود

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ مِنَ الدُّنْيَا ثَلٰثَةٌ

آنحضرت صلے الله علیه و سلم که خوش مے آمد او را از دنیا سه چیز

الطعام والنساء والطيب فأصاب اثنين ولم يصب واحدا
یعنی خوردنی و زنان و بوی خوش پس یافت آنحضرت دو چیز را و نیافت یک چیز را
أصاب النساء والطيب ولم يصب الطعام رواه أحمد وعن
یافت زنان را و بوی خوش را و نیافت خوردنی را روایت کرد آنرا احمد و از
عبد الله بن مغفل رضي الله عنه قال جاء رجل إلى النبي
عبد الله بن مغفل مروی است گفت عبد الله که آمد مردی بسوی آنحضرت
صلى الله عليه وسلم فقال إني أحبك فقال انظر ما تقول
صلی الله علیه و سلم پس گفت آن مرد آنحضرت را بدرستی من دوست میدارم ترا پس
فقال والله إني لأحبك ثلث مرات قال إن كنت صادقا
گفت بنگر چه میگوئی پس گفت آن مرد بخدا سوگند بدرستی من دوست میدارم ترا سه کرت گفت اگر هستی تو در سخن
فأعد للفقر تجفافا فإن الفقر أسرع إلى من يحبني من السيل
در سخن گوی صادق پس آماده کن برای فقر برگستوان را چه بدرستی فقر شتابنده‌تر است بسوی کسیکه دوست میدارد مرا
إلى منتهاه رواه الترمذي وعن أنس رضي الله تعالى
تا بجای منتهای خود روایت کرد آنرا ترمذی و از انس رضی الله عنه آمده است
عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال اللهم أحيني
که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود خداوندا زنده دار
مسكينا وأمتني مسكينا واحشرني في زمرة المساكين
مسکین و بمیران مرا مسکین و برانگیز مرا در گروه مسکینان
فقالت عائشة رضي الله تعالى عنها لم يا رسول الله صلى الله
پس پرسید عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها برای چه یا رسول الله صلی الله
عليك وسلم قال إنهم يدخلون الجنة قبل أغنيائهم
علیک و سلم این را فرمود در جواب عائشه زیرا که ایشان یعنی فقرا و مساکین میدرآیند بهشت

بأربعين خريفا يا عائشة لا تردي المسكين ولو بشق تمرة
بچهل سال ای عائشه بر مگردان مسکین را چیزی ناداده اگرچه به نیمه خرما باشد
يا عائشة أحبي المساكين وقربيهم فإن الله يقربك يوم
ای عائشه دوست دار همه مسکینان را و نزدیک گردان بخود آنها را زیرا که خدای تعالی نزدیک گرداند
القيامة رواه الترمذي والبيهقي في شعب الإيمان وعن
قیامت روایت کرد این حدیث ترمذی و بیهقی در شعب ایمان و از
ابن عباس رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه
ابن عباس رضی الله عنه مرویست گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه
وسلم اطلعت في الجنة فرأيت أكثر أهلها الفقراء و
و سلم نگریستم در بهشت پس دیدم بیشتر اهل آنرا فقرا و
اطلعت في النار فرأيت أكثر أهلها النساء متفق عليه
نگریستم در آتش دوزخ پس دیدم بیشتر اهل آنرا زنان متفق علیه
وعن عائشة رضي الله عنها قالت كان يأتي علينا الشهر
و از عائشه رض مرویست گفت عائشه رض بود حال و شان ما اهل بیت پیغمبر خدا که
ما نوقد فيه بنار إنما هو التمر والماء إلا أن نؤتى
و میگذشت ماه تمام نمی افروختیم در آن ماه آتشی که بدان چیزی بپزیم از طعام گفت نبود طعام ما مگر خرما و آب
باللحيم متفق عليه وعنها رضي الله عنها قالت ما شبع آل
گوشت پاره متفق علیه و هم از عائشه صدیقه رض آمده که گفت سیر نشده اهل بیت
محمد صلى الله عليه وسلم يومين من خبز إلا وأحدهما
محمد صلی الله علیه وسلم دو روز از نان گندم مگر آنکه در یکی از آن
تمر متفق عليه وعنها قالت توفي رسول الله صلى الله
دو روز طعام ایشان خرما بود و در روز دیگر نان متفق علیه است و هم از عائشه صدیقه رض مرویست که وفات یافت پیغمبر خدا

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا شَبِعْنَا مِنَ الْاَسْوَدَيْنِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ

علیه وسلم و سیر نشدیم ما از دو سیاه که مراد از ان خرما و آب است متفق علیه ست و در روایت

النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ اَلَسْتُمْ فِيْ طَعَامٍ وَشَرَابٍ

از نعمان بن بشیر رضی الله عنه گفت یعنی با یاران خود آیا نیستید شما در خوردن و نوشیدن

مَا شِئْتُمْ لَقَدْ رَاَيْتُ نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يَجِدُ

که توسیع میکنید بهر نوع که میخواهید هر آئینه بتحقیق دیدم پیغمبر شما را صلی الله علیه وسلم و حال آنکه

مِنَ الدَّقَلِ مَا يَمْلَاُ بَطْنَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ اَلْاَحَادِيْثُ الْاَرْبَعَةُ

نمی یافت از خرمای ردی خشک آنقدر که پر کند شکم مبارک او را روایت کرد مسلم این هر چهار حدیث

فِيْ بَابِ الْاَطْعِمَةِ لِلْمِشْكٰوةِ

در باب اطعمه مشکات شریف ست

بَابُ الْمَبْعَثِ وَبَدْءِ الْوَحْيِ

باب در بیان بعثت و ابتدای نزول وحی

لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اِذْ بَعَثَ فِيْهِمْ رَسُوْلًا مِّنْ

هر آئینه نعمت فراوان داد خدا مومنان را آنگاه که فرستاد در میان ایشان پیغمبری از

اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِهٖ وَيُزَكِّيْهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ

قوم ایشان میخواند بر ایشان آیتهای خود و پاک میسازد ایشان را و می آموزد ایشان را

الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوْا مِنْ قَبْلُ لَفِيْ ضَلٰلٍ

کتاب و حکمت و هر آئینه ایشان بودند پیش از این در گمراهی

مُّبِيْنٍ وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ

ظاهر و نشاید مر آدمی را که سخن گوید با آن خدای مگر وحی یا از

وَّرَآءِ حِجَابٍ اَوْ يُرْسِلَ رَسُوْلًا فَيُوْحِيَ بِاِذْنِهٖ مَا يَشَآءُ

پس پرده یا فرستد فرستاده را پس وحی کند به دستوری او آنچه خواهد

إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا

بدرستی او برتر ست حکم کنندہ و ہمچنین وحی فرستادیم بسوئے تو قرآن از فرمان ما

مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ

نبودے کہ دریابی چیست قرآن و نہ ایمان ولیکن گردانیدیم

نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ

او را روشنی راہ نمائیم بدان ہرکرا خواہیم از بندگان خویش و بدرستی تو ہر آئینہ راہ بنمائی

مُّسْتَقِيمٍ وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ

راست و ہمچنین وحی کردیم سوئے تو قرآنے تازی تا بیم کنی اہل مکہ را

وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ

و ہر کہ گرداگرد اوست و بیم کنی از روز جمع نیست شک دران گروہے در بہشت و گروہے

فِي السَّعِيرِ عَنْ عَائِشَةَ رضـ قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

در دوزخ روایت ست از عائشہ رضـ گفت نخست چیزے کہ آغاز کردہ شد با آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَى

علیہ وسلم از وحی دیدن راست بود در خواب پس بود آنحضرت کہ نمیدید

رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ وَكَانَ

ہیچ خوابے مگر آنکہ مے آید تاویل آن خواب مانند سفیدہ دم صبح بستر دوست گردانیدہ شد بسوئے آنحضرت

يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ وَهُوَ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ

آنحضرت کہ خلوت میگرفت در غار کوہ حرا پس عبادت میکرد دران غار و عبادت میکرد شبہای متعدد

قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَٰلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ

پیش از آنکہ باز گردد بسوئے اہل خانہ خود و توشہ برمیداشت برای آن پس باز می آمد بسوی خدیجہ

فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا حَتَّىٰ جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ

پس توشہ برمیداشت برای مانند مدت آن لیالی تا آنکہ آمد حق یعنی وحی حالی آنکہ آنحضرت در غار بود پس آمد

فَقَالَ اِقْرَأْ فَقُلْتُ مَا اَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَاَخَذَنِي فَغَطَّنِي

پس گفت فرشته بخوان پس گفتم نیستم من خواننده و نمی توانم خواند پس گفت آنحضرت پس گرفت آن فرشته مرا

حَتّٰى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ اَرْسَلَنِي فَقَالَ اِقْرَأْ فَقُلْتُ مَا اَنَا بِقَارِئٍ

تا آنکه رسید جبرئیل از من غایت وسع و طاقت البته رها کرد مرا جبرئیل پس گفت بخوان پس گفتم نمیتوانم خواند

فَاَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتّٰى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدُ ثُمَّ اَرْسَلَنِي فَقَالَ

پس گرفت مرا بار دوم پس بفشرد تا آنکه رسید مرا جبرئیل از من غایت وسع را پس رها کرد مرا پس گفت

اِقْرَأْ فَقُلْتُ مَا اَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَاَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ اَرْسَلَنِي فَقَالَ اِقْرَأْ

بخوان پس گفتم نیستم من خواننده گفت آنحضرت پس گرفت آن فرشته مرا بار سوم پس فشرد آورد و بفشرد مرا پس رها کرد مرا

بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ الَّذِي

بنام پروردگار خود که پیدا کرده است پیدا کرد آدمی را از خون بسته که در رحم بود بخوان و پروردگار تو کریم تر و بزرگتر

عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُفُ

تعلیم کرد انسان را بقلم آموخت مردم را آنچه ممکن نشود که بقدرت خود تواند دانست پس باز گشت بآن کلمات صلی الله علیه وسلم در حالیکه می لرزید

فُؤَادُهُ فَدَخَلَ عَلٰى خَدِيْجَةَ فَقَالَ زَمِّلُوْنِي زَمِّلُوْنِي فَزَمَّلُوْهُ حَتّٰى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ فَقَالَ

دل وی پس در آمد آنحضرت بر خدیجه پس گفت بپوشانید مرا بپوشانید پس پوشانیدند آنحضرت را تا آنکه رفت از وی ترس

لِخَدِيْجَةَ وَاَخْبَرَهَا الْخَبَرَ لَقَدْ خَشِيْتُ عَلٰى نَفْسِي فَقَالَتْ

مر خدیجه را و رسانید خدیجه را خبر آنچه گذشته بود گفت بتحقیق ترسیدم من بر نفس خود پس گفت

خَدِيْجَةُ كَلَّا وَاللّٰهِ مَا يُخْزِيْكَ اللّٰهُ اَبَدًا اِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ

خدیجه اینچنین نخواهد بود سوگند بخدا رسوا نمیگرداند ترا خدا تعالی همیشه زیرا که بدرستی تو برآئینه پیوند میکنی رحم را

وَتَصْدُقُ الْحَدِيْثَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُوْمَ وَتَقْرِي

و راست گوئی سخنان را و بر میداری گرانبار را و کسب میکنی معدوم را و مهمانی میکنی

الضَّيْفَ وَتُعِيْنُ عَلٰى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقَتْ بِهٖ خَدِيْجَةُ حَتّٰى

مهمان را و یاری میدهی خلق را بر حوادث پس برد آنحضرت را خدیجه تا آنکه

أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلٍ بْنِ عَمِّ خَدِيجَةَ وَكَانَ امْرَأً تَنَصَّرَ

آورد آنحضرت را نزد ورقہ بن نوفل بن عم خدیجہ و بود مردے کہ نصرانی شدہ بود

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ فَيَكْتُبُ مِنَ الْإِنْجِيلِ

در جاہلیت و بود کہ کسب کردہ بود کتابت عبرانی را پس انجیل را

بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ

بزبان عبرانی ترجمہ میکرد آنقدر کہ خواست خدای تعالی کہ بنویسد و بود مردے پیر شدہ نابینا گشتہ

فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنِ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ

پس خدیجہ گفت مر ورقہ را ای پسر عم من بشنو از برادر زادہ خود پس گفت مر آنحضرت را ورقہ

يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ای برادر زادہ من چہ چیز مے بینی پس خبر داد ورقہ را پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ و سلم

خَبَرَ مَا رَأَى فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللَّهُ

خبر چیزی کہ دیدہ بود پس گفت ورقہ مر آنحضرت را کہ این ناموس فرشتہ ایست کہ فرستادہ خدا تعالی

عَلَى مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا يَا لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ

بر موسے علیہ السلام ای کاشکے من جوان بودم در وقت مبعوث تو ای کاشکے بباشم زندہ وقتیکہ

قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوَ مُخْرِجِيَّ هُمْ

قوم تو پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم آیا بیرون آرندگان منند

قَالَ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ

ایشان گفت ورقہ آری بیرون خواہند کرد ترا نیامد ہیچ مرد ہرگز مانند آنچہ آوردۀ تو مگر آنکہ دشمن داشتہ شد

وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ

و اگر دریابد مرا روز تو یاری دہم ترا یاری دادنی سخت پس تر درنگ نکرد ورقہ کہ بمیرا ایندہ شد

وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ

بعد از آنکہ وحی بہ آنحضرت آمدہ بود وفات یافتہ شد فتور پذیرفت وحی را ... آمدن ...

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ

مروی است کہ وی شنید آن حضرت را صلے اللہ علیہ و سلم کہ حکایت میکرد از فترت

الْوَحْيِ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي

وحی فرمود پس در اثنای آنکہ من میروم شنیدم آوازے از آسمان پس برداشتم بینائی خود را

فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ

پس ناگاہ فرشتہ کہ آمدہ بود بکوہ حرا نشستہ است بر تختے میان آسمان

وَالْأَرْضِ فَجُئِثْتُ مِنْهُ رُعْبًا حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجِئْتُ

و زمین پس ترسانیدہ شدم من از وی ترسانیدنے تا آنکہ افتادم من بر زمین پس آمدم

أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُونِي فَأَنْزَلَ اللّٰهُ تَعَالَى

من اہل خانہ خود را پس گفتم بجامہ بپیچید مرا بپیچید مرا پس فرو فرستاد خدائے تعالے

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَالرُّجْزَ

ای مرد بجامہ پیچیدہ برخیز پس دعوت کن و خلق را بترسان و پروردگار خود را ببزرگی ان و جامہا خود را

فَاهْجُرْ ثُمَّ حَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

پس ترک کن مراد شرک است پس گرم شد وحی و پیاپے آمدن گرفت متفق علیہ و از ابن عباس

قَالَ بُعِثَ رَسُولُ اللّٰهِ لِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَمَكَثَ بِمَكَّةَ ثَلٰثَ عَشَرَ

روایت ست کہ فرستادہ شدہ پیغمبر خدا در چہل سالگی پس درنگ کرد بمکہ سیزدہ

سَنَةً يُوحَى إِلَيْهِ ثُمَّ أُمِرَ بِالْهِجْرَةِ فَهَاجَرَ عَشْرَ سِنِينَ وَمَاتَ

سال در حالیکہ وحی فرستادہ میشد بسوی وی درین مدت پس امر کردہ شد برآمدن از مکہ بمدینہ پس ہجرت کرد

وَهُوَ ابْنُ ثَلٰثٍ وَسِتِّينَ سَنَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ

در حال آنکہ وی شصت و سہ سال بود متفق علیہ و روایت ست از انس کہ

قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ ابْنُ ثَلٰثٍ وَسِتِّينَ وَ

قبض کردہ شد آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم و وے شصت و سہ سال بود و

أَبُو بَكْرٍ وَهُوَ ابْنُ ثَلٰثٍ وَّسِتِّيْنَ وَعُمَرُ وَهُوَ ابْنُ ثَلٰثٍ وَّسِتِّيْنَ

قبض کرده شد ابوبکر و وی نیز شصت و سه ساله بود و قبض کرده شد عمر و وی نیز شصت و سه ساله بود

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عَائِشَةَ رض أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ

روایت کرد این حدیث را مسلم و از عائشه صدیقه رض روایت است که حارث بن ہشام

سَأَلَ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ

پرسید پیغمبر خدا را صلی الله علیه و سلم پس پرسید

كَيْفَ يَأْتِيْكَ الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

چگونه مے آید ترا وحے ای رسول خدا پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أَحْيَانًا يَأْتِيْنِيْ مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ

گاه گاه می آید مرا مانند آواز جرس که طنین دارد و این قسم وحی سخت تر بود بر من

فَيُفْصَمُ عَنِّيْ وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ

پس منقطع میشود از من و حال آنکه بتحقیق یاد گرفتم از ان چیز را که گفت فرشته و گاهی فرشته بصورت

رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِيْ فَأَعِيْ مَا يَقُوْلُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنْزِلُ

مرد متمثل میشود برای من پس کلام میکرد با من پس یاد میگیرم من چیزیرا که میگفت گفت عائشه صدیقه رض بتحقیق دیدم

عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيْدِ الْبَرْدِ فَيُفْصَمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِيْنَهُ

بران حضرت وحے در روزیکه سخت بود سردی آن پس منقطع شد وحی از وی و حال آنکه پیشانی

لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رض قَالَ

وی میریخت خوی را متفق علیه و از عبد الله بن مسعود رض مرویست گفت

بَيْنَمَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّيْ عِنْدَ الْكَعْبَةِ وَجَمْعُ

در اثنای آنکه آنحضرت صلی الله علیه و سلم نماز میکرد نزدیک خانه کعبه و حال آنکه جمع

قُرَيْشٍ فِيْ مَجَالِسِهِمْ إِذْ قَالَ قَائِلٌ أَيُّكُمْ يَقُوْمُ إِلَى جَزُوْرِ آلِ فُلَانٍ

از قریش در مجلسهای خود بودند ناگاه گفت گوینده که کدام یکی از شما بایستد و برود بسوی شتر ذبح کرده شده

فيعمد الى فرثها ودمها وسلاها ثم يمهله حتى اذا سجد وضعه

پس قصد کند آنکس بسوی سرگین وی و بسوی خون وی و بسوی پوستی که در وی بچه میباشد پس مهلت دهد آنحضرت را

بين كتفيه فانبعث اشقاهم فلما سجد وضعه بين كتفيه وثبت

میان هردو شانه وی پس برخاست بدبخت ترین ایشان پس هنگامیکه سجده کرد آنحضرت نهاد آنرا میان هردو شانه و

النبي صلى الله عليه وسلم ساجدا فضحكوا حتى مال بعضهم على

آنحضرت صلی الله علیه وسلم سجده کننده پس خندیدند بمرتبه که تا آنکه میل کردند بعضے از ایشان

بعض من الضحك فانطلق منطلق الى فاطمة فاقبلت تسعى وثبت

بسوی بعضے از خنده پس رفت رونده بسوی فاطمه زهرا و خبر کرد پس پیش آمد فاطمه در حالیکه میدوید و ماند

النبي صلى الله عليه وسلم ساجدا حتى القته عنه واقبلت

آنحضرت صلی الله علیه وسلم سجده کننده تا آنکه انداخت آنرا از بالای آنحضرت و رو آورد

عليهم وتسبهم فلما قضى رسول الله صلى الله عليه وسلم الصلاة

فاطمه زهرا بر ایشان در حالیکه دشنام میکرد ایشانرا پس چون تمام کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم نماز را

قال اللهم عليك بقريش ثلثا وكان اذا دعا دعا ثلثا واذا

گفت خداوندا بر تو باد که بگیری قریش را سه بار و این دعا را بود آنحضرت چون دعا میکرد میخواند دعا سه بار

سال سال ثلثا اللهم عليك بعمرو بن هشام وعتبة بن

و چون سوال میکرد سوال میکرد سه بار خداوندا بر تو باد که بگیری عمرو بن هشام را که ابی جهل است و عتبه بن

ربيعة وشيبة بن ربيعة والوليد بن عتبة وامية بن خلف

ربیعه و شیبه بن ربیعه و ولید بن عتبه و امیه بن خلف

وعقبة بن ابي معيط وعمارة بن الوليد قال عبد الله فوالله

و عقبه بن ابی معیط و عماره بن ولید گفت عبد الله بن مسعود پس بخدا سوگند

لقد رايتهم صرعى يوم بدر ثم سحبوا الى القليب قليب بدر

هر آینه دیدم ایشانرا بر زمین افتاده در روز بدر پس کشیده شدند بسوی چاه که در بدر است

ثُمَّ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاُتْبِعَ اَصْحَابُ الْقَلِيْبِ

پستر فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم در پی فرستادہ شدہ این جماعت اهل چاہ

لَعْنَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رض اَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ هَلْ اَتٰى

لعنت متفق علیہ و از عائشہ صدیقہ مرویست بدرستی عائشہ گفت یا رسول اللہ آیا آمدہ

عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ اَشَدَّ مِنْ يَوْمِ اُحُدٍ فَقَالَ لَقَدْ لَقِيْتُ مِنْ قَوْمِكِ

بر تو روزی کہ بود سخت تر از روز احد پس گفت آنحضرت ہر آینہ بتحقیق دیدم از قوم تو

وَكَانَ اَشَدَّ مَا لَقِيْتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ اِذْ عَرَضْتُ نَفْسِيْ عَلٰى

آنچہ دیدم و بود سخت ترین آنچہ دیدم از ایشان روز عقبہ وقتی کہ عرض کردم نفس خود را بر

ابْنِ عَبْدِ يَالِيْلَ بْنِ كُلَالٍ فَلَمْ يُجِبْنِيْ اِلٰى مَا اَرَدْتُ فَانْطَلَقْتُ

ابن عبد یالیل بن کلال پس پاسخ نداد مرا بآنچہ خواستم پس رفتم

وَاَنَا مَهْمُوْمٌ عَلٰى وَجْهِيْ فَلَمْ اَسْتَفِقْ اِلَّا بِقَرْنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ

و حال آنکہ اندوہ مند بودم بر روی خود پس بہوش نیامدم مگر بموضعیکہ نام وی قرن ثعالب است پس برداشتم

رَاْسِيْ فَاِذَا اَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ اَظَلَّتْنِيْ فَنَظَرْتُ فَاِذَا فِيْهَا جِبْرِيْلُ

سر خود را پس ناگاہ من مقرون بابری ام کہ بتحقیق سایہ کردہ است بمن پس نگاہ کردم پس ناگاہ در آن جبرئیل

فَنَادَانِيْ فَقَالَ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ وَمَا رَدُّوْا عَلَيْكَ

پس آواز داد مرا جبرئیل پس گفت بدرستی خدا بتحقیق شنید سخن قوم ترا و شنید آنچہ رد کردند بر تو

وَقَدْ بَعَثَ اِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَاْمُرَهٗ بِمَا شِئْتَ فِيْهِمْ

و بتحقیق فرستادہ است بر تو فرشتہ کوہہا را تا بفرمائی تو آن فرشتہ را بچیزیکہ میخواہی تو در قوم خود

قَالَ فَنَادَانِيْ مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ اِنَّ

گفت آنحضرت پس آواز داد مرا فرشتہ کوہہا پس سلام کرد بر من پستر گفت فرشتہ ای محمد بدرستی

اللّٰهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ وَاَنَا مَلَكُ الْجِبَالِ وَقَدْ بَعَثَنِيْ

خدای تعالی بتحقیق شنید سخن قوم ترا و من فرشتہ کوہہا ام و بتحقیق فرستادہ است مرا

رَبُّكَ إِلَيْكَ لِيَأْمُرَنِي بِأَمْرِكَ إِنْ شِئْتَ أَنْ أُطْبِقَ عَلَيْهِمُ

پروردگار تو بسوی تو تا امر کنی مرا بامر خود اگر بخواهی تو که بهم زنم بر ایشان

الْأَخْشَبَيْنِ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلْ أَرْجُو

هر دو کوه که اخشبین اند پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم نمیخواهم بلکه از ایشان امید دارم

أَنْ يُخْرِجَ اللهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللهَ وَحْدَهُ لَا يُشْرِكُ

که بیرون آرد خدا تعالی از پشتهای ایشان کسانی را که پرستند خدا را تنها و شریک نیارند

بِهِ شَيْئًا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

بوی چیزی را متفق علیه و در روایت است از انس که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُسِرَتْ رَبَاعِيَتُهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَشُجَّ فِي رَأْسِهِ

علیه و سلم شکسته شد یکی از چهار دندان که آنها را رباعیه میگویند روز احد و شکسته کرده شد سر مبارک

فَجَعَلَ يَسْلُتُ الدَّمَ وَيَقُولُ كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ شَجُّوا رَأْسَ نَبِيِّهِمْ

پس گشتند آنحضرت که پاک میکند خون را از خود و میگفت که چگونه رستگار شوند گروهی که شکستند سر پیغمبر خود را

وَكَسَرُوا رَبَاعِيَتَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

و شکستند دندان او را روا ه مسلم

بَابُ عَلَامَاتِ النُّبُوَّةِ

باب در بیان نشانهای نبوت

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي

آیا کشاده نکردیم برای تو سینه ترا و یاد کن چون گفت عیسی پسر مریم ای بنی

إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ

اسرائیل هر آینه من پیغامبر خدایم بسوی شما باور دارنده آنچه پیش منست

مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

از توریت و بشارت دهنده به پیغامبری که بیاید بعد از من نام او احمد است

فلما جاءهم بالبينات قالوا هذا سحر مبين عن انس رضی الله عنه ان
پس چون آمد پیش ایشان با معجزها گفتند این سحر است ظاهر روایت است از انس رض که
رسول الله صلى الله عليه وسلم اتاه جبريل وهو يلعب
آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمد اورا جبرئیل و حال آنکه آنحضرت بازی میکرد
مع الغلمان فاخذه فصرعه فشق عن قلبه فاستخرج منه
با کودکان پس گرفت جبرئیل آنحضرت را پس بینداخت اورا بر زمین پس شگافت دل او را پس بیرون آورد
علقة فقال هذا حظ الشيطان منك ثم غسله في طست
خون بسته پس گفت جبرئیل که این نصیب شیطان است از تو پس شست دل او را در آوند
من ذهب بماء زمزم ثم لامه واعاده في مكانه وجاء
از طلا بآب زمزم پس پیچید و دوخت دل او را و باز نهاد او را در جای خود و آمدند
الغلمان يسعون الى امه يعني ظئره فقالوا ان محمدا قد قتل
آن کودکان که بازی میکردند دوان نزد مادر آنحضرت یعنی دایه که آن حضرت را شیر میداد پس گفتند
فاستقبلوه وهو منتقع اللون قال انس فكنت ارى
پس پیش آمدند مردم آنحضرت را و حال آنکه آنحضرت متغیر رنگ بود گفت انس رض بودم من که میدیدم
اثر المخيط في صدره رواه مسلم وعن جابر بن
اثر دوختن را در سینه آنحضرت روایت کرد این حدیث را مسلم و از جابر بن
سمرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اني
سمره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که من
لاعرف حجرا بمكة كان يسلم على قبل ان ابعث اني
میشناسم من سنگی را که در مکه بود که سلام میکرد بر من پیش از آنکه مبعوث شوم بدرستی
لاعرفه الان رواه مسلم وعن انس قال ان
میشناسم آن سنگ را اکنون روایت کرد آنرا مسلم و روایت است از انس رض گفت بدرستی که

أهل مكة سألوا رسول الله صلى الله عليه وسلم أن يريهم

اہل مکہ طلبیدند از آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کہ بنماید ایشان را

آية فأراهم القمر شقين حتى رأوا حراء بينهما متفق

معجزہ پس نمود ایشان را ماہ را دو پارہ باشارت انگشت تا آنکہ دیدند کوہ حرا را میان آن دو پارہ

عليه وعن عدي بن حاتم قال بينا أنا عند النبي

واز عدے بن حاتم رضی روایت است گفت در اثنای آنکہ من بودم نزد آنحضرت

صلى الله عليه وسلم إذ أتاه رجل فشكا إليه الفاقة

صلے اللہ علیہ وسلم ناگاہ آمد او را مردے پس گلہ کرد آنمرد بسوئے آنحضرت فاقہ

ثم أتاه الآخر فشكا إليه قطع السبيل فقال يا عدي

پستر آمد آنحضرت را مردی دیگر پس گلہ کرد بسوی وی از راہ زدن یعنی راہ گرد واقع میشود در بلاد پس گفت آنحضرت

هل رأيت الحيرة فإن طالت بك حياة فلترين

آیا دیدی تو حیرہ را پس اگر دراز گردد بتو زندگانے پس ہر آئینہ بہ بینی تو

الظعينة ترتحل من الحيرة حتى تطوف بالكعبة لا تخاف

زن اشتر سوار ہودج را کہ کوچ میکند از حیرہ تا طواف کند بکعبہ در حالیکہ نترسد

أحدا إلا الله ولئن طالت بك حياة لتفتحن كنوز

ہیچ یکے را مگر خدا و ہر آئینہ اگر دراز شود بتو زندگانے ہر آئینہ کہ کشادہ شود گنجہای

كسرى ولئن طالت بك حياة لترين الرجل يخرج

کسرے و ہر آئینہ اگر دراز گردد بتو زندگانے ہر آئینہ می بینی مرد را کہ بیرون آرد

ملء كفه من ذهب أو فضة يطلب من يقبله فلا يجد

پری کف دست خود را از زر یا سیم میجوید کسے را از فقرا کہ قبول کند آنرا پس نمی یابد

أحدا يقبله منه وليلقين الله أحدكم يوم يلقاه وليس

ہیچ یکے را کہ قبول کند آنرا و ہر آئینہ پیش آید خدا را یکے از شما روزیکہ پیش آید و حال آنکہ نیست

بینه و بینه ترجمان یترجم له فیقولن ألم أبعث إلیك

میان وی و میان خدا کسیکه بیان کند برای وی پس هر آینه میگوید خدای تعالی آیا نفرستادم بسوی تو

رسولا فیبلغك فیقول بلی فیقول ألم أعطك مالا و أفضل

پیغمبر را که برساند ترا پس میگوید بنده آری فرستادی پس میگوید خدا تعالی آیا ندادم ترا مالی را و افضال

علیك فیقول بلی فینظر عن یمینه فلا یری الا جهنم

بر تو در رزق پس میگوید بنده آری کردی تفضل بر من پس نگاه میکند بجانب راست خود پس نمی بیند مگر دوزخ

و ینظر عن یساره فلا یری الا جهنم اتقوا النار و لو بشق

و می بیند بجانب چپ خود پس نمی بیند مگر دوزخ پس پرهیز کنید از آتش دوزخ را اگرچه بنصف

تمرة فمن لم یجد فبکلمة طیبة قال عدی فرأیت الظعینة

خرما باشد پس کسیکه نیابد شق خرما هم پس بسخن خوب نرم که بسائل گوید که خوشحال گردد وی را گفت عدی پس دیدم

ترتحل من الحیرة حتی تطوف بالکعبة لا تخاف الا الله

که کوچ میکند از حیره تا آنکه طواف کند کعبه را نمیترسد مگر خدا را

و کنت فیمن افتتح کنوز کسری بن هرمز و لئن طالت بکم

و بودم من در میان کسانیکه کشادند گنجهای کسری پسر هرمز را و هر آینه اگر دراز گردد

حیوة لترون ما قال النبی ابو القاسم صلی الله علیه وسلم

زندگانی هر آینه می بینید چیزی را که گفته است آنحضرت که کنیت وی ابو القاسم صلی الله علیه وسلم

یخرج ملء کفه رواه البخاری و عن خباب بن الارت

که بیرون می آرد مرد مسلم زر را و میجوید کسی تا قبول کند روایت کرد بخاری و روایت است از خباب بن ارت

قال شکونا الی النبی صلی الله علیه وسلم و هو متوسد

گفت خباب شکوه کردیم ما بسوی پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم در حال آنکه آنحضرت زیر سر نهاده

بردة فی ظل الکعبة و قد لقینا من المشرکین شدة فقلنا

بود گلیم را در سایه کعبه و حال آنکه بتحقیق یافتیم ما از مشرکان سختی پس گفتیم ما

أَلَا تَدْعُو اللّٰهَ فَقَعَدَ وَهُوَ مُحْمَرٌّ وَجْهُهُ وَقَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ

آیا دعا نمیکنی خدا را برای ما پس نشست آنحضرت و حال آنکه سرخ شده بود روی مبارک وی و فرمود

كَانَ قَبْلَكُمْ يُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيُجَاءُ بِمِنْشَارٍ

بودند پیش از شما که کنده میشد برای آن مرد در زمین پس گردانیده میشد در آن پس آورده میشد اره

فَيُوضَعُ فَوْقَ رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِاثْنَيْنِ فَمَا يَصُدُّهُ ذٰلِكَ عَنْ

پس نهاده میشد اره بالای سر آن مرد پس شگافته میشد دو پاره پس باز نمیداشت آن مرد را آن عذاب از

دِينِهِ وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ وَ

دین وی و شانه کرده میشد مرد به شانهای آهنی چیزیکه نزد گوشت است از استخوان و

عَصَبٍ وَمَا يَصُدُّهُ ذٰلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللّٰهِ لَيَتِمَّنَّ هٰذَا الْأَمْرُ

عصب و باز نمیداشت او را آن عذاب کردن از دین وی بخدا سوگند هر آئینه بتمام و کمال رسد این

حَتّٰى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلٰى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ

تا آنکه سیر کند سوار از صنعا تا حضرموت در حالیکه نترسد آن سوار

إِلَّا اللّٰهَ وَالذِّئْبَ عَلٰى غَنَمِهِ وَلٰكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

مگر خدا را یا مگر گرگ را بر گوسفندان خود و لیکن شما شتابی میکنید روایت کرد آنرا بخاری

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ مِنْ

و از ابن عباس رضی الله عنهما گفت ابن عباس حدیث کرد مرا ابوسفیان بن حرب رضی الله عنه از

فِيهِ إِلٰى فِيَّ قَالَ انْطَلَقْتُ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ

دهن وی بدهن من گفت سفر کردم در مدتی که بود میان من و میان

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَبَيْنَا أَنَا بِالشَّامِ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت پس در اثنای آنکه من بملک شام بودم

إِذْ جِيءَ بِكِتَابٍ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلٰى هِرَقْلَ

ناگاه آمد کتاب آنحضرت صلی الله علیه وسلم بجانب هرقل

قَالَ وَكَانَ دِحْيَةُ الْكَلْبِيُّ جَاءَ بِهِ فَدَفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ بُصْرَى

گفت و بود دحیه کلبی آورده بود آن کتاب را پس رسانید آن کتاب را بکلان و مقدم بصری

فَدَفَعَهُ عَظِيمُ بُصْرَى إِلَى هِرَقْلَ فَقَالَ هِرَقْلُ هَلْ هٰهُنَا أَحَدٌ

پس رسانید آنرا عظیم بصری که از اعظم امرای هرقل است بسوی هرقل پس گفت هرقل آیا هست اینجا

مِنْ قَوْمِ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعَمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ قَالُوا نَعَمْ فَدُعِيتُ

از قوم این مرد که دعوی میکند وی پیغمبر است گفتند آری پس خوانده شدم من

فِي نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَدَخَلْنَا عَلَى هِرَقْلَ فَأَجْلَسَنَا بَيْنَ يَدَيْهِ

در جماعت از قریش پس در آمدیم ما بر هرقل پس نشانده شدیم ما در پیش هرقل

فَقَالَ أَيُّكُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا مِنْ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعَمُ أَنَّهُ

پس گفت هرقل کدام یکے از شما نزدیک است از روے نسب ازین مرد که زعم میکند که وے

نَبِيٌّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا فَأَجْلَسُونِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ

نبی ست گفت ابوسفیان پس گفتم من که من قریب ترام پس نشاندند مرا در پیش هرقل و

أَجْلَسُوا أَصْحَابِي خَلْفِي ثُمَّ دَعَا بِتَرْجُمَانِهِ فَقَالَ قُلْ لَهُمْ

بنشاندند یاران مرا پس پشت من پس خواند هرقل ترجمان خود را پس گفت هرقل ترجمان را

إِنِّي سَائِلٌ هٰذَا عَنْ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعَمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَإِنْ كَذَبَنِي

من سوال میکنم این را از احوال این مرد که میگوید که پیغمبر است پس اگر دروغگوئی سازد مرا

فَكَذِّبُوهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَايْمُ اللّٰهِ لَوْلَا مَخَافَةُ أَنْ يُؤْثَرَ عَلَيَّ

پس بگوئید که دروغ میگوید گفت ابوسفیان سوگند بخدا اگر نمی بود ترس اینکه نقل کرده شود بر من

الْكَذِبُ لَكَذَبْتُهُ ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ سَلْهُ كَيْفَ حَسَبُهُ

دروغ هر آئینه دروغ میگفتم من پس هرقل گفت ترجمان خود را بپرس او را چگونه است حسب او

فِيكُمْ قَالَ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو حَسَبٍ قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ

در میان شما گفت ابوسفیان گفتم من که وی در میان ما خداوند حسب است گفت هرقل پس آیا بوده است از

أبائه من ملك قلت لا قال فهل كنتم تتهمونه بالكذب

پدران این مرد هیچ از پادشاهی گفتم نبود هست گفت هرقل پس آیا تهمت میکردید او را به دروغ

قبل أن يقول ما قال قلت لا قال ومن يتبعه أشراف الناس

پیش از آنکه بگوید چیزی که میگوید الآن گفتم متهم نمیداشتیم او را گفت هرقل و کیست که متابعت میکنند او را الا اشراف مردم

أم ضعفاؤهم قال قلت بل ضعفاؤهم قال أيزيدون أم

یا ضعیفان گفت ابوسفیان گفتم بلکه ضعیفان مردم اتباع اویند گفت هرقل آیا افزون میشوند یا کم

ينقصون قلت لا بل يزيدون قال هل يرتد أحد منهم عن

میشوند گفتم نمیشوند کم بلکه افزون میشوند گفت هرقل آیا مرتد میشود و برمیگردد یکی از ایشان از

دينه بعد أن يدخل فيه سخطة له قال قلت لا قال فهل

دین وی بعد از در آمدن در دین وی از جهت ناخوشی و دشمنی مر دین او را گفت ابوسفیان گفتم نی گفت هرقل آیا

قاتلتموه قلت نعم قال فكيف كان قتالكم إياه قال قلت

قتال میکنید با وی گفتم آری قتال میکنیم گفت هرقل چه حالی دارد قتال شما با وی گفت گفتم

يكون الحرب بيننا وبينه سجالا يصيب منا ونصيب

میباشد جنگ میان ما و میان وی مانند دلو که نصیب میابد وی از ما و ما میابیم

منه قال فهل يغدر قلت لا ونحن منه في هذه المدة لا ندري

از وی گفت هرقل پس آیا می شکند وی عهد و حیله میکند گفتم نمیکند و ما از وی در این مدت صلح در

ما هو صانع فيها قال والله ما أمكنني من كلمة أدخل فيها

که چه کننده است در وی گفت ابوسفیان بخدا سوگند ممکن نشد مرا از سخنی که در آرم چیزی

شيئا غير هذه قال فهل قال هذا القول أحد قبله قلت لا

جز این کلمه گفت هرقل پس آیا گفته است این قول را هیچ یکی پیش از این مرد گفتم نگفته است

ثم قال لترجمانه قل له إني سألتك عن حسبه فيكم

پس گفت هرقل مر ترجمان خود را که بگو مر او را یعنی ابوسفیان را بدرستی که من پرسیدم ترا از حسب این مرد در میان

فَزَعَمْتَ أَنَّهُ فِيكُمْ ذُو حَسَبٍ وَكَذَٰلِكَ الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي أَحْسَابِ

پس گفتے و زعم کردے تو کہ وی در میان شما خداوند حسب است و ہمچنین جماعت پیغمبران بر انگیختہ میشوند

قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ فِي آبَائِهِ مَلِكٌ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ

قوم خود و اشراف آن و پرسیدم ترا آیا بود در پدران وی ہیچ پادشاہے گفتہ تو کہ نبود پس گفتم

لَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مُلْكَ آبَائِهِ وَ

اگر مے بود از پدران او پادشاہے میگفتم مردیست کہ میطلبد ملک پدران خود و

سَأَلْتُكَ عَنْ أَتْبَاعِهِ أَضُعَفَاؤُهُمْ أَمْ أَشْرَافُهُمْ فَقُلْتَ

پرسیدم ترا از تابعان او کہ آیا از ضعفای مردم اند یا از اشراف پس گفتے

بَلْ ضُعَفَاؤُهُمْ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنْتُمْ

بلکہ ضعفای مردم اند و ہمین ضعفا اند تابعان پیغمبران و پرسیدم ترا آیا بودید شما

تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَزَعَمْتَ أَنْ

کہ تہمت میکردید او را بدروغ گفتن پیش از انکہ بگوید چیزے کہ گفت پس گفتے تو کہ تہمت نمیکردیم

لَا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَدَعَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ

پس شناختم من کہ نیست متصور کہ ترک کند دروغ گفتن را بر مردم پس از ان

يَذْهَبَ فَيَكْذِبَ عَلَى اللّٰهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ

برود پس بگوید دروغ بر خدا و پرسیدم ترا آیا باز میگردد ہیچ یکے از مردم

عَنْ دِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ سَخْطَةً لَهُ فَزَعَمْتَ أَنْ لَا وَ

از دین وی بعد از در آمدن در دین بجہت مکروہ داشتن مر دین او را پس گفتے تو باز نمیگردد

كَذَٰلِكَ الْإِيمَانُ إِذَا خَالَطَ بَشَاشَتُهُ الْقُلُوبَ وَسَأَلْتُكَ

ہمچنین است حال ایمان کہ بیرون نمیرود چون بیامیزد حلاوت او دلہا را و پرسیدم ترا

هَلْ يَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَزَعَمْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَٰلِكَ

آیا افزون میشوند تابعان او یا کم میشوند پس گفتی تو کہ ایشان افزون میشوند و ہمچنین است

الايمان حتى يتم وسألتك هل قاتلتموه فزعمت انكم

دین و ایمان کا افزون میشود تا آنکه تمام گردد و پرسیدم ترا که آیا قتال میکنید شما با او پس گفتی تو که شما

قاتلتموه فيكون الحرب بينكم وبينه سجالا ينال منكم

قتال میکنید با او پس میباشد جنگ میان شما و میان او دلوها یعنی مانند دلو میگیرد او از شما

وتنالون منه وكذلك الرسل تبتلى ثم تكون لها العاقبة

و میگیرید شما از وی و همچنین پیغمبران بیشک ممتحن گردانیده میشوند با عدای خود پس میباشد نتیجه

وسألتك هل يغدر فزعمت انه لا يغدر وكذلك الرسل

و پرسیدم من ترا آیا عهد میشکند و بد عهدی میکند پس گفتی تو که وی غدر نمیکند و همچنین پیغمبران

لا تغدر وسألتك هل قال هذا القول احد قبله فزعمت

غدر نمیکنند و پرسیدم من ترا آیا گفته است این قول را کسی یعنی دعوت نبوت را پیش از وی پس

ان لا فقلت لو كان قال هذا القول احد قبله قلت رجل

که نه گفته است پس گفتم من اگر میبود که میگفت این قول را کسی پیش از وی می گفتم مردیست

ائتم بقول قيل قبله قال ثم قال بما يأمركم قلنا يأمرنا

که اقتدا میکند بقولیکه گفته شده است پیش او و گفت ابو سفیان گفت هرقل پرسید بچه چیز امر میکند ای

بالصلوة والزكوة والصلة والعفاف قال ان يك ما تقول

ما را بنماز و زکوة و صله ارحام و پارسائی و باز استادن از حرام گفت هرقل اگر هست آنچه میگوی

حقا فانه نبي وقد كنت اعلم انه خارج ولم اك اظنه منكم

راست پس بدرستیکه وی پیغمبر است و بتحقیق بودم من که میدانستم که وی بیرون آینده است و گمان نمیبردم

ولو اني اعلم اني اخلص اليه لاحببت لقاءه ولو كنت

و اگر میدانستم که من میتوانم رسید بسوی وی هر آئینه دوست میداشتم دیدن او را و اگر میبودم

عنده لغسلت عن قدميه وليبلغن ملكه ما تحت قدمي هاتين

نزد وی هر آئینه میشستم هر دو پای او را و هر آئینه میرسد ملک وی زمینی را که زیر هر دو پای منست

بِكِتَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

کتاب پیغمبر خدارا صلی الله علیه و سلم پس خواند کتاب را روایت کرد آنرا بخاری و مسلم

بَابٌ فِي الْمِعْرَاجِ

باب در بیان معراج

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى

پاک است آنکه برد بندهٔ خود را شبی از مسجد حرام بسوی

الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ

مسجد اقصی که برکت نهادیم گرداگرد آن تا بنمائیمش بعض نشانهای خود هر آینه

هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى

اوست شنوا بینا و هر آینه دیده بود این فرشته را یکبار دیگر نزدیک سدرة المنتهی

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى

نزدیک آن سدره است بهشت آرامگاه فرشته را دید وقتیکه میپوشید سدره را آنچه میپوشید

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

کجروی نکرد چشم پیغامبر و از مقصد تجاوز ننمود هر آینه معاینه کرده بعض نشانهای بزرگ پروردگار خود را

عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ

و از قتاده روایت است از انس بن مالک و او از مالک بن صعصعه

أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِيَ بِهِ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم حدیث کرد خبر داد صحابه را از احوال شبی که برده شد

بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ وَرُبَّمَا قَالَ فِي الْحِجْرِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي

درحالتیکه من بودم در حطیم و اندکی بسیار گفت در حجر که موضع دیگر است بودم در حالیکه پهلو نهاده

آتٍ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هٰذِهِ إِلَى هٰذِهِ يَعْنِي مِنْ ثُغْرَةِ نَحْرِهِ

پس بشگافت چیزیکه میان این تا این است یعنی از بالای سینه

إلى شِعْرَتِهٖ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِيْ ثُمَّ أُتِيْتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ

تا زیر ناف پس بیرون آورد دل مرا بعد آوردہ شد نزد من طشتے از زر

مَمْلُوٍّ إِيْمَانًا فَغُسِلَ قَلْبِيْ ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيْدَ وَفِيْ رِوَايَةٍ ثُمَّ

پر کردہ شدہ بایمان پس شستہ شد دل من بعد پر کردہ شد بعد باز گردانیدہ شد دل در جائے خود و در روایتے

غُسِلَ الْبَطْنُ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ مُلِئَ إِيْمَانًا وَحِكْمَةً ثُمَّ أُتِيْتُ

شستہ شد شکم من باب زمزم بعد پر کردہ شد بایمان و حکمت بعد آوردہ شد من

بِدَابَّةٍ دُوْنَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ يُقَالُ لَهُ الْبُرَاقُ

بمرکبے در قامت پایان از استر و بالاے حمار سفید گفتہ میشد این مرکوب را براق

يَضَعُ خَطْوَهٗ عِنْدَ أَقْصٰى طَرْفِهٖ فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ وَفِيْ رِوَايَةٍ

کہ می نہاد این براق گام خود را نزد نہایت بصر خود پس برداشتہ شدم من بروے و در روایتے

لِمُسْلِمٍ فَرَكِبْتُهٗ حَتّٰى أَتَيْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَرَبَطْتُهٗ بِالْحَلْقَةِ

کہ مر مسلم راست اینست پس سوار شدم براق را تا آنکہ آمدم بیت المقدس را پس بستم براق را بحلقہ مسجد

الَّتِيْ تَرْبِطُ بِهَا الْأَنْبِيَاءُ قَالَ ثُمَّ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَصَلَّيْتُ

کہ می بستند براق را بآن حلقہ پیغمبران گفت آنحضرت بعد در آمدم در مسجد پس گذاردم

فِيْهِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجْتُ فَجَاءَنِيْ جِبْرَئِيْلُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ

در وی دو رکعت بعد بیرون آمدم پس آوردمرا جبرئیل آوند از خمر

وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ فَاخْتَرْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ جِبْرَئِيْلُ اخْتَرْتَ

و آوند از شیر بعد اختیار کردم من شیر را پس گفت جبرئیل اختیار کردے تو

الْفِطْرَةَ ثُمَّ عَرَجَ بِنَا إِلَى السَّمَاءِ الخ فَانْطَلَقَ بِيْ جِبْرَئِيْلُ

فطرت را بعد بالا بردہ شد مرا بسوی آسمان تا آخر پس برد مرا جبرئیل

حَتّٰى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ قِيْلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرَئِيْلُ

تا آنکہ آمدم آسمان دنیا را پس طلب کرد جبرئیل کشادن آسمان را گفتہ شد و پرسیدہ شد دربانان کہ کیست

قِيْلَ وَمَنْ مَّعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيْلَ وَقَدْ

گفته شد کیست با تو گفت جبرئیل با من محمد صلی اللہ علیہ وسلم ہست گفتند برای استفہام

أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيْلَ مَرْحَبًا بِهٖ فَنِعْمَ الْمَجِيْءُ جَاءَ فَفُتِحَ

کہ فرستادہ شدہ است بسوی وی گفت آری گفتہ شد مرحبا بمحمد و خوش آمد آمدنی آمد پس کشادہ شد آسمان

فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا فِيْهَا اٰدَمُ فَقَالَ هٰذَا أَبُوْكَ اٰدَمُ فَسَلِّمْ

پس ہنگامیکہ رسیدم و در آمدم در آسمان پس ناگاہ در آسمان آدم ہست پس گفت جبرئیل این پدر تست آدم پس سلام

عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْاِبْنِ

بر آدم پس سلام دادم برو پس جواب داد آدم پستر گفت آدم مرحبا بہ پسر

الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَفِيْ رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ فَرَحَّبَ بِيْ وَدَعَا

صالح و پیغمبر صالح و در روایتیکہ مر مسلم راست این لفظ است پس ترحیب کرد

لِيْ بِخَيْرٍ وَفِيْ رِوَايَةٍ لَهُمَا فَلَمَّا فُتِحَ عَلَوْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا إِذَا

مرا بہ نیکی و در روایتی دیگر کہ مر ہر دو راست پس ہنگامیکہ کشادہ شد در بالا بر آمدیم این آسمان را ناگاہ

رَجُلٌ قَاعِدٌ عَلٰى يَمِيْنِهٖ أَسْوِدَةٌ وَعَلٰى يَسَارِهٖ أَسْوِدَةٌ

مردے نشستہ است کہ بر جانب دست راست او سیاہیہا است و بر جانب چپ سیاہیہا است

إِذَا نَظَرَ قِبَلَ يَمِيْنِهٖ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قِبَلَ شِمَالِهٖ بَكٰى

چون نگاہ میکند آن مرد بجانب دست راست خود بخندد و چون نگاہ میکند بجانب چپ گریہ میکند

فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْاِبْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ لِجِبْرِيْلَ

پس گفت آن مرد مرحبا بالنبی الصالح و ابن الصالح گفتم من مر جبرئیل را

مَنْ هٰذَا قَالَ هٰذَا اٰدَمُ وَهٰذِهِ الْأَسْوِدَةُ عَنْ يَمِيْنِهٖ وَعَنْ

کیست این مرد گفت جبرئیل این آدم است و این سیاہیہا کہ متمثل شدہ اند از جانب راست و از

شِمَالِهٖ نَسَمُ بَنِيْهِ فَأَهْلُ الْيَمِيْنِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوِدَةُ

جانب چپ ارواح اولاد او است پس آنہا کہ بر جانب راست اند از ایشان بہشتیان اند و سیاہیہا کہ

الّتی عن شماله اهل النار فاذا نظر عن یمینه ضحک واذا

بجانب دست چپ اند اہل دوزخ اند پس می بیند از دست راست خود می خندد پس چون

نظر قبل شماله بکٰی الخ ثم صعد بی حتی السماء الثانیة

نظر میکند بجانب دست چپ می گرید تا آخر پستر بالا برد مرا جبرئیل تا آسمان دوم

فاستفتح قیل من هذا قال جبریل قیل ومن معک قال

پس طلب کرد جبرئیل کشادن آسمان را گفته شد که کیست این گفت منم جبرئیل وگفته شد کیست با تو گفت جبرئیل

محمد صلی الله علیه وسلم قیل وقد ارسل الیه قال

با من محمد صلی الله علیه وسلم ست گفته شد وبتحقیق که فرستاده شدی تو بسوی وی گفت

نعم قیل مرحبا به فنعم المجیء جاء ففتح فلما خلصت اذا

آری گفته شد مرحبا بمحمد وخوش آمد نیک آمد پس کشاده شد در پس چون رسیدم بآسمان دوم ناگاه

یحیی وعیسی وهما ابنا خالة قال هذا یحیی وهذا عیسی

این دو پیغمبر یحیی و عیسی استاده اند و یحیی و عیسی پسران خاله اند گفت جبرئیل این یحیی است و این عیسی

فسلم علیهما فسلمت فردا ثم قالا مرحبا بالاخ الصالح

پس سلام ده بر هر دو پس سلام دادم پس جواب سلام دادند هر دو و پستر گفتند هر دو مرحبا به برادر صالح

والنبی الصالح ثم صعد بی الی السماء الثالثة فاستفتح

و پیغمبر صالح پستر برد مرا جبرئیل بسوی آسمان سوم پس طلب کرد کشادن آسمان را

قیل من هذا قال جبریل قیل ومن معک قال محمد

گفته شد کیست این گفت منم جبرئیل گفته شد وکیست با تو گفت با من محمد

صلی الله علیه وسلم قیل وقد ارسل الیه قال نعم

صلی الله علیه وسلم ست گفته شد وبتحقیق فرستاده شد بسوی او گفت آری

قیل مرحبا به فنعم المجیء جاء ففتح فلما خلصت اذا یوسف

گفته شد مرحبا بمحمد و خوش آمد نیک آمد پس کشاده شد آسمان پس چون رسیدم آسمان سوم را ناگاه

قَالَ هٰذَا يُوسُفُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ

گفت جبرئیل این یوسف ست پس سلام ده برو پس سلام دادم برو ی پس جواب داد پس گفت

مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ

مرحبا ببرادر نیک و پیغمبر نیک و در روایتے که مسلم راست

فَإِذَا أَنَا بِيُوسُفَ إِذَا هُوَ قَدْ أُعْطِيَ شَطْرَ الْحُسْنِ فَرَحَّبَ

پس ناگاه من با یوسف ام ناگاه یوسف داده شده است جزوی از حسن پس ترحیب کرد یوسف

بِي وَدَعَا لِي بِخَيْرٍ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَاسْتَفْتَحَ

بمن و دعا کرد مرا بخیر تا آخر پس بر بالا برد مرا جبرئیل و آمد آسمان چهارم را پس طلب کرد جبرئیل

قِيلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ

گفته شد کیست این گفت منم جبرئیل گفته شد کیست با تو گفت با من محمد ست

قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ

گفته شد و بتحقیق که فرستاده شد بسوے وی گفت جبرئیل آری گفتند مرحبا بمحمد پس خوش آمدنے

جَاءَ فَفُتِحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا إِدْرِيسُ فَقَالَ هٰذَا إِدْرِيسُ

آمد پس کشاده شد در آسمان پس هنگامیکه در آمدم در آسمان پس ناگاه دیدم آنجا ادریس را پس گفت جبرئیل

فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ

پس سلام ده برو پس سلام دادم برو پس جواب داد او پس گفت مرحبا به برادر صالح

وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ

و پیغمبر صالح پس بر بالا برد مرا تا آنکه آمد آسمان پنجم را

فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هٰذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ

پس طلب کرد جبرئیل کشادن آسمان را گفته شد کیست این گفت جبرئیل ام من گفته شد و کیست با تو گفت

مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ

جبرئیل محمد صلی الله علیه وسلم ست گفته شد و بتحقیق که فرستاده شده بسوی وی گفت

نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا هَارُونُ

آری گفته شد مرحبا محمد پس خوش آمدنے آمد پس کشاده شد در آسمان پس ہنگامیکه درآمدم در آسمان پس ناگاه

قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ

گفت جبرئیل که این هارون است پس سلام ده بروی پس سلام دادم بروی پس جواب داد مرا پس گفت

مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى

مرحبا به برادر صالح و پیغمبر صالح پس بالا برد مرا تا آنکه

أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ

آمد آسمان ششم را پس طلب کرد کشادن آسمان را گفته شد کیست این گفت منم جبرئیل

قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِيلَ

گفته شد کیست با تو گفت با من محمد صلی الله علیه و سلم است گفته شد

وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ

و بتحقیق که فرستاده شد بسوی وی گفت جبرئیل آری گفته مرحبا محمد پس خوش آمدنے آمد

فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا مُوسَى قَالَ هَذَا مُوسَى فَسَلِّمْ

پس کشاده شد در آسمان پس ہنگامیکه درآمدم پس ناگاه موسی استاده بود در آنجا گفت جبرئیل این

عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَ

بروی پس سلام دادم بروی پس جواب داد موسی پس گفت مرحبا به برادر صالح و

النَّبِيِّ الصَّالِحِ فَلَمَّا جَاوَزْتُ بَكَى قِيلَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ

پیغمبر صالح پس ہنگامیکه گذشتم از پیش وی گریه کرد موسی گفتند موسی را چه چیز گریانید ترا

قَالَ أَبْكِي لِأَنَّ غُلَامًا بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ

گفت موسی می گریم از جهت آنکه کودکے فرستاده شد بعد از من که میدر آید بهشت را از امت او

أَكْثَرُ مِمَّنْ يَدْخُلُهَا مِنْ أُمَّتِي ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ

بیشتر از آن کسانیکه میدر آیند از امت من پس بالا برد مرا بسوی آسمان هفتم

فاستفتح جبريل قيل من هذا قال جبريل قيل ومن معك

پس طلب کشادن کرد جبرئیل آسمان را گفته شد کیست این گفت منم جبرئیل گفته شد وکیست با تو

قال محمد قيل وقد بعث إليه قال نعم قيل مرحبا به

گفت با من محمد است گفته شد وبتحقیق که فرستاده شد بسوی وی گفت آری گفته شد مرحبا بحال او پس

فنعم المجيء جاء فلما خلصت فإذا إبراهيم وفي رواية

خوش آمدنے آمد پس چون در آمدم در آسمان پس ناگاه در آنجا ابراهیم است و در روایتے که

لمسلم فإذا أنا بإبراهيم مسندا ظهره إلى البيت المعمور

مر مسلم راست این است پس ناگاه من با ابراهیم ام در حالیکه ابراهیم تکیه کننده است پشت خود را بسوے

فإذا هو يدخله كل يوم سبعون ألف ملك لا يعودون

و ناگاه بیت معمور میدرآید او را ای طواف میکرد هر روز هفتاد هزار فرشته که باز نمیگردند آن فرشتها

إليه الخ قال هذا أبوك إبراهيم فسلم عليه فسلمت عليه

بسوے وی تا آخر گفت جبرئیل این پدر تست ابراهیم پس سلام ده بروے پس سلام دادم بروے

فرد السلام ثم قال مرحبا بالابن الصالح والنبي الصالح

پس جواب داد ابراهیم پس گفت مرحبا به فرزند نیک و پیغمبر نیک

ثم رفعت إلى سدرة المنتهى فإذا نبقها مثل قلال هجر

پس برده شدم بسوے سدرة المنتهی پس ناگاه میوه آن مانند کوزهای هجر است

وإذا ورقها مثل آذان الفيلة وفي رواية لمسلم فلما

و ناگاه برگهائے او مانند گوشهای فیلان است و در روایتے که مر مسلم راست پس هرگاه

غشيها من أمر الله ما غشي تغيرت فما أحد من خلق

که پوشید سدره را از امر الهی آنچه پوشید سدره را از نور دیگرگون شد برنگ دیگر پس نیست هیچ یکے

الله يستطيع أن ينعتها من حسنها فأوحى إلي ما أوحى

خدا که تواند وصف کردن او را از خوبے او پس وحی کرد حق سبحانه بسوے من آنچه وحی کرد

آخر قال هذا سدرة المنتهى فاذا اربعة انهار نهران

تا آخر گفت جبرئیل که این سدرة المنتهی است پس ناگاه آنجا چهار جوی است دو جوی

باطنان ونهران ظاهران قلت ما هذان يا جبرئيل

باطن اند و دو جوی ظاهر گفتم چیست این دو نهر ظاهر و باطن ای جبرئیل

قال اما الباطنان فنهران في الجنة واما الظاهران

گفت جبرئیل اما دو نهر باطن پس دو نهر در بهشت اند و اما دو ظاهر

فالنيل والفرات ثم رفع لي البيت المعمور ثم اتيت

پس نیل و فرات پس تر نموده شد برای من بیت المعمور پس تر آورده شدم نزد من

باناء من خمر واناء من لبن واناء من عسل فاخذت

آوندی از می و آوندی از شیر و آوندی از شهد پس گرفتم من

اللبن فقال هي الفطرة انت عليها وامتك ثم فرضت علي

شیر را پس گفت جبرئیل شیر فطرت است تو بر فطرت خواهی بود و امت تو پس تر فرض کرده شد بر من

الصلوة خمسين صلوة كل يوم فرجعت فمررت على موسى

نماز پنجاه نماز هر روز پس برگشتم من از درگاه پس گذشتم بموسی علیه السلام

فقال بما امرت قلت امرت بخمسين صلوة كل يوم

پس گفت موسی و پرسید بچه چیز امر کرده شدی گفتم من امر کرده شدم به پنجاه نماز هر روز

قال ان امتك لا تستطيع خمسين صلوة كل يوم واني

گفت موسی بدرستی امت تو نمیتوانند بجای آورد پنجاه نماز هر روز و بدرستی من

والله قد جربت الناس قبلك وعالجت بني اسرائيل

بخدا سوگند آزموده ام مردم را پیش از تو و علاج کرده ام بنی اسرائیل را

اشد المعالجة فارجع الى ربك فاسأله التخفيف لامتك فرجعت فوضع عني

سخت تر بن علاج پس برگرد بسوی پروردگار پس سوال کن او را سبکی و آسانی برای امت خود

عَشْرًا فَرَجَعْتُ اِلٰی مُوْسٰی فَقَالَ مِثْلَهٗ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّیْ

ده نماز پس بر گشتم بسوی موسے پس گفت مانند آنکه گفته بود پس بر گشتم و رفتم بدرگاه پروردگار

عَشْرًا فَرَجَعْتُ اِلٰی مُوْسٰی فَقَالَ مِثْلَهٗ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّیْ

ده نماز پس بر گشتم بسوی موسٰی پس گفت مانند آنکه گفته بود پس باز بر گشتم پس نهاد از من

عَشْرًا فَرَجَعْتُ اِلٰی مُوْسٰی فَقَالَ مِثْلَهٗ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّیْ

ده نماز پس باز بر گشتم بسوی موسے علیه السلام پس گفت مانند آن پس باز بر گشتم پس نهاد از من

عَشْرًا فَاُمِرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ اِلٰی مُوْسٰی

ده نماز پس امر کرده شدم بده نماز هر روز پس باز بر گشتم بسوی موسے

فَقَالَ مِثْلَهٗ فَرَجَعْتُ فَاُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ

پس گفت مانند گفتهٔ سابق پس باز بر گشتم پس امر کرده شدم به پنج نماز هر روز پس باز بر گشتم

اِلٰی مُوْسٰی فَقَالَ بِمَا اُمِرْتَ قُلْتُ اُمِرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ

بسوی موسے پس گفت بچه امر کرده شدی گفتم امر کرده شدم به پنج نماز

كُلَّ يَوْمٍ قَالَ اِنَّ اُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيْعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلَّ

در هر روز گفت موسٰی بدرستی امت تو نمی توانند بجا آورد پنج نماز هر

يَوْمٍ وَاِنِّیْ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِیْ اِسْرَائِيْلَ

روز و بدرستیکه من آزموده ام مردم را پیش از تو و علاج کرده ام بنی اسرائیل را

اَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ اِلٰی رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيْفَ لِاُمَّتِكَ

سخت ترین علاج پس برگرد بسوے پروردگار خود پس سوال کن سبکی و آسانی برای امت خود

وَفِیْ رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ فَرَجَعْتُ اِلٰی رَبِّیْ فَقُلْتُ يَا رَبِّ

و در روایتے از مسلم این عبارت ست پس باز گشتم بسوی پروردگار خود پس گفتم ای پروردگار

خَفِّفْ عَلٰی اُمَّتِیْ فَحَطَّ عَنِّیْ خَمْسًا فَرَجَعْتُ اِلٰی مُوْسٰی

تخفیف کن و آسانی بر امت من پس کم کرد از من پنج نماز را پس باز گشتم بسوے موسے

فَقُلْتُ حَطَّ عَنِّي خَمْسًا قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذٰلِكَ

پس گفتم کم کرد از من پنج نماز را گفت موسی بدرستی امت تو طاقت ندارد آنرا پس

فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أَرْجِعُ

برگرد بسوے پروردگار خود پس سوال کن آسانی را فرمود آنحضرت پس همیشه بودم رجوع

بَيْنَ رَبِّي وَبَيْنَ مُوسٰى حَتّٰى قَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّهُنَّ خَمْسُ

میان پروردگار خود و میان موسی تا آنکه گفت پروردگار ای محمد این نمازهای فرض پنج

صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لِكُلِّ صَلٰوةٍ عَشْرٌ فَذٰلِكَ خَمْسُونَ

نماز ست هر روز و شب مر هر نماز را ده حسنه است پس این پنجاه

صَلٰوةً مَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةً فَإِنْ

نماز دارند کسیکه قصد کرد و نیت بست به نیکی پس نکرد آن نیکی و عمل در نیاورد نوشته میشود آن حسنه که

عَمِلَهَا كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا لَمْ تُكْتَبْ

پس اگر عمل کرد آن نیکی را نوشته میشود مر او را ده چند آن و کسیکه قصد کرد به بدی پس نکرد آن بدی را نوشته میشود

لَهُ شَيْئًا فَإِنْ عَمِلَهَا كُتِبَتْ سَيِّئَةً وَاحِدَةً قَالَ فَنَزَلْتُ حَتّٰى

مر او را از آن بدی هیچ چیزی پس اگر کرد آن بدی را نوشته میشود آن بدی برابر یکی یک بدی گفت آن حضرت پس فرود آمدم

انْتَهَيْتُ إِلٰى مُوسٰى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ارْجِعْ إِلٰى رَبِّكَ

تا رسیدم به موسی پس خبر دادم او را پس گفت بازگرد بسوے پروردگار خود

فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ الخ قَالَ سَأَلْتُ رَبِّي حَتّٰى اسْتَحْيَيْتُ

پس سوال کن از وے آسانی را تا آخر گفت آنحضرت سوال کردم من پروردگار خود را تا آنکه شرم زده شدم

وَلٰكِنِّي أَرْضٰى وَأُسَلِّمُ قَالَ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادٰى مُنَادٍ

ولیکن راضی باشم و تسلیم میکنم امر الهی را فرمود پس هنگامیکه بگذشتم از آن مقام آواز داد

أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

دیگر گفته گذرانیدم و مقرر گردانیدم فریضه خود را و سبک گردانیدم فریضه را بر بندگان و نهادم بار از ایشان متفق علیه

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ قَالَ لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

واز عبد الله بن مسعود مرویست گفت هنگامیکه بشب برده شد پیغمبر خدا را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ انْتُهِيَ بِهٖ إِلَىٰ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ وَهِيَ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ

وسلم نهایت برده شد آنحضرت را تا سدرة المنتهی وسدرة المنتهی در آسمان ششم است

إِلَيْهَا يَنْتَهِيْ مَا يُعْرَجُ بِهٖ مِنَ الْأَرْضِ فَيُقْبَضُ مِنْهَا وَإِلَيْهَا

بسوی سدرة المنتهی نهایت پذیر میشود چیزیکه بالا برده میشود از زمین پس گرفته میشود از وی وبسوی

يَنْتَهِيْ مَا يُهْبَطُ بِهٖ مِنْ فَوْقِهَا فَيُقْبَضُ مِنْهَا قَالَ إِذْ يَغْشَى

سدرة المنتهی منتهی میگردد چیزیکه پایان نیز فرستاده میشود از بالای وی از اوامر ونواهی پس قبض کرده میشود از وی

السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ قَالَ فَرَاشٌ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ فَأُعْطِيَ

سدره را چیزیکه بپوشیده گفت وآن پرندها اند که گرد شمع میگردند از زر گفت پس داده شد

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا أُعْطِيَ الصَّلَوٰتِ

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم در شب معراج سه چیز داده شد نماز

الْخَمْسَ وَأُعْطِيَ خَوَاتِيْمَ سُوْرَةِ الْبَقَرَةِ وَغُفِرَ لِمَنْ لَا يُشْرِكُ بِاللّٰهِ

پنجگانه وداده شد آیتها که خاتمهٔ سورهٔ بقره است وآمرزیده شد هر کسیرا که شریک نمیکرد

مِنْ أُمَّتِهٖ شَيْئًا الْمُقْحِمَاتُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ

از امت وی چیزی را گناهان کبیره رواه مسلم وروایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقَدْ رَأَيْتُنِيْ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر اینه بتحقیق دیدم خود را

فِي الْحِجْرِ وَقُرَيْشٌ تَسْأَلُنِيْ عَنْ مَسْرَايَ فَسَأَلَتْنِيْ عَنْ أَشْيَاءَ

که بودم در حجر که موضعی است متصل کعبه حال آنکه مشرکان قریش می‌پرسیدند مرا از شب رفتن به بیت المقدس

مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ لَمْ أُثْبِتْهَا فَكُرِبْتُ كُرْبًا مَا كُرِبْتُ مِثْلَهٗ

از بیت المقدس که یاد ندارم در آن وقت پس اندوهگین کرده شدم به اندوهی که هرگز اندوهگین نشده‌ام

فرفعه الله لي أنظر إليه ما يسألوني عن شيء إلا أنبأتهم به

پس بر داشت خدا بیت المقدس را برای من و من نظر میکردم بسوی آن نمی پرسیدند مرا از هیچ چیزی مگر آنکه خبر میدادم ایشان را

وقد رأيتني في جماعة من الأنبياء فإذا موسى قائم يصلي

و بتحقیق دیدم خود را در بیت المقدس در جماعة از پیغمبران پس ناگاه موسی علیه السلام ایستاده است نماز میگزارد

فإذا رجل ضرب جعد كأنه من رجال شنوءة وإذا عيسى

پس ناگاه موسی مردیست میانه گوشت مرغول موی گویا که وی از مردان شنوه است و ناگاه عیسی

قائم يصلي أقرب الناس به شبها عروة بن مسعود الثقفي

نیز ایستاده است نماز میگزارد و نزدیکترین مردم بوی از روی مشابهت عروه بن مسعود ثقفی است

وإذا إبراهيم قائم يصلي أشبه الناس به صاحبكم

و ناگاه ابراهیم علیه السلام ایستاده است نماز میگزارد و مشابه ترین مردم بوی یار شما است

يعني نفسه فحانت الصلاة فأممتهم فلما فرغت

اراده میکرد آنحضرت ذات شریف خود را پس در رسید وقت نماز پس امامت کردم من انبیا را پس چون فارغ

من الصلاة قال لي قائل يا محمد هذا مالك خازن

شدم از نماز گفت مرا گوینده ای محمد این مالک نگهبان دار

النار فسلم عليه فالتفت إليه فبدأني بالسلام رواه مسلم

آتش است پس سلام ده بروی پس باز نگریستم بسوی او پس ابتدا کرد مرا بسلام روایت کرد این حدیث را مسلم

باب في المعجزات

باب در بیان معجزات

اقتربت الساعة وانشق القمر وإن يروا آية يعرضوا [illegible]

نزدیک شد قیامت و شق شد ماه و اگر بینند [illegible]

[illegible]

[illegible]

أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا

آیا نیامد بدیشان خبر آنچه در کتابهای پیشین است و نفرستیم ما آیتها مگر

تَخْوِيفًا وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ

ترسانیدن و نه گردانیدیم خواب که نمودیم ترا مگر آزمایش برای آدمیان

وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا

و درخت رانده و لعنت شده در قرآن و می ترسانیم ایشان را پس نمی افزاید ایشان را مگر

طُغْيَانًا كَبِيرًا عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ

سرکشی بزرگ روایت است از انس بن مالک که صدیق اکبر رضی الله عنه

قَالَ نَظَرْتُ إِلَىٰ أَقْدَامِ الْمُشْرِكِينَ عَلَىٰ رُءُوسِنَا وَنَحْنُ فِي الْغَارِ

گفت نگاه کردم من بسوی پایهای مشرکان که بالای سر ما رسیده بودند و حال آنکه ما در غار بودیم

فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ إِلَىٰ قَدَمَيْهِ أَبْصَرَنَا

پس گفتم ای رسول خدا اگر بتحقیق که یکی از ایشان نگاه کند بجانب پاهای خود هر آینه ببیند ما را

فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللهُ ثَالِثُهُمَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

پس گفت آنحضرت ای ابوبکر چیست گمان تو بآن دو که خدا سوم آن دو کس است متفق علیه

وَعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ أَنَّهُ قَالَ فِي

و روایت است از براء بن عازب از پدرش که عازب است روایت میکند از ابوبکر که وی گفت در

الْهِجْرَةِ وَاتَّبَعَنَا سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكٍ فَقُلْتُ أُتِينَا يَا

هجرت و پیروی کرد ما را سراقه بن مالک پس گفتم من آمده شدیم ما ای

رَسُولَ اللهِ فَقَالَ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللهَ مَعَنَا فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ

رسول خدا پس گفت آنحضرت اندوه مخور بیقین خدا با ماست پس دعا کرد آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَارْتَطَمَتْ بِهِ فَرَسُهُ إِلَىٰ بَطْنِهَا

صلی الله علیه و سلم بر سراقه پس فرو رفت با سراقه پاهای اسپ وی تا شکم وی

فِي جَلَدٍ مِّنَ الْأَرْضِ فَقَالَ إِنِّي أَرٰى كُمَا دَعَوْتُمَا عَلَيَّ فَادْعُوْا

در زمین درشت پس گفت سراقه بدرستی می بینم شما را کرده اید بر زیان من پس دعا کنید

لِيْ فَاللّٰهُ لَكُمَا أَنْ أَرُدَّ عَنْكُمَا الطَّلَبَ فَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

برای سود من پس خدا یار است کننده و نگاهدارنده بهست مر شما را تا که رد کنم و دفع نمایم از شما طلب کنندگان پس دعا کرد

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَجَا فَجَعَلَ لَا يَلْقٰى أَحَدًا إِلَّا قَالَ كُفِيْتُمْ مَا هٰهُنَا

علیه و سلم پس رست سراقه از آن محنت پس ساخت سراقه که پیش نمی آمد هیچ یکے را مگر آنکه میگفت کفایت کرده شدید

فَلَا يَلْقٰى أَحَدًا إِلَّا رَدَّهٗ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ

یعنی پس نیست اینجا کسے پس پیش نمی آمد سراقه هیچ یکے را مگر آنکه باز میگردانید متفق علیه و از انس مرویست گفت

سَمِعَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ سَلَامٍ بِمَقْدَمِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

شنید عبد الله بن سلام قدوم آوردن آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ وَهُوَ فِيْ أَرْضٍ يَخْتَرِفُ فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و سلم و حال آنکه عبد الله در زمینے که بود می چید میوه پس آمد پیغمبر را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالَ إِنِّيْ سَائِلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ فَمَا أَوَّلُ

و سلم پس گفت عبد الله بدرستیکه من سوال کننده ام ترا از سه چیز نمیدانند آن سه چیز را مگر پیغمبر پس چیست

أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَا يَنْزِعُ الْوَلَدَ

علامتهای قیامت و چیست نخستین خورش بهشتیان و چیست که میکشد فرزند را

إِلٰى أَبِيْهِ أَوْ إِلٰى أُمِّهٖ قَالَ أَخْبَرَنِيْ بِهِنَّ جِبْرَئِيْلُ آنِفًا أَمَّا أَوَّلُ

بسوے پدرش یا بسوے مادرش و شبیه میگرداند گفت آنحضرت خبر داد مرا باین سه چیز جبرئیل اکنون اما نخستین

أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ

علامتهاے قیامت پس آتشے است که می انگیزد و گرد می آرد مردم را از جانب مشرق بجانب مغرب

وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهٗ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ حُوْتٍ وَإِذَا

و اما نخستین طعامیکه میخورند آنرا اهل بهشت پس زیاده جگر ماهی است و چون

سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدَ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ

پیش میشود آب مرد آب زن را میکشد فرزند را و مانند میگرداند بخود و چون سبقت میکند آب زن

نَزَعَتْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللّٰهِ يَا

میکشد زن فرزند را گفت عبد الله بن سلام بعد از شنیدن جواب اشهد ان لا اله الا الله و به درستیکه تو رسول خدائی

رَسُولَ اللّٰهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهْتٌ وَإِنَّهُمْ إِنْ يَعْلَمُوا بِإِسْلَامِي

و گفت عبد الله ای رسول خدا بدرستیکه یهود گروهی اند که بسیار بهتان میکنند و بدرستی ایشان اگر بدانند اسلام آوردن مرا

مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسْأَلَهُمْ يَبْهَتُونِي فَجَاءَتِ الْيَهُودُ فَقَالَ أَيُّ

پیش از آنکه بپرسی تو ایشان را دروغ بندند بر من پس آمد یهود نزد آنحضرت پس گفت پرسید آنحضرت

رَجُلٍ عَبْدُ اللّٰهِ فِيكُمْ قَالُوا خَيْرُنَا وَابْنُ خَيْرِنَا وَسَيِّدُنَا

چگونه مردیست عبد الله در میان شما گفتند بهترین ماست و پسر بهترین ماست و مهتر ماست

وَابْنُ سَيِّدِنَا قَالَ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا

و پسر مهتر ماست گفت آنحضرت خبر دهید مرا که اگر اسلام آرد عبد الله بن سلام گفتند یهود

أَعَاذَهُ اللّٰهُ مِنْ ذٰلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللّٰهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ

نگاهدارد او را خدا ازان پس بیرون آمد عبد الله پس گفت گواهی میدهم اینکه نیست هیچ معبودی مگر

إِلَّا اللّٰهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ فَقَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا

خدای تعالی و گواهی دهم که محمد پیغمبر خداست پس گفتند وی بدترین ماست و پسر بدترین ماست

فَانْتَقَصُوهُ قَالَ هٰذَا الَّذِي كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ

پس تنقیص او کردند گفت عبد الله اینست چیزے که بودم من میترسیدم از بهتان یهود ای رسول خدا

رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْهُ رضـ قَالَ فِي حَدِيثِ الْبَدْرِ فَانْطَلَقْنَا

روایت کرد بخاری و هم ازوی مرویست گفت انس رضـ در حدیث بدر پس آمدیم و رفتند مردم

حَتّٰى نَزَلُوا بَدْرًا فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

تا فرود آمدند موضعے را که نام او بدر است پس گفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم

هٰذَا مَصْرَعُ فُلَانٍ وَيَضَعُ يَدَهٗ عَلَى الْأَرْضِ هٰهُنَا وَهٰهُنَا

اینجای افتادن فلانست نام یکی از اشقیا می برد و می نهاد آنحضرت دست خود را بر زمین ای بعین موضع اینجا و اینجا

قَالَ فَمَا مَاطَ أَحَدُهُمْ عَنْ مَوْضِعِ يَدِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

گفت انس پس دور نگردید هیچ یکی از ایشان از جای که دست نهاده بود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

علیه و سلم روایت کرد مسلم و هم از وی مروی است که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ بَدْرٍ هٰذَا جِبْرِيْلُ آخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهٖ

علیه و سلم فرمود روز بدر این جبرئیل است که گیرنده است سر اسپ خود را

عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِيْ قَتَادَةَ أَنَّ

و عنان آنرا برای ساختگی جنگ در حالیکه بر وی سلاح جنگ است روایت کرد بخاری و از ابو قتاده مرویست که

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَمَّارٍ حِيْنَ يَحْفِرُ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم گفت مر عمار بن یاسر را در هنگامی که میکند آنحضرت و عمار

الْخَنْدَقَ فَجَعَلَ يَمْسَحُ رَأْسَهٗ وَيَقُوْلُ بُؤْسَ ابْنِ سُمَيَّةَ تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ

خندق را پس شروع کرد که مسح میکند سر عمار را و میگفت ای وای بر شدت و مشقت پسر سمیه میکشد

الْبَاغِيَةُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ عَطِشَ النَّاسُ

ترا گروه باغی روایت کرد مسلم و روایت است از جابر رض گفت جابر تشنه شدند مردم

يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَرَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ يَدَيْهِ

روز حدیبیه در حال آنکه آنحضرت صلی الله علیه و سلم در پیش وی ظرفی بود

رَكْوَةٌ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ النَّاسُ نَحْوَهٗ قَالُوْا لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ

از چرم که وضو ساخته شود پس وضو ساخت از آن پس روی آوردند مردم بجانب آنحضرت گفتند مردم نیست نزد ما آبی

نَتَوَضَّأُ بِهٖ وَنَشْرَبُ إِلَّا مَا فِيْ رَكْوَتِكَ فَوَضَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

که وضو کنیم بآن و بنوشیم آنرا مگر همین قدر که در رکوه تست پس نهاد آنحضرت صلی الله علیه

ف ۱ اعلام از مواضع قتل ایشان پیش از وقوع اشارت میکرد

ف ۲ یونس بن سمیه اظهار شفقت و مشقت است ... [illegible]

وسلم يده في الركوة فجعل الماء يفور من بين أصابعه كأمثال العيون قال فشربنا

وسلم دست خود را در رکوه پس گشت آب که میجوشید از میان انگشتان آنحضرت مانند چشمها گفت جابر پس

وتوضأنا قيل لجابر كم كنتم قال لو كنا مائة ألف لكفانا كنا خمس عشرة مائة

و وضو کردیم گفته شد مر جابر را چند کس بودید شما گفت جابر اگر می بودیم صد هزار کس هر آینه بسنده بود ما را بودیم

متفق عليه وعن أنس رض قال نعى النبي صلى الله عليه

متفق علیه و از انس رض مرویست که گفت انس رض خبر رسانید آنحضرت صلی الله علیه

وسلم زيدا وجعفرا وعبد الله بن رواحة للناس قبل أن

وسلم بموت زید بن حارث و جعفر بن ابی طالب عبد الله بن رواحه برای مردم پیشتر ازانکه

يأتيهم خبرهم فقال أخذ الراية زيد فأصيب ثم أخذ

بیاید مردم را خبر موت ایشان پس گفت آنحضرت در بیان شهیدان گرفت رایت را نخست زید بن حارث

جعفر فأصيب ثم أخذ ابن رواحة فأصيب وعيناه

جعفر پس کشته شد پیشتر گرفت عبد الله بن رواحه پس کشته شد و میگفت آنحضرت این حکایت او میریخت دو چشم

تذرفان حتى أخذ الراية سيف من سيوف الله يعني

آنحضرت اشک میریختند تا آنکه گرفت رایت را آنکه لقب او شمشیر است از شمشیرهای خدا یعنی

خالد بن الوليد حتى فتح الله عليهم رواه البخاري

خالد بن ولید و گویند که بسبب شمشیر از دست خالد در آن روز شکسته شد تا آنکه کشاد خدا تعالی بر مسلمانان روا

وعن سلمة بن الأكوع رض قال غزونا مع رسول الله

و روایت است از سلمه بن اکوع رض گفت غزا کردیم ما همراه آنحضرت

صلى الله عليه وسلم حنينا فولى صحابة رسول الله صلى

صلی الله علیه وسلم غزوه حنین را پس پشت دادند بعضی از اصحاب آنحضرت صلی الله

عليه وسلم فلما غشوا رسول الله صلى الله عليه وسلم نزل

علیه وسلم پس هنگامی نزدیک آمدند و قصد خیانت کردند کافران با آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرود آمد آنحضرت

عن البغلة ثم قبض قبضة من تراب من الارض ثم استقبل

از استر پس بگرفت آنحضرت مشتے از خاک زمین پس مقابل کرد آنحضرت

به وجوههم فقال شاهت الوجوه فما خلق الله منهم انسانا

بآن خاک سوی رویهای ایشانرا پس گفت آنحضرت قبیح باد رویها پس پیدا نکرد خدا تعالیٰ از ایشان هیچ

الا ملأ عينيه ترابا بتلك القبضة فولوا مدبرين فهزمهم

مگر آنکه پر کرد هر دو چشم او را خاک بآن قبضه خاک پس برگشتند کافران در حالیکه پشت دهنده بودند پس شکست داد

الله وقسم رسول الله صلى الله عليه وسلم غنائمهم بين

خدا و بخش کرد آنحضرت صلے الله علیه و سلم غنیمتهاے ایشانرا میان

المسلمين رواه مسلم وعن انس قال ان رجلا كان

مسلمانان روایت کرد مسلم و از انس مرویست که مردے بود

يكتب للنبي صلى الله عليه وسلم فارتد عن الاسلام

که نوشت براے آنحضرت صلے الله علیه و سلم وحی را پس مرتد شد و باز گشت از مسلمانی

ولحق بالمشركين فقال النبي صلى الله عليه وسلم ان الارض

و باز پیوست بمشرکان پس فرمود آنحضرت صلے الله علیه و سلم بدرستی

لا تقبله فاخبرني ابو طلحة انه اتى الارض التي مات فيها

زمین نمی پذیرد او را و درون خود نمیگذارد دیگر گوید پس خبر داد مرا ابو طلحه انصاری که آمد زمین را که مرد در آن

فوجده منبوذا فقال ما شأن هذا فقالوا دفناه مرارا

زمین پس یافت ابو طلحه او را بیرون شده و از قبر بر افتاده پس پرسید ابو طلحه که چیست حال این پس گفتند دفن کردیم بارها او را

فلم تقبله الارض متفق عليه وعن ابي ايوب قال

پس قبول نکرد او را زمین متفق علیه در روایت است از ابو ایوب انصاری گفت

خرج النبي صلى الله عليه وسلم وقد وجبت الشمس

بیرون آمد آنحضرت صلے الله علیه و سلم در حالیکه فرود افتاده بود آفتاب یعنی غروب کرده

فسمع صوتا فقال یهود تعذب فی قبورها متفق علیه وعن

پس شنید آوازی را پس گفت آنحضرت این آواز سبب آنست که یهود عذاب کرده میشوند در قبرستان متفق علیه و

انس قال اصابت الناس سنة علی عهد رسول الله صلی

روایت است از انس رض گفت انس رسید مردم را قحطے در زمان آنحضرت صلے اللہ

علیه وسلم فبینا النبی صلی الله علیه وسلم یخطب

علیه و سلم پس در اثنای آنکه پیغمبر صلے اللہ علیه و سلم خطبه میخواند

فی یوم جمعة قام اعرابی فقال یا رسول الله صلی الله

در روز جمعه استاد بادیه نشینے پس گفت ای رسول خدا صلے اللہ

علیک وسلم هلک المال وجاع العیال فادع الله لنا

علیک و سلم هلاک شد مال از باغ و زراعت و دوابها گرسنه شدند عیال از تنگی معاش پس دعا کن خدا را

فرفع یدیه وما نری فی السماء قزعة فوالذی نفسی

پس برداشت آنحضرت هر دو دست مبارک خود را و حال آنکه نمی بینیم ما در آسمان پاره ابر پس بخدا سوگند نهاد آنحضرت

بیده ما وضعها حتی ثار السحاب امثال الجبال ثم لم ینزل

دست تا آنکه برجست ابرها مانند کوهها پس فرود نیامد

عن منبره حتی رایت المطر یتحادر علی لحیته فمطرنا

از منبر که بروے استاده بود تا دیدم باران از ابر بخت و فرو می افتاد از لحیه شریف پس بارید باران بر ما

یومنا ذلک ومن الغد ومن بعد الغد حتی الجمعة الاخری

ما آن روز که دعا کرد آنحضرت و فردای آن روز و پس فردای آن روز تا جمعه دیگر

وقام ذلک الاعرابی او غیره فقال یا رسول الله تهدم

و استاد در روز جمعه دیگر آن اعرابے یا مردے دیگر جز وی پس گفت ای رسول اللہ ویران شد

البناء وغرق المال فادع الله لنا فرفع یدیه فقال اللهم

خانها و آب از سر گذشت مالها را پس دعا کن خدا را برای ما پس برداشت آنحضرت هر دو دست خود را پس گفت

حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَمَا يُشِيرُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ السَّحَابِ إِلَّا انْفَرَجَتْ

گرد اگرد ما [illegible] نه بر ما پس اشارت نمیکرد آنحضرت بسوی ابر مگر آنکه گشاده میشد

وَصَارَتِ الْمَدِينَةُ مِثْلَ الْجَوْبَةِ وَسَالَ الْوَادِي قَنَاةُ شَهْرًا

و گشت مدینه ماننده گو [illegible] و روان رفت رود ماننده کاریز یکماه

وَلَمْ يَجِئْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةٍ إِلَّا حَدَّثَ بِالْجَوْدِ وَفِي رِوَايَةٍ

و نیامد هیچ یکی از سوئے مگر آنکه خبر داد بباران نیکو بسیار و در روایتے دیگر چنین

قَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ عَلَى الْآكَامِ وَالظِّرَابِ

آمده فرمود خدایا باران گرد اگرد ما و باران بر ما خداوندا باران بر پشتها و بر کوهها

وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ قَالَ فَأَقْلَعَتْ وَخَرَجْنَا

و درون نهای وادیها و در جایهای رستن درختان گفت راوی پس قطع کرده شد و گشاده شد

نَمْشِي فِي الشَّمْسِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ

ابر ما و بیرون آمدیم و ما میرفتیم در آفتاب متفق علیه و از جابر مرویست گفت بود آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَطَبَ اسْتَنَدَ إِلَى جِذْعِ نَخْلَةٍ

صلی الله علیه و سلم که چون خطبه میخواند تکیه میکرد تنهٔ درخت خرمارا

مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَلَمَّا صُنِعَ لَهُ الْمِنْبَرُ فَاسْتَوَى عَلَيْهِ صَاحَتِ

از ستونهای مسجد که در زمان آنحضرت بود پس هنگامیکه ساخته شد منبر پس بالا برآمد آنحضرت بر منبر فریاد کرد

النَّخْلَةُ الَّتِي كَانَ يَخْطُبُ عِنْدَهَا حَتَّى كَادَتْ أَنْ تَنْشَقَّ

آن تنهٔ نخله که میخواند آنحضرت خطبه نزد وی پیش از نهادن منبر تا آنکه قریب شد که دو پاره شود

فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى أَخَذَهَا فَضَمَّهَا إِلَيْهِ

[illegible] تا آنکه گرفت آن نخله را پس فراهم آورد آنحضرت

فَجَعَلَتْ تَئِنُّ أَنِينَ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكَّتُ حَتَّى اسْتَقَرَّتْ قَالَ

و او را [illegible] پس آن نخله [illegible] بازداشته شود گردانیده میشود [illegible] تا آنکه قرار یافت

بكت على ما كانت تسمع من الذكر رواه البخاري وعن

گریه کرد آن نخله از فقدان چیزی که می شنید از ذکر رواه بخاری و در روایت است از

أبي موسى رضي قال خرج أبو طالب إلى الشام وخرج معه

ابوموسی رضی گفت بیرون آمد ابوطالب عم آنحضرت بسوی شام و بیرون آمد با وی

النبي صلى الله عليه وسلم في أشياخ من قريش فلما أشرفوا

آنحضرت صلی الله علیه و سلم در میان پیران از قریش پس هرگاه که مطلع شدند

على الراهب هبطوا فحلوا رحالهم فخرج إليهم الراهب

بر راهب که نام او بحیرا بود فرود آمدند پس بکشادند بارهای خود را پس بیرون آمد بسوی ایشان برای ملاقات راهب

وكانوا قبل ذلك يمرون به فلا يخرج إليهم قال فهم يحلون

و بودند ایشان پیش از این بارها دیگر که سفر میکردند و میگذشتند بر راهب بیرون نمی آمد بسوی ایشان گفت ابوموسی

رحالهم فجعل يتخللهم الراهب حتى جاء فأخذ بيد

بارهای خود را پس گشت که در میان آمد میان ایشان راهب تا آنکه آمد پس گرفت دست

رسول الله صلى الله عليه وسلم قال هذا سيد العالمين

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم گفت هذا سید العالمین

هذا رسول رب العالمين يبعثه الله رحمة للعالمين فقال له

هذا رسول رب العالمین پیغمبر است او را خدای تعالی سبب رحمت برای جهانیان

أشياخ من قريش ما علمك فقال إنكم حين أشرفتم من

بعضی پیران از قریش چیست سبب علم تو بنبوت او از کجا میدانی پس گفت راهب یعنی شما هنگامیکه

العقبة لم يبق شجر ولا حجر إلا خر ساجدا ولا يسجدان

راه که میان کوه است باقی نماند هیچ درختی و نه سنگی مگر آنکه افتاد سجده کنند و سجده نمیکنند درخت و سنگ

إلا لنبي وإني أعرفه بخاتم النبوة أسفل من غضروف

مگر برای پیغمبر و هر آئینه من میشناسم او را بمهر نبوت که واقع است پائینتر از استخوان

كتفه مثل التفاحة ثم رجع فصنع لهم طعاما فلما أتاهم

شانہ وی مانند سیب پس بر گشت راہب پس ساخت برای ایشان طعام را پس چون آورد طعام را

به وكان هو في رعية الإبل فقال أرسلوا إليه فأقبل

و بود آنحضرت در چرانیدن شتران پس گفت بفرستید بسوی وی پس آمد آنحضرت

وعليه غمامة تظله فلما دنا من القوم وجدهم قد سبقوه

و حال آنکہ بر آنحضرت ابرے بود کہ سایہ میکرد او را پس ہنگامیکہ نزدیک شد از قوم یافت قوم را کہ پیشی گرفتہ

إلى فيء شجرة فلما جلس مال فيء الشجرة عليه فقال انظروا

بسوی سایہ درختے پس ہنگامیکہ نشست خمید سایہ آن درخت بر آنحضرت پس گفت راہب نگاہ کنید

إلى فيء الشجرة مال عليه فقال أنشدكم الله أيكم وليه

بسوی سایہ درخت کہ میل کرد بروی پس گفت راہب سوال میکنم از شما بخدا کدام یکی از شما ولی ویست

قالوا أبو طالب فلم يزل يناشده حتى رده أبو طالب

گفتند ولی وی ابو طالب است پس ہمیشہ بود راہب کہ سوال میکرد ابو طالب را تا آنکہ باز گردانید ابو طالب آنحضرت را

وبعث معه أبو بكر بلالا وزوده الراهب من الكعك

باز گردانید و فرستاد آنحضرت را و فرستاد با او ابوبکر بلال را و توشہ داد آنحضرت را راہب از کعک

والزيت رواه الترمذي وعن علي بن أبي طالب

و روغن زیتون روایت کرد ترمذی و روایت است از علی بن ابی طالب رض

قال كنت مع النبي صلى الله عليه وسلم بمكة فخرجنا

گفت بودم من با آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در مکہ پس بیرون آمدیم

في بعض نواحيها فما استقبله جبل ولا شجر إلا وهو يقول

در بعض نواحی مکہ پس پیش نمی آمد آنحضرت را کوہی و نہ درختے مگر آنکہ وی میگفت

السلام عليك يا رسول الله رواه الترمذي والدارمي

السلام علیک یا رسول اللہ روایت کرد ترمذی و دارمی

وَعَنْ اَنَسٍ رض اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اُتِيَ بِالْبُرَاقِ

در روایت است از انس رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم آورده شد براق

لَيْلَةَ اُسْرِيَ بِهٖ مُلْجَمًا مُسْرَجًا فَاسْتَصْعَبَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهٗ

در شب معراج لگام کرده زین بسته پس تندی و سرکشی کرد براق بر آنحضرت پس گفت مر او را

جِبْرِيْلُ اَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَفْعَلُ هٰذَا فَمَا رَكِبَكَ

جبرئیل آیا بمحمد صلی الله علیه وسلم میکنی این تندی و سرکشی پس سوار نشده است

اَحَدٌ اَكْرَمُ عَلَى اللهِ مِنْهُ قَالَ فَارْفَضَّ عَرَقًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ترا هیچ یکے بزرگتر بر خدا از وے گفت انس پس بچکید از براق خوی از خجالت رواه ترمذے

وَعَنْ بُرَيْدَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

در روایت است از بریده رض گفت بریده فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

لَمَّا انْتَهَيْنَا اِلٰى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ جِبْرِيْلُ بِاِصْبَعِهٖ فَخَرَقَ

هرگاه که رسیدیم ما به بیت المقدس اشارت کرد جبرئیل بانگشت خود پس سوراخ کرد

بِهَا الْحَجَرَ فَشَدَّ بِهِ الْبُرَاقَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ

بانگشت سنگ را پس بربست بدان براق را رواه ترمذے و روایت است از یعلی بن مره

الثَّقَفِيِّ قَالَ ثَلٰثَةُ اَشْيَاءَ رَاَيْتُهَا مِنْ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ

ثقفی گفت یعلی سه چیز است که دیدم من آنرا از آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَا نَحْنُ نَسِيْرُ مَعَهٗ اِذْ مَرَرْنَا بِبَعِيْرٍ يُسْنٰى عَلَيْهِ

علیه وسلم در اثنای آنکه ما سیر میکنیم همراه آنحضرت ناگاه گذشتیم بشتری که آب کشیده میشود بروے

فَلَمَّا رَاٰهُ الْبَعِيْرُ جَرْجَرَ فَوَضَعَ جِرَانَهٗ فَوَقَفَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ

پس هرگاه که دید آنحضرت را شتر آواز کرد پس بنهاد شتر گردن خود را پس ایستاده شد بروے آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اَيْنَ صَاحِبُ هٰذَا الْبَعِيْرِ فَجَاءَهٗ

صلی الله علیه وسلم پس فرمود کجاست صاحب این شتر پس آمد صاحب شتر نزد آنحضرت

فَقَالَ بِعْنِيهِ فَقَالَ بَلْ نَهَبُهُ لَكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ وَإِنَّهُ لِأَهْلِ بَيْتٍ

پس گفت آنحضرت این شتر را بدست من بفروش گفت صاحب شتر فروختن چه باشد بلکه می بخشیم یا آنرا می برای تو یا رسول الله

مَا لَهُمْ مَعِيشَةٌ غَيْرُهُ قَالَ أَمَّا إِذْ ذَكَرْتَ هٰذَا مِنْ أَمْرِهِ فَإِنَّهُ شَكَا

که نیست مر ایشان را سبب زندگانی جز این شتر فرمود آنحضرت اما چون ذکر کردی تو از شان این شتر طلب میکنم خرید

كَثْرَةَ الْعَمَلِ وَقِلَّةَ الْعَلَفِ فَأَحْسِنُوا إِلَيْهِ ثُمَّ سِرْنَا حَتّٰى نَزَلْنَا مَنْزِلًا

بسیاری کار را و کمی علف را پس نیکی کنید بسوی او پس سیر کردیم تا آنکه فرود آمدیم جای فرود آمدنی

فَنَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَتْ شَجَرَةٌ تَشُقُّ الْأَرْضَ حَتّٰى

پس خواب کرد پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم پس آمد درختی که می شگافت زمین را تا آنکه

غَشِيَتْهُ ثُمَّ رَجَعَتْ إِلٰى مَكَانِهَا فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

پوشید آن درخت آنحضرت را بستر باز برگشت آن درخت بجای خود پس هرگاه بیدار شد آنحضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ هِيَ شَجَرَةٌ اسْتَأْذَنَتْ رَبَّهَا أَنْ

علیہ وسلم ذکر کردم مر آنحضرت را پس فرمود این درختی است که دستوری خواست پروردگار خود را که

تُسَلِّمَ عَلٰى رَسُولِ اللّٰهِ فَأَذِنَ لَهَا قَالَ ثُمَّ سِرْنَا فَمَرَرْنَا بِمَاءٍ فَأَتَتْهُ

سلام کند بر پیغمبر خدا پس دستوری داد خدای تعالی آن درخت را گفت راوی پس سیر کردیم پس گذشتیم

امْرَأَةٌ بِابْنٍ لَهَا بِهِ جِنَّةٌ فَأَخَذَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْخَرِهِ

زنی با پسری که مر آن زن را بود و بود بآن پسر دیوانگی پس گرفت آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم سوراخ بینی او را

ثُمَّ قَالَ اخْرُجْ فَإِنِّي مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ ثُمَّ سِرْنَا فَلَمَّا رَجَعْنَا مَرَرْنَا

پس گفت آنحضرت بیرون آی ای دیو پس بدرستی که من محمد فرستادهٔ خدا ام پس سیر کردیم پس هرگاه بازگشتیم گذشتیم

بِذٰلِكَ الْمَاءِ فَسَأَلَهَا عَنِ الصَّبِيِّ فَقَالَتْ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ

بآن آب پس پرسید آنحضرت آن زن را از حال آن کودک که دیوانه بود پس گفت زن سوگند بآن خدا

مَا رَأَيْنَا رَيْبًا مِنْهُ بَعْدَكَ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْ

ندیدیم با او چیزی که ما را بشک اندازد بعد مفارقت تو رواه فی شرح السنة و روایت است از

ابن عباس رض قال جاء اعرابي الى النبي صلى الله عليه وسلم

ابن عباس رض گفت ابن عباس آمد اعرابے بسوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قال بما اعرف انك نبي قال ان دعوت هذه العذق من

گفت بچه دلیل بشناسم که تو پیغمبرے فرمود آنحضرت باین دلیل که اگر بخوانم من این خوشه را از

هذه النخلة تشهد اني رسول الله فدعاه رسول الله صلى الله

این درخت خرما گواهی دهد که من پیغمبر خدا ام پس خواند آن خوشه را پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم فجعل ينزل من النخلة حتى سقط الى النبي صلى الله

علیه و سلم پس گشت آن خوشه که فرود آمد از درخت خرما تا آنکه افتاد بجانب آنحضرت صلی الله

عليه وسلم ثم قال ارجع فعاد فاسلم الاعرابي رواه

علیه و سلم یعنی گواهی داد پس فرمود آنحضرت باز گرد بجای خود پس گشت پس اسلام آورد آن اعرابی روایه

الترمذي وصححه وعن ابي هريرة رض قال جاء ذئب

ترمذی و روایت است از ابو هریره رض گفت ابو هریره آمد گرگے

الى راعي غنم فاخذ منها شاة فطلبه الراعي حتى انتزعها

بسوی چرانندہ گوسفندان پس گرفت از آن گوسپندان گوسفندے را پس جست گرگ را آن چرانندہ تا آنکه

منه قال فصعد الذئب على تل فاقعى واستثفر وقال قد

گفت ابوهریره پس برفت گرگ بر توده ریگے پس نشست آن گرگ همچو نشستن سگ و در آورد دم خود در رانها

عمدت الى رزق رزقنيه الله اخذته ثم انتزعته مني

قصد کردم من بسوی رزقے که رسانید مرا آن رزق خدا گرفتم آن رزق را پس تو کشیده گرفتی آن را از من

فقال الرجل تالله ان رأيت كاليوم ذئب يتكلم فقال

پس گفت آن مرد راعی بخدا سوگند ندیدم من اعجوبه مانند اعجوبه امروز گرگے که سخن میکند پس گفت

الذئب اعجب من هذا الرجل في النخلات بين الحرتين

گرگ عجیب تر ازینحال حال مرد است که در نخلستان میان دو سنگستان است

يُخْبِرُكُمْ بِمَا مَضٰى وَمَا هُوَ كَائِنٌ بَعْدَكُمْ قَالَ فَكَانَ يَهُوْدِيًّا فَجَاءَ

و آگاه خبر دهد شما را بانچه گذشته است و بانچه شونده است بعد از شما گفت ابوهریره پس بود مرد یهودی پس آمد

اِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاَخْبَرَهٗ وَاَسْلَمَ فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ

نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس خبر داد آنحضرت را و اسلام آورد پس تصدیق کرد و را آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَّهَا اَمَارَاتٌ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم که این و امثال این امور نشانها و علامتهاست پیش از قیامت

قَدْ اَوْشَكَ الرَّجُلُ اَنْ يَّخْرُجَ فَلَا يَرْجِعُ حَتّٰى تُحَدِّثَهٗ نَعْلَاهُ

بتحقیق نزدیک است که مرد بیرون آید یعنی از خانه پس باز نگردد بخانه تا آنکه خبر دهند او را دو نعلین

وَسَوْطُهٗ بِمَا اَحْدَثَ اَهْلُهٗ بَعْدَهٗ رَوَاهُ فِيْ شَرْحِ السُّنَّةِ

و تازیانه او بچیزیکه احداث کرده و عمل اهل خانه وی بعد از وی روایت کرده در شرح السنة

وَعَنْ اَبِي الْعَلَاءِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ

و روایت است از ابو العلاء تابعی از سمره بن جندب صحابی رضی الله عنه گفت بودیم ما همراه آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَتَدَاوَلُ مِنْ قَصْعَةٍ مِنْ غُدْوَةٍ حَتّٰى

صلی الله علیه وسلم نوبت بنوبت می خوردیم از یک کاسه از بامداد تا

اللَّيْلِ يَقُوْمُ عَشَرَةٌ وَيَقْعُدُ عَشَرَةٌ قُلْنَا فَمِمَّا كَانَتْ تُمَدُّ قَالَ مِنْ اَيِّ

تا شب می ایستادند ده مرد و می نشستند ده به بیان تداول گفتیم ما پس از چه چیز بود که مدد کرده میشد طعام

شَيْءٍ تَعْجَبُ مَا كَانَتْ تُمَدُّ اِلَّا مِنْ هٰهُنَا وَاَشَارَ بِيَدِهٖ اِلَى

چیز تعجب میکنی نبود که مدد کرده میشد مگر از اینجا و اشارت کرد بدست خود بسوی

السَّمَاءِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالدَّارِمِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو

آسمان روایت کرد ترمذی و دارمی و از عبد الله بن عمرو روایت

اَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ بَدْرٍ فِيْ ثَلٰثِمِائَةٍ

که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بیرون آمد روز غزوه بدر در سیصد

وخمسة عشر قال اللهم انهم حفاة فاحملهم اللهم انهم

و پانزده مرد گفت آنحضرت دعا کرد خداوندا ایشان یعنی صحابه برهنه پایان اند پس سوار کن ایشانرا

عراة فاكسهم اللهم انهم جياع فاشبعهم ففتح الله

برهنه تنان اند پس جامه بپوشان ایشانرا خداوندا ایشان گرسنگان اند پس سیر گردان ایشانرا پس فتح

له فانقلبوا وما منهم رجل الا وقد رجع بجمل او جملين

پس باز گشتند از فتح بدر و حال آنکه نیست از ایشان هیچ مرد مگر حال آنست که بر گشت بیک شتر یا دو شتر

واكتسوا وشبعوا رواه ابو داود وعن ابن مسعود رض

و جامه پوشیدند و سیر شدند رواه ابو داود و روایت است از ابن مسعود رض

عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال انكم منصورون

از آنحضرت صلی الله علیه و سلم که فرمود آنحضرت بدرستی شما یاری داده شدگانید

ومصيبون ومفتوح لكم فمن ادرك ذلك منكم فليتق الله وليامر

از جانب پروردگار و یابندگانید اموال را و فتح کرده میشود برای شما بلاد و امصار پس هر که یابد آنرا از شما باید که تقوی ورزد

بالمعروف ولينه عن المنكر رواه ابو داود وعن ابي هريرة

بمشروع و نهی کند از خلاف آن رواه ابو داود و از ابو هریره رض روایت است

قال اتيت النبي صلى الله عليه وسلم بتمرات فقلت يا

گفت ابو هریره آوردم نزد آنحضرت صلی الله علیه و سلم چند خرما را پس گفتم من ای

رسول الله ادع الله فيهن بالبركة فضمهن ثم دعا لي فيهن

رسول خدا دعا کن خدا را در این خرما ببرکت پس فراهم آورد آنحضرت آن خرما را پس دعا کرد

بالبركة قال خذهن فاجعلهن في مزودك كلما اردت

ببرکت گفت آنحضرت بگیر این خرما را پس بگردان آنها را در توشه دان خود هر گاه که خواهی

ان تاخذ منه شيئا فادخل فيه يدك فخذه ولا تنثره نثرا

تو که بگیری از آن خرما چیزی را یعنی از تمر پس در آور در وی دست خود را پس بگیر آن چیز را و پراگنده

فَقَدْ حَمَلْتُ مِنْ ذٰلِكَ التَّمْرِ كَذَا وَكَذَا مِنْ وَسْقٍ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ

پس بتحقیق برداشتم من ازان تمر چندین وچندین از وسق در راه خدا

فَكُنَّا نَأْكُلُ مِنْهُ وَنُطْعِمُ وَكَانَ لَا يُفَارِقُ حِقْوِيْ حَتّٰى كَانَ

پس بودیم ما که میخوردیم ازان تمر ومیخورانیدیم وبود آن توشه دان جدا نمی شد بند ازار مرا همیشه بود

يَوْمُ قُتِلَ عُثْمَانُ فَإِنَّهُ انْقَطَعَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

روز کشته شدن عثمان پس تحقیق آن فرود گسسته شد وگم شد رواه الترمذی و روایت است از ابن عباس رض

قَالَ تَشَاوَرَتْ قُرَيْشٌ لَيْلَةً بِمَكَّةَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِذَا أَصْبَحَ فَأَثْبِتُوْهُ

گفت ابن عباس که مشورت کردند قریش شبی در مکه پس گفتند بعضے از ایشان چون صبح کند پس جا خود بشش دارید

بِالْوَثَاقِ يُرِيْدُوْنَ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ

به بند کردن میخواستند پیغمبر صلی الله علیه وسلم را یعنی بعضے از مشرکان همچنین گفتند وادند که

بَلِ اقْتُلُوْهُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ أَخْرِجُوْهُ فَأَطْلَعَ اللّٰهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللّٰهُ

بلکه بکشید او را و گفتند بعضے از ایشان بلکه بیرون کنید او را از این شهر تا از بیجا بدر رود پس مطلع گردانید خدا پیغمبر خود را

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلٰى ذٰلِكَ فَبَاتَ عَلِيٌّ رض عَلٰى فِرَاشِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

علیه وسلم برآنکه کنگایش کردند مشرکان پس شب گذرانید علی مرتضی بر بستر آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

علیه وسلم دران شب و بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

حَتّٰى لَحِقَ بِالْغَارِ وَبَاتَ الْمُشْرِكُوْنَ يَحْرُسُوْنَ عَلِيًّا يَحْسَبُوْنَهُ النَّبِيَّ

تا آنکه پیوست و رسید بغار و شب گذرانیدند مشرکان در حالیکه پاسبانی میکردند علی را گمان میبردند علی را آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا أَصْبَحُوْا ثَارُوْا عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَوْا عَلِيًّا

صلی الله علیه وسلم پس هنگامیکه صبح کردند برجستند بر آنحضرت پس چون دیدند علی را

رَدَّ اللّٰهُ مَكْرَهُمْ فَقَالُوْا أَيْنَ صَاحِبُكَ هٰذَا قَالَ لَا أَدْرِيْ

باز گردانید خدا تعالی حیله و بدسگالی ایشان را پس گفتند کجاست صاحب تو یعنی آنحضرت گفت علی نمیدانم

فاقتصوا اثره فلما بلغوا الجبل اختلط عليهم فصعدوا الجبل

پس تفتیش نمودند مشرکان در پے آنحضرت بر نشان پای وی پس چون رسیدند بکوه مشتبه شد بر ایشان نشان پا

فمروا بالغار فرأوا على بابه نسج العنكبوت فقالوا لو دخل

پس گذشتند بغاری پس دیدند بر در آن غار بافتن عنکبوت را پس گفتند مشرکان اگر در آمده بود اینجا

ههنا لم يكن نسج العنكبوت على بابه فمكث فيه ثلث ليال

نمی بود بافتن عنکبوت بر در وی پس درنگ کرد در غار سه شب و روز

رواه احمد وعن معن بن عبد الرحمن قال سمعت ابي

روایت کرد احمد و روایت است از معن بن عبد الرحمن گفت معن شنیدم من پدر خود را

قال سألت مسروقا من آذن النبي صلى الله عليه وسلم

که میگفت پرسیدم مسروق را که دانا ساخت آنحضرت صلی الله علیه وسلم را

بالجن ليلة استمعوا القرآن فقال حدثني ابوك يعني عبد الله

با جن در شب شنیدن قرآن را پس گفت مسروق خبر داد مرا پدر تو یعنی عبد الله

ابن مسعود رض انه قال آذنت بهم شجرة متفق عليه وعن

ابن مسعود رض که وی گفت دانا ساخت آنحضرت را با جن درختی متفق علیه و روایت است از

جابر رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم جاءه رجل يستطعمه

جابر رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمد او را مردی که طلب طعام کرد از آنحضرت

فاطعمه شطر وسق شعير فما زال الرجل يأكل منه وامرأته

پس خورانید او را آنحضرت نصف وسق جو پس همیشه بود آن مرد که میخورد از آن و زن وی و مهمان وی

وضيفهما حتى كاله ففني فأتى النبي صلى الله عليه وسلم

و آنکه مهمان او میخوردند تا آنکه پیمود آنرا پس فانی شد آن طعام پس آمد آن مرد پیغمبر خدا را صلی الله علیه وسلم

فقال لو لم تكله لاكلتم منه ولقام لكم رواه مسلم

پس گفت آنحضرت اگر نه پیموده بودی آنرا هر آئینه میخوردید شما از آن و هر آئینه می ایستاد و باقی می ماند برای شما روایت کرد مسلم

باب الحوض والشفاعة

باب در بیان حوض کوثر و کیفیت شفاعت

إنا أعطيناك الكوثر فصل لربك وانحر إن شانئك هو

یا محمد هر آینه ما عطا کردیم ترا کوثر یعنی حوضی است که در آخرت خواهد بود پس نماز گذار برای پروردگار خود و قربانی کن

الأبتر لا يملكون الشفاعة إلا من اتخذ عند الرحمن عهدا

دم بریده نتوانند شفاعت کردن الا کسیکه گرفته است از نزدیک خدا عهدی

يومئذ لا تنفع الشفاعة إلا من أذن له الرحمن ورضي له

آن روز نفع ندهد شفاعت مگر برای کسیکه دستوری داده است خدا او را و پسند کرده است او را

قوله عسى أن يبعثك ربك مقاما محمودا عن أنس

از روی گفتار نزدیک است که استاده کند ترا پروردگار تو بمقام پسندیده آمده است از انس

أنس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لما عرج بي

انس که گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم هرگاه که بالا برده شدم

إلى السماء أتيت على نهر في السماء السابعة عجائب يطرد أقوم

بسوی آسمان آوردم بر نهری که بود در آسمان هفتم ذو صورت که جاری میشد راست تر از

من السهم إذا أصابته قباب دُرٍّ مجوف فقلت ما هذا

تیر و ناگاه برد و جانب او گنبد ها بود از مروارید میانه کاواک اند پس گفتم که چیست این ای

يا جبريل قال هذا الكوثر الذي أعطاك ربك فذقته فإذا

ای جبرئیل گفت این حوض کوثر بهشت که داده است ترا آفریدگار پس چشیدم آب آنرا پس ناگاه

هو أحلى من العسل وأشد بياضا من اللبن فضربت بيدي

می بینم که آب وی شیرین تر است از شهد و سفیدتر و صاف تر از شیر پس زدم دست خود را

إلى حمأته فإذا حمأته مسكة ذفرى وضربت بيدي إلى

بسوی طین وی پس ناگاه یافتم آنرا مشک تیزبو و سودم بدست خود

رضراضه فاذا درّ رواه ابن النجار وعن انس رض قال قال

سنگ ریزه‌هاء او پس ناگاه دیدم که مروارید اند روایت کرد آنرا ابن نجار و از انس روایت است گفت که فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم بينا انا اسير في الجنة اذا

آنحضرت صلی الله علیه وسلم در اثنای آنکه من سیر میکنم در بهشت ناگاه

انا بنهر حافتاه قباب الدر المجوف قلت ما هذا يا جبريل

رسیدم بجوئے که در هر دو جانب او گنبدهای مروارید میان کاواک اند گفتم چیست این چیز ای جبرئیل

قال هذا الكوثر الذي اعطاك ربك فاذا طينه مسك اذفر

گفت این حوض کوثر است که داده است ترا پروردگار تو پس ناگاه می بینم که گل وی مشک خالص

رواه البخاري وعن عبد الله بن عمرو رض قال قال رسول الله

رواه البخاری و روایت است از عبدالله بن عمرو رض گفت که فرمود آن حضرت

صلى الله عليه وسلم حوضي مسيرة شهر وزواياه سواء

صلی الله علیه وسلم حوض من سیر یکماه است و گوشهاے وی برابر اند

وماؤه ابيض من اللبن وريحه اطيب من المسك وكيزانه

و آب وی سفید تر از شیر است و بوئے وی خوشتر از بوی مشک و کوزه‌های وی

كنجوم السماء من يشرب منها فلا يظما ابدا متفق عليه وعن

مانند ستارهای آسمان است کسیکه بنوشد از آن حوض تشنه نگردد همیشه متفق علیه است و از

ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان

ابوهریره رض مرویست که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه

حوضي ابعد من ايلة من عدن لهو اشد بياضا من

حوض من دورتر است از دوری ایله که شهریست در ملک شام از عدن که شهریست در یمن بتحقیق

الثلج واحلى من العسل باللبن ولآنيته اكثر من عدد النجوم

از برف و شیرین‌تر و لذیذتر است از شهد آمیخته با شیر و هر آینه آوندهای او بیشتر است از شمار ستارگان

وَإِنِّي لَأَصُدُّ النَّاسَ عَنْهُ كَمَا يَصُدُّ الرَّجُلُ إِبِلَ النَّاسِ عَنْ

و بدرستی که من هر آئینه باز میدارم مردم را از امتان دیگر از حوض من چنانکه مردی شتران مردم را از

حَوْضِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَتَعْرِفُنَا يَوْمَئِذٍ قَالَ نَعَمْ لَكُمْ سِيمَاءُ

حوض خود میراند گفتند ای رسول خدا آیا می شناسی مارا دران روز فرمود آری می شناسم شمارا مر

لَيْسَتْ لِأَحَدٍ مِنَ الْأُمَمِ تَرِدُونَ عَلَيَّ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ

که نیست مر هیچ یکی از امتها را می در آیید بر ما سفید پیشانی و دست و پای از اثر نورانیت وضو

رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ سُئِلَ عَنْ شَرَابِهِ

روایه مسلم و در روایتی مر مسلم راست از ثوبان آمده که گفت پرسیده شد آنحضرت از آب

فَقَالَ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَحْلَى مِنَ الْعَسَلِ يَغُتُّ فِيهِ

پس فرمود آب وی سخت تر است از روی سفیدی از شیر و شیرین تر است از شهد میریزند بزور

مِيزَابَانِ يَمُدَّانِهِ مِنَ الْجَنَّةِ أَحَدُهُمَا مِنْ ذَهَبٍ وَالْآخَرُ مِنْ

و سیلان میکنند پی در پی دران دو ناودان که مدد میکنند آنرا از بهشت یکی از آن دو از طلا و دیگر از

وَرِقٍ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

نقره و روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ

وسلم مر هر پیغمبر را دعائی است قبول کرده شده پس تعجیل کرد هر پیغمبری دعای خود را و بدرستی

دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ

من پوشیده داشته ام دعای خود را که شفاعت است مر امت خود را تا روز قیامت پس این شفاعت یابنده است اگر خواهد

تَعَالَى مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللّٰهِ شَيْئًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي

خدای تعالی کسی را که مرده است از امت من در حالیکه شریک نمی آرد با خدا چیزی روایت کرد این را مسلم

كِتَابِ الدَّعَوَاتِ وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و در کتاب الدعوات و از انس رض مرویست که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ يُحْبَسُ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ حَتّٰى يُهَمُّوا بِذٰلِكَ

وسلم فرمود حبس کرده میشوند از جنبیدن مسلمانان روز قیامت تا آنکه محزون گردانیده میشوند به

فَيَقُولُونَ لَوِ اسْتَشْفَعْنَا اِلٰى رَبِّنَا فَيُرِيحُنَا مِنْ مَكَانِنَا فَيَأْتُونَ

پس میگویند مسلمانان کاشکے طلب شفاعت میکردیم بسوی پروردگار خود پس بے برد ما را ازاینجا پس آیند

اٰدَمَ فَيَقُولُونَ اَنْتَ اٰدَمُ اَبُو النَّاسِ خَلَقَكَ اللّٰهُ بِيَدِهٖ وَاَسْكَنَكَ

آدم را پس میگویند تو آدمی پدر تمام مردم پیدا کرد ترا خدا تعالے بدست خود و ساکن گردانید

جَنَّتَهٗ وَاَسْجَدَ لَكَ مَلٰٓئِكَتَهٗ وَعَلَّمَكَ اَسْمَآءَ كُلِّ شَيْءٍ اِشْفَعْ لَنَا

ترا بهشت خود را و ساجد گردانید برای تو فرشتگان خود را و دانا بید ترا نامهای همه چیز شفاعت کن ما را

عِنْدَ رَبِّكَ حَتّٰى يُرِيحَنَا مِنْ مَكَانِنَا هٰذَا فَيَقُولُ لَسْتُ هُنَاكُمْ

نزد پروردگار خود تا راحت بخشد و ببرد ما را ازاینجا که لقا بیت سخت و دشوار است پس میگوید آدم نیستم من

وَيَذْكُرُ خَطِيْئَتَهُ الَّتِيْ اَصَابَ اَكْلَهٗ مِنَ الشَّجَرَةِ وَقَدْ نُهِيَ عَنْهَا

و یاد میکند تقصیر خود را که رسید او را که خوردن اوست از درخت و حال آنکه به تحقیق نهی کرده شده بود

وَلٰكِنِ ائْتُوْا نُوْحًا اَوَّلَ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللّٰهُ اِلٰى اَهْلِ الْاَرْضِ

از ان درخت و لیکن بیائید نوح را که اول نبی مرسل است که فرستاده است او را خدا تعالی بر کافران

فَيَأْتُوْنَ نُوْحًا فَيَقُوْلُ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَيَذْكُرُ خَطِيْئَتَهُ الَّتِيْ

پس مے آیند نوح را پس میگوید نوح نیستم من در این مقام و یاد میکند نوح گناه خود را که

اَصَابَ سُؤَالَهٗ رَبَّهٗ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلٰكِنِ ائْتُوْا اِبْرَاهِيْمَ خَلِيْلَ

رسیده بود وی و آن سوال کردن اوست پروردگار خود را در نجات پسر نادانسته و لیکن بیائید ابراهیم را که دوست

الرَّحْمٰنِ قَالَ فَيَأْتُوْنَ اِبْرَاهِيْمَ فَيَقُوْلُ اِنِّيْ لَسْتُ هُنَاكُمْ وَ

خدای مهربان است فرمود آنحضرت پس مے آیند ابراهیم را پس میگوید ابراهیم بدرستی که من نیستم در اینجا

يَذْكُرُ ثَلٰثَ كَذِبَاتٍ كَذَبَهُنَّ وَلٰكِنِ ائْتُوْا مُوْسٰى عَبْدًا

یاد میکند ابراهیم سه دروغ را که گفته بود آنرا در دنیا و لیکن بیائید موسی را که بنده ایست که

آتاه الله التوراة وكلمه وقربه نجيا قال فيأتون موسى فيقول

داده است او را خدا تعالی توریت و سخن گفت الله تعالی با وی و نزدیک ساخته او را ... گفت پس آیند

إني لست هناكم ويذكر خطيئته التي أصاب قتله النفس

نیستم من اهل آن و یاد میکند موسی گناه خود را که رسیده بود وی را آن کشتن قبطی ... و لیکن

ولكن ائتوا عيسى عبد الله ورسوله وروح الله وكلمته قال

و لیکن بیایید عیسی را که بنده خاص خدا است و فرستاده او و روح خدا است که ... گفت

فيأتون عيسى فيقول لست هناكم ولكن ائتوا محمدا عبدا

آنحضرت پس آیند عیسی را پس میگوید عیسی من نیستم درین مقام و لیکن بیایید محمد را صلی الله علیه وسلم که بنده

غفر الله له ما تقدم من ذنبه وما تأخر فيأتوني فأستأذن

که آمرزیده خدا او را هر چه پیش گذشته از گناهان وی و هر چه پس آید پس آیند پیش من پس طلب اذن کنم در آمدن

على ربي في داره فيؤذن لي عليه وفي رواية لهما فيأتوني

میکنم بر پروردگار خود در سرای عزت وی پس اذن کرده میشود مرا در آمدن بر وی و در روایتی دیگر آمده پس می آیند مرا

فأقول أنا لها فأستأذن على ربي فيؤذن لي ويلهمني محامد

پس میگویم که من برای شفاعت هستم اهل آن پس طلب اذن در آمدن میکنم بر پروردگار خود پس اذن کرده میشود مرا و الهام میکند

أحمده بها لا تحضرني الآن فأحمده بتلك المحامد وفي رواية لهما

حمد ها و ثناها که می ستایم او را بآن حمد ها حاضر نمیشود مرا آن محامد در این وقت پس حمد میگویم خدا را بآن حمد ها و در دیگر

عن أبي هريرة قال فأنطلق فآتي تحت العرش فأقع ساجدا لربي

از ابی هریره رضی الله عنه این لفظ آمده گفت پس میروم پس می آیم زیر عرش پس می افتم بر زمین سجده کننده مر

ثم يفتح الله تعالى علي من محامده وحسن الثناء عليه شيئا

پس میگشاید حق تعالی بر من الهام میکند مرا از حمد خود و ثنای نیکو بر ذات خود چیزی را که

لم يفتحه على أحد من قبلي لحديث فإذا رأيته وقعت ساجدا

نگشاده آن را بر هیچ یکی پیش از من پس چون ببینم او را تعالی و تقدس می افتم سجده کننده

فيدعني ما شاء الله أن يدعني ثم يقول ارفع محمد وقل تسمع

پس میگذارد مرا پروردگار در سجده چندانکه میخواهد که بگذارد پس از آن میگوید سر بردار ای محمد و بگو سخن تو شنیده

واشفع تشفع وسل تعطه قال فأرفع رأسي فأثني على ربي

و شفاعت کن اجابت کرده شود و بخواه هرچه میخواهی داده شود فرمود آنحضرت پس میدارم سر خود را پس

بثناء وتحميد يعلمنيه ثم أشفع وفي رواية لهما عن أبي هريرة

ثنا و ستائش دهد که می آموزد مرا همدران وقت پس شفاعت میکنم و در روایتی مر بخاری و مسلم را از ابی هریره

فأرفع رأسي فأقول أمتي يا رب أمتي يا رب

الحدیث که خواهم برداشت سر خود را پس بگویم امت من ای رب امت من ای رب امت من ای رب

الحديث فيحد لي حدا فأخرج فأخرجهم من النار وأدخلهم

تا آخر حدیث پس حد معین میکند پروردگار برای من حد معین حکم میکند که پس بیرون آرم ایشان را پس بیرون آرم

الجنة ثم أعود الثانية فأستأذن على ربي في داره فيؤذن

در بهشت پس باز گردم بار دوم پس اذن بخواهم بر پروردگار خود در سرای عزت و کاپس اذن داده شود مرا

لي عليه فإذا رأيته وقعت ساجدا فيدعني ما شاء الله أن يدعني

پس چون بینم او را بیفتم سجده کنان پس بگذارد مرا در آن تا وقتیکه خواهد خدای تعالی آنکه بگذارد مرا

ثم يقول ارفع محمد وقل تسمع واشفع تشفع وسل تعطه قال فأرفع

پس بگوید سر بردار ای محمد و بگو شنیده شود و شفاعت کن قبول شفاعت کرده شود و بخواه سوال کرده شود

رأسي فأثني على ربي بثناء وتحميد يعلمنيه ثم أشفع فيحد لي

سر خود را و ثنا خواهم کرد پروردگار خود بثنا و حمد که بیاموزد مرا پس شفاعت خواهم کرد پس مقرر کرد

حدا فأخرج فأخرجهم من النار وأدخلهم الجنة ثم أعود

برای من حدی پس بیرون آیم و بیرون آرم آنها را از آتش دوزخ و داخل کنم آنها را بجنت پس باز گردم

الثالثة فأستأذن على ربي في داره فيؤذن لي عليه فإذا

بار سوم پس اذن خواهم بر پروردگار خود در سرای عزت او پس اذن داده شود مرا پس

رأيته وقعت ساجدا فيدعني ما شاء الله أن يدعني ثم يقول

چون بینم او را بیفتم سجده کنان پس میگذارد مرا در سجده چندانکه خواهد که بگذارد پس میفرماید

ارفع محمد وقل تسمع واشفع تشفع وسل تعطه قال فأرفع

سر بردار ای محمد و بگو شنیده میشوی و شفاعت کن قبول کرده میشوی و سوال کن داده میشوی گفت پس بردارم

رأسي فأثني على ربي بثناء وتحميد يعلمنيه ثم أشفع فيحد لي

سر خود را و ثنا گویم بر پروردگار ثنا و حمد که بیاموزد مرا پس شفاعت کنم پس تعین میکند برای من

حدا فأخرج فأخرجهم من النار وأدخلهم الجنة حتى ما يبقى

حد را پس بیرون آیم پس بیرون آرم آنها را از آتش و داخل خواهم کرد آنها را در بهشت شفاعت میکنم تا آنکه نماند

في النار إلا من قد حبسه القرآن أي وجب عليه الخلود ثم

در آتش مگر کسیکه حبس کرده و نگاه داشته است او را قرآن یعنی کسیکه واجب شده بروی همیشه بودن در دوزخ

تلا هذه الآية عسى أن يبعثك ربك مقاما محمودا قال

پس تر خواند آنحضرت این آیت را نزدیک است که ایستاده کند ترا پروردگار تو بمقامی پسندیده و گفت

هذا المقام المحمود الذي وعده نبيكم متفق عليه وعن

اینست مقام محمود که وعده کرده است خدای تعالی آنرا به پیغمبر شما متفق علیه است و روایت است از

عبد الله بن عمرو بن العاص رض أن النبي صلى الله عليه وسلم

عبد الله بن عمرو بن العاص رض که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

تلا قول الله تعالى في إبراهيم رب إنهن أضللن كثيرا من

خواند قول خدای تعالی را در شان ابراهیم که می گفت ای پروردگار من بتان گمراه کردند

الناس فمن تبعني فإنه مني وقال عيسى إن تعذبهم فإنهم

مردمان بسیار را پس کسیکه پیروی میکند مرا پس بدرستی آن کس از من است و خواند آنحضرت قول عیسی نیز که اگر عذاب کنی

عبادك فرفع يديه فقال اللهم أمتي أمتي وبكى فقال

بندگان تواند پس بر داشت آنحضرت هر دو دست خود را پس گفت خداوندا ببخش امت مرا امت مرا و بگریست

الله تعالى يا جبريل اذهب الى محمد وربك اعلم فسأله

خدای تعالی ای جبرئیل برو بسوی محمد صلعم و پروردگار تو داناتر است احتیاج پرسیدن ندارد و گریه

ما يبكيك فاتاه جبريل فسأله فاخبره رسول الله صلى الله

در گریه آورد ترا پس آمد نزد آنحضرت جبرئیل پس پرسید آنحضرت را پس خبر داد جبرئیل را آنحضرت صلی الله

عليه وسلم بما قال فقال الله تعالى لجبريل اذهب الى

علیه و سلم بچیزیکه گفت اللهم امتی امتی پس فرمود حق تعالی مر جبرئیل را که برو بار ثانی نزد

محمد فقل انا سنرضيك في امتك ولا نسوءك رواه مسلم

محمد پس بگو بدرستیکه ما نزدیک است که راضی گردانیم ترا در باب امت تو و آزرده و غمگین نمیکنیم ترا رواه مسلم

وعن ابي سعيد رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

و مرویست از ابی سعید رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم اذا دخل اهل الجنة الجنة واهل النار النار يقول

و سلم وقتیکه درآیند بهشتیان بهشت را و دوزخیان دوزخ را میگوید

الله تعالى من كان في قلبه مثقال حبة من خردل من ايمان

خدای تبارک و تعالی کسیکه هست در دل وی مقدار دانه از خردل از ایمان

فاخرجوه فيخرجون قد امتحشوا وعادوا حمما فيلقون

پس بیرون آرید او را از دوزخ پس بیرون آیند و حال آنکه بتحقیق سوخته اند و گشته اند مانند انگشت پس انداخته شوند

في نهر الحيوة فينبتون كما تنبت الحبة في حميل السيل

در نهر حیات پس میرویند و تر و تازه میشوند چنانکه میروید حبه در حمیل سیل

الم تروا انها تخرج صفراء ملتوية متفق عليه وعن

آیا نمی بینید که حبه بیرون می آید زرد و درهم پیچیده یعنی تر و تازه متفق علیه و مرویست از

ابن مسعود رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال

ابن مسعود رض که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود

آخر من يدخل الجنة رجل فهو يمشي مرة ويكبو مرة و

پسین مردیکه در آید بهشت را مردیست پس آن مرد میرود یکبارگی و بر روے افتد یکبار

تسفعه النار مرة فإذا جاوزها التفت إليها فقال تبارك

علامت میکند او را آتش یکبار پس چون میگذرد از ان التفات میکند وی نگرد بجانب آتش پس میگوید آن مرد

الذي نجاني منك لقد أعطاني الله شيئا ما أعطاه أحدا من

که نجات داد مرا از تو هر آئینه بتحقیق داد مرا خدائے تعالیٰ چیزی را که نه داده است آنرا هیچ یکے از

الأولين والآخرين فترفع له شجرة فيقول أي رب أدنني

پیشینیان و پسینیان را پس بلند شود میشود مراورا درختے پس میگوید آن مرد ای پروردگار من نزدیک گردان

من هذه الشجرة فلأستظل بظلها وأشرب من مائها

مرا ازین درخت تا پناه جویم بسایه آن و بنوشم از آبے که در زیر آن درخت است

فيقول الله يا ابن آدم لعلي إن أعطيتكها سألتني غيرها

پس میگوید حق تعالیٰ ای فرزند آدم شاید که من اگر بدهم ترا آنرا نزدیک گردانم ترا سوال میکنی چیزی دیگر

فيقول لا يا رب ويعاهده أن لا يسأله غيرها وربه يعذره

پس میگوید آن مرد نه ای پروردگار من و عهد میکند آن مرد پروردگار را که سوال نمیکند غیر آنرا و پروردگار او

لأنه يرى ما لا صبر له عليه فيدنيه منها فيستظل بظلها

زیرا که وی می بیند چیزی را که صبر نیست مر او را بر آن چیز پس نزدیک میگرداند او را از آن درخت پس پناه جوید آن مرد بسایه

ويشرب من مائها ثم ترفع له شجرة هي أحسن من الأولى

و می نوشد از آن آب پس بلند شوده میشود مراورا درختے دیگر که آن بهتر است از درخت نخستین

فيقول أي رب أدنني من هذه الشجرة هي أحسن لأشرب

پس میگوید ای پروردگار من نزدیک گردان مرا ازین درخت که این بهتر است تا بنوشم

من مائها وأستظل بظلها لا أسألك غيرها فيقول يا ابن

از آب وی و بنشینم در سایه او سوال نمیکنم ترا غیر این درخت پس میفرماید پروردگار ای پسر

آدَمَ أَلَمْ تُعَاهِدْنِي أَنْ لَا تَسْأَلَنِي غَيْرَهَا فَيَقُولُ لَعَلِّي إِنْ

آدم آیا نه عهد کرده بودی از ما که نخواهی تو از ما بجز آن درخت که خواستی پس میگوید حق تعالی شاید که اگر

أَدْنَيْتُكَ مِنْهَا تَسْأَلُنِي غَيْرَهَا فَيُعَاهِدُهُ أَنْ لَا يَسْأَلَهُ غَيْرَهَا

نزدیک گردانم ترا از آن درخت میخواهی تو از ما غیر آن پس عهد میکند آنمرد که سوال نمیکند از حق تعالی غیر آن

وَرَبُّهُ يَعْذِرُهُ لِأَنَّهُ يَرَى مَا لَا صَبْرَ لَهُ عَلَيْهِ فَيُدْنِيهِ مِنْهَا

و پروردگار وی معذور میدارد زیرا که وی می بیند چیزی را که صبر نیست مر او را پس نزدیک میگرداند او

فَيَسْتَظِلُّ بِظِلِّهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَائِهَا ثُمَّ تُرْفَعُ لَهُ شَجَرَةٌ عِنْدَ

پس پناه میجوید آن مرد بسایه آن و می نوشد از آب درخت پس بلند کرده میشود مر او را درختی نزد

بَابِ الْجَنَّةِ هِيَ أَحْسَنُ مِنَ الْأُولَيَيْنِ فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ أَدْنِنِي

در بهشت که آن بهتر است از درختان اولین پس میگوید آن مرد ای پروردگار نزدیک گردان

مِنْ هَذِهِ لِأَسْتَظِلَّ بِظِلِّهَا وَأَشْرَبَ مِنْ مَائِهَا لَا أَسْأَلُكَ

از این درخت پس طلب سایه کنم بسایه آن درخت و می نوشم از آب آن و سوال نمیکنم ترا

غَيْرَهَا فَيَقُولُ يَا ابْنَ آدَمَ أَلَمْ تُعَاهِدْنِي أَنْ لَا تَسْأَلَنِي

بجز آن درخت پس میگوید حق تعالی ای پسر آدم آیا عهد نکرده بودی از ما که نخواهی از ما غیر این

قَالَ بَلَى يَا رَبِّ هَذِهِ لَا أَسْأَلُكَ غَيْرَهَا وَرَبُّهُ يَعْذِرُهُ

آن میگوید آری عهد کرده بودم ای رب سوال میکنم این بار و سوال نمیکنم غیر آن را و پروردگار وی معذور

لِأَنَّهُ يَرَى مَا لَا صَبْرَ لَهُ عَلَيْهِ فَيُدْنِيهِ مِنْهَا فَإِذَا أَدْنَاهُ مِنْهَا

او را زیرا که وی می بیند چیزی را که صبر نیست مر او را پس نزدیک میگرداند او را از آن درخت پس چون نزدیک

سَمِعَ أَصْوَاتَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ أَدْخِلْنِيهَا فَيَقُولُ

می شنود آوازهای بهشتیان را پس میگوید ای پروردگار من در آور مرا در بهشت پس میگوید

يَا ابْنَ آدَمَ مَا يَصْرِينِي مِنْكَ أَيُرْضِيكَ أَنْ أُعْطِيَكَ الدُّنْيَا

پروردگار ای ابن آدم چه چیز قطع میکند و خلاص میگرداند عهد از تو آیا راضی میشوی که بدهم ترا دنیا

وَمِثْلَهَا مَعَهَا قَالَ أَيْ رَبِّ أَتَسْتَهْزِئُ مِنِّي وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ

و مانند آن با آن میگوید این بنده از شادیت ای پروردگار من آیا استهزا میکنی بمن حالانکه تو پروردگار

فَضَحِكَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَقَالَ أَلَا تَسْأَلُونِي مِمَّ أَضْحَكُ فَقَالُوا

پس خنده کرد ابن مسعود پس گفت آیا نمی پرسید مرا که چرا خنده کردم پس پرسیدند

مِمَّ تَضْحَكُ فَقَالَ هٰكَذَا ضَحِكَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

چرا خنده کردی پس گفت ابن مسعود همچنین خنده کرد پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَقَالُوا مِمَّ تَضْحَكُ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ مِنْ ضَحِكِ رَبِّ

وسلم پس گفتند صحابه از چه خنده کردی یا رسول الله فرمود خنده کردم از جهت خندیدن پروردگار

الْعَالَمِينَ حِينَ قَالَ أَتَسْتَهْزِئُ مِنِّي وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ فَيَقُولُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ

جهانیان وقتیکه گفت بنده آیا استهزا میکنی بمن حالانکه تو پروردگار جهانیانی پس گفت پروردگار تعالی بدرستیکه من استهزا

مِنْكَ وَلٰكِنِّي عَلَى مَا أَشَاءُ قَدِيرٌ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ

نمیکنم از تو ولیکن من بر هر چه میخواهم قادرم روایت کرد آنرا مسلم و در روایتی دیگر مر او را از ابی سعید مانند آن

لَمْ يَذْكُرْ فَيَقُولُ يَا ابْنَ آدَمَ مَا يَصْرِينِي مِنْكَ إِلَى آخِرِ الْحَدِيثِ

در روایت ابی سعید ذکر نکرده این عبارت را که از فیقول یا ابن آدم ما یصرینی تا آخر حدیث

وَزَادَ فِيهِ وَيُذَكِّرُهُ اللهُ سَلْ كَذَا وَكَذَا حَتَّى إِذَا انْقَطَعَتْ بِهِ

و زیادت کرده است در این روایت و یاد میدهد خدا آن بنده را که سوال کن فلان و چنین چیز تا آنکه

الْأَمَانِيُّ قَالَ اللهُ تَعَالَى هُوَ لَكَ وَعَشَرَةُ أَمْثَالِهِ قَالَ ثُمَّ يَدْخُلُ

منقطع شود آرزوها میگوید خدای تعالی آنچه آرزو کردی آن برای تست و ده چند آن گفت آنحضرت

بَيْتَهُ فَيَدْخُلُ عَلَيْهِ زَوْجَتَاهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ فَتَقُولَانِ

آن مرد خانه خود را که در بهشت است پس درآیند بر وی دو زن او از حور العین پس میگویند آن دو زوجه

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَحْيَاكَ لَنَا وَأَحْيَانَا لَكَ قَالَ فَيَقُولُ مَا أُعْطِيَ

شکر مر خدا راست که پیدا کرد ترا برای ما و پیدا کرد ما را برای تو فرمود آنحضرت پس میگوید آن مرد داده نشده

أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُعْطِيتُ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ

هیچ یکی مانند آنچه داده شده ام من و از عبد الله بن مسعود رضی الله عنه روایت است گفت فرمود

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لَأَعْلَمُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ

آن حضرت صلی الله علیه وسلم هر آئینه من میدانم آخر دوزخیان را

خُرُوجًا مِنْهَا وَآخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا رَجُلٌ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ

در برآمدن از دوزخ و آخر اهل بهشت را در درآمدن در بهشت مردیست که بیرون می آید از آتش

حَبْوًا فَيَقُولُ اللهُ اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ فَيَأْتِيهَا فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ

و مید و بر شکم و دست خود پس میگوید الله سبحانه برو پس درآی بهشت را پس بیاید آنمرد در بهشت پس پنداشته میشود

أَنَّهَا مَلْأَى فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلْأَى فَيَقُولُ اللهُ اذْهَبْ فَادْخُلِ

پس میگوید آن مرد ای پروردگار من یافتم من بهشت را پر از مردم پس میگوید الله تعالی برو پس درآی

الْجَنَّةَ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهَا فَيَقُولُ أَتَسْخَرُ

در بهشت پس بدرستی مر تراست مثل مسافت دنیا و ده چندان آن پس میگوید آن مرد ای رب آیا تمسخر میکنی با

مِنِّي أَوْ تَضْحَكُ مِنِّي وَأَنْتَ الْمَلِكُ فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

از من یا خنده میکنی از من و حال آنکه تو پادشاهی ابن مسعود میگوید پس بتحقیق دیدم پیغمبر خدا را

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ وَكَانَ يَقُولُ ذَلِكَ

علیه وسلم خندید ازین سخن تا آنکه ظاهر شدند دندانهای وی و بود که میگفت صاحب این

أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ

منزل مثل دنیا و ده چند آن فرودترین کسی از بهشتیان است از روی منزل و مرتبه متفق علیه و روایت است از ابن مسعود

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قِيلَ لَهُ مَا الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ

از آنحضرت صلی الله علیه وسلم گفت ابن مسعود که گفته شد آنحضرت را چیست مقام محمود

قَالَ ذَلِكَ يَوْمٌ يَنْزِلُ اللهُ تَعَالَى عَلَى كُرْسِيِّهِ فَيَئِطُّ كَمَا يَئِطُّ

فرمود آن روزیست که خواهد بود که فرود می آید خدا تعالی بر کرسی خود پس آواز میکند کرسی چنانکه آواز

الرجل الجيد من تضايقه وهو كسعة ما بين السماء و
بالا رود و زمین نور از جرم میباشد از تنگی آن و حال آنکه فراخی او برابر میان آسمان و
الارض ويجاء بكم حفاة عراة غرلا فيكون اول من
زمین ست و آورده میشوید شمارا پای برهنه تن برهنه ختنه ناکرده پس میباشد کسیکه اول
يكسى ابراهيم يقول الله تعالى اكسوا خليلي فيؤتى
جامه پوشیده میشود ابراهیم میگوید الله تعالی بپوشانید دوست خود را پس آورده میشود
بريطتين بيضاوين من رياط الجنة ثم اكسى على اثره
چادر نرم از کتان سفید از چادرهای بهشت پس پوشانیده میشوم من از پی ابراهیم پیغمبر
ثم اقوم عن يمين الله مقاما يغبطني الاولون والآخرون
استاده میشوم از جانب راست خدای تعالی استادنی که رشک میبرند مرا پیشینیان و پسینیان
رواه الدارمي وعن ابي سعيد ان رسول الله صلى الله
روایت کرد دارمی و روایت ست از ابی سعید رض برستی که آنحضرت صلی الله
عليه وسلم قال ان من امتي من يشفع للفئام ومنهم من
علیه و سلم فرمود برستی که بعضی از امت من کسی هست که شفاعت میکند مر جماعتهارا و بعضی از ایشان
يشفع للقبيلة ومنهم من يشفع للعصبة ومنهم من يشفع
کسی هست که شفاعت میکند مر قبیله را و بعضی از ایشان کسی هست که شفاعت میکند مر عصبه را و بعضی از ایشان
للرجل حتى يدخلوا الجنة رواه الترمذي وعن انس
مر یک مرد را تا آنکه در آیند همین طریق بشفاعت تمامی بهشت را روایت کرد آنرا ترمذی و روایت است از انس
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يصف اهل النار
گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم صفت کرده اهل دوزخ را
فيمر بهم الرجل من اهل الجنة فيقول الرجل منهم
پس میگذرد با ایشان مردی از اهل بهشت پس میگوید مردی از دوزخیان برسبیل

يَا فُلَانُ أَمَا تَعْرِفُنِي أَنَا الَّذِي سَقَيْتُكَ شَرْبَةً وَقَالَ بَعْضُهُمْ أَنَا

یا فلان آیا نمی‌شناسی مرا من آن کسی‌ام که نوشانیده بودم ترا یکبار آبے و میگوید بعضے از دوزخیان

الَّذِي وَهَبْتُ لَكَ وَضُوءًا فَيَشْفَعُ لَهُ فَيُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ رَوَاهُ

من آنم که بخشیده بودم برای تو آب پس شفاعت میکند آن مرد بهشتی مر آن دوزخی را پس درآرد او را در بهشت

ابْنُ مَاجَةَ وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

روایت کرد ابن ماجه و مرویست از ابن مسعود رض گفت فرمود آن حضرت صلے الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرِدُ النَّاسُ النَّارَ ثُمَّ يَصْدُرُونَ مِنْهَا بِأَعْمَالِهِمْ

علیه وسلم وارد میشوند مردمان آتش را پس باز میگردند از آن باندازه اعمال خود

فَأَوَّلُهُمْ كَلَمْحِ الْبَرْقِ ثُمَّ كَالرِّيحِ ثُمَّ كَحُضْرِ الْفَرَسِ ثُمَّ كَالرَّاكِبِ

پس اول ایشان میگذرد مانند درخشیدن برق پس مانند وزیدن باد پس مانند دویدن اسپ پس مانند

فِي رَحْلِهِ ثُمَّ كَشَدِّ الرَّجُلِ ثُمَّ كَمَشْيِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَ

سوار در پالان خود پس مانند دویدن مرد پس مانند رفتن مرد ببپایے بر طریق معتاد روایت کرد ترمذی و

الدَّارِمِيُّ وَعَنْ حُذَيْفَةَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالَا قَالَ رَسُولُ اللهِ

الدارمی و روایت است از حذیفه رض و از ابی هریره رض گفتند هر دو که فرمود آن حضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى النَّاسَ فَيَقُومُ

صلے الله علیه و سلم فراهم آرد الله تبارک و تعالے آدمیان را پس ایستاده شوند

الْمُؤْمِنُونَ حَتَّى تُزْلَفَ لَهُمُ الْجَنَّةُ فَيَأْتُونَ آدَمَ فَيَقُولُونَ

مسلمانان تا آنکه قریب گردانیده میشود مر ایشان را بهشت پس بیایند آدم را پس میگویند

يَا أَبَانَا اسْتَفْتِحْ لَنَا الْجَنَّةَ فَيَقُولُ وَهَلْ أَخْرَجَكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ

ای پدر ما طلب کشادگی کن برای ما بهشت را پس میگوید آدم آیا برآورده است شما را از بهشت

إِلَّا خَطِيئَةُ أَبِيكُمْ لَسْتُ بِصَاحِبِ ذَلِكَ اذْهَبُوا إِلَى ابْنِي

مگر گناه پدر شما نیستم من صاحب و اهل این کار بروید بسوی پسر من

إبراهيم خليل الله قال فيقول إبراهيم لست بصاحب ذلك

ابراهیم است دوست خدا گفت آنحضرت پس میگوید ابراهیم نیستم من صاحب این کار

إنما كنت خليلا من وراء وراء اعمدوا إلى موسى الذي

نبودم من خلیل مگر دور دور قصد کنید بسوی موسی که

كلمه الله تكليما فيأتون موسى فيقول لست بصاحب ذلك

کلام کرد او را خدا تعالی کلام کردنی بی واسطه پس می آیند موسی را پس میگوید موسی نیستم من صاحب این کار

اذهبوا إلى عيسى كلمة الله وروحه فيقول عيسى لست

بروید بسوی عیسی که کلمة الله و روح اوست پس میگوید عیسی نیستم من

بصاحب ذلك فيأتون محمدا صلى الله عليه وسلم فيقوم

صاحب این کار پس می آیند محمد را صلی الله علیه و سلم پس ایستد محمد

فيؤذن له وترسل الأمانة والرحم فيقومان جنبتي الصراط

پس اذن کرده شود او را و فرستاده شود امانت و رحم پس می ایستند امانت و رحم در دو جانب صراط

يمينا وشمالا فيمر أولكم كالبرق قال قلت بأبي أنت وأمي

دست راست و چپ پس میگذرد طایفه اول از شما مانند برق گفت آه گفتم من بآنحضرت مادر و پدر فدا

أي شيء كمر البرق قال ألم تروا إلى البرق كيف يمر ويرجع

باد کدام چیز است و چگونه میگذرند همچو برق فرمود آیا نمی بینید بسوی برق که میگذرد و باز میگردد

في طرفة عين ثم كمر الريح ثم كمر الطير وشد الرجال

در یک چشم زدن پس میگذرند همچو گذشتن باد پس همچو گذشتن پرنده و دویدن مردان

تجري بهم أعمالهم ونبيكم قائم على الصراط يقول يا رب

می برد ایشان را صفا و نورانیت اعمال و پیغمبر شما ایستاده است بر صراط میگوید ای پروردگار

سلم سلم حتى تعجز أعمال العباد حتى يجيء الرجل فلا يستطيع

سلامت دار سلامت دار تا آنکه عاجز می آید و سست میگردد قوت عملهای ایشان تا آنکه می آید مرد نمیتواند که برود

السَّیْرِ اِلَّا زَحْفًا قَالَ وَفِیْ حَافَتَیِ الصِّرَاطِ کَلَالِیْبُ مُعَلَّقَةٌ مَأْمُوْرَةٌ

سیر کردن و گذشتن از صراط مگر جنبیدن بر مقعد بر مثال جیسے گفت آن حضرت و در هر دو طرف صراط کلابهاست آویخته

تَأْخُذُ مَنْ اُمِرَتْ بِهٖ فَمَخْدُوْشٌ نَاجٍ وَمُكَدَّسٌ وَمُكَرْدَسٌ

میگیرد کسی را که امر کرده شده بگرفتن وی پس بعضی مردم خسته کرده اند و نجات یافته و بعضی بسته

فِی النَّارِ وَالَّذِیْ نَفْسُ اَبِیْ هُرَیْرَةَ بِیَدِهٖ اِنَّ قَعْرَ جَهَنَّمَ لَسَبْعِیْنَ

در آتش دوزخ و گفت ابوهریره سوگند بآن خدا ایکه ذات ابی هریره در دست قدرت اوست بدرستیکه قعر

خَرِیْفًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رض قَالَ قَالَ

سال است رواه مسلم و مرویست از عثمان بن عفان رض گفت عثمان فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَشْفَعُ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ ثَلٰثَةٌ

آن حضرت صلی الله علیه وسلم شفاعت میکند روز قیامت سه قوم

الْاَنْبِیَاءُ ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ثُمَّ الشُّهَدَاءُ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ

پیغمبران پس تر علما پس تر شهیدان روایت کرد آنرا ابن ماجه و از

اَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ یَا اَنَسُ

انس رض مرویست که گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه وسلم ای انس

اَكْثِرْ مِنَ الْاَصْدِقَاءِ فَاِنَّكُمْ شُفَعَاءُ بَعْضُكُمْ فِیْ بَعْضٍ اَلدَّیْلَمِیُّ

زیاده کن از دوستها زیرا که شما شفاعت کنندگانید بعض شما در بعض دیگر

بَابُ الْكَرَامَاتِ

باب در بیان کرامات

قَالَ یٰۤاَیُّهَا الْمَلَؤُا اَیُّكُمْ یَاْتِیْنِیْ بِعَرْشِهَا قَبْلَ اَنْ یَّاْتُوْنِیْ مُسْلِمِیْنَ

گفت سلیمان ای عزیزان کدام یک از شما می آرد پیش من تخت او را یعنی تخت بلقیس را پیش از آنکه بیایند

قَالَ عِفْرِیْتٌ مِّنَ الْجِنِّ اَنَا اٰتِیْكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ تَقُوْمَ مِنْ مَّقَامِكَ

گفت دیوی از جن من بیارم پیش تو نزدیک تو پیشتر از آنکه برخیزی از جای خود

وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ

و ہر آئینہ من برآن عرش توانا با امانتم گفت شخصے کہ نزدیک او علم از کتاب آسمانی بود

أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا

من می آرم پیش نزدیک تو پیش از آنکه بازگردد بسوئے تو چشم تو پس چون سلیمان دید او را قرار گرفتہ

عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ كُلَّمَا

نزدیک خویش گفت این خارق عادت از فضل پروردگار من ست تا امتحان کند آیا شکر گزاری میکنم

دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ

داخل شدی زکریا بر مریم در مسجدے یافتے نزدیک وی روزے را گفت اے مریم

أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ

از کجا ست ترا این روزی گفت او از نزدیک خدا ست ہر آئینہ خدا میدہد روزے ہر کرا میخواہد

بِغَيْرِ حِسَابٍ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ

بیشمار آگاہ باش ہر آئینہ دوستان خدا ہیچ ترس نیست بر ایشان و نہ ایشان

يَحْزَنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ

اندوہگین شوند آنانکہ ایمان آوردند و تقوے میکردند ایشان راست بشارت در زندگانے

الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَعَبَّادَ

دنیا و در آخرت از انس مرویست کہ اسید بن حضیر و عباد

ابْنَ بِشْرٍ تَحَدَّثَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ

ابن بشیر ہر دو این صحابیے جلیل القدر سخن کردند نزد پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم در کارے کہ

لَهُمَا حَتَّى ذَهَبَ مِنَ اللَّيْلِ سَاعَةٌ فِي لَيْلَةٍ شَدِيدَةِ الظُّلْمَةِ

مر این دو کس را بود تا آنکہ رفت از شب ساعتے بیشمار در شبے سخت تاریک

ثُمَّ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقَلِبَانِ

پس بیرون آمدند آن دو صحابیے از نزدیک آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم در حالیکہ بر میگردیدند بسوئے خانۂ

وَبِيَدِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عُصَيَّةٌ فَأَضَاءَتْ عَصَا أَحَدِهِمَا

و بدست هر یکی ازان عصائی بود پس روشن شد عصای یکی ازان دو

حَتَّى مَشَيَا فِي ضَوْئِهِمَا حَتَّى إِذَا افْتَرَقَتْ بِهِمَا الطَّرِيقُ

تا آنکه رفتند هر دو در روشنی آن عصا تا آنکه چون جدا شد بهر دو کس راه

أَضَاءَتْ لِلْآخَرِ عَصَاهُ فَمَشَى كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا فِي ضَوْءِ عَصَاهُ

روشن شد برای دیگر نیز عصای او پس رفت هر یکی ازان دو صحابی رض در روشنی عصای خود

حَتَّى بَلَغَ أَهْلَهُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ لَمَّا

تا آنکه رسید هر یکی باهل خانهٔ خود را رواه البخاری و روایت ست از عایشه رض گفت عایشه

مَاتَ النَّجَاشِيُّ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّهُ لَا يَزَالُ يُرَى عَلَى قَبْرِهِ نُورٌ

هنگامیکه مرد نجاشی پادشاه حبشه بود ما که صحابه بودیم حدیث میکردیم که بر قبر او همیشه نور دیده میشد

رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْهَا قَالَتْ لَمَّا أَرَادُوا غَسْلَ النَّبِيِّ

رواه ابو داود و هم از عایشه رض روایت ست که چون اراده کردند صحابه غسل آن حضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لَا نَدْرِي أَنُجَرِّدُ رَسُولَ اللّٰهِ

آن حضرت را صلی الله علیه وسلم گفتند نمیدانیم که آیا برهنه کنیم پیغمبر خدا را

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ ثِيَابِهِ كَمَا نُجَرِّدُ مَوْتَانَا أَمْ نُغَسِّلُهُ

صلی الله علیه وسلم از جامهای آن حضرت چنانکه برهنه میکنیم مردهای خود را یا غسل دهیم

وَعَلَيْهِ ثِيَابُهُ فَلَمَّا اخْتَلَفُوا أَلْقَى اللّٰهُ عَلَيْهِمُ النَّوْمَ حَتَّى

او را و حال آنکه باشد بر بدن شریف وی جامهای وی پس چون اختلاف کردند صحابه انداخت خدا بر ایشان خواب را

مَا مِنْهُمْ رَجُلٌ إِلَّا وَذَقْنُهُ فِي صَدْرِهِ ثُمَّ كَلَّمَهُمْ مُكَلِّمٌ

نبود از ایشان هیچ مردی مگر آنکه زنخدان وی بر سینهٔ وی بود پس سخن کرد ایشان را سخن کننده

مِنْ نَاحِيَةِ الْبَيْتِ لَا يَدْرُونَ مَنْ هُوَ أَنِ اغْسِلُوا النَّبِيَّ

از گوشهٔ خانه در حال آنکه در نمی یافتند ایشان که کیست سخن کننده که غسل دهید پیغمبر را

صلی اللہ علیہ وسلم وعلیہ ثیابہ فقاموا فغسلوہ وعلیہ

صلی اللہ علیہ وسلم و حال آنکہ بر وے است جامہا پس برخاستند صحابہ و غسل دادند آنحضرت را

قمیصہ یصبون الماء فوق القمیص ویدلکونہ بالقمیص

و حال آنکہ بر وے است پیراہن و می ریختند آب را بالای پیراہن و می مالیدند آنحضرت را بہ پیراہن

رواہ البیہقی فی دلائل النبوۃ وعن ابن المنکدر

روایت کرد البیہقی در دلائل النبوۃ و روایت است از محمد بن المنکدر

ان سفینۃ مولی رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم اخطأ

کہ سفینہ مولای آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم گم کرد راہ

الجیش بارض الروم او اسر فانطلق ہاربا یلتمس الجیش

لشکر را کہ ہست در زمین روم یا بند کردہ شد پس روان گشتہ از دست کافران در حالیکہ

فاذا ہو بالاسد فقال یا ابا الحارث انا مولی رسول اللہ

پس ناگاہ وی بیند سفینہ با شیر پس گفت سفینہ کہ یا ابا الحارث من مولی آنحضرتم

صلی اللہ علیہ وسلم کان من امری کیت وکیت فاقبل

صلی اللہ علیہ وسلم بود کار من و حال من چنین و چنین پس شیر پیش آمد

الاسد لہ بصبصۃ حتی قام الی جنبہ کلما سمع صوتا اہوی

شیر در حالیکہ مر اورا جنبانیدہ دم است تا آنکہ استاد شیر در پہلوی سفینہ ہر گاہ کہ می شنید آوازی را کہ باشد

الیہ ثم اقبل یمشی الی جنبہ حتی بلغ الجیش ثم رجع الاسد

قصد می کرد بسوی آن آواز پس رو آورد شیر در حالیکہ می رود در پہلوی سفینہ تا آنکہ رسید سفینہ لشکر را پس برگشت شیر

رواہ فی شرح السنۃ وعن ابی الجوزاء قال قحط اہل

روایت کرد در شرح السنۃ و روایت است از ابو الجوزاء تابعی گفت قحط کردہ شد اہل

المدینۃ قحطا شدیدا فشکوا الی عائشۃ رض فقالت انظروا

مدینہ قحط سخت پس شکایت کردند بسوی عائشہ پس گفت عائشہ نگاہ کنید

قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاجْعَلُوا مِنْهُ كُوًى إِلَى السَّمَاءِ
قبر مبارک آن حضرت را صلی اللہ علیہ وسلم پس بگردانید از قبر شریف منافذ بسوی آسمان

حَتَّى لَا يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ سَقْفٌ فَفَعَلُوا فَمُطِرُوا مَطَرًا
تا آنکہ نباشد میان قبر وی و میان آسمان سقف یعنی بردارید حجابے پس کردند ایشان پس باران

حَتَّى نَبَتَ الْعُشْبُ وَسَمِنَتِ الْإِبِلُ حَتَّى تَفَتَّقَتْ مِنَ الشَّحْمِ فَسُمِّيَ
تا آنکہ روئید گیاہ سبز و فربہ شدند شتران تا آنکہ بشگافت شتران از بسیاری پیہ پس نامیدہ شد

عَامَ الْفَتْقِ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ
این سال سال فتق یعنی سال ارزانی رواہ الدارمی و از سعید بن عبد العزیز روایت است گفت

لَمَّا كَانَ أَيَّامُ الْحَرَّةِ لَمْ يُؤَذَّنْ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ
وقتی بود در روزہای حرہ مراد مدینہ است گفتہ نشد اذان در مسجد آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا وَلَمْ يُقَمْ وَلَمْ يَبْرَحْ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ الْمَسْجِدَ
علیہ وسلم سہ روز و گفتہ نشد اقامت نیز و بیرون نرفت سعید بن المسیب از مسجد

وَكَانَ لَا يَعْرِفُ وَقْتَ الصَّلَاةِ إِلَّا بِهَمْهَمَةٍ يَسْمَعُهَا مِنْ قَبْرِ النَّبِيِّ
و بود سعید کہ نمی شناخت در آمدن وقت نماز مگر باواز خفیے کہ می شنید آنرا از درون حجرہ کہ قبر شریف

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ
صلی اللہ علیہ وسلم رواہ الدارمی و روایت است از ابن عمر رضی کہ عمر فرستاد

بَعَثَ جَيْشًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا يُدْعَى سَارِيَةَ فَبَيْنَمَا عُمَرُ
بجانبے لشکری را و امیر گردانید بر این لشکر مردی را کہ نام برده میشد او را ساریہ پس درین اثنا کہ عمر

يَخْطُبُ فَجَعَلَ يَصِيحُ يَا سَارِيَ الْجَبَلَ فَقَدِمَ رَسُولٌ مِنَ الْجَيْشِ
خطبہ میخواند پس گشت کہ آواز میکند و میگوید بساریہ بگیر کوہ را و پناہ آر بوی پس آمد قاصد از لشکر

فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَقِينَا عَدُوَّنَا فَهَزَمُونَا فَإِذَا بِصَائِحٍ يَصِيحُ
پس گفت ای امیر المؤمنین ملاقات کردند ما را دشمنان پس شکست دادند ما را پس ناگاہ آواز میکند گوینده

بِأَسْيَافِي الْجَبَلَ فَاسْتَنَدْنَا ظُهُورَنَا إِلَى الْجَبَلِ فَهَزَمَهُمُ اللهُ تَعَالَى

از شمشیرها بسوی جبل پس تکیه دادیم پشتهای خود را بسوی کوه پس شکست داد ایشان را خدای تعالی

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنْ نُبَيْهَةَ بْنِ وَهْبٍ أَنَّ

روایت کرد این را بیهقی در دلائل نبوت و از نبیهه بن وهب روایت است که

كَعْبًا دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَذَكَرُوا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

کعب احبار در آمد بر عائشه پس ذکر کردند حاضران مجلس رسول خدا صلی الله علیه وسلم را

فَقَالَ كَعْبٌ مَا مِنْ يَوْمٍ يَطْلُعُ إِلَّا نَزَلَ سَبْعُونَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ

پس گفت کعب نیست هیچ روزی که طلوع میکند مگر آنکه فرود می آید هفتاد هزار از فرشتگان

حَتَّى يَحُفُّوا بِقَبْرِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَضْرِبُونَ

تا آنکه گرد در گیرند قبر آن حضرت را صلی الله علیه وسلم میزنند

بِأَجْنِحَتِهِمْ وَيُصَلُّونَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى

بابالهای خود و درود میفرستند بر آن حضرت صلی الله علیه وسلم تا آنکه

إِذَا أَمْسَوْا عَرَجُوا وَهَبَطَ مِثْلُهُمْ فَصَنَعُوا مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى إِذَا انْشَقَّتِ

چون شام میکنند بالا میروند و فرود می آید مانند ایشان پس میکنند ایشان نیز مانند آنچه میکردند فرشتگان

الْأَرْضُ خَرَجَ فِي سَبْعِينَ أَلْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَزُفُّونَهُ رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ

زمین برآید در هفتاد هزار فرشته در حالتیکه میبرند تحفه فرشتگان بدرگاه عزت روایت کرد دارمی

بَابٌ مُشْتَمِلٌ عَلَى ذِكْرِ وَفَاةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

این باب مشتمل است بر ذکر وفات آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ

بتحقیق تو میرنده و ایشان نیز میرندگان و نیست محمد مگر پیغامبری که گذشته اند

قَبْلِهِ الرُّسُلُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ

پیش از وی پیغمبران روایت است از ابو سعید خدری رض که آن حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّ عَبْدًا خَيَّرَهُ اللّٰهُ بَيْنَ أَنْ

علیہ و سلم نشست بر منبر پس فرمود کہ بندہ بود مخیر گردانیدہ او را خدائے تعالیٰ میان آنکہ

يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا مَا شَاءَ وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا

بدہد او را از ناز و نعمت دنیا ہر چہ خواہد آن بندہ و میان چیزیکہ نزد خداست از ثواب آخرت پس

عِنْدَهُ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ قَالَ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَعَجِبْنَا

آن بندہ آخرت را پس گریہ کرد ابو بکر گفت ابو بکر بخطاب آنحضرت فدا کنیم با پدران ما و مادران ما پس تعجب کردیم

لَهُ فَقَالَ النَّاسُ انْظُرُوا إِلَى هٰذَا الشَّيْخِ يُخْبِرُ رَسُولُ اللّٰهِ

مر ابو بکر را پس گفتند مردم نگاہ کنید بجانب این پیر کہ خبر میدہد آن حضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدٍ خَيَّرَهُ اللّٰهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ

صلے اللہ علیہ و سلم از حال بندہ کہ مخیر گردانید خدائے تعالیٰ او را میان آنکہ بدہد او را از

زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ وَيَقُولُ فَدَيْنَاكَ بِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا

زہرہ دنیا و میان آنچہ نزد اوست و آن پیر میگوید فدیناک بآبائنا و امہاتنا

فَكَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ الْمُخَيَّرُ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ

پس بود آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم آن بندہ مخیر و بود ابو بکر

أَعْلَمَنَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللّٰهِ

داناترین و فہم کنندہ تر ما این کلام را متفق علیہ و از عقبہ بن عامر روایت گفت عقبہ نماز جنازہ گذارد

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى قَتْلَى أُحُدٍ بَعْدَ ثَمَانِ سِنِينَ كَالْمُوَدِّعِ

صلے اللہ علیہ و سلم بر کشتگان غزوہ احد بعد از ہشت سال از زمان مانند وداع کنندہ

لِلْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ ثُمَّ طَلَعَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ إِنِّي بَيْنَ أَيْدِيكُمْ

مر زندگان را و مردگان را پستر بر آمد آنحضرت منبر را پس گفت بدرستی من در پیش شما

فَرَطٌ وَأَنَا عَلَيْكُمْ شَهِيدٌ وَإِنَّ مَوْعِدَكُمُ الْحَوْضُ وَإِنِّي

فرطم کہ پیش از شما کار سازی میکنم و من بر شما گواہم گواہی میدہیم بطاعت شما و بدرستی وعدہ گاہ دیدار شما حوض است

لَأَنْظُرُ إِلَيْهِ وَأَنَا فِي مَقَامِي هٰذَا وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ

هر آئینه می بینم بحوض و حال آنکه من در اینجای خودم و بدرستی من بتحقیق داده شده ام کلیدها

خَزَائِنِ الْأَرْضِ وَإِنِّي لَسْتُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي

خزاین زمین و بدرستی من نمی ترسم بر شما مشرک شدن و کافر گشتن شمارا بعد از من

وَلٰكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا وَزَادَ بَعْضُهُمْ

ولیکن میترسم بر شما دنیارا که در رغبت کنید در دنیا و بسیار کنید در وی و زیاده کرده اند بعضے

فَتَقْتَتِلُوا فَتَهْلِكُوا كَمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس او شان پس قتل کنید و کشتن کنید میان خود پس هلاک شوید چنانکه هلاک شدند کسانیکه بودند پیش از شما متفق

أَنَسٍ قَالَ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَعَلَ يَتَغَشَّاهُ الْكَرْبُ

و از انس که گفت چون گران شد بیماری نبی و شروع شد مرض آنحضرت صلی الله علیه وسلم که فرو پوشید و بیهوش

فَقَالَتْ فَاطِمَةُ وَاكَرْبَ أَبَاهُ فَقَالَ لَهَا لَيْسَ عَلَى أَبِيكِ كَرْبٌ

و گفت فاطمه ای وای بر سختی پدر من پس گفت آنحضرت مر فاطمه را نیست بر پدر تو سختی

بَعْدَ الْيَوْمِ فَلَمَّا مَاتَ قَالَتْ يَا أَبَتَاهُ أَجَابَ رَبًّا دَعَاهُ يَا أَبَتَاهُ

بعد امروز پس چون وفات یافت آنحضرت گفت فاطمه در ندبه آنحضرت ای پدر من اجابت کرد وفرت پروردگار

مَنْ جَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ مَأْوَاهُ يَا أَبَتَاهُ إِلَى جِبْرِيلَ نَنْعَاهُ فَلَمَّا

ای کسیکه بهشت فردوس جای اوست ای پدر من بسوے جبرئیل میرسانم خبر او را پس چون

دُفِنَ قَالَتْ فَاطِمَةُ يَا أَنَسُ أَطَابَتْ أَنْفُسُكُمْ أَنْ تَحْثُوا عَلَى

او را دفن کردند گفت فاطمه ای انس آیا خوش شد نفسهای شما که بریزید بر

رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التُّرَابَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم خاک روایت کرد این را بخاری

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس گفت انس وقتیکه قدوم آورد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

الْمَدِينَةَ لَعِبَتِ الْحَبَشَةُ بِحِرَابِهِمْ فَرَحًا لِقُدُومِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ

مدینہ را شاد باشے کردند تمامہ مردم تا آنکہ بازی کردند حبشیان بحربہای خود از جہت شاد شدن مر قدوم آنحضرت

وَفِي رِوَايَةِ الدَّارِمِيِّ قَالَ مَا رَأَيْتُ يَوْمًا قَطُّ كَانَ أَحْسَنَ

و در روایتے دارمے این چنین آمدہ است کہ گفت انس ندیدم من ہیچ روز را ہرگز کہ بود نیکوتر

وَلَا أَضْوَأَ مِنْ يَوْمٍ دَخَلَ عَلَيْنَا فِيهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و نہ روشن تر از روزے کہ در آمد بر ما در ان روز پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ

وَسَلَّمَ وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ قَالَ لَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِي دَخَلَ

وسلم و در روایت ترمذے این چنین آمدہ است کہ گفت انس چون شد روزے کہ درآمد

فِيهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ أَضَاءَ مِنْهَا كُلُّ

در وی آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم مدینہ را روشن شد از مدینہ ہر چیز

شَيْءٍ فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ أَظْلَمَ مِنْهَا كُلُّ شَيْءٍ وَمَا نَفَضْنَا

پس ہرگاہ کہ شد روزے کہ مرد آنحضرت در وی تاریک شد از مدینہ ہر چیز و نیفشاندیم ما

أَيْدِيَنَا عَنِ التُّرَابِ وَإِنَّا لَفِي دَفْنِهِ حَتَّى أَنْكَرْنَا قُلُوبَنَا وَعَنْ

دستہای خود را از خاک و حال آنکہ ما بہ تحقیق بودیم در دفن آنحضرت تا آنکہ منکر شدیم دلہای خود را

عَائِشَةَ رض قَالَتْ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از عائشہ رض گفت عائشہ ہنگامیکہ قبض کردہ شد روح آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

اخْتَلَفُوا فِي دَفْنِهِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ

اختلاف کردند صحابہ در موضع دفن آنحضرت پس گفت ابوبکر رض شنیدم از آن حضرت صلے اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا قَالَ مَا قَبَضَ اللهُ نَبِيًّا إِلَّا فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي يُحِبُّ

علیہ وسلم در این باب چیزی و آن اینست کہ گفت آنحضرت قبض نکردہ است خدا روح ہیچ پیغمبر را مگر در جائے

أَنْ يُدْفَنَ فِيهِ ادْفِنُوهُ فِي مَوْضِعِ فِرَاشِهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

کہ دفن کردہ شود در انجا دفن کنید او را در جائے خوابگاہ وی رواہ الترمذے

وعنها قالت كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في

وهم از عایشه مرویست گفت بود آن حضرت صلى الله عليه وسلم میگفت در

مرضه الذي مات فيه يا عائشة ما ازال اجد الم الطعام

بیماری خود که فوت کرد در آن بیماری ای عایشه همیشه بودم مییافتم درد طعام را

الذي اكلت بخيبر وهذا اوان وجدت انقطاع ابهري

که خورده بودم بخیبر و این وقت یافتن من است بریده شدن رگ دل مرا

من ذلك السم رواه البخاري وعن جعفر بن محمد عن

از آن زهر رواه البخاری و روایت است از جعفر بن محمد از

ابيه ان رجلا من قريش دخل على ابيه علي بن الحسين رض

پدرش که مردی از قریش درآمد بر پدروی که علی بن حسین زین العابدین

فقال الا احدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم

پس گفت امام آیا حدیث نکنم ترا از آن حضرت صلى الله عليه وسلم

قال بلى حدثنا عن ابي القاسم صلى الله عليه وسلم قال

گفت امام زین العابدین حدیث کن ما را از ابی القاسم صلى الله عليه وسلم گفت

لما مرض رسول الله صلى الله عليه وسلم اتاه جبريل

هنگامیکه بیمار شد پیغمبر خدا صلى الله عليه وسلم آمد او را جبرئیل

فقال يا محمد ان الله ارسلني اليك تكريما لك وتشريفا

پس گفت ای محمد بدرستی که خدای تعالی فرستاده است مرا بسوی تو از جهت گرامی داشتن ترا و بزرگ

لك خاصة لك يسألك عما هو اعلم به منك يقول كيف

در حالیکه این کرم مخصوص است بتو میپرسد ترا از چیزیکه وی تعالی داناتر است بآن چیز از تو میگوید چگونه

تجدك قال اجدني يا جبريل مغموما واجدني يا جبريل

مییابی خود را گفت آن حضرت مییابم خود را ای جبرئیل غمگین و مییابم خود را ای جبرئیل

[illegible]

مكروباً ثم جاءه اليوم الثاني فقال له ذلك فرد عليه النبي

اندوهگین پس آمد جبرئیل نزد آنحضرت روز دوم پس گفت جبرئیل مر آنحضرت را آنچه گفته بود دیروز جواب داد

صلى الله عليه وسلم كما رد اول يوم ثم جاءه اليوم الثالث

صلی الله علیه وسلم چنانچه جواب داد نخستین روز پس آمد نزد آنحضرت روز سوم

فقال له كما قال اول يوم ورد عليه كما رد عليه وجاء معه ملك

پس گفت مر آنحضرت را چنانچه گفته بود روز اول جواب داد آنحضرت رد کرد چنانکه رد کرده بود و دیگر

يقال له اسمعيل على مائة الف ملك كل ملك على مائة الف ملك

که گفته میشود او را اسمعیل موکل است بر صد هزار فرشته هر فرشته از ان موکل است بر صد هزار فرشته

فاستأذن عليه فسأله عنه ثم قال جبرئيل هذا ملك الموت

پس طلب کرد اذن آن فرشته برای آمدن بر وی صلعم پس پرسید آنحضرت از حال این فرشته پس گفت جبرئیل این

يستأذن عليك ما استأذن على آدمي قبلك ولا يستأذن

طلب اذن میکند تا در آید بر تو و نخواسته اذن نکرده است برای در آمدن بر هیچ آدمی پیش از تو و اذن نخواهد کرد

على آدمي بعدك فقال ائذن له فاذن له فسلم عليه ثم

بر هیچ آدمی بعد از تو این مخصوص بحضرت است پس گفت آنحضرت اذن ده او را اذن داد جبرئیل ملک الموت را پس

قال يا محمد ان الله ارسلني اليك فان امرتني ان اقبض

گفت ای محمد بدرستی خدا فرستاده است مرا بسوی تو پس اگر فرمائی مرا که بستانم

روحك قبضته وان امرتني ان اتركه تركته فقال وتفعل

روح پاک ترا بستانم آنرا و اگر بفرمائی مرا بگذارم روح ترا بگذارم آنرا پس گفت آنحضرت میکنی

يا ملك الموت قال نعم بذلك امرت وامرت ان اطيعك

ای ملک الموت گفت ملک الموت آری میکنم و باین امر کرده شده ام و امر کرده شده ام که فرمانبرداری کنم ترا

قال فنظر النبي صلى الله عليه وسلم الى جبرئيل عليه السلام

گفت راوی پس نظر کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم بسوی جبرئیل که چه میگوید ملک الموت پس بدرستی

فقال جبريل يا محمد إن الله قد اشتاق إلى لقائك فقال

پس گفت جبرئیل ای محمد بدرستی خدای تعالی بتحقیق آرزومند و مشتاق است بدیدار تو پس فرمود

النبي لملك الموت امض لما أمرت به فقبض روحه فلما

پیغمبر خدا مر ملک الموت را بکن مر آن چیزی را که امر کرده شده بدان پس قبض کرد ملک الموت روح آنحضرت را پس

توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم وجاءت التعزية

وفات یافت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم و آمد تعزیت یعنی آواز تسلی داده

سمعوا صوتا من ناحية البيت السلام عليكم أهل البيت

که شنیدند صحابه آوازی را از گوشه خانه که میگوید سلام بر شما ای اهل بیت

ورحمة الله وبركاته إن في الله عزاء من كل مصيبة و

و رحمت خدا و برکتهای وی بدرستی که در خدا صبر است از هر مصیبت و

خلفا من كل هالك ودركا من كل فائت فبالله فاتقوا

خدا خلف است از هلاک شونده و تدارک است از هر در گذرنده پس بیاری خدا تقوی کنید

وإياه فارجوا فإنما المصاب من حرم الثواب فقال

و خدا را امید دارید نه چیزی دیگر را پس نیست مصیبت زده مگر کسیکه محروم گردانیده شده است از ثواب پس گفت

علي أتدرون من هذا هو الخضر عليه السلام رواه البيهقي في دلائل النبوة

علی مر یعنی آیا دریافتید که کیست این مرد این خضر است که به تعزیه اصحاب آمد روایت کرد بیهقی در دلائل النبوة

الباب مشتمل على تركة رسول الله صلى الله عليه وسلم

این باب مشتمل است بر ذکر ترکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم

عن عمرو بن الحارث أخي جويرية قال ما ترك رسول الله

روایت است از عمرو بن الحارث که صحابی بود و برادر جویریه بنت الحارث که از امهات مؤمنین است گفت نگذاشت

صلى الله عليه وسلم عند موته دينارا ولا درهما

صلی الله علیه وسلم نزد موت خود نه دینار و نه درهم

وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً وَلَا شَيْئًا إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلَاحَهُ وَ

و نہ غلام و نہ کنیز و نہ چیزے مگر استری کہ سفید بود کہ آنرا دلدل نام بود و سلاح جنگ وی

أَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

و زمینے کہ گردانیدہ بود آنرا صدقہ و قوت بر فقراء اہل و عیال رواہ البخاری و از ابو ہریرہ رضی روایت

أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي

کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم فرمود تقسیم نکنند وارثان من

دِينَارًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمُؤْنَةِ عَامِلِي فَهُوَ

یک دینار را چیزیکہ بگذارم من پس از نفقہ زنان من بعد از وی و بعد از اجرت عامل من یعنی خلیفہ

صَدَقَةٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

بر فقراء چنانکہ در حیات بود رواہ بخاری و مسلم و روایت است از ابوبکر صدیق رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نُوْرَثُ مَا تَرَكْنَاهُ صَدَقَةٌ

صلی اللہ علیہ و سلم میراث یافتہ نمیشود از ما چیزیکہ گذشتہ ایم از مال صدقہ است

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسَى رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و مصروف بر فقراء متفق علیہ و از ابو موسے اشعری رض از پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ إِذَا أَرَادَ رَحْمَةَ أُمَّةٍ مِنْ عِبَادِهِ

و سلم مرویست کہ آنحضرت فرمود بدرستی کہ خدائے تعالےٰ چون خواہد رحمت امتی از بندگان خود

قَبَضَ نَبِيَّهَا قَبْلَهَا فَجَعَلَهُ لَهَا فَرَطًا وَسَلَفًا بَيْنَ يَدَيْهَا وَإِذَا أَرَادَ

قبض میکند و میمیراند پیغمبر آن امت را پیش از ان امت یعنی از نزول عذاب پس میگرداند خدا پیغمبر را برای آن امت

هَلَكَةَ أُمَّةٍ عَذَّبَهَا وَنَبِيُّهَا حَيٌّ فَأَهْلَكَهَا وَهُوَ يَنْظُرُ فَأَقَرَّ

ہلاک امتی را عذاب میکند آن امت را و حال آنکہ پیغمبر آن امت زندہ است پس ہلاک میگرداند خدا آن امت را

عَيْنَهُ بِهَلَكَتِهَا حِينَ كَذَّبُوهُ وَعَصَوْا أَمْرَهُ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

سرد و خوش چشم پیغمبر بہ ہلاک شدن آن امت ہنگامی کہ نسبت بدروغ کردند وی را و نافرمانی کردند امر او را رواہ مسلم

امت را در حال کہ پیغمبر آن امت حی گرداند بس ہلاک میکرداند

وَعَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

واز ابو ہریرہ روایت است گفت فرمود آں حضرت صلی اللہ علیہ وسلم

وَالَّذِیْ نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِیَدِهٖ لَیَاْتِیَنَّ عَلٰی اَحَدِکُمْ یَوْمٌ وَّلَا یَرَانِیْ ثُمَّ

سوگند بخدا سے کہ بقای ذات محمد در دست قدرت اوست ہر آئینہ بیاید بر یکے از شما روزے و نہ بیند مرا پس ہر آئینہ

لَاَنْ یَّرَانِیْ اَحَبُّ اِلَیْهِ مِنْ اَهْلِهٖ وَمَالِهٖ مَعَهُمْ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

گذشتن از عالم پیش ہر آئینہ دیدن من مراد وست داشتہ شدہ تر است بسوی از اہل و عیال وی و از اہل و عیال روا مسلم

کِتَابُ مَنَاقِبِ الصَّحَابَةِ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ

این کتاب در بیان منقبتہا سے صحابہ است رضی اللہ تعالے عنہم

وَالسّٰبِقُوْنَ الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهٰجِرِیْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِیْنَ

وپیشی گیرندگان پیشینیان از ہجرت کنندگان ویاری کنندگان و آنانکہ

اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ رَّضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ

پیروی کردند ایشانرا بہ نیکوئے خوشنود شدہ خدا از ایشان و خوشنود شدند آنہا از وی و آمادہ کردہ ایشانرا

جَنّٰتٍ تَجْرِیْ تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِیْنَ فِیْهَا اَبَدًا ذٰلِكَ الْفَوْزُ

بوستانہا کہ میرود زیر آن جوئیہا جاوید باشند دران ہمیشہ این رستگاری

الْعَظِیْمُ اِنَّ الَّذِیْنَ یُبَایِعُوْنَكَ اِنَّمَا یُبَایِعُوْنَ اللّٰهَ یَدُ اللّٰهِ

بزرگ است بدرستی آنانکہ بیعت کردند ترا جز این نیست کہ بیعت کردند با خدا دست خدا

فَوْقَ اَیْدِیْهِمْ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ وَالَّذِیْنَ مَعَهٗ اَشِدَّآءُ

بر دستہای ایشان است محمد فرستادہ خدا است و آنانکہ با وی اند سخت دل اند

عَلَی الْکُفَّارِ رُحَمَآءُ بَیْنَهُمْ تَرٰىهُمْ رُکَّعًا سُجَّدًا یَّبْتَغُوْنَ

بر کفار و مہربان اند با ہم سے بینی تو ایشانرا رکوع آرندگان و سجود کنندگان طلبند

فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا سِیْمَاهُمْ فِیْ وُجُوْهِهِمْ مِّنْ اَثَرِ

ایشان افزونی از خدا سے تعالے و خوشنودی حضرت او علامتہای ایشان در رویہای ایشان ظاہر بودہ از اثر

ع جز ۱۱ رکوع ۲

ع جز ۲۶ رکوع ۹

ع جز ۲۶ رکوع ۱۲

السُّجُوْدِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيْلِ

سجده کردن این وصف که مذکور شد صفت ایشان در توریت موسیٰ صفت ایشان در انجیل که کتاب عیسیٰ است

كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهٗ فَاٰزَرَهٗ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوْقِهٖ

مانند کشتی ست که بیرون آورد شاخ خود را پس قوی ساخت او را پس ستبر شد پس برابر شد بر ساق خود

يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۚ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَ

شگفت آورد مزارعان را تا خشم گیرند بدیشان کافران وعده کرد خدا آنانرا که گرویدند و

عَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِيْمًا ۔ لَا يَسْتَوِيْ

کردند کردارهای پسندیده از ایشان یعنی همه ایشان را وعده فرموده است آمرزش گناهان و مزدی بزرگ برابر نیست

مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۭ اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً

از شما آنکه نفقه کرد پیش از فتح و کارزار کرد آن گروه بزرگترند به مرتبه

مِّنَ الَّذِيْنَ اَنْفَقُوْا مِنْۢ بَعْدُ وَقَاتَلُوْا ۭ وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى

از آنانکه انفاق کردند از پس آن و کارزار کردند و همه را وعده کرد خدا نیکو

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۔ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ

و خدا بآنچه عمل میکنید داناست روزیکه رسوا نکند خدا پیغمبر را و آنانکه

اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۚ نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ

گرویدند با او روشنی شان می شتابد پیش شان و در راست شان میگویند

رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

پروردگارا تمام گردان برای ما روشنی ما و بیامرز ما را هر آئینه تو بر هر چیز توانا است

عَنْ اَبِيْ سَعِيْدِ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

روایت است از ابو سعید خدری رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوْا اَصْحَابِيْ فَلَوْ اَنَّ اَحَدَكُمْ اَنْفَقَ مِثْلَ اُحُدٍ

وسلم دشنام مکنید یاران مرا پس اگر ثابت شود که یکی از شما خرچ کند برابر کوه احد

ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

زر نمیرسد ثواب آن نیم پیمانه یکے از ایشان را و نه ثواب نیم نیم پیمانه یکے از ایشان را متفق علیه واز

أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَفَعَ يَعْنِي النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

ابی برده رض واز پدر پسرش که ابوموسی است روایت است گفت برداشت یعنی پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم

رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَكَانَ كَثِيرًا مِمَّا يَرْفَعُ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ

سر مبارک خود را بسوے آسمان و بود آنحضرت اکثر بر میداشت سر مبارک خود را بسوے آسمان

فَقَالَ النُّجُومُ أَمَنَةٌ لِلسَّمَاءِ فَإِذَا ذَهَبَ النُّجُومُ أَتَى السَّمَاءَ

پس گفت آنحضرت ستارگان سبب امن اند مر آسمان را پس وقتیکه بروند ستارگان می آید آسمان را

مَا تُوعَدُ وَأَنَا أَمَنَةٌ لِأَصْحَابِي فَإِذَا ذَهَبْتُ أَتَى لِأَصْحَابِي

آنچه وعده کرده شده است آسمان را از انفطار و انشقاق ومن سبب امن ام مر اصحاب خود را پس وقتیکه بروم من

مَا يُوعَدُونَ وَأَصْحَابِي أَمَنَةٌ لِأُمَّتِي فَإِذَا ذَهَبَ أَصْحَابِي أَتَى

چیزیکه وعده کرده شده اند از فتن و حرب و اصحاب من سبب امن اند مر امت مرا پس چون بروند اصحاب من آید

أُمَّتِي مَا يُوعَدُونَ رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ

امت مرا آنچه وعده کرده شده اند از بدع و حوادث روایت کرد این حدیث را مسلم و روایت است از ابو سعید خدری

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ

گفت فرمود آن حضرت صلے الله علیه وسلم مے آید بر مردم زمانے

فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنَ النَّاسِ فَيَقُولُونَ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَاحَبَ

پس غزا میکنند جماعتے از مردم پس گفته میشود و پرسیده میشود از ان جماعت آیا هست در میان شما

رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ

با پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم پس میگویند آری هست پس گشاده میشود فتح برای ایشان

ثُمَّ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنَ النَّاسِ فَيُقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ

باز می آید بر مردم زمانے پس غزا میکنند جماعتے از مردم پس گفته میشود و پرسیده میشود آیا هست در میان شما

صَاحَبَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللهِ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ ثُمَّ يَأْتِي

کسیکه صحبت داشته است باصحاب پیغمبر خدا پس میگویند آرے هست پس کشاده میشود مرایشانرا

عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِئَامٌ مِنَ النَّاسِ فَيُقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ

بر مردم زمانے پس غزا میکنند جماعتے از مردم پس گفته میشود آیا هست میان شما

صَاحَبَ مَنْ صَاحَبَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللهِ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ

کسیکه صحبت داشته است با آنکس که او صحبت داشته باشد باصحاب پیغمبر خدا پس میگویند آرے هست

لَهُمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عُمَرَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

از برکت این سه طبقه متفق علیه و روایت است از عمر گفت فرمود آن حضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْرِمُوا أَصْحَابِي فَإِنَّهُمْ خِيَارُكُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

علیه وسلم گرامی دارید یاران مرا از براکه بدرستی ایشان نیکترین شما اند پس آنکسانیکه می پیوندند

ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَظْهَرُ الْكَذِبُ حَتَّى أَنَّ الرَّجُلَ لَيَحْلِفُ

پس آنکسانیکه می پیوندند ایشانرا پس ظاهر و شایع میگردد دروغ و خیانت در دین دنیا تا آنکه مرد باشد که سوگند

وَلَا يُسْتَحْلَفُ وَيَشْهَدُ وَلَا يُسْتَشْهَدُ أَلَا مَنْ سَرَّهُ بُحْبُوحَةُ

وسوگند داده نمیشود و گواهی میدهد و گواهی طلبیده نمیشود آگاه باشید کسیکه شاد میگرداند او را

الْجَنَّةِ فَلْيَلْزَمِ الْجَمَاعَةَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْفَذِّ وَهُوَ مِنَ

بهشت پس باید که لازم گیرد جماعت مسلمانان را پس بدرستی شیطان با تنها و یگانه هست و شیطان از

الْاِثْنَيْنِ أَبْعَدُ وَلَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

دو کس دورتر است نسبت بیک کس و باید که تنها نباشد مردے با زنے اجنبیه زیراکه شیطان

ثَالِثُهُمْ وَمَنْ سَرَّتْهُ حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ

سوم این سه کس است و کسیکه شاد گرداند او را نیکے او و اندوهگین گرداند او را بدی او پس آنکس مومن است

وَعَنْ جَابِرٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تَمَسُّ

و روایت است از جابر از آن حضرت صلی الله علیه وسلم گفت آنحضرت مس نکند

النَّارُ مُسْلِمًا رَآنِي أَوْ رَأَى مَنْ رَآنِي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

آتش دوزخ مسلمانی را که دیده است مرا یا دیده است کسی را که دیده است مرا روا ه ترمذی و از

عَبْدِ اللهِ بْنِ مُغَفَّلٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عبد الله بن مغفل مرویست گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه و سلم

اَللهَ اَللهَ فِي أَصْحَابِي اَللهَ اَللهَ فِي أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا

بترسید خدا را در حق اصحاب من یاد نکنید ایشان را جز به تعظیم و توقیر سه بار تکرار فرمود و مگیرید ایشان را نشانه

مِنْ بَعْدِي فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِبُغْضِي

بعد از من پس کسیکه دوست میدارد ایشان را پس بدوستی من دوست میدارد و کسیکه دشمن میدارد ایشان را

أَبْغَضَهُمْ وَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللهَ

دشمن میدارد ایشان را و کسیکه برنجاند ایشان را پس بتحقیق رنجانید مرا و کسیکه برنجاند مرا پس

وَمَنْ آذَى اللهَ فَيُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

خدای تعالی را و کسیکه برنجاند خدا را پس نزدیک است بگیرد و عذاب کند او را رواه الترمذی

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و از انس مرویست که گفت آن حضرت صلی الله علیه و سلم

مَثَلُ أَصْحَابِي فِي أُمَّتِي كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ لَا يَصْلُحُ الطَّعَامُ إِلَّا بِالْمِلْحِ

مثل اصحاب من در میان امت من مانند نمک در طعام است صلاح نمی پذیرد طعام مگر بنمک

قَالَ الْحَسَنُ فَقَدْ ذَهَبَ مِلْحُنَا فَكَيْفَ نَصْلُحُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ

گفت حسن البصری بعد از شنیدن این حدیث پس بتحقیق رفت نمک ما پس چگونه صلاح پذیریم ما روایت کرد او را در شرح

السُّنَّةِ وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ

السنة و روایت است از عبد الله بن بریده از پدرش روایت میکند که گفت بریده

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِي يَمُوتُ بِ

صلی الله علیه و سلم نیست هیچ یکی از اصحاب من که بمیرد به

أرض إلا بعث قائدا ونورا لهم يوم القيامة رواه الترمذي

زمین مگر آنکه برانگیخته شود از قبر در حالیکه کشنده است مردم را به بهشت و سبب روشنائی است مر ایشان را رو[ز قیامت]

وعن ابن عمر رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و روایت است از ابن عمر رض گفت فرمود آن حضرت صلی الله علیه و سلم

إذا رأيتم الذين يسبون أصحابي فقولوا لعنة الله على

وقتیکه ببینید آن کسانیرا که دشنام میکنند اصحاب مرا پس بگوئید لعنت خدا باد برای

شركم رواه الترمذي وعن عمر بن الخطاب قال سمعت

فعل بد شما رواه الترمذی و روایت است از عمر بن الخطاب رض گفت عمر شنیدم مر

رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول سألت ربي عن

آن حضرت را صلی الله علیه و سلم که میگفت پرسیدم پروردگار خود را از حال

اختلاف أصحابي من بعدي فأوحى إلي يا محمد إن

اختلاف اصحاب خود بعد از من پس وحی فرستاد بسوی من ای محمد بدرستی

أصحابك عندي بمنزلة النجوم في السماء بعضها أقوى

اصحاب تو نزد من بجای ستارگان اند در آسمان که بعضی از آن ستارگان قوی تر

من بعض ولكل نور فمن أخذ بشيء مما هم عليه من

در روشنی اند از بعضی و مر هر یکی را نوری است پس کسیکه گرفت به چیزی که ایشان بر آن چیز اند از

اختلافهم فهو عندي على هدى قال رسول الله

اختلاف ایشان پس آنکس نزد من بر راه راست است گفت عمر بن خطاب فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم أصحابي كالنجوم فبأيهم اقتديتم

صلی الله علیه و سلم اصحاب من بمنزلهٔ ستارگان اند که بآنها راه یافته میشود پس بهر کدام از ایشان

اهتديتم رواه رزين وعن جابر بن عبد الله يقول

راه راست می یابید رواه رزین و روایت است از جابر بن عبد الله رض میگفت که

سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول لا تمس النار مسلما

شنیدم من آن حضرت را صلی الله علیه و سلم میگفت که مس نکند آتش دوزخ مسلمانرا

رآني أو رأى من رآني رواه الترمذي

که دید مرا یا دید کسیرا که دیده مرا روایت کرد ترمذی

باب فضل الانصار

باب است در بیان فضیلت انصار رض

والذين تبوؤا الدار والايمان من قبلهم يحبون من

و آنان است که جای گرفتند بدار الاسلام و جای پیدا کردند در ایمان پیش از مهاجران دوست میدارند کسی که

هاجر اليهم ولا يجدون في صدورهم حاجة مما اوتوا

هجرت میکند بسوی ایشان و نمی یابند در خاطر خود دغدغه از طرف آنچه داده شد

ويؤثرون على انفسهم ولو كان بهم خصاصة ومن يوق

مهاجرانرا و دیگرانرا اختیار میکنند بر خویشتن اگرچه باشد ایشانرا احتیاج و هر که نگاهداشته شد

شح نفسه فاولئك هم المفلحون عن انس رض عن النبي

از حرص نفس خود پس آنجماعت ایشانند رستگاران روایت است از انس رض از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال اية الايمان حب الانصار واية

صلی الله علیه و سلم که فرمود نشان ایمان محبت انصار است و نشان

النفاق بغض الانصار متفق عليه وعن البراء رض قال

نفاق دشمنی انصار است متفق علیه و روایت است از براء بن عازب رض گفت

سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول الانصار

شنیدم پیغمبر خدا را صلی الله علیه و سلم که میگفت انصار

لا يحبهم الا مؤمن ولا يبغضهم الا منافق فمن احبهم

دوست نمیدارد ایشانرا مگر مسلمان و دشمن نمیدارد ایشانرا مگر منافق پس کسیکه دوست دارد

أَحَبَّهُ اللّٰهُ تَعَالیٰ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللّٰهُ تَعَالیٰ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

دوست دارد او را خدای تعالی و کسیکه دشمن دارد ایشانرا دشمن دارد او را خدای تعالی متفق علیه

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و روایت ست از ابوهریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ

وسلم اگر نبودی هجرت هر آینه میبودم من مردی از انصار و اگر سلوک میکردند

النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتِ الْأَنْصَارُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ

مردم وادی را و میرفتند انصار وادی دیگر را یا فرجه میان دو کوه را هر آینه سلوک میکردم

وَادِيَ الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا الْأَنْصَارُ شِعَارٌ وَالنَّاسُ دِثَارٌ

وادی انصار را و شعب ایشانرا انصار بمنزله شعار اند یعنی جامه درون و مردمان باقی بمنزله دثار اند

إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةً فَاصْبِرُوا حَتّٰى تَلْقَوْنِي

بدرستی شما ای انصار نزدیک است که ببینید شما پس از من اختیار کردن دیگران را پس صبر کنید تا آنکه ملاقات کنید مرا

عَلَى الْحَوْضِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ رض أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

بر حوض روایت کرده آنرا بخاری و روایت است از انس رض که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى صِبْيَانًا وَنِسَاءً مُقْبِلِينَ مِنْ عُرْسٍ

علیه وسلم دید کودکان را و زنان را یعنی از انصار که آینده بودند از طعام عروسی

فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اللّٰهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ

پس بایستاد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس گفت خداوندا شما از

أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ اللّٰهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ يَعْنِي

محبوب‌ترین مردم اید بسوی من خداوندا شما از دوست‌ترین مردم اید بسوی من یعنی آنحضرت

الْأَنْصَارَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رض قَالَ قَالَ

بمخاطبین انصار را متفق علیه و روایت است از زید بن ارقم رض گفت فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم اللهم اغفر للأنصار

آنحضرت صلی الله علیه وسلم خداوندا بیامرز مر انصار را

ولأبناء الأنصار ولأبناء أبناء الأنصار رواه مسلم

و مر پسران انصار را و مر پسران پسران انصار را رواه مسلم

وعن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم قال

و از ابن عباس رض مرویست که آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که

لا يبغض الأنصار أحد يؤمن بالله واليوم الآخر رواه الترمذي

دشمن ندارد انصار را هیچ یکی که ایمان دارد بخدا و روز آخرت رواه الترمذی

وعن سهل بن سعد قال كنا مع رسول الله صلى الله

در روایت است از سهل بن سعد رض گفت بودیم ما همراه آن حضرت صلی الله

عليه وسلم وهو يحفر الخندق ونحن ننقل التراب

علیه وسلم در حال آنکه آنحضرت میکند خندق را و ما دور میکردیم خاک را

فيمر بنا فقال اللهم لا عيش إلا عيش الآخرة فاغفر

پس گذر کرد بر ما آنحضرت و دید سختی حال ما پس فرمود خداوندا نیست عیش مگر عیش آخرت

الأنصار والمهاجرة رواه الترمذي

انصار را و مهاجرین را رواه الترمذی

فيمن سب أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم

در باب حکم آن کسیست که دشنام دهد صحابه آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

والذين جاؤوا من بعدهم يقولون ربنا اغفر لنا

و نیز آنان رحمت کرده اند بعد از مهاجران و انصار میگویند ای پروردگار ما بیامرز ما را

ولإخواننا الذين سبقونا بالإيمان ولا تجعل في

و برادران ما را که سبقت کردند بر ما بایمان آوردن و پیدا مکن در

فَقُولُوا رَبَّنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ وَعَنِ

اى پروردگار ما كينه را مر آنانى كه ايمان آوردند اى پروردگار ما بدرستيكه تو مهربانى روايت است از

ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا

ابن عمر را گفت فرمود رسول خدا صلى الله عليه وسلم چون ببينيد

رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَسُبُّونَ أَصْحَابِي فَقُولُوا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَىٰ

آنانكه دشنام ميدهند اصحاب مرا پس بگوييد لعنت خداى بر

شَرِّكُمْ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ

بد فعل شما كه ميكنيد شما روايت كرد آنرا ترمذى و روايت است از ابى سعيد خدرى گفت

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي

ابو سعيد فرمود آن حضرت صلى الله عليه وسلم دشنام مكنيد ياران مرا

فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ

پس سوگند بخدائيكه ذات من در دست قدرت اوست اگر ثابت شود كه يكى از شما خرج كند در راه خدا مانند احد

ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

زر نمى يابد ثواب يكى مد ايشانرا و نه نيم مد ايشانرا روايت كرد آنرا ترمذى

وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

و روايت است از عبد الله بن مغفل رضى الله عنه گفت فرمود آن حضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اللّٰهَ اللّٰهَ فِي أَصْحَابِي اللّٰهَ اللّٰهَ فِي

صلى الله عليه وسلم بترسيد خدا را در حق اصحاب من بترسيد

أَصْحَابِي لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا مِنْ بَعْدِي فَمَنْ أَحَبَّهُمْ

و نگيريد ايشانرا نشانه بعد از من پس هركه دوست ميدارد ايشانرا

فَبِحُبِّي أَحَبَّهُمْ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ

پس بدوستى من دوست ميدارد ايشانرا و هركه دشمن ميدارد ايشانرا پس بدشمنى من دشمن ميدارد ايشانرا

آذاهم فقد آذانی ومن آذانی فقد آذی الله ومن آذی

بر نجانید ایشان را پس بتحقیق رنجانید مرا و کسیکه رنجانید مرا پس بتحقیق رنجانید خدا را و کسیکه رنجانید

الله یوشك ان یاخذه رواه الترمذی

خدا را نزدیک ست آنکه بگیرد او را خدا بعذاب میکند او را خدا تعالی رواه الترمذی

مناقب ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه

این مناقب حضرت ابی بکر صدیق ست رضی الله تعالی عنه

الا تنصروه فقد نصره الله اذ اخرجه الذین کفروا ثانی

اگر یاری ندهید او را پس بتحقیق یاری داده است او را خدا چون کشیدند و بیرون کردند او را آنانکه کافر شدند

اثنین اذ هما فی الغار اذ یقول لصاحبه لا تحزن ان الله

دو چون هر دو بودند در غار چون گفت مر یار خود را اندوه مخور بدرستیکه خدای

معنا فانزل الله سکینته علیه وایده بجنود لم تروها

با ماست پس فرو فرستاد خدا آرام خود را بر او و قوت داد او را بلشکرها که ندیدید آنرا

وجعل کلمة الذین کفروا السفلی وکلمة الله هی العلیا

و گردانید کلمهٔ آنانکه کافر شدند فرو تر و کلمهٔ خدا او ست بلند تر

والله عزیز حکیم ولا یأتل اولوا الفضل منکم والسعة

و خدا غالب ست حکم کننده و سوگند نخورند خداوندان فضل از شما و فراخی

ان یؤتوا اولی القربی والمساکین والمهاجرین فی سبیل الله

آنکه دهند خویشان را و درویشان و مهاجران را در راه خدا

وسیجنبها الاتقی الذی یؤتی ماله یتزکی وما لاحد عنده

و زود دور کرده شود از آن پرهیزگار آنکه میدهد مال خود را پاکی میکند و نیست مر کسی را نزد او

من نعمة تجزی الا ابتغاء وجه ربه الاعلی ولسوف یرضی

از نعمت که پاداش داده شود مگر خواستن ذات پروردگار او بزرگتر و هر آینه زود خوشنود گردد

عن ابي سعيد الخدري رضي عن النبي صلى الله عليه

از ابوسعيد خدری رضي الله عنه روايت است از آن حضرت صلى الله عليه

وسلم قال ان من امن الناس علي في صحبته وماله

وسلم گفت آنحضرت بدرستی از زياده کننده ترين مردم بر من در صحبت خود و مال خود

ابو بكر وعند البخاري ابا بكر ولو كنت متخذا خليلا

ابو بکر است و نزد بخاری است ابا بکر و اگر بودمی من گيرنده دوست خالص جانی

لاتخذت ابا بكر خليلا ولكن اخوة الاسلام ومودته

هر آينه ميگرفتم ابوبکر را دوست و ليکن برادری که حق مسلمانی است و محبت آن باشد

لا تبقين في المسجد خوخة الا خوخة ابي بكر وفي رواية

باقی گذاشته نشود در مسجد روزنه در ديوار مگر روزنه که در ديوار ابوبکر است و در روايتی

لو كنت متخذا خليلا غير ربي لاتخذت ابا بكر خليلا

ديگر اين لفظ است اگر بودمی من گيرنده دوست جز پروردگار خود هر آينه ميگرفتم ابوبکر را خليل

متفق عليه وعن عائشة رض قالت قال لي رسول الله

اتفاق عليه و روايت است از عائشه رض گفت عائشه مرا آن حضرت

في مرضه ادعي ابا بكر اباك واخاك حتى اكتب كتابا

در مرض خود بخوان و طلب کن برای من ابوبکر را که پدر تو است و بخوان برادر خود را تا آنکه نويسم نوشته

فاني اخاف ان يتمنى متمن ويقول قائل انا اولى ويابى الله

زيرا که بدرستی من می ترسم که آرزو کند آرزو کننده و بگويد گوينده که من مستحق خلافت ام و نيست خدای

والمؤمنون الا ابا بكر رواه مسلم وعن جبير بن مطعم

و مسلمانان مگر ابوبکر را روايت کرد مسلم و روايت است از جبير بن مطعم

قال اتت النبي صلى الله عليه وسلم امرأة فكلمته

گفت جبير آمد آن حضرت صلى الله عليه وسلم را زنی و سخن کرد آنحضرت را

فِي شَيْءٍ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ أَرَأَيْتَ

در چیزی پس امر کرد آنحضرت آن زن را که دیگر بیاید گفت آن زن ای رسول الله خبر ده مرا

إِنْ جِئْتُ وَلَمْ أَجِدْكَ كَأَنَّهَا تُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ فَإِنْ لَمْ تَجِدِينِي

اگر بیایم و نیابم ترا گویا آن زن اراده میکرد ازین قول موت آنحضرت را فرمود پس اگر نیابی

فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَنَّ النَّبِيَّ

تو مرا پس بیا نزد ابوبکر را متفق علیه و روایت است از عمرو بن العاص که آن حضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ

صلی الله علیه و سلم فرستاد او را امیر کرد اندر لشکر ذات السلاسل

قَالَ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ

گفت عمرو بن عاص پس آمدم من آنحضرت را پس گفتم کیست محبوبتر نزد آن حضرت از مردمان فرمود عائشه دوست ترین

قُلْتُ مِنَ الرِّجَالِ قَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ فَعَدَّ رِجَالًا

گفتم از مردان کدام محبوب تر است گفت پدر عائشه که ابوبکر است گفتم باز کیست گفت عمر پس شمرد آنحضرت مردان را

فَسَكَتُّ مَخَافَةَ أَنْ يَجْعَلَنِي فِي آخِرِهِمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

پس خاموش شدم از خوف اینکه مرا بگرداند در پیشترین ایشان متفق علیه و از

مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ النَّبِيِّ

محمد بن حنفیه روایت است گفت گفتم من مر پدر خود را کدام یک از مردمان بهتر است بعد از نبی

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ وَ

صلی الله علیه و سلم گفت پدر من که ابوبکر صدیق بهتر است گفتم کیست باز گفت عمر و

خَشِيتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ

ترسیدم من که بگوید عثمان گفتم پس تو بهترینی گفت نیستم من مگر یک مرد

مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كُنَّا

از مسلمانان رواه البخاری و از ابن عمر روایت است گفت بودیم ما

فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَعْدِلُ بِأَبِي بَكْرٍ أَحَدًا

در زمان آنحضرت صلی الله علیه و سلم که برابر نمیکردیم با ابی بکر هیچ یکی را

ثُمَّ عُمَرَ ثُمَّ عُثْمَانَ ثُمَّ نَتْرُكُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بعد برابر نمیکردیم بعمر هیچ یکی را بعد بعثمان هیچ یکی را بعد میگذاشتیم اصحاب آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

لَا نُفَاضِلُ بَيْنَهُمْ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ قَالَ

که فضل نمی نهادیم میان ایشان رواه البخاری و در روایتی که مر ابی داود در است گفت

كُنَّا نَقُولُ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ أَفْضَلُ أُمَّةِ

ابن عمر که بودیم ما که میگفتیم و حال آنکه آنحضرت صلی الله علیه و سلم زنده بود فاضلتر امت

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ رض

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بعد از وی ابوبکر است پس عمر پس عثمان رض

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و روایت است از ابوهریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

مَا لِأَحَدٍ عِنْدَنَا يَدٌ إِلَّا وَقَدْ كَافَيْنَاهُ مَا خَلَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّ لَهُ

نیست مر هیچ یکی را نزد ما نعمتی و نیکی مگر آنکه به تحقیق مکافات کردیم آنرا مگر ابوبکر پس بدرستی مر

عِنْدَنَا يَدًا يُكَافِئُهُ اللهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَمَا نَفَعَنِي مَالُ أَحَدٍ

نزد ما نعمتی است مکافات دهد او را خدا تعالی در بدل آن نعمت روز قیامت و سود نکرد مرا مال هیچ یکی

قَطُّ مَا نَفَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ

هرگز آنچه سود کرد مرا مال ابی بکر و اگر میبودم من گیرنده خلیل هر آینه میگرفتم

أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا أَلَا وَإِنَّ صَاحِبَكُمْ خَلِيلُ اللهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

ابوبکر را خلیل آگاه باشید که صاحب شما خلیل خدا است رواه ترمذی

وَعَنْ عُمَرَ رض قَالَ أَبُو بَكْرٍ سَيِّدُنَا وَخَيْرُنَا وَأَحَبُّنَا إِلَى رَسُولِ اللهِ

و روایت است از عمر رض گفت عمر ابوبکر مهتر ما و بهترین ما است و محبوبترین ما است بسوی پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم رواه الترمذي وعن ابن عمر عن رسول الله

صلی الله علیه وسلم رواه الترمذی و روایت است از ابن عمر از آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال لابي بكر انت صاحبي في الغار وصاحبي ۲

صلی الله علیه وسلم گفت آنحضرت مر ابی بکر را که تو یار و مصاحب منی در غار و یار منی

على الحوض رواه الترمذي وعن عائشة قالت قال رسول الله

بر حوض رواه الترمذی و روایت است از عائشه گفت عائشه فرمود آنحضرت

صلى الله عليه وسلم لا ينبغي لقوم فيهم ابو بكر ان يؤمهم

صلی الله علیه وسلم نمی سزد و نمی شود مر قومی را که در میان ایشان ابوبکر است که امامت کند

غيره رواه الترمذي وعن عمر قال امرنا رسول الله

ایشان را غیر ابوبکر رواه الترمذی و روایت است از عمر گفت امر کرد ما را آنحضرت

صلى الله عليه وسلم ان نتصدق ووافق ذلك عندي مالا

صلی الله علیه وسلم که تصدیق کنیم در راه خدا مال و موافق افتاد آن نزد من مالی را

فقلت اليوم اسبق ابا بكر ان سبقته يوما قال فجئت بنصف

پس گفتم امروز پیشی گیرم ابوبکر را اگر پیشی گیرم از وی روزی گفت عمر پس آوردم نیمه

مالي فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما ابقيت لاهلك

مال خود را پس گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم چه چیز و چه مقدار باقی گذاشته برای اهل

فقلت مثله واتى ابو بكر بكل ما عنده فقال يا ابا بكر

پس گفتم من باقی گذاشته ام برای اهل مانند آنچه آوردم و آورد ابوبکر هرچه نزد او بود پس گفت آنحضرت

ما ابقيت لاهلك فقال ابقيت لهم الله ورسوله قلت

چه باقی گذاشته تو مر اهل و عیال خود را گفت ابوبکر باقی گذاشتم برای ایشان الله و رسول خدا را گفتم من

لا اسبقه الى شيء ابدا رواه الترمذي وابو داود

پیشی نمی گیرم ابوبکر را هرگز روایت کرد این را ترمذی و ابو داود

وَعَنْ عَائِشَةَ رض اَنَّ اَبَا بَكْرٍ دَخَلَ عَلٰى رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

در روایت ست از عائشہ صدیقہ رض کہ ابو بکر در آمد بر آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اَنْتَ عَتِيْقُ اللّٰهِ مِنَ النَّارِ فَيَوْمَئِذٍ سُمِّيَ

علیہ و سلم پس گفت آنحضرت تو آزاد کردہ خدا ہستی از آتش دوزخ پس در آن روز نامیدہ شد

عَتِيْقًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

عتیق رواہ الترمذی در روایت ست از عبد اللہ بن عمر گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَنَا اَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْاَرْضُ ثُمَّ

صلی اللہ علیہ و سلم من نخستین کسے ام کہ شگافتہ میگردد از وے زمین بعد از من

اَبُوْ بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ اٰتِىْ اَهْلَ الْبَقِيْعِ فَيُحْشَرُوْنَ مَعِىْ ثُمَّ اَنْتَظِرُ

ابو بکر بعد از وے عمر پس مے آیم مدفونان اہل البقیع را پس ایشان برانگیختہ میشوند با من پس انتظار میبرم

اَهْلَ مَكَّةَ حَتّٰى اُحْشَرَ بَيْنَ الْحَرَمَيْنِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

اہل مکہ را تا آنکہ جمع کردہ میشوم با ایشان میان حرم مکہ و مدینہ رواہ الترمذی

وَعَنْ اَبِىْ هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

در روایت ست از ابی ہریرہ رض گفت فرمود آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ اَتَانِىْ جِبْرِيْلُ فَاَخَذَ بِيَدِىْ فَاَرَانِىْ بَابَ الْجَنَّةِ

و سلم آمد مرا جبرئیل پس گرفت دست مرا پس نمود جبرئیل مرا دروازہ بہشت

الَّذِىْ يَدْخُلُ مِنْهُ اُمَّتِىْ فَقَالَ اَبُوْ بَكْرٍ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَدِدْتُّ

کہ مے در آیند از آن در امت من پس گفت ابو بکر رض ای رسول خدا دوست میدارم

اَنِّىْ كُنْتُ مَعَكَ حَتّٰى اَنْظُرَ اِلَيْهِ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

کاشکے من بودم با تو تا آنکہ نظر میکردم بسوئے آن پس گفت آنحضرت صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَمَا اِنَّكَ يَا اَبَا بَكْرٍ اَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

علیہ و سلم آگاہ باش ای ابو بکر کہ تو نخستین کسیکہ ہستی در آیند بہشت را

مِنْ اُمَّتِيْ رَوَاهُ اَبُوْ دَاوٗدَ وَعَنْ عُمَرَ ذُكِرَ عِنْدَهٗ اَبُوْبَكْرٍ

از امت من روایت کرد ابو داؤد و روایت است از عمر رضی الله عنه که یاد کرده شد نزد عمر ابوبکر را

فَبَكٰى وَقَالَ وَدِدْتُ اَنَّ عَمَلِيْ كُلَّهٗ مِثْلُ عَمَلِهٖ يَوْمًا وَاحِدًا

پس گریه کرد عمر و گفت دوست میدارم که باشد عمل تمام عمر من مانند عمل ابوبکر که بود در یک روز

مِنْ اَيَّامِهٖ وَلَيْلَةً وَاحِدَةً مِنْ لَيَالِيْهِ اَمَّا لَيْلَتُهٗ فَلَيْلَةٌ سَارَ

از روزهای عمر وی و مانند عمل یک شب وی که بود از شبهای وی اما شب ابوبکر پس آن شب که سیر کرد

مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِلَى الْغَارِ فَلَمَّا انْتَهَيَا

با آنحضرت صلی الله علیه وسلم بسوی غار پس چون رسیدند آنحضرت و ابوبکر

اِلَيْهِ قَالَ وَاللّٰهِ لَا تَدْخُلُهٗ حَتّٰى اَدْخُلَ قَبْلَكَ فَاِنْ كَانَ فِيْهِ شَيْءٌ

بسوی غار و خواست آنحضرت که در غار آید گفت ابوبکر قسم بخدا درمیا تو در غار تا آنکه درآیم من پیش از تو پس اگر باشد

اَصَابَنِيْ دُوْنَكَ فَدَخَلَ فَكَسَحَهٗ وَوَجَدَ فِيْ جَانِبِهٖ ثُقْبًا فَشَقَّ

از جنس موذیات برسد مرا زیان نه ترا پس درآمد ابوبکر پس جاروب زد غار را و یافت ابوبکر در جانب غار سوراخها

اِزَارَهٗ وَسَدَّهَا بِهٖ وَبَقِيَ مِنْهَا اثْنَانِ فَاَلْقَمَهُمَا رِجْلَيْهِ ثُمَّ قَالَ

ازار خود را پس بست سوراخها را از آن و باقی ماند از آن سوراخها دو سوراخ پس نهاد در آن دو سوراخ هر دو پای خود را

لِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اُدْخُلْ فَدَخَلَ رَسُوْلُ اللّٰهِ

ابوبکر مر آنحضرت را صلی الله علیه وسلم درآی پس درآمد آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَوَضَعَ رَاْسَهٗ فِيْ حِجْرِهٖ وَنَامَ

صلی الله علیه وسلم و نهاد سر مبارک خود در کنار ابوبکر و خواب کرد آنحضرت

فَلُدِغَ اَبُوْبَكْرٍ فِيْ رِجْلِهٖ مِنَ الْجُحْرِ وَلَمْ يَتَحَرَّكْ مَخَافَةَ اَنْ

پس گزیده شد ابوبکر در پای خود از سوراخ و نه جنبید ابوبکر از جهت خوف آنکه

يَنْتَبِهَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَقَطَتْ دُمُوْعُهٗ

بیدار گردد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس افتادند اشکهای ابوبکر

عَلٰی وَجْہِ رَسُوْلِ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَالَکَ یَا اَبَابَکْرٍ

بر چہرہ مبارک آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم پس گفت آنحضرت چہ شد ترا ای ابوبکر رضی

قَالَ لُدِغْتُ فِدَاکَ اَبِیْ وَاُمِّیْ فَتَفَلَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ

گفت ابوبکر رضی گزیده شدم من فدای تو باد پدر و مادر من پس لعاب افگند آب دہن آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ فَذَھَبَ مَا یَجِدُہٗ ثُمَّ انْتَقَضَ عَلَیْہِ وَکَانَ سَبَبَ مَوْتِہٖ

و سلم پس رفت آنچہ می یافت ابوبکر رضی از درد پستر اشکست لیغ مبارک بر وی و ہمین سبب موت ابوبکر بود

وَاَمَّا یَوْمُہٗ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُوْلُ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ

کہ در آخر عمر باشد آن مرد اما روز ابوبکر کہ آرزو دارم آن روز ہست کہ چون وفات یافت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

اِرْتَدَّتِ الْعَرَبُ وَقَالُوْا لَا نُؤَدِّیْ زَکٰوۃً فَقَالَ لَوْ مَنَعُوْنِیْ

مرتد شدند بعضی از عرب و گفتند نمی دہیم زکوٰۃ را پس گفت ابوبکر رضی اگر ندہند مرا

عِقَالًا لَجَاھَدْتُّھُمْ عَلَیْہِ فَقُلْتُ یَا خَلِیْفَۃَ رَسُوْلِ اللّٰہِ تَاَلَّفِ

پای بند شتر ہر آئینہ جہاد میکنم ایشان را بر وی پس گفتم من ای خلیفہ پیغمبر خدا موافقت کن

النَّاسَ وَارْفُقْ بِھِمْ فَقَالَ لِیْ اَجَبَّارٌ فِی الْجَاھِلِیَّۃِ وَخَوَّارٌ

مردم را و نرمی کن با ایشان پس گفت مرا آیا تو جبار و قوی میشوی در جاہلیت و سست و ضعیف می

فِی الْاِسْلَامِ اِنَّہٗ قَدِ انْقَطَعَ الْوَحْیُ وَتَمَّ الدِّیْنُ اَیَنْقُصُ وَاَنَا حَیٌّ

در کار بار اسلام و گفت ابوبکر رضی در ستایش شان انیست کہ بتحقیق تمام قطع شد وحی و تمام شد دین آیا نقصان پذیرد دین

رَوَاہُ رَزِیْنٌ وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ کَانَ عُمَرُ یَقُوْلُ اَبُوْبَکْرٍ

روایت کرد رزین و مرویست از جابر رض گفت جابر کہ بود عمر فاروق کہ میگفت ابوبکر

سَیِّدُنَا وَاَعْتَقَ سَیِّدَنَا یَعْنِیْ بِلَالًا رَوَاہُ الْبُخَارِیُّ

سردار و سید ماست و آزاد کرد سید ما را اراده میکرد ازان بلال را روایت کرد البخاری

وَعَنْ اَنَسٍ اَنَّ رَسُوْلَ اللّٰہِ صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ خَطَبَ

و از انس مرویست کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم خطبہ خواند

الناس فقال سدوا هذه الابواب الشارعة في المسجد الا

مردم را پس فرمود که بند کنید و بگذارید این درها را که می درآیند از آن درها در مسجد شریف مگر

باب ابي بكر فاني لا اعلم احدا اعظم عندي يدا في

در ابوبکر پس بدرستی من نمیدانم هیچ یکی را بزرگتر نزد خود از روی نیکوی در صحبت و در

الصحبة وذات يده من ابي بكر فقال بعض الناس سدوا

صحبت خود و صاحب نفقه خود از ابوبکر پس گفتند بعضی مردم بند کرده شد همه

الابواب كلها الا باب علي فقال اني رأيت على ابوابهم

درهای را مگر در علی پس فرمود بدرستی که من دیدم بر درهای ایشان

ظلمة ورأيت على باب ابي بكر نورا فكانت الآخرة اعظم عليهم من الاولى

ظلمت را و دیدم بر در ابی بکر نور را پس شد آخرت بزرگتر بر ایشان از اول

مناقب عمر بن الخطاب رضي الله عنه

در منقبتهای حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه

عن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه

روایت است از ابو هریره رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم لقد كان فيما قبلكم من الامم محدثون

وسلم هرآینه بتحقیق بودند در آنچه پیش از شما از امتها کسانی محدثان

فان يك في امتي احد فانه عمر متفق عليه وعن

پس اگر باشند در امت من یکی پس بدرستی آن یکی عمر خواهد بود متفق علیه و روایت است از

جابر قال قال النبي صلى الله عليه وسلم دخلت الجنة

جابر رضی الله عنه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم در آمدم بهشت را

فاذا انا بالرميصاء امرأة ابي طلحة وسمعت خشفة

پس ناگاه من ملاقات شدم به رمیصا زن ابی طلحه و شنیدم آواز حرکت

فقلت من هذا فقال هذا بلال ورأيت قصرا بفنائه جارية

پس گفتم من کیست این پس گفت این بلال است و دیدم کوشکی را که در صحن وی زن جوان است

فقلت لمن هذا فقالوا لعمر بن الخطاب فأردت أن أدخله

پس گفتم مر کراست این قصر پس گفتند مر عمر بن الخطاب راست پس خواستم که درآیم آن قصر را

فأنظر إليه فذكرت غيرتك فقال عمر بأبي أنت وأمي

پس ببینم آنرا پس یاد کردم غیرت ترا پس گفت عمر فدا باد پدر و مادر من فدای تو باد

يا رسول الله أعليك أغار متفق عليه وعن أبي سعيد

ای رسول خدا آیا بر تو غیرت کنم متفق علیه و روایت است از ابی سعید رض

قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم بينا أنا نائم رأيت

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم در اثنائے آنکه من خواب کننده ام

الناس يعرضون علي وعليهم قمص منها ما يبلغ الثدي

مردم را که عرض کرده میشوند از پیش من و حال آنکه بر ایشان پیراهنها است بعضی از پیراهنها میرسد به پستان

ومنها ما دون ذلك وعرض علي عمر بن الخطاب وعليه قميص

و بعضی از آن پیراهنها چیزی است که فرود تر از آنست و عرض کرده شد بر من عمر بن الخطاب و حال آنکه بر وی پیراهنی

يجره قالوا فما أولت ذلك يا رسول الله قال الدين متفق

که میکشید آنرا گفتند صحابه پس چه تاویل کردی آنرا ای رسول خدا فرمود آنحضرت تعبیر کردم آنرا به دین متفق

عليه وعن ابن عمر رض قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم

علیه و روایت است از ابن عمر رض گفت شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه و سلم

يقول بينا أنا نائم أتيت بقدح لبن فشربت حتى إني لأرى

که میگفت در اثنائے آنکه من خواب کننده ام آورده شد بقدحی از شیر پس نوشیدم من آنرا تا آنکه

الري يخرج في أظفاري ثم أعطيت فضلي عمر بن الخطاب

سیرابی را که بیرون می آید در ناخنان من پس دادم زیادتی خود را به عمر بن الخطاب

قالوا فما أولته يا رسول الله قال العلم متفق عليه وعن

گفتند صحابه پس چه تعبیر نمودی ای رسول خدا فرمود تعبیر نمودم آنرا بعلم متفق علیه و مرویست از

أبي هريرة قال سمعت رسول الله صلى الله عليه

ابی هریره رض گفت ابوهریره رض شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه

وسلم يقول بينا أنا نائم رأيتني على قليب عليها

وسلم که میگفت در اثنای آنکه من در خواب بودم دیدم خود را بر سر چاهی که بر این

دلو فنزعت منها ما شاء الله ثم أخذها ابن أبي قحافة

دلو است پس آب کشیدم من از آن چاه آنقدر که خواسته است خدا [illegible] گرفت دلو را ابو قحافه

فنزع منها ذنوبا أو ذنوبين وفي نزعه ضعف والله يغفر

پس کشید ابوبکر از آن چاه یک دلو یا دو دلو و در کشیدن ابوبکر سستی بود و خدا بیامرزد

له ضعفه ثم استحالت غربا فأخذها ابن الخطاب فلم

ضعف در او [illegible] گشت دلو غرب پس گرفت آنرا پسر خطاب پس

أر عبقريا من الناس ينزع نزع عمر حتى ضرب الناس بعطن

ندیدم من قوی از مردم که میکشد آب را همچو کشیدن عمر تا آنکه [illegible]

وفي رواية ابن عمر قال ثم أخذها ابن الخطاب من يد

و در روایت ابن عمر [illegible] گرفت دلو را پسر خطاب از دست

أبي بكر فاستحالت في يده غربا فلم أر عبقريا يفري فريه

ابی بکر پس گشت آن دلو در دست عمر غرب پس ندیدم من عبقری را که عمل میکند چنانچه

حتى روي الناس وضربوا بعطن متفق عليه وعن

عمل عمر [illegible] سیراب شدند مردم و زدند [illegible] متفق علیه و از

ابن عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إن الله

ابن عمر رض مرویست گفت که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بدرستی خدای تعالی

جَعَلَ الْحَقَّ عَلٰى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهٖ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

پیدا کردہ است و جاری گردانیدہ است بر زبان عمر حق و جاری کردہ است حق را بر دل عمر رض روایت کرد ترمذی و از

عَلِيٍّ رض قَالَ مَا كُنَّا نُبْعِدُ اَنَّ السَّكِيْنَةَ تَنْطِقُ عَلٰى لِسَانِ عُمَرَ

علی رض یعنی روایت است گفت علی نبودیم که دور می‌دانستیم این را که سکینه نطق می‌کند بر زبان عمر

رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض عَنِ النَّبِيِّ

یعنی که عمر نطق میکند بچیزی که سکون گیرد دل‌ها بآن قلوب روایت کرد بیهقی در دلائل النبوة و از ابن عباس رض مرویست از آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اَللّٰهُمَّ اَعِزَّ الْاِسْلَامَ بِاَبِيْ جَهْلٍ

صلی الله علیه وسلم که آنحضرت دعا کرد و گفت خداوندا عزیز و غالب گردان دین اسلام را بابو جهل

ابْنِ هِشَامٍ اَوْ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَاَصْبَحَ عُمَرُ فَغَدَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

ابن هشام یا بعمر بن الخطاب پس صبح کرد عمر پس اول روز آمد به پیغمبر خدا صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاَسْلَمَ ثُمَّ صَلّٰى فِي الْمَسْجِدِ ظَاهِرًا رَوَاهُ اَحْمَدُ

علیه وسلم پس اسلام آورد بعد از آن نماز گذارد در مسجد آشکارا روایت کرد احمد

وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ عُمَرُ لِاَبِيْ بَكْرٍ يَا خَيْرَ النَّاسِ

و ترمذی و روایت است از جابر رض گفت جابر که گفت عمر رض مر ابی بکر رض را ای بهترین مردم

بَعْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اَبُوْ بَكْرٍ اَمَا اِنَّكَ

بعد از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم پس گفت ابو بکر آگاه باش ای عمر بدرستی

اِنْ قُلْتَ ذٰلِكَ فَلَقَدْ سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

تو اگر گفتی مرا خیر الناس پس هر آینه بتحقیق شنیده‌ام من آنحضرت را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ يَقُوْلُ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ عَلٰى رَجُلٍ خَيْرٍ مِّنْ عُمَرَ رض

وسلم که میگفت آفتاب بر هیچ مردی که بهتر است از عمر رض بر نیامده

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رض قَالَ قَالَ النَّبِيُّ

روایت ترمذی و مرویست از عقبه بن عامر گفت عقبه که فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ بَعْدِيْ نَبِيٌّ لَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ

صلی الله علیه و سلم اگر می‌بود بالفرض والتقدیر پیغمبری از بعد من هر آینه می‌بود عمر بن خطاب

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ بُرَيْدَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

روایت کرد این حدیث را ترمذی و از بریده اسلمی مرویست گفت بیرون آمد آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ بَعْضِ مَغَازِيْهِ فَلَمَّا انْصَرَفَ جَاءَتْ جَارِيَةٌ

علیه و سلم در بعض غزوات خود پس آن هنگام که برگشت آنحضرت بیامد او را کنیزکی

سَوْدَاءُ فَقَالَتْ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ إِنِّيْ كُنْتُ نَذَرْتُ إِنْ رَدَّكَ

سیاه از حبشه بود سیاه رنگ پس گفت آن زن ای رسول خدا بدرستی من نذر کرده ام اگر باز گرداند ترا

اللّٰهُ صَالِحًا أَنْ أَضْرِبَ بَيْنَ يَدَيْكَ بِالدُّفِّ وَأَتَغَنّٰى فَقَالَ

خدای تعالی از سفر بسلامت که بزنم پیش تو دف را و سرود گویم پس گفت

لَهَا رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنْ كُنْتِ نَذَرْتِ فَاضْرِبِيْ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم مر آن زن سیاه را اگر هستی تو نذر کرده پس بزن

وَإِلَّا فَلَا فَجَعَلَتْ تَضْرِبُ فَدَخَلَ أَبُوْ بَكْرٍ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ

دف را اگر نذر نکرده پس مزن پس شروع کرد آن زن که میزد دف را پس در آمد ابوبکر صدیق و حال آنکه آن زن میزد

دَخَلَ عَلِيٌّ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ دَخَلَ عُثْمَانُ وَهِيَ تَضْرِبُ ثُمَّ

بعد از آن در آمد علی رض و حال آنکه آن زن دف میزد بعد از آن در آمد عثمان رض و حال آنکه آن زن دف میزد بعد از آن

دَخَلَ عُمَرُ فَأَلْقَتِ الدُّفَّ تَحْتَ اسْتِهَا ثُمَّ قَعَدَتْ عَلَيْهَا

در آمد عمر رض پس انداخت آن زن دف را زیر دبر خود بعد از آن نشست آن زن دف پنهان کرده

فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشَّيْطَانَ

پس گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم بدرستی شیطان

لَيَخَافُ مِنْكَ يَا عُمَرُ إِنِّيْ كُنْتُ جَالِسًا وَهِيَ تَضْرِبُ فَدَخَلَ

هر آینه میترسد از تو ای عمر بدرستی من بودم نشسته و وی میزد دف پس در آمد

شادمانی کردن بقدوم بزرگان

أبو بكر وهي تضرب ثم دخل علي وهي تضرب ثم دخل عثمان

ابو بکر واو دف میزد پس درآمد علی واو میزد پس درآمد عثمان

وهي تضرب فلما دخلت أنت يا عمر ألقت الدف رواه

واو میزد پس وقتیکه درآمدی تو ای عمر انداخت وی دف را روایه

الترمذي وعن عائشة رض قالت كان رسول الله صلى الله

الترمذی ورویت است از عایشه رض گفت عایشه صدیقه بود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم جالسا فسمعنا لغطا وصوت صبيان فقام

علیه وسلم نشسته پس شنیدیم آواز ها سے درهم وشنیدیم آواز خرد از اطفال پس برخاست

رسول الله صلى الله عليه وسلم فاذا حبشية تزفن

آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس ناگاه زنے حبشیه پای میکوبد ورقص

والصبيان حولها فقال يا عائشة تعالي فانظري فجئت

میکند وحال آنکه کودکان گرداو بیند پس گفت آنحضرت ای عایشه بیا پس ببین وتماشا کن پس آمدم

فوضعت لحيي على منكب رسول الله صلى الله عليه و

من پس نهادم بر دو لحیه خود را بر دوششِ پیغمبر خدا صلی الله علیه و

سلم فجعلت أنظر إليها ما بين المنكب إلى رأسه فقال

سلم پس برگشتم من که نظر میکنم بسوے حبشیه میان دوش آنحضرت تا سر وی پس گفت

لي أما شبعت أما شبعت فجعلت أقول لا لأنظر منزلتي

آنحضرت مرا آیا سیر نشده آیا سیر نشده از این تماشا پس گشتم من که میگویم سیر نشده‌ام تا به بینم مرتبه خود را

عنده إذ طلع عمر فارفض الناس عنها فقال رسول الله

نزد آن حضرت در محبت ناگاه پیدا شد عمر پس متفرق وپریشان شدند مردم از آن زن از هیبت عمر پس

صلى الله عليه وسلم إني لأنظر إلى شياطين

صلی الله علیه وسلم بدرستی من نگاه میکنم بسوی شیطانان

الجن والانس قد فروا من عمر قالت فرجعت رواه الترمذي

پرسے واد مے که بتحقیق گریختند از عمر رض گفت عائشه صدیقه پس بازگشتم و گزارش رواه ترمذی

وعن ابن مسعود رض قال فضل الناس عمر بن الخطاب

وارد است از ابن مسعود رض مرویست گفت ابن مسعود فضیلت داده شد بر مردم را عمر بن الخطاب

باربع بذكر الاسارى يوم بدر امر بقتلهم فانزل

بچهار چیز یکے بذکر اسیران روز بدر که امر کرد عمر به قتل ایشان پس فرستاد

الله تعالى لولا كتاب من الله سبق لمسكم فيما اخذتم

خداے تعالے این آیت را و تمام تفسیر این مذکور است در تفسیر این آیت در سوره انفال

عذاب عظيم وبذكره الحجاب امر نساء النبي صلى الله

دوم بذکر کردن عمر حجاب را امر کرد زنان پیغمبر را صلی الله

عليه وسلم ان يحتجبن فقالت له زينب وانك علينا

علیه وسلم که حجاب کنند و در پرده باشند پس گفت عمر را زینب بنت جحش که یکی از ازواج

يا ابن الخطاب والوحي ينزل في بيوتنا فانزل الله تعالى

ای پسر خطاب و حال آنکه وحی فرود می آید در خانهای ما پس فرستاد خداے تعالی

واذا سألتموهن متاعا فسئلوهن من وراء حجاب و

وچون طلب کنید شما ای مسلمانان از زنان پیغمبر متاعی را پس طلب کنید از پس پرده و

بدعوة النبي صلى الله عليه وسلم اللهم ايد الاسلام

سوم بدعاے آنحضرت صلی الله علیه وسلم که خداوندا قوی گردان دین اسلام

بعمر وبرأيه في ابي بكر كان اول ناس بايعه رواه احمد

باسلام عمر چهارم فضل داده شد عمر برای و فکر در بیعت ابی بکر بود عمر نخستین مردمان که بیعت کردند او را رواه احمد

وعن ابي سعيد رض قال قال رسول الله صلى الله عليه

و روایت است از ابوسعید که گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم ذلك الرجل ارفع امتي درجة في الجنة قال

وسلم آن مرد بلندترین امت من است از روی مرتبه در بهشت اطلاق ابهام فرمود گفت

ابو سعيد والله ما كنا نرى ذلك الرجل الا عمر بن الخطاب

ابوسعید بخدا سوگند شنیدیم ما که گمان بریم آن مرد را که کیست مگر عمر از جهت آنچه میدیدیم از روش او

حتى مضى لسبيله رواه ابن ماجة وعن اسلم رض قال

تا آنکه گذشت عمر براه خود کنایت است از موت رواه ابن ماجه و در روایت است از اسلم که مولی عمر است گفت اسلم

سألني ابن عمر بعض شأنه يعني عمر رض فاخبرته فقال

سوال کرد مرا ابن عمر از بعض احوال عمر پس خبر دادم من او را پس گفت

ما رأيت احدا قط بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم

اسلم در میان آن ندیدم هیچ یکی را هرگز بعد از پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

من حين قبض كان اجد واجود حتى انتهى من عمر

از ان هنگام که وفات یافت آنحضرت که وی باشد بکوشش نزدیک تر از عمر در اعمال خیر تا آنکه بنهایت رسید

رواه البخاري وعن ابراهيم بن رستم قال حدثنا

روایت البخاری و در روایت است از ابراهیم بن رستم گفت حدیث کرد

يعقوب بن عبد الله القمي عن جعفر بن ابي المغيرة عن

مارا یعقوب بن عبد الله القمی از جعفر ابن ابی المغیره از

سعيد بن جبير عن انس بن مالك ان جبرئيل اتى النبي

سعید بن جبیر از انس بن مالک که گفت انس که جبرئیل آمد نزد آنحضرت

صلى الله عليه وسلم فقال اقرأ عمر السلام واعلمه

صلی الله علیه وسلم پس گفت جبرئیل آن حضرت را بخوان بر عمر سلام و معلوم گردان او را

ان غضبه عز ورضاه عدل قال [illegible] هذا الحديث

که غضب وی عزت است و رضا او عدل است [illegible] گفته [illegible] سند این حدیث

لَمْ يُوصِلْهُ عَنْ يَعْقُوبَ غَيْرُ اِبْرَاهِيْمَ بْنِ رُسْتُمَ وَرَوَاهُ

نرسانید او یعقوب را و موصول نکرد اسناد سوائے ابراہیم بن رستم و روایت کرد اسناد

جَمَاعَةٌ عَنْ يَعْقُوبَ عَنْ جَعْفَرٍ عَنْ سَعِيْدِ بْنِ جُبَيْرٍ مُرْسَلًا

جماعتے از یعقوب وا و از جعفر وا و از سعید بن جبیر بطریق ارسال

جَمْعُ الْجَوَامِعِ وَعَنِ الْاَسْوَدِ بْنِ سَرِيْعٍ قَالَ قَدِمْتُ عَلٰى نَبِيِّ اللّٰهِ

از جمع الجوامع در روایت است از اسود بن سریع گفت آمدم و قدوم کردم بر آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللّٰهِ اِنِّيْ قَدْ قُلْتُ

صلی الله علیه وسلم پس گفتم اے پیغمبر خدا بدرستی که من گفته ام

شِعْرًا اَثْنَيْتُ فِيْهِ عَلَى اللّٰهِ وَمَدَحْتُكَ قَالَ اَمَّا مَا اَثْنَيْتَ

شعر را که تعریف و ثنا کرده ام در وے بر خدائے تعالی و مدح کردم ترا فرمود اما آنچه که ثنائے

عَلَى اللّٰهِ فَهَاتِهِ وَمَا مَدَحْتَنِيْ بِهِ فَدَعْهُ فَجَعَلْتُ اُنْشِدُهُ

خدا تعالی کرده ای پس بیار و بخوان و آنچه مدح کرده مرا بآن پس بگذار آنرا پس شروع کردم

فَدَخَلَ رَجُلٌ طُوَالٌ اَقْنٰى فَقَالَ اَمْسِكْ فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ هَاتِ

آنرا پس داخل شد مردے دراز قد مرد بینی برآمده پس گفت آنحضرت بگیر و مخوان پس چون بیرون شد فرمود بیار و بخوان

فَجَعَلْتُ اُنْشِدُهُ فَلَمْ اَلْبَثْ اَنْ عَادَ فَقَالَ لِيْ اَمْسِكْ فَلَمَّا

پس شروع کردم خواندن آنرا پس درنگ نکردم که باز آمد او پس فرمود آنحضرت مرا که مخوان پس چون

خَرَجَ قَالَ هَاتِ قُلْتُ مَنْ هٰذَا يَا نَبِيَّ اللّٰهِ الَّذِيْ دَخَلَ

بدر رفت گفت آنحضرت بیار بخوان گفتم من کیست این مرد ای رسول خدا که در آمد پس

فَقُلْتَ اَمْسِكْ فَاِذَا خَرَجَ قُلْتَ هَاتِ قَالَ هٰذَا عُمَرُ

مستور شد فرمود مخوان پس هنگامیکه بیرون رفت فرمودی بخوان فرمود آنحضرت که این مرد عمر

بْنُ الْخَطَّابِ لَيْسَ مِنَ الْبَاطِلِ فِيْ شَيْءٍ طب عَنِ الْاَسْوَدِ بْنِ سَرِيْعٍ

ابن خطاب است و نیست از باطل هیچ چیز

مناقب ابی بکر و عمر رضی الله تعالیٰ عنهما

در منقبتهاے حضرت ابی بکر صدیق و حضرت عمر فاروق رضی الله تعالیٰ عنهما

عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ رض عَنِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بَیْنَمَا

روایت است از ابوہریرہ رض از آنحضرت صلی الله علیه و سلم گفت ابوہریرہ در اثنای

رَجُلٌ یَسُوْقُ بَقَرَةً اِذْ اَعْیٰی فَرَکِبَهَا فَقَالَتْ اِنَّا لَمْ نُخْلَقْ

آنکه مردے میراند گاوے را ناگاہ ماندہ شد آن مرد پس سوار شد آن مرد آن بقرہ را پس گفت آن بقرہ

لِهٰذَا اِنَّمَا خُلِقْنَا لِحِرَاثَةِ الْاَرْضِ فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللّٰهِ

برائے این یعنی سوارے پیدا نشدہ ایم مگر برائے کشتکاری زمین پس تعجب کردند مردم و گفتند پاکی مر خدا را

بَقَرَةٌ تَکَلَّمُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فَاِنِّیْ

که گاوے سخن میکند پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس بدرستی من

اُوْمِنُ بِهٖ اَنَا وَاَبُوْبَکْرٍ وَّعُمَرُ وَمَا هُمَا ثَمَّ وَقَالَ بَیْنَمَا رَجُلٌ

ایمان می آرم باین که حق است و ایمان می آرند ابوبکر و عمر و نبودند ابوبکر و عمر آنجا و گفت ابوہریرہ در اثنای آنکه

فِیْ غَنَمٍ لَّهٗ اِذْ عَدَا الذِّئْبُ عَلٰی شَاةٍ مِّنْهَا فَاَخَذَهَا

در گوسفندان که مر او را بودند ناگاہ درآمد گرگ بر گوسفندے از گوسفندان پس گرفت آن گرگ

فَاَدْرَکَهَا صَاحِبُهَا فَاسْتَنْقَذَهَا فَقَالَ لَهُ الذِّئْبُ فَمَنْ لَّهَا

پس دریافت آن گوسفند را صاحب گوسفند پس رہا کرد گوسفند را پس گفت مر آنمرد را گرگ کیست

یَوْمَ السَّبُعِ یَوْمَ لَا رَاعِیَ لَهَا غَیْرِیْ فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللّٰهِ

روز سبع روزے که نیست چرانندہ مر آن را بجز من پس گفتند مردم از تعجب سبحان الله

ذِئْبٌ یَّتَکَلَّمُ فَقَالَ اُوْمِنُ بِهٖ اَنَا وَاَبُوْبَکْرٍ وَّعُمَرُ وَمَا هُمَا ثَمَّ

گرگے کلام میکند پس فرمود آنحضرت که ایمان آوردم باین من و ابوبکر و عمر و حال آنکه آن ہر دو نبودند آنجا

مُتَّفَقٌ عَلَیْهِ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ اِنِّیْ لَوَاقِفٌ فِیْ قَوْمٍ

متفق علیه و از ابن عباس رض مرویست که گفت ابن عباس رض من در میان [illegible] استادہ بودم

قد عوا الله لعمر وقد وضع على سريره اذا رجل من خلفي

وفات عمر بسیار عامی خبر کردند آن گروه بر اعمر و بتحقیق نهاده شده بود عمر بر تخت و برای غسل بعد از مرد ناگاه مرد

قد وضع مرفقه على منكبي يقول رحمك الله ان

درحالیکه بتحقیق نهاده آرنج خود را بر دوش من میگوید آن مرد رحمت کند ترا خدای تعالی از خطاب

لارجو ان يجعلك الله مع صاحبيك لاني كثيرا

بودم بسیار من بر آئینه امید میدارم که بگرداند ترا خدای تعالی با دو یار تو یعنی آنحضرت و ابوبکر زیرا که من بسیار بودم

ما كنت اسمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول

که می شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را که میگفت

كنت وابوبكر وعمر وفعلت وابوبكر وعمر وانطلقت

بودم من و ابوبکر و عمر و کردم من و ابوبکر و عمر و روان شدم من

وابوبكر وعمر ودخلت وابوبكر وعمر وخرجت وابوبكر

و ابوبکر و عمر و درآمدم من و ابوبکر و عمر و بیرون آمدم من و ابوبکر

وعمر فالتفت فاذا علي بن ابي طالب رض متفق عليه

و عمر پس بازنگریستم من پس ناگاه آن مرد علی بن ابی طالب بود رضی الله عنه متفق علیه

وعن ابي سعيد الخدري رض ان النبي صلى الله عليه وسلم

و روایت است از ابی سعید خدری رضی الله عنه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال ان اهل الجنة ليتراءون اهل عليين كما ترون

گفت بدرستیکه بهشتیان می بینند اهل علیین را چنانکه می بینید شما

الكوكب الدري في افق السماء وان ابابكر وعمر

ستاره درخشنده را در کرانه آسمان و بدرستیکه ابوبکر و عمر

منهم وانعما رواه في شرح السنة وروى نحوه

از ایشانند یعنی اهل علیین و زیادتی رسیده اند در فضل و شرف روایت کرد او را در شرح السنه و روایت کرد مانند او

اَبُوْدَاوُدَ وَالتِّرْمِذِیُّ وَابْنُ مَاجَةَ وَعَنْ اَنَسٍ قَالَ قَالَ

یعنے ہم معنی او ابوداود و ترمذے و ابن ماجه و از انس رض مرویست گفت انس فرمود

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اَبُوْبَکْرٍ وَعُمَرُ سَیِّدَا کُهُوْلِ

آنحضرت صلے الله علیه و سلم ابوبکر و عمر سردو مهتر کهول

اَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ اِلَّا النَّبِیِّیْنَ وَالْمُرْسَلِیْنَ

بهشتیان اند از پیشینیان و پسینیان مگر انبیا و رسل پس مستثنے اند

رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَرَوٰی ابْنُ مَاجَةَ عَنْ عَلِیٍّ رض وَعَنْ حُذَیْفَةَ

باشند سید جوانان نیز باشند روا ترمذی و ابن ماجه از علی مرتضے رض و از حذیفه یمانی مرویست

رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اِنِّیْ لَا اَدْرِیْ

رض گفت حذیفه که فرمود آنحضرت صلے الله علیه وسلم بدرستی من درنمی یابم

مَا بَقَائِیْ فِیْکُمْ فَاقْتَدُوْا بِالَّذَیْنِ مِنْ بَعْدِیْ اَبِیْ بَکْرٍ وَعُمَرَ رَوَاهُ

که چیست چند ست زندگانی و ماندن من میان شما پس متابعت و پیروی کنید بآن دو کس که پس از من خلیفه من خواهند

التِّرْمِذِیُّ وَعَنْ اَنَسٍ رض قَالَ کَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ

ترمذے و از انس مرویست گفت انس بود آنحضرت صلے الله علیه

وَسَلَّمَ اِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ لَمْ یَرْفَعْ اَحَدٌ رَأْسَهٗ غَیْرَ اَبِیْ بَکْرٍ وَّ

وسلم چون می آمد مسجد را برنمیداشت هیچ یکے سر خود را جز ابوبکر و عمر بود ند

عُمَرَ یَتَبَسَّمَانِ اِلَیْهِ وَیَتَبَسَّمُ اِلَیْهِمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ وَعَنْ

ابوبکر و عمر تبسم میکردند بنگاه کردن بسوے آنحضرت و تبسم میکرد آنحضرت بنظر کردن بسوے ایشان این ترمذی فاسیت

ابْنِ عُمَرَ رض اَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ ذَاتَ یَوْمٍ وَّ

از ابن عمر رض که آنحضرت صلے الله علیه و سلم بیرون آمد یعنے از حجره خود یکروز و

دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَاَبُوْبَکْرٍ وَّعُمَرُ اَحَدُهُمَا عَنْ یَمِیْنِهٖ وَالْاٰخَرُ عَنْ

درآمد در مسجد و ابوبکر و عمر یکے ازین دو جانب راست آنحضرت بود و دیگر در جانب

شماله وهو آخذ بأيديهما فقال هكذا نبعث يوم القيامة

چپ وی و آنحضرت گیرنده بود دستهای ایشان را پس گفت آنحضرت همچنین برانگیخته شویم روز قیامت

رواه الترمذي وعن عبد الله بن حنطب أن النبي

روایت کرد ترمذی و از عبد الله بن حنطب روایت است که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم رأى أبا بكر وعمر فقال هذان السمع

صلی الله علیه و سلم دید ابو بکر و عمر را پس گفت آنحضرت این دو بمنزلهٔ گوش

والبصر رواه الترمذي مرسلا وعن أبي سعيد الخدري

و بینائی [illegible] روایت کرد ترمذی مرسل و از ابو سعید خدری

قال قال النبي صلى الله عليه وسلم ما من نبي إلا وله

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم نیست هیچ پیغمبری مگر که او را

وزيران من أهل السماء ووزيران من أهل الأرض فأما وزيراي من أهل السماء

دو وزیر است از فرشتگان آسمان [illegible] و دو وزیر است از اهل زمین اما آن دو وزیر من از

فجبريل وميكائيل وأما وزيراي من أهل الأرض فأبو بكر وعمر رواه الترمذي وعن

پس جبرئیل و میکائیل اند و اما دو وزیر من از اهل زمین پس ابو بکر و عمر اند روایت کرد ترمذی و روایت است

أبي بكرة أن رجلا قال لرسول الله صلى الله عليه وسلم

از ابو بکره که مردی گفت مر آنحضرت را صلی الله علیه و سلم

رأيت كأن ميزانا نزل من السماء فوزنت أنت وأبو بكر

دیدم در خواب گویا که ترازوی فرود آمده است از آسمان پس سنجیده شدی تو و ابو بکر

فرجحت أنت ووزن أبو بكر وعمر فرجح أبو بكر ووزن

پس گران آمدی تو و غالب شدی تو و سنجیده شد ابو بکر و عمر پس گران آمد ابو بکر و سنجیده شد

عمر وعثمان فرجح عمر ثم رفع الميزان فاستاء لها رسول الله

عمر و عثمان پس گران آمد عمر پس برداشته شد ترازو پس اندوهگین شد آنحضرت

صلى الله عليه وسلم يعني فساءه ذلك فقال خلافة نبوة

صلی الله علیه وسلم از جهت این رؤیا که آن مرد دید چنانکه راوی تفسیر میکرد پس محزون و اندوهگین گردانید

ثم يؤتي الله الملك من يشاء رواه الترمذي وأبو داود وعن

پس فرمود خلافت نبوت است پس میدهد خدای تعالی ملک را هر کرا میخواهد روایت کرد ترمذی و ابوداود و در روایت است از

ابن مسعود رض أن النبي صلى الله عليه وسلم قال يطلع عليكم

عبدالله بن مسعود رض که آنحضرت صلی الله علیه وسلم خبر داد یاران را که پیدا میشود

رجل من أهل الجنة فاطلع أبو بكر ثم قال يطلع عليكم رجل من أهل

مردی از اهل بهشت پس پیدا شد ابوبکر پس فرمود آنحضرت که پیدا میشود بر شما مردی از اهل

الجنة فاطلع عمر رواه الترمذي وعن عائشة قالت بينا رأس رسول الله

جنت پس پیدا شد عمر روایت کرد ترمذی و در روایت است از عائشه گفت عائشه در اثنا آنکه سر مبارک

صلى الله عليه وسلم في حجري في ليلة ضاحية إذ قلت يا رسول الله هل يكون

صلی الله علیه وسلم در کنار من بود در شب روشن ناگاه گفتم من ای رسول خدا آیا بباشد

لأحد من الحسنات عدد نجوم السماء قال نعم عمر قلت

مر یکی را از نیکیها بشمار ستارهای آسمان گفت آنحضرت آری باشد عمر را گفتم

فأين حسنات أبي بكر قال إنما جميع حسنات عمر كحسنة

کجا اند نیکیهای ابوبکر یعنی چگونه وکدام مرتبه اند گفت آنحضرت جز این نیست همه حسنات عمر مانند یک حسنه

واحدة من حسنات أبي بكر رواه رزين وعن ثابت

از حسنات ابوبکر یعنی حسنات ابوبکر از آنها هم بیشتر اند روایت کرد رزین و در روایت است از ثابت

البناني عن أنس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

بنانی از انس رض گفت انس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

وزيراي من أهل السماء جبريل وميكائيل ووزيراي

دو وزیر من از اهل آسمان جبرئیل و میکائیل اند و دو وزیر من

مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ أَبُوْبَكْرٍ وَعُمَرُ حم جمع الجوامع

از اهل زمین ابوبکر و عمر رواه از جمع الجوامع

مَنَاقِبُ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ

مناقب حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه

عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

از طلحه بن عبید الله روایت است گفت طلحه فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيْقٌ وَرَفِيْقِيْ يَعْنِيْ فِي الْجَنَّةِ عُثْمَانُ رَوَاهُ

وسلم مر هر پیغمبر را همراه و یار و همراه است و رفیق من یعنی در بهشت عثمان است

التِّرْمِذِيُّ وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ وَعَنْ

ترمذی و ابن ماجه از ابو هریره و روایت است از

عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ جَاءَ عُثْمَانُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

عبد الرحمن بن سمره گفت آمد عثمان بسوی آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ بِأَلْفِ دِيْنَارٍ فِيْ كُمِّهٖ حِيْنَ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَنَثَرَهَا فِيْ حِجْرِهٖ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ

وسلم بهزار دینار در آستین خود وقتیکه سامان کرد لشکر تنگی را پس ریخت آنها را در کنار آنحضرت پس دیدم آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَلِّبُهَا فِيْ حِجْرِهٖ وَيَقُوْلُ مَا ضَرَّ عُثْمَانَ مَا عَمِلَ بَعْدَ الْيَوْمِ مَرَّتَيْنِ رَوَاهُ

صلی الله علیه وسلم را که میگردانید آنها را در کنار خود و میفرمود ضرر نکند عثمان را آنچه کند بعد امروز دو بار روایت کرد

أَحْمَدُ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا أَمَرَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

روایت احمد و روایت است از انس گفت انس هنگامیکه امر کرد آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ بِبَيْعَةِ الرِّضْوَانِ كَانَ عُثْمَانُ رَسُوْلَ رَسُوْلِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وسلم صحابه را به بیعت رضوان بود عثمان رسول و فرستاده آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ إِلٰى مَكَّةَ فَبَايَعَ النَّاسُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وسلم بسوی اهل مکه پس بیعت کردند مردمان پس گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه

وسلم إن عثمان في حاجة الله وحاجة رسوله فضرب

وسلم یعنی که عثمان در کار خدا و کار رسول اوست پس زد آنحضرت

بإحدى يديه على الأخرى فكانت يد رسول الله صلى الله

یک دست خود را بر دست دیگر خود یعنی دست خود را نائب دست عثمان گردانید و از جانب عثمان

عليه وسلم لعثمان خيرا من أيديهم لأنفسهم رواه الترمذي

علیه وسلم مر عثمان را بهتر بود از دستهای صحابه مر خود شان را روایت کرد ترمذی

وعن ثمامة بن حزن القشيري قال شهدت الدار

و روایت است از ثمامه بن حزن قشیری که تابعی از طبقه دوم تابعین است گفت حاضر شدم سرای عثمان را

حين أشرف عليهم عثمان فقال أنشدكم الله والإسلام

هنگامیکه اشراف کرد عثمان بر این قوم پس گفت عثمان که قسم میدهم و یاد میدهم شما را خدا را و اسلام را

هل تعلمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قدم المدينة

آیا میدانید شما که آنحضرت صلی الله علیه وسلم قدوم آورد بمدینه

وليس بها ماء يستعذب غير بئر رومة فقال من يشتري

و نبود در مدینه آبی که شیرین داشته شود جز آب چاه رومه که الآن بر جنب آن مسجد است پس گفت

بئر رومة يجعل دلوه مع دلاء المسلمين بخير له منها في الجنة

بیر رومه را و بگرداند دلو خود را با دلوهای مسلمانان یعنی وقف گرداند در بدل نیکی آن در جنت مراورا

فاشتريتها من صلب مالي فأنتم اليوم تمنعونني أن

پس خریدم من بیر رومه را از اصل مال خود و خالص از سرمایه خود پس شما امروز منع میکنید مرا از

أشرب منها حتى أشرب من ماء البحر فقالوا اللهم نعم

نوشیدن من از این چاه تا آنکه می نوشم از آب دریا یعنی آب شور گفتند آن مردم آری اللهم بلی

فقال أنشدكم الله والإسلام هل تعلمون أن المسجد ضاق

تاکید است پس گفت عثمان سوال میکنم بحق خدا و دین اسلام آیا میدانید شما که مسجد تنگ آمد

بأهله فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم من يشتري

بمراہل خود پس گفت آنحضرت صلی الله علیه و سلم کیست که بخرد

بقعة آل فلان فيزيدها في المسجد بخير له منها في الجنة

جاے اولاد فلان را پس بیفزاید آن بقعه را در مسجد بدل نیکے کہ مر او را باشد بهتر ازان بقعه

فاشتريتها من صلب مالي فأنتم اليوم تمنعونني أن أصلي

پس خریدم آن بقعه را از اصل مال خود پس شما امروز منع میکنید مرا از اینکه بگزارم

فيها ركعتين فقالوا اللهم نعم قال أنشدكم الله والإسلام

دران بقعه دو رکعت پس گفتند آن مردم خداوندا آری میدانیم پس تصدیق عثمان کردند گفت عثمان سوال

هل تعلمون أني جهزت جيش العسرة من مالي قالوا اللهم

آیا میدانید شما کہ من تجهیز کردم لشکر عسرت را از مال خود گفتند آن مردم یا خدا

نعم قال أنشدكم الله والإسلام هل تعلمون أن رسول الله

آری گفت عثمان سوال میکنم شما را بحق خدا و بحق اسلام آیا میدانید که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم كان على ثبير مكة ومعه أبو بكر وعمر

صلی الله علیه و سلم استاده بود بر بالای کوه ثبیر مکه و با او بودند ابوبکر و عمر

وأنا فتحرك الجبل حتى تساقطت حجارته بالحضيض قال فركضه

و من نیز استاده بودم پس جنبید آن کوه تا آنکه افتاد سنگها سوی دامن بپایان پس زد

برجله قال اسكن ثبير فإنما عليك نبي وصديق وشهيدان

آنحضرت کوه را بپای مبارک خود گفت آنحضرت آرام گیر ای ثبیر زیرا که نیست بر تو مگر پیغمبر و صدیق که ابوبکر

قالوا اللهم نعم قال الله أكبر شهدوا ورب الكعبة أني

گفتند آن مردم خداوندا آری چنین است گفت عثمان الله اکبر گواهی دادند و سوگند بپروردگار کعبه که من

شهيد ثلاثا رواه الترمذي والنسائي والدارقطني

شهیدم سه بار گفت این کلمه را تعجب کرد از اقرار کردن ایشان بر صدق وی ... روایت کرد این

وعن مرة بن كعب رض قال سمعت من رسول الله صلى الله عليه
در روایت ست از مره بن کعب که گفت شنیدم من از آنحضرت صلی الله علیه
وسلم وذكر الفتن فقربها فمر رجل مقنع في ثوب فقال
وسلم وحال آنکه ذکر کرد آنحضرت فتنها را پس نزدیک گردانید آنحضرت فتنها را پس بگذشت مردی که پوشیده بود
هذا يومئذ على الهدى فقمت إليه فإذا هو عثمان بن
این مرد درین روز که فتنه ها واقع خواهند شد بر راه راست خواهد بود پس برخاستم من بسوی آن مرد پس ناگاه دیدم که عثمان
عفان قال فأقبلت عليه بوجهه فقلت هذا قال نعم رواه
عفان بود گفت مره پس اقبال آوردم بر آنحضرت بروی عثمان یعنی بنمودم آنحضرت را روی عثمان پس گفتم
الترمذي وابن ماجة وعن عائشة رض أن النبي صلى الله
ترمذی وابن ماجه در روایت ست از عائشه رض که آنحضرت صلی الله
عليه وسلم قال يا عثمان إنه لعل الله يقمصك قميصا فإن
علیه وسلم فرمود ای عثمان بدرستی که شان اینست که شاید خدا تعالی می پوشاند ترا پیراهنی
أرادوك على خلعه فلا تخلعه لهم رواه الترمذي
بخواهند وجبر کنند مردم بر بیرون کشیدن آن جامه پس بیرون کشی و معزول مکن خود را از بهر ایشان رواه
وابن ماجة وعن ابن عمر رض قال ذكر رسول الله
وابن ماجه در روایت ست از ابن عمر رض گفت ابن عمر ذکر کرد پیغمبر خدا
صلى الله عليه وسلم فتنة فقال يقتل هذا فيها مظلوما
صلی الله علیه وسلم فتنه را پس گفت آنحضرت کشته میشود این درآن بظلم گفت
لعثمان رواه الترمذي وعن أبي سهلة مولى عثمان رض
این را برای عثمان رواه الترمذی در روایت ست از ابو سهله آزاد کرده عثمان ست رض
قال جعل النبي صلى الله عليه وسلم يسر إلى عثمان ولون
گفت شروع کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم که سرگوشی میکرد آهسته میگفت چیزی بسوی عثمان

عُثمانَ يَتَغَيَّرُ فَلَمّا كانَ يَومُ الدّارِ قُلنا اَلا تُقاتِلُ قالَ لا

عثمان متغیر میشد پس چون شد روز دار مراد بلوا یست که عثمان در آن محصور شد گفتیم آیا جنگ نمیکنی گفت نه

اِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ عَهِدَ اِلَيَّ اَمرًا فَاَنا

حکم کرده یعنی عهد گرفته زیرا که آنحضرت صلی الله علیه و سلم پیمان نموده است و وصیت کرده مرا

صابِرٌ نَفسِي عَلَيهِ وَعَن اَنَسٍ قالَ لَمّا اَمَرَ رَسُولُ اللهِ

صبر و تحمل پیش من بآن کننده ام نفس خود را بر آن و از انس روایت است هنگامیکه امر کرد آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ بِبَيعَةِ الرِّضوانِ كانَ عُثمانُ بنُ

صلی الله علیه و سلم صحابه را ببیعت رضوان بود عثمان

عَفّانَ بَعَثَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ اِلى اَهلِ مَكَّةَ

ابن عفان که فرستاده بود او را آنحضرت صلی الله علیه و سلم بسوی اهل مکه

فَبايَعَ النّاسَ فَقالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ اَللّٰهُمَّ

پس مبایعت کرد آنحضرت مردم را و فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم خدایا

اِنَّ عُثمانَ فِي حاجَةِ اللهِ وَحاجَةِ رَسُولِهِ فَضَرَبَ بِاِحدى

بدرستیکه عثمان در کار خدا و در کار رسول اوست پس زد آنحضرت یکی

يَدَيهِ عَلَى الاُخرى فَكانَت يَدُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ

دست خود را بر دست دیگر خود یعنی دست خود را نائب دست عثمان کرد ازین جهت عثمان بیعت کرده شد

وَسَلَّمَ لِعُثمانَ خَيرًا مِن اَيدِيهِم لِاَنفُسِهِم كَذا فِي جَمعِ

و سلم مر عثمان را بهتر از دستهای صحابه برای خودشان و این فضیلت خاصه است مر عثمان را

الجَوامِعِ وَعَن اَنَسٍ قالَ قالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ

و از انس روایت است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ دَخَلتُ الجَنَّةَ فَناوَلَنِي جِبرِئيلُ تُفّاحَةً فَانفَلَقَت

و سلم داخل کرده شدم در بهشت پس داد مرا جبرئیل یک سیب پس شگافت

فی یدی فخرجت منها جاریة کان اشفار عینیها مقادیم النسور
در دست من وسطبق شد پس بیرون آمد از ان یک دختر نوجوان که گویا پلکهای چشم او مانند پلکهای ...
فقلت لها لمن انت قالت انا للمقتول بعدك ظلما عثمان بن
پس گفتم من مر او را برای کیستی تو گفت که من برای آن کسی ام که کشته شود بعد از تو بظلم که عثمان بن
عفان کر جمع الجوامع وعن اسامة بن زید رض قال
عفان است و روایت هست از اسامه بن زید رض گفت اسامه
بعثنی رسول الله صلی الله علیه وسلم الی منزل عثمان
که فرستاد مرا آنحضرت صلی الله علیه و سلم بسوی خانه عثمان رض
بصحفة فیها لحم فدخلت علیه فاذا هو جالس مع رقیة
بپیاله کاسه که در ان گوشت پخته بود پس در آمدم من بر عثمان پس ناگاه دیدم که وی نشسته است با رقیه
ما رأیت زوجا احسن منهما فجعلت مرة انظر الی وجه
که ندیدم من هیچ زوج شوی را نیکوتر از عثمان و زوجه او پس بودم من یکبار نظر میکنم بسوی روی
عثمان ومرة الی وجه رقیة فلما رجعت الی رسول الله
عثمان و بار دیگر نظر میکردم بسوی چهره رقیه زوجه او پس چون باز آمدم بسوی آنحضرت
صلی الله علیه وسلم قال ادخلت علیهما قلت نعم قال
صلی الله علیه و سلم فرمود آنحضرت آیا در آمدی تو برای هر دو گفتم آری در آمدم
هل رأیت زوجا احسن منهما قلت لا یا رسول الله
آیا دیدی جفت زن و شوهر خوب صورت تر از ایشان گفتم ندیدم گفتم نه یا رسول خدا
وقد جعلت مرة انظر الی وجه رقیة ومرة الی وجه عثمان
و تحقیق بودم من یکبار نظر میکردم بسوی چهره مبارک رقیه و بار ثانی نظر میکردم بسوی روی مبارک
البغوی کر جامع وعن انس رض ان عثمان بن عفان رض
روایت کرد این حدیث را البغوی جامع و از انس رض روایت هست که عثمان بن عفان رض

مَاتَتْ زَوْجَتُهُ ابْنَةُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ

وفات یافت زوجهٔ او که دختر آنحضرت صلی الله علیه وسلم بود

عَلَيْهِ عُمَرُ ثُمَّ عَرَضَ عَلَيْهِ بِنْتَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ عَلَيْهِ النَّبِيُّ

پس گذشت بر وی عمر پس عرض کرد بر وی دختر خود پس جواب نداد آنرا عثمان پس گذشت بر عثمان آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَنْ زَوِّجْكَ خَيْرًا مِنْ بِنْتِ عُمَرَ

صلی الله علیه وسلم پس فرمود تزویج میکنم برای تو کسی که بهتر است از دختر عمر

وَيُزَوِّجُ ابْنَةَ عُمَرَ خَيْرًا مِنْكَ فَزَوَّجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و نکاح میکند دختر عمر را کسی که بهتر است از تو پس تزویج کرد و نکاح داد آنحضرت صلی الله علیه

ابْنَةَ عُمَرَ وَزَوَّجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ ابْنَتَهُ الثَّانِيَةَ

دختر عمر را و نکاح کرد داد رسول الله صلی الله علیه وسلم عثمان را دختر دوم را

بَابُ مَنَاقِبِ هٰؤُلَاءِ الثَّلٰثَةِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ

باب در مناقب اصحاب ثلثه رضی الله عنهم

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أُحُدًا وَ

روایت است از انس که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بر آمد بر جبل احد

أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ فَقَالَ

و ابوبکر و عمر و عثمان نیز بر آمدند پس بجنبید کوه با ایشان پس زد آنحضرت کوه را با پای

اُثْبُتْ أُحُدُ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

بر جای خود باش ای احد پس نیست بر تو مگر پیغمبری و صدیقی و دو شهید روایت کرد بخاری

وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و روایت است از ابو موسی اشعری گفت ابو موسی بودم من با آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ

وسلم در بستانی از بستانهای مدینه پس آمد مردی پس طلب کشادن کرد

فقال النبي صلى الله عليه وسلم افتح له وبشره بالجنة ففتحت

در بستان اپس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم در بکشا برای او و بشارت ده مر او را به بهشت پس بکشادم در

له فاذا ابو بكر فبشرته بما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

برای او پس ناگاه ابوبکر است آنجا پس بشارت دادم او را بآنچه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فحمد الله ثم جاء رجل فاستفتح فقال النبي صلى الله عليه

پس حمد گفت ابوبکر خدا را پس آمد مردی پس طلب در کشادن کرد پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم افتح له وبشره بالجنة ففتحت له فاذا عمر فاخبرته

وسلم بکشا در برای او و بشارت ده او را به بهشت پس بکشادم در برای او پس ناگاه آنجا عمر است پس خبر دادم

بما قال النبي صلى الله عليه وسلم فحمد الله ثم استفتح

او را بآنچه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس حمد گفت عمر خدا را پس طلب کشادن کرد

رجل فقال لي افتح له وبشره بالجنة على بلوى تصيبه فاذا

مردی پس فرمود مرا بکشا در برای او و بشارت ده او را به بهشت بر بلائیکه برسد او را پس ناگاه آنجا

عثمان فاخبرته بما قال النبي صلى الله عليه وسلم فحمد الله

عثمان است پس خبر دادم او را بآنچه فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس شکر گفت

ثم قال الله المستعان متفق عليه وعن ابن عمر قال كنا

عثمان بر بشارت بهشت پس گفت خدا است طلب یاری کرده شده این حدیث متفق علیه است و از ابن عمر روایت است گفت

نقول ورسول الله صلى الله عليه وسلم حي أفضل أمة

ابن عمر بودیم ما که میگفتیم و حال آنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم زنده بود که بهترین امت

النبي صلى الله عليه وسلم ابو بكر وعمر وعثمان رضي الله عنهم رواه الترمذي

نبی صلی الله علیه وسلم ابوبکر و عمر و عثمان رضی الله عنهم است رواه الترمذی

وعن جابر ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال

و از جابر [illegible] آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود

أُرِيَ اللَّيْلَةَ رَجُلٌ صَالِحٌ كَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ نِيطَ بِرَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى

اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنِيطَ عُمَرُ بِأَبِي بَكْرٍ وَنِيطَ عُثْمَانُ بِعُمَرَ قَالَ جَابِرٌ

فَلَمَّا قُمْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا

أَمَّا الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَرَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَّا

تَنَوُّطُ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ فَهُمْ وُلَاةُ الْأَمْرِ الَّذِي بَعَثَ اللّٰهُ بِهِ نَبِيَّهُ

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ وَعَنْ ثَابِتٍ

قَالَ ... أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ

... حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ

فِي يَدِ أَبِي بَكْرٍ ... حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ فِي يَدِ

عُمَرَ فَسَبَّحْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ فِي يَدِ عُثْمَانَ

فَسَبَّحْنَ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ ثُمَّ صَيَّرَهُنَّ فِي أَيْدِينَا رَجُلًا

رجلا إنما بيعت حقا منهن كبعض الدواهم وعن عبد الأعلى

مردی پس تسبیح ... و در روایت است از عبد الاعلی

ابن أبي المساور عن المختار بن فلفل قال سمعت أنس بن مالك

ابن ابی المساور از مختار بن فلفل گفت شنیدم انس بن مالک را که

يقول خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم وخرجت

میگفت بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه و سلم روزی و بیرون آمدم

معه فدخل حائطا من حيطان الأنصار فدخلت معه وقال

من نیز با آنحضرت پس در آمد آنحضرت ببستانی از بستانهای انصار پس داخل شدم من با آنحضرت و گفت

يا أنس أغلق الباب فإذا رجل يقرع الباب فقال يا أنس

آنحضرت ای انس ببند در بستان را پس ناگاه مردی میکوبید در بستان را پس فرمود ای انس

افتح لصاحب الباب وبشره بالجنة وأخبره أنه يلي أمتي

بکشا در را برای صاحب در و بشارت ده او را به بهشت و خبر کن او را که می والی امت من

من بعدي فذهبت أفتح له وما أدري من هو فإذا هو

خواهد شد بعد از من پس رفتم که بکشایم در را برای او و نمیدانستم من که کیست آنکس پس ناگاه وی

أبو بكر فأخبرته بما قال النبي صلى الله عليه وسلم فحمد

ابوبکر صدیق است پس خبر دادم او را آنچیزی که فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس شکر

الله ودخل ثم جاء آخر فقرع الباب فقال يا أنس افتح

خدا کرد و در آمد بعد از آن آمد دیگری پس کوفت در را پس گفت آنحضرت ای انس بکشا در را

لصاحب الباب وبشره بالجنة وأخبره أنه يلي أمتي من

برای صاحب در و بشارت ده او را به بهشت و خبر ده او را که وی والی امت من خواهد شد

بعد أبي بكر فذهبت أفتح له وما أدري من هو فإذا هو

بعد از ابوبکر پس رفتم که بکشایم در را برای او و نمیدانستم من که کیست آنکس پس ناگاه

عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وی عمر بن خطاب ست پس خبر دادم او را بچیزیکه فرموده بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فَحَمِدَ اللّٰهَ وَدَخَلَ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَرَعَ الْبَابَ فَقَالَ يَا أَنَسُ

پس شکر گفت عمر خدا را برین نعمت و در آمد بعد ازان آمد مردے دیگر پس زد در را پس گفت آنحضرت یا انس

افْتَحْ لِصَاحِبِ الْبَابِ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ وَأَخْبِرْهُ أَنَّهُ يَلِي أُمَّتِي

بکشا در برای صاحب در و بشارت ده او را به بهشت و خبر ده او را که وی والی امت

مِنْ بَعْدِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَأَنَّهُ سَيَلْقَى مِنْهُمْ بَلَاءً يَبْلُغُونَ أَنْ دَمَهُ

من خواهد شد بعد از ابوبکر و عمر و بدرستی که وی قریب ست که ببیند از ایشان بلائے که برسند ایشان قتل او را

فَذَهَبْتُ فَفَتَحْتُ لَهُ وَمَا أَدْرِي مَنْ هُوَ فَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ

پس رفتم که بکشایم در او را و ندانستم که کیست وی پس ناگاه وی عثمان بن عفان ست

فَفَتَحْتُ لَهُ الْبَابَ وَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

پس کشادم در را برای وی و خبر دادم او را بچیزیکه فرموده بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فَحَمِدَ اللّٰهَ وَاسْتَرْجَعَ وَعَنْ أَنَسٍ ١٢ أَنَّ وَفْدَ بَنِي

پس گفت الحمد لله و انا لله و انا الیه راجعون از انس روایت ست که قاصدان قبیله بنی

الْمُصْطَلِقِ قَدِمُوا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا إِلَى

مصطلق آمدند بنزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم پس گفتند بسوے

مَنْ نَدْفَعُ صَدَقَاتِنَا بَعْدَكَ قَالَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ قَالُوا فَإِنْ لَمْ نَجِدْ

کسے ادا کنیم مال زکوٰۃ ما بعد از تو فرمود آنحضرت ادا کنید بسوی ابوبکر گفتند پس اگر نیابیم

أَبَا بَكْرٍ قَالَ إِلَى عُمَرَ قَالُوا فَإِنْ لَمْ نَجِدْ عُمَرَ قَالَ إِلَى عُثْمَانَ

ما ابوبکر را فرمود بسوے عمر گفتند پس اگر نیابیم عمر را گفت آنحضرت بسوی عثمان

قَالُوا فَإِنْ لَمْ نَجِدْ عُثْمَانَ قَالَ خُيِّرَ لَكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا بَعْدَ ذٰلِكَ

گفتند پس اگر نیابیم عثمان را گفت اختیار داده شده مر شما را در زندگانی دنیا بعد ازین

جمع الجوامع وعن انس قال وجهني وفد بني المصطلق
و در روایت ست از انس رض گفت انس متوجه گردند مرا قاصدان قبیله بنی مصطلق
الى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالوا سله ان جئنا
بسوی آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس گفتند مرا که بپرس از آنحضرت که اگر بیاییم
في العام المقبل فلم نجدك الى من ندفع صدقاتنا فقلت
در سال آینده پس نیابیم ترا بسوی کدام ادا کنیم مالهای زکوة خود را پس گفتم من
له فقال قل لهم يدفعوها الى ابي بكر فقلت لهم فقالوا
مر آنحضرت را پس فرمود که بگو مر ایشانرا که دفع کنند صدقات را بسوی ابوبکر صدیق پس گفتم من ایشانرا پس گفتند
قل له فان لم نجد ابا بكر فقلت له فقال قل لهم يدفعوها
بگو مر آنحضرت را پس اگر نیابیم ابوبکر را نیز پس گفتم من مر آنحضرت را پس فرمود بگو مر ایشانرا که ادا کنند
الى عمر فقلت لهم فقالوا قل له فان لم نجد عمر فقلت له فقال
بسوی عمر رض پس گفتم آنها را پس گفتند بگو آنحضرت را که اگر نیابیم عمر را پس گفتم آنحضرت را پس فرمود
قل لهم يدفعوها الى عثمان وتبا لكم يوم تقتلون عثمان جمع الجوامع
بگو آنها را که ادا کنند بسوی عثمان و در بیابید و هلاک گردانید شما را روزیکه قتل کرده شود عثمان در ان

مناقب علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه

مناقب حضرت علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه

عن سعد بن ابي وقاص رض قال قال رسول الله صلى الله
از سعد ابن ابی وقاص که از عشره مبشره است روایت ست که گفت آنحضرت صلی الله
عليه وسلم لعلي انت مني بمنزلة هارون من موسى
علیه و سلم مر علی را که تو مر نسبت از من بجای هارون هستی که نسبت او بموسی هستی

یعنی نسبت تو با من چنانست که نسبت هارون علیه السلام با موسی علیه السلام که برادر و خلیفه او ۱۲

الا انه لا نبي بعدي متفق عليه وعن زر بن حبيش
مگر فرق همین ست که نیست پیغمبر بعد از من و هارون پیغمبر بود متفق علیه و در روایت ست از زر بن حبیش رض

قال قال علی رض والذی فلق الحبة وبرأ النسمة انه لعهد

گفت زر که گفت علی رض سوگند بخدایی که بشگافت دانه را و پیدا کرد نفس را که عهد است

النبی الامی صلی الله علیه وسلم الی ان لا یحبنی الا مؤمن

پیغمبر امی صلی الله علیه وسلم بسوی من که دوست ندارد مرا مگر مؤمن

ولا یبغضنی الا منافق رواه مسلم وعن سهل بن سعد

و دشمن ندارد مرا مگر منافق این حدیث را روایت کرد مسلم و از سهل بن سعد

ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال یوم خیبر لاعطین

آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود روز خیبر البته خواهم داد

هذه الرایة غدا رجلا یفتح الله علی یدیه یحب الله ورسوله

این علم را فردا مردی را که بگشاید خدا بدست او دوست میدارد خدا و رسول او را

ویحبه الله ورسوله فلما اصبح الناس غدوا علی رسول الله

و دوست میدارد او را خدا و رسول خدا پس چون صبح کردند مردم پگاه رفتند بر رسول خدا

صلی الله علیه وسلم کلهم یرجون ان یعطاها فقال این

صلی الله علیه وسلم و همه امید داشتند که داده شود پس فرمود کجاست

علی بن ابی طالب فقالوا هو یا رسول الله یشتکی عینیه

علی بن ابی طالب رض پس گفتند که ای رسول الله شکایت میکند چشمهای خود را

قال فارسلوا الیه فاتی به فبصق رسول الله صلی الله علیه

فرمود پس بفرستید بسوی او پس آورده شد پس انداخت لعاب دهن رسول الله صلی الله علیه

وسلم فی عینیه فبرأ حتی کان لم یکن به وجع فاعطاه

وسلم در هر دو چشم وی پس صحت یافت گویا نبود بوی درد پس داد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

الرایة فقال علی یا رسول الله اقاتلهم حتی یکونوا

رایت را پس گفت علی ای رسول خدا جنگ کنم با ایشان تا آنکه باشند

مِثْلَنَا قَالَ انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ

مانند ما یعنی مسلمان شوند فرمود آنحضرت برو و بگذار در آهستگی و نرمی تا آنکه فرود آئی در زمین ایشان

إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ

بمسلمانی و خبر ده ایشان را بآنچه واجب است بر ایشان از حق خدا در اسلام

فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ

پس بخدا سوگند هر آینه اینکه هدایت کند بسبب تو خدای تعالی یک مرد را بهتر است ترا از آنکه باشد

يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ

مر ترا چارپایان سرخ و شتران سرخ که اعز و انفس اموال اند نزد تو متفق علیه و روایت است از عمران بن حصین

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود که علی از من است و من از علی

وَهُوَ وَلِيُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ

کنایه است از کمال اتحاد و علی ولی هر مسلمان و دوست و محب و ناصر است روایت کرد ترمذی و روایت است از زید بن ارقم

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود هر کس که هستم من مولای او پس علی نیز

مَوْلَاهُ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْ حُبْشِيِّ بْنِ

مولای اوست روایت کرد آنرا احمد و ترمذی و از حبشی بن

جُنَادَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيٌّ مِنِّي

جناده که دید حضرت آنحضرت را در حجة الوداع روایت است فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم علی از من

وَأَنَا مِنْ عَلِيٍّ وَلَا يُؤَدِّي عَنِّي إِلَّا أَنَا أَوْ عَلِيٌّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

و من از علی ام و ادا نکند حق نگذارد از جانب من ... ... [illegible]

وَرَوَاهُ أَحْمَدُ عَنْ أَبِي جُنَادَةَ وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ آخَى

و روایت کرد [illegible]

رسول الله صلى الله عليه وسلم بين أصحابه فجاء علي تدمع

آنحضرت صلی الله علیه وسلم میان یاران خود و میان سه رو کس عقد برادری بست

عيناه فقال آخيت بين أصحابك ولم تؤاخ بيني وبين

اشکها میریزد هر دو چشم او پس گفت علی برادری دادی میان یاران خود و برادری ندادی میان من و میان

أحد فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم أنت أخي

هیچ یکی پس گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم تو برادر منی

في الدنيا والآخرة رواه الترمذي وعن أنس قال

در دنیا و آخرت روایت کرد این را ترمذی و روایت است از انس گفت

كان عند النبي صلى الله عليه وسلم طير فقال اللهم

انس بود نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم مرغی پس گفت الٰهی بیار کسی را که دوست‌ترین

ائتني بأحب خلقك إليك يأكل معي هذا الطير فجاءه

بیار نزد من دوست‌ترین خلق خود را نزد خود تا بخورد با من این طیر را پس آمد

علي فأكل معه رواه الترمذي وعن علي رض قال قال

علی آنحضرت را پس خورد با آنحضرت روایت کرد ترمذی و از علی روایت است گفت گفت

رسول الله صلى الله عليه وسلم أنا دار الحكمة وعلي بابها

آنحضرت صلی الله علیه وسلم من سرای حکمت‌ام و علی در او

رواه الترمذي وعن جابر قال دعا رسول الله صلى الله

و نیز وارد است انا مدینة العلم و علی بابها رواه الترمذی و روایت است از جابر گفت جابر که خواند آنحضرت صلی الله

عليه وسلم عليا يوم الطائف فانتجاه فقال الناس لقد

علیه وسلم علی را در روز طائف پس راز گفت با وی پس گفتند مردم هر آینه

طال نجواه مع ابن عمه فقال رسول الله صلى الله عليه

وَسَلَّمَ مَا انْتَجَيْتُهُ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ انْتَجَاهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

وسلم من راز نگفته ام با وی از پیش خود لیکن خدای تعالی راز گفته است با وی یعنی امر کرده است مرا بر راز گفتن

اَبِي سَعِيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ

و در روایت است از ابی سعید خدری رض گفت ابو سعید که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم مر علی را

يَا عَلِيُّ لَا يَحِلُّ لِاَحَدٍ يُجْنِبُ فِيْ هٰذَا الْمَسْجِدِ غَيْرِيْ وَغَيْرُكَ

ای علی روا نیست مر هیچ یکی را که جنب بگذرد در این مسجد جز تو و جز من

قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ فَقُلْتُ لِضِرَارِ بْنِ صُرَدٍ مَا مَعْنٰى هٰذَا الْحَدِيْثِ

گفت علی بن منذر پس گفتم من ضرار بن صرد را که چیست معنی این حدیث

قَالَ لَا يَحِلُّ لِاَحَدٍ يَسْتَطْرِقُهُ جُنُبًا غَيْرِيْ وَغَيْرُكَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

گفت ضرار روا نیست مر هیچ یکی را که راه سازد او را در حالت جنب جز من و جز تو روایت کرد الترمذی

وَعَنْ اُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ بَعَثَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و در روایت است از ام عطیه انصاریه گفت ام عطیه فرستاد آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ جَيْشًا فِيْهِمْ عَلِيٌّ رض قَالَتْ فَسَمِعْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

وسلم لشکر را که در ایشان علی بود گفت ام عطیه پس شنیدم آنحضرت را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ رَافِعٌ يَدَيْهِ يَقُوْلُ اللّٰهُمَّ لَا تُمِتْنِيْ حَتّٰى

علیه وسلم و حال آنکه آنحضرت بر دارنده بود هر دو دست خود را بدعا میگفت خداوندا میران مرا تا آنکه

تُرِيَنِيْ عَلِيًّا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اُمِّ سَلَمَةَ رض قَالَتْ

بنمائی مرا علی را دلالت دارد در محبت آنحضرت او را روایت کرد آنرا ترمذی و از ام سلمه که از ازواج مطهرات

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُحِبُّ عَلِيًّا مُنَافِقٌ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم دوست ندارد علی را هرگز منافق

وَلَا يُبْغِضُهُ مُؤْمِنٌ رَوَاهُ اَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَعَنْهَا قَالَتْ

و دشمن ندارد او را [illegible] روایت کرد احمد و الترمذی [illegible]

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من سب عليا فقد سبني

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم کسیکه دشنام دهد علی را پس تحقیق دشنام داد مرا

رواه احمد وعن علي رض قال قال النبي صلى الله عليه

از جهت آنکه لازم می آید از سب او سب من روایت کرد آنرا احمد و روایت است از علی کرم الله وجهه گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم فيك مثل من عيسى ابغضته اليهود حتى بهتوا

وسلم در تو شبیهی هست از عیسی پیغمبر دشمن داشتند او را یهود تا آنکه دروغ بستند

امه واحبته النصارى حتى انزلوه بالمنزلة التي ليست

مادر او را و دوست داشتند او را نصاری تا آنکه فرود آوردند او را بمنزلتی که ثابت نیست او را

له ثم قال يهلك فيّ رجلان محب مفرط يفرطني بما ليس

پس گفت هلاک میشوند در من دو کس دوست افراط کننده که ستایش کند مرا بآنچه نیست در من

فيّ ومبغض يحمله شناني على ان يبهتني رواه احمد

و دشمن که باعث میشود او را عداوت من بر آنکه بهتان بندد بر من روایت کرد آنرا احمد

وعن البراء بن عازب وزيد بن ارقم رض ان رسول الله

و براء بن عازب و زید بن ارقم روایت است که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم لما نزل بغدير خم اخذ بيد علي فقال

صلی الله علیه وسلم چون فرود آمد در وقت رجوع از حجة الوداع بغدیر خم گرفت دست علی را پس فرمود

الستم تعلمون اني اولى بالمؤمنين من انفسهم قالوا بلى قال

آیا نمیدانید که من اولی و اقربم بمؤمنان از نفسهای ایشان گفتند آری گفت

الستم تعلمون اني اولى بكل مؤمن من نفسه قالوا بلى فقال

آیا نمیدانید که من اولی و اقربم بهر مؤمن از نفس او گفتند آری پس فرمود

اللهم من كنت مولاه فعلي مولاه اللهم وال من والاه

خداوندا کسیکه هستم من مولای او پس علی نیز مولای او است خداوندا دوست دار کسی را که دوست دارد علی را

وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ فَلَقِيَهُ عُمَرُ بَعْدَ ذٰلِكَ فَقَالَ لَهُ هَنِيئًا يَا ابْنَ

و دشمن دار کسے را کہ دشمن دارد علی را پس ملاقات کرد علی را عمر بعد ازاں پس گفت عمر مر علی را گوارا باد ای

أَبِي طَالِبٍ أَصْبَحْتَ وَأَمْسَيْتَ مَوْلٰى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ رَوَاهُ

ابن ابی طالب صبح کردی و شام کردی و گشتی مولی ہر مومن مرد و زن رواہ

أَحْمَدُ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

احمد و از ابن عباس روایت است کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ و سلم

أَمَرَ بِسَدِّ الْأَبْوَابِ إِلَّا بَابَ عَلِيٍّ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

امر کرد بہ بستن درہا مگر در علی مرتضی رواہ الترمذی و از علی مرتضی مرویست

عَلِيٍّ قَالَ كَانَتْ لِي مَنْزِلَةٌ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

کہ گفت علی بود مرا قدرے و مرتبتے و قربے نزد آں حضرت صلی اللہ علیہ وسلم

لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ مِنَ الْخَلَائِقِ آتِيهِ بِأَعْلَى سَحَرٍ فَأَقُولُ السَّلَامُ

کہ نبود در ہیچ یکے را از خلائق کہ آمدم من آنحضرت را پیش از سحر پس میگفتم السلام

عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللهِ فَإِنْ تَنَحْنَحَ انْصَرَفْتُ إِلٰى أَهْلِي وَإِلَّا دَخَلْتُ

علیک یا نبی اللہ پس اگر تنحنح میکرد آنحضرت باز میگشتم بسوئے اہل خود و اگر تنحنح نمیکرد

عَلَيْهِ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَعَنْهُ قَالَ كُنْتُ شَاكِيًا فَمَرَّ بِي

رواہ نسائی و ہم از علی مرویست گفت بودم من بیمار پس گذشت

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَقُولُ اللّٰهُمَّ إِنْ كَانَ

بمن پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ و سلم و من میگفتم بجہت نزدیک شدہ مرض خداوندا اگر ہست

أَجَلِي قَدْ حَضَرَ فَأَرِحْنِي وَإِنْ كَانَ مُتَأَخِّرًا فَارْفَغْنِي

اجل من کہ بتحقیق حاضر شدہ پس آسایش دہ مرا و اگر ہست اجل من متاخر پس فراخ گردان

وَإِنْ كَانَ بَلَاءً فَصَبِّرْنِي فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

زندگانی مرا و اگر ہست این بیماری آزمایش من پس شکیبا گردان مرا پس گفت آنحضرت صلی اللہ علیہ

وَسَلَّمَ كَيْفَ قُلْتَ فَأَعَادَ عَلَيْهِ مَا قَالَ فَضَرَبَهُ بِرِجْلِهِ وَقَالَ

وسلم چگونه گفتی اعاده کن و باز گو سعد بعد اعاده کرد و علی برآن زد و باز گفت آنچه گفته بود

اَللّٰهُمَّ عَافِهِ أَوِ اشْفِهِ شَكَّ الرَّاوِيُّ قَالَ فَمَا اشْتَكَيْتُ وَجَعِيْ

تا بر سید او را برکت او ریا سعد مبارک وی و گفت آنحضرت خداوندا عافیت بخش او را یا شفا ده او را شک کرد راوی

بَعْدُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ

بعد از آن روایت کرده ترمذی و روایت است از انس گفت انس بودم نشسته نزد

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَغَشِيَهُ الْوَحْيُ فَلَمَّا سُرِّيَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس پوشید آنحضرت را وحی پس چون دور کرده شد

عَنْهُ قَالَ لِيْ يَا أَنَسُ أَتَدْرِيْ مَا جَاءَ بِهِ جِبْرِئِيْلُ مِنْ عِنْدِ

از آن فرمود مرا ای انس آیا میدانی که چه چیز آورده جبرئیل از

صَاحِبِ الْعَرْشِ قُلْتُ بِأَبِيْ وَأُمِّيْ مَا جَاءَكَ بِهِ جِبْرِئِيْلُ مِنْ عِنْدِ

صاحب عرش گفتم فدای تو باد پدر و مادر من چه چیز آورده است نزد تو جبرئیل

صَاحِبِ الْعَرْشِ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ أَمَرَنِيْ أَنْ أُزَوِّجَ فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيٍّ

صاحب عرش فرمود آنحضرت بدرستی که خدا تعالی امر کرده مرا که تزویج کرده دهم فاطمه را به علی

مَنَاقِبُ هٰؤُلَاءِ الْأَرْبَعَةِ رض

مناقب این چهار یاران رض

عَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

روایت است از علی گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه و سلم

رَحِمَ اللّٰهُ أَبَا بَكْرٍ زَوَّجَنِيْ ابْنَتَهُ وَحَمَلَنِيْ إِلٰى دَارِ الْهِجْرَةِ

رحمت کند خدای تعالی ابوبکر را نکاح کرده داد مرا دختر خود را و برداشت و سوار کرد مرا به دار الهجرة

وَصَحِبَنِيْ فِي الْغَارِ وَأَعْتَقَ بِلَالًا مِنْ مَالِهِ رَحِمَ اللّٰهُ عُمَرَ

و صحبت داشت مرا در غار و آزاد کرد بلال را از مال خود رحمت کند خدا عمر را

يقول الحق وإن كان مرا تركه الحق وما له من صديق رحم

میگوید حق واگرچه تلخ باشد گذاشته است عمر را حق گوئی و حال آنکه نیست مر او را هیچ دوستی

الله عثمان تستحييه الملائكة رحم الله عليا اللهم

خدا بیامرزد عثمان را شرم میدارند ازوی فرشتگان رحمت کند خدای تعالی علی را خداوندا

أدر الحق معه حيث دار رواه الترمذي وعن أنس

بگردان حق را با علی جائیکه بگردد علی روایت کرد آنرا ترمذی و روایت است از انس

قال لا يجتمع حب هؤلاء الأربعة إلا في قلب

گفت فراهم نمی‌آید دوستی این چهار مگر در دل

مؤمن أبو بكر وعمر وعثمان وعلي

مسلمان ابوبکر و عمر و عثمان و علی

مناقب أبي محمد طلحة بن عبيد الله

مناقبهای ابی محمد طلحه بن عبید الله

عن قيس بن أبي حازم قال رأيت يد طلحة شلاء وقى

روایت است از قیس بن ابی حازم گفت دیدم دست طلحه را شل که نگاه داشته بود

بها النبي صلى الله عليه وسلم يوم أحد رواه البخاري

بدان پیغمبر را صلی الله علیه وسلم روز احد روایت کرد آنرا البخاری

وعن الزبير قال كان على النبي صلى الله عليه وسلم

و از زبیر روایت است که گفت بود بر آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يوم أحد درعان فنهض إلى الصخرة فلم يستطع فقعد

روز غزوهٔ احد دو زره و این بجهت غایت شجاعت وی بود پس برخاست آنحضرت

طلحة تحته حتى استوى على الصخرة قال فسمعت النبي

طلحه زیر آنحضرت با وجود آن ... تا آنکه قرار گرفت آنحضرت بر سنگ ...

صلى الله عليه وسلم يقول أوجب طلحة رواه الترمذي

صلی الله علیه وسلم که میگفت واجب گردانید طلحه برای خود بهشت را روایت کرد ترمذی

وعن جابر رض قال نظر رسول الله صلى الله عليه وسلم

و از جابر روایت است که گفت نظر کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إلى طلحة بن عبيد الله قال من أحب أن ينظر إلى رجل

بسوی طلحه بن عبید الله گفت آنحضرت کسیکه دوست دارد که نظر کند بسوی مردی

يمشي على وجه الأرض وقد قضى نحبه فلينظر إلى هذا

که میرود بر زمین وحال آنکه بتحقیق مرده است پس باید که نظر کند بسوی طلحه

وفي رواية من سره أن ينظر إلى شهيد يمشي على وجه الأرض

و در روایتی آمده کسیکه شاد میکند او را اگر نظر کند بسوی شهیدی که میرود بر روی زمین

فلينظر إلى طلحة بن عبيد الله رواه الترمذي وعن

پس باید که نظر کند بسوی طلحه بن عبید الله روایت کرد او را ترمذی و از

علي رض قال سمعت أذني من في رسول الله صلى الله عليه

مرتضی علی رض روایت است که گفت شنیدند گوشهای من از دهان آنحضرت صلی الله علیه

وسلم يقول طلحة والزبير جاراي في الجنة رواه الترمذي

وسلم که میگفت طلحه و زبیر دو همسایه من اند در بهشت روایت کرد ترمذی

مناقب الزبير بن العوام رضي الله عنه

منقبتهای زبیر بن عوام رض

عن جابر رض قال قال النبي صلى الله عليه وسلم

گفت جابر رض که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

من يأتيني بخبر القوم يوم الأحزاب قال الزبير أنا فقال

روز غزوه احزاب کیست که بیارد مرا خبر قوم که قریش یا بنو قریظه ... که جمع شده بجنگ آمده بودند

[illegible]

النبي صلى الله عليه وسلم إن لكل نبي حواريا وحواري
آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی هر پیغمبر را حواری است و حواری من
الزبير متفق عليه وعن الزبير رض قال قال رسول الله
زبیر است متفق علیه واز زبیر بن العوام روایت است که گفت فرمود آنحضرت
صلى الله عليه وسلم من يأتي بني قريظة فيأتيني بخبرهم
صلی الله علیه وسلم کیست که بیاید بنی قریظه را پس بیارد مرا خبر ایشان
فانطلقت فلما رجعت جمع لي رسول الله صلى الله عليه
پس روان شدم من تا بیارم خبر ایشان پس هنگامیکه خبر گرفته برگشتم جمع کرد برای من آنحضرت
وسلم أبويه فقال فداك أبي وأمي متفق عليه مناقب
وسلم پدر و مادر خود را پس گفت آنحضرت فدای تو باد پدر و مادر من متفق علیه مناقب
عبد الرحمن بن عوف عن أم سلمة رض قالت
عبد الرحمن بن عوف رض روایت است از ام سلمه رض گفت
سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول لأزواجه
شنیدم من آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت مر زنان خود را
إن الذي يحنو عليكن بعدي هو الصادق البار اللهم
بدرستی آنکسیکه بعد بر شما مهربانی خواهد کرد بر شما بعد از من او است صادق نیکوکار خداوندا
اسق عبد الرحمن بن عوف من سلسبيل الجنة رواه أحمد
بنوشان عبد الرحمن بن عوف را از چشمه بهشت رواه احمد
وعن أبي سلمة رض أن عبد الرحمن بن عوف أوصى
روایت است از ابو سلمه رض که عبد الرحمن بن عوف رض وصیت کرد
بحديقة لأمهات المؤمنين بيعت بأربعمائة ألف رواه
بیک بستان مر امهات المؤمنین را که فروخته شد بچهار صد هزار رواه

التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ أَبِي إِسْحٰقَ سَعْدِ بْنِ أَبِي

ترمذی منقبتهای ابی اسحق سعد بن ابی

وَقَّاصٍ رض وَاسْمُ أَبِي وَقَّاصٍ مَالِكُ بْنُ

وقاص رض و اسم پدر وے است وقاص مالک بن

وُهَيْبٍ عَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ

وہیب است از مرتضی علی رضی روایت است که نشنیدم آنحضرت را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمَعَ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ إِلَّا لِسَعْدِ بْنِ مَالِكٍ فَإِنِّي

علیه و سلم که جمع کرد مادر و پدر را مر هیچ یکی را مگر برای سعد بن مالک که سعد بن ابی

سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَوْمَ أُحُدٍ يَا سَعْدُ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي

شنیدم آنحضرت را روز غزوهٔ احد که میگفت ای سعد تیر انداز فدای تو باد پدر و مادر من

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ إِنِّي لَأَوَّلُ

متفق علیه و از سعد بن ابی وقاص روایت است گفت بدرستی که من اول

الْعَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

العرب کسی که انداخت تیر در راه خدا و تفسیل از من یکسی تیر در راه خدا نینداخت متفق علیه

سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سعد بن ابی وقاص رض که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ يَوْمَئِذٍ يَعْنِي يَوْمَ أُحُدٍ اللّٰهُمَّ اشْدُدْ رَمْيَتَهُ وَأَجِبْ

فرمود برای وے در آن روز یعنی روز احد خداوندا قوی و استوار گردان تیر انداز وی را و اجابت کن

دَعْوَتَهُ رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَّةِ وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ

قبول دعاے او را روایت کرد آنرا در شرح سنه و هم از سعد بن ابی وقاص است که آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ اللّٰهُمَّ اسْتَجِبْ لِسَعْدٍ إِذَا

صلی الله علیه و سلم فرمود دعا کرد خداوندا قبول اپذیر اکن مر سعد را و قتیکه

دَعَا لَهُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ

دعا کند ترا رواه الترمذی و از قیس بن ابی حازم تابعی روایت

سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ إِنِّي لَأَوَّلُ رَجُلٍ مِنَ الْعَرَبِ

شنیدم سعد بن ابی وقاص را که میگفت بدرستی من نخستین فرد ام از عرب

رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ وَرَأَيْتُنَا نَغْزُو مَعَ رَسُولِ اللهِ

که تیر انداخت در راه خدا و میدانم من خود را و دیگر اصحاب پیغمبر را که جنگ میکردیم

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا الْحُبْلَةُ وَوَرَقُ

در همراهی آنحضرت صلی الله علیه وسلم و نبود ما را خوردنی مگر دانه سمر و نبود ما را طعام مگر برگ

السَّمُرِ وَإِنْ كَانَ أَحَدُنَا لَيَضَعُ كَمَا تَضَعُ الشَّاةُ مَا لَهُ خِلْطٌ

سمر که درختی مشهور است و بتحقیق بود یکے از ما که می نهاد یعنی پشک خشک چنانکه می نهد گوسفند

ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعَزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ لَقَدْ خِبْتُ

و آمیزش نبود بجهت خشکی یعنی گشته بنو اسد که توبیخ میکردند و تعلیم میکنند مرا در احکام اسلام هر آینه بتحقیق

إِذًا وَضَلَّ عَمَلِي وَكَانُوا وَشَوْا بِهِ إِلَى عُمَرَ وَقَالُوا لَا يُحْسِنُ

و زیانکار گشتم و گم شد عمل من یعنی هرگاه نماز درست نمی خوانم و بودند بنو اسد که سخن چینی کرده بودند

يُصَلِّي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو

و نماز را متفق علیه منقبتهای سعید بن زید بن عمرو

بْنِ نُفَيْلٍ رض عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ رض أَنَّهُ

بن نفیل رضی از سعید بن زید بن عمرو بن نفیل رض مرویست

قَالَ أَشْهَدُ عَلَى التِّسْعَةِ أَنَّهُمْ فِي الْجَنَّةِ وَلَوْ شَهِدْتُ

که وی گفت گواهی میدهم من بر نه مرد که ایشان در می آیند در بهشت و اگر گواهی دهم

عَلَى الْعَاشِرِ لَمْ آثَمْ قِيلَ وَكَيْفَ ذَاكَ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ

بر دهم گنهگار نمی شوم پرسیده شد چه حال دارد این گواهی گفت بودیم با رسول الله

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِرَاءَ فَقَالَ اثْبُتْ حِرَاءُ فَإِنَّهُ لَيْسَ

صلے الله علیہ و سلم بر کوه حرا پس گفت آنحضرت ثابت باش اے حرا پس نیست

عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صِدِّيقٌ أَوْ شَهِيدٌ قِيلَ وَمَنْ هُمْ قَالَ

بر تو مگر پیغمبر یا صدیق یا شہید گفته شد که کیست کرام کسان بودند برکوه

رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ

گفت آنحضرت صلے الله علیہ و سلم و ابوبکر و عمر و عثمان

وَعَلِيٌّ وَطَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ وَسَعْدٌ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ

و علی و طلحه و زبیر و سعد و عبد الرحمن بن عوف

قِيلَ فَمَنْ عَاشِرٌ قَالَ أَنَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ

گفته شد و پرسیده شد پس کدام کس بود دهم گفت من بودم دهم روایت کرد ترمذی

أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ عَامِرِ بْنِ الْجَرَّاحِ رض عَنْ

ابے عبیدة بن عامر بن جراح رض از

أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِكُلِّ

انس رض مر ہر امت را فرمود آنحضرت صلے الله علیہ و سلم

أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ هٰذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ

امت را امانت دار است که در حقوق خدا و خلق خیانت نکند و امین این امت ابوعبیده بن

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

متفق علیہ و روایت است از ابو ہریره رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِعْمَ الرَّجُلُ أَبُو بَكْرٍ نِعْمَ الرَّجُلُ عُمَرُ

صلے الله علیہ و سلم چه خوش مرد است ابوبکر و خوب مرد است عمر

نِعْمَ الرَّجُلُ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

چه خوب مرد است ابو عبیده بن الجراح روایت کرده است این حدیث را ترمذی

بَابُ مَنَاقِبِ الْعَشَرَةِ عَنْ اَبِیْ هُرَیْرَةَ اَنَّ

این باب ست در مناقب عشره مبشره رضی الله عنهم روایت است از ابی هریره که

رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ کَانَ عَلٰی حِرَاءٍ هُوَ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم بود بر کوه حرا که جبل نور است

وَاَبُوْبَکْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ وَعَلِیٌّ وَطَلْحَةُ وَالزُّبَیْرُ فَتَحَرَّکَتِ الصَّخْرَةُ

آنحضرت بود و ابوبکر و عمر و عثمان و علی و طلحه و زبیر پس جنبید سنگ

فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ اهْدَاْ فَمَا عَلَیْکَ

پس گفت پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم ساکن باش نیست بر تو

اِلَّا نَبِیٌّ اَوْ صِدِّیْقٌ اَوْ شَهِیْدٌ وَزَادَ بَعْضُهُمْ وَسَعْدُ بْنُ

مگر پیغمبر یا صدیق یا شهید که عبارت است از علی و عثمان و طلحه و زبیر و بعضی زیاد کردند

اَبِیْ وَقَّاصٍ وَلَمْ یَذْکُرْ عَلِیًّا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ

بن ابی وقاص و ذکر نکرده این بعض علی را روایت کرده مسلم و از

عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ اَنَّ النَّبِیَّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ

عبد الرحمن بن عوف مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم

قَالَ اَبُوْبَکْرٍ فِی الْجَنَّةِ وَعُمَرُ فِی الْجَنَّةِ وَعُثْمَانُ فِی الْجَنَّةِ وَعَلِیٌّ

فرمود که ابوبکر در بهشت و عمر در بهشت است و عثمان در بهشت و علی

فِی الْجَنَّةِ وَطَلْحَةُ فِی الْجَنَّةِ وَالزُّبَیْرُ فِی الْجَنَّةِ وَعَبْدُ الرَّحْمٰنِ

در بهشت ست و طلحه در بهشت ست و زبیر در بهشت است و عبد الرحمن

فِی الْجَنَّةِ وَسَعْدُ بْنُ اَبِیْ وَقَّاصٍ فِی الْجَنَّةِ وَسَعِیْدُ بْنُ زَیْدٍ

در بهشت ست و سعد بن ابی وقاص در بهشت است و سعید بن زید

فِی الْجَنَّةِ وَاَبُوْ عُبَیْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِی الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِیُّ

در بهشت ست و ابو عبیده ابن الجراح در بهشت است روایت کرد آنرا ترمذی

[margin note] سکه یکی از وجوه شهرت این ده کس بشارت جنت و نیز در بشارت دادن ایشان یک حدیث واقع شده والا بشارت مخصوص بایشان نیست

وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ مَنَاقِبُ أَبِي الْفَضْلِ
و روایت کرد ابن ماجه از سعید بن زید منقبتهای ابی الفضل
عَمِّ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الْعَبَّاسُ
عم نبی صلی الله علیه وسلم و آن عباس
بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَنْ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ
بن عبد المطلب است روایت است از عبد المطلب بن ربیعه
أَنَّ الْعَبَّاسَ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
بن حارث بن عبد المطلب بن هاشم قریشی که عباس در آمد بر آن حضرت صلی الله علیه وسلم
مُغْضَبًا وَأَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ مَا أَغْضَبَكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ
در حالت خشمگین و من نزد آن حضرت بودم پس گفت آنحضرت خطاب بعباس کرده چه چیز ترا غضب
مَا لَنَا وَلِقُرَيْشٍ إِذَا تَلَاقَوْا بَيْنَهُمْ تَلَاقَوْا بِوُجُوهٍ مُبْشَرَةٍ
چه حال است ما را و قریش را وقتیکه ملاقات کنند قریش میان خود ملاقات کنند بروهای تر و تازه
وَإِذَا لَقُونَا لَقُونَا بِغَيْرِ ذٰلِكَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ
و چون پیش آیند ما را قریش هم ملاقات میکنند با ما بغیر آن صفت پس در غضب آمد پیغمبر خدا صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ
علیه وسلم تا آنکه سرخ گشت روی آنحضرت پس گفت آنحضرت بخدا سوگند
لَا يَدْخُلُ قَلْبَ رَجُلٍ الْإِيمَانُ حَتَّى يُحِبَّكُمْ لِلّٰهِ وَلِرَسُولِهِ ثُمَّ
در نیاید دل هیچ مردی را ایمان تا آنکه دوست دارد شما را برای محبت خدا
قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ آذَى عَمِّي فَقَدْ آذَانِي فَإِنَّمَا عَمُّ الرَّجُلِ
باز فرمود آنحضرت آگاه باشید ای مردم کسیکه آزار کند عم مرا پس تحقیق آزار کند مرا زیرا که نیست عم مرد مگر
صِنْوُ أَبِيهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ
مثل پدر او است روایت کرد الترمذی واز ابن عباس مرویست گفت فرمود

رسول الله صلى الله عليه وسلم العباس مني وانا منه

آنحضرت صلی الله علیه وسلم عباس از من است و من از عباسم

رواه الترمذي وعنه قال قال رسول الله صلى الله

کنایة است از اتحاد و یگانگی و محبت روایت کرد این را ترمذی و روایت است از ابن عباس گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عليه وسلم للعباس اذا كان غداة الاثنين فأتني انت

علیه و سلم مر عباس را وقتی که باشد بامداد روز دوشنبه بیا تو

وولدك حتى ادعو لكم بدعوة ينفعك الله بها

و اولاد تو تا آنکه دعا کنم مر شما را بدعائیکه سودمند گرداند ترا خدا تعالی بآن دعا

وولدك فغدا وغدونا معه والبسنا كساءه ثم قال

و اولاد ترا پس بامداد کرد عباس و آمد نزد آنحضرت و آمدیم ما همراه وی و پوشانید آنحضرت ما را گلیم خود پس گفت

اللهم اغفر للعباس وولده مغفرة ظاهرة وباطنة

خداوندا بیامرز عباس و اولاد او را آمرزیدنی آشکارا و نهانی

لا تغادر ذنبا اللهم احفظه في ولده[له] رواه الترمذي

آمرزشی که نگذارد هیچ گناه خداوندا نگاهدار او را در اولاد او روایت کرد ترمذی

وزاد رزين واجعل الخلافة باقية في عقبه مناقب

و زیاده کرده است رزین که یکی از ائمه حدیث است در روایت خود و بگردان پادشاهی را در نسل او مناقب

جعفر بن ابي طالب رض عن ابن عمر رض انه كان

جعفر بن ابی طالب رض از ابن عمر رض روایت است که وی بود

اذا سلم على ابن جعفر قال السلام عليك يا ابن ذي

چون سلام میکرد بر عبد الله بن جعفر بن ابی طالب میگفت سلام بر تو ای پسر خداوند

الجناحين رواه البخاري وعن ابي هريرة رض قال

دو بازو و ذو الجناحین لقب جعفر طیار است روایت کرده این حدیث بخاری و روایت است از ابی هریره رض گفت

[له] یعنی نگاهداری او را در اولاد او رعایت کن حق او را و نگهدار او را از آفات و بلاها در اولاد او تا حرمت ضائع نگردد ۱۲ اشعة اللمعات

كان جعفر يحب المساكين ويجلس إليهم ويحدثهم
ويحدثونه فكان رسول الله صلى الله عليه وسلم
يكنيه بأبي المساكين رواه الترمذي وعنه قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم رأيت جعفرا
يطير في الجنة مع الملائكة رواه الترمذي وعن
البراء بن عازب أن النبي صلى الله عليه وسلم قال
لجعفر بن أبي طالب أشبهت خلقي وخلقي وفي الحديث
قصة رواه الترمذي مناقب أبي محمد
الحسن بن علي بن أبي طالب والحسين
بن علي بن أبي طالب عن أسامة بن زيد
قال طرقت النبي صلى الله عليه وسلم ذات ليلة

فِي بَعْضِ الْحَاجَةِ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ

از حوائج بیرون آمد [illegible] پس بیرون آمد آنحضرت صلی الله علیه وسلم و حال آنکه

مُشْتَمِلٌ عَلَى شَيْءٍ لَا أَدْرِي مَا هُوَ فَلَمَّا فَرَغْتُ مِنْ حَاجَتِي

وی فرا گیرنده است بر چیزی که در نمی یابم من که چه چیز است آن چون فارغ شدم از حاجت خویش

قُلْتُ مَا هَذَا الَّذِي أَنْتَ مُشْتَمِلٌ عَلَيْهِ فَكَشَفَهُ فَإِذَا الْحَسَنُ

گفتم چیست این چیزی که تو در گیرنده است مر آنرا پس بکشاد و ناگاه حسن

وَالْحُسَيْنُ عَلَى وَرِكَيْهِ فَقَالَ هَذَانِ ابْنَايَ وَابْنَا ابْنَتِي

و حسین بر هر دو بالا سرین های او بودند پس گفت آنحضرت این هر دو پسران من اند و پسران دختر

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أُحِبُّهُمَا فَأَحِبَّهُمَا وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُمَا رَوَاهُ

خداوندا بدرستی که من دوست میدارم این هر دو را پس دوست دار این هر دو را و دوست دار [illegible]

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ سَلْمَى قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ

ترمذی واز سلمی زوجه ابو رافع روایت است گفت سلمی در آمدم بر ام سلمه

وَهِيَ تَبْكِي فَقُلْتُ مَا يُبْكِيكِ قَالَتْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى

و حال آنکه وی میگریست پس گفتم چه چیز گریانند ترا و چه سبب می گریی گفت ام سلمه دیدم پیغمبر خدا را صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعْنِي فِي الْمَنَامِ وَعَلَى رَأْسِهِ وَلِحْيَتِهِ التُّرَابُ

علیه وسلم یعنی در خواب و حال آنکه بر سر و ریش مبارک وی خاک بود

فَقُلْتُ مَا لَكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ شَهِدْتُ قَتْلَ الْحُسَيْنِ

پس گفتم چه شده است ترا ای رسول خدا خاک آلوده شده گفت حاضر شدم قتل حسین را

آنِفًا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللّٰهِ

اکنون روایت کرد ترمذی و از انس روایت است که گفت پرسیده شد رسول خدا

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ أَهْلِ بَيْتِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ

صلی الله علیه وسلم که کدام یکی از اهل بیت تو دوست تر است بسوی تو

قَالَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَكَانَ يَقُولُ لِفَاطِمَةَ ادْعِي لِي

فرمود امام حسن و حسین و بود آنحضرت که میگفت مر فاطمہ را بخوان

ابْنَيَّ فَيَشُمُّهُمَا وَيَضُمُّهُمَا إِلَيْهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

برای من پسر دو پسر را پس می بوئید پسر دو را و چسپانید بخود پسر دو را آنحضرت روایت کرد او را ترمذی و روایت

بُرَيْدَةَ رض قَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُنَا

از بریدہ رض گفت بریدہ که بود آنحضرت صلی الله علیہ وسلم که خطبہ میخواند

إِذْ جَاءَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَعَلَيْهِمَا قَمِيصَانِ أَحْمَرَانِ

ناگاہ آمد حسن و حسین و بود بر ایشان دو پیراہن سرخ

يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و راہ می رفتند پسر دو و می لغزیدند و می افتادند پس فرود آمد آنحضرت صلی الله علیہ وسلم

مِنَ الْمِنْبَرِ فَحَمَلَهُمَا وَوَضَعَهُمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ صَدَقَ

از منبر پس برداشت آنحضرت پسر دو را و نہاد پسر دو را در پیش خود پس گفت آنحضرت راست گفت

اللهُ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ نَظَرْتُ إِلَى هَذَيْنِ

خدای تعالی سوائے نیست اموال شما و اولاد شما فتنہ و محل آزمایش نگاہ کردم بسوی این

الصَّبِيَّيْنِ يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ فَلَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قَطَعْتُ

دو پسر که راہ می رفتند و می افتادند پس صبر نکردم تا آنکه بریدم

حَدِيثِي وَرَفَعْتُهُمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ

سخن خود را و برداشتم پسر دو را روایت کرد او را ترمذی و ابوداؤد و نسائی

وَعَنْ يَعْلَى بْنِ مُرَّةَ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

از یعلی بن مرہ رض روایت است گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُسَيْنٌ مِنِّي وَأَنَا مِنْ حُسَيْنٍ أَحَبَّ اللهُ

علیہ وسلم حسین از من است و من از حسین دوست دارد خدا تعالی

مَنْ اَحَبَّ حُسَيْنًا حُسَيْنٌ سِبْطٌ مِنَ الْاَسْبَاطِ رَوَاهُ

کسیرا کہ دوست میدارد حسین را حسین سبط است از اسباط روا ه

التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ اَبِي سَعِيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

ترمذی و در روایت است از ابو سعید خدری گفت گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَا شَبَابِ اَهْلِ

علیه و سلم حسن و حسین مهتر و بهتر جوانان اهل

الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ الْبَرَاءِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ

بهشت اند جوانان آنکه کسی که مرده باشد روایت کرده ترمذی و در روایت است از براء بن عازب

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلٰى عَاتِقِهِ يَقُوْلُ

صلی الله علیه و سلم و حال آنکه حسن بن علی بر دوش او است و حال آنکه میگوید

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اُحِبُّهُ فَاَحِبَّهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ

آنحضرت خداوندا بدرستیکه من دوست میدارم او را پس دوست دار تو او را متفق علیه و روایت است

قَالَ خَرَجْتُ مَعَ رَسُوْلِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ

از گفت ابوهریره بیرون آمدم همراه آنحضرت صلی الله علیه و سلم در

طَائِفَةٍ مِنَ النَّهَارِ حَتّٰى اَتٰى خِبَاءَ فَاطِمَةَ فَقَالَ اَثَمَّ لُكَعُ

پاره از روز تا آنکه آمد آنحضرت خانه فاطمه را پس گفت آنحضرت آیا

اَثَمَّ لُكَعُ يَعْنِيْ حَسَنًا فَلَمْ يَلْبَثْ اَنْ جَاءَ يَسْعٰى

هست اینجا آنحضرت بلکه امام حسن را پس درنگ نکرد آنحضرت تا آنکه آمد دوان

حَتَّى اعْتَنَقَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

دست در گردن افگندند هر یکی از ایشان آنحضرت و امام حسن صاحب خود را پس گفت آنحضرت صلی

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اُحِبُّهُ فَاَحِبَّهُ وَاَحْبِبْ مَنْ يُحِبُّهُ

علیه و سلم خداوندا بدرستیکه من دوست میدارم او را پس دوست دار تو او را و دوست دار

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ

متفق علیه و از ابی بکره گفت دیدم آنحضرت

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى

صلی الله علیه وسلم را بر منبر و حسن بن علی در

جَنْبِهِ وَهُوَ يُقْبِلُ عَلَى النَّاسِ مَرَّةً وَعَلَيْهِ أُخْرَى وَيَقُولُ

پهلوی آنحضرت بود و متوجه شدی بر مردم یکبار و بر حسن بن علی بار دیگر و گفت

إِنَّ ابْنِي هٰذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ

آنحضرت به درستی این پسر من سید است و امید است که صلح کند الله به او میان دو گروه

عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ أَنَسٍ

بزرگ از مسلمانان روایت کرد بخاری و روایت است از انس

قَالَ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَشْبَهَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت نبود هیچ کس مانندتر به آنحضرت صلی الله علیه وسلم

مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَقَالَ فِي الْحُسَيْنِ أَيْضًا كَانَ أَشْبَهَهُمْ

از حسن بن علی و گفت در امام حسین نیز بود مشابه‌ترین مردم

بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَعَنْ

به پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم روایت کرد بخاری و از

عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ أَبِي نُعْمٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللهِ بْنَ عُمَرَ

عبد الرحمن بن ابی نعم روایت است گفت شنیدم عبد الله بن عمر را

وَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْمُحْرِمِ قَالَ شُعْبَةُ أَحْسِبُهُ يَقْتُلُ الذُّبَابَ

و حال آنکه سوال کرد او را مردی از حکم محرم گفت شعبه گمان میکنم که بکشد مگس را

فَقَالَ أَهْلُ الْعِرَاقِ يَسْأَلُونِي عَنِ الذُّبَابِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ

جواب آن چیست گفت ابن عمر اهل عراق می‌پرسند از من از کشتن مگس و به تحقیق کشتند پسر

بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم وقال رسول الله
دختر رسول خدا صلی الله علیه و سلم حال آنکه گفت آنحضرت
صلى الله عليه وسلم هما ريحاني من الدنيا رواه البخاري
صلی الله علیه و سلم حسن و حسین هر دو ریحان من اند از دنیا روایت کرده بخاری
وعن علي رض قال الحسن أشبه النبي صلى الله عليه
و روایت است از علی رضی الله عنه گفت امیر المومنین علی حسن مانند است پیغمبر خدا را صلی الله علیه
وسلم ما بين الصدر إلى الرأس والحسين أشبه النبي
و سلم در چیزیکه میان سینه تا سر است و حسین مشابه است آنحضرت را
صلى الله عليه وسلم ما كان أسفل من ذلك رواه
صلی الله علیه و سلم در چیزیکه هست تا پایان تر از سینه گو پا هر دو شاهزاده
الترمذي وعن حذيفة رض قال قلت لأمي
الترمذی و از حذیفه رضی روایت است گفت گفتم مادر خود را
دعيني آتي النبي صلى الله عليه وسلم فأصلي معه
بگذار مرا و اذن ده که بیایم آنحضرت را صلی الله علیه و سلم پس بگذارم با آنحضرت نماز
المغرب وأسأله أن يستغفر لي ولك فأتيت النبي
شام را و طلب کنم از وی که طلب آمرزش کند از خدا برای من و برای تو پس آمدم پیغمبر خدا را
صلى الله عليه وسلم فصليت معه المغرب فصلى حتى
صلی الله علیه و سلم را پس گزاردم با آنحضرت نماز مغرب را پس گزارد آنحضرت تا آنکه
صلى العشاء ثم انفتل فتبعته فسمع صوتي فقال من
گزارد نماز خفتن را پس بر گشت آنحضرت از نماز و بازگشت پس رفتم از پی او پس شنید آواز مرا پس گفت کیست
هذا حذيفة قلت نعم قال ما حاجتك غفر الله لك
این حذیفه است گفتم آری فرمود چیست حاجت تو چه میگوئی بیامرزد خدا مر ترا

وَلَا يُمْلِكُ اَنَّ هٰذَا مَلَكٌ لَمْ يَنْزِلِ الْاَرْضَ قَطُّ قَبْلَ هٰذِهِ

و مر مادر ترا بدرستیکه این فرشته است که فرود نیامده است بسوئے زمین هرگز پیش از این

اللَّيْلَةِ اِسْتَاْذَنَ رَبَّهٗ اَنْ يُّسَلِّمَ عَلَيَّ وَيُبَشِّرَنِيْ بِاَنَّ

شب و دستوری خواسته است پروردگار خود را که بیاید و سلام کند بمن و خوشخبری دهد مرا بانکه

فَاطِمَةَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ اَهْلِ الْجَنَّةِ وَاَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ

فاطمه زهرا سیده و سردار زنان اهل بهشت اند و بانکه حسن و حسین

سَيِّدَا شَبَابِ اَهْلِ الْجَنَّةِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

بهترین و مهتر جوانان اهل بهشت اند روایه الترمذی و از

ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

ابن عباس رضی مرویست گفت بود آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ حَامِلَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلٰى عَاتِقِهٖ فَقَالَ رَجُلٌ

وسلم بردارنده حسن رض بن علی رض بر دوش خود پس گفت مردی

نِعْمَ الْمَرْكَبُ رَكِبْتَ يَا غُلَامُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ

نیکو مرکبی است که سوار شدی تو اے کودک پس فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنِعْمَ الرَّاكِبُ هُوَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ

علیه وسلم و نیکو سوار است وی یعنی مرکب خوب نیکو است و راکب هم نیکو است رواه الترمذی و از

عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ رض قَالَ صَلّٰى اَبُوْ بَكْرٍ الْعَصْرَ ثُمَّ خَرَجَ

عقبه بن حارث رض روایت است گفت نماز گذارد ابوبکر نماز دیگر را پس بیرون آمد

يَمْشِيْ وَمَعَهٗ عَلِيٌّ فَرَاَى الْحَسَنَ يَلْعَبُ مَعَ الصِّبْيَانِ

ابوبکر در حالیکه راه میرفت و با وی علی بود پس دید ابوبکر امام حسن را که بازی میکند با کودکان

فَحَمَلَهٗ عَلٰى عَاتِقِهٖ وَقَالَ بِاَبِيْ شَبِيْهٌ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ

پس برداشت ابوبکر حسن را بر دوش خود گفت ابوبکر بطریق طیبت سوگند میخورم به پدر خود حسن مانند است به پیغمبر صلی

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْسَ شَبِيهًا بِعَلِيٍّ وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

علیه و سلم نیست مانند بعلی و علی خندہ میکرد روایه البخاری

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ أُتِيَ عُبَيْدُ اللهِ بْنُ زِيَادٍ بِرَأْسِ

و از انس رضی مرویست گفت انس رض آوردہ شد نزد عبید اللہ بن زیاد که قاتل امام حسین

الْحُسَيْنِ فَجُعِلَ فِي طَسْتٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ وَقَالَ فِي حُسْنِهِ

حسین را پس گردانیده شد سر شریف در طشت پس گشت آن شقی که میزد بچوب سر مبارک را و گفت

شَيْئًا قَالَ أَنَسٌ فَقُلْتُ وَاللهِ إِنَّهُ كَانَ أَشْبَهَهُمْ بِرَسُولِ اللهِ

چیزی یعنی گفت لطیف انکار گفت انس پس گفتم من بخدا سوگند بدرستی که او مشابه ترین مردم به پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ مَخْضُوبًا بِالْوَسْمَةِ رَوَاهُ

صلی اللہ علیه و سلم و بود سر مبارک و موی رنگ کردہ شدہ بوسمه که نام گیاهیست روایه

الْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةِ التِّرْمِذِيِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ زِيَادٍ

بخاری و در روایت ترمذی آمدہ است که گفت انس بودم من نزد ابن زیاد

فَجِيءَ بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ فَجَعَلَ يَضْرِبُ بِقَضِيبٍ فِي أَنْفِهِ

پس آوردہ شد سر مبارک حضرت امام حسین پس گشت آن ملعون که میزد بچوب در بینی او

وَيَقُولُ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ هٰذَا حُسْنًا فَقُلْتُ أَمَا إِنَّهُ كَانَ

و میگوید ندیدہ ام مثل این در حسن پس گفتم آگاہ باش بدرستی وی

مِنْ أَشْبَهِهِمْ بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْ

مشابه ترین مردم به پیغمبر خدا است صلی اللہ علیه و سلم و روایت است از

أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّهَا دَخَلَتْ عَلٰى رَسُولِ اللهِ

ام فضل بنت حارث والدہ ابن عباس که وی درآمد به پیغمبر خدا

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي رَأَيْتُ

صلی اللہ علیه و سلم پس گفت یا رسول اللہ بدرستی من دیدہ ام

حُلُمًا مُنْكَرًا اللَّيْلَةَ قَالَ وَمَا هُوَ قَالَتْ إِنَّهُ شَدِيدٌ

خواب دیدم امشب ناخوش را گفت آنحضرت چیست آن خواب گفتم ام الفضل سخت است

قَالَ وَمَا هُوَ قَالَتْ رَأَيْتُ كَأَنَّ قِطْعَةً مِنْ جَسَدِكَ

فرمود چیست آن خواب گفت ام الفضل دیدم گویا پاره از بدن تو بریده شده

قُطِعَتْ وَوُضِعَتْ فِي حِجْرِي فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

و نهاده شده است در کنار من پس فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَيْتِ خَيْرًا تَلِدُ فَاطِمَةُ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ

علیه و سلم دیدی تو ای ام الفضل خواب نیک خواهد زایید فاطمه اگر خواسته است خدا

غُلَامًا يَكُونُ فِي حِجْرِكِ فَوَلَدَتْ فَاطِمَةُ الْحُسَيْنَ

پسر مبارک که خواهد آن پسر در کنار تو پس زایید فاطمه حسین را

فَكَانَ فِي حِجْرِي كَمَا قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

پس بود آن مولود در کنار من چنانکه گفته بود پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَدَخَلْتُ يَوْمًا عَلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و سلم پس درآمدم روزی بر پیغمبر خدا صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فَوَضَعْتُهُ فِي حِجْرِهِ ثُمَّ كَانَتْ مِنِّي الْتِفَاتَةٌ

و سلم پس نهادم آن را در کنار او آنحضرت پس شد از من نگریستن بجانب دیگر

فَإِذَا عَيْنَا رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تُهْرِقَانِ

پس ناگاه هر دو چشم آنحضرت صلی الله علیه و سلم می ریختند

الدُّمُوعَ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللّٰهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي مَا لَكَ

اشکها را گفت ام الفضل پس گفتم ای پیغمبر خدا فدا باد بر تو پدر و مادر من چه شد ترا

قَالَ أَتَانِي جِبْرِيلُ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ أُمَّتِي سَتَقْتُلُ ابْنِي هٰذَا

فرمود آمد مرا جبرئیل پس خبر داد مرا که امت من [illegible] خواهند کشت پسر مرا این را

فقلت هذا قال نعم وأتاني بتربة من تربته حمراء وعن

پس گفتم بطریق تعجب این پسر را گفت آری این پسر را و داد مرا جبرئیل خاکی از خاک آن موضع سرخ و

ابن عباس رض قال رأيت النبي صلى الله عليه وسلم فيما

از ابن عباس رض روایت است گفت ابن عباس دیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم در آنچه

يرى النائم ذات يوم بنصف النهار أشعث أغبر بيده

می بیند خوابنده یک روزے در نیم روز ژولیده موے غبار آلوده بدست

قارورة فيها دم فقلت بأبي أنت وأمي ما هذا قال

شیشه است که دروے خون است پس گفتم پدر و مادر من فدا سے تو باد چیست اینجا گفت

هذا دم الحسين وأصحابه لم أزل ألتقطه منذ

آنحضرت این خون حسین و یاران اوست همیشه ام که برمی‌دارم آنرا تمام

اليوم فأحصي ذلك الوقت فأجد قتل ذلك الوقت

امروز پس نگاه داشتم من این وقت را پس می یابم که کشته شد حسین در آن وقت

رواهما البيهقي في دلائل النبوة وأحمد الأخير ما جاء

روایت کرد این هر دو حدیث را بیهقی در دلائل النبوة و روایت نمود احمد حدیث اخیر را آنچه

في فضل فاطمة رضي الله تعالى عنها عن

در فضیلت حضرت فاطمه زهرا آمده رضی الله تعالی عنها از روایت

المسور بن مخرمة رض أن رسول الله صلى الله عليه وسلم

از مسور بن مخرمه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال فاطمة بضعة مني فمن أغضبها أغضبني وفي رواية

فرمود که فاطمه گوشت پاره از من است پس کسیکه در خشم آرد او را در خشم آرد مرا و در روایتی

يريبني ما أرابها ويؤذيني ما آذاها متفق عليه وعن

آمده است که ناخوش میگرداند مرا چیزیکه ناخوش میگرداند او را و آزار میکند مرا چیزیکه آزار میکند او را متفق علیه و از

انس ان النبی صلی الله علیه وسلم قال حسبك من نساء

انس روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بس است ترا از زنان

العالمین مریم بنت عمران وخدیجة بنت خویلد وفاطمة

جهانیان یعنی کافی است ترا از جمیع زنان این چهار زن که مریم بنت عمران و خدیجه بنت خویلد و فاطمه

بنت محمد صلی الله علیه وسلم وآسیة امرأة فرعون

بنت محمد صلی الله علیه وسلم و آسیه زن فرعون است

رواه الترمذی وعن ام سلمة ان رسول الله صلی الله

روایت کرد ترمذی و روایت است از ام سلمه که آنحضرت صلی الله

علیه وسلم دعا فاطمة عام الفتح فناجاها فبکت ثم

علیه وسلم خواند فاطمه را سال فتح مکه پس راز گفت با وی پس بگریست

حدثها فضحکت فلما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم

پس سخن گفت با وی پس بخندید فاطمه پس چون وفات یافت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

سألتها عن بکائها وضحکها قالت اخبرنی رسول الله

پرسیدم فاطمه را از گریستن او و از خندیدن او گفت خبر داد مرا آنحضرت

صلی الله علیه وسلم انه یموت فبکیت ثم اخبرنی

صلی الله علیه وسلم که وی میمیرد پس گریه کردم پس خبر داد مرا که من

سیدة نساء اهل الجنة الا مریم بنت عمران فضحکت

مهتر زنان بهشتیانم مگر مریم بنت عمران پس خندیدم

رواه الترمذی وعن انس ان النبی صلی الله علیه

روایت کرد ترمذی و روایت است از انس که آنحضرت صلی الله علیه

وسلم اتی فاطمة بعبد قد وهبه لها وعلی فاطمة ثوب

وسلم آمد نزد فاطمه با غلامی که بتحقیق عنایت کرده بود آنحضرت مر فاطمه را و بر فاطمه ثوبی بود

إذا قنعت به رأسها لم يبلغ به رجليها وإذا غطت به

ترجمہ چون می پوشانید بآن ثوب سر خود را نمیرسید ثوب بهر دو پاے فاطمہ را وچون می پوشید

رجليها لم يبلغ به رأسها فلما رأى رسول الله صلى الله

آن ثوب بهر دو قدم خود را نمیرسید سر او را پس هنگامیکه دید آنحضرت صلی الله

عليه وسلم ما تلقى قال إنه ليس عليك بأس إنما

علیه و سلم آنچیز که میرسید از مشقت فرمود بدرستی که نیست بر تو مضائقه چیزی نیست که

هو أبوك وغلامك رواه أبو داود في باب النظر إلى

یعنی کسیکه حیا میکنی تو ازو پدر تست و غلام تست روایت ابوداود در باب نظر کردن بسوے

المخطوبة مش باب مناقب أزواج النبي

مخطوبه باب هشتم در مناقب امهات المؤمنین ازواج مطهرات حضرت

صلى الله عليه وسلم عن علي رض قال سمعت

سید العالمین صلی الله علیه و سلم از علی مرتضی رض مرویست گفت شنیدم

رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول خير نسائها مريم

آنحضرت را صلی الله علیه و سلم که میگفت بهترین زنان دنیا مریم

بنت عمران وخير نسائها خديجة بنت خويلد متفق

بنت عمران است و بهترین زنان دنیا خدیجه بنت خویلد است متفق

عليه وفي رواية قال أبو كريب وأشار وكيع إلى السماء

علیه و در روایتے آمده گفت ابو کریب که راوی این حدیث است از وکیع و اشاره کرد وکیع

والأرض وعن أبي هريرة قال أتى جبريل النبي

در بیان اراده ای بیان مستعد شده است از ابوهریره گفت ابوهریره آمد جبریل آنحضرت را

صلى الله عليه وسلم فقال يا رسول الله صلى الله عليك

صلی الله علیه و سلم پس گفت یا رسول الله صلی الله علیک

وَسَلَّمَ هٰذِهٖ خَدِيْجَةُ قَدْ أَتَتْ مَعَهَا إِنَاءٌ فِيْهِ إِدَامٌ أَوْ

و سلم این خدیجه است بتحقیق باوری آورده است که در وی نان خورش می‌است یا

طَعَامٌ فَإِذَا أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَّبِّهَا وَمِنِّيْ

طعامے است پس چون بیاید خدیجه نزا پس بخوان برو سلام از پروردگار وی و از جانب من

وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيْهِ وَلَا نَصَبَ

و مژده ده خدیجه را بخانه در بهشت از مروارید در آنجا شور و غوغا نیست و نه رنج

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رضـ قَالَتْ مَا غِرْتُ عَلٰى أَحَدٍ

متفق علیه روایت است از عائشه رضـ گفت عائشه که غیرت نکرده‌ام بر هیچ

مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غِرْتُ عَلٰى خَدِيْجَةَ

از زنان آنحضرت صلی الله علیه و سلم آنچنانکه غیرت برده‌ام بر خدیجه

وَمَا رَأَيْتُهَا وَلٰكِنْ كَانَ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا وَرُبَّمَا ذَبَحَ الشَّاةَ ثُمَّ

و من ندیده‌ام خدیجه را ولیکن بود آنحضرت که بسیار میکرد یاد خدیجه را و بسا که ذبح میکرد گوسفند را

يُقَطِّعُهَا أَعْضَاءً ثُمَّ يَبْعَثُهَا فِيْ صَدَائِقِ خَدِيْجَةَ فَرُبَّمَا

پاره پاره میکرد گوسفند را عضو عضو پس میفرستاد آنحضرت آنرا در دوستان خدیجه پس بسا

قُلْتُ لَهٗ كَأَنَّهٗ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَأَةٌ إِلَّا خَدِيْجَةُ فَيَقُوْلُ

پس بسا گفتم آنحضرت را گویا که نبود در دنیا هیچ زنے مگر خدیجه پس میگفت آنحضرت

إِنَّهَا كَانَتْ وَكَانَتْ وَكَانَ لِيْ مِنْهَا وَلَدٌ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ

که خدیجه بود چنین و چنین بطریق ابهام و بود مرا از خدیجه اولاد متفق علیه از فضیلت

عَائِشَةَ رضـ عَنْ أَبِيْ سَلَمَةَ رضـ أَنَّ عَائِشَةَ رضـ قَالَتْ قَالَ لِيْ

حضرت عائشه صدیقه رضی الله عنها از ابی سلمه مرویست گفت فرمود عائشه صدیقه مرا

رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا عَائِشَةُ هٰذَا جِبْرِيْلُ

آنحضرت صلی الله علیه و سلم ای عائشه این جبرئیل است

يُقْرِئُكِ السَّلَامَ قَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللهِ قَالَتْ وَهُوَ يَرَى

میخواند ترا سلام گفت عائشه در جواب جبرئیل سلام است و رحمت خدا گفت عائشه آنحضرت

مَا لَا أَرَى مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ قَالَ لِي

چیزی را که نمی بینم من و آن شخص جبرئیل است متفق علیه و از عائشه رض مرویست گفت فرمود مرا

رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرِيتُكِ فِي الْمَنَامِ ثَلٰثَ

آنحضرت صلی الله علیه وسلم نموده شده است تو مرا در خواب سه

لَيَالٍ يَجِيءُ بِكِ الْمَلَكُ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ فَقَالَ لِي هٰذِهِ امْرَأَتُكَ

شب و می آورد برای من صورت و مثال ترا فرشته در قطعه از جامهٔ ابریشمی پس گفت مرا این است زن تو

فَكَشَفْتُ عَنْ وَجْهِكِ الثَّوْبَ فَإِذَا أَنْتِ هِيَ فَقُلْتُ إِنْ يَكُنْ

پس برداشتم از صورت تو جامه را پس ناگاه تو اکنون آن صورتی که دیده بودم پس گفتم

هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللهِ يُمْضِهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ أَبِي مُوسٰى رض

خواب بدین از پیش خدا در میگذارد خدا تعالی این را متفق علیه است و روایت است از ابی موسی اشعری

قَالَ مَا أُشْكِلَ عَلَيْنَا أَصْحَابَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

گفت ابو موسی مشکل نشد بر ما که اصحاب آنحضرت صلی الله علیه وسلم ایم

حَدِيثٌ قَطُّ فَسَأَلْنَا عَائِشَةَ إِلَّا وَجَدْنَا عِنْدَهَا مِنْهُ عِلْمًا

هیچ حدیث هرگز پس پرسیدیم ما عائشه را مگر آنکه یافتیم نزد عائشه از آن مشکل علمی

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ رض قَالَ مَا رَأَيْتُ

رواه ترمذی و از موسی بن طلحه رض مرویست گفت ندیدم

أَحَدًا أَفْصَحَ مِنْ عَائِشَةَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مِنْ فَضْلِ

هیچ یکی را فصیح تر از عائشه رواه الترمذی از فضیلت

صَفِيَّةَ رض عَنْ أَنَسٍ رض قَالَ بَلَغَ صَفِيَّةَ أَنَّ حَفْصَةَ قَالَتْ لَهَا

حضرت صفیه از انس رض مرویست گفت انس که رسید صفیه را که حفصه گفت مر او را

بنت یهودي فبکت فدخل علیها النبي صلی الله علیه وسلم

دختر یهودی بود پس بگریست صفیه پس درآمد بر صفیه پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم

وهي تبکي فقال ما یبکیك فقالت قالت لي حفصة إني ابنة

و حال آنکه وی میگریست پس فرمود چه چیز میگریاند ترا پس گفت صفیه گفت حفصه که من دختر

یهودي فقال النبي صلی الله علیه وسلم إنك لابنة نبي

یهودم پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستیکه تو هر آئینه دختر پیغمبری

وإن عمك لنبي وإنك لتحت نبي ففیم تفخر علیك ثم قال

و بدرستیکه عم تو پیغمبر بود و بدرستیکه تو هر آئینه زیر پیغمبری پس در چه چیز فخر می نماید حفصه بر تو پس فرمود

اتقي الله یا حفصة رواه الترمذي والنسائي باب مناقب

بپرهیز از خدا ای حفصه روایت کرد ترمذی و نسائی باب است در مناقب

أهل النبي صلی الله علیه وسلم رضوان

اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

الله تعالی علیهم أجمعین ذلك الذي یبشر الله

این آن چیز است که مژده میدهد خدا

عباده الذین آمنوا وعملوا الصالحات قل لا أسألکم علیه

بندگان خود را که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند بگو نمی طلبم از شما بر تبلیغ

أجرا إلا المودة في القربی عن ابن عباس قال قال

مزدی مگر دوستی در خویشاوندان از ابن عباس روایت است گفت فرمود

رسول الله صلی الله علیه وسلم أحبوا الله لما یغذوکم

رسول الله صلی الله علیه وسلم دوست دارید خدا را بسبب آنچه میدهد شما را

من نعمه فأحبوني بحب الله وأحبوا أهل بیتي بحبي رواه

از نعمت خود و دوست دارید مرا بسبب دوستی خدا و دوست دارید اهل بیت مرا بسبب دوستی من

الترمذي وعن أبي ذر أنه قال وهو آخذ بباب

ترمذی است و از ابی ذر روایت که وی گفت در حالیکه گیرنده است در

الكعبة سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول ألا إن

کعبه را شنیدم پیغمبر را صلی الله علیه و سلم میگفت آگاه باشید

مثل أهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح من ركبها نجا ومن تخلف

مثال اهل بیت من در میان شما مثال کشتی نوح است کسیکه سوار شد کشتی نوح را رستگار شد و کسیکه

عنها هلك رواه أحمد وعن عائشة قالت خرج النبي

پس ماند آن هلاک شد روایت کرد احمد روایت است از عائشه رض گفت عائشه بیرون آمد آنحضرت

صلى الله عليه وسلم غداة وعليه مرط مرحل من شعر

صلی الله علیه و سلم در بامداد و حال آنکه بر وی گلیمی بود که در وی نقش پالان بود از موی

أسود فجاء الحسن بن علي رض فأدخله ثم جاء الحسين رض

سیاه پس آمد امام حسن بن علی رض پس درآورد او را آنحضرت و از پس آمد امام حسین رض

فدخل معه ثم جاءت فاطمة رض فأدخلها ثم جاء علي

پس درآمد حسین با حسن پس آمد فاطمه رض پس درآورد او را پس آمد علی پس درآورد او را

فأدخله ثم قال إنما يريد الله ليذهب عنكم الرجس

پس گفت نمی خواهد خدا مگر آنکه دور گرداند از شما پلیدی گناه را ای

أهل البيت ويطهركم تطهيرا رواه مسلم وعن

ای اهل بیت و پاک گرداند شما را پاک کردنی روایت کرد مسلم و روایت است از

البراء رض قال لما توفي إبراهيم قال رسول الله صلى الله

براء رض گفت براء چون وفات یافت ابراهیم گفت پیغمبر صلی الله

عليه وسلم إن له مرضعا في الجنة رواه البخاري وعن

علیه و سلم که از برای او دایه است در بهشت روایت کرد بخاری و روایت است

زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ قَامَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

از زید بن ارقم گفت زید استاد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

يَوْمًا فِيْنَا خَطِيْبًا بِمَاءٍ يُدْعٰى خُمًّا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِيْنَةِ فَحَمِدَ اللّٰهَ

بخطبه روزی میان ما در موضعی که خوانده میشود او را غدیر خم که میان مکه و مدینه است پس ستایش

وَأَثْنٰى عَلَيْهِ وَوَعَظَ وَذَكَّرَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ أَلَا أَيُّهَا النَّاسُ

و سپاس گذاری کرد و پند داد و ثواب و عقاب خدا یاد داد پس گفت آنحضرت اما بعد حمد خدا آگاه باشید

إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ يُوْشِكُ أَنْ يَأْتِيَ رَسُوْلُ رَبِّيْ فَأُجِيْبَ

نیستم من مگر آدمی نزدیک است که بیاید مرا فرستاده پروردگار من یعنی ملک الموت اجابت کنم

وَأَنَا تَارِكٌ فِيْكُمُ الثَّقَلَيْنِ أَوَّلُهُمَا كِتَابُ اللّٰهِ فِيْهِ الْهُدٰى

و من گذارنده ام در میان شما دو متاع نفیس را کتاب الله که در وی راه راست است

وَالنُّوْرُ فَخُذُوْا بِكِتَابِ اللّٰهِ وَاسْتَمْسِكُوْا بِهِ فَحَثَّ عَلٰى

و نور پس چنگ در زنید بکتاب الله و عمل کنید بآن پس برانگیخت یاران را بر عمل

كِتَابِ اللّٰهِ وَرَغَّبَ فِيْهِ ثُمَّ قَالَ وَأَهْلُ بَيْتِيْ أُذَكِّرُكُمُ اللّٰهَ

کتاب الله و ترغیب داد بدان پس فرمود آنحضرت دوم اهل بیت من یاد میدهم شما را

فِيْ أَهْلِ بَيْتِيْ وَفِيْ رِوَايَةٍ كِتَابُ اللّٰهِ هُوَ حَبْلُ اللّٰهِ مَنِ اتَّبَعَهُ

در حق اینها و در روایتی در مدح کتاب الله این چنین آمده است کتاب الله رسن خدا است کسیکه

كَانَ عَلَى الْهُدٰى وَمَنْ تَرَكَهُ كَانَ عَلَى الضَّلَالَةِ رَوَاهُ مُسْلِمٌ

باشد بر راه راست و کسیکه بگذارد او را و تمسک نکند باشد بر گمراهی رواه مسلم

وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

و روایت است از جابر رض گفت جابر دیدم آنحضرت را صلی الله علیه

وَسَلَّمَ فِيْ حَجَّتِهِ يَوْمَ عَرَفَةَ وَهُوَ عَلٰى نَاقَتِهِ الْقَصْوَاءِ يَخْطُبُ

وسلم در حج خود که حج الوداع باشد روز عرفه و حال آنکه آنحضرت بر ناقه خود که نام او قصوا است

فسمعته يقول يا ايها الناس اني تركت فيكم ما ان اخذتم

پس شنیدم آنحضرت را که میفرمود ای مردمان بدرستی که من گذارنده ام در شما چیزی را که اگر بگیرید

به لن تضلوا كتاب الله وعترتي اهل بيتي رواه الترمذي

آنرا و عمل کنید بدان هرگز گمراه نشوید بعد از آن کتاب خدا را و عترت مرا که اهل بیت من اند روایت کرد این را ترمذی

وعن زيد بن ارقم قال قال رسول الله صلى الله عليه

و از زید بن ارقم روایت است گفت زید فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم اني تارك فيكم ما ان تمسكتم به لن تضلوا بعدي

و سلم بدرستی که من گذارنده ام در شما چیزی که اگر چنگ زنید شما بدان چیز هرگز گمراه نشوید پس از من

احدهما اعظم من الآخر كتاب الله حبل ممدود من السماء الى

یکی ازان دو چیز بزرگتر از دیگر است و میگذارم کتاب خدا را این رسنی است دراز کرده شده از آسمان تا

الارض وعترتي اهل بيتي ولن يتفرقا حتى يردا علي الحوض

زمین و آن رسنی است و میگذارم عترت خود را که اهل بیت من اند و هرگز جدا نشوند تا بیایند بر من بر حوض

فانظروا كيف تخلفوني فيهما رواه الترمذي وعنه

پس نظر کنید و فکر نمائید که چگونه خلیفه میشوید بعد از من در باب عترت روایت کرد ترمذی و هم از وی مرویست

ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعلي وفاطمة والحسن

که آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود مر علی و فاطمه و حسن

والحسين انا حرب لمن حاربهم وسلم لمن سالمهم

و حسین را که من جنگ کننده ام مر کسی را که جنگ کند با ایشان و صلح کننده ام مر کسی را که صلح کند

رواه الترمذي وعن جميع بن عمير قال دخلت مع

با ایشان روایت کرد ترمذی و روایت است از جمیع بن عمیر رض گفت در آمدم همراه

عمتي على عائشة رض فسألت اي الناس كان احب الى

عمه خود بر عائشه رض پس پرسیدم که کدام از آدمیان بود محبوب تر بسوی

رسول الله صلى الله عليه وسلم قالت فاطمة فقيل من

پیغمبر خدا صلے الله علیه و سلم گفت عائشہ فاطمہ بود محبوب ترین مردم نزد آنحضرت

الرجال قالت زوجها رواه الترمذي مناقب معاذ

پرسیده شد عائشه از مردان کدام محبوب تر بود گفت زوج او صلے الله علیه وسلم روایت کرده است ترمذی مناقب حضرت معاذ

بن جبل وزيد بن ثابت وأبي بن كعب رض

بن جبل و زید بن ثابت و ابی بن کعب رضی

عن أنس قال جمع القرآن على عهد رسول الله صلى الله عليه

روایت است از انس گفت جمع کرده قرآن یعنی یاد گرفتند تمام قرآن را در زمان آنحضرت صلی الله علیه

وسلم أربعة أبي بن كعب ومعاذ بن جبل وزيد بن ثابت و

وسلم چهار کس ابی بن کعب و معاذ بن جبل و زید بن ثابت

أبو زيد قيل لأنس من أبو زيد قال أحد عمومتي متفق عليه

ابو زید انصاری گفته شد مر انس را کیست ابو زید گفت یکے از اعمام من است متفق علیه

مناقب سلمان الفارسي رض عن أبي هريرة رض

مناقبهای حضرت سلمان فارسی رض روایت است از ابی هریره رض

قال كنا جلوسا عند النبي صلى الله عليه وسلم إذ نزلت

گفت ابو هریره بودیم ما نشستگان نزد آنحضرت صلے الله علیه وسلم ناگاه فرود آمد

سورة الجمعة فلما نزلت وآخرين منهم لما يلحقوا بهم

سورة جمعه پس چون فرود آمد و رسید این آیه

قالوا من هؤلاء يا رسول الله قال وفينا سلمان الفارسي

پرسیدند یاران یا رسول الله کیستند این جماعت گفت و بود در میان ما سلمان فارسی

قال فوضع النبي صلى الله عليه وسلم يده على سلمان

گفت ابو هریره پس نهاد آنحضرت صلے الله علیه وسلم دست مبارک خود را بر سلمان

ثُمَّ قَالَ لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ عِنْدَ الثُّرَيَّا لَنَالَهُ رِجَالٌ مِنْ هٰؤُلَاءِ

پس فرمود اگر می‌بود ایمان نزد ستارهٔ ثریا هر آئینه بگرفتندی و بیافتندی آن را مردانی

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رض وَكُنْيَتُهُ

متفق علیه منقبتهائے عمار بن یاسر رض و کنیت آن

أَبُو الْيَقْظَانِ رض عَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ اسْتَأْذَنَ عَمَّارٌ عَلَى

ابو الیقظان رض روایت است از علی رض گفت علی مرتضی طلب اذن کرد عمار بن یاسر

النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ائْذَنُوا لَهُ مَرْحَبًا

در آمدن بر آنحضرت صلی الله علیه و سلم پس گفت اذن دهید او را فراخ جائے باد

بِالطَّيِّبِ الْمُطَيَّبِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ عَائِشَةَ رض قَالَتْ

مر پاک بجوہر ذات و پاک کرده شده بتهذیب صفات اخلاق رواه ترمذی و روایت است از عائشه رض گفت

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا خُيِّرَ عَمَّارٌ بَيْنَ أَمْرَيْنِ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم اختیار داده نشد بدست عمار میان دو امر

إِلَّا اخْتَارَ أَشَدَّهُمَا رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ

مگر آنکه اختیار کرد و برگزید دشوارترین آن رواه الترمذی و روایت است از ابی هریره رض

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْشِرْ يَا عَمَّارُ

گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بشارت باد ترا ای عمار که

تَقْتُلُكَ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ أَبِي

قتل میکند ترا جماعهٔ باغیان رواه الترمذی منقبتهائے ابی

ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رض عَنْ أَبِي ذَرٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ

ذر غفاری رض مرویست از ابی ذر رض گفت فرمود آنحضرت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَظَلَّتِ الْخَضْرَاءُ وَلَا أَقَلَّتِ الْغَبْرَاءُ

صلی الله علیه و سلم سایه نکرد آسمان و برنداشت زمین

من ذي لهجة أصدق ولا أوفى من أبي ذر شبيه عيسى ابن

خداوند زبان را که راست‌تر [illegible] و نه وفا کننده‌تر از ابی ذر را که ماننده است عیسی بن

مريم يعني في الزهد رواه الترمذي مناقب عبد الله

مریم را یعنی در زهد روایت کرد او را ترمذی منقبتهای عبد الله

بن سلام رض عن سعد بن أبي وقاص قال ما سمعت

بن سلام رض روایت است از سعد بن ابی وقاص رض گفت نشنیدم

النبي صلى الله عليه وسلم يقول لأحد يمشي على وجه

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که میگفت مر یکی را که میرود بر روی

الأرض إنه من أهل الجنة إلا لعبد الله بن سلام متفق

زمین که وی از اهل بهشت است مگر عبد الله بن سلام را متفق

عليه مناقب عبد الله بن مسعود رض عن حذيفة

علیه منقبتهای عبد الله بن مسعود رض از حذیفه رض مرویست

قال إن أشبه الناس دلا وسمتا وهديا برسول الله صلى الله

گفت حذیفه بدرستی که مشابه‌ترین مردم از روی [illegible] و سیرت [illegible] به پیغمبر خدا صلی الله

عليه وسلم لابن أم عبد من حين يخرج من بيته إلى أن

علیه وسلم ابن ام عبد است یعنی عبد الله بن مسعود [illegible] از وقتی که بیرون می‌آید از خانه خود تا آنکه

يرجع إليه لا ندري ما يصنع في أهله إذا خلا رواه البخاري

باز گردد [illegible] نمیدانیم که چه میکند در اهل بیت خود وقتی که تنها باشد روایت کرد او را بخاری

وعن أبي موسى الأشعري رض قال قدمت أنا وأخي من

و روایت است از ابو موسی اشعری رض گفت ابو موسی آمدم من و برادر من از

اليمن فمكثنا حينا ما نرى إلا أن عبد الله بن مسعود رجل

از یمن پس درنگ کردیم چندگاهی در مدینه گمان نمی‌بردیم ما مگر آنکه عبد الله بن مسعود مردیست

مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَا نَرَى مِنْ دُخُولِهِ

از اہل بیت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم از جہت آنچہ میدیدیم از در آمدن وے

وَدُخُولِ أُمِّهِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

و در آمدن مادر وے بر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم متفق علیہ

مَنَاقِبُ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ عَنْ حُذَيْفَةَ رض قَالَ

در منقبتہائے حذیفہ بن الیمان رض مرویست از حذیفہ رض گفت حذیفہ و با

وَاللّٰهِ مَا أَدْرِي أَنَسِيَ أَصْحَابِي أَمْ تَنَاسَوْا وَاللّٰهِ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللّٰهِ

بخدا سوگند درنمی یابم من کہ آیا فراموش کرد یاران من یا فراموش شدہ می نمایند بخدا سوگند نگذاشت

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قَائِدِ فِتْنَةٍ إِلَى أَنْ تَنْقَضِيَ الدُّنْيَا

صلی اللہ علیہ وسلم ہیچ کشندہ فتنہ را تا بسر شدن دنیا این سبب

يَبْلُغُ مَنْ مَعَهُ ثَلَاثَمِائَةٍ فَصَاعِدًا إِلَّا قَدْ سَمَّاهُ لَنَا بِاسْمِهِ وَاسْمِ

کہ میرسند کسانیکہ با او باشند و تبعیت میکنند عدد سیصد را و زیادہ از ان مگر بتحقیق ذکر کرد او را آنحضرت

أَبِيهِ وَاسْمِ قَبِيلَتِهِ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَبَابُ الْفِتَنِ مِنْ مَنَاقِبِ

وی و نام پدر او و نام قبیلہ او روایت کرد ابو داؤد و ابن حبان در باب فتن مشکوٰۃ بہمت در منقبتہائے

زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ رض فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا

زید بن حارثہ رض پس وقتیکہ بانجام رسانید زید از زینب حاجت را ترا دادیم

لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا

زینب را تا نباشد بر مسلمانان ہیچ تنگی در نکاح کردن زنان پسر خواندگان خویش

قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ

چون بآخر رسانند از ایشان حاجت را و ہست مراد خدا البتہ کردہ شدہ و مرویست از عبد اللہ

بْنِ عُمَرَ رض قَالَ إِنَّ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ مَوْلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

بن عمر رض گفت ابن عمر کہ زید بن حارثہ مولے پیغمبر خدا صلی اللہ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا زَيْدَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَتّٰى نَزَلَ الْقُرْآنُ

علیه وسلم نبودیم ما که بخوانیم اورا مگر زید بن محمد تا آنکه فرود آمد قرآن

اُدْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ

که بخوانید پسر خواندگان را به پدران ایشان متفق علیه است منقبتهای اسامه بن زید رض

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ

روایت است از اسامه بن زید رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم که بود

يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنَ فَيَقُولُ اللّٰهُمَّ أَحِبَّهُمَا فَإِنِّي أُحِبُّهُمَا وَفِي

آنحضرت که میگرفت اسامه را و حسن بن علی را پس میگفت خدایا دوست دار این دو را زیرا که من دوست میدارم

رِوَايَةٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُنِي

و در روایتی دیگر گفت اسامه بود آنحضرت صلی الله علیه وسلم میگرفت مرا

فَيُقْعِدُنِي عَلَى فَخِذِهِ وَيُقْعِدُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَى فَخِذِهِ الْأُخْرَى

پس می نشاند مرا بر ران خود و می نشاند حسن بن علی را بر ران دیگر خود

ثُمَّ يَضُمُّهُمَا ثُمَّ يَقُولُ اللّٰهُمَّ ارْحَمْهُمَا فَإِنِّي أَرْحَمُهُمَا رَوَاهُ

پس بهم میچسپانید ما را باز میگفت خدایا مهربانی کن بهر دو زیرا که من مهربانی میکنم بر ایشان روایت کرد آنرا

الْبُخَارِيُّ وَعَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ رض أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ

بخاری و در روایت است از عبدالله بن عمر رض که آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بَعْثًا وَأَمَّرَ عَلَيْهِمْ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ

علیه وسلم فرستاد لشکری را و امیر گردانید بر ان اسامه بن زید را پس طعن کردند بعض

النَّاسِ فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

مردمان در امارت وے پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إِنْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطْعَنُونَ فِي إِمَارَةِ

اگر هستید شما که طعن میکنید در امارت وی پس تحقیق بودید شما که طعن میکردید در امارت

أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَايْمُ اللهِ إِنَّهُ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لَمِنْ
پدرش پیش ازین وسوگند خدای بتحقیق بود پدرش سزاوار امارت را و بتحقیق بود هر آئینه از
أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنَّ هٰذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ مُتَّفَقٌ
محبوب‌ترین مردمان بسوی من و بدرستی این یعنی اسامه نیز از جمله محبوب‌ترین مردم است نزد من بعد پدر
عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ نَحْوُهُ وَفِي آخِرِهِ أُوصِيكُمْ بِهِ فَإِنَّهُ
علیه و در روایتی از مسلم مانند این است و در آخر حدیث آورده است وصیت میکنم شما را بآنکه
مِنْ صَالِحِيكُمْ وَعَنْ عُمَرَ رض أَنَّهُ فَرَضَ لِأُسَامَةَ فِي ثَلَاثَةِ
زیرا که وی از جمله صالحان شماست و روایت است از امیر المؤمنین عمر رض که وی اندازه کرد و تعیین نمود مر اسامه را
آلَافٍ وَخَمْسِمِائَةٍ وَفَرَضَ لِعَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ فِي ثَلَاثَةِ آلَافٍ فَقَالَ
هزار و پانصد درهم و تقدیر کرد برای پسر خود که عبد الله بن عمر است و سه هزار پس گفت
عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ لِأَبِيهِ لِمَ فَضَّلْتَ أُسَامَةَ عَلَيَّ فَوَاللهِ مَا سَبَقَنِي
عبد الله بن عمر مر پدر خود را بچه سبب زیادتی دادی اسامه را بر من پس سوگند بخدا سبقت نکرده
إِلَى مَشْهَدٍ قَالَ لِأَنَّ زَيْدًا كَانَ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ
از من به هیچ مشهدی یا از مشاهد غزوات گفت عمر رض بجهت این فضیلت دادم که زید پدر او بود محبوب‌تر بسوی
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَبِيكَ وَكَانَ أُسَامَةُ أَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ
علیه وسلم از پدر تو و بود اسامه محبوب‌تر بسوی آنحضرت صلی الله
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْكَ فَآثَرْتُ حُبَّ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
علیه وسلم از تو پس اختیار کردم من محبوب آنحضرت را صلی الله علیه وسلم
عَلَى حُبِّي رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ
که اسامه است بر محبوب خود که تولی روایت کرد این حدیث را ترمذی و روایت است از اسامه بن زید رض گفت
لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَبَطْتُ وَهَبَطَ النَّاسُ
اسامه چون گران شد آنحضرت صلی الله علیه وسلم ابیمار شد فرود آمدم و فرود آمدند مردم

المدينة فدخلت على رسول الله صلى الله عليه وسلم وقد

مدینه را پس درآمدم من بر پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم و حال آنکه

أُصمت فلم يتكلم فجعل رسول الله صلى الله عليه وسلم يضع

بتحقیق خاموش گردانیده شده بود پس سخن نمیکرد پس شروع کرد آنحضرت صلی الله علیه وسلم که می نهد

يديه عليّ ويرفعهما فأعرف أنه يدعو لي رواه الترمذي

دو دست خود را بر من و برمیداشت آنها را پس می شناختم که آنحضرت دعا میکند برای من روایت

وعن عائشة رض قالت أراد النبي صلى الله عليه وسلم

و روایت است از عائشه صدیقه رض گفت عائشه که خواست آنحضرت صلی الله علیه و سلم

أن ينحي مخاط أسامة بيده فقالت عائشة دعني حتى أنا الذي

که دور کند آب بینی اسامه را بدست مبارک خود گفت عائشه رض بگذار مرا تا آنکه من بکنم این

أفعل قال يا عائشة أحبيه فإني أحبه رواه الترمذي

کار را گفت آنحضرت یا عائشه رض دوست دار اسامه را پس بتحقیق من دوست میدارم او را روایت کرد او را ترمذی

مناقب جرير بن عبد الله البجلي رض عنه

در منقبتهای جریر بن عبد الله البجلی رض روایت است از

جرير رض قال ما حجبني رسول الله صلى الله عليه وسلم منذ

جریر رض گفت باز نداشت و منع نکرد مرا آنحضرت صلی الله علیه و سلم از ابتدا

أسلمت ولا رآني إلا تبسم رواه الترمذي مناقب عبد الله

اسلام من و ندید مرا مگر آنکه تبسم کرد از شفقت رواه الترمذی در منقبتهای عبد الله

بن عباس رض عن ابن عباس رض قال ضمني النبي صلى الله

بن عباس رض روایت است از ابن عباس رض گفت ضم کرد مرا و چسپانید مرا آنحضرت صلی

عليه وسلم إلى صدره فقال اللهم علمه الحكمة وفي رواية

علیه و سلم بسینه مبارک خود پس فرمود خدایا تعلیم کن او را علم و حکمت و در روایت

علمه الكتاب رواه البخاري وعنه قال ان النبي صلى الله

کہ فرمود تعلیم کن او را کتاب یعنی کہ … روایت کرد او را بخاری و ہم فرمود ابن عباس کہ آنحضرت صلی اللہ علیہ

عليه وسلم دخل الخلاء فوضعت له وضوءا فلما خرج قال من وضع

وسلم درآمد متوضا را پس نہادم من برائے آنحضرت آب وضو را پس چون برآمد آنحضرت از متوضا فرمود کہ

هذا فاخبر فقال اللهم فقهه في الدين متفق عليه وعنه

این آب را پس خبر داده شد کہ ابن عباس نہاده است پس دعا کرد آنحضرت و گفت خداوندا دانا گردان او را در دین متفق علیہ

انه رأى جبريل مرتين ودعا له رسول الله صلى الله عليه

از ابن عباس روایت کرده دید جبرئیل را دو بار و دعا کرد مر او را آنحضرت صلی اللہ علیہ

وسلم مرتين رواه الترمذي وعنه انه قال دعا لي

وسلم دو بار روایت کرد ترمذی و ہم از وے مرویست کہ وی گفت دعا کرد مرا

رسول الله صلى الله عليه وسلم ان يؤتيني الله الحكمة

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ بدہد مرا خدائے تعالی حکمت

مرتين رواه الترمذي مناقب عبد الله بن عمر رض

دو بار روایت کرد ترمذی در منقبتہائے عبد اللہ بن عمر رض

عن عبد الله بن عمر رض قال رأيت في المنام كأن في يدي

روایت است از عبد اللہ بن عمر رض گفت عبد اللہ بن عمر دیدم در خواب گویا در دست من

سرقة من حرير لا اهوي بها الى مكان في الجنة الا طارت

قطعہ از حریر است … بآن قطعہ بسوئے مکانے در بہشت مگر آنکہ می پراند

بي اليه فقصصتها على حفصة فقصتها حفصة على النبي

آن حریر مرا … بسوئے آن مکان پس گفتم این حال را … پس عرض کرد آن را حفصہ برائے پیغمبر خدا

صلى الله عليه وسلم فقال ان اخاك رجل صالح او ان

صلی اللہ علیہ وسلم پس فرمود بدرستیکہ برادر تو مرد صالح است یا گفت بدرستیکہ

عبد الله رجل صالح متفق عليه مناقب عبد الله

که عبد الله مرد صالح است متفق علیه در منقبتهای عبد الله

بن الزبير عن عائشة رضي الله عنها أن النبي صلى الله عليه وسلم

بن الزبیر رضی روایت است از عائشه رضی که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

رأى في بيت الزبير مصباحا فقال يا عائشة ما أرى أسماء

دید در خانه زبیر چراغ را پس فرمود آنحضرت یا عائشه نمی بینم اسما را

إلا قد نفست ولا تسموه حتى أسميه فسماه عبد الله وحنكه

مگر آنکه تحقیق زائیده است و نام ننهید آن مولود را تا آنکه نام نهم من او را پس نام نهاد آنحضرت او را عبد الله

بتمرة بيده رواه الترمذي مناقب أنس بن مالك

بخرما بدست مبارک خود روایت کرده ترمذی در منقبتهای انس بن مالک رضی

عن أم سليم أنها قالت يا رسول الله أنس خادمك

روایت است از ام سلیم مادر انس که وی گفت ای پیغمبر خدا انس خادم تست

ادع الله له قال اللهم أكثر ماله وولده وبارك له فيما أعطيته

دعا کن برای او گفت آنحضرت خداوندا بسیار گردان مال او را و فرزندان او را و برکت ده در آنچه داده او را

قال أنس فوالله إن مالي لكثير وإن ولدي وولد ولدي

گفت انس پس بخدا سوگند مال من بسیار است و بدرستیکه فرزندان من و فرزندان فرزندان من

ليتعادون على نحو المائة اليوم متفق عليه وعن أنس بن

هر آینه زیادتند آمد عدد ایشان بر مانند صد امروز متفق علیه و از انس بن

سيرين قال شهدت أنس بن مالك وحضره الموت فجعل

سیرین روایت گفت حاضر شدم من نزد انس بن مالک رضی در حال آنکه وی را سکرات بود پس شروع کرد

يقول لقنوني لا إله إلا الله فلم يزل يقولها حتى قبض

که میگفت تلقین کنید مرا کلمه طیبه لا اله الا الله پس همیشه بود که میگفت آن کلمه را تا آنکه وفات یافت

رواه ابن ابي الدنيا في المختصر مناقب ابي هريرة رض
روایت کرد آنرا ابوالدنیا در مختصر در منقبتهای ابی هریره رض
عن ابي هريرة رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
روایت است از ابی هریره رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم
اللهم حبب عبيدك هذا يعني ابا هريرة وامه الى عبادك
خداوندا محبوب گردان این بنده خود را یعنی ابو هریره و مادر او را بسوی مسلمانان خود
المؤمنين وحبب اليهما المؤمنين رواه مسلم مناقب
و محبوب گردان بسوی ایشان مسلمانان را رواه مسلم در منقبتهای
معاوية بن ابي سفيان رض عن عبد الرحمن بن
معاویه بن ابی سفیان رض مرویست از عبد الرحمن بن
ابي عميرة رض عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال لمعاوية
ابی عمیره رض از آنحضرت صلی الله علیه وسلم بدرستی که آنحضرت فرمود مر معاویه بن
اللهم اجعله هاديا مهديا واهد به رواه الترمذي مناقب
خداوندا بگردان او را راه راست نماینده و راه راست یابنده و هدایت کن مردم را بوی رواه الترمذی در منقبتهای
عمرو بن العاص رض عن عقبة بن عامر رض قال قال رسول الله
عمرو بن العاص رض روایت است از عقبه بن عامر رض گفت فرمود آنحضرت
صلى الله عليه وسلم اسلم الناس وآمن عمرو بن العاص رواه
صلی الله علیه وسلم اسلام آورد مردم و ایمان آورد عمرو بن العاص رواه
الترمذي مناقب خالد بن الوليد رض عن
الترمذی در منقبتهای خالد بن الولید رض روایت است از
ابي عبيدة رض انه قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم
ابی عبیده رض که وی گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يقول خالد سيف من سيوف الله عز وجل ونعم فتى العشيرة

که میفرمود خالد شمشیریست از شمشیرهای خدای عز و جل و نیکو جوان قبیله و تبار خود است

رواه احمد مناقب سعد بن معاذ رض عن جابر رض

روایه احمد در منقبتهای سعد بن معاذ رض روایت است از جابر رض

قال سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول اهتز العرش

گفت شنیدم آنحضرت را صلی الله علیه و سلم که میفرمود جنبید عرش

لموت سعد بن معاذ وفي رواية اهتز عرش الرحمن لموت

از جهت موت سعد بن معاذ و در روایتی آمده که جنبید عرش رحمن از جهت موت

سعد بن معاذ متفق عليه وعن البراء رض قال اهديت

سعد بن معاذ رض متفق علیه و روایت است از براء رض گفت برای هدیه کرده شد

لرسول الله صلى الله عليه وسلم حلة حرير فجعل اصحابه

برای آنحضرت صلی الله علیه و سلم جامه ابریشمی پس گشتند یاران آنحضرت

يمسونها ويتعجبون من لينها فقال اتعجبون من لين هذه لمناديل

که مساس میکردند و تعجب میکردند از نرمی او پس فرمود آیا تعجب میکنید از نرمی این هر آینه دستمالها

سعد بن معاذ في الجنة خير منها والين متفق عليه وعن

سعد بن معاذ در جنت بهتر است از آن و نرمتر است متفق علیه و روایت است

انس رض قال لما حملت جنازة سعد بن معاذ قال المنافقون

از انس رض گفت چون برداشته شد جنازه سعد بن معاذ گفتند منافقان

ما اخف جنازته وذلك لحكمه في بني قريظة فبلغ ذلك

چه سبک است جنازه او و این سبکی جنازه او از جهت حکم کردن او است در بنی قریظه پس رسید

النبي صلى الله عليه وسلم فقال ان الملائكة كانت تحمله

آن سخن آنحضرت را صلی الله علیه و سلم پس فرمود آنحضرت که فرشتگان برداشته می بردند

رواه الترمذی مناقب قیس بن سعد بن

روایت کرد ترمذی در منقبتهائے قیس بن سعد بن

عبادة رض عن انس رض قال کان قیس بن سعد رض من النبی

عباده رض روایت ست از انس رض گفت انس کہ بود قیس بن سعد رض از آنحضرت

صلی الله علیه وسلم بمنزلة صاحب الشرط من الامیر قال

صلے اللہ علیہ و سلم بجائے صاحب شرط یعنی حاکم از امیر گفت

الانصاری یعنی مما یلی من اموره رواه الترمذی مناقب

انصاری در یعنے آن قصد میکرد انس از صاحب شرط از آنچہ متولی بباشد از امور او رواه ترمذی در منقبتہا

جابر بن عبد الله رض عن جابر رض قال استغفر لی

جابر بن عبد اللہ رض روایت ست از جابر رض گفت جابر آمرزش خواست برائے من

رسول الله صلی الله علیه وسلم خمسا وعشرین مرة رواه

آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم بیست و پنج بار روایت

الترمذی مناقب مصعب بن عمیر رض عن

ترمذی در منقبتہائے مصعب بن عمیر رض روایت ست از

خباب بن الارت رض قال هاجرنا مع رسول الله صلی الله علیه وسلم

از خباب بن ارت رض گفت ہجرت کردیم ما با آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم

نبتغی وجه الله تعالی فوقع اجرنا علی الله فمنا من مضی لم یاکل

در حالیکہ طلب میکردیم رضای خدا پس ثابت شد ثواب ما بر خدا بفضل پس بعضے از ما کسانے اند کہ

من اجره شیئا منهم مصعب بن عمیر قتل یوم احد فلم یوجد

از اجر در دنیا چیزے را از جملہ ایشان مصعب ست کشتہ شد مصعب در جنگ احد پس یافتہ نشد

له ما یکفن فیه الا نمرة فکنا اذا غطینا بها راسه خرجت رجلاه

مر او را جامہ کہ کفن کرده شود در وی مگر گلیمے سیاه پس بودیم ما چون می پوشیدیم سر او را بیرون می آمد

وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

و چون می‌پوشیدیم هر دو پاے او بیرون می‌آمد سر او پس گفت آنحضرت صلی الله علیه وسلم

غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ

بپوشید بآن گلیم سر او را و بگردانید بر هر دو پاے او گیاه ستبر که نامش اذخر است و بعضے از ما

أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَنَاقِبُ الْبَرَاءِ

کسے است که رسید او را میوه او پس می‌چیند آن ثمرها متفق علیه در منقبتهاے براء

ابْنِ مَالِكٍ رض عَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ

ابن مالک رض روایت است از انس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمْ مِنْ أَشْعَثَ أَغْبَرَ ذِي طِمْرَيْنِ لَا يُؤْبَهُ لَهُ

علیه وسلم بسا از ژولیده موے غبار آلوده خداوند دو جامه کهنه که التفات کرده نشود

لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لَأَبَرَّهُ مِنْهُمُ الْبَرَاءُ بْنُ مَالِكٍ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

التفات نموده نشود مر او را اگر سوگند خورد بر خدا هر آینه راست گرداند او را از ایشان است براء

وَالْبَيْهَقِيُّ فِي دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ مَنَاقِبُ أَبِي مُوسَى

و البیهقی در دلائل النبوة در منقبتهاے ابی موسے

الْأَشْعَرِيِّ رض عَنْ أَبِي مُوسَى رض عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

الاشعری رض روایت است از ابو موسے رض از آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لَهُ يَا أَبَا مُوسَى لَقَدْ أُعْطِيتَ مِزْمَارًا مِنْ

وسلم که فرمود آنحضرت مر او را ای ابو موسے داده شده است ترا مزمارے از

مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ مَنَاقِبُ أُبَيِّ بْنِ

مزامیر آل داؤد روایت کرد ترمذی در منقبتهاے ابی بن

كَعْبٍ رض عَنْ أَنَسٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

کعب رض روایت است از انس رض گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه

وسلم لأبي بن كعب إن الله أمرني أن أقرأ عليك القرآن

و سلم مر ابی بن کعب را بدرستیکه خدا امر کرده است مرا که بخوانم بر تو قرآن را

قال آلله سماني لك قال نعم قال وقد ذكرت عند رب

گفت ابی آیا خدا بنام برده است مرا برای تو فرمود آنحضرت آری نام ترا برد باز گفت ابی تحقیق مرا یاد کرده

العالمين قال نعم فذرفت عيناه وفي رواية إن الله

پروردگار عالمیان گفت آنحضرت آری ذکر کرده شده ای پس اشک ریخت هر دو چشم او و در روایتی آمده است که خدا

أمرني أن أقرأ عليك لم يكن الذين كفروا قال وسماني

امر کرده مرا که بخوانم بر تو سوره لم یکن الذین کفروا گفت ابی و نام برده مرا

قال نعم فبكى متفق عليه مناقب أبي طلحة الأنصاري رضي

فرمود آنحضرت آری پس گریه کرد متفق علیه در منقبتهای ابی طلحه انصاری رضی

عن أبي هريرة رض قال جاء رجل إلى رسول الله صلى الله

روایت است از ابی هریره رض گفت ابوهریره آمد مردی بسوی آنحضرت صلی الله

عليه وسلم فقال إني مجهود فأرسل إلى بعض نسائه

علیه و سلم پس گفت آن مرد بدرستی من رنج و مشقت کشیده ام پس فرستاد آنحضرت کسی به بعضی

فقالت والذي بعثك بالحق ما عندي إلا ماء ثم أرسل

پس گفت آن بعض زنان سوگند آنکسیکه فرستاد ترا براستی نیست نزد من مگر آب پس فرستاد

إلى أخرى فقالت مثل ذلك وقلن كلهن مثل ذلك فقال

آنحضرت کسی بسوی زنی دیگر پس گفت آن زن مانند آنچه گفته بود زن نخستین و همه زنان خود گفتند

رسول الله صلى الله عليه وسلم من يضيفه يرحمه الله فقام

آنحضرت صلی الله علیه و سلم کسیکه مهمانی کند این مرد را رحمت کند او را

رجل من الأنصار يقال له أبو طلحة فقال أنا يا رسول الله

مردی از انصار که گفته میشد مر او را ابو طلحه پس گفت من مهمانی میکنم ای پیغمبر خدا

فانطلق به الى رحله فقال لامرأته هل عندك شيء قالت

پس برد ابو طلحه آن مرد را بسوی خانه خود پس گفت ابو طلحه مر زن خود را آیا هست نزد تو چیزی از طعام گفت

لا الا قوت صبياني قال علليهم بشيء ونوميهم فاذا دخل ضيفنا

زن نی نیست چیزی مگر قوت فرزندان من گفت ابو طلحه پس مشغول گردان فرزندان را بچیزی و بخوابان ایشان را

فأريه انا نأكل فاذا اهوى بيده ليأكل فقومي الى السراج

پس بنما او را که ما میخوریم پس چون بیفکند دست خود را تا بخورد پس بایست تو بسوی چراغ

كي تصلحيه فاطفئيه ففعلت فقعدوا واكل الضيف وباتا

تا اصلاح کنی و بمیرانی چراغ را پس کشت چراغ را پس کرد آن زن این کار را پس نشستند ایشان

طاويين فلما اصبح غدا على رسول الله صلى الله عليه وسلم

و شب گذرانیدند ابو طلحه و زن وی گرسنه پس چون صبح کرد ابو طلحه آمد نزد آنحضرت صلی الله علیه وسلم

فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم لقد عجب الله او ضحك

پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر آئینه بتحقیق تعجب کرد خدا تعالی یا خندید

الله من فلان وفلانة وفي رواية مثله ولم يسم ابا طلحة

خدا یعنی راضی شد از فلان مرد و فلان زن و نام ابو طلحه و زن او نبرد و در روایتی دیگر مانند این آمده و نام نبرد ابو طلحه را

وفي اخرها فانزل الله تعالى ويؤثرون على انفسهم ولو كان

و در آخر این روایت نازل آمده پس فرستاد خدا تعالی این آیت را که برمیگزینند بر نفسهای خود غیر خود را اگرچه

بهم خصاصة متفق عليه جامع المناقب عن

باشد بایشان حاجت متفق علیه جامع منقبتها مرویست از

انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال ارحم امتي بامتي

انس رضی الله عنه از آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود آنحضرت مهربان ترین امت من بامت من

ابو بكر واشدهم في امر الله عمر واصدقهم حياء عثمان

ابو بکر است و سخت ترین امت من در کار دین خدا عمر است و راست ترین ایشان از روی حیا عثمان

وَأَفْرَضُهُمْ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ وَأَقْرَأُهُمْ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ وَأَعْلَمُهُمْ

و عالم تر بعلم فرائض و مواریث زید بن ثابت است و خواننده تر و ماهر تر قرآن را ابی بن کعب است و داناتر ین ایشان

بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ

بحلال و حرام معاذ بن جبل است و هر امت را امین است و امین

هٰذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ

این امت ابو عبیده بن جراح است روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی

وَيُرْوَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ قَتَادَةَ مُرْسَلًا وَفِيهِ وَأَقْضَاهُمْ عَلِيٌّ

و روایت کرده شده است از معمر از قتاده بطریق ارسال و در حدیث هم آمده است و قاضی تر و حکم کننده

وَعَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رضـ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

و روایت است از عبد الله بن عمرو بن عاص رضـ که آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ قَالَ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ

و سلم گفت طلب قرائت قرآن کنید و بیاموزید آنرا از چهار کس از عبد الله بن

مَسْعُودٍ وَسَالِمٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ

مسعود و سالم که مولی ابی حذیفه است و ابی بن کعب و معاذ بن

جَبَلٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ عَلْقَمَةَ رضـ قَالَ قَدِمْتُ الشَّامَ

جبل متفق علیه و از علقمه تابعی مرویست گفت قدوم آوردم بشام

فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قُلْتُ اللّٰهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَأَتَيْتُ

پس گذاردم دو رکعت بعد از گفتم که خدا وندا آسان گردان برای من همنشین نیک پس آمدم

قَوْمًا فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَإِذَا شَيْخٌ قَدْ جَاءَ حَتَّى جَلَسَ إِلَى جَنْبِي

گروهی را پس نشستم با ایشان پس ناگاه پیری بتحقیق آمد تا آنکه نشست به پهلوی من

قُلْتُ مَنْ هٰذَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ قُلْتُ إِنِّي دَعَوْتُ اللهَ أَنْ يُيَسِّرَ لِي

گفتم که این کیست گفتند قوم که این ابو درداء است گفتم بدرستی که من دعا کرده بودم خدا را که میسر

جلیسا صالحا فیسر لی فقال ممن انت قلت من اهل الکوفة

همنشین صالح پس میسر کرد اینده ترا برای من پس گفت ابو درداء کیستی تو و از کجائی گفتم از اهل کوفه ام

قال اولیس عندکم ابن ام عبد صاحب النعلین والوسادة

گفت ابو درداء آیا نیست نزد شما ابن ام عبد یعنی عبد الله بن مسعود که آن صاحب نعلین و بالین

والمطهرة وفیکم الذی اجاره الله تعالی من الشیطان علی

و آبدست و آن حضرت و در میان شماست آن کسیکه امان داده است او را خدای تعالی از شیطان بر

لسان نبیه یعنی عمارا اولیس فیکم صاحب السر الذی

زبان پیغمبر خود یعنی عمار را میخواهد آیا نیست در میان شما صاحب سر آنحضرت که

لا یعلمه غیره یعنی حذیفة رواه البخاری وعن ابن

نمیداند آن سر را جز او و مراد این صاحب سر حذیفه بن الیمان رواه البخاری و روایت است از ابن

مسعود عن النبی صلی الله علیه وسلم قال اقتدوا باللذین

مسعود روایت از آن حضرت صلی الله علیه و سلم فرمود اقتدا کنید بآن دو کس که

من بعدی من اصحابی ابو بکر وعمر واهتدوا بهدی عمار وتمسکوا

بعد از من خلیفه خواهند بود از اصحاب من آن دو کس ابو بکر و عمر اند و سیرت نیک پیشوای گیرید [illegible] روش عمار

بعهد ابن ام عبد وفی روایة حذیفة ما حدثکم ابن مسعود

[illegible] ابن ام عبد که عبد الله بن مسعود است و در روایت حذیفه آمده که آنچه بگوید حدیث شما [illegible]

فصدقوه بدل وتمسکوا بعهد ابن ام عبد رواه الترمذی

[illegible] تصدیق کنید او را [illegible] بدل این عبارت است از و تمسکوا تا آخر روایت کرد این حدیث را ترمذی

وعن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

و از انس [illegible] گفت فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم

ان الجنة تشتاق الی ثلثة علی وعمار وسلمان رواه الترمذی

بدرستی بهشت مشتاق است بسوی سه کس که ایشان آیند علی و عمار و سلمان رواه الترمذی

وَعَنْ عَلِيٍّ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
و روایت است از علی رض گفت علی رض فرمود آنحضرت صلی الله علیه و سلم
اِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ سَبْعَةَ نُجَبَاءَ رُقَبَاءَ وَاُعْطِيْتُ اَنَا اَرْبَعَةَ
بدرستی مر هر پیغمبر را هفت کس بودند از برگزیدها از اصحاب نگهبان و داده شده ام من چهارده
عَشَرَ قُلْنَا مَنْ هُمْ قَالَ اَنَا وَابْنَايَ وَجَعْفَرٌ وَحَمْزَةُ وَاَبُوْبَكْرٍ
مرد گفتیم ما کیستند آن چهارده فرمود علی آن چهارده من و فرزندان من یعنی حسن و حسین و جعفر و حمزه و ابوبکر
وَعُمَرُ وَمُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَبِلَالٌ وَسَلْمَانُ وَعَمَّارٌ وَعَبْدُ اللّٰهِ
و عمر و مصعب بن عمیر و بلال و سلمان و عمار و عبد الله
بْنُ مَسْعُوْدٍ وَاَبُوْذَرٍّ وَالْمِقْدَادُ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ بَابُ فَضْلِ
بن مسعود و ابو ذر و مقداد رضی الله عنهم روایت کرد او را ترمذی باب در فضل
اَصْحَابِ الشَّجَرَةِ وَالْبَدْرِ وَالْاُحُدِ لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ
اصحاب شجره و بدر و احد هر آینه خوشنود شد خدا
عَنِ الْمُؤْمِنِيْنَ اِذْ يُبَايِعُوْنَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ
از مسلمانان وقتیکه بیعت میکردند با تو زیر درخت پس دانست آنچه در دل ایشان است
فَاَنْزَلَ السَّكِيْنَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيْبًا وَمَغَانِمَ كَثِيْرَةً
پس فرود آورد اطمینان را بر ایشان و ثواب داد ایشان را فتحی نزدیک و غنیمتهای بسیار
يَّاْخُذُوْنَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ
که بدست آرند آنها را و هست خدا غالب حکمت والا و هر آینه خدا فتح داد شما را روز بدر
وَّاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ اِذْ تَقُوْلُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ
و شما خوار بودید پس بترسید از خدا تا بود که شکر کنید چون میگفتی مسلمانان را
اَلَنْ يَّكْفِيَكُمْ اَنْ يُّمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ
آیا کفایت نکند شما را که امداد کند پروردگار شما بسه هزار از فرشتگان

سورة ... جزء ۲۶ رکوع ۱۱

سورة ... جزء ۴ رکوع ۴

مُنْزَلِينَ بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ

فرود آورده شده بلی اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمائید و بیایند کافران بسوی شما

هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ

با این جوش خود امداد کند شما را پروردگار شما به پنج هزار کس از فرشتگان نشان کرده

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ

و نساخت خدا تعالی مدد را مگر برای مژده دادن شما و برای آنکه آرام گیرد دل شما بآن

وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ　جزو رکوع ۵

و نیست فتح مگر از نزدیک خدای غالب استوار کار اگر برسد شما را زخمی پس رسیده است

مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ　جزو رکوع ۶

جماعه کافران را زخمی مانند آن و این حادثها میگردانیم آنرا در میان مردمان

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ

هر آینه کسانیکه روی گردانیدند از شما روزیکه بهم آمدند دو جماعت جز این نیست که لغزانید ایشانرا شیطان

بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

بشومی بعض آنچه کرده بودند و هر آینه عفو کرد خدا از ایشان هر آینه خدا آمرزنده بردبار است

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ　۱۷

و مرده گمان مکن کسانیرا که کشته شدند در راه خدا بلکه زنده اند

عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

نزد پروردگار خویش روزی داده میشوند شادمان بآنچه عطا کرده است خدا ایشانرا از فضل خود

وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

و خوشوقت میشوند بسبب آنکه لاحق نشدند بایشان از پس ایشان بسبب آنکه نیست خوفی بر ایشان

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ

و نه ایشان اندوهناک شوند خوشوقت میشوند به نعمت خدا و فضل او و باینکه خدا ضائع نمیکند

أَجْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ. اَلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
مزد مؤمنان را کسانیکه قبول کردند حکم خدا و رسول را بعد از آنکه رسیده بود بایشان
الْقَرْحُ لِلَّذِيْنَ أَحْسَنُوْا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيْمٌ إِلَى إِنْ كُنْتُمْ
زخم برای آنانکه ازین جماعت نیکوکاری کردند و تقوی کرده اند مزد بزرگ است تا ان کنتم
مُؤْمِنِيْنَ. وَعَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ قَالَ جَاءَ جِبْرِيْلُ إِلَى النَّبِيِّ
مؤمنین روایت است از رفاعه بن رافع گفت آمد جبریل بسوی آنحضرت
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا تَعُدُّوْنَ أَهْلَ بَدْرٍ فِيْكُمْ قَالَ
صلی الله علیه وسلم گفت در چه مرتبه میدارید و از کرام طائفه میشمارید شما اهل بدر را در میان
مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِيْنَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا قَالَ وَكَذٰلِكَ مَنْ شَهِدَ
آنحضرت میشماریم ما در میان خود افضل مسلمانان گفت آنحضرت در جواب جبریل کلمه که مانند این کلمه است گفت جبریل
بَدْرًا مِنَ الْمَلٰئِكَةِ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ. وَعَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ قَالَ
ملائکه میشماریم کسیکه حاضر شده است از ملائکه روایت کرد این حدیث را بخاری و روایت است از حفصه گفت حفصه فرمود
رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّيْ لَأَرْجُوْ أَنْ لَا يَدْخُلَ النَّارَ
آنحضرت صلی الله علیه وسلم هر آینه من امید دارم که در نیاید آتش دوزخ را
إِنْ شَاءَ اللّٰهُ أَحَدٌ شَهِدَ بَدْرًا وَالْحُدَيْبِيَةَ قُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ أَلَيْسَ
اگر خواسته است خدا تعالی هیچ یکی که حاضر شده است بدر را و حدیبیه را گفتم یا رسول الله آیا نیست
قَدْ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَإِنْ مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا قَالَ فَلَمْ تَسْمَعِيْهِ يَقُوْلُ
که بتحقیق گفته است خدا تعالی و نیست از شما هیچ یکی مگر آنکه درآینده است آتش دوزخ را فرمود پس
ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَفِيْ رِوَايَةٍ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ
باز رستگاری میدهیم آن کسانی را که تقوی کرده اند و در روایتی آمده که در نمی آید به آتش اگر خواسته است خدا
مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ أَحَدٌ الَّذِيْنَ بَايَعُوْا تَحْتَهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ
از اصحاب شجره هیچ یکی آن کسانیکه بیعت کردند با آنحضرت زیر شجره روایت کرد مسلم

وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَلْفًا وَأَرْبَعَمِائَةٍ قَالَ لَنَا

و روایت است از جابر رض گفت جابر بودیم ما روز حدیبیه یکهزار و چهار صد کس گفت ما را

النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْتُمُ الْيَوْمَ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ

پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم شما امروز بهترین اهل زمین اید

مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَعَنْ جَابِرٍ رض قَالَ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ

متفق علیه و از جابر مرویست گفت شنودم آنحضرت صلی الله علیه

وَسَلَّمَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ مِّمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ رَوَاهُ

و سلم درنمی آید با آتش ہیچ یکے از آن کسیکہ بیعت کرد تحت درخت از زیر شجره رواه

التِّرْمِذِيُّ تَسْمِيَةُ مَنْ سُمِّيَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ فِي

الترمذی اسم از اسمہا نے اہل بدر در

الْجَامِعِ الْبُخَارِيِّ اَلنَّبِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ الْهَاشِمِيُّ

جامع البخاری سیدنا محمد بن عبدالله ہاشمی

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عُثْمَانَ أَبُوْ بَكْرٍ الصِّدِّيْقُ

صلی الله علیه و سلم عبدالله بن عثمان ابوبکر صدیق

الْقُرَشِيُّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْعَدَوِيُّ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْقُرَشِيُّ

قریشی مراد عمر بن الخطاب کہ از اولاد عدی بن کعب است عثمان بن عفان قریشی

خَلَّفَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ابْنَتِهِ وَضَرَبَ لَهُ بِسَهْمِهِ

و گذاشت آنحضرت صلی الله علیه و سلم او را بہ دختر خود در تیمار داری و تعیین کرد او را

عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ الْهَاشِمِيُّ إِيَاسُ بْنُ بُكَيْرٍ وَبِلَالُ بْنُ رَبَاحٍ مَوْلَى

و علی بن ابی طالب ابن عم پیغمبر است و ایاس بن بکیر و بلال بن رباح مولے

أَبِي بَكْرِ الصِّدِّيْقِ وَحَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْهَاشِمِيُّ حَاطِبُ بْنُ

ابی بکر الصدیق سید الشہدا حمزه بن عبد المطلب ہاشمی حاطب بن

أَبِي بَلْتَعَةَ حَلِيفٌ لِقُرَيْشٍ وَأَبُو حُذَيْفَةَ بْنُ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ الْقُرَشِيُّ حَارِثَةُ

ابی بلتعہ ہم سوگند ہست مر قریش را ابو حذیفہ بن عتبہ بن ربیعۃ القرشیہ حارثہ

بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ حَارِثَةُ بْنُ سُرَاقَةَ كَانَ

بن الربیع انصاری کہ کشتہ شد روز بدر وہی حارثہ بن سراقہ است کہ بود در

فِي النُّظَّارَةِ خُبَيْبُ بْنُ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ خُنَيْسُ بْنُ حُذَافَةَ

نظر کنندگان خبیب بن عدی الانصاری خنیس بن حذافہ

السَّهْمِيُّ رِفَاعَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُنْذِرِ رِفَاعَةُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ

السہمی و رفاعہ بن عبد المنذر رفاعہ بن رافع انصاری

أَبُو لُبَابَةَ الْأَنْصَارِيُّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ الْقُرَشِيُّ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ

ابو لبابہ انصاری زبیر بن عوام قریشیہ زید بن سہل

أَبُو طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ أَبُو زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ

ابو طلحہ انصاری ابو زید انصاری سعد بن مالک

الزُّهْرِيُّ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ الْقُرَشِيُّ سَعْدُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ

زہری سعد بن خولہ القریشیہ سعد بن زید بن عمرو بن نفیل

الْقُرَشِيُّ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيُّ ظُهَيْرُ بْنُ رَافِعٍ الْأَنْصَارِيُّ

قریشیہ سہل بن حنیف انصاری ظہیر بن رافع انصاری

وَأَخُوهُ عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْعُودٍ الْهُذَلِيُّ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ عَوْفٍ

و برادر او عبداللہ بن مسعود ہذلی عبد الرحمن بن عوف

الزُّهْرِيُّ عُبَيْدَةُ بْنُ الْحَارِثِ الْقُرَشِيُّ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ

زہری عبیدہ بن حارث قریشیہ عبادہ بن الصامت

الْأَنْصَارِيُّ عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ حَلِيفُ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ عُقْبَةُ

انصاری عمرو بن عوف حلیف بنی عامر بن لوی عقبہ

[illegible]

ابن عمرو الانصاری عامر بن ربیعۃ العنزی عاصم بن ثابت الانصاری

ابن عمرو انصاری سے عامر منسوب بہ قبیلہ ... عاصم بن ثابت انصاری سے

عویم بن ساعدۃ الانصاری عتبان بن مالک الانصاری

ہو لیست وعویم بن ساعدہ انصاری ہو لیست عتبان بن مالک انصاری سے

قدامۃ بن مظعون قتادۃ بن النعمان الانصاری معاذ بن

قدامہ بن مظعون قتادہ بن النعمان انصاری سے معاذ بن

عمرو بن الجموح معوذ بن عفراء واخوہ مالک بن ربیعۃ

عمرو بن الجموح معوذ بن عفراء و برادراو مالک بن ربیعہ

ابو اسید الانصاری مسطح بن اثاثۃ بن عباد بن المطلب

ابو اسید انصاری سے مسطح بن اثاثہ بن عباد بن المطلب

ابن عبد مناف مرارۃ بن الربیع الانصاری معن بن عدی

بن عبد مناف مرارہ بن الربیع انصاری معن بن عدی سے

الانصاری مقداد بن عمرو الکندی حلیف بنی زھرۃ ھلال

انصاری سے مقداد بن عمرو الکندی حلیف بنی زہرہ ہلال

ابن امیۃ الانصاری رضی اللہ تعالی عنہم اجمعین فضل

بن امیہ انصاری سے رضی اللہ تعالی عنہم اجمعین فضیلت

اویس القرنی رض عن عمر بن الخطاب ان رسول اللہ

اویس قرنی رض از عمر بن خطاب روایت کرد آنحضرت

صلی اللہ علیہ وسلم قال ان رجلا یاتیکم من الیمن یقال

صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ مردے سے آید از جانب یمن گفتہ میشود

لہ اویس لا یدع بالیمن غیر ام لہ قد کان بہ بیاض فدعا اللہ

اورا اویس نگزارد در یمن جز مادر را است تحقیق بود بوئے سفیدی پس دعا کرد خدا

فاذا هم اعلا الامم في الدنيا والآخرة فمن لقيه منكم فليستغفر لكم

پس وی در گروه خدا آنرا اگر مقدار دیناری و یاد رستے پس کسے که یابد او را از شما پس باید که طلب

وفي رواية قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول ان خير

و در روایتی این چنین آمده است که گفت عمر شنیدم پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم را که میگفت بدرستیکه بهترین

التابعين رجل يقال له اويس وله والدة وكان به بياض فمروه

تابعین مردیست که گفته میشود مر او را اویس و مر او را مادریست و بود بآن پیسی پس امر کنید او را

فليستغفر لكم رواه مسلم باب ثواب هذه الامة وكذلك

از وی که استغفار کند مر شما را روایت کرد این حدیث را مسلم باب ثواب این امت و همچنین ساختیم

جعلناكم امة وسطا لتكونوا شهداء على الناس ويكون الرسول

شما را گروهی مختار تا گواه باشید بر مردمان و تا باشد رسول

عليكم شهيدا كنتم خير امة اخرجت للناس تامرون بالمعروف

بر شما گواه هستید شما بهترین امتے که بیرون آورده شده برای مردمان میفرمائید بکار پسندیده

وتنهون عن المنكر وتؤمنون بالله ولو آمن اهل الكتاب لكان خيرا

و منع میکنید از ناپسندیده و ایمان می آرید بخدا و اگر ایمان می آوردند اهل کتاب هر آینه بهتر بود

لهم اليوم اكملت لكم دينكم واتممت عليكم نعمتي ورضيت لكم

ایشانرا امروز کامل کردم برای شما دین شما و تمام کردم بر شما نعمت خود را و اختیار کردم

الاسلام دينا عن ابن عمر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم

اسلام را دین برای شما از ابن عمر مرویست از آنحضرت صلی الله علیه وسلم

قال انما اجلكم في اجل من خلا من الامم ما بين صلوة العصر الى

که فرمود آنحضرت نیست مدت عمر شما بنسبت مدت عمر کسانیکه گذشتند از امتها مگر مقدار از نماز عصر تا

مغرب الشمس وانما مثلكم ومثل اليهود والنصارى كرجل استعمل

فرو شدن آفتاب نیست و نسبت قصه و حال شما بنسبت یهود و نصاری مگر مانند مردی که در عمل در آورد

سیپاره ۲ ع ۱

سیپاره ۴ رکوع ۳

سیپاره ۶ رکوع ۵

عملا فقال من يعمل لي إلى نصف النهار على قيراط قيراط فعملت اليهود إلى

مزدوری پس گفت آن مرد کیست که کار کند برای من تا نیم روز بر یک یک قیراط پس عمل کردند یهود تا

نصف النهار ثم قال من يعمل لي من نصف النهار إلى صلوة العصر على

نیم روز پیشتر گفت آن مرد کیست که عمل کند مرا از نیم روز تا نماز عصر بر

قيراط قيراط فعملت النصارى من نصف النهار إلى صلوة العصر على

یک یک قیراط پس عمل کردند نصاری از نیم روز تا نماز عصر بر

قيراط قيراط ثم قال من يعمل لي من صلوة العصر إلى مغرب الشمس

یک یک قیراط پیشتر گفت آن مرد کیست که عمل کند مرا از نماز دیگر تا فرو شدن آفتاب

على قيراطين قيراطين ألا فأنتم الذين تعملون من صلوة العصر إلى مغرب

بر دو دو قیراط دانا آگاه باشید پس شما اید آن کسانیکه عمل میکنید از نماز دیگر تا فرو رفتن

الشمس ألا لكم الأجر مرتين فغضبت اليهود والنصارى فقالوا نحن أكثر

آفتاب آگاه باشید که مر شما راست اجر دو چند پس در خشم آمدند یهود و نصاری پس گفتند که ما بیشتریم

عملا وأقل عطاء قال الله تعالى فهل ظلمتكم من حقكم شيئا قالوا

از روی عمل و کمتریم از روی عطا سبب چیست گفت خدا تعالی پس آیا ظلم کردم از حق شما چیزی گفتند

لا قال الله تعالى فإنه فضلي أعطيه من شئت رواه البخاري وعن

گفت خدا تعالی پس این فضل منست میدهم آنرا هر کرا خواهم روایت کرد این بخاری

أبي هريرة رض أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال إن من أشد

ابو هریره رض روایت است که آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود که از سخت ترین

أمتي لي حبا ناس يكونون بعدي يود أحدهم لو رآني بأهله وماله

امت من در محبت مرا مردمانند که باشند بعد من دوست میدارد یکے از ایشان

رواه مسلم وعن معاوية رض قال سمعت رسول الله صلى الله

روایت کرد مسلم از روایت است از معاویه رض گفت شنیدم من از آنحضرت صلی الله

عليه وسلم يقول لا يزال من امتي امة قائمة بامر الله لا يضرهم

علیه وسلم که میفرمود همیشه باشند از امت من گروهی بر پا بامر خدا و تقویت این زیان نمیکند ایشانرا

من خذلهم ولا من خالفهم حتى ياتي امر الله وهم على ذلك

کسیکه خوار گذارد و یاری ندهد ایشانرا و نه کسیکه مخالفت ورزد با ایشان تا آنکه بیاید امر خدا یعنی قیامت و ایشان بر آن

متفق عليه وعن جعفر عن ابيه عن جده قال قال رسول الله

متفق علیه و از جعفر که روایت میکند از پدر خود امام محمد باقر و پدر ایشان از جد خود محمد حسین [illegible]

صلى الله عليه وسلم ابشروا وابشروا انما مثل امتي مثل الغيث

صلی الله علیه وسلم شاد شوند و شاد شوند جز این نیست که صفت و حال امت من مانند حال باران

لا يدرى آخره خير ام اوله او كحديقة اطعم منها فوج عاما

معلوم نمیشود که آخر این بهتر است یا اول وی یا مانند باغی است که خورانیده شد از آن فوجی یکسال

ثم اطعم منها فوج عاما لعل آخرها فوجا ان يكون اعرضها

پس خورانیده شد از آن حدیقه جماعه دیگر سال دیگر نزدیک است که آخر آن حدیقه از روی فوج بیشتر زیاده باشد

عرضا واعمقها عمقا واحسنها حسنا كيف تهلك امة انا

در عرض و در عمق و نیکوتر از روی حسن چگونه هلاک شود امتی که من

اولها والمهدي وسطها والمسيح آخرها ولكن بين ذلك فيج

اول او باشم و باشد مهدی میان او و باشد عیسی آخر او ولیکن در میان آن فوج

اعوج ليسوا مني ولا انا منهم رواه رزين وعن عمرو بن

کج باشند نیستند آن فوج از من و نه من از ایشان روایت کرده رزین و از عمرو بن

شعيب عن ابيه عن جده قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

شعیب مرویست و از پدر خود و او از جد خود روایت کرده که آنحضرت صلی الله علیه وسلم

اي الخلق اعجب اليكم ايمانا قالوا الملائكة قال وما لهم

پرسید که کدام خلق شگفت تر است نزد شما از روی ایمان گفتند فرشتگان اند فرمود آنحضرت چه میکنند

لا يؤمنون وهم عند ربهم قالوا فالنبيون قال وما لهم لا يؤمنون

ایمان نیارند و حال آنکه ایشان نزد خداے خود اند گفتند پس پیغمبران اند فرمود آنحضرت چیست مر پیغمبران را

والوحي ينزل عليهم قالوا نحن قال وما لكم لا تؤمنون

نیارند و حال آنکه وحی از آسمان فرود می آید بر ایشان گفتند پس ما ایم و چه مانع است شما را که ایمان نیارید شما

وأنا بين أظهركم قال فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم

و حال آنکه من در میان شما ام گفت راوی پس فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم

إن أعجب الخلق إلي إيمانا لقوم يكونون من بعدي يجدون

بدرستیکه عجیب ترین خلق در ایمان نزد من قومی اند که بیایند بعد از من بیابند صحیفه‌ها را

صحفا فيها كتاب يؤمنون بما فيها وعن عبد الرحمن بن

نامه‌ها را که در وی نوشته شده احکام دین ایمان می آرند بآنچه در آن است و از عبد الرحمن بن

العلاء الحضرمي قال حدثني من سمع النبي صلى الله عليه وسلم

علاء حضرمی روایت است گفت حدیث کرد مرا کسیکه شنیده آنحضرت را صلی الله علیه وسلم

يقول إنه سيكون في آخر هذه الأمة قوم لهم مثل أجر أولهم

میگفت بدرستیکه شان اینست که نزدیک است که باشد در آخر این امت گروهی که باشد ایشان را مانند اجر اول

يأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر ويقاتلون أهل الفتن رواه

ایشان که امر کنند بمعروف و نهی کنند از ناشایسته و جنگ کنند با اهل فتنه روایت کرد این حدیث را بیهقی در دلائل

البيهقي في دلائل النبوة وعن أبي أمامة رض أن رسول الله

النبوة و از ابو امامه مرویست که آنحضرت

صلى الله عليه وسلم قال طوبى لمن رآني وطوبى سبع مرات

صلی الله علیه وسلم فرمود خوشا مر کسی را که دید مرا و خوشا هفت بار مر

لمن لم يرني وآمن بي رواه أحمد وعن معاوية بن قرة عن

کسی را که ندید مرا و ایمان آورد بمن روایت کرد احمد و از معاویه بن قره از

أَبِيهِ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَسَدَ

پدر خود روایت کرده است که فرمود آنحضرت صلی الله علیه وسلم وقتیکه تباه شوند

أَهْلُ الشَّامِ فَلَا خَيْرَ فِيكُمْ وَلَا يَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْصُورِينَ

اهل شام پس نیست نیکی در شما و همیشه باشد طایفه از امت من یاری داده شده

لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ قَالَ ابْنُ الْمَدِينِيِّ

زیان نمیکند ایشانرا کسیکه یاری نکند ایشانرا تا آنکه بر پا گردد قیامت گفت ابن المدینی

هُمْ أَهْلُ الْحَدِيثِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رض أَنَّ

که ایشان اصحاب حدیث اند روایت کرده ترمذی و از ابن عباس رض مرویست که

رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنَّ اللّٰهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي

آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود بدرستی که خدا تعالی درگذرانیده است از امت من

الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالْبَيْهَقِيُّ

خطا و نسیان را و چیزیکه اکراه کرده شده اند ایشان بر آن چیز روایت کرده ابن ماجه و بیهقی

وَعَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّهُ سَمِعَ

و روایت است از بهز بن حکیم از پدر خود و از جد بهز که او شنیده

رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى

آنحضرت را صلی الله علیه وسلم که می فرمود در تفسیر قول خدا تعالی که فرموده

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ قَالَ أَنْتُمْ تُتِمُّونَ

هستید شما بهترین امتیکه بیرون آورده شده برای مردم گفت شما تمام میکنید

سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللّٰهِ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ

هفتاد امت را که شما بهترین آنها و بزرگترین آنها نزد خدا روایت کرده ترمذی

وَابْنُ مَاجَةَ وَالدَّارِمِيُّ وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ

و ابن ماجه و دارمی و گفت ترمذی که این حدیث حسن است

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رض قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ
و از ابو امامه رض مرویست گفت شنیدم من آنحضرت را
صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَعَدَنِي رَبِّي أَنْ يُدْخِلَ
صلی الله علیه و سلم که میگفت وعده کرده است از من پروردگار من که داخل کند
الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعِينَ أَلْفًا لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ
در بهشت از امت من هفتاد هزار که نیست حساب بر ایشان
وَلَا عَذَابَ مَعَ كُلِّ أَلْفٍ سَبْعُونَ أَلْفًا وَثَلٰثُ
و نه عذاب در حالیکه باشند با هر هزار هفتاد هزار و سه
حَثَيَاتٍ مِنْ حَثَيَاتِ رَبِّي رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ
پری سه پر دو دست از پریهای دستهای پروردگار من روایت کرد این حدیث را احمد و ترمذی
وَابْنُ مَاجَةَ بَابُ الْحِسَابِ مش وَعَنْ سَعْدٍ
و ابن ماجه در باب حساب مشکوة ست و از سعد
أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِمَسْجِدِ
مرویست که آنحضرت صلی الله علیه و سلم گذشت بمسجد
بَنِي مُعَاوِيَةَ دَخَلَ فَرَكَعَ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ وَصَلَّيْنَا مَعَهُ
بنی معاویه در آمد آنحضرت پس بگذارد در ان دو رکعت نماز و گذاردیم ما نیز با آنحضرت
وَدَعَا رَبَّهُ طَوِيلًا ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ سَأَلْتُ رَبِّي ثَلٰثًا
و دعا کرد آنحضرت پروردگار خود را دعای دراز پس برگشت پس فرمود سوال کردم پروردگار خود را
فَأَعْطَانِي ثِنْتَيْنِ وَمَنَعَنِي وَاحِدَةً سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ
پس عطا فرمود مرا از ان دو چیز و باز داد مرا یکی از ان سه چیز آنکه سوال کردم رب خود را
لَا يُهْلِكَ أُمَّتِي بِالسَّنَةِ فَأَعْطَانِيهَا وَسَأَلْتُهُ أَنْ
که هلاک نگرداند امت مرا بقحط پس عطا کرد آنرا و سوال کردم

لَا يُهْلِكَ أُمَّتِي بِالْغَرَقِ فَأَعْطَانِيهَا وَسَأَلْتُهُ أَنْ لَا يَجْعَلَ

که هلاک نگرداند　امت مرا بغرق شدن　پس اجابت کرد از نیز و خواستم و سوال کردم که نگرداند

بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ فَمَنَعَنِيهَا رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَعَنْ مَالِكٍ

جنگ ایشان را میان ایشان پس منع کرد　رواه　مسلم　واز مالک

الْأَشْعَرِيِّ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللهَ

اشعری رض مرویست گفت فرمود آنحضرت　صلی الله علیه　و سلم بدرستیکه

عَزَّ وَجَلَّ أَجَارَكُمْ مِنْ ثَلَاثِ خِلَالٍ أَنْ لَا يَدْعُوَ عَلَيْكُمْ

خدای تعالی نگاه داشت شما را از سه خصلت یکی آنکه دعای بد نکند　بر　شما

نَبِيُّكُمْ فَتَهْلِكُوا جَمِيعًا وَأَنْ لَا يَظْهَرَ أَهْلُ الْبَاطِلِ عَلَى أَهْلِ

پیغمبر شما پس هلاک شوید شما همه دیگر آنکه غالب نشود خداوند باطل بر صاحب

الْحَقِّ وَأَنْ لَا تَجْتَمِعُوا عَلَى ضَلَالَةٍ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ

حق وسوم آنکه جمع نشوید شما بر گمراهی　روایت کرد این حدیث را ابوداود و از

عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رض قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عوف بن مالک رض مرویست گفت فرمود آنحضرت　صلی الله　علیه　و سلم

لَنْ يَجْمَعَ اللهُ عَلَى هٰذِهِ الْأُمَّةِ سَيْفَيْنِ سَيْفًا مِنْهَا وَسَيْفًا

هرگز جمع نخواهد کرد خدای تعالی بر این امت　دو شمشیر یکی از آن امت و دیگری

مِنْ عَدُوِّهَا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَعَنْ أَبِي مُوسٰى رض

از دشمنان آن　رواه　ابوداود　و از ابو　موسی رض مرویست

قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمَّتِي هٰذِهِ

گفت فرمود آنحضرت　صلی الله علیه　و سلم　امت من　این

أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ لَيْسَ عَلَيْهَا عَذَابٌ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُهَا فِي

امت امت رحم کرده شده است نیست بر این امت عذاب در آخرت عذاب ایشان در

الدنیا الفانی و النار لا ذل و القتل رواه ابو داود

دنیا فتنہا و ذلتہا و قتل است روایت ابو داؤد

تم المجلد الثانی من کتاب خیر المواعظ و یتلوہ [illegible] کل عالم واعظ

تمام شد جلد دوم از کتاب خیر المواعظ و [illegible] ہر عالم [illegible]

خاتمۃ الطبع

الحمد لله العلي [illegible] والصلوة والسلام على نبيه الكريم وعلى آله وصحبه [illegible]

کہ در زمان خیر برکت اقتران این مجموعہ احادیث [illegible]

فارسی عام فہم [illegible] ناظرین [illegible] شریعت [illegible]

باہتمام [illegible] محمد عبد الرحمن بن [illegible]

[illegible] برادر [illegible] محمد [illegible] خان

منشور [illegible] مطبع نظامی واقع کانپور بماہ [illegible]

سنہ ۱۳۰۲ ہجری [illegible] طبع گردیدہ

[illegible]

قطعہ تاریخ از نتائج افاضت [illegible] مولوی محمد شاہ صاحب [illegible]

چہ نیکو شد طبع خیر المواعظ
پئے سال [illegible]

[illegible] خیر المواعظ
[illegible] رموز المواعظ
۱۳۰۲ھ

وجہ مہر [illegible] خاتم

[illegible] مطبع نظامی [illegible]

محمد روشن خان حنفی
محمد عبد الرحمن بن [illegible]

ن

اعلان

چونکه این کتاب

که از انساب نفع بخش همه عالم

واعظ موسوم به بحر المواعظ عظیم شد و ترجمه فارسی مانند هم

و بصحت اعراب و تصحیح الفاظ مشقتهای بسیار افتاده و با وجود

صرف زر کثیر و اشنای طبع این کتاب اطلاع مرحبا و اشتهار داده و قصد

از بینها همین بود چنانکه خاطرخواه این کتاب باحسن الوجوه طالبان حفظ

را صورت مطبوع نماید و هر کس که از مواعظ این نفع بردارد و مستفید

مؤلف را بدعای خیر یاد آورد لهذا احدی مطبع [illegible]

کتاب را بدون اجازت راقم [illegible] مطبع ننماید

با امید نفع صورت نقصان ننماید

الراقم

فقیر [illegible] شاه

عفا عنه الله